MEHMED SÜREYYA

SİCİLL-İ OSMANÎ

1

Yayına Hazırlayan
NURİ AKBAYAR

Eski Yazıdan Aktaran
SEYİT ALİ KAHRAMAN

ESKİ YAZIDAN YENİ YAZIYA 1
TARİH VAKFI YURT YAYINLARI 30

Kültür Bakanlığı ile
Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı'nın
Ortak Yayınıdır

Yıldız Sarayı Arabacılar Dairesi
Barbaros Bulvarı
80700 Beşiktaş/İstanbul
Tel: (0212) 227 37 33 - Faks: (0212) 227 37 32

Kitap Tasarımı
Haluk Tunçay

Baskı
Numune Matbaacılık
(0212) 629 02 02

Genel Dağıtım
DADA Ltd. Şti.
(0212) 249 51 10

İstanbul, Nisan 1996

ISBN 975-333-038-3 (Takım)
ISBN 975-333-039-1 (1. Cilt)

MEHMED SÜREYYA

SİCİLL-İ OSMANÎ

1

Yayına Hazırlayan
NURİ AKBAYAR

Eski Yazıdan Aktaran
SEYİT ALİ KAHRAMAN

ESKİ YAZIDAN YENİ YAZIYA 1
TARİH VAKFI YURT YAYINLARI 30

MEHMED SÜREYYA BEY VE SİCİLL-İ OSMANÎ

Hayat hikâyesi

Mehmed Süreyya Bey 1845'de İstanbul'da doğmuştur. Babası çeşitli devlet görevlerinde bulunmuş Mehmed Hüsnî Bey'dir.[1] Babasının anne tarafından atası 1756'da Belgrad'da şehit düşmüş İbrahim Paşa'dır. Babasının baba tarafından dedesi ise yağlıkçılar kethüdâsı Hacı Mehmed Ağa'dır.[2] Mehmed Süreyya Bey'in tahsiline ve memuriyet hayatına ilişkin bilgiler sicill-i umumî defterlerinden elde edilmiştir.[3] Buna göre Dârü'l-Maarif Rüşdiyesi'ni bitir-

1 Biyografisi için bakınız: *Sicill-i Osmanî*, II, İstanbul, 1311 (1893/94), s. 177-78.

2 Mehmed Süreyya Bey *Sicill-i Osmanî*'de yeri geldikçe ailesine ve yakın-uzak akrabalarına ilişkin bilgiler de vermiştir. Bu maddeler şöyle sıralanabilir: İbrahim Paşa (I. 119) (Oğlu İsmail Bey babasının li-ümm ceddi); İbrahim Ağa (I. 158) (kızı annesi); Ahmed Şükrî Efendi (I. 301) (akrabasından Rüşdî Bey'in dayısı); İsmail Bey (I. 365/66) (büyük dedesi Hacı Mehmed Ağa'nın babası); Es'ad Mehmed Efendi (I. 338) (oğlu İsmail Rif'at Efendi babasının li-ümm dayısının dayısı); Hüsnî Mehmed Bey (II. 177/78) (babası); Süleyman Paşa (Kuğuzade) (III. 89) (kızı li-ümm büyükbabasının annesi); Şâkir Mehmed Efendi (III. 127) (babasının ve yazarın sütbabası ve babasının teyzesinin eşi); Şâkir Mehmed Efendi (III. 128/29) (kızı Emine Saide Hanım akrabasından Ahmed Bey'in eşi); Abdülkerim Bey (III. 356/57) (babasının anne tarafından dedesi); Azmî Mehmed Emin Efendi (III. 466/67) (babasının sütbabası ve eşi Hadice Hanım büyükbabasının amcasının kızı); İsmet İsmail Bey (III. 473) (oğlu Hasan Hamdî Bey halasının eşi); Kâmil Mustafa Bey (IV. 70/71) (babasının dayısı); Lutfî Ahmed Bey (IV. 92) (büyük kardeşi); Mehmed Paşa (IV. 274) (yeğeni Mustafa Bey li-ümm büyükbabasının kız kardeşinin eşi); Mahmud Aziz Efendi (IV. 336) (annesi Nefise Hanım li-ümm büyükbabası İbrahim Ağa'nın kız kardeşi); Mustafa Paşa (Seyyid) (IV. 463) (eşi Tabib Kadın'ın kız kardeşi Sabâvet Kadın büyük annesi); Tahsin Hasan Bey (IV. 849) (kardeşi Aziz Efendi süt halası Hâdiye Hanım'ın eşi).

3 Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ndeki bu defterlerden ilk kez Ö. F. Akün *İslâm Ansiklopedisi*'nde yer alan "Süreyya, Muhammed Süreyya" maddesinde (XI, İstanbul, 1970,s. 247-249) yararlanmıştır. Mehmed Süreyya Bey'in sicili 113 no'lu defterde bulunmaktadır.

miş. Arapça, Farsça ve Fransızca özel dersler almıştır. Zilka'de 1279'da (Nisan-Mayıs 1863) ilk resmî görevine, Bâbıâlî'deki tercüme odasına mülâzim olarak devama başlamıştır. Bu yıllarda *Ceride-i Havadis* gazetesinin yazarları arasında da yer almış ve sâniye rütbesine[4] yükselmiştir. 7 Muharrem 1304'de (6 Ekim 1886) atandığı Maarif Nezâreti bünyesindeki Meclis-i Kebir-i Maarif üyeliğini 1908'e kadar sürdürmüştür. Bu görevdeyken önce mütemâyiz,[5] sonra da ûlâ sânîsi[6] rütbelerini almıştır. 1907'de hastalanmış, uzun süren bu rahatsızlığın ardından 30 Kânunievvel 1324'de (12 Ocak 1909) vefat etmiş ve Karacaahmet Mezarlığı'na defnedilmiştir.[7]

Eserleri

Mehmed Süreyya Bey'in *Sicill-i Osmanî* dışında basılmış tek eseri *Nuh-*

4 Tanzimat'tan sonra konulan bu rütbe daha çok kalemiye mensuplarına verilirdi. Mülkiyedeki karşılığı mîr-i ümerâ, ilmiyedeki karşılığı mahrec mevleviyeti ve askeriyedeki karşılığı kaymakamdır.

5 Askerî rütbelerden miralay, ilmiye rütbelerinden bilâd-ı hamse mevleviyeti karşılığı olan bu rütbeyi Rebiyülevvel 1311'de (Eylül-Ekim 1893) almıştır. Bakınız: *Salname-i Nezâret-i Maarif-i Umumiye* (2. sene), İstanbul, 1317 (1899), s. 516.

6 Mülkî rütbelerden *mîrimîran*, ilmiye rütbelerinden haremeyn mevleviyeti, askerî rütbelerden mîrlivâ karşılığı olan bu rütbeyi 28 Safer 1319'da (17 Haziran 1901) almıştır. Bakınız: *Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniye (Hicrî 1326 senesine mahsus), İstanbul, 1323 (1908), s. 524.*

7 Vefatından hemen sonra Maarif Nezâreti'nde çalışma arkadaşı şair Halil Edib Bey (biyografisi için bakınız: İbnülemin Mahmud Kemal İnal, *Son Asır Türk Şairleri*, İstanbul, 1969, s. 271-273) kişiliğini ve özelliklerini de yansıtan uzun bir yazıyla Mehmed Süreyya Bey'i anmıştır: "Zıyâ-ı Elîm: Yazık Süreyya Bey de ölmüş", *Beyânü'l-Hak*, Sayı 17 (12 *Kânunısânî* 1324), s. 386-389; Sayı 18 (19 *Kânunısânî* 1324) s. 396-399. Bu yazının çok kısa bir özeti de Ekrem Reşad ile Osman Ferid'in (Sağlam) çıkardığı *Nevsâl-i Osmanî*'de (I. sene, İstanbul, 1325 (1909), s. 184) yer almıştır: *"Süreyya Bey. Efâzıl-ı kudemâ-yı muharrirîn-i Osmaniyeden ve Meclis-i Maarif azâ-yı sâbıkasından Mehmed Süreyya Bey geçen kânunievvelin otuzuncu salı günü irtihâl-i dâr-ı beka eylemiştir. Süreyya Bey cidden emsâline nâdir tesadüf edilir dühâtdan idi. Kendisi müverrih ve tarihin en ziyade terâcim-i ahvâl kısmında büyük bir müdekkik idi. Bizde İsmet Efendi merhumdan sonra müşârileyh kâ'bında yetişmiş kimse yoktur denilebilir. Sicill-i Osmanî, Nuhbetü'l-Vekayi iki matbu eser-i kıymetdarıdır. Sicill-i Osmanî büyücek kıt'ada 2500 sahifelik dört büyük cilt üzerine müretteb'dir ki âlem-i İslâmiyetde yetişmiş fuhûlûn ve bilhassa Devlet-i Osmaniye'nin bidâyet-i tesisinden zamanımıza kadar dünyaya ne kadar hükümdarımız, rical-i siyasiye ve edebiyemiz, ulemâ ve meşâyihimiz gelip geçmiş ise cümlesinin menâkıbı mazbut ve münderic-dir. 1308 tarihinde Matbaa-i Amire'de tab' edilen bu eser-i mühimminden merhumun biraz istifade-i maddiye temin edebilmesi me'mul iken matbaanın zulmen senelerce mesdûd kalması Süreyya Bey'i o istifadeden mahrum bırakmıştı. Mufassal Sicill-i Osmanî zeyli, altı yedi cildi lûgat, on cilt kadar Tarih-i İslâm ve iki cilt Nuhbetü'l-Vekayi merhum-ı müşârileyhin metrûkât-ı kalemiyesindendir."*

betü'l-Vekayi'dir.[8] Basılmamış eserleri hakkında ise en ayrıntılı bilgiyi Bursalı Mehmed Tahir Bey verir.[9] Bu eserler *Tekmile-i Sicill-i Osmanî* (2 cılt); *Zeylü'z-Zeyl* (1 cilt); 1808-1876 arasını kapsayan *Tarih-i Mehmed Süreyya* (9 cilt); Arapça, Farsça, Osmanlıca, Çağatayca ve Tatarca "ufak kıt'ada" 30 cüzlük bir sözlük olan *Burhanü'ş-Şeref veya Lûgat-ı Hamse*; *Mir'at-ı Tarih-i İslâm* (4 cilt); ilm-i hadise dair *el-Yâkut ve'l-Lü'lü* ve *Secedâtü'l-Kur'an*'dır. Bursalı Mehmed Tahir Bey ayrıca *Hamiyet veyahud Merak*, *Sefihler*, *Gece Kuşu* ve *Çiftlik Âlemi* adlarını taşıyan basılmamış dört romanı olduğunu belirtir. Gene onun ifadesine göre bu eserlerin hepsinin Cihangir yangınında yandığı "ailesi tarafından rivayet edilmektedir".[10]

Sicill-i Osmanî

Mehmed Süreyya Bey'in adını bugüne kadar yaşatan *Sicill-i Osmanî*[11] Osmanlı biyografya (terâcim-ahvâl) geleneğinin son ve en ilginç halkasıdır. İslâm kültür dünyasında önemli bir yeri olan biyografya çalışmaları Osmanlı döneminde de parlak örneklerle sürmüştür.[12] Ancak bunlardan vefeyatlar dışında kalanların temel özelliği belirli bir uğraş, görev ya da sanat dalına

---

8 H. 1247 (başı 12 Haziran 1831) ile H. 1272 (sonu 27 Ocak 1876) arasında belirli bir rütbeye kadarki devlet memurlarının göreve atanma tarihleriyle, görev değişikliklerini ve vefat tarihlerini yıl yıl, bilinebildikleri ölçüde ay ve gün ayrıntısıyla veren bu eser *Takvim-i Vekayi ile Ceride-i Havadis*'in "tevcihat" ve "vefeyat" sütunlarındaki bilgilere dayanır. Ancak 360+4 sayfalık birinci cildi basılmıştır (İstanbul, tarihsiz). Bazı kaynaklar cüz cüz yayımlandığını ve 1876'da tamamlandığını belirtirler. Basılı bölüm H. 1277 yılı sonuna (8 Temmuz 1861) kadar gelir. (Ö. F. Akün'ün *İslâm Ansiklopedisi*'ndeki maddede, basılı bölümün H. 1269 yılı sonuna kadar geldiği yolunda verdiği bilgi yanlıştır). Basılmayan bölümün bir nüshası Ankara'da Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi'ndedir.

9 *Osmanlı Müellifleri*, II., İstanbul, 1342 (1923/24), s. 36.37.

10 Cihangir yangınının tarihini Ö. F. Akün 1334 (1916) olarak vermektedir. Halil Edib Bey Not 7'de anılan yazısında Mehmed Süreyya Bey'in evinin "Tophane civarında kışla arkası denilen mahalde" olduğunu belirtir. Tophane ve Cihangir'de art arda çıkan ve toplam 1325 binanın yandığı iki büyük yangın ise 13 Temmuz 1331 (26 Temmuz 1915) ve 2 Eylül 1331 (26 Temmuz 1915) tarihlerinde meydana gelmiştir. Bu hususda bakınız: Osman Nuri (Ergin), *Mecelle-i Umûr-ı Belediye*, I, İstanbul, 1338 (1922), s. 1336.

11 Eserin tam adı *Sicill-i Osmanî yahut Tezkire-i Meşâhir-i Osmaniye*'dir. Toplam 2420 sayfalık 4 cilt halinde İstanbul'da Matbaa-i Âmire'de basılmıştır. 451 sayfadan oluşan 1. cilt 1308 (1890/91); 442 sayfadan oluşan 2. cilt 1311 (1893/94); 621 sayfadan oluşan 3. cilt 1311 (1893/94) tarihini taşır. 906 sayfadan oluşan 4. cildin basım tarihi yoktur. Ancak ekler bölümünde verdiği en son vefat tarihi Şevvâl 1316 (Şubat 1899) olduğuna göre, basım işinin bu tarihten az sonra tamamlandığı kabul edilebilir. 1971'de İngiltere'de biraz daha küçük boyutta bir tıpkıbasımı yapılmıştır.

12 Bu külliyatın kabaca bir dökümü için bakınız: A. S. Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, I, Ankara, 1973, s. 247-477.

göre düzenlenmiş olması ve genellikle belirli bir zaman dilimini kapsamasıdır. *Sicill-i Osmanî* ise hem zaman, hem de alan bakımından Osmanlı biyografyasını tümden kucaklamayı amaçlamıştır. Yazar herhalde bu amacın getirdiği zorunluluk dolayısıyla biyografileri mümkün olduğunca az kelimeyle vermek yoluna gitmiş, belki de bu yüzden eserini Osmanlı biyografya geleneğinde hiç rastlanmayan bir sıfatla, "sicil" olarak nitelemiştir.

Sicill-i Osmanî her ne kadar Osmanlı tarihinde ad bırakmış kişilerin tümünün biyografilerini kapsamayı amaçlasa da, her çalışma gibi kaynaklarla sınırlı olduğundan, büyük ölçüde Osmanlı bürokrasisinin bir kütüğü niteliğindedir. Sarayın enderûn ve bîrûn erkânı ile merkez ve taşradaki ilmiye, kalemiye, mülkiye ve seyfiye erkânı *Sicill-i Osmanî*'de en çok yer alan kesimlerdir. Bunlardan sonra şairler, hattatlar ve tarikat şeyhleri gelir. Mûsikîşinâslar ve diğer sanat mensupları ise hayli azdır. Mehmed Süreyya Bey'in özel bir ilgi gösterdiği kişiler ise mazanne-i kirâm (ermiş sayılanlar) ile meczuplardır. Sayıca hayli çok olmakla birlikte haklarında en az bilgi veriler kesim ise cami, mescit, mektep, medrese, çeşme gibi hayır eserlerinin bânîleridir.

Sicill-i Osmanî'nin kaynaklarına gelince, Mehmed Süreyya Bey şüphesiz, yaşadığı devirde İstanbul kütüphanelerinde mevcut yazma ve basma bütün tarih ve biyografi eserlerini taramıştı.[13] Temel kaynaklar olarak, biyografik bakımdan da zengin bilgiler taşıyan Osmanlı kroniklerini, sadrazamlar için *Hadikatü'l-Vüzerâ* ve zeyllerini, reisülküttablar için *Halifetü'r-Rüesa* ve zeyllerini, kapdan-ı deryâlar için *Harita-i Kapudanân-ı Deryâ* ile *Sefinetü'l-Vüzerâ*'yı, şeyhülislâmlar için *Devhatü'l-Meşâyih*'i, ilmiye mensupları için *Şakaik-i Nu'maniye* ve zeyllerini, nakibül-eşraflar için *Devhatü'n-Nükebâ*'yı, Enderûn mensupları için *Tarih-i Atâ*'yı ve *Vekayi-i Letâif-i Enderûn*'u, şairler için şuarâ tezkirelerini, hattatlar için *Tuhfe-i Hattatîn*'i, çeşitli vefeyatları ve menâkıbnâmeleri, tekkelerin ve şeyhlerin dökümlerini veren risaleleri, Mevlevî ricali için *Sefine-i Nefise-i Mevlevîyan*'ı, İstanbul'daki hayır sahipleri için *Hadikatü'l-Cevâmi*'yi, Bursa için *Güldeste-i Riyâz-ı İrfan*'ı, Bağdat için *Gülşen-i Hulefâ*'yı, *Ravzatü'l-Aziziye*, *Esmarü't-Tevarih* gibi nasb ve azil cetvellerini kullandığı anlaşılmaktadır. Bunların dışında *Sicill-i Osmanî*'nin en özgün yanını oluşturan kaynak mezar taşlarıdır. Birçok biyografi mezar taşlarındaki kitabelerden elde edilen bilgilerle oluşturulmuş, denetlenmiş, tamamlanmış ya da düzeltilmiştir.[14] Bugün büyük bir bö-

13 Halil Edib Bey Not 7'de anılan yazısında bunu şöyle ifade eder: "Tarihe, terâcime ait kütüphanelerimizde ne kadar matbu ve yazma âsâr var ise hemen hepsini gözden geçirmişti. Bu şubelerde zâtına hakkıyla mütehassıs denilebilir. O yoldaki ihâtâsı kendisiyle mûlâki olanlara hayret verirdi".

14 Bu türden bir çalışma yüzünden Maarif Nezâreti'ndeki görevine yazın toz, toprak, kışın çamur içinde gelen yazarın adı "Hırpanî Süreyya Bey"e çıkmıştır. Halil Edib Bey, onun yaz kış üstünden eksik etmediği, cepleri notlarla dolu eski bir paltoyla dolaştığını söyler. Hemen ekleyelim ki benzeri birçok kitap ve bilgi tutkunu gibi Mehmed Süreyya Bey de hiç evlenmemiştir.

lümü ortadan kalkmış ya da tahribe uğramış olan İstanbul'daki mezarlıkların ve hazirelerin o zamanki genişliği göz önünde tutulursa Mehmed Süreyya Bey'in çabasının büyüklüğü daha iyi anlaşılır.[15] Bütün bu çalışma sonucunda Osmanlı biyografyasının eksiksiz bir dökümünün yapıldığı elbetteki ileri sürülemez. Nitekim Mehmed Süreyya Bey de çalışmasını sürdürerek eserleri arasında saydığımız *Tekmile-i Sicill-i Osmanî* ile *Zeyli'z-Zeyl*'i meydana getirmiştir. Bu eserlerin yitip gitmiş olması üzüntü vericidir.

Sicill-i Osmanî'de 17.000'e yakın biyografi yer almaktadır. Bu bakımdan da Osmanlı biyografyası alanında kaleme alınmış en kapsamlı eserdir.[16] Daha sonra bir benzeri hazırlanamadığı gibi, yeniden yayınlanması yolundaki girişimler de bugüne kadar sonuçsuz kalmıştır.[17] Eserin ilk basımındaki başlıca kusurlar ise alfabetik bir eserde olmaması gereken biçimdeki sayfa düzeni ve hayli sık rastlanan dizgi yanlışlarıdır. Bu yanlışlar özellikle kitap adlarının yazımında bazen başka kaynaklarla karşılaştırılsa da içinden çıkılamayacak boyuttadır.

Sicill-i Osmanî yayımlandığı günden beri Osmanlı tarihiyle uğraşanlar için vazgeçilmez bir başvuru eseri olma özelliğini korumuştur. Bugün yeni bir düzenle tekrar yayımlanıyor olması da kuşkusuz değerini yitirmemiş olmasından kaynaklanmaktadır.

NURİ AKBAYAR

15 İstanbul mezarlıkları, hazireleri ve mezar taşları için bakınız: A. Tibet, "Hazireler", *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, IV, İstanbul, 1994, s. 38-39; E. Işın, "Mezar Taşları", *aynı eser*, V, İstanbul, 1994, s. 438-442; Y. Çoruhlu, "Mezarlıklar", *aynı eser*, V, İstanbul, 1994, s. 442-445.

16 *Sicill-i Osmanî*'ye Mehmet Zeki Pakalın (1886-1972) tarafından bir zeyl kaleme alınmıştır. Yazarının el yazısıyla 19 defter halindeki bu çalışma Ankara'da Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi'ndedir.

17 Yalnız *Sicill-i Osmanî*'nin I. cildinin başında yer alan Osmanlı hanedanı bölümü Gültekin Oransay (1930-1989) tarafından düzeltilip genişletilerek *Osmanlı Devleti'nde Kim Kimdi, I, Osmanoğulları* (Ankara, 1969) adıyla yayımlanmıştır. G. Oransay buna "Osmanoğullarıyla ilgili mezar ve türbeler" alt başlığıyla 16 sayfalık bir de "ek yapraklar" çıkartmıştır (Ankara, 1970). Aynı yazarın *Sicill-i Osmanî*'yi geniş dizinlerle 9 cilt olarak yayımlama projesi ise gerçekleşmemiştir.

BU YAYIMIN DÜZENİNE VE İÇERİĞİNE İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

1. Madde başlıklarında kişiler adları ve ayırt edici sıfatlarıyla tam alfabetik düzende sıralanmıştır.
   Örnek: Ahmed Ârif Bey
   Ahmed Bey
   Ahmed Efendi
   Ahmed Efendi (Akbaşzâde)
   Ahmed Efendi (Zorlu)
2. Aynı adı taşıyan ve herhangi bir ayırt edici sıfatı bulunmayan kişiler vefat tarihlerine göre sıralanmıştır.
3. Aynı adı ve bununla birlikte aynı ayırt edici sıfatı taşıyan kişiler de vefat sırasına göre sıralanmıştır.
4. İki ya da üç adlı (ikinci adların çoğu mahlastır) kişiler mutlaka her addan aranmalıdır. Genellikle mahlaslar öne alındığından, örneğin bir madde içinde "Mehmed Emin" olarak geçen ad, madde başlığında "Emin Mehmed" biçiminde alfabetikte yer almaktadır.
5. Madde içindeki ve madde sonlarındaki parantezler tarafımızdan eklenen açıklamaları içerir.
6. Madde sonlarındaki parantezlerde bulunan sayılardan Romen rakamlı olanı ilk basımda yer aldığı cildi, ikincisi ise bu ciltteki sayfa numarasını gösterir.
7. İlk basımda çeşitli nedenlerle aynı başlık altında toplanmış olan biyografiler ayrıştırılarak yeni maddeler oluşturulmuş, aradaki bağlantı (→) işaretiyle gösterilmiştir.
8. Bu yayımda bilgi yanlışını düzeltmek amacıyla metne herhangi bir müdahalede bulunulmamış, yalnızca açık biçimde görülen dizgi yanlışları düzeltilmiştir. Aynı kişi hakkında birden çok yerde farklı bilgi verilmişse bu husus madde sonunda köşeli parantez içinde belirtilmiştir.
9. Eser edebî bir metin değil, ansiklopedik nitelikte olduğu için unvan, görev ve kurum adları ile tarihi terimler dışında anlatımı sadeleştirilmiştir.

KISALTMALAR

b.	bin
bak.	bakınız
H.	Hicrî
hd.	hüküm sürdüğü devir
Hz.	Hazret-i
s.	sayfa
SO	Sicill-i Osmanî
v.	vefatı
vs.	vesaire
yy.	yüzyıl

SİCİLL-İ OSMANÎ

1

OSMANLI HANEDANI

Abdullah (Şehzâde) II. Bâyezid'in büyük oğludur. Saruhan valisi olup Zilka'de 888'de (Aralık 1483) vefat eyledi. Na'şı Bursa'ya nakledilerek II. Murad dairesine defnedildi. Cesur ve kahramandı. (I. 53)

Abdullah (Şehzâde) I. Süleyman'ın (Kanunî) oğludur. Bebekken 932'de (1525/26) vefat edip dedesi I. Selim'in türbesi yakınında bir türbeye defnedilmiştir. (I. 53)

Abdullah (Şehzâde) Şehzâde Bâyezid'in oğludur. Sancakbeyi olup 967'de (1559/60) vefat eyledi. Sivas'da medfundur. (I. 53)

Abdullah (Şehzâde) II. Selim'in oğludur. 983'de (1575) vefat etti. Diğer kardeşlerinin küçüğüydü. Babasının türbesine defnedildi. (I. 53)

Abdullah (Şehzâde) III. Murad'ın oğludur. Yaşı 10'a varmış iken 1003'de (1595) vefat eyledi. Ayasofya'da medfundur. (I. 53)

Abdullah (Şehzâde) III. Ahmed'in oğludur. 5 Safer 1132'de (18 Aralık 1719) doğup ertesi gece vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnedilmiştir. (I. 53)

Abdullah (Şehzâde) I. Abdülhamid'in 1189'da (1775) ölü doğmuş oğludur. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 52/53)

Abdullah (Şehzâde) II. Mahmud'un oğludur. Küçük olduğu halde 1235'de (1820) vefat eylemiştir. Nuruosmaniye'de medfundur. (I. 53)

Abdullah Bey IV. Mehmed'in kızı Hadice Sultan'ın oğludur. 1111'de (1699/1700) vefat ederek Yeni Cami Türbesi bahçesine defnolundu. (I. 31)

Abdurrahman (Şehzâde) III. Murad'ın oğludur. 1003'de (1595) vefat eyledi. Ayasofya'ya defnedildi. (I. 52)

Abdülaziz (Şehzâde) I. Abdülhamid'in 1193'de (1779) ölü doğmuş oğludur. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 52/53)

Abdülhamid I III. Ahmed'in oğludur. 5 Receb 1137'de (20 Mart 1725) doğdu. 8 Zilka'de 1187'de (21 Ocak 1774) tahta çıktı. 11 Receb 1203'de (7 Nisan 1789) vefat etti. Ömrü (hicrî olarak) 66 yıl, 6 gün; saltanat müddeti 15 yıl, 8 ay, 3 gündür. Na'şı Yeni Cami yakınındaki türbesine defnedildi. Zamanının öncesi ve sonrası savaş gailelerine rastlamıştır. Uyanık, ileri görüşlü ve dine bağlı olduklarından askerî düzenleme için çaba harcamış ve Avusturya ve Rusya'ya açtığı savaş kardeşi III. Mustafa'nın Rusya'ya ilan ettiği savaştan daha başarılı olmuştur. Zamanında bazı zorbalar cezalandırılıp Anapa'nın ihyası ve Çerkeslerin devlete bağlanmaları sağlandı. Beylerbeyi'nde bir cami, mektep, hamam ve çeşmeleri ve Bahçekapı'da bir sebil, imaret, medrese, kütüphane ve Emirgân'da bir cami, hamam, Medine'de bir medrese ihya ve inşa buyurdu. Gayretli, yumuşak, iyi huylu, merhametli, gönlü ve kalbi temiz, küçük bir haksızlığa bile razı gelmezdi. Kerametine dahi inanılmıştır. (I. 52)

Abdülhamid (Şehzâde) II. Mahmud'un oğludur. 25 Muharrem

1228'de (28 Ocak 1813) doğup 2 Ramazan 1240 (20 Nisan 1820) salı günü vefat eyledi. Fâtih'de büyükanneleri Nakşıdil Vâlide Sultan Türbesi'ne defnedilmiştir. (I. 52)

Abdülhamid (Şehzâde) II. Mahmud'un 1242'de (1826/27) doğan diğer oğludur. 1244'de (1828/29) vefat etti. Adaşı ve büyük kardeşinin yanına defnedildi. (I. 52)

Abdülhamid Bey II. Mahmud'un kızı Sâliha Sultan'ın(→) Halil Paşa'dan olan oğludur. 1250'de (1834/35) doğdu ve 1252'de (1836/37) vefat edip babasının yanına defnedildi. (I. 47)

Abdülmecid (Sultan) II. Mahmud'un oğludur. 14 Şa'bân 1238'de (25 Nisan 1823) doğmuştur. 19 Rebiyülâhir 1255'de (2 Temmuz 1839) tahta çıktı. 17 Zilhicce 1277'de (26 Haziran 1861) vefat etmekle Sultanselim'deki türbesine defnedilmiştir. Ömrü (hicrî olarak) 39 yıl, 9 ay, 5 gün ve saltanat müddeti 22 yıl, 7 ay, 2 gündür. Akıllı, âlim, edip, vakûr, zeki, cömert, şefkatli, merhametli, cesur, gayretli, dilbilir, hattat, benzersiz münşî idi. Zamanlarında Şam, Haleb, Adana ve Girit geri alınmış ve Sivastopol, Şekvetil ve Besarabya fetholunmuştur. Fransa, İngiltere ve Sardunya devletleriyle siyasî ilişkilerde ustalığın, Kırım önlerindeki ve Gözleve ve diğer savaşlarda İngiltere, Rusya, Avusturya ve Prusya ile siyasî ustalığının derecesi Akkâ muzafferiyetinde, her millete ve kavme yardımın meyvesi Macaristan vak'asındaki ilticada görülmüş ve bunlar benzersiz düşünme gücünün ve adalet kudretinin nümunesi bulunmuştur. Tanzimat'ın ilanı, tebaadaki eşitlik, orduların düzenlenmesi, kur'a icadı, Mısır valisinin ayağına yüz sürmesi, Çerkes ve Dağıstanlıların göçleri, meclis ve encümenler açılışı, askerî ve mülkî mekteplerin kurulması ve encümen-i dâniş oluşturulması, sayısız hayırlı işlerle Osmanlı Devleti'nin taze hayat bulması hep onun devrinde olmuştur. Mekke'nin Altın Oluğu'nu ve Harem-i Şerif'i tamir, Hücre-i âliye ve Beyt-i Cibril'i genişletme, Bâbü'r-Rahme'ye üç şerefeli bir cami inşa, Hırka-ı Şerife'ye iki minareli bir cami ile daire yapımı ve Ortaköy'e iki minareli, Yahyâ Efendi yakınlarında ve Teşvikiye'de birer minareli mükemmel camiler dindarlığının ve dünyaya önem vermemesinin somut örnekleridir. Harbiye ve bahriye mektepleri ve Dolmabahçe Sarayı ile "Mecidiye" adı altındaki kışlalar ve diğer hayrât ise mülk ve tebaalarına bahşişleridir. (I. 53)

Abdülmelik (Şehzâde) III. Ahmed'in oğludur. 9 Şevvâl 1121'de (12 Aralık 1709) doğup 17 Muharrem 1122'de (18 Mart 1710) vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'nde medfundur. (I. 54)

Abdürrahim (Şehzâde) I. Abdülhamid'in 1191'de (1777) ölü doğmuş oğludur. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 52/53)

Abdüssamed Mehmed (Şehzâde) Sultan Abdülmecid'in oğullarındandır. Çocukken Şa'bân 1270'de (Mayıs 1854) vefat eyledi. Babasının türbesine defnedildi. (I. 53)

Âbid Mehmed (Şehzâde) Sultan Abdülmecid'in oğludur. 18 Cemaziyelevvel 1264'de (22 Nisan 1848) doğup 6 gün sonra (27 Nisan) vefat eyledi. Yeni Cami'ye defnedildi. (I. 51)

Abîde Sultan *bak.* Ubeyde Sultan

Âdilşah Kadın III. Mustafa'nın kadınlarından olup Beyhan Sultan'ı ve

Hadice Sultan'ı doğurmuştur. 5 Ramazan 1218'de (19 Aralık 1803) vefat etti. Lâleli Türbesi dışına defnedildi. Kızları, Mahmutpaşa'da ruhu için çeşme ve mektep yaptılar. (I. 51)

Âftâb Kadın III. Selim'in üçüncü kadını olup 1228'de (1813) vefat etti. Selimiye Caddesi'nde medfundur. Mezar taşına "*Âftâb-ı Selîmî Âftâb Kadın*" yazılmıştır. (I. 19)

Ahmed I III. Mehmed'in oğludur. 12 Cemaziyelâhir 999'da (18 Nisan 1590) Manisa'da doğmuştur. Başka bir rivayette doğumu 996 (1588) yılıdır. 17 Receb 1092'de (21 Aralık 1603) tahta çıktı. 23 Zilka'de 1026'da (22 Kasım 1617) vefat etti. Adına yaptırdığı camide (Sultan Ahmed Camii) türbesine defnedildi. Ömrü (hicrî olarak) 28 yıl, 6 ay, 11 gün ve saltanat süresi 14 yıl, 5 ay, 5 gündür. Melek huylu bir padişah olduklarından âlimleri, sâlihleri ve özellikle seyyidleri koruyucu, fakir ve zayıflara yardımcı, dindar, akıllı, cömert, hayra meyilli güzel ahlâk sâhibi idiler. Atpazarı'nda Mehmed Paşa ve Ahmed Paşa'nın konakları arsalarına 6 minareli bir cami inşasına 1018'de (1609) başlayıp 1026'da (1617) tamamladılar ve medrese yaptılar. Mekke ve Medine fukarasına birçok köy vakfettiler. Ka'be-i Mükerreme'de bazı yerler kavşamakla tamir ettirip bir güzel kuşak göndererek kuşattılar. Medine'ye mermerden bir minber gönderdiler ve peygamberimizin mescidine koydular. Sadakaları ve adakları çoğaltıp Mekke ve Medine fukarasına dağıttırdılar. Böylece geçimleri rahatladı. Surre-i Hümâyûn da eklediler. Kevkeb-i Dürrî adlı altın levhayı 227 kıt'a kıymetli cevâhirden 50 bin altına alınmış benzersiz elmas ile tezyin ettirip Ravza-i Mutahhara'ya astırmıştır. Estergon ile Eflâk, zamanlarında geri alınmıştır. 14. padişah olup 14 sene padişah olmuş 14 yaşında tahta çıkmış ve iki 14 yaşında (28) vefat eylemiştir. Şairdir. (I. 15)

Ahmed II Sultan İbrahim'in oğludur. 6 Zilka'de 1052'de (25 Şubat 1643) doğdu. 25 Ramazan 1102'de (22 Haziran 1691) tahta çıkıp 22 Cemaziyelâhir 1106'da (7 Şubat 1695) vefat eylemiştir. Ömrü (hicrî olarak) 53 yıl, 8 ay, 21 gündür. I. Süleyman (Kanunî) Türbesi'ne defnedilmiştir. Dindar ve sağlam düşünceliydi. Hatta bir defterdar azlinde sadrazam iadesini ricada ısrar etmiş ve kabul etmeyerek sadrazamın istifasını kabul eylemiştir. (I. 15)

Ahmed III IV. Mehmed'in oğludur. 22 Ramazan 1084'de (31 Aralık 1673) Hacıoğlupazarcığı'nda doğmuştur. 3 Rebiyülâhir 1115'de (22 Ağustos 1673) tahta çıktı. 17 Rebiyülevvel 1143'de (1 Ekim 1730) istifa edip 21 Safer 1149'da (1 Temmuz 1736) vefat eyledi. Ömrü (hicrî olarak) 67 yıl, 4 ay, 10 gün ve saltanat müddeti 27 yıl, 1 ay, 11 gündür. 1120'de (1708) çiçekten hastalanıp tedavi ile sıhhat ve âfiyet buyurdular. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. Akıllı, fâzıl, şair, münşî, hattat, hayır işlemeye istekli idiler. Saltanatları zamanında büyük fetihler olmuş, Prut kenarında Rusya İmparatoru Deli Petro esir derecesinde yenilmiştir. Mora yani Yunanistan tamamen fethedilerek geri alındı. İran'ın dörtte birine yakın yeri fethedildi. İsveç Kralı Demirbaş Şarl iltica eyledi. Ebû Eyyûb-ı Ensârî'nin türbelerinde elyazılarıyla yazılmış levhalarda kendi tuğralarıyla Mekke ve Medine Harem-i Şerifleri resimleri vardır. Birinin ketebesi "Şefî'ül-müznibînsin şeh-i iklîm-i mâ evhâ/ Ha-

dîs-i pâkini Sultan Ahmed eylemiş tuğra" beytidir. Hz. Ebû Eyyûb'un türbesine bir gümüş şebeke yapmış ve nice sultanların türbelerine sedeften şebekeler yaptırmıştır. Üsküdar'da annelerine bir cami inşa eyledi. Ayasofya karşısındaki çeşmeyi yapıp "Aç besmeleyle iç suyu, Han Ahmed'e eyle duâ" tarihini yazdılar. (I. 16)

Ahmed (Şehzâde) II. Bâyezid'in büyük oğludur. 870'de (1465/66) doğdu. 886'da (1481) Amasya valisi oldu. Bu görevdeyken Şeytankulu harbine serdâr tayin edilmişti. 918'de (1512) vefat etmiş olup Bursa'da II. Murad Türbesi'ne defnedilmiştir. Oğulları Murad Bey, Alâeddin Bey, Mûsâ Bey ve Emir Bey'dir. (I. 14)

Ahmed (Şehzâde) IV. Murad'ın oğludur. 12 Rebiyülâhir 1037'de (21 Aralık 1627) doğup bebekken vefat eylemiştir. I. Ahmed Türbesi'ne defnedildi. (I. 15)

Ahmed (Şehzâde) II. Mustafa'nın oğludur. 13 Şevvâl 1110'da (14 Nisan 1699) doğup 15 Rebiyülâhir 1111'de (10 Ekim 1699) vefat etmiştir. Edirne'de Dârülhadis Camii'nde medfundur. (I. 16)

Ahmed (Şehzâde) II. Mustafa'nın oğludur. 14 Şevvâl 1114'de (3 Mart 1703) doğup kısa bir süre sonra vefat eyledi. (I. 16)

Ahmed (Şehzâde) I. Abdülhamid'in oğludur. 26 Şevvâl 1190'da (12 Aralık 1776)doğup7 Şevvâl 1192'de (29 Ekim 1778) vefat eyledi. Türbe ve medrese yapımı için satın alınan Osman Paşa arsasına defnedildi ki, Hamidiye Türbesi bu arsanın yerindedir. (I. 17)

Ahmed (Şehzâde) II. Mahmud'un oğludur. 7 Şa'bân 1229'da (25 Ağustos 1814) doğup 8 Receb 1230'da (16 Haziran 1815) vefat etmiştir. Nuruosmaniye Türbesi'nde medfundur. (I. 17)

Ahmed (Şehzâde) II. Mahmud'un oğludur. 9 Zilka'de 1234'de (30 Ağustos 1819) doğup kısa bir süre sonra vefatla Nuruosmaniye Türbesi'ne defnedildi. (I. 17)

Ahmed (Şehzâde) II. Mahmud'un oğludur. 23 Zilhicce 1234'de (12 Ocak 1819) doğup kısa bir süre sonra vefatla Nuruosmaniye Türbesi'ne defnedilmiştir. (I. 17)

Ahmed (Şehzâde) II. Mahmud'un oğludur. 16 Şevvâl 1237'de (5 Temmuz 1822) doğup 27 Receb 1238'de (10 Nisan 1823) vefat eyledi. Nuruosmaniye Türbesi'nde medfundur. (I. 17)

Ahmed (Şehzâde) II. Mahmud'un oğludur. II. Mahmud Rebiyülâhir 1239'da (Aralık 1823) doğan bu oğluna da atasının adını koydu, ama kardeşleri gibi yaşamadı ve Nuruosmaniye Türbesi'ne defnedildi. (I. 17)

Ahmed (Şehzâde) Sultan Abdülmecid'in oğludur. 1261'de (1845) doğup o sene vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 17)

Ahmed Bey III. Ahmed'in kızı Safiye Sultan'ın(→) Mustafa Paşa'dan olan oğludur. 1 Şa'bân 1145'de (17 Ocak 1733) vefat etti. (I. 47)

Ahmed Çelebi (Büyük) (Şehzâde) II. Murad'ın yetişkin oğludur. Amasya valisi tayin edilmişti. Orada babası zamanında (1421-1451) vefat eyledi. Bursa'da, kapısı babasının türbesine açılır bir odada defnedildi. (I. 14)

Ahmed Çelebi (Küçük) (Şehzâde) II. Murad'ın dördüncü oğludur. 855'de (1451) babasının vefatının ardın-

dan vefat etti. Babasının türbesine defnedildi. (I. 14)

Ahmed Çelebi (Şehzâde) I. Mehmed'in (Çelebi) oğludur. Küçük yaşta vefat eyledi. Bursa'da I. Murad Türbesi'ne defnedildi. (I. 14)

Aktimur Bey Ertuğrul Gazi'nin torunudur. Amcası Osman Gazi ile savaşlarda yiğitlik gösterdi. 700'den (1301) sonra vefat eyledi. (I. 19)

Alâeddin (Şehzâde) II. Murad'ın ikinci oğludur. Büyük kardeşi Ahmed Çelebi'nin vefatında Amasya valisi olup orada 846'da (1442) vefat eyledi. Cenazesi Bursa'ya getirilerek babasının türbesi civarındaki türbesine defnolundu. (I. 57)

Alâeddin (Şehzâde) III. Murad'ın oğludur. 1003'de (1595) vefat eyledi. Ayasofya'da medfundur. (I. 58)

Alâeddin (Şehzâde) IV. Murad'ın oğludur. Rebiyülevvel 1045'de (Ağustos 1635) doğup çocukken vefat etti. I. Ahmed Türbesi'ne defnedildi. (I. 58)

Alâeddin Ali Paşa Osman Gazi'nin büyük oğludur. Babasına vezir ve müsteşar oldu. Sonra babasının emrine uyarak dedesi Edebâlî hizmetinde bulundu ve bâtınen de mamur oldu. Babasının vefatında tahttan vazgeçerek tahtı küçük kardeşi Orhan'a terketti. (Veya erkân-ı devlet adı geçeni münasip görmüş, bir rivayette Orhan Gazi kendisinden büyükmüş.) Ancak kardeşinin isteğiyle vezir ve müşteşar olup sikke, elbise ve asker tanziminde büyük hizmetlerde bulunduktan sonra köşesine çekildi ve Pakte nahiyesindeki koru kendisine has tayin olundu. Vefatında saltanat tarafından evlât ve torunlarına saygı gösterildi. Bursa'da kale içinde iki ve Kükürtlü'de bir zaviyesi ve imareti vardır. Bursa'da medfundur. (I. 57)

Alâeddin Bey II. Bâyezid'in oğlu Şehzâde Ahmed'in oğludur. Babasının vefatında Mısır'a savuştu. 920'de (1514) orada vefat etti. (I. 58)

Alemşah (Şehzâde) II. Bâyezid'in oğludur. 871'de (1466/67) doğup Saruhan'da vali iken 918'de (1512) vefat eyledi. Na'şı oradan Bursa'ya naklolunup II. Murad dairesine defnedildi. (I. 58)

Alemşah (Şehzâde) III. Murad'ın küçük oğlu olup 1003'de (1595) vefat eyledi. Ayasofya'da medfundur. (I. 58)

Alemşah Sultan I. Abdülhamid'in kızıdır. 26 Zilka'de 1198'de (11 Ekim 1784) doğdu. Rebiyülâhir 1200'de (Şubat 1786) vefat eyledi. Babasının türbesinde medfundur. (I. 58)

Ali (Şehzâde) III. Murad'ın oğullarından olup 1003'de (1595) vefat eylemiş ve Ayasofya'da defnedilmiştir. (I. 58)

Ali (Şehzâde) III. Ahmed'in oğludur. 6 Rebiyülevvel 1118'de (18 Nisan 1706) doğup Cemaziyelâhir 1118'de (Eylül 1706) vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'nde medfundur. (I. 58)

Ali Bey IV. Mehmed'in kızı Hadice Sultan'ın oğludur. 1105'de (1693/94) vefat ederek Yeni Cami Türbesi bahçesine defnolundu. (I. 31)

Âlicenab Kadın II. Mustafa'nın başkadını olup Şevvâl 1110'da (Nisan 1699) vefat etti. Edirne'de Dârülhadis Camii'ne defnedildi. (I. 51)

Âlicenab Kadın II. Mahmud'un başkadını olup Fâtih'de bir sebil inşa eylemiştir. (II. 440)

Aliye Sultan Sultan Abdülmecid'in kızıdır. 5 Ramazan 1258'de (10 Ekim

1842) doğup 5 Receb 1260'da (21 Temmuz 1844) vefat eyledi. Yeni Cami'de medfundur. (I. 58)

Âsiye Sultan II. Ahmed'in kızıdır. 3 Muharrem 1106'da (24 Ağustos 1694) vefat edip I. Süleyman (Kanunî) Türbesi'ne defnolundu. (I. 19)

Âşûbican Kadın II. Mahmud'un üçüncü kadını olup 10 Rebiyülâhir 1287'de (10 Temmuz 1870) vefat etti ve Sultan Mahmud Türbesi odasına defnolundu. (I. 19)

Âtike Sultan Sultan İbrahim'in kızı olup önce Sarı Ken'an Paşa'ya, sonra Müfettiş İsmail Paşa'ya nikâhlandı. Büyük kardeşinin (IV. Mehmed) saltanatında (1648-1687) vefat eyledi. (I. 51)

Âtike Sultan II. Mustafa'nın kızıdır. 4 Rebiyülevvel 1106'da (23 Ekim 1694) doğup küçük yaşta vefat ederek Yeni Cami'ye defnedildi. (I. 51)

Âtike Sultan III. Ahmed'in kızıdır. Muharrem 1124'de (Şubat 1712) doğdu. 1136'da (1723/24) Genç Mehmed Paşa'ya nikâhlanmıştır. 1150'de (1737/38) vefat etti. Vâlide Sultan Camii'ne defnedildi. (I. 51)

Âtike Sultan (Burnaz) I. Ahmed'in kızıdır. Ca'fer Paşa'ya, sonra Koca Ken'an Paşa'ya, daha sonra Doğancı Yusuf Paşa'ya nikâhlandı. Vefatında kardeşi Sultan İbrahim'in türbesine defnedildi. (I. 51)

Atiye Sultan II. Mahmud'un kızıdır. 10 Cemaziyelâhir 1239'da (11 Şubat 1824) doğdu. 1256'da (1840) Fethî Paşa'ya nikâhlanmış ve 2 Şevvâl 1266'da (11 Ağustos 1850) vefat ederek babasının türbesine defnedilmiştir. Kızları Seniye Hanım Sultan ve Feride Hanım Sultan'dır. Feride Hanım Sultan'ın oğlu Mehmed Sâib Bey'dir(→). (I. 57)

Aydoğdu Bey Ertuğrul Gazi'nin torunudur. Amcası I. Osman'ın (Gazi) ümerâsından olup savaşlarda bulunarak yiğitlik gösterdi. İznik muharebesinde 702'de (1302/03) şehid oldu. Koyunhisarı yakınında medfun olup toprağı hummaya ilaç olduğundan mezarı ziyaret edilir. (I. 23)

Aynişah Sultan II. Bâyezid'in kızıdır. Beşir Ağa Medresesi yakınındaki mektebi yaptırıp vefatında oraya defnedilmiştir. (I. 59)

Aynişah Sultan I. Abdülhamid'in kızıdır. 20 Receb 1194'de (22 Temmuz 1780) doğup 20 gün sonra (11 Ağustos 1780) vefat eylemiştir. (I. 59)

Aynülhayat Kadın III. Mustafa'nın kadını ve Mihrimâh Sultan'ın annesidir. 1178'de (1764/65) vefat eyleyerek Lâleli Camii'nde türbesine defnedildi. Katırcı Hanı Mescidi'ni yaptırdı. Buna Cebeci çorbacılarından Hüseyin Ağa minber koydurdu. (I. 59)

Ayşe Behrî Kadın (Hâcce) III. Ahmed'in kadınlarından olup hâccedip gelmiş ve vefatında Eyüp'e defnedilmiştir. Kızı Fatma Sultan'dır. (I. 50)

Ayşe Hanım Sultan IV. Murad'ın kızı Rukiye Sultan'ın kızıdır. 1129'da (1717) vefat eyledi. Şehzâde (Camii) hariminde annesinin yanına defnedildi. (I. 50)

Ayşe Hanım Sultan III. Ahmed'in kızı Safiye Sultan'ın(→) kızıdır. Küçükken 1167'de (1753/54) vefat etti. Eyüp'e defnedilmiştir. (I. 47)

Ayşe Hanım Sultan (Hâcce) I. Süleyman'ın kızı Mihrimâh Sultan'ın kızıdır. Sadrazam Ahmed Paşa'ya nikâhlandı. 1003'de (1595) oğlu ile hacca gidip dönüşünde vefat eyledi. Hüdâî Türbesi'ne defnedildi. Oğulları vardır. (I. 49)

Ayşe Kadın I. Mahmud'un başkadınıdır. 1159'da (1746) Fâtih'de Çörekçikapısı'nda çeşme ve mektep yaptırdı. Daha sonra vefat eyledi. (I. 50)

Ayşe Kadın I. Abdülhamid'in başkadınıdır. 1189'da (1775) vefat edip Yeni Cami haziresine defnedildi. (I. 50)

Ayşe Kadın I. Abdülhamid'in kadınıdır. 1240'da (1824/25) vefat eyledi. Hamidiye Türbesi'ne defnedildi. (I. 51)

Ayşe Sîneperver Vâlide Sultan I. Abdülhamid'in kadını ve IV. Mustafa'nın annesidir. Bir sene kadar vâlide sultan olmuş ve sonra hasta ve yalnız olarak yaşamıştır. 3 Cemaziyelâhir 1244'de (11 Aralık 1828) vefat edip Eyüp'e defnedildi. Bir mektep inşa ettirmiştir. (I. 51; II. 440)

Ayşe Sultan I. Selim'in (Yavuz) kadını olup oğlu I. Süleyman'ın (Kanunî) 926'da (1520) tahta çıkışında vâlide sultan olmuştur. 4 Ramazan 940'da (19 Mart 1539) vefat etti. Sultan Selim Türbesi civarına defnedildi. (I. 49)

Ayşe Sultan III. Murad'ın kızıdır. 995'de (1587) İbrahim Paşa'ya nikâhlandı. 26 Zilhicce 1013'de (15 Mayıs 1605) vefat etti. III. Murad Türbesi'ne defnolundu. (I. 49)

Ayşe Sultan I. Ahmed'in kızıdır. Bebekken Nasûh Paşa'ya nikâhlandı. Onun vefatından sonra Hâfız Ahmed Paşa ve daha sonra Hüseyin Paşa, Canpuladzâde Mustafa Paşa ve Ahmed Paşa'ya nikâhlanmıştır. IV. Mehmed devri (1648-1687) başlarında vefat eyledi. Babasının türbesine defnedildi. Oğlu Mustafa Bey'dir(→). (I. 49)

Ayşe Sultan Sultan İbrahim'in kızıdır. İbşir Paşa'ya nikâhlanmıştır. Kardeşi IV. Mehmed'in saltanatında (1648-1687) vefat eylemiştir. Babasının yanına defnedildi. (I. 49)

Ayşe Sultan II. Mustafa'nın kızıdır. 27 Ramazan 1107'de (30 Nisan 1696) doğdu. Muharrem 1120'de (Mart-Nisan 1708) Nu'man Paşa'ya, 1132'de (1720) Silahdar İbrahim Paşa'ya, 1137'de (1724/25) ise Mustafa Paşa'ya nikâhlandı. 17 Zilka'de 1165'de (26 Eylül 1752) vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. Sarayı, amcazâdesi Ayşe Sultan'a verildi. (I. 50)

Ayşe Sultan III. Ahmed'in kızıdır. Muharrem 1131'de (Aralık 1718) doğdu. 1140'da (1727) Silahdar İstanbulî Mehmed Paşa'ya, 1153'de (1740) Ahmed Paşa'ya, 1171'de (1757/58) ise Silahdar Cihangirî Mehmed Paşa'ya nikâhlanmıştır. Hastalığında Bahariye Sarayı'na getirilip orada 10 Cemaziyelevvel 1189'da (9 Temmuz 1775) vefat eyledi. Yeni Cami haziresine defnedilmiştir. İki kızının adı da Rukiye Hanım Sultan'dır(→). Amcazâdesi "Büyük" ve kendisi "Küçük" diye ayrılır. (I. 50)

Ayşe Sultan I. Abdülhamid'in kızıdır. 24 Cemaziyelâhir 1191'de (30 Temmuz 1777) doğup kırkıncı günü vefat etti. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 50)

Ayşe Sultan II. Mahmud'un kızıdır. 24 Cemaziyelâhir 1224'de (6 Ağustos 1809) doğup küçükken vefat eyledi. Nuruosmaniye Türbesi'ne defnedildi. (I. 50)

B

Bahâeddin Efendi (Şehzâde) Abdülmecid'in oğludur. 26 Muharrem 1269'da (9 Kasım 1852) küçükken vefat eyledi. Yeni Cami'de medfundur. (I. 26)

Bâyezid I (Yıldırım) I. Murad'ın yiğit oğludur. 748 (1347) veya 761 (1360) yılında doğmuştur. 4 Ramazan 791'de (27 Ağustos 1389) Kosova savaş meydanında tahta çıktı. Receb 805 (Şubat 1403) ortasında hastalanıp Akşehir'de bir ay geçince yani 15 Şa'bân'da (10 Mart 1403) vefat eylemiştir. Yaşı (hicrî olarak) 57 veya 44, saltanat müddeti 13 sene, 11 ay, 19 gündür. Na'şları birkaç gün Şeyh Mahmud Hayran civarında tutulup sonra vasiyetleri üzerine oğlu Mûsâ Çelebi'ye teslim edilerek Bursa'ya gönderilip türbesine defnolundu. Kırmızıya çalar beyaz tenli, değirmi çehreli, büyük burunlu, elâ gözlü, kumral sakallıydı. Cesur, adaletli, hiddetliydi. Başlıkları babası gibi ise de sonradan ümerâya giydirilen hil'atler kumaşından ve Bursa'nın çiçekli kadifesinden kaftan giydiler. Mâbeyn ricâline beyaz ve diğerlerine kırmızı kalensüve giymelerini emretmişlerdir. Fetihleri: Kıratova, Üsküp, Varna, Vidin, Alaşehir, Aydın, Saruhan, Menteşe, Konya, Niğde, Akşehir, Aksaray, Sivas, Kayseri, Selânik, Yenişehir, Güzelcehisar, Tırhala, Atina, Kengırı, Besni, Malatya, Divriği. 797 (1395) yılında düşmanlarını Niğbolu'da bozguna uğrattı ve perişan etti. Hatta bu zaferin ardından Bursa'da bir cami inşa buyurdu. İstanbul'u fethe yakın olduğu sırada oğlu Ertuğrul Çelebi'nin vefatını işitmekle çok üzülmüştü. Bu sırada kulağına bir çoban kavalı sesi gelmekle "Çal bre çoban, ne canın yandı, ne ciğerin delindi. Ertuğrul gibi oğlun mu vefat etti, Sivas gibi şehrin mi yıkıldı?" buyurmuşlardı. Bir kızları olup Emir Şemseddin Buharî'ye nikâhlamışlardır. Bursa'da medfundur. (I. 23)

Bâyezid II II. Mehmed'in (Fâtih) oğludur. 857 (1453) yılında iki bayram arasında doğdu. 20 Rebiyülevvel 886'da (19 Mayıs 1481) tahta çıkıp 18 Safer 918'de (5 Mayıs 1512) istifa ederek Dimetoka'ya gittikleri sırada 10 Rebiyülevvel'de (26 Mayıs 1512) Edirne yakınında Söğütlüdere'de vefat eyledi. Na'şı İstanbul'a nakledilerek camii yakınında türbesine defnedilmiştir. Ömrü (hicrî olarak) 67 ve saltanatı 32 yıldır. Uzun boylu, beyaz tenli, açık yüzlü, elâ gözlü, benli, siyah çatık kaşlı, biçimli sakallı, geniş göğüslüydü. Güzel ahlâk sâhibi, dindar olup yalnız iken sâlih kişiler gibi giyinir ve dışarıda babasının elbisesini giyerlerdi. Fetihleri: Akkerman, Adana, Tarsus, Tepedelen, Navarin, İnebahtı, Moton, Koron, Draç. Eski Saray meydanında bir cami yapımına 903'de (1498) başlayıp 913'de (1507) tamamladılar. İlk namaz kılındığı günün ikindisinde cemaatten her kim ikindi sünnetini terk etmemiş ise imâmet etsin buyurmuş, kimse bulunamayınca imâmete kendileri geçmişlerdir. Edirne'de Yurşkale Mescidi'ni yaptırdı. Bursa'da Sultan Murad'ın Kaplıca Hamamı'nı yeniledi. (I. 24)

Bâyezid (Şehzâde) I. Süleyman'ın (Kanunî) oğludur. 932'de (1525) doğdu. 967'de (1560) vefat etmiştir. Na'şı Sivas'a defnedildi. (I. 25)

Bâyezid (Şehzâde) III. Murad'ın oğludur. 994'de (1586) doğdu. Nev'î Efendi'den ders okudu. 1003'de (1595) vefat ederek Ayasofya'da defnedildi. (I. 25)

Bâyezid (Şehzâde) I. Ahmed'in oğludur. 1020'de (1611) doğup veliahd iken 1045'de (1635) vefat eyledi. Kardeşlerinin en erişkiniydi. Babasının türbesine defnedilmiştir. (I. 25)

Bâyezid (Şehzâde) Sultan İbrahim'in oğludur. 15 Rebiyülevvel 1056'da (1 Mayıs 1646) doğup Receb 1057'de (Ağustos 1647) vefat etti. I. Ahmed Türbesi'ne defnedildi. (I. 25)

Bâyezid (Şehzâde) IV. Mehmed'in oğludur. Zilka'de 1089'da (Aralık 1678) doğup birkaç günlükken vefat etmiştir. Edirne'den İstanbul'a gönderilerek Sultan İbrahim'in yanına defnedilmiştir. (I. 25)

Bâyezid (Şehzâde) III. Ahmed'in oğludur. 9 Zilka'de 1130'da (4 Ekim 1718) doğup Ramazan 1184 (Aralık 1770) başlarında veliahd iken vefat etmiştir. Ömrü (hicrî olarak) 53 yıl, 10 aydır. Yeni Cami'ye defnedilmiştir. (I. 25)

Bâyezid (Şehzâde) II. Mahmud'un oğludur. 13 Rebiyülevvel 1227'de (27 Mart 1812) doğup üç aylıkken vefat eyledi. Nuruosmaniye Türbesi'ne defnedildi. (I. 25)

Bediha Sultan Sultan Abdülmecid'in kızıdır. Bebekken 29 Rebiyülevvel 1270'de (30 Aralık 1853) vefat eyledi. Fâtih'de Münire Sultan'ın yanında medfundur. (I. 25)

Behice Sultan Sultan Abdülmecid'in kızlarındandır. 26 Ramazan 1264'te (26 Ağustos 1848) doğmuştur. 1293'de (1876) Halil Hamid Paşa torunu Hamid Bey'e nikâhlandıysa da 15. gününe varmadan 13 Zilka'de 1293'de (30 Kasım 1876) vefat etmiştir. Kız kardeşi Münire Sultan yakınında Fâtih'de defnolunmuştur. (I. 26)

Behiye Sultan Sultan Abdülmecid'in kızıdır. 1256 Zilhiccesinin son gününde (22 Şubat 1841) doğup 18 Cemaziyelâhir 1263'de (22 Mayıs 1842) vefat etti. Yeni Cami Türbesi'nde medfundur. (I. 26)

Beyhan Sultan Sultan İbrahim'in kızı olup 1055'de (1645) doğdu. 2 yaşında Hezârpâre Ahmed Paşa'ya nikâhlanmıştı. 4 Receb 1112'de (15 Aralık 1700) vefat eyledi. I. Süleyman (Kanunî) Türbesi'nde defnedildi. (I. 26)

Beyhan Sultan III. Mustafa'nın kızıdır. 20 Şa'bân 1179'da (1 Şubat 1766) doğmuştur. 1198'de (1784) Silahdar Mustafa Paşa'ya nikâhlandı. 15 Rebiyülevvel 1240'da (7 Kasım 1824) vefat etti. Eyüp'de Mihrişah Vâlide Sultan Türbesi'ne defnedildi. Rumelihisarı'nda bir muvakkithane ve Eskialipaşa'da bir çeşme yaptırmıştır. (I. 27)

Bezmiâlem Vâlide Sultan I. Selim'in (Yavuz) annesi ve II. Bâyezid'in eşidir. Oğlunun saltanatı (1512-1520) sırasında vefat etmiştir. Manisa'da Sultan Camii'ni ve bir dârüşşifa inşa ettirdi. Dârüşşifanın başına ünlü hekim Merkez Efendi getirilip "mesir" denilen 40 çeşit maddeden yapılan macunu nevruzda bu caminin kubbesinden saçtırmayı âdet eylemişti. (II. 440)

Bezmiâlem Vâlide Sultan II. Mahmud'un ikinci kadını olup 1255'de (1859) oğlu Sultan Abdülmecid zamanında vâlide sultanlık yüce rütbesine nâil oldular. 23 Receb 1269'da (2 Mayıs 1853) vefat etti. Tedbirli, akıllı, şefkatli, hayır ve iyilik için çalışırdı. Dolmabahçe'de bir cami, Yenibahçe'de bir hastahane, eşinin türbesi yakınında bir dârülmaarif, çeşmeler ve başka hayır eserleri yaptırdılar. Eşinin yanına defnedildi. (I. 26)

Binnaz Kadın I. Abdülhamid'in üçüncü kadını olup Ramazan 1238'de (Mayıs 1823) vefat eyledi. Hamidiye Türbesi bahçesine defnedildi. (I. 27)

Burhaneddin Efendi *bak.* Mehmed Burhaneddin Efendi

Cem (Şehzâde) II. Mehmed'in (Fâtih) oğludur. 864'de (1459/60) doğdu. Büyük kardeşinin vefatında Karaman valisi oldu. 889'da (1481) azl ile 901'de (1496) Avrupa'da vefat eyledi. Na'şı Bursa'da II. Murad Türbesi'ne defnedildi. Erdemli, ilim sâhibi, şiir ve inşâsı, edeb ve terbiyesi mükemmeldi. *Divan*'ı vardır. (I. 28; IV. 892)

Ceylankâr Kadın Sultan Abdülmecid'in ikinci ikbâli olup Cemaziyelâhir 1272'de (Şubat 1856) vefat eyledi. Fâtih'de Münire Sultan Türbesi'ne defnedildi. (I. 29)

Cihangir (Şehzâde) I. Süleyman'ın (Kanunî) oğlu olup 937'de (1530/31) doğdu. Bulunduğu vilayetlerde iyi hizmet etmekle babasının sevgisini kazandı. 960'da (1553) vefat eyledi. Na'şı Haleb'den İstanbul'a gönderilip kardeşi Şehzâde Mehmed'in yanına defnedildi. Tophane üstünde adına bir cami inşa edildi. Bu cami, yakın zamanda yeniden yaptırılmıştır. (I. 28)

Cihangir (Şehzâde) II. Selim'in oğludur. 983'de (1575) vefat edip babasının türbesine defnolunmuştur. (I. 29)

Cihangir (Şehzâde) III. Murad'ın oğludur. Şa'bân 993'de (Ağustos 1585) küçükken vefat edip Ayasofya Türbesi'ne defnolunmuştur. (I. 29)

Cihangir (Şehzâde) III. Murad'ın oğullarındandır. 7-8 yaşında iken 1003'de (1595) vefat etti ve babasının türbesine defnedildi. (I. 29)

Cihangir (Şehzâde) III. Mehmed'in oğludur. Bebekken 1011'de (1602) vefat etmiş ve Ayasofya'da defnedilmiştir. (I. 29)

Cihangir (Şehzâde) Sultan İbrahim'in oğludur. 6 Zilka'de 1056'da (14 Aralık 1646) doğup 6 Muharrem 1058'de (1 Şubat 1648) vefat etti. I. Ahmed Türbesi'ne defnedildi. (I. 29)

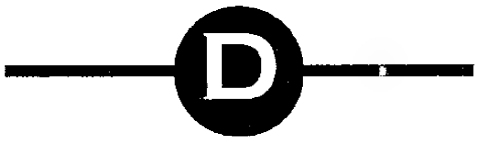

Dâvud (Şehzâde) III. Murad'ın oğludur. 1003'de (1595) vefat ederek babasının türbesine defnedildi. (I. 33)

Dilpezîr Kadın IV. Mustafa'nın kadınlarından olup 1224'de (1809) vefat etti. Hamidiye Türbesi bahçesine defnedildi. (I. 46)

Dündar Alp Süleyman Şah'ın oğludur. Babasının boğulması sırasında kardeşi Ertuğrul Bey'le Anadolu'ya gelip orada vefat eymiştir. (I. 33)

Dürrişehvâr Hanım "Ahretlik Hanım" denmiştir. I. Abdülhamid'in şehzâdeliğinde doğmuş olan kızı olup gizli büyümekle ilan edilmemiştir denir. Ahmed Nazif Efendi'nin eşi olduğundan eşi ve onun babası bu sayede meşhur olmuşlardır. III. Selim zamanında (1789-1807) ikbâli söndü ve eşi katledildi. II. Mahmud zamanında fevkalâde ikbâle ulaştı. Hatta vâlide sultanı saraya getirmiştir. Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) vefat etmiş ve Fâtih'de Nakşıdil Vâlide Sultan Türbesi bahçesine defnedilmiştir. Kızlarından Zeyneb Hanım 1220'de (1805) ve Atiyetullah Hanım 1264'de (1848) vefat ettiler. Bunlardan birincisi Hamidiye'de, ikincisi yanında defnolunmuştur. Atiyetullah Hanım Yusuf Paşazâde Mahmud Bey'le evlenmiş, ondan Şeyhülislâm Molla Muhtar Bey doğmuştur. (I. 33)

Düzdidil Kadın Sultan Abdülmecid'in üçüncü kadını olup Cemile Sultan'ın annesidir. Şa'bân 1261'de (Ağustos 1845) vefat edip Yeni Cami'de yeni türbeye defnedildi. (I. 33)

Ebrûreftâr Kadın II. Mahmud'un kadınlarından iken vefat eyledi. Fâtih'de Nakşıdil Vâlide Sultan Türbesi'ne defnedildi. (I. 14)

Edâdil Kadın Sultan Abdülaziz'in üçüncü kadını ve Mahmud Celâleddin Efendi'nin annesidir. 1292'de (1875) vefat eyledi. II. Mahmud Türbesi'ne defnedildi. (I. 17)

Emetullah Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 1131'de (1719) doğup kısa süre sonra vefat etti. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 20)

Emetullah Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 16 Zilhicce 1135'de (17 Eylül 1723) doğdu. 7 Zilka'de 1136'da (28 Temmuz 1724) vefat etti ve Yeni Cami haziresine defnedildi. (I. 20)

Emetullah Sultan II. Mustafa'nın kızıdır. Saltanatının (1695-1703) sonlarında doğmuştur. Ramazan 1132'de (Temmuz 1720) Sirke Osman Paşa'ya nikâhlandı. 27 Şa'bân 1139'da (21 Nisan 1727) vefat eyleyip Yeni Cami Türbesi'ne defnedilmiştir. Kızı da Emetullah Sultan'dır(→) (I. 20)

Emetullah Sultan II. Mustafa'nın kızı Emetullah Sultan'ın kızıdır. 1157'de (1744) vefat eyledi. Yeni Cami haziresine defnedildi. (I. 20)

Emetullah Sultan III. Ahmed'in baş hasekisidir. Simkeşhane, eski Darbhanenin yerine yapıldıktan sonra bir mescid, mektep, sebil ve çeşme yapmıştır. Vefatında Eyüp'e defnedildi. (I. 20)

Emine Hanım Sultan III. Ahmed'in kızı Sâliha Sultan'ın kızıdır. 1163'de nikâhlandı. 1 Ramazan 1228'de (28 Ağustos 1813) vefat eyledi. Eyüp'de annesinin türbesine defnedildi. Zevci İsmail Zühdî Paşa'dır. (I. 22)

Emine Lutfîye Hanım Sultan Sultan Abdülmecid'in kızı Fatma Sultan'ın kızıdır. 2,5 yaşında iken 20 Rebiyülevvel 1282'de (13 Ağustos 1865) vefat eyledi. Bostan İskelesi'nde medfundur. (I. 62)

Emine Sultan III. Ahmed'in kızıdır. Küçükken 1132'de (1719/20) vefat etmiştir. Yeni Cami'de medfundur. (I. 21)

Emine Sultan III. Ahmed'in kızıdır. Küçükken 1145'de (1732/33) vefat etti. Yeni Cami'ye defnedildi. (I. 21)

Emine Sultan II. Mustafa'nın kızı olup 3 Safer 1108'de (1 Eylül 1696) doğdu. 1120'de (1708) Çorlulu Ali Paşa'ya, daha sonra Receb Paşa'ya ve sonra Aydın muhassılı Abdullah Paşa'ya nikâhlandı. 1152'de (1739) vefat etti. Yenikapı Mevlevîhanesi yakınında bir camide defnedildi. (I. 21)

Emine Sultan I. Abdülhamid'in kızıdır. 26 Rebiyülevvel 1202'de (5 Ocak 1788) doğup 1205'de (1790/91) vefat etti. Babasının türbesine defnedildi. (I. 21)

Emine Sultan IV. Mustafa'nın kızıdır. 21 Rebiyülevvel 1224'de (6 Mayıs 1809) doğdu. 3-4 ay sonra vefat etti. Babasının yanında medfundur. (I. 21)

Emine Sultan II. Mahmud'un kızıdır. 1230'da (1815) doğdu. 2 Zilka'de

1232'de (13 Eylül 1817) sarayda çıkan bir yangında yanmıştır. Yangın dolaptaki bir mumdan çıkmıştı. (I. 22)

Emine Sultan Sultan Abdülaziz'in kızıdır. 25 Receb 1283'de (3 Aralık 1866) doğup 15 Ramazan 1283'de (21 Ocak 1867) vefat etti. II. Mahmud Türbesi odasına defnolundu. (I. 22)

Emir Bey II. Bâyezid'in oğlu Şehzâde Mahmud'un oğludur. Babasının vefatında sancakbeyi oldu. 918'de (1512) vefat etti. Na'şı Bursa'ya gönderilip II. Murad dairesine defnedildi. (I. 21)

Ertuğrul Bey (Gazi) Süleyman Şah'ın oğludur. 630'da (1233) 446 kişiyle Fırat kenarından Anadolu'ya göç etti. Küçük oğlu Savcı Bey'i Konya emiri Alâeddin Selçukî nezdine göndererek mülküne girmeye izin istedi. Hükümdar bu kabilenin yiğitlik ve cesaretini duyduğundan izin vererek Ankara yakınında Karacadağ'ı mesken tayin etmiş ve oraların muhafazasını vermiştir. Ertuğrul Gazi daima gaza ve cihad ile uğraştığı günlerde Selçukluların yıkılmaya yüz tuttuklarını görmekte olmasından gücünü günden güne artırırdı. Adaletle 50 sene emirlik edip 680 (1281) yılında vefat etti. 90 yaşında olup mücahid, cesur, adaletli, kerimdi. Bir aralık Şerefeddin Hızır adlı adamın isyanı yüzünden Gıyaseddin Selçukî serhad beylerinden rehinler aldığı sırada ondan da bir oğlunu rehin alarak Kâhta Kalesi'ne göndermişti. Daha sonra karışıklık sırasında kurtulup Bi'i nahiyesi ona has tayin olundu. Kendisiyle oğulları uzun müddet orada hükümet eylediler. Hatta Yıldırım Bâyezid, Malatya'ya geldiklerinde bunun evlâdından Halil Bey, Baban Bey ve Ahmed Bey padişahın eşiğine yüz sürüp iltifat ve sevgisine mazhar olmuşlardır. (I. 17-18)

Ertuğrul Çelebi I. Bâyezid'in (Yıldırım) oğludur. Babası zamanında Aydın valisi oldu. 801'de (1399) orada vefat etti. Bursa'da Tekecik adlı yerde camii vardır ve Bursa'da medfundur. Bazı tarihlerde Kasım Çelebi bunun yerine zikredilir. (I. 13)

Esmâ Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 10 Receb 1138'de (14 Mart 1726) doğdu. Şevvâl 1171'de (Haziran 1757) Muhsinzâde Mehmed Paşa'ya nikâhlandı. 11 Zilka'de 1202'de (13 Ağustos 1788) vefat etti. Vasiyeti üzerine Eyüp'de zevci yanına defnedildi. Dünya işlerinde tutumlu ve eli sıkı olduğundan mal biriktirmekle meşhur olduysa da vefatında hiç parasının çıkmaması bu rivayeti asılsız çıkardı. Mukataatından bir miktarı biraderzâdeleri Esmâ Sultan'a ve Emine Sultan'a yarı yarıya bölüştürüldü. Vefatlarında kethüdâları Çelebi Mehmed Efendi, kapı çukadarı Said Ağa ve masraf kâtibi Osman Efendi hapsolundular ki bunlar, sultanın gelir getiren mallarından dolayı İşkodralı Mahmud Paşa'nın isyanına sebep olmuşlardı. (I. 18)

Esmâ Sultan I. Abdülhamid'in kızıdır. 21 Cemaziyelâhir 1192'de (17 Temmuz 1778) doğdu. 7 Receb 1264'de (9 Haziran 1848) vefat etti. Kardeşi II. Mahmud'un türbesine defnedildi. Cömert ve ikram sâhibiydi. Annesi kadınefendi 13 Receb 1244'de (19 Ocak 1829) vefat ederek Eyyûb Sultan Türbesi'ne defnedildi. (I. 19)

Esmihan Sultan *bak.* İsmihan Sultan

Fahriye Sultan III. Murad'ın 20'den fazla kızından ismini tesbit edebildiklerimizden biridir. Eşi Ağa Ahmed Paşa'dır. Kız kardeşlerinden çoğu 1007-1008'de (1593/99) çiçek hastalığından vefat eylemişlerdir. Babalarının yanına defnolundular. (I. 62)

Fatma Hanım Sultan II. Bâyezid'in oğlu Şehzâde Mahmud'un kızıdır. 939'da (1532/33) vefat eylemiştir. "Hançerli Sultan" da denir. Eyüp'de medfundur. (I. 59)

Fatma Hanım Sultan II. Bâyezid'in oğlu Şehzâde Mehmed'in kızıdır. 963'de (1556) vefat etmiş ve Eyüp'de defnedilmiştir. (I. 60)

Fatma Hanım Sultan I. Süleyman'ın (Kanunî) oğlu Şehzâde Mehmed'in kızı Hümâşah Hanım Sultan'ın kızıdır. Şehrizor beylerbeyi Mustafa Paşazâde Mehmed Bey'e(→) nikâhlanıp 996'da (1588) vefat eylemiştir. Şehzâde Camii'ne defnedildi. (I. 60)

Fatma Hanım Sultan IV. Murad'ın kızı Rukiye Sultan'ın kızıdır. 1139'da (1726/27) vefat eylemiştir. Şehzâdebaşı'nda annesinin yanına defnedildi. Bıyıklı Mehmed Paşa'nın zevcesiydi. (I. 60)

Fatma Hanım Sultan IV. Mehmed'in kızı Ümmügülsüm Sultan'ın kızıdır. 1142'de (1729/30) vefat eyledi. Vâlide Camii bahçesinde defnolunmuştur. (I. 60)

Fatma Hanım Sultan Sultan Abdülmecid'in kızı Cemile Sultan'ın kızıdır. 4 Receb 1307'de (24 Şubat 1890) 10 yaşını aşkınken vefat eylemiştir. Fâtih bahçesinde kız kardeşinin yanına defnedilmiştir. (I. 62)

Fatma Hanım Sultan Sâliha Sultan'ın Sarı Mustafa Paşa'dan olan kızıdır. Yahyâ Paşa'nın küçük kardeşi İbrahim Bey'e nikâhlanmıştır. Genç yaşında vefat eyledi. (I. 61)

Fatma Hümâşah Kadın III. Ahmed'in kadınlarındandır. 1155'de (1742) vefat ederek Yeni Cami haziresine defnedildi. (I. 61)

Fatma Kadın II. Mahmud'un başkadını olup 1224'de (1809) vefat eyledi. (II. 440)

Fatma Sultan I. Selim'in (Yavuz) kızıdır. Sadrazam Ahmed Paşa'ya nikâhlandı. 960'da (1553) kocasının vefatından sonra vefat etti. Topkapı'da kocasının türbesi ardına defnedildi. (I. 59)

Fatma Sultan II. Selim'in kızlarının en küçüğüdür. Siyâvuş Paşa'ya nikâhlandı ve çocukları oldu. Nihayet bir kız doğurdu ve bu yüzden hastalanıp birkaç gün içinde kızı ve ardından Şa'bân 988'de (Eylül-Ekim 1580) kendisi vefat eylemiştir. Ayasofya'da babasının türbesine defnedildi. Bir medrese yaptırmıştır. Büyük oğlu 25 yaşında iken Ramazan 1006'da (Nisan 1598) teravih namazından sonra yatağa yatmış ve ansızın vefat eylemiştir. Eyüp'de babasının yanına defnedildi. (I. 60)

Fatma Sultan III. Murad'ın kızıdır. Halil Paşa'ya, sonra 1010'da (1601) Ca'fer Paşa'ya nikâhlanmıştır. Vefatında babasının yanına defnedildi. (I. 60)

Fatma Sultan I. Ahmed'in kızıdır. Ayşe Sultan'dan küçük ve Hanzâde Sultan'dan büyüktür. Kara Mustafa Paşa'ya nikâhlandı. 1073'de (1662/63) Kanbur Mustafa Paşa'ya, 1078'de (1667/

68) de Kozbekçi Yusuf Paşa'ya nikâhlandı. Pek yaşlı iken vefat etti. Babasının Türbesi'nde medfundur. (I. 60)

Fatma Sultan II. Mustafa'nın kızıdır. Küçükken 1111'de (1699/1700) vefat edip Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 60)

Fatma Sultan IV. Mehmed'in kızıdır. 1107'de (1695/96) Tırnakçı İbrahim Paşa'ya nikâhlandı. 24 Cemaziyelâhir 1112'de (6 Aralık 1700) vereme tutulup vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. Birinci kocasından Rukiye Hanım Sultan olmuştur. (I. 60)

Fatma Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 22 Cemaziyelevvel 1116'da (22 Eylül 1704) doğdu. Silahdar Ali Paşa'ya, sonra Nevşehirli İbrahim Paşa'ya nikâhlandı. 1140'da (1727/28) Terzibaşı Mescidi'ni yeniden inşa eyledi. Babası, "Fatma Sultan, Allah camiin etsin kabûl" tarihini söylemiştir. 17 Receb 1145'de (3 Ocak 1733) vefat eyledi ve Yeni Cami haziresine defnedildi. Muslihiddin Mektebi'ni yeniden inşa eyledi. Oğlu Mehmed Bey'dir(→). (I. 61)

Fatma Sultan III. Mustafa'nın kızıdır. 2 Ramazan 1183'de (30 Aralık 1769) doğup 23 Safer 1186'da (26 Mayıs 1772) vefat eyledi. Babasının türbesine defnedildi. (I. 61)

Fatma Sultan I. Abdülhamid'in kızıdır. 6 Muharrem 1157'de (12 Aralık 1782) doğup 10 Muharrem 1200'de (13 Kasım 1785) çiçekten vefat etti. Babasının türbesine defnedildi. (I. 61)

Fatma Sultan II. Mahmud'un kızıdır. 18 Zilhicce 1223'de (4 Şubat 1809) doğup 19 Ramazan 1240'da (7 Mayıs 1825) 17 yaşında vefat eyledi. (I. 61)

Fatma Sultan II. Mahmud'un kızıdır. 7 Muharrem 1244'de (20 Temmuz 1828) doğup 1246'da (1830/31) vefat eylemiştir. (I. 61)

Fatma Sultan Sultan Abdülmecid'in kızı olup 21 Ramazan 1256'da (16 Kasım 1840) doğdu. 1270'de (1854) Ali Gâlib Paşa'ya, 1275'de (1858/59) Nurî Paşa'ya nikâhlandı. 1300'de (1883) vefat etti. Yeni Cami'ye defnedildi. Oğlu Fuad Mehmed Bey(→), kızı Emine Lutfîye Hanım Sultan'dır(→). İlk kocasından da Cemile Hanım Sultan adında birkaç gün içinde vefat etmiş bir kızı olmuştur. (I. 62)

Fatma Şebsafâ Kadın I. Abdülhamid Han'ın altıncı kadını olup Hibetullah Sultan'ın annesidir. 1220'de (1805) vefat eyledi. Zeyrek Camii'ni tamir etmekle oraya defnedilmiştir. (I. 61)

Fehime Kadın III. Mustafa'nın ikbâllerinden olup 1174'de (1760/61) doğum yaparken vefat eyledi. (I. 62)

Fehime Sultan Sultan Abdülmecid'in kızıdır. 12 Rebiyülevvel 1273'de (10 Kasım 1856) küçükken vefat eyledi. Fâtih'de Münire Sultan türbesine defnolundu. (I. 63)

Ferahşâd Hanım Sultan II. Bâyezid'in oğlu Şehzâde Korkud'un kızıdır. Sırkâtibi Mehmed Bâlî Efendi'ye nikâhlandı. Kızıltaş'da bir mektep yaptı. Vefatında oradaki türbesine defnedildi. (I. 62)

Ferdâne Sultan III. Ahmed'in kızıdır. Bebekken 1130'da (1718) vefat eyledi. Vâlide Sultan Camii haziresine defnedildi. (I. 62)

Ferruhşâd *bak.* Ferahşâd Hanım Sultan

Fethiye Sultan Cemile Sultan'ın büyük kızıdır. Miralay Hayrî Bey'e nikâhlanmıştı. 26 Cemaziyelâhir 1304'

de (22 Mart 1887) vefat etmiştir. Fâtih bahçesine defnedilmiştir. (I. 62)

Fuad Mehmed (Şehzâde) Sultan Abdülmecid'in oğludur. Şa'bân 1264'de (Temmuz 1848) doğup 29 Şevvâl 1264'de (28 Eylül 1848) vefat eylemiştir. Yeni Cami'de medfundur. (I. 62)

Fuad Mehmed Bey Sultan Abdülmecid'in kızı Fatma Sultan'ın oğludur. 3 yaşında iken Muharrem 1279'da (Temmuz 1862) vefat etti. Bostan İskelesi'nde medfundur. (I. 62)

Gevherhan Sultan II. Mehmed'in (Fâtih) kızıdır. Uğurlu Mehmed Paşa'ya nikâhlandı. Vefatında annesi Gülbahar Sultan'ın yanına defnedildi. (I. 65)

Gevherhan Sultan IV. Murad'ın kızıdır. Cemaziyelâhir 1039'da (Ocak-Şubat 1630) doğup genç yaşta vefat etmiştir. (I. 65)

Gevherhan Sultan I. Ahmed'in kızıdır. Öküz Mehmed Paşa'ya, sonra Receb Paşa'ya ve 1053'de (1643) Siyâvuş Paşa'ya nikâhlanmıştır. Daha sonra vefat etmiştir. Kızı Safiye Hanım Sultan'dır. (I. 65)

Gevherhan Sultan Sultan İbrahim'in kızıdır. Çavuşzâde Mehmed Paşa'nın zevcesiydi. 8 Rebiyülevvel 1106'da (27 Ekim 1694) Edirne'de vefat eylemiştir. Na'şı İstanbul'a getirilip Şehzâde Camii'ne defnedilmiştir. (I. 65)

Gevherî Kadın Sultan Abdülaziz'in dördüncü kadını olup 15 Zilhicce 1301'de (6 Ekim 1884) vefat eyledi. Seyfeddin Efendi'nin annesidir. (I. 65)

Gevherimülûk Sultan II. Bâyezid'in kızıdır. Dukaginzâde Mehmed Paşa'nın zevcesidir. 957'de (1550) vefat ederek Eyüp'de Zâl Mahmud Paşa Mektebi'ne defnolundu. Oğlu Ahmed Bey ve kızı Neslişah Sultan'dır. Ahmed Bey'den sülâlesi vardır. (I. 65)

Gevherimülûk Sultan II. Selim'in kızıdır. Zilhicce 969'da (Ağustos 1562) Kapdan Piyâle Paşa'ya nikâhlanmıştır. Zevcinin vefatından sonra hacca gitmiştir. Döndükten sonra kardeşi III. Murad'ın saltanatı (1574-1595) sonlarında vefat eyledi. Babasının türbesine defnedildi. Cerrahpaşa'da bir medresesi vardır. (I. 65)

Gülbahar Vâlide Sultan II. Bâyezid'in annesidir. Zevci II. Mehmed'in (Fâtih) türbesi yakınındaki türbeye, iki kadın ve Gevherhan Sultan'la beraber defnedildi. (I. 64)

Gülcemâl Kadın Sultan Abdülmecid'in dördüncü kadınıdır. 4 Safer 1268'de (29 Kasım 1851) vefat etmiştir. Yeni Cami'ye defnedildi. Çocukları Reşad Efendi (V. Mehmed Reşad) ile merhume Fatma Sultan ve Refia Sultan'dır. (I. 64)

Gülnûş Emetullah Vâlide Sultan IV. Mehmed'in baş hasekisi ve II. Mustafa ve III. Ahmed'in anneleri olduğundan 1106'da (1694/95) vâlide sultan oldu. 9 Zilka'de 1127'de (6 Kasım 1715) Edirne'de vefat etti ve na'şı araba ile İstanbul'a naklolunarak Üsküdar'da camiine defnolundu. Yaşı 75'e yakındı. Hayır işlerine düşkün ve parasını bu yolda harcamış olup Mekke'de Hasekiye hayrât ve imâretini başkadınlığında meydana getirmiştir. Büyük oğlu zamanında Galata Yeni Camii'ni inşa etmiş, Arab Camii avlusundaki gayrimüslimleri çıkara-

rak orayı canlandırmış ve küçük oğlunun saltanatında Üsküdar'daki camiini yaptırmış, hac yolunda ve başka yerlerde çeşmeler, köprüler ve selsebiller yapmıştır. (I. 64)

Gündoğdu Bey Süleyman Şah'ın oğludur. Babası Ca'ber Kalesi'nde şehid olunca kardeşi Sungur Tekin ile Mahan'a dönüp orada vefat eylemiştir. (I. 65)

Gündüz Alp Ertuğrul Gazi'nin oğludur. Osman Gazi ile gazâ ve cihadda bulunup Karacaşehir harbinde şehid oldu. Şehid olduğu yerdeki çam ağacına "Kandilli Çam" denir. Kocaeli valisi olduğu da rivayet edilir. (I. 64)

Hadice Kadın III. Ahmed'in kadınlarındandır. 1124'de (1712) vefat eyledi ve Yeni Cami haziresine defnedildi. (I. 32)

Hadice Kadın I. Abdülhamid'in kadını olup 1222'de (1807) vefat eyledi. Hamidiye Türbesi'ne defnedildi. (I. 32)

Hadice Râmî Kadın I. Mahmud'un altıncı kadını olup 9 Muharrem 1193'de (27 Ocak 1779) vefat etti. Mahmud Paşa Camii Mezarlığı'na defnedildi. Beşiktaş'da büyük köprü karşısındaki mektep, sebil ve çeşmeyi yaptı. (I. 32)

Hadice Sultan II. Bâyezid'in kızıdır. Bursa'da vefat edip oraya defnedildi. Edirnekapı'da bir cami yaptırmış, Sultan Hamamı'nı da buna vakfetmiştir. (I. 30)

Hadice Sultan I. Selim'in (Yavuz) kızıdır. 950'de (1543) Aksaray'da Sultan Camii'ni yaptı. Vefatında Hafise Sultan'ın yanına defnedildi. Bu sultanın Şehzâde Camii'ne bir oğluyla iki kızı defnedilmiştir. Süleymaniye Camii'ne de bir kızı defnedildi ki, 990'da (1582) vefat eylemişti. (I. 30)

Hadice Sultan II. Ahmed'in kızıdır. Küçükken, babasının saltanatı yıllarında (1691-1695) vefat eyledi. I. Süleyman (Kanunî) Türbesi'ne defnedildi. (I. 31)

Hadice Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 16 Şevvâl 1118'de (21 Ocak 1707) doğup 27 Şevvâl 1119'da (1 Ocak 1708) vefat eylemiştir. Yeni Cami Türbesi'ne defnedilmiştir. (I. 31)

Hadice Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 3 Şa'bân 1122'de (27 Eylül 1710) doğdu. Kısa bir süre sonra vefat ederek Yeni Cami'ye defnedilmiştir. (I. 31)

Hadice Sultan III. Ahmed'in kızıdır. Muharrem 1132'de (20 Kasım 1719) doğdu. 1136'da (1723/24) Hâfız Ahmed Paşa'ya nişanlandı. 1151'de (1738) vefat eyledi. Yeni Cami'ye defnedildi. (I. 31)

Hadice Sultan IV. Mehmed'in kızıdır. Önce Musâhib Mustafa Paşa'ya, sonra da sadrazam Hasan Paşa'ya nikâhlandı. 15 Rebiyülevvel 1156'da (9 Mayıs 1743) vefat edip Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. Sur dışında bir mescidi, 1151'de (1738) tamir ettiği Abdülvedûd Mescidi yakınında mektep, sebil ve çeşmesi vardır. Oğulları Hasan Bey(→), Vâsıf Bey(→), Ali Bey(→) ve Abdullah Bey'dir(→). (I. 31)

Hadice Sultan III. Mustafa'nın kızıdır. 7 Muharrem 1180'de (15 Haziran 1766) doğdu. 1198'de (1784) Seyyid Ahmed Paşa'ya nişanlandı. 1201'de (1787) evlendi. 27 Şevvâl 1237'de (17

Temmuz 1821) vefat etmiştir. Eyüp'de Mihrişah Vâlide Sultan Türbesi'ne defnedildi. (I. 32)

Hadice Sultan II. Mahmud'un kızıdır. 22 Muharrem 1241'de (6 Eylül 1825) doğdu. 16 Zilka'de 1258'de (18 Aralık 1842) vefat etti. Babasının türbesine defnedildi. (I. 32)

Hadice Vâlide Sultan II. Ahmed'in annesidir ki, Sultan İbrahim'in kadınlarındandır. Oğlunun saltanat yıllarında (1691-1695) vefat edip I. Süleyman (Kanunî) Türbesi'ne defnedildi. (I. 31)

Hafise Sultan I. Selim'in (Yavuz) kızı olup haylice yaşadı ve kardeşi I. Süleyman (Kanunî) zamanında (1520-1566) vefat eyledi. Sultan Selim Camii'ndeki türbesine defnedildi. İskender Paşazâde Mustafa Paşa'nın eşidir. (I. 30)

Hafsa Sultan *bak.* Hafise Sultan

Hamide Sultan II. Mahmud'un kızıdır. 29 Şa'bân 1233'de (4 Temmuz 1818) doğup 1234'de (1819) vefat etmiştir. (I. 30)

Hâmide Sultan II. Mahmud'un kızıdır. 13 Ramazan 1233'de (17 Temmuz 1818) doğup çocukken vefat eylemiştir. (I. 29)

Hançerli Sultan *bak.* Fatma Hanım Sultan

Handan Vâlide Sultan I. Ahmed'in annesi olup III. Mehmed'in kadınlarındandır. 15 Receb 1014'de (26 Kasım 1605) vefat eyledi. Eşinin türbesine defnedildi. (I. 32)

Hanzâde Sultan I. Ahmed'in kızı olup Sadrazam Bayram Paşa'ya, sonra Nakkaş Mustafa Paşa'ya nikâhlandı. 27 Ramazan 1060'da (23 Eylül 1650) vefat eyledi. Babasının yanına defnedildi. (I. 30)

Hasan (Şehzâde) II. Murad'ın oğludur. Edirne'de babasının saltanatı (1421-1451) ortalarında vefat eyledi. Kardeşi Orhan Çelebi'nin yanına defnedildi. (I. 29)

Hasan (Şehzâde) III. Murad'ın oğludur. 1003'de (1595) vefat edip babasının türbesine defnedildi. (I. 29)

Hasan (Şehzâde) II. Mustafa'nın oğludur. Ramazan 1110'da (Mart 1699) doğdu. Zilhicce 1145'de (Mayıs 1733) vefat ederek Yeni Cami Türbesi'ne defnedilmiştir. (I. 29)

Hasan Bey IV. Mehmed'in kızı Hadice Sultan'ın oğludur. 1095'de (1684) vefat ederek Yeni Cami Türbesi bahçesine defnolundu. (I. 31)

Hâtem Kadın I. Mahmud'un başkadını olup 1183'de (1769/70) vefat eyledi. Üsküdar'da Ayazma Camii'ne defnedildi. (I. 29)

Hâtem Kadın III. Ahmed'in kadınlarından olup Sâliha Sultan'ın annesidir. 1186'da (1772) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. (I. 29)

Hayme Ana *bak.* Vâlide Sultan

Hayriye Hanım Sultan Âdile Sultan'ın kızıdır. Zilhicce 1282'de (Nisan 1866) İşkodralızâde Ali Rızâ Beyefendi'ye nikâhlandı. 16 Rebiyülâhir 1286'da (26 Temmuz 1869) vefat eyledi. Eyüp'de babası Mehmed Ali Paşa Türbesi'ne defnedilip biri erkek, diğeri kız olan iki kardeşine arkadaş oldu. (I. 32/33)

Hayriye Sultan II. Mahmud'un kızıdır. 8 Şa'bân 1247'de (12 Ocak 1832) doğup 25 Ramazan 1248'de (15 Şubat 1833) vefat eyledi. Fâtih'de Vâlide Sultan Türbesi'ne defnedildi. (I. 32)

Hibetullah Hanım Sultan Ümmügülsüm Sultan ile Sirke Osman Paşa'

nın kızıdır. Şa'bân 1153'de (Kasım 1740) Gül Ahmed Paşazâde Ali Paşa'ya nikâhlandı. 1180 (1766) tarihine kadar yaşamıştır. Nuruosmaniye Türbesi'ne defnedilmiştir. (I. 87; II. 440)

Hibetullah Sultan III. Mustafa'nın kızıdır. 21 Receb 1172'de (20 Mart 1759) doğup Zilka'de 1175'de (Mayıs-Haziran 1762) vefat eyledi. Lâleli Türbesi'ne defnedildi. (I. 87)

Hibetullah Sultan I. Abdülhamid'in kızıdır. 8 Cemaziyelâhir 1203'de (6 Mart 1789) doğdu. Alâeddin Paşa'ya nikâhlandı. 22 Şa'bân 1257'de (9 Ekim 1841) vefat eyledi. Kardeşi II. Mahmud'un türbesine defnedildi. Eşi taşrada bulunduğundan az müddet birlikte kalmıştır. (I. 87)

Hurrem Haseki Sultan I. Süleyman'ın (Kanunî) kadını olup Şehzâde Mehmed'in annesidir. 965'de (1558) vefat etmiştir. Haseki Camii, imaret, mektep ve dârüşşifâsı hayır eserleri olup 946'da (1539) inşa olundu. Bu camiyi, I. Ahmed devri (1603-1617) adamlarından bevvâb-ı sultanî Mütevelli Hasan Bey bir kubbe ile genişletmiştir. (I. 32)

Hümâ Sultan II. Bâyezid'in kızı ve Bâlî Paşa'nın eşidir. Kocasının vefatı dolayısıyla eksik kalan camiini 910'da (1504) tamamlamak için gayret sarfetti. Vefatında bu camideki türbesine eşi yanına defnedildi. (I. 87)

Hümâşah Kadın I. Abdülhamid'in haseki yani ikbâllerindendir. 1192'de (1778) vefat eyleyip Yeni Cami haziresine defnedildi. Eyüp'de çeşmesi vardır. (I. 88)

Hümâşah Sultan I. Süleyman'ın (Kanunî) oğlu Şehzâde Mehmed'in kızıdır. Ferhâd Paşa'ya nikâhlandı. III. Murad devri (1574-1595) başlarında vefat eylemiştir. Kızı ve oğulları vardır. (I. 87)

Hümâşah Sultan (Telli Haseki) Sultan İbrahim'in kadınlarının en nüfuzlusudur. Hatta buna diğer eşlerinden daha çok has verilmiştir. Padişahın vefatı, onun da köşesine çekilmesine ve vefatına sebeb oldu. "Haseki Sultan" da denmiştir. (I. 88)

Hüseyin (Şehzâde) III. Murad'ın oğludur. Küçükken 1003'de (1595) vefat eyledi. Babasının türbesine defnedildi. (I. 30)

Hüseyin (Şehzâde) I. Ahmed'in oğludur. 1 Şevvâl 1022 de (14 Kasım 1613) doğup bebekken vefat eyledi. Dedesi III. Mehmed'in türbesine defnedilmiştir. (I. 30)

Hüseyin (Şehzâde) II. Mustafa'nın oğludur. 16 Zilka'de 1110'da (16 Mayıs 1699) doğdu. 5 Rebiyülâhir 1112'de (19 Eylül 1700) vefat edip Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 30)

Hüsnîmâh Kadın III. Selim'in başkadını olup 1229'da (1814) vefat eylemiştir. Lâleli Türbesi'ne defnedilmiştir. (I. 30)

Hüsnîmelek Hanım II. Mahmud'un baş ikbâli olup 1304 (1887) sonlarında vefat eyledi. II. Mahmud Türbesi odasına defnedildi. Yaşı sekseni geçmiştir. (I. 30)

Hüsnîşah Kadın III. Ahmed'in kadınlarındandır. 1146'da (1733/34) vefat eyledi. Yeni Cami kabristanına defnedilmiştir. (I. 30)

İbrahim (Sultan) I. Ahmed'in oğludur. 13 Şevvâl 1024'de (5 Kasım 1615) doğdu. 13 Şevvâl 1049'da (6 Şubat 1640) tahta çıktı. 18 Receb 1058'de (8 Ağustos 1648) tahttan inip 8 Şa'bân'da (28 Ağustos 1648) vefat eyledi. Na'şı, Ayasofya'da amcası I. Mustafa'nın yanında toprağa verildi. Ömrü (hicrî olarak) 33 yıl, 10 ay, 5 gün ve saltanat müddeti 8 sene, 9 ay, 28 gündür. Zamanında Girit üzerine harp açılıp Hanya, Resmo ve bazı yerler fetholunmuştur. Orada birkaç cami inşa buyurmuşlardı. Şefkatli, merhametli ve konuşurken acele ederdi. Zamanında zürriyet kalmadığından odalık kullanmaya tabii olarak mecburiyet doğmuştur. (I. 13/14)

İbrahim (Şehzâde) II. Ahmed'in oğludur. 25 Muharrem 1104'de (7 Ekim 1692) Şehzâde Selim ile ikiz olarak doğmuştur. 1115'de (1703/04) veliahd olup yaşı 22'yi aşkınken 19 Rebiyülâhir 1126'da (4 Mayıs 1714) vefat eylemiştir. Ayasofya'da I. Mustafa Türbesi'ne defnedildi. (I. 14)

İbrahim (Şehzâde) III. Ahmed'in oğludur. 9 Zilka'de 1132'de (12 Eylül 1720) doğup 17 Cemaziyelevvel 1133'de (16 Mart 1721) vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 14)

İbrahim Çelebi (Şehzâde) I. Murad'ın oğludur. Küçüklüğünde vefat eylemekle na'şı Edirne'den Bursa'ya gönderilip Osman Gazi Türbesi'ne defnolunmuştur. (I. 13)

İsâ (Şehzâde) III. Ahmed'in oğludur. 10 Zilka'de 1117'de (23 Şubat 1706) doğup 10 Safer 1118'de (24 Mayıs 1706) vefat eylemiştir. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 59)

İsâ Çelebi I. Bâyezid'in (Yıldırım) oğludur. Babasının vefatında Bursa'yı zapt için askerî kuvvetle geldiyse de şehir dışında kardeşi Çelebi Mehmed ile karşılaşıp savaştı, ama başarılı olmadı. 811'de (1408) hamam içinde kazâen vefat etti. Na'şı Bursa'ya getirilip defnedildi. (I. 59)

İshak (Şehzâde) III. Murad'ın oğludur. Küçükken 1003'de (1595) vefat eylemiştir. Babasının yanında medfundur. (I. 18)

İsmihan Sultan II. Selim'in büyük kızıdır. Dedesi I. Süleyman (Kanunî) zamanında Sokullu Mehmed Paşa'ya nikâhlandı. Sonra Nişancı Feridun Paşa'ya nikâhlanmıştır. 8 Şa'bân 993'de (6 Ağustos 1585) doğumdan dolayı hastalanıp vefat eyledi. Mahmud Bey adındaki bu çocuk annesinden 52 gün sonra vefat etti. İsmihan Sultan, babasının yanına defnedildi. Oğlu, babası Mehmed Paşa'nın türbesine defnedildi. Büyük oğlu İbrahim Han diye meşhur oldu ki, İbrahim Hanzâdeler bunun torunlarıdır. (I. 19)

İsmihan Sultan IV. Murad'ın küçük kızıdır. Vefatında amcası I. Mustafa'nın türbesine defnedildi. (I. 19)

Kamerî Kadın II. Mahmud'un kadınlarındandır. Vefatında Fâtih'de Vâlide Sultan Türbesi'ne defnedildi. (I. 63)

Kasım (Şehzâde) I. Ahmed'in oğludur. IV. Murad'ın ana-baba bir kardeşidir. 1047'de (1637) 25 yaşında iken

vefat eyledi. III. Murad Türbesi'nde medfundur. (I. 63)

Kasım Bey II. Bâyezid'in torunlarından Alâeddin Bey'in oğludur. Babasının vefatında Mısır'da kaldı. Kansu Gavri bunu birlikte harbe getirdi. Yenilgiden sonra Mısır'da saklandı. Sonra vali Hayrbay tutmuştur. 926'da (1520) vefat eylemiştir. Orada defnedildi. (I. 63)

Kasım Çelebi Orhan Gazi'nin oğludur. Küçük yaşta vefat etti. Bursa'da medfundur. (I. 63)

Kasım Çelebi I. Bâyezid'in (Yıldırım) oğludur. Babasının vefatında küçük olup kardeşi Mûsâ Çelebi ile birlikte bulunduğından onun Süleyman Çelebi ile harbe gitmesinde İstanbul'da imparator yanında rehin bırakılmıştı. Vefatı oradadır. Tarihçilerin Ertuğrul Çelebi'yi bu sanmaları doğru değildir. (I. 63)

Kaya İsmihan Sultan IV. Murad'ın kızıdır. Şa'bân 1058'de (Eylül 1648) Melek Ahmed Paşa'ya nikâhlanmıştır. IV. Mehmed devrinde (1648-1687) vefat eylemiştir. Adı geçen padişahın türbesine defnedilmiştir. Fazlîpaşa'da bir mektep yaptı. (I. 64)

Korkud (Şehzâde) II. Bâyezid'in oğludur. 872 (1467/68) veya 874'de (1469/70) doğmuştur. II. Mehmed'in (Fâtih) vefatında İstanbul'da bulunduğundan babasının gelişine kadar payitaht kaymakamı olmuştur. Sonra Saruhan valisi oldu. I. Selim'in (Yavuz) tahta çıkışında Mısır'a gitti. Teke'ye dönüşünde yakalanarak idam edildi. 918'de (1512) na'şı Bursa'ya gönderilip Sultan Orhan civarına defnedilmiştir. Âlim, fâzıl bir şehzâde olup eserleri vardır. Fıkıhda *Korkûdiye*'yi hazırladı. Mûsikîde usta olup peşrev yapmıştır. (I. 63)

Korkud (Şehzâde) III. Murad'ın oğlu olup 1003'de (1595) vefat eylemiştir. Babasının türbesine defnedildi. (I. 64)

Lebrîzifelek Kadın II. Mahmud'un dördüncü ikbâlidir. 17 Ramazan 1281'de (13 Şubat 1865) vefat eyledi. Zevci sultanın odasına defnedildi. (I. 66)

Leylâ Kadın III. Osman'ın başkadını olup 1209'da (1794/95) vefat eyledi. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (I. 65)

Mahfirûze Vâlide Sultan I. Ahmed'in zevcesi ve II. Osman'ın (Genç) annesidir. Vefatında Eyüp'e defnedilmiştir. Hayır sâhibiydi. (I. 66)

Mahmud I II. Mustafa'nın oğludur. 3 Muharrem 1108'de (2 Ağustos 1696) veya 7 Ramazan 1107'de (10 Nisan 1696) doğmuştur. 17 Rebiyülevvel 1143'de (30 Eylül 1730) tahta çıktı. 28 Safer 1168'de (14 Aralık 1754) Ayasofya'dan Cuma selamlığından dönüşte Demirkapı arasında mizâcında olan zaafdan dolayı at üzerinde ruhunu teslim etmiştir. Na'şı Yeni Cami Türbesi'nde babasının yanına defnedildi. Tahta çıkış tarihi *"Zül-ı Bârî"*, *"Kutb-ı arz"*dır. Âdil, cömert, Hulefâyı Râşidîn ayarında nâdir bir insandı. Rusya ve Avusturya devletleriyle, İran Şahı Nâdir gibi güçlü düşmanlarla dışta ve Hınâzibeyoğlu gibi düşman-

larıyla içte uğraşarak zararlarını defetti. Belgrad ve Adakale'yi fetheyledi. Ayasofya Kütüphanesi'ni yapıp Nuruosmaniye Camii'ni inşa etti. Hisar İskelesi Camii ve pazar kayığı hayır eserleridir. "Kadem-i mübarek"i Eyyûb Sultan Türbesi'ne 1144'de (1731/32) gönderdiler. Genişliği 43, uzunluğu 560 zira' saf mermerden 20 gözlü güzel bir kemer yaptılar. Tophane ve Kasımpaşa'da 40 kadar çeşme yapıp annesi Sâliha Sultan adına kaydettiler. Bizzat saltanatı idare etmiş, akıllı ve reşid bir zat olup siyasî işlerde usta olduğundan içte pek çok ıslahata muvaffak oldu. Birçok kavrayışlı, zeki, akıllı, cesur vezir ve devlet adamı yetiştirdi. (I. 72)

Mahmud II I. Abdülhamid'in oğludur. 13 Ramazan 1199'da (20 Temmuz 1785) doğdu. 4 Cemaziyelâhir 1223'de (28 Temmuz 1808) tahta çıktı. 19 Rebiyülevvel 1255'de (2 Haziran 1839) vefat etti. Çemberlitaş yakınındaki türbesine defnedildi. Ömürleri (hicrî olarak) 55 sene, 8 ay, 4 gün, saltanat müddeti 31 sene, 10 ay, 14 gündür. Âlim, akıllı, tedbirli, güçlü, vakûr, heybetli, cesurdu. Tepedelenli, Bağdad'da Kölemenler, Tuzcuoğlu, Nasûhoğlu, Dağdevirenoğlu, Yılıkoğlu gibi kökleşmiş derebeylerini ve Vehhabîleri def ve imha ile Osmanlı topraklarını ve yedi sene kapanmış hac yolunu açmıştır. Yeniçeri Ocağı'nı kaldırarak Nizâm-ı Cedid'i kurmuştur. Hayır eserleri: Mekteb-i Harbiye, Bahriye, Sıhhiye, Maarif, Adliye, Bâbıâlî, Bâb-ı fetvâ, Bâb-ı Seraskerî, Bahçeköy'deki büyük bend, Tophane Camii, Arnavutköy ve Kumkapı camileri, Tersane'de havuz, fabrikalar, Râmî ve Maçka kışlaları, Tüfenkhane, Dikimhane, Yangın Kulesi, Baruthane, Mescid-i Aksâ, Haremeyn-i muhteremeyn'de medrese, Konya'da kubbe-i Mevlânâ, Yeni Saray'da divanhane, Süleymaniye bendleri, Bâb-ı Defterî, Mehterhane, Yenikapı Mevlevîhanesi, Galata Sarayı, Emir Buharî Türbesi, Saray-ı âlî ve Eskialipaşa'daki Hırka-ı Şerife makamları, Unkapanı'ndaki Buharî Tekkesi, Tarabya Camii ve Çeşmesi, Sütlüce Tekkesi, Beylerbeyi Muvakkithanesi ile bir minaresi ve çeşmesi, Galata ve Fâtih'de büyük havuzlar, kaleler, palankalar. Kitâbet ve inşâsı, siyaset ve icrası tam, şanı yüce bir padişah idi. Tâli'leri niyet ve gayretlerine uygun olsa daha fazla kılıç ve adalet hizmeti beklenirdi. Ancak tali'ce oğlu üstün olmuştur. (I. 73/74)

Mahmud (Şehzâde) II. Bâyezid'in oğludur. 880'de (1475) doğdu. Kastamonu ve sonra Saruhan valisi oldu. 913'de (1507) Manisa'da vefat etmiştir. Na'şı Bursa'ya nakledilip II. Murad Türbesi'ne defnedildi. Şiir ve inşâda usta, âlim ve fâzıldı. Meclisi, maarif erbâbıyla dolu olup her birine ihsan ederdi. Şairlerden Necâtî, Zâtî ve Lâmi'î yanında idiler. Üç oğlu ve bir kızı kaldı. (I. 72)

Mahmud (Şehzâde) I. Süleyman'ın (Kanunî) oğlu olup Safer 927'de (Ocak 1521) vefat eyledi ve Sultanselim'de defnedildi. Annesi "Kadın", vefatında Şehzâde Camii'ne defnolunmuştur. (I. 72)

Mahmud (Şehzâde) III. Mehmed'in oğludur. 27 Zilhicce 1011'de (7 Haziran 1603) vefat ettirüldü. 16 yaşında bir yiğitdi. Fâtih Camii mihrabı önüne defnedilmiştir. Annesi de bu senede vefat etmiştir. Cesur ve gayretliydi. (I. 72)

Mahmud Bey II. Bâyezid'in oğlu Şehzâde Şehinşah'ın oğludur. İstan-

bul'da vefat eyledi. Fâtih civarına defnedildi. (I. 72)

Mahmud Celâleddin Efendi (Şehzâde) Sultan Abdülaziz'in oğludur. 21 Cemaziyelevvel 1279'da (14 Kasım 1862) doğup babasının saltanatı yıllarında bahriye askerliği mesleğine girerek livâ ve ferik olmuştu. Cemaziyelevvel 1293'de (Haziran 1876) hizmetinden affolundu. 24 Zilhicce 1305'de (1 Eylül 1888) vefat edip ertesi günü Yeni Cami Türbesi'ne defnedilmiştir. Akıllı, olgun, iffetli, dindardı. (I. 74)

Mahmud Çelebi I. Mehmed'in (Çelebi) oğludur. Gençliğinde kör oldu. 832'de (1429) vebadan vefat eyledi. Bursa'da II. Murad yanında bir türbede defnedilmiştir. (I. 72)

Mâhpeyker Kösem Vâlide Sultan I. Ahmed'in eşi ve IV. Murad, Sultan İbrahim ve Şehzâde Kasım'ın annesidir. 1032 (1623) yılından 1061 (1651) yılına kadar vâlide sultan olmuş ve o sene Ramazanında (3 Eylül 1651) vefat eylemiştir. Üsküdar'da Çinili Cami ile Anadolukavağı Camii'ni yaptırdı. Şeriflere, hatiplere ve imamlara vakıfları vardır. (I. 66)

Malhûn Râbia Hatun Büyük velilerden Edebâlî'nin kızı olup Osman Gazi nikâhlamıştı. Zevcinden 3 ay önce 726'da (1326) Bursa'da vefat etti. Alâeddin Paşa ile Orhan Gazi bunun oğludur. (I. 66)

Mehmed I (Çelebi) I. Bâyezid'in (Yıldırım) oğludur. 781 (1379) veya 791'de (1389) doğdu. Babasının esirliği ve vefatında vali bulunduğu Amasya ve civarını iyi korudu. Bir aralık Emir Süleyman ile harbedip galip gelememiş ve dokuz sene dikkatle hareket ederek istiklâlini korumuştu. 814'de (1411) Süleyman Çelebi ile harbedip galib olan Mûsâ Çelebi'yi 816'da (1413) yenip saltanatı idaresi altında toplamıştır. Cemaziyelevvel 824'de (Mayıs 1421) vefat eyledi. Ömrü (hicrî olarak) 43 veya 33 yıldır. Saltanatı 8 yıldır. Na'şı Edirne'den İstanbul yoluyla Bursa'ya nakledilip camii yakınına defnedilmiştir. Orta boylu, değirmi çehreli, çatık kaşlı, beyaz renkli, kızıllığı üstün olup göğsü ve omuzları arası genişti. Cesur, sabırlı, gayretli, heybetli, vakarlıydı. Fakirlere, özellikle Mekke ve Medine ahalisine çok sadaka verip her gün fakirleri yedirir ve giydirirdi. Başlığı ve elbisesi atası tarzındaydı. Saltanatı, 11 sene süren fetretten kurtararak devletin ikinci kurucusu olmuştur. Zamanında Tosya, Kengırı, Samsun kurtuldu. 821'de (1418) Bursa'da Yeşil Cami'yi yaptı. Vefatında cenazesi 40 gün gizlendi. Silahdar tâifesi veliahd sancakdan gelinceye kadar sabretmeyip padişahı görmek istediler. Tabip Kezuzan na'şın elbisesini giydirip ardına adamlar koyup ölüyü humma tutmuş gibi göstermiş ve kendisi "Bre adamlar, efendimiz rahatsız, tâ'cîz buyurmayınız" deyip onları defetmiştir. Büyük kızı "Sultan", İsfendiyar Beyzâde Kasım Bey'e nikâhlanıp 848'de (1444) vefat eylemiştir. Küçük kızı "Sultan", Çandarlızâde Mahmud Çelebi'ye nikâhlanıp eşinin vefatının ardından hacca gitti ve 850 (1446) tarihinden sonra vefat etti. İkisi de civarında medfundur. (I. 66-67)

Mehmed II (Fâtih) II. Murad'ın oğludur. Receb 832'de (Nisan 1429) doğmuş ve Manisa'da vali iken 848'de (1444) babası istifa edip onu Edir-

ne'ye çağırmış ve makamına geçirip Manisa'ya çekilmiştir. Bu çekilme Avrupa hükümdarlarının aleyhine birleşmelerine sebep olunca babasını çağırmış ve ordu serdârı olmuştur. Zaferden sonra babası Edirne'ye dönüşünde ikinci defa tahta çıktı ve oğlunu Manisa valiliğine gönderdi. 16 Muharrem 855'de (18 Şubat 1451) babasının vefatında ikinci defa cülûs buyurdular. 4 Rebiyülevvel 886'da (3 Mayıs 1481) Gebze'de "Tekfur Çayırı"nda vefat etti. Ömrü (hicrî olarak) 53 sene, 7 ay, 23 gün, saltanat müddeti 32 sene, birkaç aydır. Saltanat merkezini Edirne'den İstanbul'a taşıdı. Na'şı İstanbul'a getirilip camii önündeki türbesine defnedilmiştir. Orta boylu, büyük, kırmızı yüzlü, kırmızı ile karışık beyaz renkli, saç ve sakalı çok siyah ve doğan burunluydu. Akıllı, adaletli, heybetli, cesur ve gayretli olup atalarının elbisesini terk ederek ulemâ elbisesini giymiştir. Çoğu zaman onlarla sohbet ederlerdi. Bu sebebden İstanbul, âlimler ve fâzıllar meclisi olmuştur. Hayrâtı çok olup Ayasofya, Eyüp ve Fâtih Camii büyükleridir. Fâtih Camii'nin her iki tarafına dörderden sekiz medrese yapıp "Sahn-ı seman" diye isimlendirmiştir. Fetih senesi Hazret-i Ebâ Eyyûb el-Ensârî'nin kabri ortaya çıkarıldı. Yedikule ve Anadolu Hisarı mescidlerini yaptırdı. 857'de (1453) İstanbul'u feth buyurdular. "Letuftehanne..." hadîsine mazhar oldular. İnöz (Enez), Taşözü, Novaberde, Halke, Gördüs, Sinop, Trabzon, Amasra, Eflâk, Boğdan, Midilli, Lofça, Yabçe, Bosna, Hersek, İlbasan, Akhisar, Grıyoz, Kızılhisar, İçil, Alâiye, Şarkî Karahisar, Ermenak, Silifke, Menkub, Kefe, Azak, Avlonya, İşkodra, Bozcaada, Limni, Kırım fethettiği yerlerdir. 857'de (1453) Rumeli Hisarı'nı 40 günde yapıp tamamladı. Dulkadıroğlu İsfendiyar'ın kızı zevcesidir. Çeşitli diller bilirdi. Zamanında saltanat töresi, törenleri bir hayli kökleşerek Enderûn'dan zeki birçok kişi vezirlik ve valilikle çıkmış, bu suretle siyâset erbâbı artmıştır. (I. 67/68)

Mehmed III III. Murad'ın oğludur. 7 Zilka'de 973'de (26 Mayıs 1566) Saruhan'da Sart ovasında doğdu. Sünnetinin ardından Manisa'ya vali olmuştur. 16 Cemaziyelevvel 1003'de (27 Ocak 1595) tahta çıktı. 17 Receb 1012'de (21 Aralık 1603) vefat etti. Ayasofya'da türbesine defnedildi. Ömrü (hicrî olarak) 37 sene, 8 ay, 10 gün ve saltanat müddeti 9 sene, 2 ay, 1 gündür. Vefatı ansızın veya birkaç gün ayakta hastalıkladır. Güzel ahlâklı, yumuşak, cömert, dindar ve cemaatle namaz kılmaya devamı olup peygamberin adı anılınca ayağa kalkmak âdetiydi. Eğri seferinde sebatı ile zaferi elde etmiştir. Eğri, Tata, Hemartin ve Ösek kaleleri zamanında fetholundu. Kızı "Sultan", Dâvud Paşa zevcesidir. Vefatında babası yanına defnedildi. Diğer kızı "Sultan", Kaymakam Mustafa Paşa'nın zevcesidir. O da az müddet içinde vefat etmiştir. (I. 69)

Mehmed IV Sultan İbrahim'in oğludur. 27 Ramazan 1051'de (30 Aralık 1641) doğdu. 18 Receb 1058'de (8 Ağustos 1648) tahta çıkıp 3 Muharrem 1099'da (9 Kasım 1687) tahttan vazgeçerek şehzâdeleri, baş hasekisi Gülnaz veya Gülnûş ve baş cariyesi Afîfe kadınlar ile sarayda ayrılan dairede oturdu. 8 Rebiyülâhir 1104'de (17 Aralık 1692) Edirne'de vefat eyledi. Na'şı İstanbul'a nakledilerek Yeni

Cami'de annesinin yanına defnedildi. Siması kızıl ile karışık beyaz olup güzel yüzlü ve melek huyluydu. Mübarek yüzlerine bakılınca güzelliği belli olurdu. Giyimleri tekellüfsüz olup kardeşi II. Süleyman tahta çıkınca eski tarzı seçti. Tahttan vaz geçmeden bazı tedbirler arz olunduysa da kadere kani olduğundan işini Allaha ısmarladı. Avlanmaya fazlasıyla düşkündü. Tahta çıktıktan sonra sünnet olmuştur. Çoğu günleri Edirne'de geçip İstanbul senelerce kaymakamla idare edilmiştir. Devlet erkânı da Edirne'de ikamet edip bu hal 1115 (1703) yılına kadar devam etti. Zamanlarında şeriat hükümleri uyarınca Beyazîzâde fetvâsıyle zina eden bir erkek ve kadın hakkında recm icra olmuştur. Saltanat yıllarında Girit, Kamaniçe, Umman ve Cehrin ve 30 kale fethedilip Viyana ikinci defa olarak kuşatılmıştır. Girit harbinde Yenişehr-i Fenâr'a kadar gitmişlerdir. Köprülü, oğlu ve yakınları 27 sene sadrazamlık makamını işgal ederek güzel idare ettikten sonra birkaç sene savaş meşgalesi ortaya çıkmıştır. Anneleri tarafından inşa edilen Yeni Cami 1076'da (1665/66) bitmiştir ki, bitirilmesine haylice gayret sarfetmiştir. Bozcaada Kalesi'ni ve Davutpaşa'da bir mescid inşa ettirdi. Bağışta bulunur, âlimleri sever, dindar ve şairdi. Şiirlerinden "*Gönül ne Göksu'ya mâil ne Sarıyar'a gider/Sipâh-i gamdan emin olmağa Hisar'a gider.*" Yine: *"Ey Mehmed mu'cizât-ı Ahmed-i Muhtar ile umarım ola mağlûb a'dâ-yı dîn ü devletim*". (I. 70/71)

Mehmed (Şehzâde) II. Bâyezid'in oğullarından olup Kefe valisiydi. 910'da (1504/05) vefat ederek na'şı Bursa'ya naklolunup I. Murad Türbesi'ne defnedilmiştir. Tedbirli ve güçlüydü. (I. 68)

Mehmed (Şehzâde) I. Süleyman'ın (Kanunî) oğludur. 928'de (1522) doğdu. Saruhan valisi olarak 8 Şa'bân 950'de (6 Kasım 1543) 22 yaşında vefat etti. Na'şı İstanbul'a getirilip Şehzâde Camii mevkiinde defnedildi. Üzerine bir türbe ve civarına iki minareli bir cami yapıldı ki Şehzâde Camii denir. İmaret ve medrese inşa olundu. Babasının hakkında saygısı ve sevgisi olup cenaze namazını bizzat kendisi kılmıştır. Kızı vardır. (I. 68/69)

Mehmed (Şehzâde) I. Ahmed'in ikinci oğludur. Rebiyülâhir 1030'da (Şubat-Mart 1621) vefat eyledi. Babası yanına defnedildi. (I. 69)

Mehmed (Şehzâde) IV. Murad'ın oğludur. Safer 1043'de (Ağustos 1633) doğup küçükken vefat eyledi. I. Ahmed Türbesi'ne defnedildi. (I. 69/70)

Mehmed (Şehzâde) II. Mustafa'nın oğludur. 23 Cemaziyelevvel 1110'da (27 Kasım 1698) doğup 18 Muharrem 1115'de (3 Haziran 1703) Edirne'de vefat etti. (I. 71)

Mehmed (Şehzâde) III. Ahmed'in oğludur. 7 Şa'bân 1117'de (24 Kasım 1705) doğup 18 Rebiyülevvel 1118'de (30 Haziran 1706) vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 71)

Mehmed (Şehzâde) III. Ahmed'in oğludur. Ramazan 1124'de (Ekim 1712) doğup 21 Cemaziyelâhir 1123'de (15 Temmuz 1713) Edirne'de vefat etti. Dârülhadis'e defnedildi. (I. 71)

Mehmed (Şehzâde) III. Ahmed'in oğludur. 18 Muharrem 1129'da (2 Ocak 1717) doğup 29 Rebiyülevvel 1170'de (22 Aralık 1756) salgın hasta-

lıktan vefat eylemiştir. Namazını Şeyhülislâm Efendi kılıp Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. İnsanlarla yakın ilişkiler kurar, iyi huylu ve doğru tabiatlıydı. Bu sebebden na'şını beş bin kişi uğurlamıştır. (I. 71)

Mehmed (Şehzâde) III. Mustafa'nın oğludur. 9 Şa'bân 1180'de (10 Ocak 1767) doğup 5 Safer 1185'de (20 Mayıs 1771) çiçekten vefat etmiştir. Babasının türbesine defnedildi. (I. 71)

Mehmed (Şehzâde) I. Abdülhamid'in oğludur. 7 Receb 1190'da (22 Ağustos 1776) doğup 25 Safer 1195'de (20 Şubat 1781) vefat etti. Babasının türbesine defnedildi. (I. 71)

Mehmed (Şehzâde) II. Mahmud'un oğludur. 10 Ramazan 1229'da (26 Ağustos 1814) doğup yine 1229 sonlarında (Ekim-Kasım 1814) vefat eylemiştir. Nuruosmaniye'de medfundur. (I. 71; II. 440/441)

Mehmed (Şehzâde) II. Mahmud'un oğludur. 26 Cemaziyelevvel 1237'de (18 Şubat 1822) doğup 6 Muharrem 1238'de (23 Eylül 1822) vefat eyledi. (I. 71)

Mehmed Bey II. Bâyezid'in oğlu Şehzâde Şehinşah'ın oğludur. Sancakbeyi olup 918'de (1512) vefat etti. Na'şı Bursa civarında defnedildi. (I. 68)

Mehmed Bey I. Süleyman'ın (Kanunî) oğlu Şehzâde Bâyezid'in oğludur. 967'de (1560) İran'da babasıyla eceliyle vefat etti. Na'şı Sivas'a defnedilmiştir. (I. 69)

Mehmed Bey III. Ahmed'in kızı Fatma Sultan'ın Nevşehirli İbrahim Paşa'dan olan oğludur. 1150'de (1737/38) vefat ederek Yeni Cami haziresinde annesinin yakınına defnolundu. (I. 61)

Mehmed Bey (Mustafa Paşazâde) Fatma Hanım Sultan'ın (v. 996/1588) eşi olup, Şehrizor beylerbeyi idi. 994'de (1586) vefat etti. Şehzâde Camii'ne defnedildi. (I. 60)

Mehmed Burhaneddin Efendi (Şehzâde) Sultan Abdülmecid'in oğludur. 1 Receb 1265'de (23 Mayıs 1849) doğdu. 15 Şevvâl 1293'de (3 Kasım 1876) vefat eyledi. Babasının türbesine defnolundu. Edip, akıllı, vakûr, dil bilirdi. Oğlu İbrahim Tevfik Efendi'dir. Bir de kızı vardır. (I. 26)

Mehmed Sa'deddin Efendi Sultan Abdülaziz'in oğlu Yusuf İzzeddin Efendi'nin oğludur. 7 Muharrem 1301'de (8 Kasım 1883) vefat ederek Aksaray'da Pertevniyal Vâlide Sultan Türbesi yakınındaki odaya defnedildi. (I. 27)

Mehmed Sâib Bey II. Mahmud'un kızı Atiye Sultan'ın torunu ve Feride Hanım Sultan'ın oğludur. 15 Ramazan 1288'de (28 Kasım 1871) vefat eyledi. Eyüp'de defnedildi (I. 57)

Melekşah Sultan I. Abdülhamid'in kızıdır. 2 Safer 1195'de (28 Ocak 1781) doğdu. 8 Muharrem 1196'da (24 Aralık 1781) vefat eyledi. Babasının türbesine defnedildi. (I. 81)

Mevhibe Sultan Sultan Abdülmecid'in ilk kızıdır. 6 Rebiyülevvel 1256'da (8 Mayıs 1840) doğdu. 17 Ramazan 1257'de (2 Kasım 1841) vefat etti. Hamidiye Türbesi'ne defnedildi. (I. 82)

Mihrimâh Sultan I. Süleyman'ın (Kanunî) tek kızı olup babasının sevgisini kazanmış ve Rüstem Paşa'ya nikâhlanıp ondan evlâdı olmuştur. 954'de (1547) Üsküdar'daki camii inşa olunmuştur. Edirnekapı'da da bir

cami yaptı. 964 (1556/57) veya 965'de (1557/58) vefat eylemiştir. Babasının türbesine defnedilmiştir. Kızı Ayşe Hanım Sultan olup 20-30 yaşına kadar yaşamış iki oğlu oldu ki, Üsküdar'daki camide medfundurlar. (I. 83)

Mihrimâh Sultan III. Murad'ın (hd 1574-1594) kızı olup vefatında hayatta bulunan sultanların büyüğüydü. Mîrahûr Ahmed Paşa'ya nikâhlandı. Gençliğinde vefat edip babasının türbesine defnedildi. (I. 83)

Mihrimâh Sultan III. Mustafa'nın kızıdır. Rebiyülâhir 1156'da (Mayıs-Haziran 1743) doğup Ramazan 1177'de (Mart 1764) vefat eyledi. Babasının türbesine defnolundu. (I. 83)

Mihrimâh Sultan II. Mahmud'un kızıdır. Cemaziyelâhir 1227'de (Haziran 1812) doğup 1251'de (1835/36) Said Paşa'ya nikâhlandı. 19 Rebiyülâhir 1254'de (12 Temmuz 1858) doğum sırasında vefat etmiştir. Fâtih'de Vâlide Sultan Türbesi'ne defnedildi. Güzel ahlâk sâhibi ve şefkatliydi. (I. 83)

Mihrişah Kadın III. Ahmed'in kadınlarından olup 1144'de (1731/32) vefat etmiştir. Yeni Cami haziresine defnedildi. Şehzâde Süleyman ile III. Mustafa'nın annesidir. Oğlu padişah olunca ruhuna Ayazma Camii'ni inşâ buyurmuştur. (I. 82)

Mihrişah Sultan III. Mustafa'nın kızıdır. 23 Cemaziyelevvel 1176'da (10 Aralık 1762) doğup Şevvâl 1182'de (Şubat 1769) vefat ederek Lâleli Türbesi'ne defnedildi. (I. 83)

Mihrişah Vâlide Sultan III. Mustafa'nın kadını ve III. Selim'in annesidir. Oğlu padişah olunca vâlide sultan olmuştur. 22 Receb 1220'de (16 Ekim 1805) vefat eyledi. Eyüp'de Bostan İskelesi'ndeki türbesine defnedildi. Hayrât ve hesenât sâhibiydi. Humbarahane Camii, adına yapıldı. (I. 83)

Mislinâyâb Kadın II. Mahmud'un kadınlarından olup vefatında Fâtih'de Vâlide Sultan Türbesi'ne defnedilmiştir. (I. 66)

Mukbile Sultan Sultan Abdülmecid'in kızıdır. 9 Rebiyülâhir 1266'da (22 Şubat 1850) doğup 27 Rebiyülâhir 1269'da (7 Şubat 1853) vefat eyledi. Yeni Cami'de defnedildi. (I. 81)

Murad I (Hüdâvendigâr) Orhan Gazi'nin oğludur. 726'da (1326) doğup 761 başlarında (Kasım-Aralık 1359) tahta çıktı. 15 Şa'bân 791'de (9 Ağustos 1389) Kosova savaşını kazanıp İslâm şehidlerini düşman ölülerinden ayırırken yaralı düşen Kral Miloş ölüler arasından kalkıp Müslüman olduğunu açıklamış ve padişahın ayağına yüz sürmeye yöneldiğinde çavuşlar önleyince feryat etmiş "padişaha gizli ma'rûzatım vardır" demekle izin verilmişti. Yaklaştığında göbeğinden vurmuş, hain katil pâre pâre edildiyse de gazi padişah da şehid olmuştur. İç organları Kosova'da, na'şı Bursa'da, Çekirge'de defnedildi. Ömrü (hicrî olarak) 65 ve saltanat müddeti 31 yıldır. Orta boylu, vasat sakallı, değirmi yüzlü, şahin bakışlı, seyrek dişli, büyükçe burunlu, uzun boyluydu. Cesur, gayretli, merhametli, adaletli ve güzel huyluydu. Mevlevî külâhı üzerine değirmi destar sarınıp külâhı altın yaldızlıydı ve kenarları sarıktan bir parmak kadar dışarıda görünürdü. Kenarlarına kırmızı kürk dikilmiş beyaz esvapdan hoşlanırdı. Sadrazamlık ve kazaskerlik makamı, zamanında meydana geldi. Kerâmet sâhibi olup Bursa'da Kaplıca'da camii

vardır. Babasının vasiyeti üzerine büyük kardeşi Süleyman Paşa adına bir cami, imaret ve han inşa eyledi. 761'de (1359/60) Edirne Sarayı'nı imar etti. Minarelerde ilk defa salât ü selâm verilmek güzel âdeti vefatı yılına rastlar. Hatta "*Lebbü's-salâtu ve's-selâm*" vefatı tarihidir. 777'de (1375/76) timar sahipleri için kanunlar koydu. 762'de (1360/61) top icad edildi. Fetihleri: İnceğiz, Ferecik, Borlu, Avrathisarı, Kavala, Drama, Zihne, Karaferye, Siroz (Serez), Niş, Kütahya, Isparta, Manastır, Pirlepe, İştip, Karlıili, Arnavut Kaleleri, Bosna, Sofya, Niğbolu, Tırnova ve Şumnu. Kızı Nefise Sultan'dır. (I. 74/75)

Murad II I. Mehmed'in (Çelebi) oğludur. Doğumu 806 (1403/1404) yılıdır. 824'de (1421) tahta çıktı. 847'de (1443/44) tahtı oğlu II. Mehmed'e bıraktıysa da 848'de (1444/45) tahtlarına dönüp 10 Muharrem 855'de (12 Şubat 1451) vefat etmiştir. Vefatında ayın üçü veya yirmi beşi diye ithilâf vardır. Son tarih vefatının ilanı olmalıdır. Bir gün Edirne'de sahraya çıkıp dönerken nurânî bir şeyhe rast gelip yüzüne bakarak "dünya maslahatı tamam oldu, şimden sonra âhiret maslahatını görüp tövbe ve istiğfar etseniz münâsib olur" dedi. Bu söz padişaha tesir etti ve bütün günahlardan tövbe eyledi. Saraya ulaştığında şiddetli baş ağrısına yakalandı. Oğlu Mehmed'e vasiyetname yazdı. Şeyhin kim olduğu araştırılınca Emir Sultan müridlerinden olduğu anlaşıldı. Üçüncü gün vefat eyledi, naşı Edirne'den Bursa'ya getirilip türbesine defnedildi. Ömrü (hicrî olarak) 48/49 yıl ve saltanat süresi 30 yıl, 6 ay, 7 gündür. Başşehri Edirne ve Bursa idi. Orta boylu, seyrek dişli, enli göğüslü, omuzlarının arası açık, değirmi yüzlü, kırmızıya meyilli beyaz kıllı, şehlâ gözlü, kula sakallı ve güler yüzlüydü. Cesur, cömert ve güzel ahlâk sâhibiydi. Fetihleri: İzmir, Alacahisar, Güvercinlik, Canovası, Kütahya, Selânik, Yanya, Semendire, Mora'nın bir kısmı ve Akhisar'dır. Defalarca Avrupa'ya gazâ edip 852'de (1448) Kosova'da büyük bir zafer elde etti. Bursa'da bir cami inşa ile 850'de (1446) tamamlamıştır. Edirne Mevlevîhanesi'ni de inşa ettirmiştir. Yılıkoğlu'nun kızı zevcesi ise de iltifata mazhar olamayıp çeyiziyle Bursa'ya gönderilmiştir. İsfendiyar Bey'in kızıyla da evlenmiştir. Bir kızı İsfendiyarzâde Kasım Bey'e, halası Sultan vefatında nikâhlanmıştır. İki kızı da Karamanoğlu İbrahim Bey ve İsâ Bey'e nikâhlanmıştı. İbrahim Bey'in oğulları Pîr Ahmed Bey, Nure-Sûfî, Kasım Bey ve Karaman Bey bunun oğullarıdır. Diğer kızı, Zağanos Mehmed Paşa'nın eşidir ki Balıkesir'de defnedilmiştir. Adı Fatma Sultan imiş. (I. 75/76)

Murad III II. Selim'in oğludur. 5 Cemaziyelevvel 953'de (4 Temmuz 1546) doğup 8 Ramazan 982'de (22 Aralık 1574) tahta çıktı. 8 Cemaziyelevvel 1003'de (19 Ocak 1595) vefat eyledi. Ayasofya Camii'ndeki türbesine defnedildi. Yaşı (hicrî olarak) 55 ve saltanatı 21 yıldır. Kısaya yakın orta boylu, seyrek sakallı, değirmi yüzlüydü. "Muradî" mahlasıyla Türkçe, Farsça ve Arapça şiirleri vardır. Güzel konuşur, akıllı, cömertdi. Şeyhlerle ve tasavvuf ehliyle yazışmaya, şiirler söylemeye düşkündü. Onlara rüyalarını tabir ettirir ve şiirlerini yazdırırdı. Tasavvufa dair *Siyam* adlı bir eseri de

vardır. Ulemânın ve şairlerin kendisine sundukları eserleri ve şiirleri ödüllendirirdi. *"Visâle va'd eyler Murad'a ol gül-i ter/Yalancı gül gibi bir şûh-ı dilsitânım var"* şiirlerindendir. Fetihleri: Tiflis, Şımahı, Şirvan, Bâbü'l-ebvab, Lori, Küri, İsperem, Polata, Papa, Yanık. Manisa'da iki minareli bir cami, medrese, imaret, han ve tabhane yapmıştır. Mekke'de Harem-i Muhterem'in çatısını mermerden direklerle kâgir edip Mizabü'r-Rahme hatîmini tamir buyurdular. Surre-i Hümâyûn'a nice bin filori eklediler. Beşiktaş'da Yahyâ Efendi'ye türbe yaptılar. Fethiye Camii'ni kiliseden çevirerek inşa ettiler. (I. 76/77)

Murad IV I. Ahmed'in oğludur. 28 Cemaziyelevvel 1021'de (27 Temmuz 1621) İstavroz Bahçesi'nde doğdu. 1 Zilka'de 1032'de (27 Ağustos 1632) tahta çıkıp 16 Şevvâl 1049'da (9 Şubat 1640) vefat etmiştir. Ömrü (hicrî olarak) 28 sene, 4 ay, 18 gün ve saltanat müddeti 16 sene, 11,5 aydır. Babasının yanına defnolundu. Gayet cesur, gayretli ve kuvvetliydi. Hatta silahdarı Mûsâ Ağa gibi dev yapılı bir adamı kuşağından tutup kaldırır ve paranın üstündeki yazıyı eliyle giderirdi. İki defa bizzat harbe gidip Hemedan ve Tebriz'e kadar İran topraklarını atlarına tepeletip İranlıların ellerinden, hileyle girdikleri Bağdad'ı kılıçla geri almışlardır. 1039'da (1629/30) Mekke'yi yeniledi. Tütünü yasak etti. Bu sebeple hayli kişiyi cezalandırdı. Nef'î *Divan-ı hezel*ini okurken tahtına yıldırım düşmüş, fakat asla telâş göstermemiştir. Dünyada olup bitenleri bizzat inceleyerek siyasî işlerde müşavereye ihtiyaç duymazdı. Kadirbilir olup Tayyâr Paşa ile ve Bayram Paşa'nın vefatlarında çok üzülmüştür. Eski Saray'dan attıkları cirit Bâyezid Camii minarelerine, Haleb Kalesi'nden attıkları cirit hendeği geçip Saraçhane ardına düşmüş ve ikisine de taş dikilmiştir. İran elçisi ok geçmez diye bir siper getirdiğinde padişah oku atıp geçirmiş ve içini altınla doldurup elçiye göndermiştir. Zâlimlere şiddet ve kahrı yüzünden zamanlarında kimse kötü işe cesaret edemezdi. (I. 77/78)

Murad (Şehzâde) I. Süleyman'ın (Kanunî) oğlu olup küçükken 927'de (1521) vefat eyledi. Sultanselim'e defnedildi. (I. 76)

Murad (Şehzâde) Sultan İbrahim'in oğludur. 1 Muharrem 1053'de (22 Mart 1643) doğup Zilka'desinde (Ocak 1644) vefat etmiştir. I. Ahmed Türbesi'ne defnedildi. (I. 78)

Murad (Şehzâde) II. Mustafa'nın oğludur. 14 Şevvâl 1114'de (3 Mart 1703) doğup kısa süre sonra vefat etmiştir. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 78)

Murad (Şehzâde) III. Ahmed'in oğludur. 2 Zilka'de 1119'da (25 Ocak 1708) doğup 10 Muharrem 1120'de (1 Nisan 1708) vefat eylemiştir. (I. 78)

Murad (Şehzâde) I. Abdülhamid'in oğludur. 25 Zilka'de 1197'de (22 Ekim 1783) doğup 11 Rebiyülâhir 1199'da (21 Şubat 1785) vefat etmiştir. Babasının türbesine defnedildi. (I. 78)

Murad (Şehzâde) II. Mahmud'un oğludur. 9 Zilhicce 1226'da (25 Aralık 1811) doğup 4 Receb 1227'de (14 Temmuz 1812) vefat etmiştir. (I. 78)

Murad Bey II. Bâyezid'in oğlu Şehzâde Ahmed'in oğludur. Babasının vefatında İran'a kaçmıştır. Safer 927'de (Ocak 1521) vefat eyledi. (I. 76)

Murad Bey I. Süleyman'ın (Kanunî) oğlu Şehzâde Bâyezid'in oğludur. Babasına arkadaş olarak 967'de (1560) vefat edip na'şı Sivas'da defnedildi. (I. 76)

Musa Bey II. Bâyezid'in oğlu Şehzâde Mahmud'un oğludur. 918'de (1512) ecel-i kaza ile vefat eyledi. Bursa'da II. Murad Türbesi'ne defnedildi. (I. 82)

Musa Çelebi (Emir) I. Bâyezid'in (Yıldırım) küçük oğludur. 814'de (1411) Edirne'de kardeşi Süleyman Çelebi yerine tahta çıkmış, 816'da (1413) I. Mehmed (Çelebi) tahta çıkmış ve bu da Samako'da kazaen vefat edip na'şı Bursa'ya gönderilerek I. Murad Türbesi'ne defnedilmiştir. Hükümet müddeti (hicrî olarak) 2 sene, 28 gündür. Tarihçiler bunun Mehmed Çelebi'nin büyüğü veya küçüğü olduğunda anlaşamamışlardır. Ancak küçüğü olması daha kuvvetlidir. (I. 82)

Muslî Kadın III. Ahmed'in kadını olup 1162'de (1749) vefat eylemiştir. Vâlide Camii haziresine defnedildi. Kızı Ayşe Sultan'dır. (I. 81)

Mustafa I III. Mehmed'in oğludur. 1000'de (1591/92) doğdu. 3 Zilka'de 1026'da (2 Kasım 1617) tahta çıkıp 1 Rebiyülevvel 1027'de (26 Şubat 1618) tahttan çekildi. 9 Receb 1031'de (20 Mayıs 1622) ikinci defa tahta çıktı. 14 Zilka'de 1032'de (30 Ağustos 1623) ferâğ eyledi. 1048'de (1638/39) vefat etmiştir. Ayasofya'da defnolundu. İki defa saltanatı (hicrî olarak) 1 sene, 7 ay tutar. Meczup halli olup dünyanın dağdağısına vücudu dayanmazdı. Annesi sultan, halini çok yalnız kaldığına yorumlayarak ilaçla giderileceğine inandıysa da hastalığı gittikçe şiddetlendi. (I. 79)

Mustafa II IV. Mehmed'in oğludur. 8 Zilka'de 1074 (5 Haziran 1664) Salı günü doğdu. 22 Cemaziyelâhir 1106 (6 Şubat 1695) Pazar günü tahta çıktı. 3 Rebiyülâhir 1115'de (16 Ağustos 1703) tahttan çekildi ve 140. günü, 20 Şa'bân'da (29 Aralık 1703) vefat etti. Defnine Silahdar Fındıklılı Mehmed Ağa, gasline İspirî damadı Yâsinî Mustafa Efendi ve Ayasofya imamı Goncazâde Mehmed Efendi memur oldular. Ana-baba bir kardeşi III. Ahmed, cenazesini Arz Odası'ndan Akağalar Kapısı'na kadar uğurladı. Namazını da Yâsinî Mustafa Efendi kıldırdı. Saltanat müddeti (hicrî olarak) 8 sene, 9 ay, 11 gündür. Ömrü ise 40 sene, 9 ay, 7 gündür. Sarı sakıllı, elâ gözlü, etine dolgun, iri yapılı, âlimleri ve şairleri sever, cömert, kerîm, ilim ve fenlerde eşsiz, okçu, silahşor, halim, selim, istikameti doğru, haramdan kaçınır, mu'tekid, şairdir. Şiirde "Meftûnî" ve "İkbâlî" mahlasıdır. Bizzat harbe gidip Nemçe (Avusturya) seferlerinde üç kere bulunmuştur. Şebeş (Sebes), Lugoş ve Nalkıran harblerini kazanmıştır. Üçüncü sene Sentine (Zenta) cenginde galip olamayıp dördüncü sene barış yapmıştır. (I. 79/80)

Mustafa III III. Ahmed'in oğludur. 14 Safer 1129'da (28 Ocak 1717) doğmuştur. 16 Safer 1171 (30 Ekim 1757) pazar günü tahta çıktı. 8 Zilka'de 1187'de (21 Ocak 1774) vefat etti. Lâleli'deki türbesine defnedildi. "A'zam-ı Selâtîn" cülûs tarihidir. Ömrü (hicrî olarak) 58 sene, 8 ay, 24 gün ve saltanat müddeti 16 sene, 8 ay, 22 gündür. Saltanatı güçlendirme azminde bulundu. Rusya ile savaş isterdi. Râgıb Paşa ve Mehmed Paşa buna karşı çıktılarsa da Hamza Paşa savaş ilan ederek

efendisinin vefatına sebep olmuştur. Eflâtun gibi kavrayışlı, İskender gibi heybetli, Edhem gibi iyi ahlâklı, hayra düşkün, merhametli, kadirbilir, fâzıllara saygı gösterir, kötüleri affeder, hatırbilir bir padişahtı. Devlet erkânı umumiyetle sulha rağbet eder ve murahhaslar tayini ile sulh yapmak isterken tebessüm edip katılmadığını belirtip "zamanımızda sulh yoktur" demiştir. Niçin murahhaslar gönderildi diye soruldukta "gücünüz yettiğince Allahın emrini yerine getirin" meâlindeki âyeti okuduğunu Yenişehirli Osman Paşa yakınlarına anlatmıştır. Ramazanlarda her gün âlimleri huzuruna getirip Kadı Beyzâvî tefsirinden konular açtırarak derste hazır bulunanlara atiyye vermek âdetiydi. Üsküdar'da annesi için Ayazma Camii'ni, Lâleli'de iki minareli cami, imaret, kütüphane, medrese ve türbesini yeniden ve zelzeleden yıkılan Fâtih Camii'ni tamiren inşa ve Yenikapı dışında uzunluğu 21 bin ve genişliği 6 bin zirâ yeri doldurarak evler ve dükkânlar yapıp bir mahalle kurmuştur. Paşabahçe Mescidi'ni yaptırmıştır. (I. 80)

Mustafa IV I. Abdülhamid'in oğludur. 26 Şa'bân 1193'de (8 Eylül 1779) doğdu. 21 Rebiyülevvel 1222'de (29 Mayıs 1807) tahta çıktı. 14 Cemaziyelâhir 1223'de (28 Temmuz 1808) tahtan çekilerek o sene 28 Ramazanında (18 Kasım 1808) beklenmeyen vefatıyla babasının türbesine defnedildi. Ömrü (hicrî olarak) 30 sene, 1 ay ve saltanatı 1 sene, 1 ay, 23 gündür. Islahata son vermiş ve yeniçerileri yeniden öne çıkarmıştır. Şuuru mükemmel, vakûr bir hakandı. (I. 81)

Mustafa (Şehzâde) II. Mehmed'in (Fâtih) oğludur. 7 sene kadar Karaman valisi olup Şa'bân 879'da (Aralık 1474) Bozpazarcığı'nda hamamdayken vefat etmiştir. Na'şı Bursa'ya getirilip dedesi II. Murad'ın türbesine defnedildi. Fâzıl ve *Divan* sâhibi şairdi. Hoca Selmân'ın (Selmân-ı Sâvecî) *Cemşîd u Hurşîd*'ini babası adına tercüme etti. Silahşorlükte ustaydı. (I. 78)

Mustafa (Şehzâde) I. Süleyman'ın (Kanunî) büyük oğludur. 921'de (1515) doğdu. Konya valisi oldu. 12 Şevvâl 960'da (21 Eylül 1553) Amasya Ereğlisi'nde Aktepe adlı yerde vefat etmiştir. Bursa'da Şehzâde Cem Türbesi'ne defnolundu. (I. 79)

Mustafa (Şehzâde) II. Selim'in üçüncü oğludur. 983'de (1575) vefat edip babasının yanına defnedildi. (I. 79)

Mustafa (Şehzâde) III. Murad'ın 19 çocuğunun en büyüğüdür. 1003'de (1595) 10 yaşında vefat etti. Kardeşleri yanına defnedildi. Doğuştan soy temizliğine ve doğruluğuna sahip olup Nev'î Efendi'den ders okurdu. Şair tabiatlıydı. (I. 79)

Mustafa (Şehzâde) II. Osman'ın (Genç) oğludur. Küçükken vefat edip dedesi I. Ahmed'in türbesine defnedilmiştir. (I. 79)

Mustafa Bey I. Ahmed'in kızı Ayşe Sultan'ın Hâfız Ahmed Paşa'dan olan oğludur. 1035'de (1625/26) vefat eyledi. Şehzâdebaşı'ndaki kabristana defnedildi. (I.49)

Mustafa Bey III. Ahmed'in kızı Ümmügülsüm Sultan'ın(→) Nevşehirli Ali Paşa'dan olan küçük oğludur. 1138'de (1725/26) vefat ederek Yeni Cami'ye defnedildi. (I. 2[illegible])

Mustafa Çelebi I. Bâyezid'in (Yıldırım) ortanca oğludur. 804'de (1402) kaybolmuştur. (I. 78)

Mustafa Çelebi (Küçük) I. Mehmed'in (Çelebi) oğludur. 816'da (1413) kazâen vefat edip Bursa'da babasının türbesine defnedildi. (I. 78; IV. 892)

Münire Sultan II. Mahmud'un kızıdır. 22 Safer 1240'da (16 Ekim 1824) doğup o sene 5 Şevvâlinde (23 Mayıs 1825) vefat eyledi. Fâtih'de Vâlide Sultan Türbesi'ne defnedildi. (I. 82)

Münire Sultan Sultan Abdülmecid'in kızıdır. 28 Zilka'de 1260'da (9 Aralık 1844) doğdu. 1274'de (1857/58) İlhâmî Paşa'ya, Receb 1277'de (Ocak 1861) İbrahim Paşa'ya nikâhlandı. 11 Muharrem 1279'da (9 Temmuz 1862) vefat etti. Fâtih'de Vâlide Sultan Türbesi'nin arkasında yapılan türbeye defnolundu. İkinci kocasından olan oğlu Alâeddin Beyefendi halen (1890/91) hayattadır. (I. 82)

Nâile Sultan III. Ahmed'in kızıdır. Rebiyülâhir 1137'de (Aralık 1724/Ocak 1725) vefat etmiştir. Yeni Cami haziresine defnedilmiştir. (I. 84)

Nâile Sultan Sultan Abdülmecid'in kızıdır. 18 Şevvâl 1273'de (11 Haziran 1857) doğdu. 1294'de (1877) seryâver-i padişahî Çerkes Mehmed Paşa'ya nikâhlandı. 1299'da (1882) vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 84)

Na'ime Sultan Sultan Abdülmecid'in kızıdır. 14 Şa'bân 1256'da (13 Ekim 1840) doğup 1 Rebiyülevvel 1259'da (1 Nisan 1843) vefat eyledi. Lâleli'de III. Mustafa Türbesi'ne defnedildi. (I. 85)

Nakşıdil Vâlide Sultan I. Abdülhamid'in kadınlarından olup oğlu II. Mahmud'un tahta çıkmasıyla vâlide sultan oldu. 1232 Şevvâlinin ortalarında (1817 Ağustosunun sonu) vefat etti. Fâtih'teki türbesine defnedildi. Hz. Fatma'nın gömleği bağış olarak türbesine konmuştur. Ramazanlarda ziyaret edilir. (I. 85)

Nâlândil Kadın Sultan Abdülmecid'in kadını olup 1282'de (1865) vefat etti. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. Kızı Seniha Sultan'dır. (I. 84)

Nâvekmisâl Kadın Sultan Abdülmecid'in ikbâlidir. 1270'de (1853/54) vefat edip Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 84)

Nazife Sultan III. Ahmed'in kızıdır. Ramazan 1137'de (Mayıs 1725) doğup 5 Receb 1178'de (29 Aralık 1764) vefat etti. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 85)

Nef'izâr Kadın III. Selim'in başkadını olup 8 Şevvâl 1206'da (30 Mayıs 1792) vefat eyledi. Lâleli Türbesi yanındaki odada defnedildi. (I. 85)

Nefise Sultan I. Murad'ın (Hüdâvendigâr) kızıdır. Karaman Valisi Ali Bey'le evlendirildi ve onun uygunsuz davrandığı görüldüğünde aracılık yaparak affını sağladı. Sonra Konya'da vefat eyledi. Orada medresesi vardır. (II. 441)

Nergis Hanım Sultan Abdülmecid'in dördüncü ikbâlidir. 1264'de (1848) vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 84)

Neslişah Hanım Sultan II. Bâyezid'in kızı Gevherimülûk Sultan'ın kızıdır. Babası Dukakinoğlu Mehmed Paşa'dır. İskender Bey'e nikâhlandı. 987'de (1579) vefat etti. Sarıyer'de camii vardır. (I. 84)

Nesrin Hanım Sultan Abdülmecid'in ikinci ikbâli olup 21 Rebiyülevvel 1269'da (2 Ocak 1853) vefat etti ve Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 84)

Neş'erek Kadın Sultan Abdülaziz'in üçüncü kadını olup 19 Cemaziyelevvel 1293'de (12 Haziran 1876) vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. Oğlu Mehmed Şevket Efendi'dir. (I. 84)

Neveser Kadın Sultan Abdülmecid'in beşinci kadını olup 10 Şa'bân 1306'da (11 Nisan 1889) vefat etmiştir. Burhaneddin Efendi'nin annesidir. (I. 85)

Nevfidan Kadın (Hâcce) II. Mahmud'un başkadını olup hacdan sonra 15 Rebiyülâhir 1272'de (25 Aralık 1855) vefat etti. Eşinin türbesi odasına defnedildi. Odunkapısı'nda bir mescid tamir eyledi. (I. 86; II. 441)

Neyyire Sultan Sultan Abdülmecid'in kızıdır. 7 Şa'bân 1257'de (24 Eylül 1841) doğup 23 Zilhicce 1259'da (14 Ocak 1844) vefat etti. Nuruosmaniye Türbesi'ne defnolundu. (I. 86)

Nilüfer Vâlide Sultan I. Murad'ın annesidir. Yarhisar tekfurunun kızı olup Bilecik tekfuruna eş olmak üzere giderken Osman Gazi'ye esire olup Orhan Gazi'ye nikâhlanmıştı. Bursa'da oğulları zamanında vefat etti. Bursa'da hayır eserleri vardır. Hatta bir ırmağa da onun adı verilmiştir. (I. 86)

Nizameddin (Şehzâde) II. Mahmud'un oğludur. 16 Şa'bân 1251'de (7 Aralık 1835) doğup Zilhicce 1253'de (Mart 1838) vefat eyledi. Fâtih'de Vâlide Sultan Türbesi'ne defnedildi. (I. 84)

Nizameddin (Şehzâde) Sultan Abdülmecid'in oğullarındandır. 19 Rebiyülâhir 1269'da (30 Ocak 1853) vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 85)

Nu'man (Şehzâde) III. Ahmed'in oğludur. 16 Cemaziyelevvel 1135'de (22 Şubat 1723) doğdu. 5 Receb 1178'de (29 Aralık 1764) vefat etti. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 85)

Nurbânû Vâlide Sultan III. Murad'ın annesidir. 21 Zilka'de 991'de (6 Aralık 1583) vefat eylemiştir. Eşi II. Selim'in yanına defnedildi. Üsküdar/Toptaşı'nda cami, medrese ve dârüşşifası vardır. Başka hayırları da vardır. (I. 86)

Nureddin Efendi (Şehzâde) Sultan Abdülmecid'in oğludur. 26 Cemaziyelâhir 1268'de (17 Nisan 1852) doğup 1302'de (1885) vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnolundu. Etine dolgun ve necipdi. (I. 35/86)

Nurişems Kadın III. Selim'in beşinci kadını olup 1242'de (1826/27) vefat eylemiştir. Lâleli Türbesi bahçesine defnedildi. (I. 86)

Nurtâb Kadın II. Mahmud'un dördüncü kadını olup Rebiyülâhir 1303'de (Ocak 1886) vefat etmiştir. Eşinin türbesi odasına defnedildi. (I. 86)

Nusret Mehmed (Şehzâde) I. Abdülhamid'in oğludur. 12 Şevvâl 1196'da (20 Eylül 1782) doğup 18 Zilhicce 1199'da (22 Ekim 1785) vefat etmiştir. Hamidiye Türbesi'ne defnedildi. (I. 84)

Nüketsezâ Hanım I. Abdülhamid'in baş ikbâli olup 23 Receb 1266'da (4 Haziran 1850) vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 85)

Orhan (Şehzâde) Sultan İbrahim'in oğludur. Ramazan 1058'de (Eylül-Ekim 1648) doğup Muharrem 1060'da (Ocak 1650) vefat etmiştir. Ayasofya'da babasının yanına defnedildi. (I. 23)

Orhan Bey II. Bâyezid'in oğlu Şehzâde Mahmud'un oğullarından olup sancakbeyi oldu. 918'de (1512) şehiden vefat eyledi. Bursa'da II. Murad dairesinde medfundur. (I. 23)

Orhan Çelebi I. Bâyezid'in (Yıldırım) oğlu Emir Süleyman Çelebi'nin oğludur. 832'de (1429) vefat etti. Bursa'da Mahmud Çelebi ve Yusuf Çelebi ile bir türbede medfundur. (I. 23)

Orhan Çelebi II. Murad'ın oğludur. Küçükken vefat etti. Edirne'de Tunca kenarında bulunan dârülhadisde medfundur. (I. 23)

Orhan Gazi Osman Gazi'nin (I. Osman) oğludur. 680 (1281) tarihinde doğdu. Ramazan 726'da (Ağustos 1326) tahta çıktı. 761 başlarında (Kasım-Aralık 1359) vefat etmiştir. Yaşı (hicrî olarak) 81, saltanat müddeti 35 yıldır. Uzun boylu, beyaza çalar elâ gözlü, çatık kaşlı, koç burunlu, mutedil sakallı, bünyesi güçlüydü. Heybetli, cesur, cömert, adaletli ve kerîmdi. Alaylarda türbesindeki sandukalarına konulmuş olan burma tülbend dedikleri kalensüveyi giyip diğer vakitlerde altın ve gümüş yaldızlı, süslü Mevlevî külâhını giyerlerdi. Talii açık olup tahta çıkmalarının ardından mutlu günde oğlu Murad'ın (I. Murad) doğumunu ve bir kale fethini haber almışlardır. Babası yaşlı ve hasta olduğundan yedi yıl kadar saltanat kaymakamı olup devlet işlerini öğrenmişti. Zamanlarında Yalakâbâd (Yalova), İzmit, Aydos, İznik, Mudurnu, Gemlik, Tuzla, Armudili, Karasi (Balıkesir), Bergama, Mihalıç (Karacabey), Kirmasti (Mustafakemalpaşa), Gelibolu, Bolayır, Tekfurdağı, Hayrabolu, İpsala şehirleri fetholunmuştur. Büyük kardeşi Alâeddin Paşa ile birlikte devlet kanunlarını düzenlemeye gayret etmiş ve Osmanlı sikkesi de ilk defa saltanatları zamanında darbedilmiştir. Askerini yiğit Türk çocuklarından seçmiş, askerine sefer günlerinde dörtte bir dirhem tayin eylemiş, barış günlerinde tekâlif-i divaniyeden affetmiş ve vatanlarında dinlenmelerini ferman buyurmuştur. Askerine onbaşı, yüzbaşı ve binbaşı atayarak piyade ismini vermiştir. Askerin başlarında bulunan kırmızı ve kara külâhları çıkarıp beyaz kalensüve giymelerini ferman buyurmuştur. Daha sonra düşman çocuklarından asker devşirip "Yeniçeri" adı verildi. Ve bu suretle bir hayli adamın Müslüman olmasına sebep oldular. Siyasî işlere bizzat kendisi bakıp askerî işleri büyük oğlu Süleyman Paşa'ya bıraktı. Vezirazamlık makamı zamanlarında teşkil edilip o makama ilk kez kardeşi Alâeddin Paşa'yı ve istifasından sonra oğlu Süleyman Paşa'yı atadı. Bursa'da bir cami inşa ettirip orada defnedildi. (I. 22/23)

Osman (Şehzâde) III. Murad'ın oğludur. Yaşı 10'a yakın olup 1003'de (1595) kaza köprüsünden geçmekle Ayasofya'da defnolundu. (I. 56)

Osman (Şehzâde) II. Mahmud'un oğludur. Rebiyülâhir 1228'de (Nisan 1813) doğup 19 Rebiyülâhir 1229'da (10 Nisan 1814) vefat eyledi. Nuruosmaniye'de medfundur. (I. 57)

Osman Bey II. Bâyezid'in oğlu Şehzâde Ahmed'in oğludur. Sancakbeyi olup babasının vefat ettiği 918'de (1512) vefat ederek Bursa'da defnedildi. (I. 55)

Osman Bey I. Süleyman'ın (Kanunî) oğlu Şehzâde Bâyezid'in oğlu olup babasıyla İran'a gidip orada 967'de (1559) vefat etmiştir. Na'şı kardeşleri ile Sivas'da defnolunmuştur. (I. 56)

Osman Gazi (I. Osman) Ertuğrul Gazi'nin oğludur. 656'da (1258) doğmuştur. 680'de (1281) babasının vefatında kardeşi Savcı Bey'den yaşça küçükken Osmanlılar kendine bî'at edince emir oldu. 688'de (1289) yapılan gazâda cesaret ve ustalığından dolayı Alâeddin Selçukî tarafından davul, sancak, kılıç ve hil'at ile emirlik menşuru geldi. 699'da (1299) Selçuklu Devleti yıkılınca saltanatını ilan buyurdular ve muharebeden asla uzak kalmayarak mülklerini genişletmeye çalıştılar. 21 Ramazan 726'da (21 Ağustos 1326) vefat etti. Yaşı (hicrî olarak) 70 veya 69'dur. Babasının vefatından sonra 19 sene emirlik ve 27 sene saltanat eyledi ki, toplam 46 yıldır. Saltanat merkezi Bursa Yenişehiri idi. Bursa'da Manastır adlı yerdeki türbesinde medfundur. Orta boylu, çatık kaşlı olup boyunun alt kısmı üst kısmından uzun olduğundan ayak üzerinde durduklarında elleri dizlerinden aşağı inerdi. Güzel yüzlü, heybetli, cömert, cesur, tatlı sözlüydü. Mübarek başına kırmızı çuhadan yapılmış Çağatayîler tarzında Horasanî taç giyerdi. Her gün fukaraya yemek verirdi. Şeriatı korumada eşsiz olduğundan bir gece yattığı yerde *Kur'an-ı Kerîm* bulunduğu için sabaha kadar ayakta durmuştur. Büyük oğlu Alâeddin Paşa veziri ve küçük oğlu Orhan emirü'l-ümerâsı idi. Fetihleri: Karahisar-ı Sâhib (Afyon), Eskişehir, Köprühisarı, Yarhisar, Bilecik, İnegöl, Yenişehir, Koyunhisarı, Kete, Kestel, Lefke (Osmaneli), Akhisar, Geyve, Atranos (Orhaneli), Bolu, Karamürsel ve Bursa. "Âl-i Osman" ve "Osmanlı" adları onun adından gelir. Hatta kitabımız da onun soyunu ve sâdık tebaasını içine aldığından *Sicill-i Osmanî* adını alması bu şereften yararlanmak içindir. (I. 55)

Osman II (Genç) I. Ahmed'in oğludur. 10 Cemaziyelâhir 1012'de (15 Kasım 1603) doğup 1 Rebiyülevvel 1027'de (28 Mart 1618) tahta çıkmış ve 9 Receb 1031'de (20 Mayıs 1622) tahttan çekilmiş ve gecesi yani Cumartesi akşamı vefat eylemiştir. Ömrü (hicrî olarak) 18 sene, 2 ay ve saltanat müddeti 4 sene, 4 ay, 7 gündür. "Fârisî" mahlasıyla Türkçe şiirleri vardır. Babası I. Ahmed'in türbesine defnedildi. Heybetli, edepli bir padişah olup binicilikte akranı nadirdi. Sevimli ve güzel yüzlüydü. Çevresindekiler uygun kişiler değildi. Bizzat Lehistan seferine çıktılar. Hacca da gitmeyi istediyse de muvaffak olamadı. Hocazâde Es'ad Efendi'nin kızını nikâhlayarak şereflendirdiler. (I. 56)

Osman III II. Mustafa'nın oğludur. 29 Cemaziyelâhir 1110'da (2 Ocak 1699) doğdu. 28 Safer 1168'de (14 Aralık 1754) tahta çıkıp 16 Safer 1171 (30 Ekim 1757) pazar gecesi akşamdan sonra vefat etti. Ömrü (hicrî olarak) 60 yıl, 8 ay, 28 gün ve saltanat müddeti 2 sene, 11 ay, 18 gündür. Çok cömert, fakirlere ve zayıflara merhametli ve şefkatli olup insanların kusurlarını gördüklerinde üzülürler-

di. Sığrı Kalesi (Midilli'de) ve Ahırkapı Feneri'ni yaptırıp büyük kardeşinin yapımını başlattığı camii (Nuruosmaniye) tamamlamıştır. Rüşvet alarak insanların işlerini görmeyi gayet çirkin bulup gözdeleri Bıyıklı Ali Paşa'ya bu sebepden gazap buyurdular. Zamanlarında iki defa büyük yangın çıktı ve deniz dondu. Yeni Cami Türbesi'ne defnedilmiştir. (I. 56)

Osman Şah II. Bâyezid'in oğlu Alemşah'ın oğludur. Kengırı sancakbeyi olmuştur. 918'de (1512) vefat eyledi ve Bursa'da II. Murad Türbesi'ne defnedildi. (I. 55/56)

Ömer (Şehzâde) III. Murad'ın oğludur. 1003'de (1595) vefat edip Ayasofya'ya defnedildi. (I. 59)

Ömer (Şehzâde) II. Osman'ın (Genç) oğludur. Babası Leh seferine giderken doğup babasının vefatından sonra vefat eyledi. I. Ahmed Türbesi'nde medfundur. (I. 59)

Pertevniyâl Vâlide Sultan II. Mahmud'un beşinci kadınıdır. Zilhicce 1277'de (Haziran 1861) oğlu Abdülaziz'in tahta çıkmasıyla vâlide sultan olmuşlardır. 27 Rebiyülevvel 1300'de (5 Şubat 1883) vefat eyledi. Yaşı 70'i geçkin, dindar, şanı yüce bir sultandı. Aksaray'daki Kâtip Camii'ni genişleterek iki minareli olarak kendi adlarına yaptırdılar. Kütüphane, çeşme, mektep ile orasını ihya edip karşısında inşa ettikleri türbeye defnolunmuşlardır. Yanındaki odaya da torunları Yusuf İzzeddin Efendi'nin oğlu Mehmed Sa'deddin Efendi defnedilmiştir. (I. 27)

Pervîzifelek Kadın II. Mahmud'un altıncı kadını olup 7 Rebiyülâhir 1280'de (21 Eylül 1863) vefat eyledi. Pertevniyâl Vâlide Sultan Türbesi yanındaki odada medfundur. (I. 27)

Râbia Kadın II. Ahmed'in kadını olup 5 Zilhicce 1124'de (3 Ocak 1713) vefat ile I. Süleyman (Kanunî) Türbesi'ne defnolunmuştur. (I. 34)

Râbia Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 6 Muharrem 1132'de (19 Kasım 1719) doğup 1134'de (1721/22) vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 34)

Râbia Sultan I. Abdülhamid'in kızıdır. 14 Rebiyülevvel 1194'de (20 Mart 1780) doğup 69. günü (27 Mayıs 1780) vefat eylemiştir. Babasının türbesine defnedildi. (I. 34)

Râbia Sultan I. Abdülhamid'in diğer kızıdır. Şa'bân 1195'de (Temmuz-Ağustos 1781) doğup 25 Şevvâl 1196'da (3 Ekim 1782) vefat eyledi. Babasının türbesine defnedildi. (I. 34)

Râbia Şermî Kadın III. Ahmed'in kadını olup I. Abdülhamid'in annesidir. 1135'de (1722/23) vefat eyledi. Yeni Cami haziresine defnedildi. Oğlu, Beylerbeyi Camii'ni anneleri adına inşa ettirmiştir. (I. 34)

Râziye Sultan I. Süleyman'ın (Kanunî) kızı olup vefatında Beşiktaşî Şeyh

Yahyâ Türbesi'ne defnedilmiştir. "Tarihçiler adı geçen padişahın Mihrimâh Sultan'dan başka kızları olmadığında birliktirler. Şu kadar ki, Şehzâde Mustafa'nın annesi, adı geçen şeyhin tekkesinden affı ricasını padişaha arz ettirmiş olması karinesiyle onun kızı veya torunu olması muhtemeldir." (I. 34)

Re'fet Kadın III. Selim'in kadınıdır. 90 yaşını aşmış olarak 1287'de (1870) vefat etmiştir. Eyüp'de Mihrişah Vâlide Sultan Türbesi'nde medfundur. (I. 33; II. 440)

Rebi'a Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 23 Şa'bân 1140'da (4 Nisan 1728) 8 aylıkken vefat etmiştir. Yeni Cami haziresine defnedildi. (I. 34)

Refia Sultan Sultan Abdülmecid'in kızıdır. 25 Zilka'de 1257'de (8 Ocak 1842) doğmuştur. 1270'de (1853/54) Edhem Paşa'ya nişanlandı ve 1273'de (1856/57) nikâhlandı. 1296'da (1879) vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnolundu. İbadete düşkün ve iffetliydi. (I. 35)

Reyhane Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 1132'de (1720) doğdu. Çocukken vefat edip Yeni Cami haziresine defnedildi. (I. 36)

Rif'at Kadın III. Mustafa'nın dördüncü kadını olup Ramazan 1218'de (Aralık 1803/Ocak 1804) vefat etti. Haydarpaşa'da defnedildi. (I. 35)

Rukiye Hanım Sultan IV. Murad'ın kızı Safiye Sultan'ın kızıdır. 1105'de (1693/94) Gürcü Mehmed Paşa'ya nikâhlanmıştır. 1108'de (1696/97) vefat eyledi. I. Ahmed Türbesi'ne defnedildi. (I. 35)

Rukiye Hanım Sultan IV. Mehmed'in kızı Fatma Sultan'ın kızı olup 1121'de (1709) Sirke Osman Paşa'ya nikâhlanmıştır. Haylice yaşayarak vefat etti. (I. 35)

Rukiye Hanım Sultan III. Ahmed'in kızı Ayşe Sultan'ın Cihangirî Mehmed Paşa'dan olan kızıdır. Zilhicce 1172'de (Ağustos 1759) doğup 1173'de (1759/60) vefat ederek Yeni Cami haziresine defnedildi. (I. 50)

Rukiye Hanım Sultan III. Ahmed'in kızı Ayşe Sultan'ın kızıdır. Lalazâde Nurî Bey'e nikâhlanmıştır. 1194'de (1789) vefat eyledi. Oğulları Süleyman Bey ve Ahmed Rif'at Bey'dir. (I. 35)

Rukiye Sultan II. Mustafa'nın kızıdır. Çocukken 1110'da (1698/99) vefat eyleyip Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 35)

Rukiye Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 19 Muharrem 1119'da (22 Nisan 1707) doğup 30 Cemaziyelevvel 1119'da (29 Ağustos 1707) vefat eyledi. Yeni Cami haziresine defnedildi. (I. 35)

Rukiye Sultan III. Ahmed'in diğer kızıdır. 28 Muharrem 1124'de (7 Mart 1712) doğup 26 Zilka'de 1126'da (2 Aralık 1714) vefat eyledi. Yeni Cami haziresine defnedildi. (I. 35)

Rukiye Sultan IV. Murad'ın kızıdır. 1074'de (1663) Melek İbrahim Paşa'ya nikâhlandı. 1128'de (1716) vefat eyledi. Şehzâde Camii türbelerinin önüne defnolundu. Kızları Fatma Hanım Sultan ve Ayşe Hanım Sultan'dır. (I. 35)

Rüşdî Mehmed (Şehzâde) Sultan Abdülmecid'in oğludur. Çocukken 18 Şa'bân 1268'de (7 Haziran 1852) vefat eyledi. Hamidiye Türbesi'ne defnolundu. (I. 35)

Sabiha Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 8 Rebiyülâhir 1139'da (3 Aralık 1726) 9 günlükken vefat etti. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 47)

Sabiha Sultan Sultan Abdülmecid'in kızıdır. 16 Cemaziyelevvel 1264'de (20 Nisan 1848) doğdu. 4 Cemaziyelâhir 1265'de (27 Nisan 1849) vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 48)

Safdeddin Osman (Şehzâde) Sultan Abdülmecid'in oğludur. Küçükken 6 Ramazan 1271'de (23 Mayıs 1855) vefat etti. Sultanselim'de babasının türbesine defnedildi. (I. 48)

Safiye Hanım Sultan IV. Mehmed'in kızı Fatma Sultan'ın kızıdır. 1122'de (1710) vefat etti. Yeni Cami haziresine defnedildi. (I. 48)

Safiye Sultan IV. Murad'ın kızı ve Hüseyin Paşa'nın zevcesidir. IV. Mehmed zamanında (1648-1687) vefat eyledi. Babasının yanına defnedildi. "Yanına aldığı zâhir belinden geldiğindendir" diye sandukasında bir tarih yazılıdır. Örtüsü yenilendiğinde tarihi yazılmamıştır. Oğlu Mehmed Paşa ve kızı Rukiye Hanım Sultan'dır. (I. 48)

Safiye Sultan I. Mustafa'nın kızı olup 18 Cemaziyelevvel 1108'de (13 Aralık 1696) doğdu. 1122'de (1710) Maktulzâde Ali Paşa, 1138'de (1725/26) Mirza Mehmed Paşa, 1153'de (1740) Alâiyeli Ebûbekir Paşa'ya nikâhlandı. Rebiyülâhir 1192'de (Mayıs 1778) şiddetli nezlenin tesiriyle hastalanıp ayın 17'sinde (15 Mayıs 1778) vefat etti. Süleymaniye Türbesi haziresinde anayola bakan pencere önüne defnedildi. Vakfının gelirinden Ayasofya, Fâtih, Bâyezid ve Vâlide Sultan Camii'ne dersiâm, vâiz ve duâhan ve cihet fazlasına surre tayin olundu. Lütfüpaşa Mahallesi'nde çeşme yaptı. Sarayı, vefatında kızı Zâhide Hanım Sultan'a verildi. Vefatında bir oğlu ve bir kızı kaldı. (I. 48)

Safiye Sultan (Mehd-i ulyâ) III. Murad'ın başkadını olup diğer kadınların ve özellikle kayınvâlidesi Nurbânû Vâlide Sultan'ın, aleyhinde bulunmaları üzerine yalnızlığa çekilmişti. Oğlu III. Mehmed tahta çıkınca mehd-i ulyâ (vâlide sultan) oldu ve oğullarının vefatında Eski Saray'a gönderildi. Orada 28 Cemaziyelâhir 1014'de (10 Kasım 1605) vefat edip III. Murad Türbesi'ne defnedildi. 1006'da (1597/98) bir medrese yaptırmıştır. (I. 48)

Sâliha Dilâşûb Vâlide Sultan Sultan İbrahim'in kadınlarından olup II. Süleyman'ın annesidir. 1099'da (1687) vâlide sultan oldu. 22 Muharrem 1101'de (5 Kasım 1689) 90 yaşında vefat eyledi. I. Süleyman (Kanunî) Türbesi'ne defnedildi. Hastalıklı, sâliha ve sessizdi. Hatta onun bu halinden yararlanmak emeliyle Kösem Vâlide Sultan başını derde uğratmıştı. (I. 46)

Sâliha Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 15 Rebiyülevvel 1127'de (21 Mart 1715) doğdu. Sarı Mustafa Paşa, sonra Sarhoş Ali Paşa ve daha sonra Râgıb Paşa'ya nikâhlandı. Ramazan 1192'de (Eylül-Ekim 1778) hastalanarak Eyüp'deki saraylarına nakillerini istedi ve nakli gecesi 19 Ramazan 1192'de (11 Ekim 1778) vefat etmiştir. Eyyûb Sultan Türbesi'nin kapısı yanında medfundur. Oğlu Ahmed Bey(→), kızları Ayşe Ha-

nım Sultan(→), Emine Hanım Sultan ve Fatma Hanım Sultan'dır. (I. 47)

Sâliha Sultan I. Abdülhamid'in kızıdır. 5 Safer 1201'de (27 Kasım 1786) doğdu. 6 ay yaşayıp o senenin 18 Şa'bânında (5 Haziran 1787) vefat etti. Hamidiye Türbesi'ne defnedildi. (I. 47)

Sâliha Sultan II. Mahmud'un kızıdır. 25 Cemaziyelevvel 1201'de (15 Mart 1787) doğdu. 22 Zilhicce 1249'da (2 Mayıs 1834) Halil Paşa'ya nikâhlandı. 5 Muharrem 1259'da (5 Şubat 1843) vefat eyledi. Babasının türbesine defnedildi. İki oğlu oldu. Büyüğü Abdülhamid Bey'dir(→). (I. 47)

Sâliha Sultan (Mehd-i ulyâ) I. Mahmud'un annesi ve II. Mustafa'nın eşidir. Oğlunun tahta çıkmasıyla mehd-i ulyâ (vâlide sultan) oldu. 17 Cemaziyelâhir 1152'de (21 Eylül 1739) vefat ederek Yeni Cami'de defnedildi. Azapkapı'da 1145'de (1732/33) bir çeşme yaptı. Başka hayrâtı da vardır. (I. 47; IV. 892)

Sâmiye Sultan Sultan Abdülmecid'in kızıdır. 15 Safer 1261'de (23 Şubat 1845) doğup 7 Rebiyülevvel'de (16 Mart 1845) vefat etti. Yeni Cami'de defnedildi. (I. 37)

Savcı Bey Osman Gazi'nin oğludur. Ümerâdan olup bir savaşta şehid olmuştur. (I. 37)

Savcı Bey I. Murad'ın oğludur. 787'de (1385) Bursa'da taht kaymakamı iken gazaba uğramış ve kardeşi I. Bâyezid (Yıldırım) devrinde (1389-1402) kör olarak vefat eylemiştir. Bursa'da Osman Gazi Türbesi'nde medfundur. (I. 37)

Savcı Bey (Dâdu-Bâlî) [Sarubalı] Ertuğrul Gazi'nin oğludur. Babası, göç sırasında onu Konya'ya gönderip Alâeddin-i Selçukî'den topraklarına girmeye izin istemişti. Kardeşi Osman Gazi ile savaşlarda bulunup Karacaşehir harbinde şehid olmuş veya eceliyle vefat eylemiştir. Söğüt'de babasının yanında medfundur. (I. 37)

Selçuk Sultan I. Mehmed'in (Çelebi) kızıdır. II. Bâyezid zamanına kadar hayattaydı. Hatta Şehzâde Cem'e şefaatçi olarak II. Bâyezid'in huzuruna gelmiştir. 890'da (1485) vefat eylemiştir. Zevci Karaca Paşa'dır. (I. 38)

Selçuk Sultan II. Bâyezid'in kızıdır. Babasından evvel vefat edip babasının türbesinin ardındaki türbesine defnedildi. (I. 38)

Selim I (Yavuz) II. Bâyezid'in oğludur. 872'de (1467/68) veya 875'de (1470/71) Amasya'da doğdu. Şehzâdeliğinde Kefe ve Trabzon valiliklerinde bulundu. 7 Safer 918'de (24 Nisan 1512) tahta çıktı. 9 Şevvâl 926'da (22 Eylül 1520) vefat etti. Ömrü (hicrî olarak) 54 veya 51 yıl ve saltanat müddetleri 8 yıl, 9 ay, 2 gündür. Orta boylu, değirmi yüzlü, kırmızı ile karışık beyaz çehreli, çatık kaşlı, beyaz dişli, omuzları ile göğüsleri arası açık, sakalları olmayıp uzun bıyıklı, sert bakışlıydı. Cesur, gayretli, âlim ve edipleri sever, Farsça ve Türkçe şiir yazar, siyer ve tarihde mâhirdi. Gençlikde tarih ve özellikle *Târîh-i Vassâf* okurdu. Selimî denen başlık icadındandır. Şam'da cami ve imaret ve Şeyh-i Ekber'in (Muhyiddin Arabî) türbesini yaparak "Dahale's-sînü bi'ş-şîn, zahare kabru Muhyiddîn" hükmünü âşikâr eyledi. 922'de (1516) Tersane-i Âmire'yi inşa eyledi. Tahta çıkmadan önce kıyafet değiştirerek İran ve Arabistan'a bir iki defa seyahat ettiği bazı tarihlerde yazılıdır. Fetihleri: Maraş, Ma-

latya, Kürdistan, Haleb, Şam, Humus, Trablusşam, Lâzkiye, Antalya, Beyrut, Kudüs, Mısır, İskenderiye, Reşid, Mekke, Medine. Abbasî halifeliğini ve Memlûk saltanatını ortadan kaldırarak Osmanlı hilafet ve saltanatını hakkıyla ve adaletle, kılıç ve cesaretle elde etmesi kıyamet gününe kadar ümmet-i Muhammed minnettar ve evlâd ve torunlarını duacı kılmıştır. Oğlunun, adına inşa ettirdiği camideki türbede yatmaktadır (I. 38)

Selim II I. Süleyman'ın (Kanunî) oğludur. 6 Receb 929 (21 Mayıs 1523) veya 6 Receb 930 (10 Mayıs 1524) veya Şevvâl 930'da (Ağustos 1524) doğdu. Konya ve Saruhan, tekrar Konya ve Kütahya valisi oldu. 974'de (1566) Kütahya'da saltanat haberini alıp Belgrad'da orduya yetişerek tahta çıktı. Şa'bân 982'de (Aralık 1574) yeni yapılan hamamın içerisine girerek ayağı kayıp düşünce hastalanmış ve 28 Şa'bân 982'de (13 Aralık 1574) vefat etmiştir. Ömrü (hicrî olarak) 53 ve saltanatı 8 sene, 5 ay, 10 gündür. Naşı Ayasofya'daki türbesine defnedilmiştir. Yumuşak huylu, Türkçe nazma muktedir, şairler ve nedimlerle söyleşmeye düşkündü. Saltanatının sonlarında Halvetî şeyhi Âmidî Süleyman Efendi'yi çağırıp bütün günahlardan tövbe edip ondan el alarak dünya ve ahiretlerine himmet buyurmuşlardır. Hatta hastalığında hekimler bedeni güçlendirmek için şarap içmesinin gereğinde birleşmişlerse de bir damla içmemişlerdir. Fetihleri: Bilâd-ı Müşa'şa, Aden, Kıbrıs ve Tunus'tur. Mescid-i Haram'ın rafları 978'de (1570) yandığında mermerden büyük kubbeler yapılıp güçlendirilmiştir. Büyükçekmece Köprüsü'nü tamamladı. Kız kardeşi Mihrimâh Sultan'ın getirtmeye başladığı Arafat suyunu tamamlayıp 980'de (1572) Harem-i Şerif'e akıttı. Ayasofya Camii etrafındaki payandaları yaptırıp binayı sağlamlaştırarak iki minare eklediler. Edirne'de dört minareli bir cami, bir dârülkurrâ, şifâhane, dârületıbbâ ve tabhane yaptırdı. Kıbrıs adasında birçok mescid ve hayrât yaptırdı. Sancakbeyi iken vefat eden evlâdı için Edirne'de Havsa'da bir cami, ribatlar ve Burgos'da (Lüleburgaz) bir cami, imaret ve hanlar, Haleb ve Şam yolunda Payas Kalesi'ni ve içinde cami, evler ve hamam yaptırmıştır. (I. 39)

Selim III III. Mustafa'nın oğludur. 21 Cemaziyelevvel 1175 (18 Aralık 1761) perşembe günü doğdu. 11 Receb 1203'de (7 Nisan 1789) tahta çıkıp 21 Rebiyülevvel 1222'de (29 Mayıs 1807) tahttan çekilmiş ve 4 Cemaziyelâhir 1223'de (28 Temmuz 1808) vefat etmiştir. Yaşı (hicrî olarak) 48 sene, 7 gün, saltanat müddeti ise 18 sene, 9 ay, 10 gündür. Babasının türbesine defnolundu. Âlim, kâmil, cömert, yumuşak huylu, kanaatkâr, ileri görüşlü, çalışkan, gayretliydi. Güzel şiirleri vardır. Mûsikîde ustaydı. Ta'lik hattatı olup el yazıları güzeldi. Düzenli ordu kurmaya, ıslahat ve tanzimata çalıştı. Zamanında Mısır'a giren Fransızları dört sene savaşarak çıkardı ve orasını fethetti. Ebû Eyyûb el-Ensarî'nin türbesi etrafına gümüş şebeke yaptırıp altın kandiller koymuştur. Fâtih Camii'ni yeniden tamir ettirdi ve Gül Camii'ni kiliseden camiye çevirdi. Selimiye Camii ile Humbarahane içindeki cami de kendilerinindir. Tophane, Beyoğlu ve Levend Çiftliği ile Selimiye kışlalarını,

Tersane'de büyük havuzu, Mühendishane'yi, Üsküdar'da büyük binaları, kumaş işlikleri ve Dârüttıbaa'yı inşa ettirdi. Yeni usûlle top ve gemi inşa ettirip barut imal ettirmiş ve riyâzî ilimlere hizmet için ve Humbarahane'ye ilavaten Hendesehane açmış ve muallimler tayin eylemiştir. O derecede heybetliydi ki Cezzar Ahmed Paşa âsî iken adları anıldıkça ayağa kalkardı ve fermân-ı hümâyûnuna binektaşına kadar inip muhalefetinin ricâle karşı olduğunu söylerdi. Vefat ettiklerinde ceplerinden bir kâğıt çıkmış ve "*Kendi elimle kesip verdiğim kalem, fetvâ-yı hûn-ı nâhakkı yazdı ibtidâ*" beytini söyledikleri anlaşılmıştır. (I. 40/41)

Selim (Şehzâde) III. Murad'ın oğludur. 1003'de (1595) vefat eyledi. Ayasofya'da defnedildi. (I. 40)

Selim (Şehzâde) III. Mehmed'in oğludur. 14 veya 4 yaşında iken 3 Ramazan 1005'de (20 Nisan 1597) kızılca hastalığından vefat eyledi. II. Selim Türbesi'ne defnedildi. (I. 40)

Selim (Şehzâde) I. Ahmed'in oğludur. 1020 Rebiyülâhir ortalarında (1611 Haziran sonları) doğup bir ay geçince vefat etti. III. Mehmed Türbesi'ne defnedildi. (I. 40)

Selim (Şehzâde) II. Ahmed'in oğludur. 25 Muharrem 1104'de (6 Ekim 1692) doğup 10 Ramazan 1104'de (15 Mayıs 1693) vefat etti. Süleymaniye'de medfundur. (I. 40)

Selim (Şehzâde) Sultan İbrahim'in oğludur. Muharrem 1054'de (Mart-Nisan 1644) doğdu. Cemaziyelevvel 1080'de (Ekim 1699) vefat etti. Yaşı 26'yı aşmıştı. Ayasofya'da babası yanına defnedildi. (I. 40)

Selim (Şehzâde) II. Mustafa'nın oğludur. 12 Rebiyülevvel 1111'de (7 Eylül 1619) doğup 1 Muharrem 1113'de (8 Haziran 1701) Edirne'de vefat etti. Cenazesi İstanbul'a getirilerek Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 40)

Selim (Şehzâde) III. Ahmed'in oğludur. 19 Cemaziyelâhir 1119'da (17 Eylül 1707) doğdu. 4 Safer 1120'de (25 Nisan 1708) vefat etmiştir. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 40)

Selim (Şehzâde) III. Ahmed'in diğer oğludur. 15 Rebiyülevvel 1127'de (21 Mart 1715) doğup Rebiyülevvel 1130'da (Şubat 1718) vefat etti. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 40)

Selim Mehmed (Şehzâde) Sultan Abdülaziz'in oğludur. 18 Cemaziyelâhir 1283'de (28 Ekim 1866) doğup 22 Cemaziyelâhir 1284'de (21 Ekim 1867) vefat eyledi. Dedesi I. Mahmud'un türbesi odasına defnedildi. (I. 41)

Servetsezâ Kadın Sultan Abdülmecid'in başkadını olup 27 Ramazan 1295'de (24 Eylül 1878) vefat eyledi. Yeni Cami'de medfundur. (I. 28)

Seyfeddin (Şehzâde) III. Ahmed'in oğludur. Küçükken 1145'de (1732/33) vefat ederek Yeni Cami Türbesi'ne defnolundu. (I. 45)

Seyyâre Kadın IV. Mustafa'nın kadını olup 1232'de (1816/17) vefat ederek Hamidiye Türbesi civarına defnedildi. (I. 45)

Sultan Hatun Germiyanoğlu Ali Bey'in kızı ve I. Bâyezid'in (Yıldırım) eşidir. Vefatında Bursa'da defnedildi. (I. 38)

Sungur Tekin Kaya Alp oğlu Süleyman Şah'ın oğludur. Babasının Fırat nehrinde boğulması üzerine kardeşi Gündoğdu Bey'le Mahan'a dönerek orada vefat eyledi. (I. 45)

Süleyman I (Kanunî) I. Selim'in (Yavuz) oğludur. 900'de (1495) doğup 17 Şevval 926'da (30 Eylül 1520) tahta çıktı. 22 Safer 974'de (8 Eylül 1566) Sigetvar'da vefat eyledi. Na'şı İstanbul'a getirilip camiindeki türbesine defnedildi. Ömrü (hicrî olarak) 74 sene, 5 ay, 5 gün ve halifeliği 47 sene, 5 ay, 5 gündür. Uzun boylu, uzunca yüzlü, açık kaşlı, geniş göğüslü ve omuzlu, siyah kirpikli, elâ gözlü, doğan burunlu, seyrek dişli, âheste yürüyüşlü, mert sözlüydü. Akıllı, adaletli, fazilet sever, kerîm, cömert, şairdi. 13 defa bizzat harbe gidip 300'den fazla kale fetheylemiş ve Macaristan'dan Hemedan'a kadar bayrağını tanıtıp Fransa'yı himaye eylemiştir. Hayırları: Dört minareli meşhur camii (Süleymaniye Camii), dört medrese, muallimhane, zevcesi Haseki Hurrem Sultan adına Haseki'de hayrâtı ve oğlu Şehzâde Mehmed adına iki minareli Şehzâde Camii ve medresesi, kızı Mihrimâh Sultan adına Üsküdar'daki cami ve medrese ile imaret, şehzâdesi Cihangir adına Tophane'de cami, Bağdad'da İmam-ı A'zam Türbesi'ni yenileyerek etrafına bir hisar, Abdülkadir Geylânî'ye bir türbe, Konya'da Hz. Mevlânâ'ya türbe ile iki minareli bir cami, babasının türbesi yanında adına bir cami ve medrese, Kudüs'de

doğup 3 Muharrem 1099'da (9 Kasım 1687) tahta çıkmış ve 15 Şevvâl 1102'de (12 Temmuz 1691) vefat eylemiştir. Ömrü (hicrî olarak) 50 sene, 8 ay, 11 gün ve saltanat müddeti 3 sene, 8 ay, 20 gündür. I. Süleyman (Kanunî) Türbesi'nde medfundur. Doğuştan günah işlemekten sakınan bir tabiata sahipti ve vaktini ibadetle geçirirdi. Talihi büyük yaşta saltanata nâil eylediği halde müddetini savaşla geçirmiş ve kardeşinin (IV. Mehmed) son müşavirlerinin kötü tedbirleri, kendilerini hayatı müddetince meşgul kılmıştır. Ancak Köprülüzâde Mustafa Paşa'yı sadârete getirmesiyle zafer haberini aldıysa da kendisi ve ardından veziri âhirete gidince meşgale küçük kardeşine (II. Ahmed) kalmıştır. (I. 44)

Süleyman (Şehzâde) II. Selim'in oğludur. Küçük yaşta 983'de (1575) vefat etti. Babasının türbesinde medfundur. (I. 43)

Süleyman (Şehzâde) III. Murad'ın oğludur. Küçük yaşta 993'de (1585) vefat eylemiştir. (I. 43)

Süleyman (Şehzâde) IV. Murad'ın oğludur. 11 Receb 1041'de (2 Şubat 1632) doğup çocukken vefat eylemiştir. I. Ahmed Türbesi'ne defnedildi. (I. 44)

Süleyman (Şehzâde) I. Ahmed'in

hir 1145'de (13 Aralık 1732) vefat eyleyip Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. Gayretli ve akıllıydı. (I. 44)

Süleyman (Şehzâde) I. Abdülhamid'in oğludur. 28 Safer 1193'de (17 Mart 1779) doğup 18 Rebiyülevvel 1200'de (19 Ocak 1786) çiçekten vefat etti. Hamidiye Türbesi'ne defnedildi. (I. 44)

Süleyman (Şehzâde) II. Mahmud'un oğludur. 23 Muharrem 1234'de (22 Kasım 1818) doğup 27 Safer 1235'de (15 Aralık 1819) hastalıktan vefat etti. Nuruosmaniye'de medfundur. (I. 44)

Süleyman Bey II. Bâyezid'in oğlu Şehzâde Ahmed'in oğludur. Sancakbeyi iken 918'de (1512) vefat eyledi. Bursa'da medfundur. (I. 42)

Süleyman Çelebi (Emir) I. Bâyezid'in (Yıldırım) oğludur. 792'de (1390) Saruhan ve Karasi valisi oldu. Timur olayında Ali Paşa, Kara Timurtaş Paşa, Evrenos Bey ve Hasan Ağa gibi komutanlarla Edirne'ye dönüp tahta oturdu. Mehmed Çelebi ve Mûsâ Çelebi ile savaştı. Nihayet 814 başlarında (1411 ortaları) Mûsâ Çelebi'nin Edirne'ye girişinde hamamda bulunuyordu. Kaçtıysa da Döğenciler köyünde tutulup vefat etmiştir. Na'şı Bursa'ya getirilip babasının yanına defnolundu. Hükümet müddeti (hicrî olarak) 7 sene, 2 ay, 16 gündür. İşrete meyli var idi. Oğlu Orhan Çelebi'den başka bir kızı olup ümerâdan birine nikâhlanmıştır. (I. 42)

Süleyman Paşa Orhan Gazi'nin büyük oğludur. Türkmenlerde büyük oğula paşa denmek âdet olduğundan böyle anıldı. Babasının komutanı olarak İzmit ve Göğre sancakları boşalınca uhdesine verilmiştir. Daima gazâ ve cihat ile uğraşıp Kal'a-i Sultaniye'ye (Çanakkale) kadar savaşarak denizi geçip Gelibolu ve Tekfurdağı'nı feth eylemiştir. 760 sonlarında (Eylül-Ekim 1359) av ile meşgul olduğu sırada bindiği attan düşüp vefat eylemiş ve Bolayır Sarayı yakınında bulunan ve kendisinin yaptırdığı mescid içine defnedilmiştir. Bursa'da bir mescid inşa etti. Kerîm, cömert, cesur, gayretliydi. (I. 42)

Süleyman Şah (Osmanoğullarının Atası) Kaya Alp'in oğludur. Babasından sonra kabile reisi oldu. Cengiz Han fetretinde Kanlı Han kabilesinin şikâyeti üzerine Erzincan havalisine gelip Mahan'a dönmeye niyet eyledi. 629 (1231/32) veya 630 (1232/33) yılında Fırat nehrini geçerken boğulup şehid oldu. Na'şı, Ca'ber Kalesi yakınında defnedildi. Dört oğlundan ikisi Mahan'a dönmek isteyip kabilenin kendilerine bağlı olan kısmıyla gittiler. Diğer ikisi, yani Ertuğrul Gazi ile Dündar Alp Anadolu topraklarına girerek Osmanlı Devleti'nin temelini attılar. (I. 42)

Şah Sultan I. Selim'in (Yavuz) kızı ve Lutfî Paşa'nın eşidir. Gayet ismetli ve iffetli olduğundan Lutfî Paşa'nın bir kötü hareketini işitince nefret eylemiş ve bu sebepten aralarında ayrılık meydana gelmiştir. İnşa eylediği camiini 963'de (1556) tamamladı. Merkez Efendi'den el alıp adına Mevlânâkapı dışında bir tekke inşa eyledi. 965 (1558) yılından sonra vefat edip babasının türbesi yakınında türbesine defnedildi. (I. 45)

Şah Sultan II. Selim'in kızıdır. Kardeşlerinin küçüğüydü. Zilhicce 969'da (Ağustos 1562) kız kardeşleri ile birlikte düğün törenleri yapılıp Hasan Paşa'ya nikâhlandı. Sonra 980'de (1572) Zâl Mahmud Paşa'ya nikâhlanıp Şa'bân 988'de (Eylül 1580) paşasıyla bir gecede vefat etti ve Eyüp'de ikisi bir türbeye defnedildi. (I. 45)

Şah Sultan III. Mustafa'nın kızıdır. 15 Ramazan 1174'de (20 Nisan 1761) doğdu. 1177'de (1763/64) Bâhir Mustafa Paşa'ya ve Yağlıkçızâde Emin Paşa'ya nişanlandıysa da evlilik Karavezir kardeşi Mustafa Paşa'ya nasip oldu. 17 Zilka'de 1217'de (11 Mart 1803) vefat etti. Eyüp'de türbesine defnedildi. Annesi kadınefendi, türbe yapılırken vefat edince o da aynı türbeye defnedilmiştir. İskender Bey Mektebi'nin yerine yeniden bir mektep ve sebil inşa eyledi. İbadete düşkün ve fakirlere yardımcıydı. Âliye isminde bir kızı olup 6 aylıkken vefat eylemiştir. (I. 45)

Şah Sultan II. Mahmud'un kızıdır. 10 Cemaziyelevvel 1227'de (22 Mayıs 1812) doğup çocukken vefat etti. (I. 45)

Şahıhûbân Kadın III. Murad'ın kadınlarından olup Yenibahçe'de hayrâtı vardır. Orada türbesinde bir kadın ile medfundur. (I. 46)

Şahin Kadın III. Ahmed'in kadınlarındandır. 1145'de (1732/33) vefat etti. Yeni Cami haziresine defnedildi. (I. 46)

Şâyeste Hanım II. Ahmed'in ikbâlidir. 1122'de (1710) vefat etti. Yeni Cami haziresine defnedildi. (I. 46)

Şehime Sultan Sultan Abdülmecid'in kızıdır. Çocukken, 12 Rebiyülevvel 1273'de (10 Kasım 1856) vefat etti. Fâtih'de Münire Sultan yanına defnolundu. (I. 46)

Şehinşah (Şehzâde) II. Bâyezid'in oğludur. 869'da (1465) doğdu. Şehzâde Cem'in yerine Konya valisi olup 30 sene kadar hükümet ettikten sonra 917'de (1511) vefat etti. Na'şı Bursa'ya getirilip II. Murad civarına defnedildi. (I. 46)

Şehsüvar Sultan (Mehd-i ulyâ) II. Mustafa Han'ın kadını olup III. Osman'ın annesidir. 1168'de (1754) mehd-i ulyâ (vâlide sultan) olup 27 Receb 1169'da (27 Nisan 1756) vefat etti. Nuruosmaniye Türbesi'ne defnedildi. Râbia-i Adeviye gibi ibadete düşkün olup abdestsiz yere basmaz ve cariyelerine 1500 İhlâs-ı Şerife okutmadan evvel yatağa yatmazdı. (I. 46)

Şevkefzâ Kadın Sultan Abdülmecid'in ikinci kadını olup 24 Muharrem 1307'de (20 Eylül 1889) vefat eyledi. Yeni Cami'ye defnedildi. (I. 46)

Şevkinur Kadın IV. Mustafa'nın başkadınıdır. 1227'de (1812) vefat etti. Hamidiye Türbesi'nin bahçesine defnedildi. (I. 46)

Tab'ısafâ Kadın III. Selim'in kadınlarından olup 1270'de (1853/54) vefat eyledi. Lâleli'de türbe dışında defnedilmiştir. (II. 440)

Telli Haseki *bak.* Hümâşah Sultan

Tirimüjgân Kadın Efendi Sultan Abdülmecid'in ikinci kadını olup 17 Receb 1269'da (26 Nisan 1853) vefat

etmiştir. Yeni Cami'de özel türbede medfundur. II. Abdülhamid'in annesidir. (I. 28)

Tiryâl Hanım II. Mahmud'un ikbâllerinden olup 1302'de (1884/85) vefat etmiştir. Yeni Cami'de türbe odasına defnolunmuştur. Sultan Abdülaziz devrinde (1861-1876) ikinci vâlide sultan gibiydi. (I. 28)

Turhan Hadice Vâlide Sultan Sultan İbrahim'in kadınlarından iken 1058'de (1648) 7 yaşında bulunan oğlu IV. Mehmed'e taht nasip olunca vâlide sultan oldu. Büyük Vâlide Kösem Sultan'la ortaklaşa saltanat nâibesi oldu. 1061'de (1651) onun şehadetinde tek başına nâibe oldu. Sonra Köprülü Mehmed Paşa'nın sadâretinde devlet işlerinden el çekerek hayır eserleri yaptırmaya ve İstanbul'daki Yeni Cami, kütüphane ve çevresini inşaya başlamış ve oğlu maddi yardımda bulunmuştur. 10 Receb 1094'de (5 Temmuz 1683) vefat etti ve oradaki türbesine defnedildi. Yanlarında oğullarıyla iki torunları ve torunlarının oğulları olarak beş padişah ve nice sultan ve şehzâde medfundur. Cömert, akıllı ve tedbirliydi. (I. 27/28)

U

Ubeyde Sultan I. Ahmed'in kızıdır. Mûsâ Paşa'ya nikâhlanmıştır. Kardeşi Sultan İbrahim zamanında (1640-1648) vefat etmiş ve babasının yanına defnedilmiştir. (I. 54/55)

Ulviye Sultan II. Abdülhamid'in kızıdır. Çocukken 5 Ramazan 1287'de (29 Kasım 1870) vefat etmiştir. Yeni Cami türbesine defnedilmiştir. (I. 58)

Ü

Ümmî Sultan IV. Mehmed'in kızı olup küçükken vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 21)

Ümmügülsüm Sultan Sultan İbrahim'in kızıdır. 1064'de (1654) Abaza Ahmed Paşa'ya nikâhlanmıştır. Kısa süre sonra vefat eyledi. (I. 20)

Ümmügülsüm Sultan II. Mustafa'nın ismi bilinemeyen bir küçük sultanının Zilhicce 1111'de (Mayıs-Haziran 1700) vefatının ardından 22 Zilhicce'de (10 Haziran) doğup 23 Zilka'de 1112'de (1 Mayıs 1701) vefat eyledi. Edirne'de medfundur. (I. 20)

Ümmügülsüm Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 1142'de (1729/30) vefat etmiş ve Vâlide Sultan Türbesi bahçesine defnedilmiştir. (I. 21)

Ümmügülsüm Sultan Ümmî Sultan da denir. IV. Mehmed'in kızıdır. 1105'de (1693/94) Osman Paşa'ya nikâhlandı. 2 Receb 1132'de (10 Mayıs 1720) vefat eyleyerek Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. 1111'de (1699/1700) Hadice Hanım Sultan ve 1113'de (1701/02) Fatma Hanım Sultan adlarında iki kızı vefat eyledi. (I. 20)

Ümmügülsüm Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 24 Zilka'de 1119'da (16 Şubat 1708) doğmuştur. İkizi Zeyneb Sultan'dır. 9 Rebiyülâhir 1136'da (6 Ocak 1724) Nevşehirli Ali Paşa'ya nikâhlandı. 1145'de (1732) vefat etti. Yeni Cami'de medfundur. Küçük oğlu Mustafa Bey'dir(→). (I. 21)

Ümmühabibe Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 1142'de (1729/30) vefat ede-

rek Vâlide Sultan Türbesi bahçesine defnedilmiştir. (I. 20)

Ümmüseleme Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 1131'de (1719) küçükken vefat eyledi. Yeni Cami'de medfundur. (I. 20)

Ümmüseleme Sultan III. Ahmed'in diğer kızıdır. Küçükken 1131'de (1719) vefat eyledi. Kız kardeşinin yanına defnedildi. (I. 20)

Ümmüseleme Sultan III. Ahmed'in bu isimde üçüncü kızıdır. 1145'de (1732/33) küçükken vefat eylemiştir. Kız kardeşlerinin yanına defnedilmiştir. (I. 20)

Vâlide Sultan Ertuğrul Gazi'nin annesidir. İsmi Hayme Ana'dır. Türbesi yakınlarda İnegöl'e bağlı Domaniç nahiyesinin Çarşamba köyü civarında keşfolunmuş ve padişahımız II. Abdülhamid ihya ve imar olunmasını emretmiştir. (I. 86)

Vâlide Sultan I. Mustafa'nın annesi olup iki defa saltanatlarında da hayatta bulunmuş, daha sonra vefat eylemiştir. (I. 87)

Vâmık Mehmed (Şehzâde) Sultan Abdülmecid'in oğludur. 6 Cemaziyelâhir 1266'da (19 Nisan 850) doğup 22 Ramazan 1266'da (1 Ağustos 1850) vefat etmiştir. (I. 87)

Vâsıf Bey IV. Mehmed'in kızı Hadice Sultan'ın oğludur. 1102'de (1690/91) vefat ederek Yeni Cami Türbesi bahçesine defnolundu. (I. 31)

Verdicenân Kadın Sultan Abdülmecid'in üçüncü kadını olup 15 Rebiyülâhir 1307'de (9 Aralık 1889) 70 yaşında vefat eyledi ve Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. Kemâleddin Efendi ile Münire Sultan'ın anneleridir. (I. 87; II. 441; IV. 892)

Verdinâz Kadın (Hâcce) I. Mahmud'un dördüncü kadını olup 13 Ramazan 1219'da (16 Aralık 1804) vefat eyledi. Şehzâdebaşı'na defnedildi. (I. 87)

Ya'kub (Şehzâde) III. Murad'ın oğlu olup 1003'de (1595) vefat etti. Babasının yanına defnedildi. (I. 88)

Ya'kub Çelebi I. Murad'ın oğludur. Karasi valisi olarak eyaleti askeriyle Kosova harbinde bulunmuştur. Babası şehid olduktan sonra 791'de (1389) ona da ecel erişti. Na'şı babasının na'şıyla beraber Bursa'ya gönderilip defnedilmiştir. (I. 88)

Yusuf (Şehzâde) III. Murad'ın oğludur. 1003'de (1595) vefat etmiştir. Babasının yanında medfundur. (I. 88)

Yusuf Çelebi I. Mehmed'in (Çelebi) oğludur. Babasının vefatında kör oldu. 832'de (1429) vebadan vefat eyledi. Bursa'da kardeşi Mahmud Çelebi'nin yanına defnedildi. (I. 88)

Zâhide Hanım Sultan II. Mustafa'nın kızı Safiye Sultan'ın kızıdır. 21 Cemaziyelevvel 1204'de (6 Şubat 1790) gençliğinde vefat etti. Süleymaniye'de medfundur. (I. 36)

Zekiye Sultan Sultan Abdülmecid'in kızıdır. Çocukken 12 Cemaziyelâhir 1272'de (19 Şubat 1856) vefat eyledi. Fâtih'de Münire Sultan Türbesi'ne defnedildi. (I. 36; IV. 892)

Zernigâr Kadın II. Mahmud'un kadınlarındandır. 1248'de (1832/33) vefat eyledi. Fâtih'de Vâlide Türbesi'ne defnedildi. Kızı Âdile Sultan'dır. (I. 36)

Zevkî Kadın III. Osman'ın üçüncü kadını olup bir çeşme ile adını kalıcı kılmıştır. (I. 34)

Zeyneb Âsıme Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 1140'dan (1728) sonra doğmuştur. Sinek Mustafa Paşa'ya ve onun vefatı üzerine Melek Ahmed Paşa'ya nikâhlandı. 12 Muharrem 1188'de (25 Mart 1774) vefat eylemiştir. Soğukçeşme'de türbesine defnedildi. Büyük bir cami ile çeşmeler yaptırmıştır (I. 37)

Zeyneb Kadın III. Ahmed'in kadınlarından olup 1170'de (1757) vefat eyledi. Yeni Cami haziresine defnedildi. Kızı Esmâ Sultan'dır. (I. 37)

Zeyneb Sultan I. Ahmed'in kızıdır. Çocukken vefat eyledi. Babasının türbesine defnedildi. (I. 36)

Zeyneb Sultan II. Osman'ın (Genç) kızıdır. Çocukken vefat etmiştir. I. Ahmed Türbesi'ne defnedilmiştir. (I. 36)

Zeyneb Sultan II. Mustafa'nın kızıdır. 12 Ramazan 1117'de (28 Aralık 1705) vefat eyledi. Yani Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 36)

Zeyneb Sultan III. Ahmed'in kızıdır. Ümmügülsüm Sultan'ın ikizi olup 19 Zilka'de 1119'da (11 Şubat 1708) doğdu. Şa'bân 1120'de (Ekim 1708) vefat etti. Yeni Cami haziresinde medfundur. (I. 37)

Zeyneb Sultan III. Ahmed'in diğer kızıdır. 4 Zilka'de 1121'de (5 Ocak 1710) doğup Cemaziyelâhir 1122'de (Ağustos 1710) vefat eyledi. Kız kardeşinin yanına defnedildi. (I. 37)

Zeyneb Sultan II. Mahmud'un kızıdır. Küçük yaştayken 1231'de (1816) vefat ederek Nuruosmaniye Türbesi'ne defnedildi. (II. 440)

Zeynimelek Hanım Sultan Abdülmecid'in ikinci ikbâlidir. 1258'de (1842) vefat etti. Vâlide Sultan Türbesi'ne defnedildi. (I. 37)

Zîbifer Kadın IIII. Selim'in ikinci kadınıdır. 1232'de (1817) vefat etti. Selimiye Camii'ne defnedildi. (I. 36)

Ziyâeddin Mehmed (Şehzâde) Sultan Abdülmecid'in oğludur. 12 Zilhicce 1262'de (1 Aralık 1846) doğup 80 Cemaziyelâhir 1265'de (1 Mayıs 1849) vefat eyledi. Yeni Cami'ye defnedildi. (I. 49)

Zübeyde Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 17 Şa'bân 1140'da (29 Mart 1728) doğdu. 1161'de (1748) Süleyman Paşa'ya ve onun vefatında aynı sene Ya'kub Paşa'ya nikâhlandı. 6 Ramazan 1169'da (4 Haziran 1756) vefat eyledi. Hayır işlemeye düşkün, fakir ve zayıflara lutfu bol olup gece ve gündüzünü kitap okumakla ve ibadetle geçirirdi. Çevresinde oturan fakirlere Ramazan'da erzak, bayramlarda ise para dağıtırdı. (I. 36)

Abacı *bak.* Süleyman

Abaza *bak.* Ahmed Bey· Hasan Ağa; Hasan Paşa; Mehmed Ağa; Mehmed Paşa

Abaza Şeyhi *bak.* Abdürrahim

Abazalı *bak.* Küçük Bey

Abbas Ağa Vâlide Sultan başağası olup 1078'de (1667/68) dârüssaâde ağası oldu.Rebiyülevvel 1082'de (Temmuz 1671) emekli olarak Mısır'a gidip orada vefat eyledi. Molla Fenarî ve Beşiktaş'da camileri, Lâleli ve Demirkapı'da hamamları vardır. (III. 292)

Abbas Ağa Yeniçeridir. Zağarcıbaşı, 1107'de (1695/96) kul kethüdâsı olup Muharrem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1697) Sentine harbinde şehid oldu. (III. 293)

Abbas Ağa Yeniçeridir. Ocaktan yetişip sekbanbaşı oldu. 1241'de (1826) ocak ortadan kaldırılınca memuriyeti lağvedilmiş ve sonra vefat etmiştir. (III. 293)

Abbas Ağa (Toygun) Saraydan yetişerek 1125'de (1713) hazinedar-ı şehriyârî oldu. Bir iki yıl geçince ayrıldı ve sonra vefat etti. (III. 293)

Abbas Ebûlhayr Efendi Müderris, molla ve Rebiyülâhir 1172'de (Aralık 1758) İstanbul pâyesi olup Mısır'da mîrahûr-ı evvel olarak hizmet edip döndü ve Anadolu pâyesi oldu. Cemaziyelevvel 1176'da (Kasım 1762) vefat etti. Kalenderhane Mezarlığı'nda medfundur. Çeşitli ilimlerde geniş bilgisi, anlatımda güzel edâsı olup olgunluğunu çağdaşları kabul ederdi. Oğlu şair Haşmet Efendi'dir. (III. 293)

Abbas Efendi Hâcegândan olup Anadolu muhasebecisi olmuştur. Azledilmiş olarak Cemaziyelevvel 1148'de (Eylül-Ekim 1735) vefat edip Eyüp'de defnedildi. (III. 293)

Abbas Efendi Tokatlıdır. Dersiâm ve müderris iken 1184'de (1770) Yenişehr-i Fenâr mollası oldu. Gitmeden o sene vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Fâzıl ve engin bilgiliydi. (III. 293)

Abbas Efendi Trabzonludur. Müderris, 1257'de (Ağustos-Eylül 1841) Haleb mollası ve 1260'da (1844) Mekke pâyesi, Safer 1266'da (Aralık 1849/ Ocak 1850) İstanbul kadısı ve Anadolu pâyesi olarak 1268'de (1851/ 52) vefat etti. Âlim ve fâzıldı. (III. 293)

Abbas Hilmî Paşa Mehmed Ali Paşazâde Tosun Paşa'nın oğludur. 25 Safer 1265'de (20 Ocak 1849) vezir rütbesiyle Mısır valisi oldu. Zilhicce 1270'de (Eylül 1854) vefat eyledi. Oğlu İlhâmî Paşa hânedana damad olma şerefine nâil oldu. Sâdık ve mutedildi. (III. 293)

Abbas Hilmî Paşa (Cebbarzâde) Süleyman Bey'in oğludur. Kapıcıbaşı, 1237'de (1821/22) sipahiler ağası olup 1238'de (1822/23) azledildi. 1239'da (1823/24) ikinci defa bu göreve getirildi. Cemaziyelâhir 1240'da (Şubat 1825) Edirne bostancıbaşısı, 1242'de (1826/27) kapıcılar kethüdâsı olup 1252'de (1836/37) ikinci defa kapıcılar kethüdâsı oldu. Azilden sonra taşra hizmetlerinde bulunup mîrimîran ve Karasi mutasarrıfı oldu. Cemaziyelevvel 1263'de (Nisan-Mayıs 1847) azledildi. Ramazan 1264'de (Ağustos 1848) beylerbeyi pâyesiyle

Sivas mutasarrıfı oldu. Zilka'de 1265' de (Eylül-Ekim 1849) ayrıldı. Cemaziyelâhir 1275'de (Ocak 1859) İstanbul'da vefat etti. Sultan Bâyezid Kabristanı'nda medfundur. (III. 294)

Abbas Paşa Debrelidir. Kapıcıbaşı, 1237'de (1821/22) mîrimîranlıkla Ohri mutasarrıfı olup sonra vefat eyledi. (III. 293)

Abbas Paşa (Seyyid) Kütahyalıdır. Kapıcıbaşı olup 1201'de (1786/87) Bender nüzûl emini ve 1203'de (1788/89) Anadolu vali kaymakamı, sonra mansıpları devrederek silahdar ağası olup Ramazan 1221'de (Kasım 1806) vezirlikle Sofya muhafızı oldu. 1223'de (1808) Yanbolu muhafızı oldu. Üsküdar ve sonra Bursa'da oturdu. Şevvâl 1227'de (Ekim 1812) Bolu mutasarrıfı olup vefat etti. Kethüdâsı Mehmed Emin Hâşim Ağa, kapıcıbaşı olmuştur. (III. 293)

Abbas Şâfiî *bak.* Abdürrahim; Abdülmü'min Ağa; İbrahim Efendi; Mehmed Ağa

Abdal Bey Kürt beylerinden olup 976'da (1568/69) Edirne'de siyaseten katledilmiştir. (I. 90)

Abdal Mehmed Ağa Kapıcıbaşılar zümresinden olup 1171'de (1757/58) mîrahûr-ı evvel vekili oldu. 1173'de (1759/60) mîrahûr-ı sânî ve 1172 (1758/59) ve 1175'de (1761/62) iki defa Başbaki ve 1180'de (1766/67) sipahiler ağası oldu. Devlet hizmetinde ömrünü tüketti. Sâdıktı. (I. 91)

Abdal Paşa Arnavut beylerinden olup 7-8 sene kadar Bağdad savaşlarında ve diğer savaşlarda bulundu. Sonra Parmaksız Mustafa Paşa ile Bağdad'da yenilgiye uğrayınca 1039' da (1629/30) cezalandırılarak idam olundu. (I. 90)

Abdî Abdullah Efendi (Yamalı) Kürdistanlıdır. Müderris olup Nablus kadısı iken 969'da (1561/62) vefat etmiştir. (III. 407)

Abdî Ağa (Duhânî) Sadrazam Hasan Paşa'ya duhancı ve sonra damad oldu. O sâyede Şa'bân 1157'de (Eylül 1744) arpa emini, Cemaziyelevvel 1158'de (Haziran 1745) sipahiler ağası, Cemaziyelâhir 1159'da (Haziran-Temmuz 1746) kapıcılar kethüdâsı olup 12 Şa'bân'da (30 Ağustos 1746) Erzurum'a zahire alımına gönderildi. Döndükten sonra 1165'de (1752) Başbaki kulu olup Safer 1165'de (Ocak 1752) ayrıldı. Şevvâl'de (Ağustos) ikinci defa atanıp azledildikten sonra memuren Mısır'a gitti. Dönüşünde 1167'de (1753/54) silahdar ağası, Cemaziyelevvel 1170'de (Şubat 1757) ikinci defa kapıcılar kethüdâsı, Cemaziyelevvel 1171' de (Ocak 1758) çavuşbaşı olup senesinde azledildi. O sene Zilka'desinde (Temmuz 1758) ikinci defa Başbaki kulu oldu. Azilden sonra Safer 1175'de (Eylül 1761) silahdar ağası, sonra İsakçı anbar emini olarak Rebiyülâhir 1178'de (Ekim 1764) vefat etti. Şehzâde Camii'nde medfundur. (III. 410)

Abdî Ağa (Hacı) Topçu Ocağı'ndan yetişip topçubaşı olmuştur. 1187 (1773) yılına doğru vefat etti. (III. 410)

Abdî Ağa (Karakulak) Cizye Başbaki kulu olup Cemaziyelevvel 1185'de (Ağustos 1771) Başbaki kulu oldu. Sonra vefat etti. (III. 410)

Abdî Ağa (Şeyhoğlu) Enderûn'dan çavuşbaşı olarak çıkmıştı. Daha sonra vefat etti (1650'ler). (III. 408)

Abdî Bey I. Bâyezid (Yıldırım) devri ümerâsındandır. 804'de (1401/02) şehid oldu. (III. 406)

Abdî Bey I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) başlarında nişancı oldu. Birkaç sene geçince vefat eylemiştir. (III. 406)

Abdî Bey Padişah Mûsâhibi olup güzel konuşur ve hoşsohbetdi. Kapıcıbaşılık verildi. 1261'de (1845) vefat ederek Eyüp'e defnedildi. Hayâlî Said Efendi ile karşılıklı lâtifeleri meşhurdur. Şişman ve güzel yüzlüydü. (III. 413)

Abdî Bey Zecriye kâtiplerinden olup senelerdir köşesine çekilmişti. Yaşı 100'ü aşkın olarak 14 Cemaziyelevvel 1310'da (4 Aralık 1892) vefat etti. Selimiye'de medfundur. (III. 414)

Abdî Bey (Evrenoszâde) Ümerâdandı. (III. 407)

Abdî Bey (Hacı) Sadrazam Divitdar Mehmed Paşa'nın oğludur. Hayli önce kapıcıbaşı olmuştu. Ramazan 1183'de (Ocak 1770) Başbaki kulu oldu. Cemaziyelevvel 1185'de (Ağustos 1771) azledildi. Daha sonra mîrahûr-ı evvel oldu. Çeşitli görevlerde bulunduktan sonra 6 Zilka'de 1199'da (10 Eylül 1785) sadaret kethüdâsı oldu. 2 Rebiyülevvel 1200'de (3 Ocak 1786) azlolundu. Muharrem 1201'de (Ekim-Kasım 1786) cebecibaşı olup 12 Rebiyülevvel 1201'de (2 Ocak 1787) vefat etti. Doğru idi. Süleymaniye'de dedesi Kethüdâ Mehmed Paşa'nın yanında medfundur. Oğlu ricâlden Mehmed Bey'dir. (III. 411)

Abdî Bey (Hacı) Merzifonlu Mustafa Paşa evlâdından Ahmed Bey'in oğludur. 1203'de (1788/89) kapıcıbaşlıkla Kıbrıs muhassılı olmuştur. 1208'de (1793/94) vefat edip dedesinin türbesine defnedilmiştir. (III. 412)

Abdî Bey (Hacı) Rumeli hânedanından İbrahim Bey'in oğludur. İlim ve fen tahsiliyle kemâl ve fazilet sâhibi oldu. 1303'de (1885/86) vefat eylemiştir. Bazı kitap telifine gayret serfetmiştir. Küçük kardeşi Yusuf Rızâ Paşa merhumdur. (III. 413)

Abdî Çelebi Kalemden yetişerek Haremeyn mukataacısı oldu. 1008'de (1599/1600) Divan-ı Hümâyûn kapısında aniden vefat etmiştir. (III. 407)

Abdî Çelebi (Çivizâde) Şeyhülislâm Muhyiddin Efendi'nin kardeşidir. Mukataacı şâkirdliğinden yetişip rüesâdan oldu. Sonra başdefterdar olup senelerce bu hizmette bulundu. 7 Safer 960'da (23 Ocak 1553) vefat etmiştir. Benzersiz bir muhasip ve sâdık idi. Oğulları Mahmud Paşa ile Bellice [Bitlice] Mustafa Efendi olup, bu gençliğinde vefat etti. Bunun oğlu Ali Efendi ve onun oğlu sudûrdan Abdullah Efendi'dir. Bir oğlu müderris Mustafa Efendi'dir(→). (III. 407)

Abdî Dede Anadoludandır. Mevlevî olduğundan Galata Mevlevîhanesi'ne şeyh oldu. Burasının şeyhliği Ankaralı İsmail Dede'ye verilince Kasımpaşa'daki bostanında ahbaplarının yardımıyla zaviye yaptırdı. 1042'de (1632/33) vefat etti. Orada medfundur. Mücahid idi. Oğlu Seyyid Halil Efendi'dir. (III. 407)

Abdî Efendi Müderris olup Şa'bân 1012'de (Ocak 1604) vefat etti. Âlim, derviş huyluydu. (III. 407)

Abdî Efendi Abdülkerim Sâmiî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1100'de (1689/90) vebadan vefat etti. (III. 354)

Abdî Efendi Bursalıdır. Abdurrahman b. Şa'bân'ın oğludur. Müderris olup Zilka'de 1120'de (Ocak 1709) vefat etti. (III. 408)

Abdî Efendi Bursa'da Çarşamba Zaviyesi'ni kuran Hacı Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Bursa'da Üçkuzular (Üçkozlar) Tekkesi şeyhi olup 1137'de (1724/25) vefat etti. Babasının yanında medfundur. (IV. 415)

Abdî Efendi Nureddin Cerrahî'nin halifelerinden Sertarikzâde'ye mürid oldu. 1172'de (1758/59) adı geçen tekkeye şeyh olup 1174'de (1760/61) azledildi. Sonra ma'zulen vefat etti. (III. 410)

Abdî Efendi Karahisar-ı şarkîlidir. Vezirlere divan kâtibi, sonra Bosna tahrirat kâtibi ve sonra taşra kaymakamı ve mutasarrıfı olup mansıpları devrederek 1294 (1877) tarihinden sonra vefat etti. Şair ve hicve düşkündü. (III. 413)

Abdî Efendi (Eğri) 870'de (1465/66) doğdu ve müderris oldu. 940'da (1533/34) vefat eylemiştir. Oğlu Nişancı Mehmed Bey'dir. (III. 406)

Abdî Efendi (Hacı) Hocapaşalı Hacı Mustafa Ağa'nın oğludur. 1111'de (1699/1700) doğmuştur. Bâbıâlî kâtiplerinden olup Üçanbarlı Mehmed Efendi'ye damad oldu. Damad İbrahim Paşa'ya divitdar ve sonra mühürdar olup kayınpederine vekâleten üç sene kadar reisülküttablık işlerini yürütmüştür. 1143'de (1730/31) azledildi. Zilhicce 1144'de (Haziran 1732) küçük evkaf muhasebecisi, Rebiyülevvel 1145'de (Eylül 1732) tezkire-i sânî olup Şa'bân'da (Ocak-Şubat 1733) azledildi. Şevvâl 1147'de (Mart 1735) Tophane nâzırı, 1148 ortalarında (1735 sonları) tezkire-i evvel vekili olup Şevvâl 1150'de (Şubat 1738) tezkire-i evvel oldu. Muharrem 1167'de (Kasım 1753) bu hizmetten reisülküttab olmuştur. Zilka'de 1168'de (Ağustos 1755) azledilip Resmo'ya gönderildi. Döndükten sonra 1171 başlarında (1757 sonları) ikinci defa reisülküttab oldu. O sene Cemaziyelevvel'de (Ocak 1758) azille Bursa'ya sürüldü. Aynı yıl Şa'bân'da (Nisan 1758) dönüp Şevvâl 1172'de (Haziran 1759) ruznâme-i evvel ve Şa'bân 1174'de (Mart 1761) defterdar-ı şıkk-ı evvel olup Zilhicce'de (Haziran 1761) azledildi. Cemaziyelâhir 1177'de (Aralık 1763) üçüncü defa reisülküttab olmuştur. 20 Safer 1178'de (19 Ağustos 1764) kahve içerken aniden vefat etti. Arakiyeci Mescidi'ne minber koymakla oraya defnolunmuşdur. Zengin ve eli sıkıydı. Defterdar Kapısı Mescidi'ne minber koydu. (III. 410)

Abdî Efendi (Hacı) Tuğrakeş olup 1238'de (1822/23) topçular kâtibi, 1242'de (1826/27) eshâm mukataacısı, 1245'de (1829/30) maliye tezkirecisi, 1247'de (1831/32) Anadolu muhasebecisi olup 16 Zilhicce 1247'de (17 Mayıs 1832) vefat eyledi. (III. 412)

Abdî Efendi (Hattat) Enderûn'dan yetişti. Sonra hâcelikle çerağ olunup çeşitli görevlerde bulundu. Şa'bân 1172'de (Nisan 1759) defterdar-ı şıkk-ı sânî olmuş ve kısa süre sonra vefat eylemiştir. (III. 409/10)

Abdî Efendi (Kara Abdurrahman) Ankaralıdır. Müderris, Bursa ve Yenişehir mollası oldu. 1037 (1628) sonlarında vefat etti. (III. 407)

Abdî Efendi (Köse) Müderris olup Safer 971'de (Ağustos-Eylül 1563) vefat etti. Güzel ahlâkı vardı. (III. 407)

Abdî Efendi (Sarhoş) Yükselerek ricâlden oldu. 1002'de (1593/94) nişancı olup azledilmiş, 1009'da (1600/01) defter emini olmuştur. 1014'de

(1605/06) vefat etti. Kâtip, şairdir. (III. 407)

Abdî Efendi (Sisli) [İsli] Bursalıdır. Ebûssuûd Efendi'nin nâibiydi. 943'de (1536/37) vefat etti. Şairdir. (III. 407)

Abdî Efendi (Şeyhzâde) Halvetî şeyhlerinden Burhaneddin Berdaî evlâdından ricâlden Köse Hüseyin Efendi'nin oğludur. Bâbıâlî'den yetişerek Cemaziyelâhir 1109'da (Aralık 1697/Ocak 1698) sadâret mektupçusu, Şa'bân 1114'de (Ocak 1703) reisülküttab olup 4 Şevvâl'de (21 Şubat 1703) azledildi. Limni'ye ikamete gönderildi. Döndükten sonra Muharrem 1116'da (Mayıs 1704) başmuhasebeci, Şevvâl'de (Şubat 1705) cizye muhasebecisi ve Receb 1119'da (Ekim 1707) ikinci defa başmuhasebeci, Şevvâl 1120'de (Aralık 1708) Yeniçeri kâtibi oldu. Rebiyülevvel 1122'de (Mayıs 1710) vefat eyledi. Oğlu ricâlden Nuh Efendi'dir. (III. 408)

Abdî Efendizâde *bak.* Necmeddin Efendi

Abdî Fâiz Efendi Abdülkerim Sâmiî Efendi'nin oğludur. 1100'de (1689) vebadan vefat eyledi. (III. 408)

Abdî Kapdan Deryâ beylerinden olup 1039'da (1629/30) vefat etti. 1031'de (1622) Kasımpaşa'da bir mescid yaptırdı. Bunun minberini Çavuşzâde Mustafa Efendi koymuştur. (III. 407)

Abdî Paşa Kuyucu Murad Paşa'ya, sadâretinde kethüdâ olmuş ve sonra kapıcıbaşı olmuştur. Sonra sancağa çıkıp 1030'da (1621) Mora beylerbeyi olup sonra vefat eylemiştir. (III. 407)

Abdî Paşa Yükselerek beylerden oldu. 1047'de (1637/38) Bolu beyi olup azilden sonra tekrar nasbedilmiş ve başka sancaklarda bulunmuş, 1068'de (1658) vefat etmiştir. (III. 407)

Abdî Paşa Yükselerek beylerden oldu. 1128'de (1716) Cezâyir valisi olup sonra vefat etti. (III. 408)

Abdî Paşa Ağa Abdurrahman Paşa'nın yanında yetişti. Kapıcılar kethüdâsı olup 1105'de (1693/94) azledildi. 1106'da (1694/95) çavuşbaşı, 1108'de (1696/97) Elmas Paşa'nın sadâretinde kethüdâsı oldu. Muharrem 1109'da (Temmuz 1697) Sente muharebesinde vezir rütbesiyle Rumeli valisi oldu. 1112'de (1700/01) Anadolu, sonra Temeşvar ve 1114'de (1702/03) Van ve Şa'bân 1114'de (Aralık 1703) Sivas, 1116'da (1704/05) Erzurum ve Muharrem 1118'de (Nisan-Mayıs 1706) ikinci defa Sivas, Rebiyülevvel 1119'da (Haziran 1707) Haleb, Zilka'de 1120'de (Ocak 1709) ikinci defa Anadolu, Cemaziyelâhir 1121'de (Ağustos 1709) Trabzon, Receb'de (Eylül) Bender, 1123'de (1711) Belgrad, sonra ikinci defa Bender, 1126'da (1714) Basra, 1128'de (1716) Bağdad, Muharrem 1130'da (Aralık 1717) üçüncü defa Anadolu, Safer'de (Ocak 1718) Yenipazar ve Priştene ve Rebiyülâhir'de (Mart 1718) üçüncü defa Rumeli, Muharrem 1131'de (Aralık 1718) Hotin valisi olmuştur. 3 Safer 1135'de (13 Kasım 1722) orada vefat etti. Ağırbaşlı bir vezirdi. Oğlu Ali Paşa ve torunu Abdî Paşa'dır. (III. 408/09)

Abdî Paşa Tersaneden yetişip kalyonlar kapdanı iken 15 Rebiyülevvel 1143'de (28 Eylül 1730) kapdan-ı deryâ oldu. Zilka'de de (Mayıs 1731) azledildi. Safer 1144'de (Ağustos 1731) ikinci defa kapdan-ı deryâ olup 19 Cemaziyelâhir'de (19 Aralık 1731) azledildi. 1146'da (1733/34) vefat ede-

rek Kasımpaşa'da Gureba Mezarlığı'na defnolunmuştur. (III. 409)

Abdî Paşa Yenipazarlı İbrahim Paşa'nın kardeşidir. Zilka'de 1211'de (Mayıs 1797) mîrimîran olup birkaç sene sonra vefat eyledi. (III. 412)

Abdî Paşa Kapıcıbaşı, Rebiyülâhir 1205'de (Aralık 1790) mîrahûr-ı sânî ve sonra diğer mansıpları devrederek Şevvâl 1222'de (Aralık 1807) vezirlikle Diyarbekir valisi ve Receb 1223'de (Eylül 1808) Erzurum ve Şark seraskeri olup 1224'de (1809) azledildi ve sonra vefat etti. (III. 412)

Abdî Paşa Yükselerek maden-i hümâyûn emini olup vezirlikle 1220'de (1805) Cidde mutasarrıflığıyle Haleb valisi ve 1223'de (1808) Konya valisi oldu. 1229 (1814) tarihlerinde vefat eyledi. Oğulları İbrahim Edhem Bey(→), Süleyman Bey(→), Mekke pâyeli Osman Nurî Bey ve mollalardan Kadrî Bey'dir. (III. 412)

Abdî Paşa Alâiyelidir. Çeşitli savaşlarda ve Sakız savaşlarında bulunup askerî başbuğu oldu ve mîrimîranlık verildi. 1237'de (1822) Sakız muhassılı oldu. Muharrem 1238'de (Eylül-Ekim 1822) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (III. 412)

Abdî Paşa 1252'de (1836/37) askerlik mesleğine girmiş, 1281'de (1864/65) mîrlivâ olup daha sonra vefat etmiştir. (III. 413)

Abdî Paşa Çerkesdir. Husrev Paşa'nın kölelerinden olup askerlik mesleğine girdi. 1247 (1831/32) tarihine kadar sarayda muallimlik ile binbaşı ve 1248'de (1832/33) miralay, 1254'de (1838) mîrlivâ oldu. 1255'de (1839) Ankara mîrlivâsı ve sonra ferik oldu. 3. Ordu'ya memur oldu ve Yunan savaşlarında bulundu. Cemaziyelâhir 1274'de (Ocak-Şubat 1858) İşkodra mutasarrıfı, Zilhicce 1278'de (Haziran 1862) vezir, sonra 3. Ordu müşiri oldu, 18 Receb 1282'de (7 Aralık 1865) 2. Ordu müşiri oldu ve Safer 1286'da (Mayıs-Haziran 1869) ikinci defa 3. Ordu müşiri olup 28 Cemaziyelevvel 1288'de (14 Ağustos 1871) ayrıldı. O sene Şa'bân'da (Ekim-Kasım) Şûrâ-yı Devlet azası, Rebiyülâhir 1289'da (Haziran 1872) Şûrâ-yı Devlet muhâkemat dairesinin adliyeye nakli üzerine oraya aza oldu. Safer 1290'da (Nisan 1873) Şûrâ-yı Devlet azası, Cemaziyelâhir'de (Ağustos) Tanzimat-ı Askeriye azası, Cemaziyelâhir 1292'de (Temmuz 1875) zabtiye müşiri oldu ve Receb 1293'de (Temmuz 1876) azledildi. Zilka'de 1293'de (Kasım-Aralık 1876) 3. Ordu müşiri ve Manastır valisi kaymakamı, Cemaziyelâhir 1294'de (Haziran-Temmuz 1877) ilâveten Yanya valisi olup kısa süre sonra hepsinden azledildi. Şevvâl 1295'de (Ekim 1878) Dâr-ı Şûrâ azası oldu. 6 Receb 1297'de (14 Haziran 1880) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. Savaşlarda kendini ispat etmiş, gayretli, dürüst bir adamdı. Oğulları Raûf Paşa ile Husrev Paşa'dır. (III. 413)

Abdî Paşa (Abdurrahman) Anadoluhisarlıdır. Saraya girip peşkir gulâmı ve sırkâtibi oldu. Muharrem 1080'de (Haziran 1669) vezirlikle nişancı oldu. 1089'da (1678) İstanbul kaymakamı olup Rebiyülevvel 1090'da (Nisan 1679) Bosna valisi, 1091'de (1680) ikinci defa nişancı oldu. Rebiyülevvel 1092'de (Mart-Nisan 1681) kubbe veziri, Ramazan 1095'de (Ağustos 1685) Basra valisi olup 1098'de

(1687) azledildi. 1099'da (1688) ikinci defa Mısır valisi olup 1100'de (1689) Rumeli valisi ve 1101'de (1690) Kandiye valisi olup 1102'de (1691) memuren Boğaz Hisarına geldi. Sonra Sakız muhafızı oldu. Receb 1103'de (Mart-Nisan 1692) vefat etti. Âlim, ilimle meşgul olur, kavrayışlı, zeki, şair, kâtip, namuslu idi. Osmanlı Devleti'nin ilk vak'anüvisidir. 1058 (1648) yılından 1093 (1682) yılına kadar bir *Tarih* yazdı. *Pendname-i Attar* ile *Divan-ı Arabî*'yi şerheyledi. Hz. Ka'b'ın *Kasîde-i Lâmiye*'sine bir şerh yazdı. *Divan*'ı vardır. (III. 408)

Abdî Paşa (Abdülganî) Seyyid Halil Efendi'nin oğludur. Kıblelizâde Mehmed Bey'in yanında yetişip, Şevvâl 1153'de (Ocak 1741) Başbaki kulu oldu. Muharrem 1156'da (Mart 1743) çavuşbaşı olup Ramazan'da (Ekim-Kasım) azledildi. Şevvâl 1158'de (Kasım 1745) ikinci defa çavuşbaşı olup azilden sonra arpa emini ve Ramazan 1159'da (Eylül-Ekim 1746) üçüncü defa çavuşbaşı oldu. 4 Rebiyülevvel 1160'da (16 Mart 1747) sadâret kethüdâsı oldu ve Şa'bân'da (Ağustos) cebecibaşı olup Receb 1161'de (Temmuz 1748) azledildi. 16 Safer 1162'de (5 Şubat 1749) ikinci defa kethüdâ oldu. "Seyyid Abdî Ağa" bunun tarihidir. Şevvâl'de (Eylül-Ekim) vezir rütbesiyle Tırhala, Cemaziyelevvel 1164'de (Nisan 1751) Bosna, Safer 1165'de (Ocak 1752) Ağrıboz, o sene Rebiyülevvel'de (Ocak-Şubat) Belgrad valisi oldu. Receb 1166'da (Mayıs 1753) oraca vefat eyledi. İlim ve irfan sâhibi bir vezirdi. Oğlu Seyyid Halil Bey'dir(→). (III. 409)

Abdî Paşa (Keki) Kapıcıbaşı ve sonra mîrimîran olup 1193'de (1779) İçel, 1194'de (1780) Adana, 1195'de (1781) ikinci defa İçel, 1196'da (1782) vezirlikle Diyarbekir, 1198 (1784) Haleb ve Rakka, 1199 (1785) da ikinci defa Diyarbekir valisi olup Safer 1200'de (Aralık 1785) Sivas valisi ve Zilhicce'de (Ekim 1786) üçüncü defa Diyarbekir valisi oldu ve Küçük Alioğlu'nun cezalandırılmasıyla görevlendirildi. Hizmetten sonra Zilka'de 1201'de (Ağustos-Eylül 1787) Mısır valisi olup 1203'de (1788/89) azledilip Haleb'e gelmiş ve Receb 1203'de (Mart-Nisan 1789) orada vefat eylemiştir. Güçlü bir idareci, vukuflu bir vezirdi. (IV. 411)

Abdî Paşa (Koca) Abdî Paşazâde Ali Paşa'nın oğludur. Babasının vefatının ardından Enderûn'a alınıp hasodaya girdi. Silahşorlükte ve kâtiplikte yegâne oldu. Bu sebepten mîrimîran rütbesiyle Köstendil'e memur olup Şevvâl 1175'de (Mayıs 1762) Belgrad'a düzen vermek için gitti. Başkaldıranları cezalandırdı. Muharrem 1176'da (Ağustos 1762) mükâfaten vezirlik verildi. O sene Cemaziyelâhir'de (Aralık 1762/Ocak 1763) Silistre valisi olup 1177'de (1763/64) Konya, Rebiyülâhir 1181'de (Eylül 1767) Sivas, sonra Kars, Safer 1182'de (Haziran-Temmuz 1768) Kengırı valisi, Cemaziyelevvel 1183'de (Eylül 1769) İbrail muhafızı ve Şa'bân'da Rumeli'nin eklenmesiyle Boğdan seraskeri, Cemaziyelâhir 1184'de (Ekim 1770) Maçin muhafızı, Şa'bân 1185'de (Kasım 1771) Pazarcık muhafızı oldu. Safer 1186'da (Mayıs 1772) Boğdan seraskerliğinden azille Sivas vilayetiyle Misivri muhafızı, savaştan sonra Anadolu valisi, 1190'da (1776) Diyarbekir ve o sene Bağdad valisi, sonra Maraş,

1191'de (1777) İçel, 1194'de (1780) Diyarbekir ve o sene Haleb, Safer 1195'de (Mart 1781) Rakka, Rebiyülevvel'de (Mart) Aydın ve ardından tekrar Anadolu valisi, Muharrem 1198'de (Aralık 1783) Rumeli valiliğiyle İsmail muhafızı, Cemaziyelevvel 1199'da (Kasım-Aralık 1784) Sofya seraskeri, Şevvâl 1200'de (1786) Bosna valisi, Zilka'de 1201'de (Ağustos-Eylül 1787) Rumeli valisi ve Belgrad seraskeri, 1203'de (1788/89) Silistre valisi olup birkaç ay sonra 1204'de (1789/90) vefat eyledi. Yiğit, kahraman ve kâtiplikte ustaydı. Damadı Abdurrahman Bey'dir(→). (III. 411/412)

Abdî Paşa (Seyyid) (Hacı) Ankaralıdır. Mîrimîran olarak savaşa gitti. İyi hareketi dolayısıyla vezirlik verildi. 1203'de (1788/89) harpde iken Diyarbekir valisi olup Cemaziyelevvel 1209'da (Aralık 1794) Çirmen ve Edirne valisi oldu. Şevvâl'de (Nisan-Mayıs 1795) Silistre eklendi, sonra Konya valisi oldu. Receb 1210'da (Ocak 1796) Vidin valisi oldu. 1212'de (1797/98) Vidin'de şehid olmuştur. (III. 412)

Abdî Paşa (Zaimzâde) Moralıdır. Zengin olup Karlıili mutasarrıfı iken 1065'de (1655) Trablusşam beylerbeyi oldu. 1068'de (1658) vefat etti. (III. 408)

Abdî Paşalı *bak.* Hüseyin Ağa

Abdî Paşazâde *bak.* Halil Bey; Kadrî Bey; Süleyman Feyzî Bey

Abdî Paşazâde III. Ahmed'in (hd 1703-1730) vezirlerinden Ağa Abdî Paşa ve oğlu Ali Paşa ve torunu Koca Abdî Paşa'ya denmiştir. Bir asır kadar adları sürdü. (IV. 697)

Abdî Selimî Efendi Halil Ağa'nın (v. 1203)(→) oğludur. Bahriye kâtiplerinden olup 1223'de (1808) vefat eyledi. Tophane'de Defterdar Camii'ne defnolundu. (II. 300)

Abdî Şubaşı Mahmud Ağa Mescidi'nin ilk bânîsidir. (III. 406)

Abdîoğlu *bak.* Mehmed Paşa

Abdîzâde Kasımpaşa Mevlevîhânesi şeyhi Abdî Dede'nin oğullarıdır ki IV. Murad devrinden (1623-1640) III. Ahmed devrine (1703-1730) kadar gelmiştir. (IV. 697)

Abdullah (Ebû Muhammed) Müslim'in oğludur. Ulemâdandır. 1001'de (1592/93) vefat etti. *Müşkilât-ı Kur'an* müellifidir. (III. 364)

Abdullah (Hacı Hilye) (Hacı Halife) Şeyh Tâceddin İbrahim'in mürididir. Bedenen heybetli olup güler yüzlüydü. İlim ve fazilet sâhibi olup II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) vefat eylemiştir. "Ömrümde bir buçuk adam irşad eyledim. Buçuğu diyar-ı nasarada ilzam eylediğim bir rahipdir" derdi. Yerine müridi Mehmed Muhyiddin Efendi geçti(→). (III. 362)

Abdullah (Hoca) Köprücüklüdür. Duası geçerli ve âlim, fakihdi. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) başlarında vefat eyledi. (III. 362)

Abdullah (Şerif) Hasan b. Hüseyin'in oğludur. Mekke emiri olup 1004'de (1595/96) vefat etmiştir. (III. 364)

Abdullah (Şerif) Şerif Hâşim'in oğludur. Mekke emiri olup 1106'da (1694/95) istifa ve sonra vefat eylemiştir. (III. 369)

Abdullah (Şerif) Şerif Sa'd'ın oğludur 1136'da (1723/24) Mekke emiri olup birkaç sene geçince ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (III. 373)

Abdullah (Şeyh İlâhî) Simav'da Teklif (Tekellüf) köyündendir. Ali Tusî'den okudu ve sonra Buhara'ya gidip Nakşibendî oldu. Sonra Simav'a gelip buradan Vardar Yenicesi'ne gitti ve Evrenoszâde Ahmed Bey'in yanındayken I. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) sonlarında vefat etti. Adı geçen bey ona bir türbe inşa eyledi. *Mezârü'l-müştâkin (Zâdü'l-Müştâkîn)*, *Necâtü'l-ervâh* adlarında iki eseri vardır. Oğlu ve halifesi Mehmed Efendi'dir(→). Şeyhin vefatında halifelerinden Bedreddin, Edirne'de şeyh olup tarikatı yayarak orada vefat eyledi. (III. 362)

Abdullah Abdî Efendi (Sarı) Babası Magrib emirzadelerinden Seyyid Mahmud'dur. Beylerbeyi Mehmed Paşa'ya damad olmuştur. Şeyh Hüdâî Mahmud Efendi'nin müridlerinden ve kâtip olup tezkireci ve 1038'de (1628/29) reisülküttab oldu. Ramazan 1038'de (Mayıs 1629) ayrıldı. Dayısı Halil Paşa ile Hüdâî Tekkesi'nde bir müddet oturdular. 1047'de (1637/38) reisülküttab kaymakamı ve 1051'de (1641/42) ikinci defa reisülküttab oldu. Aynı yıl Anadolu muhasebecisi olup Cemaziyelâhir'de (Eylül 1641) cizye muhasebecisi oldu. 1060'da (1650) piyade mukabelecisi, 1065'de (1655) mefsuh (mersuh) mukataacısı oldu. Azilden sonra 1071'de (1660/61) vefat etti. Topkapı'da medfundur. Âlim, şairdir. Eserleri *Şerh-i Mesnevî*, *Nasihatü'l-mülûk*, *Semeratü'l-fuâd*, *Dürre ve Cevhere*, *Meslek-i Uşşak*. Oğlu Resmî Mustafa Efendi'dir(→). (III. 367/68)

Abdullah Abdî Efendi (Uzun) Avârezâde'nin damadıydı. Müderris, Şam mollası oldu. 1078'de (1667/68) vefat etti. Emir Buharî'de defnedildi. Âlim, âbid, şairdir. (III. 368)

Abdullah Abdî Paşa Kocamustafapaşa'da doğmuştur. Hasan Paşa'nın sadrazamlığında 1156'da (1743) hâcegânlıkla cebeciler kâtibi, 1157'de (1744) maliye tezkirecisi ve Şevvâl 1158'de (Kasım 1745) silahdar kâtibi, sonra maden emini olup ayrıldı. 1162'de (1749) tersane emini, Cemaziyelâhir 1163'de (Mayıs 1750) darbhane emini ve Rebiyülevvel 1167'de (Ocak 1754) sadâret kethüdâsı oldu. Zilhicce 1167'de (Eylül-Ekim) Rumeli pâyesiyle Maraş valisi olup 28 Receb 1168'de (10 Mayıs 1755) vefat etti. Güzel ahlâk sâhibiydi. Her gün iki cüz *Kur'an-ı Kerim* ve *Delâil* okur ve bir gün olsun bunları ihmal etmezdi. Şair, hattat ve diğer ilimlerden anlardı. Bakara sûresi başlarına hâşiyesi ve birkaç risalesi vardır. Tâlimci Mescidi'ne minber koyarak cami yaptı ve Hacı-Hoca Tekkesi'ne mescid inşa ettirdi. (III. 380)

Abdullah Afifeddin Efendi (Hak Mehmedzâde) Tatar Şeyh İbrahim'in oğludur. Deşt-i Kıpçak'tan Kırım'a göçerek orada şöhret kazanıp 1050'de (1640) vefat etti. Âlim, şair, yazardı. Oğlu Abdülaziz İzzî Efendi(→) Hakikîzâde olarak şöhret buldu. (III. 366)

Abdullah Ağa Macuncu Camii'nin ve mektebinin bânîsi olup 931'de (1524/25) vefat etti. Yanındaki hamam Ebûssuûd Efendi'nindir. (III. 362)

Abdullah Ağa II. Selim devrinde (1566-1574) kapıcıbaşı iken vefat eylemiştir. Oğlu sudûrdan Mehmed Efendi'dir. (III. 363)

Abdullah Ağa III. Murad devrinde (1574-1595) yükselerek bostancıbaşı olup 1000'de (1591/92) vefat eyledi. İstavroz, Langa ve Fıstıklı'da mescidleri vardır. (III. 364)

Abdullah Ağa III. Murad'ın mûsâhiblerinden olup o devirde (1574-1595) vefat etti. Divanyolu'nda medfundur. (III. 363)

Abdullah Ağa Yeniçeridir. Ocakta yükselerek 1115 başlarında (Mayıs-Haziran 1703) kul kethüdâsı oldu, Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) İstanbul'a gönderildi. Ardından görevinden ayrıldı. 1120'de (1708) ikinci defa kul kethüdâsı oldu. Ayrıldıktan sonra vefat eylemiştir. (III. 371)

Abdullah Ağa Yükselerek kasapbaşı, 1114'de (1702/03) sipahiler ağası oldu. Bu senelerde (1700-1710 arası) vefat eyledi. Oğlu İbrahim Ağa'dır(→). (III. 370)

Abdullah Ağa Mehterbaşı olup 1143'de (1730) cebecibaşı oldu ve Cemaziyelâhir 1143'de (Aralık 1730/Ocak 1731) Mekke'nin tamiratına memur oldu. Cemaziyelevvel 1153'de (Ağustos 1740) Başbaki kulu olup 1158'de (1745) tekrar cebecibaşı olduysa da o sene vefat etti. (III. 377)

Abdullah Ağa Cebeci Ocağı'ndan yetişip cebecibaşı oldu. Zilka'de 1168 sonunda (1755 Eylül başı) vefat etti. Yaşlıydı. (III. 380)

Abdullah Ağa Enderûnludur. Yükselerek tülbend ağası oldu. 1189'da (1775) vefat etti ve Ayazma Camii'ne defnedildi. (III. 385)

Abdullah Ağa Sarayda yetişerek hasodabaşı ve bâbüsaâde ağası olup emekli olmuştu. 1192'de (1778) vefat edip Ayazma Camii'ne defnedildi. (III. 386)

Abdullah Ağa Gediklilerden olup Şa'bân 1198'de (Haziran-Temmuz 1784) vefat eyledi. Eğrikapı'da medfundur. Sadrazamlardan birinin damadıydı. (III. 388)

Abdullah Ağa III. Osman'ın kahvecibaşısı olup sonra kapıcı ve hac emiri olduktan sonra 10 Muharrem 1201'de (2 Kasım 1786) vefat eyledi. Oğlu Hâfız Mehmed Emin Efendi(→), torunları Halil Bey(→) ve Abdullah Bey'dir(→). (III. 388)

Abdullah Ağa Galata Sarayı başağası, 1201'de (1786/87) hasodabaşı ve padişah mûsâhibi olup 1203'de (1788/89) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (III. 383)

Abdullah Ağa Kapıcıbaşı, Anapa ve Soğucak kaleleri nüzûl emini ve inşaat memuru oldu. 1203'de (1788/89) vefat etti. (III. 389)

Abdullah Ağa Lâdik'de medfun Seyyid Bilâl'in torunlarından ve Merzifonlu Seyfeddin Dede'nin sülâlesindendir. Dedezâde denir. Enderûn'da yetişerek başçukadar oldu. 8 Muharrem 1204'de (28 Eylül 1789) rikâbdar ve bir gün sonra silahdar-ı şehriyârî oldu. Cemaziyelâhir 1210'da (Aralık 1795) azledilmiş ve ardından senenin sonunda vefat eylemiştir. İlim ve edep sâhibiydi. Oğlu Hakkı Mehmed Bey(→), torunları Mekke pâyeli Ahmed İzzet Bey ile Abdülkerim Paşa'dır(→). (III. 389/90)

Abdullah Ağa Kefeli Hacı Mehmed Ağa'nın oğludur. Yükselerek 1203'de (1788/89) topçubaşı vekili oldu. Sonra asâleten topçubaşı olmuştur. Bir müddet hizmette kaldı. 8 Zilhicce 1215'de (22 Nisan 1801) vefat etmiştir. Üsküdar'da medfundur. (III. 392)

Abdullah Ağa Kapıcıbaşı ve Midilli nâzırı olup 1 Ramazan 1224'de (10 Ekim 1809) vefat etti. Sultan Bâyezid Türbesi Mezarlığı'nda medfundur. (III. 393)

Abdullah Ağa Lâleli Mustafa Efendi'nin(→) kardeşi Hadice Hanım'ın eşidir. Silahşor olup Safer 1236'da (Kasım 1820) vefat etti. Üsküdar'a defnedildi. (IV. 455)

Abdullah Ağa Topçu Ocağı'ndan yetişip topçubaşı olmuş, sonra azledilmişti. 15 Receb 1240'da (5 Mart 1825) vefat edip Okmeydanı'na defnedilmiştir. Torunu Sâlih Efendi'dir(→). (III. 395)

Abdullah Ağa 1226'da (1811) vefat eden Taşçıbaşı Behlûl Ağa'nın oğludur. Enderûnî ve silahşordü. Safer 1242'de (Eylül 1826) vefat etti. (III. 395)

Abdullah Ağa Zeamet sahiplerinden olup 1241'de (1825/26) cizye Başbaki kulu oldu. Sonra vefat etti. (III. 395)

Abdullah Ağa (Dâyezâde) Silahşor olup 1184'de (1770/71) vefat etti. İki sene önce vefat eden oğlu Mehmed Emin Ağa'nın yanına Seyitahmetderesinde defnedilmiştir. (III. 385)

Abdullah Ağa (Hacı) Mehterbaşı ve sırasıyla cebecibaşı olup 1157'de (1744) azledilerek Mekke'ye gitti. Dönüşten sonra Receb 1161'de (Temmuz 1748) ikinci kez cebecibaşı olup azilden sonra sultan kethüdâsı olmuş ve 1170'de (1756/57) vefat eylemiştir. Miskinler ardında medfundur. Hayır sahiplerindendi. (III. 380)

Abdullah Ağa (Hacı) Yeniçeridir. Piyade beyi olup 22 Şevvâl 1189'da (16 Aralık 1774) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (III. 385)

Abdullah Ağa (Kara) Kapıcıbaşı, Receb 1060'da (Temmuz 1650) Başbaki kulu olup sonra ayrıldı ve vefat etti. (III. 367)

Abdullah Ağa (Koca) Gürcüdür. Ak hadımlardan olduğundan sarayda yetişip saray kethüdâsı oldu. Sonra hasodabaşı olup Şa'bân 1115'de (Aralık 1703) kapı ağası oldu. Cemaziyelâhir 1116'da (Ekim 1704) azledildiyse de Şa'bân 1117'de (Kasım-Aralık 1705) ikinci defa bâbüssaâde ağası oldu. Birkaç sene sonra vefat eylemiştir. (III. 371)

Abdullah Ağa (Leylek) (Uzun) Saraydan yetişerek başmusâhib, Muharrem 1238'de (Eylül-Ekim 1822) dârüssaâde ağası olup 1255 sonlarında (Ocak-Şubat 1840) ayrıldı. 1256'da (1840) vefat eyledi. Çamlıca'da Selâmî Efendi Mezarlığı'nda medfundur. (III. 397)

Abdullah Ağa (Paşa Çırağı) Saraydan yetişme olup 1241'de (1825/26) başmusâhib, 1242'de (1826/27) hazine vekili, 1245'de (1829/30) hazinedar-ı şehriyârî, 1255 sonlarında (Ocak-Şubat 1840) Dârüssâade ağası olup 6-7 ay sonra Cemaziyelâhir 1256'da (Ağustos 1840) vefat etti. Eyüp'e defnedildi. (III. 397)

Abdullah Ağa (Sarıklızâde) Silahşor ve kapıcıbaşı olmuştur. Bu senelerde (1820'ler) vefat etmiştir. (III. 396)

Abdullah Ağa (Seyyid) (Hacı) Narlıdır. Tavukçubaşı olup 9 Ramazan 1241'de (17 Nisan 1826) vefat eyledi. Selimiye'ye defnedilmiştir. (III. 395)

Abdullah Ağa (Şehlevendim) Enderûn'da meşhur hânende olup bu senelerde (1820'ler) vefat etti. Mûsikî üstadlarındandı. (III. 395)

Abdullah Bahâî Efendi (Bahâeddinzâde) Şeyh Mehmed Muhyiddinzâde Lutfullah Efendi'nin oğludur. Müderris, 982'de (1574) Galata mollası olup 987'de (1579) istifa etti. Sonra Bursa ve Edirne kadısı ve Zilka'de'de (Ocak 1580) Anadolu kazaskeri olup Ramazan 992'de (Eylül 1584) azledildi. Şa'bân 994'de (Temmuz-Ağustos 1586) ikinci defa Anadolu kazaskeri olup Zilhicce'de (Kasım) Rumeli kazaskeri oldu. Rebiyülevvel 995'de (Şubat 1587) Mısır mollası olarak Muharrem 996'da (Aralık 1587) Mekke kadısı oldu, o sene (1588) vefat eyledi. Oğlu Abdullah Efendi'dir(→). (III. 363)

Abdullah Bey Elçi İbrahim Paşa'nın oğludur. Yükselerek Safiye Sultan'ın kethüdâsı olup 7 Muharrem 1130'da (11 Aralık 1717) darbhane emini oldu. Şevvâl 1135'de (Temmuz 1723) cizye muhasebecisi, 1136'da (1723/24) şehremini ve Şevvâl 1139'da (Haziran 1727) yeniçeri kâtibi, sonra başmuhasebeci oldu. 1142'de (1729/30) vefat edip Topkapı dışına defnedildi. Kaptan Kaymak Mustafa Paşa'nın annesi ile evlenmiştir. (III. 374)

Abdullah Bey Benli Mustafa Paşa'nın oğludur. Kalemden yetişip ricâlden oldu. 1188'de (1774) şehremini olup sonra vefat etmiştir. (III. 386)

Abdullah Bey Ebras Süleyman Paşa'nın(→) oğludur. Hâcegândan olup mektûbî-i sadr-ı âlî hulefasından iken 1201'de (1786/87) vefat etti. Silivrikapı'ya defnedildi. (III. 388; III. 84)

Abdullah Bey Dârendelidir. Nâmık Efendi'nin kardeşidir. Kapıcıbaşı olup Şa'bân 1204'de (Nisan-Mayıs 1790) vefat etmiştir. (III. 389)

Abdullah Bey Nâmık Mehmed Paşa'nın(→) kardeşidir. Kapıcıbaşı olup 1 Şa'bân 1204'de (16 Nisan 1790) vefat etti. Yanına defnedilmiştir. (IV. 538)

Abdullah Bey Yenişehirli İsmail Paşa'nın oğludur. Müderristi. 1214'de (1799/1800) vefat eylemiştir. Murad Paşa Camii'ne defnedildi. Oğlu Es'ad Mehmed Bey'dir(→). (III. 392; I. 369)

Abdullah Bey III. Osman'ın kahvecibaşısı Abdullah Ağa'nın(→) torunudur. 1217'de (1802/03) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 388)

Abdullah Bey Kadı Abdurrahman Paşa'nın(→) oğludur. Zilhicce 1217'de (Nisan 1803) mîrimîran rütbesiyle Bozkır madeni emini, Alâiye ve Beyşehri sancakları mutasarrıfı oldu. Şevvâl 1223'de (Kasım-Aralık 1808) Alâiye'de babasıyla birlikte vefat etti (III. 324/25).

Abdullah Bey Zühdî İsmail Paşa'nın(→) kethüdâsıydı. Kapıcıbaşı olup II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarına yetişmiştir. (II. 430)

Abdullah Bey Enderûnlu Ali Ağa'nın(→) oğludur. Enderûn hademesinden olup 1266'da (1849/50) vefat etti. (III. 564)

Abdullah Bey Hacı Ömer Efendi'nin(→) oğludur. Teşrifat hulefasından iken 1267'de (1851) vefat etmiştir. Oğlu Âtıf Bey de ileri gelen teşrifatçılardandır. (III. 599)

Abdullah Bey Miralay ve mekteb-i i'dâdî müdürü olup 1300'de (1883) vefat eyledi. Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnedildi. Yaşlıydı. (III. 399)

Abdullah Bey Miralay ve ilm-i tabakatü'l-arz (jeoloji) ulemâsındandı. (19. yy sonları). (III. 399)

Abdullah Bey Şarabdar-ı Enderûnî olup Beylerbeyi Camii'ni bina eylemişti. (III. 362)

Abdullah Bey (Hekimzâde) İsmail Ziyâî Bey'in oğludur. Müderris, Selânik, 1213'de (1798'99) Şam mollası, sonra Mekke pâyesi, Cemaziyevvel 1220'de (Ağustos 1805) İstanbul kadısı ve Cemaziyelâhir 1228'de (Haziran 1813) Anadolu pâyesi oldu. 1229'da (1814) vefat etti. Hekimoğlu Ali Paşa Camii kabristanına defnedildi. Oğulları Ahmed Bey(→), Mehmed Bey(→) ve Nurî Bey'dir(→). Damadı Sıdkîzâde Ahmed Reşid Efendi'dir. (III. 394; IV. 901)

Abdullah Bey (Köse Mihal) Harmankaya tekfuru olup Osman Gazi tarafından İslâm'a davet olunduğunda Müslüman olmuş ve "Abdullah" ismini almıştır. Orhan Gazi zamanına (1326-1361) kadar savaşlarda yararlık gösterdi. Vefatına kadar "Köse Mihal" diye lâkaplandı. Halen var olan "Mihalliler" onun soyundandır. Oğulları Mehmed Bey ve Bahşi Bey'dir. (III. 361)

Abdullah Bey (Yancıklızâde) Enderûn'dan yetişerek peşkir ağası ve 1166'da (1753) hâcegânlıkla mevkufatçı, sonradan Şevvâl 1173'de (Mayıs-Haziran 1760) atlı mukabelecisi tos 1727) vefat etti. Ecdadı yanında medfundur. Oğlu Ahmed Efendi'ye "Bükâîzâde" denir. (III. 373; IV. 33)

Abdullah Çelebi *bak.* Hâletî Abdullah Efendi

Abdullah Çelebi Çilingirler Mescidi'nin bânîsi olup 940'da (1533/34) bina tamamlandı. Buna 1070'de (1659/60) zeamet sahiplerinden Mehmed Ağa minber koyunca cami oldu. Hattat Cemâl ve Celâl'in yeğeni Amasyalı Abdullah Çelebi'nin bu mescidin bânîsi olması muhtemel değilse de çağdaşıdır. (III. 363)

Abdullah Çelebi Alaybeyi Sâmî Yunus Bey'in mürebbîsidir. 1086'da (1675) vefat etti. (III. 368)

Abdullah Dede Galata Mevlevîhanesi şeyhliğine tayin edilip Konya'dan gelirken vefat etti (1780'ler). (III. 388)

Abdullah Derviş Ağa Kapıcıbaşılardandır. Safer 1244 (Ağustos-Eylül 1828) vefat edip Beykoz'a defnedildi. (III. 395/96)

Abdullah Derviş Paşa Gazi Ahmed İzzet Paşa'nın oğludur. 1185'de (1771) kapıcıbaşı olmuştur. 1200'de (1786) kapıcılar kethüdâsı oldu. Çeşitli görevlerde bulunduktan sonra 8 Rebiyülevvel 1213'de (20 Ağustos 1798) ve-

Abdullah Edib Efendi (Cennetzâde) Erzurumludur. Devriye müderrisi ve mollası olup 1261'de (1845) Erzurum mollası olmuştur. Sonra vefat etti. (III. 397)

Abdullah Efendi Amasyalıdır. Amasya ve Merzifon'da müderris olup II. Bâyezid'e muallim olmuştur. Sonra Bursa'da yerleşip orada vefat eyledi. Oğlu Mahmud Efendi'dir. (III. 361)

Abdullah Efendi Şeyh Kemâl'in oğludur. Müderris olup şeyhlerle oturup kalktığından emekliye ayrıldı. 944'de (1537/38) vefat etti. *Tefsir-i Beyzâvî*'de ve ilimlerde geniş bilgisi vardı. (III. 363)

Abdullah Efendi Akşehirlidir. Bir zaman dağlarda, sonra şehire yakın bir köyde oturmuştur. Gelen adakları akşama bırakmayarak yer ve dağıtırdı. Yaşı 90'ı geçmişken 968'de (1561/62) vefat etti. Duası geçerliydi. (III. 363)

Abdullah Efendi Akşehirli Hacı Mahmud'un oğludur. Bahâeddinzâde'den icazet aldı. 972'de (1564/65) sılasında vefat etmiştir. Zaviyesinde medfundur. Sa'alılara duası geçerliydi. (III. 363)

Abdullah Efendi Akşehirli Şeyh Ahmed Tâceddin Berdaî'nin oğlu, Sa'dî Çelebi'nin(→) kardeşidir. Müderris ve kadı olup 973'de (1565/66) Edirne yolunda vefat etti. Birçok ilmi bilirdi. Oğlu Abbas Efendi 1000'de (1591/92) vefat etti. Diğer oğlu Mehmed Efendi'dir. (III. 25/26)

Abdullah Efendi Emir Ali Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup hacdan dönüşte Rebiyülevvel 977'de (Ağustos-Eylül 1569) Bursa'ya bir merhale kala vefat etti. Oğlu Yavaş Mehmed Çelebi(→) ile Nakîb Ali Efendi'dir. Bunun oğlu Mehmed Efendi'dir. (III. 497)

Abdullah Efendi Finikelidir. Merkez Efendi Tekkesi şeyhi olup 1000'de (1592) vefat eyledi. Yerine oğlu Mustafa Efendi(→) geçti. Tekkede medfundurlar. (III. 364)

Abdullah Efendi Bursa şeyhlerinden olup 1006'da (1597/98) vefat eylemiştir. Ermiş sayılanlardandır. (III. 365)

Abdullah Efendi Şam müftüsü ve müderristi. 1022'de (1613) vefat etti. Dindardı. (III. 365)

Abdullah Efendi Bursalıdır. Müderris, 1023'de (1614) Maraş mollası olup 1028'de (1619) vefat etti. Derviş huyluydu. (III. 365)

Abdullah Efendi Kardeşi yerine 1026'da (1617) Bezirgân Tekkesi şeyhi olup 1033'de (1623/24) vefat etti. (III. 365)

Abdullah Efendi Amasyalıdır. Babası kadı idi. Müderris, Eyüp, İzmir mollası oldu. Şevvâl 1038'de (Haziran 1629) vefat eyledi. Fâzıl, derviş meşrepti. (III. 365)

Abdullah Efendi Kestellidir. Müderris, Tire mollası oldu. 1038'de (1628/29) vefat etti. Güzel ahlâk sâhibiydi. (III. 365)

Abdullah Efendi Karaman'da Gaferyadlıdır. Müderris, İzmir, Mekke, Kudüs, Diyarbekir, Mısır mollası oldu. 1039'da (1629/30) vefat eyledi. Koğacıdede'de medfundur. Âlim, dindar bir pîrdi. (III. 366)

Abdullah Efendi Küçük Mahmud Efendi'nin oğludur. Müderris, Haleb, Kudüs, Şam, Mısır, tekrar Kudüs mol-

ları oldu. 1042'de (1632/33) vefat etti. Âlim, kararsızdı. *Kaside-i Bürde*'ye tahmisi ve Arapça kasideleri vardır. (III. 366)

Abdullah Efendi "Çivizâde Hısımı" lâkaplı Ali Çelebizâde Abdullah Efendi'nin(→) oğludur Müderris, Filibe mollası olup, Receb 1043'de (Ocak 1634) vefat etti. Âlim, iyi huylu, eli açıktı. (III. 366)

Abdullah Efendi Bosnalıdır. Bayramîyeden Şeyh Kabaduz'un müridi olup seyyahdı. Hacdan döndükten sonra 1053'de (1643) Konya'da vefat etti. Hz. Sadreddin Konevî'nin yanına defnedildi. Eserleri: *Şerh-i Fusûs*, *Şerh-i Mesnevî*, *Mesnevî*den seçilmiş 360 beyitten oluşan *Cezîre-i Mesnevî*. Oğlu Hasan Efendi'dir. (III. 367)

Abdullah Efendi Şeyhülislâm Abdürrahim Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Safer 1061'de (Şubat 1651) vefat etti. (III. 330)

Abdullah Efendi Kürttür. Müderris, Medine mollası oldu. Receb 1064'de (Mayıs-Haziran 1654) vefat etti. *Tefsir-i Beyzâvî*ye hâşiyesi, ta'likât ve risaleleri vardır. (III. 367)

Abdullah Efendi Kalemden yetişip mevkufatçı oldu. 1065'de (1655) vefat etti. (III. 367)

Abdullah Efendi Kırımlıdır. Müderris, Sofya mollası oldu. Sonra tarikata girip inzivaya çekildi. Receb 1083'de (Ekim-Kasım 1672) 60 yaşında vefat etti. (III. 368)

Abdullah Efendi Bursalıdır. Bursa'da Hisar Camii imam ve hatibi ve Ulucami vâiziydi. 1095'de (1684) vefat eyledi. Umûr Bey Camii'nde medfundur. Zâhiddi. (III. 368)

Abdullah Efendi Muhammed Hicazî'nin oğludur. Haleb'de doğdu. Müderris, molla olup, sâdât müfettişi oldu. Cemaziyelevvel 1096'da (Nisan 1685) Haleb'de vefat etti. Arapça ve diğer ilimlerde mâhir ve üç dilde kâtipdi. (III. 369)

Abdullah Efendi Gümülcinelidir. Müderris, Bursa ve Medine mollası oldu. Rebiyülevvel 1098'de (Ocak-Şubat 1687) vefat etti. (III. 369)

Abdullah Efendi Edirnelidir. Müderris, Konya, Erzurum mollası oldu. 1100'de (1688/89) vefat etmiştir. (III. 369)

Abdullah Efendi Fındıklılıdır. Müderris, Bursa mollası, 1098'de (1687) Mekke mollası ve 1100'de (1688/89) İstanbul pâyesi oldu. 12 Şa'bân 1101'de (21 Mayıs 1690) vefat etti. Dine bağlılığı ilminden üstündü. Fındıklı'da Pişmaniye Mescidi'ni yaptı. Orada medfundur. (III. 369)

Abdullah Efendi Kütahyalıdır. Ahmed b. Beşir'in oğludur. Fâtih Dârüşşifası tabibi olup müderris olarak 1109'da (1697/98) aniden vefat etti. Sanatında mâhirdi. (III. 370)

Abdullah Efendi Câbî Yusuf Efendizâde Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Şam mollası olup Rebiyülâhir 1114'de (Eylül 1702) vefat etti. (III. 370)

Abdullah Efendi Tomtom Camii imamı olup 1123'de (1711) vefat etmiştir. Mûsikîde üstaddı. (III. 371)

Abdullah Efendi Halvetîdir. Hamza Efendi'nin oğludur. Babasının vefatında 1110'da (1698/99) Mehmed Ağa Dârülhadisi, Haseki ve Ayasofya vâizliği ve Bayram Paşa Medresesi muhaddisliği verildi, 20 Ramazan 1125'de (10 Ekim 1713) vefat etti. Kes-

kindede Kabristanı'nda medfundur. İlim ve tevhidle meşguldü. (III. 371)

Abdullah Efendi Çorluludur. Müderris, (1720'lerde) Kayseri mollası olup sonra vefat etti. (III. 374)

Abdullah Efendi Kalemden yetişip mansıp sâhibi oldu. 1137'de (1724/25) başmuhasebeci olmuştur. Sonra vefat etti. (III. 373)

Abdullah Efendi Müfettiş İbrahim Efendi'nin yeğenidir. 1069'da (1658/59) doğdu. 1136'da (1723/24) Medine mollası olup Receb 1137'de (Mart-Nisan 1725) vefat etti. Fâzıl, namusluydu. (III. 373)

Abdullah Efendi Edirnelidir. Müderris, imam-ı sânî-i sultanî oldu. Safer 1140'da (Eylül-Ekim 1727) vefat eyledi. (III. 374)

Abdullah Efendi Boluludur. Müderris olup 4 Rebiyülâhir 1142'de (17 Ekim 1729) vefat etti. (III. 374)

Abdullah Efendi Ricâlden Ramazan Efendi'nin oğludur. Babası ve kardeşi gibi hizmetlerde çalıştı. 1126'da (1714) tophane nâzırı, 1127'de (1715) tersane emini ve kapdan-ı deryâ vekili olup Şevvâl 1133'de (Ağustos 1721) azledildi. 1138'de (1725/26) ruznâme-i evvel, 1141'de (1728/29) buradan defter emini olup Rebiyülâhir 1143'de (Ekim-Kasım 1730) azledildi ve Cemaziyelâhir'de (Aralık) Lefkoşe'ye sürülüp orada vefat etti. (III. 374/75)

Abdullah Efendi Sivas müftüsü olup, bu senelerde (1730'lar) vefat etti. *İsam* üzerine hâşiye yazmıştır. (III. 375)

Abdullah Efendi Kazasker Kara Halil Efendi'nin damadıdır. Müderris, 1138'de (1725/26) Selânik kadısı olup 1139'da (1726/27) azledildi. 1144 (1731/32) tarihlerinde vefat etti. (III. 374)

Abdullah Efendi Kadı olup bir aralık ordu kadısı, Rebiyülâhir 1146'da (Eylül 1733) Bağdad mollası olup sonra vefat etti. (III. 376)

Abdullah Efendi Abdülhalim Efendi'nin(→) damadıdır. Üsküdar mollası olup 1147'de (1734/35) vefat eyledi. Oğlu Hacı Abdülhalim Efendi'dir(→). (III. 303)

Abdullah Efendi Şehzâde Camii hatibi Abdurrahman Efendi'nin(→) akrabasındandır. Sultan Selim Camii imamı ve hatibi olup Rebiyülevvel 1150'de (Temmuz 1737) vefat etti. Doymazdere'de defnedildi. (III. 317)

Abdullah Efendi Yenişehirlidir. Çatalcalı Ali Efendi'nin mensuplarından olup müderris, Şevvâl 1117'de (Ocak-Şubat 1706) Haleb, Zilka'de 1123'de (Aralık 1711) Bursa ve 1126'da (1714) Mora Ordusuna kad. olup 4 Cemaziyelâhir 1128'de (27 Mayıs 1716) Anadolu kazaskeri oldu. Sonra Rumeli pâyesi verilip 1130'da (1718) şeyhülislâm oldu. Rebiyülevvel 1143'de (Ekim-Kasım 1730) azledildi ve Gelibolu'ya sürüldü. Gelibolu'dan hacca gidip 1155'de (1742) dönerek Kanlıca'daki sahilhanesinde ikamet etti. 1156'da (1743) vefat edip Kanlıca Camii'nde defnedildi. Fıkıh kitaplarından başka kitapların basılmasına izin veren bu zattır. *Behcetü'l-Fetâvâ*'yı telif etmiştir. Zevcesi Afife Hanım, Hasan Paşa Mescidine minber koydu. Oğulları Hasan Müftî Efendi(→) ile Abdülvâhid Efendi ve Fazlullah Efendi'dir. Damadı, şeyhülislâm Sâlih Efendi, torunu Abdullah Efendi'dir. (III. 377)

Abdullah Efendi Açıkbaş Zaviyesi'nde halefen Nakşibendî şeyhi olup 1159'da (1746) vefat etti. Bursa'da defnedildi. (III. 378)

Abdullah Efendi Defterhane kesedarı olup 1159'da (1746) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 378)

Abdullah Efendi Mahmud Efendi'nin oğludur. Balçık Tekkesi şeyhi olup 1159'da (1746) vefat etmiştir. (III. 378)

Abdullah Efendi Ayasofya vâizi ve 1159'da (1746) Irak Ordusuna şeyh olmuştur. 1160 (1747) yılından sonra vefat eyledi. (III. 378)

Abdullah Efendi Şeyhülislâm Mahmud Efendi'nin oğludur. Müderris, 1136'da (1723/24) Haleb, Medine mollası, 1152'de (1739) İstanbul kadısı olup ertesi sene azledildi. 23 Şevvâl 1158'de (18 Kasım 1735) Anadolu kazaskeri olup senesinde azledilmiş ve 1160'da (1747) vefat edip Fâtih'de Boyacıkapısı'na defnedilmiştir. (III. 378)

Abdullah Efendi İdris Çelebi Mescidi imamı olup o mescide bir minber koyarak cami yapmaya himmet etmiş bu devrin (18. yy ortaları) hayır sahiplerindendir. (III. 381)

Abdullah Efendi Enderûnludur. Sırkâtibi olmuştu. Sonra emekliyken Şevvâl 1171'de (Haziran 1758) cebeciler kâtibi olduktan sonra istifa etti ve vefat eyledi. (III. 381)

Abdullah Efendi Kâşgarlıdır. La'lîzâde Tekkesi şeyhi olup 1158'de (1745) Yekçeşm Murtaza Efendi, İdrisköşkü yakınındaki dergâh yapıp bunu oraya şeyh tayin etti. 7 Safer 1174'de (18 Eylül 1760) vefat eyledi. Na'şı tekkeye defnedildi. Zâhir ve bâtını mamur, zâhiri ilimlerde mâhir, kani idi. *Mesnevî* okutur, her fenden haberdar bir Nakşibendî idi. Yaşı 74 olup bazı risaleler yazdı. Yerine oğlu Abdullah (Ubeydullah) Efendi(→) geçti. (III. 382)

Abdullah Efendi Muhallefat halifesi olup Şa'bân 1182'de (Aralık 1768) vefat edip Murad Paşa Camii'ne defnedildi. (III. 384)

Abdullah Efendi Damad İbrahim Paşa'nın bendesi olup tabiplerden olmuştu. Sonra sertabip olup 1178'de (1768/69) vefat etti. (III. 384)

Abdullah Efendi Edirnelidir. Eğrikapılı Râsim Efendi'den hat sanatını öğrendi ve bu senelerde (1770'ler) vefat etti. Meşhur hattatdı. (III. 385)

Abdullah Efendi Kal'a-i kebir kalemi başhalifesiydi. 1185'de (1771) vefat etti ve Eyüp'e defnedildi. (III. 386)

Abdullah Efendi Şeyhülislâm Sâlih Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve 1189'da (1775) Üsküdar mollası oldu. Kısa süre sonra vefat etti. (III. 386; III. 207)

Abdullah Efendi Zehavî Ahmed Efendi'nin oğlu olup müderrisdi. Zilka'de 1189'da (Ocak 1776) vefat etti. (III. 386)

Abdullah Efendi İştip kadısı olup 1192'de (1778) vefat etti. (III. 386)

Abdullah Efendi Müneccim olup müderris, müneccim-i sânî, Zilhicce 1186'da (Mart 1773) müneccimbaşı oldu. 1190'da (1776) Eyüp mollası oldu. 15 Şa'bân 1194'de (16 Ağustos 1780) vefat eyledi. Karacaahmet'de medfundur. İşinde ustaydı. Oğulları Mehmed Es'ad Ağa(→) ve Mehmed Said Ağa'dır(→). (III. 387)

Abdullah Efendi Muhasebe başhalifesi olup 1198'de (1784) vefat etti. Karacaahmet'e defnolundu. (III. 388)

Abdullah Efendi Yeniçeri kesedarı olup 1198'de (1784) vefat etti. Edirnekapı'da defnolundu. (III. 388)

Abdullah Efendi Muhasebe-i evvel başhalifesi olup Zilhicce 1199'da (Ekim 1785) vefat etti ve Üsküdar'a defnedildi. (III. 387)

Abdullah Efendi Halil Hamid Paşa'nın sadrazamlığında telhisçi ve hâcegândan oldu. 1199'da (1785) azlolunup 1201'de (1786/87) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. Teşrifatçı Ahmed Reşid Bey'in babası ve Ali Rif'at Bey'in kardeşidir. (III. 388)

Abdullah Efendi Mevkufat halifelerinden olup baruthane kâtibi olmuştur. 27 Cemaziyelevvel 1201'de (17 Mart 1787) vefat etmiştir. (III. 388)

Abdullah Efendi Arpacılar Camii imamı olup, İzzet Mehmed Paşa'nın yaptırdığı tekkeye minber koydu (18. yy sonları). (III. 388)

Abdullah Efendi Kâtip olup serdâr kâtibi oldu. 1199'da (1785) küçük kalè tezkirecisi ve maliye tezkirecisi ve Muharrem 1206'da (Eylül 1791) İrşova (Arşova) muhaddidi olup sonra vefat etti. (III. 389)

Abdullah Efendi Erzurumludur. Müderris, Konya mollası olup 2 Şevvâl 1206'da (24 Mayıs 1792) vefat etti. Nuhkuyusu'nda medfundur. (III. 389)

Abdullah Efendi Hâcegândan ve saraçlar kâtibi oldu. 20 Şevvâl 1211'de (18 Nisan 1797) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. Bir çeşme yaptırdı. (III. 390)

Abdullah Efendi Serdârlar kâtibi olup 21 Rebiyülevvel 1212'de (13 Eylül 1797) vefat etti ve Üsküdar'da defnedildi. (III. 390)

Abdullah Efendi Şeyh Himmet'in oğludur. Süleymaniye vâizi ve muhaddis idi (18. yy başları). (III. 371)

Abdullah Efendi Kalemden yetişerek serdârlar kâtibi olmuş ve sonra Nakşibendî şeyhi olup 1220'de (1805) vefat ile Üsküdar'a defnedilmiştir. (III. 392)

Abdullah Efendi Adana müftüsü Hacı İshak Efendi'nin oğlu olup müderristi. 1234'de (1819) vefat eyledi. Doğancılar'a defnedilmiştir. (III. 394)

Abdullah Efendi Gümüşlüdür. Müderris, 1228'de (1813) Eyüp mollası, 1234'de (1819) Şam mollası olup daha sonra vefat etmiştir. (III. 394)

Abdullah Efendi Vidin kadısı olup azledilmiş olarak Rebiyülâhir 1234'de (Şubat 1819) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 394)

Abdullah Efendi Kengırılıdır. Müderris ve Enderûn hocası olup Selimiye Tekkesi'nin ilk yapılışında şeyh olmuştur. 1237'de (1821/22) Kudüs mollası oldu. 1239'da (1823/24) vefat etmiştir. Âlim ve fâzıldı. (III. 395)

Abdullah Efendi Kalemden yetişmiş ve hâcelik verilmişti. Piyade mukabelecisi iken Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) vefat eyledi. (III. 395)

Abdullah Efendi Reisülkurrâ ve Eyyûb Sultan Camii imam-ı evveli ve Sultan Ahmed Camii vâizi olup 7 Rebiyülâhir 1252'de (22 Temmuz 1836) vefat etti. Türbe civarında medfundur. Çeşitli ilimlerde üstad bir pîr olup 80 yaşındaydı. Ömrünü yalnız faydalı ilimleri yaymak, öğretmek ve ibadetle geçirmiştir. Üç dilde eserleri vardır. *Ahkâmü'l-Müsafirin fi men düfine fi Civar-ı Ebâ Eyyûb, Tuhfetü'l-İman fi Fezâili's-Siyâm, İkazu'l-*

Kurrâ, Nasayihü'l-Mülûk, Hediyyetü'l-Huccac fi'l-Menâsiki'l-Hac, Minhatü'l-Barî, Ahval-i Medine-i Münevvere, Tercümei Asâr-ı Nakşibendîye ve diğerleri. (III. 396)

Abdullah Efendi Şeyh olup Cemaziyelâhir 1259'da (7 Temmuz 1843) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 397)

Abdullah Efendi Ömer Efendi'nin oğludur. Müderris, Sevriye mollası ve 1259'da (1843) Üsküdar pâyesi ve Zilka'de 1266'da (Eylül 1850) İstanbul pâyesi, Şa'bân 1272'de (Nisan 1856) Anadolu pâyesi olup Kırım savaşında ordu kadısı olarak 1276'da (1859/60) vefat eyledi. Âlim ve fâzıldı. Oğlu Ömer Behcet Efendi'dir. (III. 398)

Abdullah Efendi İzmirlidir. Müderris, Receb 1267'de (Mayıs 1851) Ayntab, Zilka'de 1274'de (Haziran 1858) Erzurum, Muharrem 1281'de (Haziran 1864) Bosna mollası oldu. Daha sonra vefat etmiştir. (III. 398)

Abdullah Efendi Taşralı olup matbah-ı âmire müdürü ve ûlâ olmuştur. Surre eminliği ilâve edilmiş ve Zilhicce 1312'de (Hazirar 1895) Mekke'de vefat eylemiştir. Yaşı 50'ye yaklaşmıştı. (III. 399)

Abdullah Efendi Hırka-i Şerife şeyhi Osman Efendi'nin oğlu ve halefidir. (III. 381)

Abdullah Efendi (A'rec) Sun'ullah b. Mehmed'in oğlu olup müderrisdi. 15 Rebiyülâhir 1127'de (20 Nisan 1715) vefat etti. (III. 372)

Abdullah Efendi (A'reczâde) Fâzıl A'rec Mustafa Efendi oğludur. Müderris, molla olup Şevvâl 1101'de (Temmuz 1690) İstanbul pâyesi oldu. Rebiyülâhir 1102'de (Ocak 1691) İstanbul kadısı olarak Safer 1103'de (Ekim 1691) azledildi. Zilhicce 1105'de (Ağustos 1694) Anadolu pâyesi oldu. Şevvâl 1106'da (Mayıs-Haziran 1695) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Hoş, vakûrdu. (III. 369)

Abdullah Efendi (Abdülkerimzâde) Abdülkerim Sâlih Efendi'nin oğludur. Müderris, 996'da (1588) Galata kadısı olup Cemaziyelevvel 999'da (Mart 1591) azledildi. 17 Receb 1003'de (28 Mart 1595) vefat eyledi. Nişancı Mehmed Paşa'nın kızıyla evlendiğinden onun camiinde medfundur. Yumuşak huylu ve iyi ahlâklıydı. (III. 364)

Abdullah Efendi (Ali Çelebizâde) (Çivizâde Hısımı) Ali b. Abdullah b. İlyas Mehmed b. İlyas oğludur. 977'de (1569/70) doğdu. Müderris, Mısır, Mekke, Edirne, Eyüp mollası olup Rebiyülâhir 1030'da (Mart 1621) İstanbul kadısı, Recebinde (Haziran) Galata mollası oldu. Şevvâl 1034'de (Temmuz 1625) Anadolu kazaskeri olup 1035'de (1626) azledildi. Receb 1037'de (Mart 1628) ikinci defa Anadolu kazaskeri olup Safer 1039'da (Eylül-Ekim 1629) vefat etmiştir. Suriçi'nde Şerife Kadın Mescidi'nde babasının yanına defnedildi. Bilgisi engin âlimlerden olup usûl ve furû'da yegâne idi. Ders vermede önder, yargıda disiplinliydi. Oğlu Abdullah Efendi'dir(→). (III. 366)

Abdullah Efendi (Ali Paşazâde) Hüseyin Bey'in oğludur. Müderris, Medine mollası, sonra İstanbul pâyesi oldu. 5 Receb 1185'de (14 Ekim 1771) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Oğlu Abdülhay Mehmed Bey'dir(→). (III. 384)

Abdullah Efendi (Allâmezâde) Allâme şeyhi Mehmed Efendi'nin(→)

oğludur. Müderris olup Ramazan 1066'da (Haziran-Temmuz 1656) vefat etti. Eyüp'de defnedildi. (IV. 158)

Abdullah Efendi (Altıparmak) Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Silahdar kâtibi ve Safer 1127'de (Şubat 1715) tophane nâzırı ve sonra yeniçeri kâtibi olmuştur. 1131'de (1719) taşraya gönderilip 1143'de (1730/31) döndü. 1145'de (1732/33) vefat eyledi. Eğrikapı'da medfundur. (III. 375)

Abdullah Efendi (Altuncuzâde) Su nâzırı Altuncu Mehmed Ağa'nın oğludur. 1118'de (1706) doğdu. Mirzazâde Neylî Ahmed Efendi'nin şâkirdi olup müderris oldu. Kudüs, Şam ve Cemaziyelâhir 1174'de (Ocak 1761) İstanbul pâyesi, 1182'de (1768) ordu kadısı ve Safer 1183'de (Mayıs 1769) Anadolu pâyesi oldu. 25 Rebiyülâhir 1183'de (28 Ağustos 1769) vefat eyledi. İsakçı'da defnedildi. Âlim, şairdir. (III. 384)

Abdullah Efendi (Âmedci) Bâbıâlîden yetişerek Divan-ı Hümâyûn âmedcisi oldu. Azilden sonra Şevvâl 1168'de (Temmuz 1755) tezkire-i sânî, 1171'de (1757/58) süvari mukabelecisi ve Zilka'de 1172'de (Temmuz 1759) reisülküttab olmuştur. Zilka'de 1173'de (Haziran-Temmuz 1760) ayrıldı. Cemaziyelevvel 1174'de (Aralık 1760) defter emini, Şevvâl'de (Mayıs 1761) yeniçeri kâtibi oldu ve 1176'da (1762/63) ve 1178'de (1764/65) bu göreve iki defa getirildi. Şevvâl 1179'da (Mart 1766) Anadolu muhasebecisi, Şevvâl 1180'de (Mart 1767) dördüncü defa yeniçeri kâtibi, 1182'de (1768/69) tevkiî, Cemaziyelevvel 1183'de (Eylül 1769) defter emini ve vekâleten tevkiî olup Zilhicce'de (Nisan 1770) azl edildi. Zilka'de 1184'de (Şubat-Mart 1771) ruznâme-i evvel, Receb 1185'de (Ekim 1771) defter emaneti vekâletiyle ikinci kez tevkiî olup Zilhicce'de (Mart 1772) azledildi. Sonra yine tevkiî olup yine azl edildi. Bir müddet hasta yatıp 5 Safer 1189'da (7 Nisan 1775) vefat eylemiştir. Üsküdar'da Duvardibi'nde medfundur. Yumuşak huyluydu. (III. 386)

Abdullah Efendi (Arabzâde) Şeyhülislâm Atâullah Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. 1199'da (1784/85) müderris olup III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat etmiştir. (III. 477)

Abdullah Efendi (Bahâeddinzâde) Abdullah Bahâî Efendi'nin(→) oğludur. 980'de (1572/73) doğdu. Müderris ve kadı oldu. 1036'da (1626/27) vefat eyledi. Tarih bilirdi ve az kullanılan kelimeleri yazmada aşırıya kaçardı. (III. 364)

Abdullah Efendi (Bâlîzâde) Edirnelidir. Müderris, Bosna mollası olup azledilmiş olarak 1075'de (1664/65) Edirne'de vefat etmiştir. Oğlu mevâlîden Mehmed Efendi'dir. (III. 368)

Abdullah Efendi (Bâlîzâde) Kalemden yetişip Divan-ı Hümâyûn hâcegânından oldu. 1139'da (1726/27) vefat eyledi. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (III. 373)

Abdullah Efendi (Behzadzâde) Kâtip olup 1201'de (1786/87) masraf-ı padişahî oldu. Sonra vefat etti. (III. 389)

Abdullah Efendi (Bıçakçılar imamı) Yusuf Efendizâde Mehmed Efendi'nin oğludur. 1080'de (1669/70) doğdu. Babası ile Fâzıl İbrahim ve Kara Halil efendilerden ilim ve edep tahsili ile meşhur oldu. Katar şeyhi olup uzun yıllar Fâtih vâizi ol-

muştur. 1148'de (1735/36) saray hocası oldu. Buharî şerhini 28 senede tamamladı. Bunun üzerine bin altın, bir libas ve samur kürk ihsan buyuruldu ve eser Fâtih Kütüphanesi'ne konuldu. Konulduğu gün 6000 kuruş daha ihsan olundu. Şâkirdlerinden Şehlâ Ahmed Paşa hacca giderken bin altın hediye eyledi. Arap âlimleri fazlını görüp kendisinden hadisten izin aldılar. 60 sene cami ve medreselerde tefsir ve hadis okuttu. 26 Zilhicce 1161'de (17 Aralık 1748) vefat etti. "Teveffa allâmeti'z-zaman" vefatına tarihtir. 82 yaşındaydı. İlâhî ve gazelleri vardır. Telifleri: *Necâhu'l-Kari fi şerhi Sahihi'l-Buharî*, *Kadı Beyzâvî hâşiyesi*, *Müslim*'in yarısına yakınını şerh, vücuhata dair *İ'tilaf*, bu fenne dair 20 risale, *Hayâlî*, *Karı Dâvud*, *Âdab-ı Mîrî*, *Kazimir* hâşiyeleri ve diğer ilim dallarında 27 risale. (III. 378/79)

Abdullah Efendi (Boğuk) Karaferyelidir. Fâtih Camii vâizi oldu. Muharrem 1108'de (Ağustos 1696) hacda vefat etti. Dindardı. (III. 370)

Abdullah Efendi (Bülbülzâde) Kasım Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup İstanbul pâyesi olmuştur. 1053'de (1643) vefat etti. Oğlu İzzeddin Fikrî Efendi'dir. (III. 366)

Abdullah Efendi (Câbîzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Şevvâl 1176'da (Nisan-Mayıs 1763) Edirne pâyesi, sonra Mekke pâyesi olup Rebiyülâhir 1186'da (Temmuz 1772) İstanbul kadısı olup 2 Rebiyülâhir 1187'de (23 Haziran 1773) azledildi. Cemaziyelevvel 1187'de (Temmuz-Ağustos 1773) vefat etti. (III. 385)

Abdullah Efendi (Câbirîzâde) Haleblidir. Müderris, Sofya mollası olmuştur. Sonra Keşan'a gönderildi. Döndükten sonra Şa'bân 1234 sonlarında (Haziran 1819) vefat etmiştir. (III. 394)

Abdullah Efendi (Cankurtaranzâde) Eyüp'de Şah Sultan Tekkesi'ne 1097'de (1686) şeyh olup 1145'de (1732/33) vefat etti. Oğulları Mahmud Efendi(→) ile Abdülkadir Efendi'dir(→). (III. 375)

Abdullah Efendi (Çalkandızâde) Çalkandı Hacı Resûl'ün oğludur. Müderris, molla olup kıdem kazandı. Baltacı Mehmed Paşa ile savaşa gittiğinde ordu kadısı oldu. Sonra Bağdad mollası olup Safer 1125'de (Mart 1713) vefat etti. Ârif, hattatdı. Oğlu Atâullah Efendi'dir(→). (III. 371)

Abdullah Efendi (Dedezâde) Balat Dergâhı şeyhi olup 1074'de (1663/64) vefat etmiştir. (III. 368)

Abdullah Efendi (Doğramacızâde) Kethüdâ kalemine girerek başhalife ve birkaç defa kethüdâ kâtibi, bir aralık kalyonlar kâtibi ve Cezâyirli Hasan Paşa'ya kapı kethüdâsı oldu. 1199'da (1785) sedd-i kebir bina emini olup 1200'de (1786) Bozcaada'ya gönderilip, üç-dört ay sonra döndü. Safer 1202'de (1788) sadâret kethüdâsı oldu. Ordunun Edirne'ye gelmesiyle Receb'de (Nisan 1788) azledildi. 1203'de (1789) tevkiî, Ramazan 1204'de (Mayıs-Haziran 1790) defter emini oldu. Çeşitli görevlerden sonra Şevvâl 1209'da (Nisan-Mayıs 1795) yine tevkiî oldu. Muharrem 1211 ortalarında (Temmuz 1796) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Oğlu ricâlden Hâmid Bey'dir. Diğer oğlu Mehmed Nurî Efendi'dir(→). Torunları Mehmed Bey(→) ile Mehmed İzzet Bey'dir(→). (III. 390)

Abdullah Efendi (Dürrîzâde) Ârif Efendi'nin oğludur. 1169'da (1756) müderris, 1207'de (1792/93) Galata mollası, 1208'de (1793/94) Mekke pâyesi, Cemaziyelâhir 1210'da (Aralık 1795) İstanbul pâyesi, 1216'da (1801/02) Anadolu pâyesi, 1220'de (1805) Anadolu kazaskeri, 1222'de (1807) nakibüleşraf, 1223'de (1808) Rumeli pâyesi olup 3 Şevvâl 1223'de (22 Kasım 1808) şeyhülislâm oldu. 22 Şa'bân 1225'de (22 Eylül 1810) azledildi. 1 Cemaziyelâhir 1227'de (12 Haziran 1812) ikinci kez şeyhülislâm olup 10 Rebiyülâhir 1230'da (22 Mart 1815) azledildi. 23 Cemaziyelevvel 1244'de (1 Aralık 1828) vefat etti. Üsküdar'da Karacaahmet'de Dürrî Efendi'nin yanına defnolundu. Merâsime riayet eder ve cömertti. Oğulları kazasker Şerif Mehmed Efendi, müderris Mehmed Ârif Efendi(→) ve Mehmed Dürrî Efendi'dir. Torunu Kirâmeddin Efendi'dir. (III. 396)

Abdullah Efendi (Ebezâde) Kadılardan Anadolulu Mustafa Efendi'nin oğludur. Balçık'ta doğdu. Annesi IV. Mehmed'in ebesi olduğundan bu adla meşhur oldu. 1090'da (1679) Haremeyn evkafı müfettişi oldu. Sonra Mısır, Edirne, Mekke mollası oldu. Receb 1106'da (Şubat-Mart 1695) İstanbul pâyesi ve Ramazan'da (Nisan-Mayıs) Anadolu kazaskeri olup Cemaziyelevvel 1108'de (Aralık 1696) azledildi. Şa'bân'da (Mart 1697) Rumeli kazaskeri oldu ve Şa'bân 1109'da (Şubat 1698) ayrıldı. Maraş nâibliği verildiğinde gidemeyip Şevvâl'de (Nisan) Kıbrıs'a gönderildi. Muharrem 1115'de (Mayıs-Haziran 1703) Bursa Yenişehir'ine nakille o sene Ramazan'da (Ocak 1704) döndü. Safer 1117'de (Haziran 1705) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup Cemaziyelevvel 1118'de (Ağustos 1706) azledildi. Zilka'de 1119'da (Şubat 1708) şeyhülislâm olup Cemaziyelevvel 1122'de (Temmuz 1710) azledildi. Muharrem 1124'de (Şubat 1721) ikinci defa şeyhülislâm olup Safer 1125'de (Mart 1713) ayrıldı. 1129'da (1714) Trabzon'a giderken boğularak vefat eylemiştir. Güzel ahlâk ile meşhur saf kalbli, içi temiz insandı. Oğulları Mehmed Refî Efendi(→) ile Muslihiddin Mustafa Efendi'dir(→). Kardeşi Hüseyin Efendi'nin oğlu Mustafa Efendi'dir(→). (III. 371/72)

Abdullah Efendi (Feyzullahzâde) Şeyhülislâm Feyzullah Efendi'nin oğlu Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Receb 1161'de (Temmuz 1748) Medine kadısı, sonra İstanbul pâyesi ve Cemaziyelâhir 1171'de (Şubat 1758) İstanbul kadısı olup Muharrem 1172'de (Eylül 1758) azledildi. Muharrem 1176'da (Ağustos 1762) Anadolu kazaskeri olup senesinde azledildi ve Zilhicce 1178'de (Haziran 1765) nakibüleşraf oldu. 1181'de (1767/68) azledildi. Rebiyülâhir 1182'de (Ağustos-Eylül 1768) Rumeli kazaskeri oldu. 1183'de (1769/70) ayrıldı. Reisülulemâ iken 1184'de (1770/71) vefat etti ve Üsküdar'da Tunusbağı'na defnedildi. Oğulları Osman Efendi, Mehmed Emin Efendi ve Mustafa Efendi'dir(→). Mehmed Emin Efendi'nin oğlu Abdullah Efendi dir. (III. 385)

Abdullah Efendi (Feyzullahzâde) Emin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 13 Rebiyülevvel 1247'de (22 Ağustos 1831) vefat etmiştir. Babasının yanında medfundur. (I. 423)

Abdullah Efendi (Feyzullahzâde) Şeyhülislâm Feyzullah Efendi'nin torunu Abdullah Efendi'nin(→) oğlu Mehmed Emin Efendi'nin oğludur. Müderris olup 17 Ramazan 1247'de (19 Şubat 1832) vefat etti. Üsküdar'da Tunusbağı'nda dedesinin yanına defnedildi. (III. 385)

Abdullah Efendi (Garikzâde) Garik Tezkirecizâde Mehmed Ağa'nın oğlu olduğundan "Garikzâde" dendi. Yükselerek 1148'de (1735/36) top arabacıları kâtibi oldu. Sonra çeşitli görevlerde bulundu. Zilhicce 1175'de (Haziran-Temmuz 1762) vefat eyledi. Üsküdar'a defnedildi. (III. 383)

Abdullah Efendi (Gazâlîzâde) Tâcir Abdülbâkî'nin oğlu olup müderris, sonra kadı oldu. Selânik, Galata kadısı ve Mısır evkaı müfettişi ve 959'da (1552) Eyüp'ün eklenmesiyle teşekkül eden Galata mollası oldu. Azilden sonra Zilhicce 977'de (Mayıs 1570) vefat etti. Âşıkpaşa'da medfundur. Fazilet sahiplerinden olup Seyyid Velâyet'in halifesi ve damadı olmuştur. Oğlu Abdülmu'tî Efendi(→), kızının oğlu mevâlîden Mehmed Efendi'dir. (III. 363)

Abdullah Efendi (Hacı) Hâcegândan masraf-ı şehriyârî olup 1146'da (1733/34) vefat ile Üsküdar'a defnedildi. (III. 376)

Abdullah Efendi (Hacı) Müderris olup Çerkes Mehmed Paşa'nın(→) dairesi imamıydı. 5 Receb 1160'da (13 Temmuz 1747) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 216)

Abdullah Efendi (Hacı) Serdâr kâtibi olup 11 Rebiyülevvel 1192'de (9 Nisan 1778) vefat etti. Nakşî idi. (III. 386)

Abdullah Efendi (Hacı) Halvetî şeyhlerindendir. Karabaş Tekkesi şeyhi olup 27 Ramazan 1197'de (26 Ağustos 1783) vefat etti. (III. 388)

Abdullah Efendi (Hacı) Kıbrıs müftüsü olup 1206'da (1791/92) vefat etti. Üsküdar'da Seyitahmetderesi'nde medfundur. (III. 389)

Abdullah Efendi (Hacı) Karamanlıdır. Bursa'da şeyh ve münzevi oldu. 1210'da (1795/96) vefat etti. Ulucami içinde bir kütüphane yaptı. (III. 389)

Abdullah Efendi (Hacı) Serlevha-i yemîn ve mîrî kâtibi olup 26 Zilhicce 1220'de (17 Mart 1806) vefat etti. Fâtih yolunda defnedildi. (III/392)

Abdullah Efendi (Hâdîzâde) Abdülhâdî Efendi'nin(→) torunu Mehmed Efendi'nin oğludur. 1144'de (1731/32) Bosna mollası olup 1145'de (1732/33) vefat etmiştir. (III. 406; III. 374)

Abdullah Efendi (Hâfız) (Hacı) Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. Süvari mukabelecisi iken 5 Rebiyülâhir 1227'de (18 Nisan 1812) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. (III. 393)

Abdullah Efendi (Hakikîzâde) Yatağan Zaviyesi şeyhi olup 15 sene sonra 1184'de (1770/71) vefat etmiştir. (III. 384/85)

Abdullah Efendi (Hamidîzâde) Şeyhülislâm Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Mekke pâyesi, İstanbul pâyesi ve sonra Anadolu pâyesi oldu. 1 Cemaziyelâhir 1126'da (23 Haziran 1811) vefat eylemiştir. Edirnekapı'da medfundur. Hayır sâhibiydi. (III. 393)

Abdullah Efendi (Hâmidzâde) Kazasker Hâmid Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup Cemaziyelevvel

1123'de (Haziran-Temmuz 1711) İstanbul kadısı olmuş ve Cemaziyelâhir 1124'de (Temmuz 1712) azledilmiş ve Rebiyülâhir 1126'da (Nisan-Mayıs 1714) Anadolu kazaskeri olup Cemaziyelâhir 1127'de (Haziran 1715) ayrılmıştır. Rebiyülevvel 1130'da (Şubat 1718) Rumeli pâyesi oldu. 5 Şevvâl 1133'de (30 Temmuz 1721) vefat eyledi. Yumuşak huylu, cömertdi. (III. 372/73)

Abdullah Efendi (Hamzazâde) Hamza Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve 1 Muharrem 1169'da (7 Ekim 1755) Şam mollası olup sonra vefat etmiştir. (III. 380; II. 254)

Abdullah Efendi (Hastazâde) Bursa şeyhlerinden ve Ümmi Aziz müridlerinden olup 1159'da (1746) vefat etti. (III. 378)

Abdullah Efendi (Hâşimzâde) Emin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Rebiyülâhir 1186'da (Temmuz 1772) Havass-ı Refia kadısı olup Şevvâl 1192'de (Kasım 1778) vefat eylemiştir. Edirnekapı'da medfundur. (III. 386; I. 405)

Abdullah Efendi (Hâşimzâde) Seyyid Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Rumeli kazaskerliği vekayi kâtibi iken 28 Muharrem 1213'de (12 Temmuz 1798) vefat etmiştir. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 231)

Abdullah Efendi (Hıfzîzâde) Hıfzî Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Hâcegândan olup gümrük kâtibiydi. Receb 1204'de (Mart-Nisan 1790) vefat edip Üsküdar'a defnedildi. (III. 389; II. 234)

Abdullah Efendi (Hocazâde) Muallim-i Sultanî Ömer Efendi'nin oğludur. 992'de (1584) doğdu ve müderris oldu. Cemaziyelevvel 1029'da (Nisan 1620) Galata mollası ve o sene Receb'de (Haziran) İstanbul kadısı olup Receb 1031'de (Mayıs 1622) babasıyla beraber ayrıldı. 6 Safer 1041'de (3 Eylül 1631) de Anadolu kazaskeri olup bir gün sonra azledilip o sene Receb'de (Aralık) ikinci defa atandı. Zilhicce 1042'de (Haziran 1633) Rumeli kazaskeri olup Revan seferinden dönüşte Mısır mollası oldu. Zilka'de 1045'de (Nisan 1636) vefat etti. Âlim, edip, cömertdi. Oğlu Osman Efendi'dir. (III. 366)

Abdullah Efendi (Hocazâde) (Seyyid) Sudûrdan Osman Efendi'nin oğludur. Müderris, Selânik, Zilhicce 1136'da (Eylül 1724) Edirne mollası, 1144'de (1730/31) Mekke pâyesi ve 1145'de (1732/33) İstanbul pâyesi oldu. 1157'de (1744) Anadolu kazaskeri olup senesinde azledilmiş ve Zilhicce 1160'da (Aralık 1747) vefat eylemiştir. Edirnekapı'da medfundur. (III. 378)

Abdullah Efendi (Hocazâde) (Seyyid) Müderris olup 1195'de (1781) vefat etti. (III. 387)

Abdullah Efendi (İlâhîzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Receb 1139'da (Mart 1727) vefat etti. (IV. 182)

Abdullah Efendi (İsâzâde) Müderris, Şam, Rebiyülâhir 1168'de (Ocak-Şubat 1755) Medine mollası oldu. Orada vefat etmiştir. Oğlu Ârif Mehmed Efendi'dir(→). (III. 380)

Abdullah Efendi (İsâzâde) Müderris, molla, bilâd-ı hamse ve Medine mollası oldu. Bu senelerde (1790'lar) vefat eylemiştir. Kevâkibîzâde Râşid Efendi bunun damadıdır. (III. 391)

Abdullah Efendi (İvâz Paşazâde) Mustafa Bey'in(→) oğludur. Müderris

olup 1215'de (1800/01) vefat etmiştir. Buna babasının vefatında dedesi şeyhülislâm İbrahim Beyefendi müderrislik verilmesini padişahtan rica eylemiş, "mültehi oldukda verilsin" diye irade çıkmıştır. (IV. 452)

Abdullah Efendi (Kadızâde) Enderûnludur. İçkiler kethüdâsı ve sonra kapıcıbaşılıkla çıkarak Yeniçeri silahdar ağası oldu. Sonra vefat etmiştir (1700-1710 arası). (III. 370)

Abdullah Efendi (Kavakçızâde) Edirnelidir. Müderris, Sofya mollası olup azledilmişt. Edirne'de iken 17 Rebiyülâhir 1115 de (30 Ağustos 1703) İstanbul kadısı olup Kıbrıs'a gönderildi. Dönüşünden sonra Bağdad kadısı oldu. Azledilmiş olarak Cemaziyelevvel 1124'de (Haziran 1712) Bursa'da vefat etti. Namuslu, dindardı. (III. 371)

Abdullah Efendi (Kecdehan damadı) Müderris, molla, 1072'de (1661/62) İstanbul kadısı oldu. Muharrem 1073'de (Ağustos-Eylül 1662) azledildi. 1079'da (1668/69) vefat eyledi. "Kitab-ı İcâ'at"a kadar *Hidâye*'yi şerhetmiş bir fâzıldır. (III. 368)

Abdullah Efendi (Kerestecizâde) Amasyalıdır. Babası Keresteci Ali Çelebi olup güzel sesli olduğundan Amcazâde Hüseyin Paşa ve sonra Kara Mustafa Paşa'ya imam oldu. 1087'de (1676) imam-ı sâlis ve sonra imam-ı sânî ve Şa'bân 1097'de (Temmuz 1686) imam-ı evvel-i sultanî olup İstanbul pâyesi verildi. Muharrem 1099'da (Kasım 1687) azlolup sonra Manisa mollası oldu. Muharrem 1103'de (Ekim 1691) vefat eyledi. Mûsikîşinasdı. (III. 369)

Abdullah Efendi (Kethüdâzâde) Edirnelidir. Müderris, 1202'de (1787/88) Kudüs mollası oldu. Sonra vefat etti. (III. 389)

Abdullah Efendi (Kızılca Hayreddinzâde) Bergamalıdır. Müderris, Ankara mollası oldu. Azledilmiş olarak 6 Muharrem 1026'da (14 Ocak 1617) vefat etti. Tasavvufun inceliklerine vâkıf, hikemiyat ve riyaziyat ve kelâmda ârif, şair idi. *Kaside-i Münferice*'ye Türkçe şerh yazmıştır. (III. 365)

Abdullah Efendi (Kundakçızâde) Sultan Selim Camii'nin meşhur imamı olup 11 Şa'bân 1199'da (19 Haziran 1785) Ayazma'daki sahilhanesinde vefat etti. Çok malı vardı. (III. 388)

Abdullah Efendi (La'lîzâde) Şeyh Seyyid Mehmed Efendi oğludur. 1087'de (1676) doğdu. 1124'de (1722) Haleb mollası olup o sene azledildi. 3 Cemaziyelevvel 1139'da (27 Aralık 1726) vefat etti. Kalenderhane'nin bânîsidir. (III. 373)

Abdullah Efendi (Martolos) Hâmid Efendi'nin oğludur. Müderris, iki defa Bağdad ve birer defa Diyarbekir, Filibe, Yenişehir, Bosna, Kudüs ve Medine kadısı oldu. 16 Ramazan 1006'da (22 Nisan 1598) vefat etti. Eyüp'de babasının yanında medfundur. Fâzıl, âlimdi. Oğullarına "Martoloszâdeler" denir. Bunlardan Mustafa Efendi(→) ve Mahmud Efendi(→) vardır. (III. 364)

Abdullah Efendi (Mektûbîzâde) Müderris olup III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. Oğlu Atâullah Mehmed Efendi'dir(→). (III. 389)

Abdullah Efendi (Merhabazâde) Merhaba lâkaplı Muhyiddin Mehmed Çelebi'nin(→) oğludur. Müderris iken 950'de (1543) vefat etti. Oğlu Ahmed Şeyhî Efendi'dir. (IV. 344)

Abdullah Efendi (Mestçizâde) Müderris, Revan, Selânik, Safer 1140'da (Eylül-Ekim 1727) Bursa mollası, sonra Mekke pâyesi ve sonra Hemedan mollası olup 1145'de (1732/33) İstanbul pâyesi, Cemaziyelevvel 1147'de (Ekim 1734) Anadolu pâyesi ve Şa'bân 1150'de (Aralık 1737) Anadolu kazaskeri olup 22 Rebiyülevvel 1152'de (29 Haziran 1739) vefat etti. Şer'î meselelere ve siyasî gelişmelere vâkıftı. (III. 377)

Abdullah Efendi (Mîrcanzâde) Mîrcan bin Abdullah-ı İranî'nin oğludur. İran'dan Bursa'ya ve sonra İstanbul'a göçerek müderris oldu. Sonra Diyarbekir'e gönderildi ve buradan hacca gitti. Sonra İstanbul'a döndü. 977'de (1569/70) vefat etti. Fazilet sahiplerindendi. (III. 363)

Abdullah Efendi (Musazâde) 1130'da (1717) doğdu. Kadı oldu. 1182'de (1768/69) vak'anüvis olup az müddet sonra azledildi. 1186'da (1772/73) müneccim-i sânî oldu. 18 Ramazan 1198'de (5 Ağustos 1784) vefat etti. Yerine Sâdık Efendi tayin edildi. (III. 387)

Abdullah Efendi (Muslihiddinzâde) Yokyok Muslihiddin Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Cemaziyelevvel 1058'de (Haziran 1648) İstanbul kadısı olup Receb 1058'de (Ağustos 1648) azledildi. Sonra Anadolu pâyesi verildi. Rebiyülâhir 1065'de (Şubat 1655) vefat etti. (III. 367)

Abdullah Efendi (Müftîzâde) Şeyhülislâm Ahmed Efendi'nin kardeşidir. Müderris, Bursa mollası, 1200'de (1786) Medine kadısı oldu. Cemaziyelevvel 1201'de (Şubat-Mart 1787) vefat eyledi ve Sultan Bâyezid kabristanına defnedildi. (III. 388)

Abdullah Efendi (Müftîzâde) Selâniklidir. Müderris, Muharrem 1223'de (Mart 1808) Yenişehir mollası oldu. Sonra yükselerek Mekke pâyesi oldu ve 1244 (1828/29) tarihlerinde vefat etti. Oğlu Mustafa Necib Efendi'dir. (III. 396)

Abdullah Efendi (Müslimzâde) Müderris, Edirne ve Muharrem 1165'de (Kasım 1752) Medine mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 380)

Abdullah Efendi (Mütebahhir) Bursalı Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris olup Receb 1093'de (Temmuz 1682) vefat etti. Fâzıl, fakihdi. (III. 368)

Abdullah Efendi (Nurullahzâde) Alaşehirli Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, molla ve sonra Mekke mollası oldu. Azledilince Mısır'da Cerce'ye gönderildi. Döndükten sonra 1105'de (1693/94) İstanbul kadısı olup Şevvâl 1106'da (Mayıs-Haziran 1695) Anadolu pâyesiyle azledildi. Cemaziyelâhir 1107'de (Ocak 1696) ikinci defa İstanbul kadısı olup Ramazan 1108'de (Nisan 1697) azlolundu. Rebiyülâhir 1112'de (Eylül-Ekim 1700) Anadolu kazaskeri olup 5 Şa'bân 1113'de (5 Ocak 1702) Edirne'de vefat etti. Davaları kesin olarak halleder, edipdi. Önceleri uzun müddet Mahmudpaşa nâibliğinde bulunmuştur. Kardeşinin oğlu Mustafa Efendi'dir(→). (III. 370)

Abdullah Efendi (Paşmakçızâde) Şeyhülislâm Ali Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Mekke pâyesi olup 1126'da (1714) İstanbul kadısı olup 1127'de (1715) azledildi. 1130'da (1718) nakibüleşraf olup 1132'de (1720) azledildi. 1133'de (1721) Anadolu kazaskeri olup 1134'de (1722)

ayrıldı. Cemaziyelevvel 1143'de (Kasım-Aralık 1730) Rumeli kazaskeri olup 10 Zilka'de 1143'de (17 Mayıs 1731) şeyhülislâm oldu. 21 Şa'bân 1144'de (18 Şubat 1732) azledilip hacca gitmesine izin verildi. Dönüşte üç-dört ay Şam'da durup Konya'ya geldiğinde 1145'de (1732/33) vefat etti. Hz. Mevlânâ Türbesi kapısında medfundur. Oğulları Mustafa Efendi(→) ile sudûrdan Mehmed Nu'man Efendi ve Selim Efendi, kızı Safiye Hanım'dır(→). Bu kızından torunları, Dürrîzâde Nurullah Efendi, Atâullah Efendi ve Ârif Efendi'dir. Paşmakçızâdelerden İbrahim Efendi ve Abdullah Efendi vardır. İkincinin oğlu sudûrdan İbrahim Efendi'dir. Selim Efendi'nin oğlu Mustafa Nâkıd Efendi olup bunun oğulları Abdullah Râşid Efendi(→) ile Mehmed Zekî Efendi'dir(→). Bu aileden Tevfik Efendi 1303'de (1885/86) vefat etti. Çoğu Eğrikapı'da medfundur. (III. 375)

Abdullah Efendi (Paşmakçızâde) Müderris, 1203'de (1788/89) Üsküdar mollası oldu. 1213 (1798/99) tarihine doğru Şam mollası olup orada vefat etmiştir. (III. 391)

Abdullah Efendi (Rodosîzâde) İbrahim Efendi'nin oğludur. Müderris, Edirne mollası, Mekke pâyesi, Cemaziyelevvel 1113'de (Ekim 1701) İstanbul pâyesi, Cemaziyelâhir 1116'da (Ekim 1704) İstanbul kadısı oldu. Receb'de (Kasım) azledilip 15 Şevvâl 1116'da (10 Şubat 1705) vefat eyledi. Emir Buharî civarında medfundur. Dindar, gönüllerin sevgilisi, nesih ve ta'lik yazıda mâhir bir hattatdı. (III. 370)

Abdullah Efendi (Ruhîzâde) Bursalı Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, Haleb, Medine mollası olup 1015'de (1606/07) vefat etti. Âlim ve *Divan* sâhibi şairdir. (III. 365)

Abdullah Efendi (Sadreddinzâde) Kadı olup mektûbî-i fetvâ oldu. 18 Rebiyülevvel 1195'de (15 Mart 1781) vefat etti. (III. 321)

Abdullah Efendi (Sadreddinzâde) Müderris, Muharrem 1254'de (Nisan 1838) Haleb mollası, Şa'bân 1266'da (Haziran 1850) Şam kadısı ve Muharrem 1269'da (Ekim-Kasım 1852) Medine kadısı olup o sene sonunda (Ağustos-Eylül 1853) vefat etti. (III. 397)

Abdullah Efendi (Sarı) Şumnuludur. Esirî Mehmed Efendi'nin şeyhülislâmlığında fetvâ emini oldu. Daha sonra Diyarbekir kadısı olmuşsa da gidemeyerek 1071'de (1660/61) vefat etmiştir. Fakihdi. *Mecmua*'sı vardır. (III. 368)

Abdullah Efendi (Sarı) Bursalı ve Emir Sultan Tekkesi şeyhi Abdurrahman Efendi'nin oğludur. Müderris, Bursa mollası oldu. Safer 1072'de (Ekim 1661) vefat eyledi. (III. 368)

Abdullah Efendi (Sekbanbaşızâde) Mektûbî-i sadâret halifelerinden olup hâcelik rütbesi verilmişti. 9 Şa'bân 1219'da (13 Kasım 1804) vefat etmiştir. (III. 392)

Abdullah Efendi (Seyyid) Bâbıâlîden yetişerek Divan-ı Hümâyûn beylikçisi oldu. 9 Şevvâl 1202'de (13 Temmuz 1788) vefat etmiştir. Nakşibendî tarikatından olup sâlihdi. (III. 388)

Abdullah Efendi (Seyyid) Nevres Abdürrezzâk Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1 Rebiyülevvel 1204'de (19 Kasım 1789) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 587)

Abdullah Efendi (Seyyid) Sünbülî şeyhlerinden olup 1 Cemaziyelevvel 1217'de (30 Ağustos 1802) vefat etti. Karabaş Mezarlığı'nda medfundur. (III. 392)

Abdullah Efendi (Seyyid) Bursa'da yerleşik iken 1228'de (1813) vefat eylemiştir. Fâzıl bir muhaddisti. (III. 392)

Abdullah Efendi (Seyyid) (Hacı) Mektûbî-i sadr-ı âlîkaleminden yetişip serhalife olarak Zilhicce 1126'da (Aralık 1714) mektupçu olmuş ve Şa'bân 1128'de (Ağustos 1716) sipahiler kâtibi olup 1134'de (1721/22) vefat etmiştir. Silivrikapı'da medfundur. (III. 373)

Abdullah Efendi (Seyyid) (Hacı) Müderris ve Vefa şeyhi olmuştur. 2 Ramazan 1211'de (28 Ocak 1800) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (III. 392)

Abdullah Efendi (Seyyid) (Hacı) Ayasofya imam-ı evveli olup Cemaziyelâhir 1293'de (Temmuz 1876) vefat etmiştir. (III. 398)

Abdullah Efendi (Sıddîkîzâde) Halil Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Haleb mollası olup 1201'de (1786/87) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. (III. 388; II. 295)

Abdullah Efendi (Sirkecizâde) Babası Kasımpaşa'da sirkeciydi. Bu çalışıp müderris olarak Safer 1108'de (Eylül 1696) vefat etti. (III. 370)

Abdullah Efendi (Subhîzâde) Şair Subhî Ahmed Efendi'nin soyundandır. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Şevvâl 1161'de (Ekim 1748) ruznâme-i sânî, sonra maliye tezkerecisi olup 1165'de (1752) o göreve tekrar getirilmiştir. Şevvâl 1171'de (Haziran 1758) yeniçeri kâtibi, 26 Şa'bân 1172 de (24 Nisan 1759) sadâret kethüdâsı oldu. "Oldu Subhîzâde Abdullah Efendi kethüdâ" tarihidir. Muharrem 1184'de (Mayıs 1770) azledilerek taşraya gönderildi ve Ramazan'da (Aralık 1170/Ocak 1771) geri döndü. Şevvâl 1175'de (Mayıs 1762) başmuhasebeci olup 1177'de (1763/64) azledilmiş olarak vefat etti. Kâtip ve şairdir. (III. 383/84)

Abdullah Efendi (Şer'îyatçı) Müderris, Kudüs, 1143'de (1730/31) Galata mollası olup sonra vefat etti. (III. 375)

Abdullah Efendi (Şeyh) (Hacı) Nevşehirli Ali Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1211'de (1796/97) vefat etti. Damad İbrahim Paşa'nın Üsküdar Mezarlığı'na defnedildi. (III. 542)

Abdullah Efendi (Şeyhzâde) Müderris, molla, Medine mollası ve 1146'da (1733/34) İstanbul kadısı olup ertesi sene Anadolu pâyesiyle azledildi. 1152'de (1739/40) Anadolu kazaskeri olup 1153'de (1740) azledilmiş ve 1162'de (1749) vefat eylemiştir. Keskindede kabristanında medfundur. İlim ve fazilet sâhibiydi. Oğlu Mehmed Refî' Efendi'dir(→). (III. 379)

Abdullah Efendi (Tatar) Kırımlıdır. Şeyhzâde Mustafa Dede'nin şâkirdi usta bir hattatdır. 999'da (1591) vefat eylemiştir. (III. 363)

Abdullah Efendi (Tatarcıkzâde) Kırımlı Osman Efendi'nin oğludur. 1143'de (1730/31) doğdu. Vassâfzâde Es'ad Efendi'ye tezkireci oldu. Limni'ye gönderildiyse de bir sene olmadan geri döndü. Sonra Haremeyn müfettişi oldu. 1185'de (1771) Kudüs, 1186'da (1772) Mısır ve Şevvâl'de (Ocak 1773) oradan Medine mollası,

sonra İstanbul pâyesi ve 1202'de (1787/88) Anadolu pâyesiyle ordu kadısı olup yolda azledildi. 9 Şevvâl 1204'de (22 Haziran 1790) Anadolu kazaskeri ve Zilhicce'de (Ağustos) Rumeli kazaskeri oldu. Muharrem 1209'da (Ağustos 1794) Güzelhisar'a gönderildi. Dönüşte 1210'da (1795/96) ikinci kez Rumeli kazaskeri tayin edildi. 9 Zilka'de 1211'de (5 Haziran 1797) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Gayet zeki, fâzıl, fazlasıyla cömertti. Oğulları Osman Âtıf Efendi(→) ile sudûrdan Ahmed Reşid Efendi'dir. Onun oğlu Kâmil Efendi'dir. Torunlarından biri de Bahâeddin Mehmed Efendi'dir(→). (III. 390/91)

Abdullah Efendi (Ubeydullah) Kâşgarî Tekkesi şeyhi Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. 1174'de (1760) babasının vefatı üzerine şeyh oldu. 45 yaşındayken 1184'de (1770/71) vefat etti. Yerine İsâ Efendi(→) geçti. (III. 382)

Abdullah Efendi (Uryânîzâde) Müderris, 1203 de (1789) Üsküdar mollası oldu. 1213'de (1798/99) Bursa mollası olup orada vefat etmiştir. (III. 392)

Abdullah Efendi (Uşşakîzâde) Fasihî Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Kadı olup 1084 de (1673) vefat eyledi. Şairdir. (III. 368; IV. 167)

Abdullah Efendi (Vâizzâde) Malatyalıdır. Müderris oldu. 1255'de (1839) vefat ederek kayınpederi Ahmed Efendi'nin(→) yanına, Duvardibi'ne defnedildi. (III. 397)

Abdullah Efendi (Yahyâzâde) Hekimbaşızâde Yahyâ Efendi'nin oğludur. Müderris, Mısır mollası oldu. 1134'de (1721/22) Mısır'a giderken İstanköy'de vebadan vefat etmiştir. (III. 373; IV. 638)

Abdullah Efendi (Yazıcı) Sarayda dârüssaâde dairesinde bulunarak dârüssaâde ağasına yazıcı oldu. 1164'de (1751) azledilip hâcegânlıkla 1166'da (1753) mevkufatçı, Rebiyülevvel 1167'de (Ocak 1754) darbhane emini, Şevvâl 1168'de (Temmuz 1755) tophane nâzırı, 1170'de (1756/57) şehremini, azilden sonra 1171'de (1757/58) silahdar kâtibi ve sonra 1177'de (1763/64) mevkufatçı olup 1178'de (1764/65) azledildi. Sonra vefat eylemiştir. (III. 384)

Abdullah Efendi (Yedikuleli) (Emirzâde) Hasan Hâşimî Efendi'nin oğludur. Hâfız Osman Efendi'den hat sanatını öğrendi. İmrahor Camii'nin imamı olup Rebiyülevvel 1144'de (Eylül 1731) vefat etti. Bahariye'de defnolundu. Âlim, hat sanatında mâhirdir. Oğlu Abdülhalim Hasib Efendi'dir(→). Şâkirdi Eğrikapılı Mehmed Râsim Efendi'dir. (III. 374)

Abdullah Efendi (Zeynîzâde) Bursalıdır. Müderris olup 1012'de (1603/04) vefat etti. (III. 365)

Abdullah Efendizâde *bak.* İbrahim Fehim Efendi

Abdullah Enis Efendi Hattat İsmail Efendi'nin oğlu olup müderrisdi. 22 Şa'bân 1134'de (7 Haziran 1722) vefat etti. (III. 373)

Abdullah Enverî Efendi Bozokludur. Âkif Paşa'nın kardeşi olup 1249'da (1833/34) devriye mollası olup 1264'de (1848) vefat etti. Selimiye Caddesi'nde medfundur. (III. 397)

Abdullah Felâhî Efendi Abdurrahman Nesib Efendi'nin(→) oğludur. Küçük Ayasofya Tekkesi şeyhi olup 7 Muharrem 1267'de (12 Kasım 1850)

vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde Ubeydullah Efendi'nin(→) yanına defnedildi. (III. 327)

Abdullah Hamdullah Paşa Za'feranbolulu Ali Ağa'nın oğludur. Çengelköy'de doğdu. 1195'de (1781) bostancıbaşı ve sırasıyla haseki olup Rebiyülevvel 1224'de (Nisan-Mayıs 1809) bostancıbaşı oldu. Rebiyülâhir 1230'da (Mart 1815) azledilip 4-5 gün sonra Başbaki kulu olup 1231'de (1816) sipahiler ağası, 1234'de (1819) mîrahûr-ı evvel, 20 Ramazan 1234'de (13 Temmuz 1819) vezir rütbesiyle kapdan-ı deryâ oldu ve 19 Safer 1237'de (15 Kasım 1821) istifa eyledi, Kütahya ve Karahisar mutasarrıflığıyla birlikte sevahil muhafızı, 27 Safer 1238'de (12 Kasım 1822) sadrazam olup 27 Cemaziyelâhir 1238'de (11 Mart 1823) azledilmiş ve İzmit'e gidip aynı yıl ma'lûlen orada vefat etmiştir. Sâdık, iyiliksever ve sert olup Çengelköy'de bir cami yaptı. Oğlu Hasan Paşa'dır. Diğer oğlu İzzet Bey yaşlı ve emekli olarak halen hayattadır. (III. 394/95)

Abdullah İffet Bey (Lalazâde) Nurî Bey'in oğludur. Mektûbî-i sadâret ve sonra âmedî hulefasından olmuştur. 1212'de (1797/98) teşrifatçı olup Ramazan 1213'de (Şubat 1799) azledilip o sene Zilka'desinde (Nisan-Mayıs 1799) yeniçeri kâtibi oldu. Çeşitli görevlerde bulunduktan sonra Zilka'de 1221'de (Ocak 1807) rikâb-ı hümâyûn mektupçusu, 1224'de (1809) tezkire-i sânî, 1225'de (1810) çavuşbaşı, 1228'de (1813) nişancı ve aynı yıl defterdar-ı şıkk-ı sânî olup 1240'da (1824/25) vefat eylemiştir. Doğru, asîldi. (III. 395)

Abdullah İzzet Bey Müderris, Rebiyülevvel 1249'da (Temmuz-Ağustos 1833) Haleb mollası olup 19 Ramazan 1254'de (6 Aralık 1838) vefat etti. (III. 397)

Abdullah Kâmî Efendi Sa'dullah Enverî Efendi'nin kardeşidir. 1187'de (1773) hâcegândan olup mansıpları devretti. (III. 386)

Abdullah Kâmil Paşa Askerlikten yetişip 4 Şevvâl 129(?)'da (21 Eylül 1879) mîrlivâ iken vefat eyledi. Nakşibendî olup Haydarpaşa'da medfundur. (III. 399)

Abdullah Keşşâf Efendi (A'rec) Tirelidir. Müderris ve dersiâm olup sonra Ayasofya müderrisi oldu. 1243'de (1827/28) vefat etti. Üsküdar'da Akağa Mezarlığı'nda defnedildi. (III. 396)

Abdullah Mâdih Efendi (Bahâeddinzâde) İzzet Efendi'nin oğlu olup müderris ve mevâlîden olmuştur. (III. 399)

Abdullah Mâhir Efendi Bosnalıdır. Hacı Beşir b. Muhyiddin b. Velîyeddin'in oğludur. 1059'da (1649) doğmuştur. Müderris, Ayntab mollası oldu. Azledilmiş olarak 12 Şa'bân 1122'de (6 Ekim 1710) vefat etti. Şair, münşî, derviş huylu olup *Divan*'ı vardır. (III. 371)

Abdullah Mehmed Efendi (Şemseddinzâde) Nefeszâde Şemseddin Efendi'nin(→) torunudur. Müderris olup 1148'de (1735/36) vefat etti. (III. 167)

Abdullah Muhib Bey Sirozlu İsmail Bey'in oğlu olup müderris, Şevvâl 1268'de (Temmuz-Ağustos 1852) Sofya mollası, Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) Mısır mollası, 1281'de (1864/65) Mekke mollası oldu. 1295 (1878) yılından sonra vefat etti. (III. 398)

Abdullah Musîb Paşa (Babanlı) Büyük kardeşi Ahmed Paşa'nın azlinde 1264'de (1848) mîrimîran rütbesiyle Süleymaniye mutasarrıfı olup 1268'de (1852) İstanbul'a geldi. Sonra Çıldır kaymakamı ve Muharrem 1281'de (Haziran 1864) Van mutasarrıfı olup 1285'de (1868) azledilip sonra Maraş mutassarrıfı oldu. 21 Receb 1288'de (6 Ekim 1871) Bingazi valisi, Muharrem 1290'da (Mart 1873) azledilip 1292'de (1875) Harput mutasarrıfı olup 1293'de (1876) azledildi. 26 Ramazan 1294'de (4 Ekim 1877) vezir rütbesiyle Basra valisi olup 1296'da (1879) azledildi. Beyrut'a geldi. 1298'de (1881) orada vefat etmiştir. Âlim, cömert, ılımlı, hoşsohbetti. Oğlu Rızâ Bey'dir(→). (III. 399)

Abdullah Nâilî Paşa Davutpaşalı Hacı Halil Ağa'nın oğludur. 1125'de (1713) Divan-ı Hümâyûn kalemine girdi ve Yenikapı Mevlevîhanesi şeyhi Peçuylu Ârif Ahmed Efendi'ye damad oldu. Cemaziyelâhir 1143'de (Aralık 1730) Divan-ı Hümâyûn kesedarı olup Şa'bân 1149'da (Aralık 1736) beylikçi, 1153'de (1740) rikâb-ı hümâyûnda beylikçi, sonra teşrifatçı, Şevvâl 1158'de (Kasım 1745) ikinci kez beylikçi, Zilka'de 1160'da (Kasım 1747) reisülküttab, Muharrem 1167'de (Kasım 1753) defterdar-ı sâkk-ı evvel ve 7 Şa'bân 1168'de (Mayıs-Haziran 1755) vezirlikle birlikte sadrazam oldu. Zilka'de 1168'de (Ağustos 1755) azille Sakız'a gönderilip 1169'da (1755/56) Kandiye, 1170'de (1756/57) Selânik, Cemaziyelevvel 1171'de (Ocak 1758) Cidde valisi olup Zilhicce 1171'de (Ağustos 1758) Mekke'den birkaç saat ayrıldığı sırada hastalanıp vefat etti. Na'şı Mekke'ye getirilip Zemzem Kuyusu yakınında gasl ile yedi kere Beyt-i Şerif tavaf ettirilip Hz. Hadice'nın yakınına defnedilmiştir. Fâzıl, hüner sâhibi, temiz ve dindardı. Reisliğinde *Vassâf Tarihi*'ni Avnî Efendi'yle diğer kâtiplere okutmuştu. Kadirîhane'ye minber koydu. Oğlu Şâkir Feyzullah Bey ve onun oğulları Halil Nurî Bey ve Abdürrahim Necib Bey'dir. Nurî Bey'in oğlu Nebil Bey, Necib Bey'in oğlu Şekib Bey'dir. Kardeşi ise ricâlden Ebûbekir Vahdetî Efendi'dir. (III. 381)

Abdullah Nebîh Paşa Kapıcıbaşı ve 1214'de (1799/1800) mîrimîran olup Resmo mutasarrıfı olmuştur. Sonra vefat etti. (III. 386)

Abdullah Nidâî Efendi Kâşgarî Tekkesi'nin ilk şeyhi Abdullah Efendi'nin(→) torunudur. Hacı İsmail Efendi'nin(→) 1212'de (1797/98) vefatı üzerine şeyh olup 14 ay sonra [7 Rebiyülevvel 1213 (19 Ağustos 1798)] vefat etti. Yerine Lâtif Efendi(→) geçti. (III. 382)

Abdullah Paşa Ümerâdan ve sonra beylerbeyilerinden olup II. Bâyezid zamanında (1481-1512) vefat eylemiştir. Oğlu Abdülkerim Çelebi'dir. (III. 362)

Abdullah Paşa Rizelidir. Çavuşluktan beytülmal emini, 1002'de (1593/94) matbah emini, 1005'de (1596/97) kapıcılar kethüdâsı ve sonra beylerbeyi olup III. Mehmed devri (1595-1603) sonlarında vefat eyledi. Oğlu Defterdar Hasan Paşa'dır. (III. 365)

Abdullah Paşa Kürttür. Ankara beylerbeyi oldu. 1061'de (1651) vefat etmiştir. (III. 367)

Abdullah Paşa Endurûnludur. Yükselerek rikâbdar-ı şehriyârî oldu.

1072'de (1661/62) Silifke paşası, sonra Çirmen beyi oldu. Muharrem 1092'de (Ocak-Şubat 1681) vefat etmiştir. (III. 368)

Abdullah Paşa Gürcüdür. Yeniçeri olup yükselerek 1099'da (1688) kul kethüdâsı, sonra Rumeli beylerbeyi pâyesi olup sonra ayrılmıştır. 1101'de (1689/90) sekbanbaşı oldu. 1103'de (1691/92) Bursa mutasarrıfı, sonra vezirlikle Yeniçeri ağası oldu. 1106'da (1694/95) Bursa sancağıyla Belgrad muhafızı olup 1108'de (1696/97) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (III. 369/70)

Abdullah Paşa Deryâ beylerinden olup 1122'de (1710) vefat etti. Beşiktaş'ta Sinan Paşa Mezarlığı'nda medfundur. (III. 371)

Abdullah Paşa Cebeci Ocağı'ndan yetişip cebeciler kethüdâsı olup Şevvâl 1136'da (Temmuz 1724) cebecibaşı oldu. 1143'de (1730/31) kendisi ve cebeciler kethüdâsı Abdülkadir Ağa ve Başçavuş İsmail Ağa ile birlikte azledildi ve Cemaziyelevvel'de (Kasım 1730) taşraya memur oldular. Sonra mîrimîranlıkla Seddülbahir muhafızı oldu. Muharrem 1147'de (Haziran 1734) Rodos'da vefat etti. (III. 376)

Abdullah Paşa Yeniçeri olup yükselerek seksoncubaşı, Şevvâl 1145'de (Mart-Nisan 1733) kul kethüdâsı, 1147'de (1735/36) yeniçeri ağası olup Rebiyülevvel 1150'de (Temmuz 1737) vezirlikle birlikte sadâret kaymakamı oldu ve sadrazamın gelişinde de ağalıkta bırakıldı. Rebiyülevvel 1151'de (Haziran-Temmuz 1738) Vidin'de vefat edip ve orada Hünkâr Camii'nde defnedilmiştir. Sâdık ve cesurdu. Molla Şeref Mescidi yanında bir mektep yaptı. (III. 377)

Abdullah Paşa Arnavut beylerinden olup İşkodra beylerbeyi olmuş, 1159 (1746) ve 1160 (1747) yıllarında orada bulunmuş ve sonra vefat etmiştir. (III. 378)

Abdullah Paşa İşpoz udur. Beylerbeyi ve Karahisar mutasarrıfı olarak orduda görevlendirildi. 1184'de (1770/71) Sultanönü Sancağı'nın eklenmesiyle İbrail'e memur oldu. 1185'de (1771/72) Kılburun muhafızı oldu. 1186'da (1772/73) Varna serasker kaymakamı olup sonra vefat eylemiştir. Oğlu Mahmud Paşa ve kardeşinin oğlu da Ahmed Paşa'dır. (III. 385)

Abdullah Paşa Bağdad valisi Ömer Paşa'nın kethüdâsı olup 1190'da (1776) vezir rütbesiyle Bağdad ve Mısır valisi olup 1192 (1778) başlarında vefat etti. Kudretli bir idareciydi. (III. 386)

Abdullah Paşa Boşnaktır. Hekimzâde Ali Paşa'nın Enderûn ağalarından olup sonra Bosna defterdarı olan İsmail Ağa'nın oğludur. 1135'de (1722/23) doğdu. İstanbul'a geldiğinde Enderûn'a girdi. Başçukadar ve sonra silahdar-ı şehriyârî oldu. 1187 sonlarında (1774 başları) vezir rütbesiyle rikâb kaymakamı oldu. 1188 başlarında (Mart-Nisan 1774) azledilerek Karahisar'a gönderildi. Ardından Sivas valisi ve sonra Anadolu sol kol asker sürücüsü oldu. Harpden sonra Rebiyülevvel 1189'da (Mayıs 1775) Maraş valisi olup eşkıyayı dağıttı ve ardından Anadolu valisi oldu. 1191'de (1777) Rumeli valisi, ardından Diyarbekir valisi ve aynı yıl İsmail seraskeri, 1194'de (1780) Bosna, 1196'da (1782) Belgrad valisi olup 29 Rebiyülevvel 1199'da (9 Şubat 1785) ansızın vefat etti. Sâdık, doğru idi. (III. 387)

Abdullah Paşa Adana mütesellimi olup 1201'de (1786/87) mîrimîran rütbesiyle Azir (Uzeyr) mutasarrıfı oldu ve sonra vefat etti. (III. 388)

Abdullah Paşa Salnalıdır. Yükselerek mîrimîran olup Cemaziyelevvel 1210'da (Kasım 1795) İnebahtı muhafızı oldu. Ramazan'da (Mart 1796) azledildi ve sonra tekrar nasbolundu. 1212'de (1797/98) vefat etti. Oğlu ricâlden Ca'fer ve Sâdık beylerdir. (III. 391)

Abdullah Paşa Adanalı Ömer Paşa'nın oğludur. 1162'de (1749) doğdu. Babasının Şam'da vefatı üzerine İstanbul'a geldi ve Hekimoğlu Ali Paşa'nın kızıyla evlendi. Devlet hizmetlerinde tecrübe olunması ferman buyurulmayla Başbaki kulu oldu. 20 Rebiyülâhir 1209'da (14 Kasım 1794) çavuşbaşı olup 20 Receb 1210'da (30 Aralık 1796) azledildi. 3 Receb 1214'de (1 Aralık 1800) vezir rütbesi verilip Anadolu valiliğiyle sadâret kaymakamı oldu. 2 Şevvâl 1215'de (16 Şubat 1801) vefat etti. Kayınpederinin türbesi haricinde medfundur. Akıllı, tedbirli ve güzel ahlâk sâhibiydi. (III. 392)

Abdullah Paşa Bağdad valisi Süleyman Paşa'nın kölesidir. Ona kethüdâ olup 1225'de (1810) Van kaymakamı ve ardından vezirlikle Bağdad valisi oldu. Muharrem 1228'de (Ocak 1813) vefat etti. Yaşı 50'ye varmıştı. (III. 393)

Abdullah Paşa Kapıcıbaşı, yükselerek mîrimîran ve Kars muhafızı oldu. 1226'da (1811) vezirlikle Erzurum valisi olup Muharrem 1228'de (Ocak 1813) orada vefat eyledi. (III. 393)

Abdullah Paşa Arab Melek Ahmed Paşa'nın oğludur. Gençliğinde kapıcıbaşı olup bu görevde uzun yıllar kalmıştı. 1229'da (1814) vezir rütbesiyle Konya valisi oldu. Bir iki sene sonra vefat etmiştir. (III. 394)

Abdullah Paşa Yükselerek kapıcıbaşı ve sonra Sayda mütesellimi ve mîrimîran oldu. 3 Rebiyülevvel 1235'de (20 Aralık 1819) vezir rütbesiyle Sayda valisi olup Ramazan 1237'de (Haziran 1822) Konya'ya gönderildi. 1238 (1823) yılından sonra vefat eylemiştir. (III. 394)

Abdullah Paşa Yükselerek mîrimîran oldu. Sonra Anapa muhafızı olup 1246 (1830/31) tarihlerinde vefat etmiştir. (III. 396)

Abdullah Paşa Cezzar Ahmed Paşa'nın oğludur. Yükselerek 1230'da (1815) vezir rütbesiyle Sayda valisi oldu. 1235'de (1819/20) azledilip 1237'de (1821/22) tekrar atandı. 1247'de (1831/32) Mısır'a götürüldü. Sonra İstanbul'a gelip yerleşti. 1271 (1854/55) yılına doğru vefat eylemiştir. (III. 397/98)

Abdullah Paşa Askerlikten yetişerek uzun müddet Trablusgarb'da bulundu. Sonra 3. Ordu livâsı oldu. Zilka'de 1281'de (Nisan 1865) vefat eyledi. (III. 398)

Abdullah Paşa (Azmzâde) Mehmed Paşa'nın oğludur. Mîrimîran rütbesiyle cerde başbuğu ve Trablusşam valisi oldu. 1198'de (1784) Sivas, vezirlikle Ramazan 1200'de (Temmuz 1786) Diyarbekir valisi olup azilden sonra Rodos'a gönderildi. Zilka'de 1201'de (Ağustos-Eylül 1787) Adana, sonra Konya valisi oldu. Cemaziyelevvel 1206'da (Ocak 1792) İçel, Cemaziyelevvel 1208'de (Aralık 1793) Anadolu ve ardından Haleb, 1210'da (1795/96) Şam ve sonra Ma-

raş ve 1213'de (1798/99) Diyarbekir valiliği eklenmesiyle Mısır valisi ve 1214'de (1799/1800) Şam valisi olup Safer 1222'de (Nisan 1807) azledildi. Rebiyülevvel 1223'de (Mayıs 1808) Rakka valisi olup azledildi. 1227'de (1812) Hamid Sancağı mutasarrıfı olup 1228'de (1813) Hama'da vefat eylemiştir. Yaşı 90'ı aşkın olup Hama'da vakıfları ve büyük bir medresesi vardır. Oğlu Halil Paşa olup Sultan Abdülaziz devrinde (1861-1876) Şam'da vefat eylemiştir, diğeri Hâfız Bey yakın zamanda vefat etti. Bu Hâfız Bey'in oğlu Mehmed Bey, Fâzıl Mustafa Paşa'ya kethüdâ ve Kânî Paşa'ya damad olmuştur. (III. 393)

Abdullah Paşa (Babanlı) Yeğeni Mahdum Paşa ile Baban sancağında halef ve selef oldu. 1240 (1824/25) tarihlerinde vefat etti. (III. 395)

Abdullah Paşa (Boynueğri) Kerküklü Seyyid Hasan Paşa'nın oğludur. Enderûnludur. Hassa silahşorlerinden olup kapıcılar kethüdâsı oldu. Muharrem 1151'de (Nisan-Mayıs 1738) mîrahûr-ı evvel olup Zilka'de 1158'de (Aralık 1745) vezirlikle Kıbrıs ve Ramazan 1159'da (Eylül-Ekim 1746) Rakka, Zilhicce'de (Aralık) ikinci kez Kıbrıs valisi oldu. Rebiyülevvel 1160'da (Mart 1747) Aydın muhassılı oldu. O sene 17 Şa'bân'da (24 Ağustos 1747) sadrazam oldu. 23 Muharrem 1163'de (2 Ocak 1750) azledildi ve ertesi gün Rodos'a gönderildi. Cemaziyelâhir'de (Mayıs 1750) Konya, sonra Bosna ve 1164'de (1751) Mısır valisi olup 1165'de (1752) azledildi. Sonra Diyarbekir valisi olup Cemaziyelevvel 1173'de (Ocak 1760) Haleb valisi oldu. Şa'bân 1174'de (Mart 1761) orada vefat eyledi. Yumuşak huylu, gönül okşayan, cömert, maarif sever, gayretli ve derviş huyluydu. Oğlu Ahmed Bey ve Said Bey'dir. Ahmed Bey'in oğlu Ali Bey'dir(→). (III. 382/83)

Abdullah Paşa (Cizyedar) Kara Mustafa Paşa'nın cizyedarlığından yetişerek 1095'de (1684) kapıcılar kethüdâsı, 1097'de (1686) mîrahûr-ı sânî, Muharrem 1099'da (Kasım 1687) kapıcıbaşı, 1100'de (1688/89) Başbaki kulu ve o sene küçük defterdar, sonra vezirazam kethüdâsı oldu. 1105'de (1693/94) vezir rütbesiyle sadâret kaymakamı olup kısa süre sonra o sene içinde vefat eylemiştir. Edirne'de Üç Şerefeli Cami'ye defnedildi. (III. 369)

Abdullah Paşa (Çeteci) Diyarbekir'de Çermiklidir. Vezirlere levend başağası olarak kahramanlığıyla tanındı. Bu ün kendisini mîrimîran eyledi. 1152'de (1739/40) Sivas, Cemaziyelâhir 1153'de (Eylül 1740) Diyarbekir, Muharrem 1154'de (13 Kasım 1743) Rakka beylerbeyi oldu. 26 Ramazan 1157'de (2 Kasım 1744) vezîr rütbesiyle Diyarbekir valisi olup Ramazan 1159'da (Eylül-Ekim 1746) Adana, Rebiyülevvel 1160'da (Mart 1747) Faş ve Ramazan'da (Eylül) Van, Cemaziyelevvel 1161'de (Mayıs 1748) Trabzon, Zilhicce 1162'de (Kasım-Aralık 1749) üçüncü kez Diyarbekir, Cemaziyelevvel 1164'de (Nisan 1751) Erzurum ve Rebiyülevvel 1165'de (Ocak-Şubat 1752) dördüncü kez Diyarbekir, Receb 1166'da (Mayıs 1753) Anadolu ve Receb 1167'de (Mayıs 1754) ikinci kez Erzurum, Safer 1168'de (Kasım-Aralık 1754) üçüncü kez Sivas, Zilhicce 1170'de (Ağustos-Eylül 1757) Haleb, Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) hac emiri ve Şam

valisi olup Rebiyülâhir 1172'de (Aralık 1758) taltifname-i hümâyûn gönderildi. Cemaziyelevvel 1173'de (Ocak 1760) beşinci kez Diyarbekir valisi olup Rebiyülevvel 1174'de (Ekim 1760) Diyarbekir'de vefat eylemiştir. Çöl Arablarını yola getirmesiyle meşhurdur. Hangi yere vardıysa muvaffak olup maarif ve edebden hissedardı. Yazısının güzelliği meşhur olup her vardığı şehirde celî yazıları vardır. İstanbul'da Sarıgerz Mescidi'ne minber koyup cami eyledi. *Tertib-i Zîba, Enhârü'l-Cinân fî Vicdani Ayâti'l-Kur'an* adlı iki eseri irfanını göstermiştir. Yeğeni Hüseyin Paşa ve torunu Ahmed Paşa'dır. (III. 381/82)

Abdullah Paşa (Hacegî) Ümerâdan olup yükselerek Selânik beylerbeyi olup 1030'da (1621) Leh harbinde bulundu ve sonra vefat etti. (III. 365)

Abdullah Paşa (Hazinedarzâde) Süleyman Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve Canik muhassılı oldu. Rebiyülâhir 1258'de (Nisan 1842) vezir rütbesiyle Trabzon valisi oldu. Safer 1262'de (Şubat 1846) azledildi. İstanbul'a gelip Cemaziyelâhir 1262'de (Haziran 1846) vefat eyledi. Bostan İskelesi'nde medfundur. Oğullarından biri Mustafa Şevket Bey'dir(→). (III. 397)

Abdullah Paşa (Husrevzâde) Bölük ağalıklarında bulundu. Zilka'de 1000'de (Ağustos 1592) Van beylerbeyi oldu. 1002'de (1593/94) azledildi, sonra Erzurum beylerbeyi olup III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat etmişdir. (III. 364)

Abdullah Paşa (Köprülüzâde) Şehid sadrazam Fâzıl Mustafa Paşa'nın ikinci oğludur. 2 Şa'bân 1112'de (12 Ocak 1701) de şeyhülislâm Feyzullah Efendi'ye damad ve bu günlerde kubbe veziri oldu. Ardından nişancı ve 1114'de (1702/03) İstanbul kaymakamı oldu. O sene Hanya, 1117'de (1705/06) Sakız, Rebiyülevvel 1119'da (Haziran 1707) Sivas, 1121'de (1709) Trabzon, 1122'de (1710) Ağrıboz, sonra ikinci defa Hanya, 1124'de (1712) ikinci defa Trabzon, sonra Musul, 1127'de (1715) Aydın valisi, 1128'de (1716) Kudüs ve Hamid sancaklarıyla Mora seraskeri, Zilka'desinde (Ekim-Kasım 1716) İnebahtı muhafızı, 1129'da (1717) Şam, 1130'da (1718) Diyarbekir, Rebiyülevvel 1132'de (Ocak 1720) Erzurum valisi ve Zilka'de 1135'de (Ağustos 1723) Van vilayetiyle Azerbaycan ve Tebriz seraskeri oldu. 1137'de (1724/25) Tebriz'i fethedince Tebriz ve Van eyaletleri verilip Zilka'de 1135'de (Temmuz 1726) seraskerlikten ayrıldı. 1139'da (1726/27) Sayda valisi olarak Muharrem 1141'de (Ağustos 1728) Kandiye, o sene Zilhicce'de (Temmuz 1729) Mısır, Muharrem 1144'de (Temmuz 1731) tekrar Kandiye, Rebiyülevvel 1145'de (Eylül 1732) Bender ve Şevvâl'de (Mart-Nisan 1733) Konya ve 1146'da (1734/35) yine İran canibi seraskeri oldu. 1148'de (1735/36) şehid oldu. Akıllı, olgun, cesur, tedbirli, âdil, mücahid, âlimdi. Oğlu Ebû Nâil'e *el-İfadetü'l-Muknia fi Kıraâti'l-Eimmeti'l-Erbaa* adlı eseri yazdı. (III. 376/77)

Abdullah Paşa (Muhassıl) Aydınlıdır. Oranın sayılı ailelerinden olduğundan Rebiyülevvel 1132'de (Ocak 1720) Rumeli pâyesiyle Aydın muhassılı oldu. Cesurluğu ve askerlikteki ustalığı yüzünden Cemaziyelâhir 1138'de (Şubat 1726) vezirlik verildi.

Zilhicce 1140'da (Temmuz 1728) Emine Sultan ile evlendi. 1144'de (1731/32) Şam, bir yıl sonra Haleb valisi ve 1146'da (1733/34) yine Aydın muhassılı oldu. Zilhicce 1147'de (Mayıs 1735) vefat etti. Damadı Abdurrahman Bey(→) oğlu Abdüllâtif Bey'dir. (III. 376)

Abdullah Paşa (Muhsinzâde) 1081'de (1670/71) vefat eden Halebli tâcir Muhsin Çelebi'nin oğludur. "Musulî" diye meşhur kardeşi Mehmed Efendi, darbhane defterdarı olduğunda yerine 1122'de (1710) darbhane emini oldu. 1125'de (1713) birden defterdar-ı şıkk-ı evvel, az müddet sonra darbhane emini, beş ay sonra başmuhasebeci ve sonra küçük ruznâmeci, ayrıldıktan sonra üçüncü kez darbhane emini, 1126'da (1714) sadâret kethüdâsı olup sonra Çorlulu Ali Paşa'ya damad oldu. Azilden sonra Başbaki kulu olup Mısır'a memur olarak Şevvâl 1127'de (Ekim 1715) Mora defterdarı, Rebiyülevvel 1128'de (Mart 1716) Rumeli pâyesiyle Mora seraskeri, sonra İnebahtı muhafızı, Rebiyülevvel 1129'da (Şubat-Mart 1717) paşalığı kaldırılarak kapıcılar kethüdâsı, Receb'de (Haziran-Temmuz) ikinci defa sadâret kethüdâsı, Şevvâl'de (Eylül) nişancı, Zilka'de'de (Kasım) vezirlikle Vidin valisi, Safer 1130'da (Ocak 1718) yeniçeri ağası, 1 Safer 1131'de (24 Aralık 1718) Rumeli valisi, sonra Bosna, ikinci defa Rumeli valisi, Cemaiziyelevvel 1143'de (Kasım-Aralık 1730) ikinci defa yeniçeri ağası, Cemaziyelâhir 1143'de Adana, 1144'de (1731/32) Rumeli, 1145'de (1732/33) Bosna valisi ve Cemaziyelevvel 1149'da (Eylül 1736) Bender seraskeri oldu. 8 Rebiyülâhir 1150'de (5 Ağustos 1737) sadrazam olup 26 Ramazan 1150'de (17 Ocak 1738) İstanbul'a geldi. Selânik valisi, ardından İnebahtı, 1153'de (1740) yine Bosna valisi olup 1154'de (1741) azlolunmuş ve Safer 1158'de (Mart 1745) Rumeli valisi olup Receb 1159'da (Temmuz-Ağustos 1746) Varna'da emekli edilmiştir. O sene Bender muhafızı, Safer 1160'da (Şubat-Mart 1747) tekrar Bosna ve Şevvâl'de (Ekim) Tırhala valisi olup Rebiyülâhir 1162'de (Mart-Nisan 1749) orada vefat etti. Yaşı 90'dı. Tedbirli, hesap bilir, muktedirdi. Oğulları, Mehmed Paşa ve Hacı Ahmed Bey'dir. Kardeşi Mehmed Paşa ve bunun oğulları sudûrdan Ahmed Efendi'dir. "Muhsinzâdeler" halen vardır. Hatta reisülhattatîn Abdullah Bey bu aileden saygıdeğer bir insandır. (III. 379)

Abdullah Paşa (Muhtar Paşazâde) 1201'de (1786/87) Sultanönü mutasarrıfı oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 389)

Abdullah Paşa (Sarı) Canikli Ali Paşa'nın kölesi ve sonra kethüdâsı olup daha sonra da Battal Hüseyin Paşa'ya kethüdâ oldu. 1202'de (1787/88) orduya gelmek üzere mîrimîranlıkla Trabzon valisi oldu. 1206'da (1791/92) vefat etti. Oğlu Mehmed Bey'dir. (III. 389)

Abdullah Paşa (Süsenzâde) Mîrimîran olarak 1166'da (1753) Bender muhafızı olmuştur. Sonra vefat etti. (III. 380)

Abdullah Paşa (Şehsüvarzâde) Seyyid Mehmed Paşa'nın oğludur. Bender muhafızı ve mîrimîran olup 1139'da (1726/27) vefat etti. Korkusuz ve cesurdu. (III. 373)

Abdullah Paşa (Şerif) Muhammed b. Avnî Efendi'nin büyük oğludur. Rebiyülâhir 1272'de (Aralık 1855) vezirlikle Meclis-i Vâlâ üyesi oldu. 17 Ramazan 1274'de (1 Mayıs 1858) babasının vefatında Mekke emiri oldu. 23 Cemaziye âhir 1294'de (Temmuz 1877) vefat eyledi. Âlim, akıllı, tedbirli, sâdık idi. Oğulları, Ali Beyefendi ve Muhammed Beyefendi'dir. (III. 398)

Abdullah Paşa (Tavşanoğlu) İlbasanlıdır. Yükselerek mîrimîran oldu. 1215'de (1800/01) vefat eylemiştir. Damadı Payaslı İsmail Paşa'dır. (III. 392)

Abdullah Paşa (Uzun) Abaza Mehmed Paşa'nın kölesiydi. Sonra başçukadarı oldu. Sonra orduda Başbaki olup Rebiyülevvel 1182'de (Temmuz-Ağustos 1768) mîrimîran rütbesiyle Karasi mutasarrıfı oldu. Rusya savaşında başarısı görüldüğünden 1184'de (1770) vezirlik verildi. 1187'de (1773) Silistre valisi, 1189'da (1775) Diyarbekir valisi oldu ve Cemaziyelevvel 1191'de (Haziran 1777) Aydın muhassıllığı eklendi. Sonra Karahisar da ilâve edildi. Diyarbekir'e varmasının ardından 1191'de (1777) vefat eyledi. Cesur ve gayretliydi. (III. 386)

Abdullah Râşid Efendi Cezâyirli Hasan Paşa'nın divan kâtibi olup çeşitli görevlerde bulunduktan sonra 18 Safer 1222'de (27 Nisan 1807) vefat etti. Nuhkuyusu'nda medfundur. (III. 392/93)

Abdullah Râşid Efendi (Paşmakçızâde) Şeyhülislâm Paşmakçızâde Abdullah Efendi'nin(→) torunu Mustafa Nâkıd Efendi'nin oğludur. 1259'da (1843) Bağdad'ı, 1266'da (1850) Filibe mollası olmuştu. Daha sonra vefat etti. Oğlu Eşref Ahmed Efendi'dir(→). (III. 375; III. 397)

Abdullah Re'fet Bey Râif İsmail Paşazâde İsmet Bey'in ikinci oğludur. 1220'de (1805) müderris, Zilhicce 1249'da (Nisan 1834) Yenişehir mollası, Zilka'de 1260'da (Kasım 1844) Şam mollası, Muharrem 1263'de (Aralık 1846-Ocak 1847) Medine mollası, Cemaziyelevvel 1265'de (Nisan 1849) İstanbul pâyesi, Şevvâl 1269'da (Temmuz 1853) İstanbul kadısı, Ramazan 1270'de (Haziran 1854) Anadolu pâyesi ve Şevvâl 1274'de (Mayıs-Haziran 1858) Anadolu kazaskeri, Cemaziyelevvel 1275'de (Aralık 1858) Rumeli pâyesi, 1280'de (1863/64) Rumeli kazaskeri oldu. 1282'de (1865/66) vefat etti. Nuhkuyusu'nda medfundur. Bilgisi orta derecede, şair ve edipdi. Oğulları, devriye mevâlîsinden İsmet Bey ve kâtiplerden İzzet Bey'dir. (III. 398)

Abdullah Rıfkî Efendi Hüdâî (Fenâî) Tekkesi şeyhlerinden olup meşihatinin 16. senesinde 1184'de (1770/71) vefat eyledi. (III. 384)

Abdullah Said Efendi Kalemden yetişerek Şa'bân 1202'de (Mayıs 1788) kethüdâ kâtibi vekili ve sonra asâleten kethüdâ kâtibi olmuştur. Çeşitli görevlerde bulunduktan sonra 23 Ramazan 1216'da (27 Ocak 1802) vefat eylemiştir. (III. 392)

Abdullah Salâhaddin Efendi Gölükesriye'de 1117'de (1705) doğdu. Abdülaziz Efendi'nin oğludur. 20 yaşında İstanbul'a gelip tahvil kalemine girdi. Sonra Hekimzâde Ali Paşa'ya masraf kâtibi ve mektupçu oldu. Banaluka muharebesinde hizmetde bulundu. Mısır'da Cemâleddin Uşşakî'ye mürid ve damad oldu 1174'de (1760/61) Tâhir Ağa Tekkesi şeyhi oldu.

Muhyiddin Arabî hazretlerini rüyada görüp az vakitte yüzden ziyâde kitap yazdı. 29 Muharrem 1197'de (4 Ocak 1783) vefat eyledi. Tâhir Ağa Tekkesi'nde medfundur. Şairdir. Eserlerinin meşhuru: *Tercüme-i Şafiye*, *Mevâkıu-n-nücûm*, *Şerhu Makamât-ı Harîrî* ve *Tercüme-i Mesnevî-i Şerif*. (III. 387)

Abdullah Selâm Efendi Ebûbekir Paşa'nın imamı Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris olup 1207'de (1792/93) vefat etti. (III. 389)

Abdullah Şefik Efendi Bina emini Yusuf Efendi'nin oğludur. Hâcegân rütbesiyle arpa emini oldu. 1213'de (1767/99) vefat etti. Babasının yanına defnedildi. (III. 391)

Abdullah Tevfik Efendi (Paşmakçızâde) Müderris, molla, bilâd-ı hamse mollası oldu. 1295 (1878) yılından sonra vefat etti. (III. 398/99)

Abdullah Ubudî Efendi Alâiyelidir. Süleymaniye müderrisi olup Zilhicce 1006'da (Temmuz 1598) vefat etti. (III. 365)

Abdullah Vassâf Efendi Akhisar'da medfun Şeyh Mecdeddin'in soyundan olup Kara Halil Efendi'nin öğrencisi oldu. İmtihanla 1111'de (1699/1700) müderris ve üstadına damad oldu. 1137'de (1724/25) Selânik mollası, sonra fetvâ emini, Ramazan 1144'de (Mart 1732) Mısır mollası, 1147'de (1734/35) Mekke pâyesi ve Zilhicce 1149'da (Nisan 1737) Kara Mustafa Paşa'nın İran elçiliğinde Anadolu pâyesiyle Şalgamcızâde ile birlikte görüşmelere memur oldu. Kandehar, Semerkand ve İsfahan'da faziletini gösterdi. 1154'de (1741) Anadolu kazaskeri olup 1155'de (1742) azledildi. Zilhicce 1159'da (Aralık 1746/Ocak 1747) Rumeli pâyesi oldu. 2 Receb 1162'de (18 Haziran 1749) Rumeli kazaskeri oldu. 2 Şa'bân 1165'de (15 Haziran 1752) ikinci kez Rumeli kazaskeri oldu. 28 Rebiyülevvel 1168'de (12 Ocak 1755) şeyhülislâm olup o sene 27 Şa'bân'da (8 Haziran 1755) azledilerek Bursa'ya gönderildi. Döndükten sonra Zilka'de 1174'de (Haziran 1761) vefat eyledi. Eyüp'de kayınpederinin kabri yakınında defnedildi. "Mevtüü'l âlim mevtü'l âlem" vefat tarihidir. Şiir ve kitap yazmaktan geri kalmayan âlimlerdendi. Ta'lik yazısında güzel edâsı vardı. *Unvanü'ş-Şeref* ve 1500 beyitlik *Behcetname*'si ve kelâmda *Zemzeme*'si vardır. Oğlu Es'ad Efendi olup bir oğlu da müderris Yahyâ Efendi'dir(→). (III. 382)

Abdullah Zâkirî Efendi Hüdâî Mahmud Efendi zâkirbaşısı Osman Efendi'nin oğludur. Kürsü şeyhi olarak Fâtih Camii vâizi iken Muharrem 1068'de (Ekim 1657) 60 yaşında vefat etti. Oğlu Zâkirzâde Abdülvehhâb Efendi'dir. (III. 367)

Abdullahzâde *bak.* Ahmed Efendi

Abdurrahman *bak.* Abdî Paşa

Abdurrahman Erzincanlıdır. Amasya'da Safiyeddin Erdebilî halifelerinden bir zat idi. 835'de (1431/32) vefat eyledi. (III. 309)

Abdurrahman Ağa Hayır sahiplerindendir. Bu senelerde (1510'lar) vefat etti. Üsküdar'da Kefçededе'de medfundur. (III. 311)

Abdurrahman Ağa Bosnalıdır. Saraydan yetişerek saray ağası ve hazinedar olup 1099'da (1688) kapı ağası olup 1102'de (1690/91) azledilmiş ve 1107'de (1695/96) vefat eylemiştir. (III. 316)

Abdurrahman Ağa Haleblidir. Kapıcıbaşı, başbaki kulu olup Cemaziyelevvel 1125'de (Haziran 1713) çavuşbaşı oldu. Sonra azledildi ve 1146'da (1733/34) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 31718)

Abdurrahman Ağa Enderûn'dan yetişerek rikâbdar, çukadar, sonra silahdar-ı şehriyârî oldu. 1184'de (1770) vefat etti. Üsküdar'da "Yanık Ömer" kabri yanına defnedildi. (III. 322)

Abdurrahman Ağa Padişah Mûsâhibi olup 3 Safer 1206'da (2 Ekim 1791) vefat etti. Ayazma Camii'nde medfundur. (III. 323)

Abdurrahman Ağa IV. Mustafa'nın kahvecibaşı olup Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) vefat etti. Rumelihisarı'nda Kayalar'da medfundur. (III. 324)

Abdurrahman Ağa Enderûnludur. Receb 1234'de (Mayıs 1819) peşkir ağası, sonra mitfah ve tülbend ağası, Safer 1235'de (Kasım-Aralık 1819) rikâbdar olup Muharrem 1239'da (Eylül 1823) hasta olduğundan emekli edildi. 1248'de (1832/33) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (III. 326)

Abdurrahman Ağa Sekbanbaşı olup İstanbul'un fethi sırasında şehid oldu. Ayakapı'da medfundur. (III. 309)

Abdurrahman Ağa (Hacı) Eski top ustalarından olup Vaka-i Hayriye'de güzel hizmeti gö üldü. Emekli olarak 1269'da (1852/53) vefat etti ve Kadirîler Tekkesi'ne defnedildi. Gayetle temiz, dindar ve gönlü aydınlık bir ihtiyardı. Torunu Mekteb-i Mülkiye müdürüyken Mekteb-i Sultanî müdürü olan Abdurrahman (Şeref) Efendi'dir. (III. 327)

Abdurrahman Ağa (Hacı) İzzet Mehmed Paşa'nın(→) kethüdâsı olup 10 Cemaziyelâhir 1275'de (15 Ocak 1859) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. (III. 461)

Abdurrahman Ağa (Küçük) İstanbul'da Eski Saray ağası olup 17 Rebiyülevvel 1115'de (31 Temmuz 1703) dârüssaâde ağası oldu ve 12 Muharrem 1116'da (17 Mayıs 1704) azledildi. 1140'da (1727/28) vefat eyledi ve Eyüp'e defnedildi. (III. 319)

Abdurrahman b. Sa'lebî Babası Mısır âlimlerindendi. 878'de (1473/74) vefat eyledi. *Ulûm-i Fâhire* eserlerindendir. (III. 310)

Abdurrahman Bey Semiz Ali Paşa'nın(→) oğludur. Annesi Mihrimâh Sultan'ın kızı Ayşe Hanım Sultan'dır. 1004'de (1595/96) annesini hacca götürmüştür. Kapıcıbaşı olup bir süre sonra vefat eyledi. Oğlu sadrazam Civan Kapıcıbaşı Mehmed Paşa'dır. (I. 202)

Abdurrahman Bey Kesriyelizâde Ahmed Paşa'ya damad oldu. Kapıcıbaşı olup sonra (1750'ler) vefat etti. (III. 321)

Abdurrahman Bey Muhassıl Abdullah Paşa'nın damadıdır. Kapıcıbaşı olup Zilka'de 1164'de (Ekim 1751) vefat eyledi. Vefa civarında medfundur. (III. 321)

Abdurrahman Bey Muhassıl Abdullah Paşa'nın(→) damadı olup Zilka'de 1164'de (Ekim 1751) vefat eyledi. (III. 376)

Abdurrahman Bey Mirza Mehmed Paşa'nın oğludur. Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. Rebiyülâhir 1173'de (Aralık 1759) masraf-ı şehriyârî kâtibi ve 1176'da (1776/63) ev-

kaf muhasebecisi oldu. Çeşitli görevlerde bulunduktan sonra 1186'da (1772) vefat eyledi. Silivrikapı'da medfundur. Oğlu meşhur Mustafa İffet Bey'dir. (III. 322)

Abdurrahman Bey Koca Abdî Paşa'nın(→) damadıdır. 1216'da (1801/02) vefat eyledi. Mollagürani'de medfundur. (III. 411)

Abdurrahman Bey Bâhir Mustafa Paşa'nın oğlu Mûsâ Bey'in oğludur. Silahşor, kapıcıbaşı olup 9 Zilhicce 1247'de (10 Mayıs 1832) vefat etti. Murad Molla Tekkesi'ne defnedildi. (III. 326)

Abdurrahman Bey Rüstem Paşa'nın damadı Sadrazam Ahmed Paşa'nın oğludur. (III. 313)

Abdurrahman Bey (Abdülcebbarzâde) Selim Sırrî Bey'in(→) oğludur. Müderris olup 25 Receb 1248'de (18 Aralık 1832) vefat etti. Duvardibi'ne defnedilmiştir. (III. 60)

Abdurrahman Bey (Râtib Ahmed Paşazâde) Enderûn'dan yetişme olup III. Selim'e şehzâdeliğinde ikinci lala olmuştu. Sonra hâcegândan olup görevlerde bulundu ve Receb 1203'de (Nisan 1789) ordudan çağrılarak şehremini oldu. 1205 (1790/91) yılına doğru vefat eylemiştir. Kabiliyetliydi. (III. 323)

Abdurrahman Bey (Veysîzâde) Emin Paşa'nın(→) oğludur. Kapıcıbaşı olarak 1250 (1834/35) tarihlerinde vefat etmiştir. (I. 423)

Abdurrahman Bistamî Ali b. Ahmed'in oğludur. Antakyalıdır. Fakih muhaddis, tarihçi ve mutasavvıfdı. Şemseddin Fenârî gibi fâzıllar ile seyahatte arkadaşlık eyledi. 844'de (1440/41) vefat eyledi. Yaşlıydı. Bursa'da Sa'dî tekkesinde medfundur. *Fevâyihu'l-Miskiye fi'l-fevâtihi'l-Mekkiye* ve başka eserler kaleme aldı. (III. 309)

Abdurrahman Çelebi III. Mehmed'in şehzâdeliğinde Manisa'da reisülküttab ve sonra nişancı oldu. Orada vefat etti. (III. 313)

Abdurrahman Çelebi (Defterdarzâde) Defterdarzâde Mustafa Efendi'nin oğludur. Fodla kâtibi ve bu gibi görevlerde bulundu. Safer 969'da (Ekim 1561) da Anadolu defterdarı olup birkaç yıl sonra vefat etti. (III. 312)

Abdurrahman Ebû'l-Fazl (Şâfiî) Hasan'ın oğludur. 954'de (1547) vefat etti. *Şerh-i Anka* bunundur. (III. 311)

Abdurrahman Efendi Mehmed b. Ömer Halebî'nin oğlu ve Sinan Paşa'nın talebesidir. II. Mehmed (Fâtih) fazlını işitip sohbetlerine davet etti. Sonra kadılık verildi. Kütahya kadısıyken 908'de (1502/03) vefat etti. Fâzıl ve gözünü esirgemezdi. *Şerh-i Metâlî*'ye ta'likat yazdı. (III. 310)

Abdurrahman Efendi Balıkesirlidir. Ali b. Meymûn'un müridi olup onun 920'de (1514) vefatında yerine şeyh oldu. Vefatında, Bursa'da Namazgâh yakınına defnedilmiştir. (III. 312)

Abdurrahman Efendi Seyyid Yusuf b. Hüseyin Hüsnî'nin oğludur. 874'de (1569/70) doğdu. Öğrenimden sonra tasavvufa girmiştir. Meşhurlardandır. Velilik rütbesine ulaşmıştır. 954'de (1547) vefat eylemiştir. (III. 311)

Abdurrahman Efendi Amasyalı Ali Efendi'nin oğludur. Müderris, 953'de (1546) Haleb, 954'de (1547) Bursa ve aynı yıl Edirne mollası oldu. Şevvâl

958'de (Ekim 1551) birden Rumeli kazaskeri oldu. 23 Şevvâl 964'de (19 Ağustos 1557) azledildi. Receb 969'da (Mart 1562) Mısır kadısı olup Cemaziyelevvel 971'de (Aralık 1563/Ocak 1564) istifa eyledi. Cemaziyelevvel 974'de (Kasım-Aralık 1566) Mekke kadısı olup Receb 977'de (Aralık 1569) azledildi. Muharrem 981'de (Mayıs 1573) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Rebiyülevvel 983'de (Haziran 1575) azlolunup üç gün sonra vefat etti. Emir Buharî civarında mektebinde medfundur. Zeki ve kavrayışlıydı. Yenibahçe'de camii ve medfeni yanında bir mektebi vardır. Edirne ve Bursa'da birer mescidi vardır. Üstadı Sa'dî Efendi'nin *Hidâye* ve *Ekmel* hâmişindeki kelimâtını toplayan bir kitap yazmış ve *Kamus*'a olan hâşiyelerini toplayarak bir eser yapmıştır. (III. 312)

Abdurrahman Efendi Babası Manisa'da imam, vâiz, muhaddis ve müfessir olup kendi de mesleğe girip müderris oldu. 990'da (1582) vefat etti. Âlim ve fâzıldı. (III. 312/13)

Abdurrahman Efendi Müderris olup Ramazan 992'de (Ağustos 1584) vefat etti. (III. 313)

Abdurrahman Efendi Bosnalıdır. III. Murad devrinde (1574-1595) vefat etti. Hattatdır. (III/313)

Abdurrahman Efendi Müderris ve Maraş müftüsü olup yedi sene hizmetten sonra 1008'de (1599/1600) vefat etti. Günahtan sakınır ve doğru idi. (III. 313)

Abdurrahman Efendi Kefe müftüsü Süleyman Efendi'nin oğludur. Müderris, Şam, Diyarbekir, Medine, Bursa ve Galata mollası oldu. Zilka'de 1017'de (Şubat 1609) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Güzel ahlâk sâhibiydi. (III. 313)

Abdurrahman Efendi Anadoludandır. Müderris, Trablusşam mollası olup azledilmiş olarak 1034'de (1624/25) vefat etti. (III. 313)

Abdurrahman Efendi Kürttür. Tahranlı İbrahim Efendi'nin oğludur. Cemaziyelâhir 1065'de (Nisan 1655) vefat etti. Riyâziyeci ve ulemâden olup ta'likatı meşhurdur. Çeşitli ilimlere dair risaleleri vardır. (III. 314)

Abdurrahman Efendi Şer'îyat kâtibi ve müderris olup 26 Cemaziyelâhir 1099'da (28 Nisan 1668) vefat etti. Sak yazmada ustaydı. (III. 315)

Abdurrahman Efendi Atâullah Mehmed Efendi'nin(→) kardeşidir. Müderris iken 3 Muharrem 1099'da (9 Kasım 1687) vefat etmiştir. (III. 476)

Abdurrahman Efendi Üsküdarlıdır. Müderris olup Rebiyülâhir 1112'de (Eylül-Ekim 1700) vefat etti. (III. 316)

Abdurrahman Efendi Kırımlı Şa'bân Efendi'nin oğludur. Müderris olup 14 Safer 1122'de (14 Nisan 1710) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. (III. 317)

Abdurrahman Efendi Şehzâde Camii hatibi olup 1125'de (1713) vefat etti. Akrabasından Abdullah Efendi(→) ile Doymazdere'de yan yana medfundur. (III. 317)

Abdurrahman Efendi Müderris olup Kara Halil Efendi'nin(→) kethüdâsıydı. 3 Zilhicce 1133'de (25 Eylül 1721) vefat etti. (II. 291)

Abdurrahman Efendi Ahmed'in oğludur. Süleyman Paşa'nın imamı olup müderris, Bağdad ve Kudüs mollası olup Zilhicce 1139'da (Ağustos 1727) vefat etti. (III. 319)

Abdurrahman Efendi Beylânlıdır. İstanköy muharebesinde gösterdiği yararlıkla Cemaziyelevvel 1187'de (1773) kapıcıbaşı, sonra mîrimîranlıkla İçel mutasarrıfı oldu. Receb 1195'de (Temmuz 1781) Adana beylerbeyi oldu. Birkaç sene sonra vefat etmiştir. Evlâdından Hacı Ahmed Bey Beylân'da eşraftan olup 1142'de (1729/30) Konya'ya gitmiş ve orada vefat etmiştir. (III. 323)

Abdurrahman Efendi Yeniçeridir. 1143'de (1730) birkaç ay kadar sekbanbaşı olup Cemaziyelâhir'de (Kasım 1730) ayrıldı. Bu senelerde (1730'lar) vefat eylemiştir. (III. 319)

Abdurrahman Efendi Müderris, Kayseri mollası olup 1145 (1732/33) yılından sonra vefat etti. (III. 319)

Abdurrahman Efendi Ebezâde Abdullah Efendi'nin(→) damadıdır. Müderris olup 1146'da (1733/34) vefat ederek Eyüp'e defnedildi. (III. 372)

Abdurrahman Efendi Yenibahçelidir. 1156'da (1743) vefat eyledi. Eğrikapı'da defnedildi. (III. 320)

Abdurrahman Efendi Bursa'da Özbekler Tekkesi şeyhi olup 1157'de (1744) vefat eyledi. Orada Pınarbaşı'nda defnedildi. (III. 320)

Abdurrahman Efendi Çelebi Şeyh Hacı Mehmed Efendi'nin(→) kardeşidir. Nakşibendî ve Hekim Çelebi Tekkesi şeyhi olup 1147'de (1734/35) Ayasofya vâizi olmuştu. 40 sene şeyhlikte bulunup 1162'de (1749) vefat eylemiştir. Oğlu Seyyid Mehmed Efendi'dir(→) (IV. 212) [III. 322'de adı "Çelebi Şeyhzâde Abdurrahman Efendi" olarak verilmiş ve Mehmed Efendi'nin oğlu olarak gösterilmiştir.]

Abdurrahman Efendi Halvetî şeyhlerinden olup 1164'de (1751) vefat eyledi. Haydarpaşa'ya defnolundu. (III. 321)

Abdurrahman Efendi Kütahyalıdır. Müderris, 1274'de (1757/58) Sofya mollası oldu ve sonra vefat etti. (III. 327)

Abdurrahman Efendi Râgıb Mehmed Paşa'nın mensuplarından olup 1174'de (1760/61) hâcegânlıkla topçular kâtibi olup sonra vefat etti. (III. 322)

Abdurrahman Efendi İskiliplidir. Dersiâm ve müderris olup 3 Cemaziyelevvel 1177'de (9 Kasım 1763) vefat eyledi. Müfessir ve muhaddisdir. Karacaahmet'de medfundur. (III. 322)

Abdurrahman Efendi Seyyid Mehmed Efendi'nin(→) (v. 1167/1754) oğludur. Sa'dîyeden Gözoğlu Hasan Efendi'ye mürid olmuştu. Onun yerine Taşlıburun Tekkesi şeyhi oldu. 1191'de (1777) vefat eyledi. Hurrem Çavuş Mektebi'nde medfundur. Oğlu Mehmed Emin Efendi Hekim Çelebi Tekkesi şeyhi ve sonra babasının vefatında Taşlıburun Tekkesi şeyhi oldu. III. Selim devrinde (1789-1807) vefat etti. (IV. 212)

Abdurrahman Efendi Karabağlıdır. Müderris, dersiâm olup 1193'de (1779) vefat etti. Eyüp de medfundur. Oğlu Mustafa Molla'dır(→). (III. 323)

Abdurrahman Efendi Müderris, İzmir mollası olup 1193'de (1779) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (III. 323)

Abdurrahman Efendi Lazkiyelidir. Müderris, Zilhicce 1200'de (Ekim 1786) Belgrad mollası olup sonra vefat etti. (III. 324)

Abdurrahman Efendi Diyarbekirlidir. Müderris, 1203'de (1788/89) Yenişehir mollası olup o sene Şa'bân'da (Mayıs 1789) yolda vefat eyledi. (III. 323)

Abdurrahman Efendi Kuyucaklıdır. Velî Efendi'nin oğlu olup dersiâm oldu. 1200'de (1786) ders vekili ve Enderûn hocası olup 1205'de (1790/91) Haremeyn müfettişi oldu. 1206'da (1791/92) ayrılarak İzmir mollası oldu. Sene sonunda (Temmuz-Ağustos 1792) İzmir'de vefat etti. Fâzıl, âlimdi. Sülâlesine "Kuyucaklı" dendi. Oğlu Râgıb Ahmed Efendi(→) ile Mehmed Âtıf Efendi olup torunlarından bir de Osman Kâmil Efendi vardır. (III. 323)

Abdurrahman Efendi 1220'de (1805) vefat eyledi. Karacaahmet'e defnedilmiştir. Hattatdı. (III. 324)

Abdurrahman Efendi Müderris, 1206'da (1791/92) Bosna muhaddidi, 1210'da (1795/96) ikinci defa yenilenen matbaanın idaresine dârü't-tıbâa nâzırı unvanıyla memur olmuştur. 1222'de (1807) Yenişehir mollası olduktan sonra vefat etti. Hendese ilminde mâhir olup bu fende tek idi. (III. 325)

Abdurrahman Efendi Müderris olup 1224'de (1809) Hurşid Paşa ile harpde bulunarak ileri görüşlülük ve yiğitlik göstermesi üzerine Rebiyülevvel 1224'de (Nisan-Mayıs 1809) Sofya mollası oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 325)

Abdurrahman Efendi Şeyh olup bir aralık ordu şeyhi olmuştu. Rebiyülâhir 1229'da (Nisan 1814) vefat eyledi. Hekimoğlu Ali Paşa Camii'nde medfundur. (III. 326)

Abdurrahman Efendi Veysel Karanî neslindendir. Serlevha-i yemîn olup 1237'de (1821/22) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. (III. 326)

Abdurrahman Efendi 23 sene kadar Hindîler Tekkesi şeyhi olup Receb 1250'de (Kasım 1834) vefat etti. (III. 326)

Abdurrahman Efendi Selânik müftüsü olup mahrec mevleviyetini kazanmış ve 1250 (1834/35) yılından sonra vefat etmiştir. (III. 326)

Abdurrahman Efendi Mehmed Efendi'nin oğlu ve Ümmî Sinanzâde Hasan Efendi'nin damadıdır. Kadirîhane'ye şeyh olup 1123'de (1711) vefat eyledi. "Şerif-i sânî" denir. Yerine oğlu Hüseyin Efendi geçip 1126'da (1715) vefat eyledi. Bunun yerine diğer oğlu Halil Efendi geçti ve 1145'de (1732/33) vefat eyledi. Sonra Şerif Ahmed Efendi şeyh olup 1216'da (1801/02) vefat etti. Yerine geçen Hacı Mehmed Sırrî Efendi 1226'da (1811) vefat etti. Bir aralık Küçük Piyâle Tekkesi şeyhi Ali Rızâ Efendi şeyh olup ve 1264'de (1848) vefat etti. Sonra Abdüşşekûr Efendi olup 25 Rebiyülâhir 1277'de (10 Kasım 1860) vefat etti. Yerine oğlu Şerefeddin Efendi geçip 1290'da (1873) padişahın ikinci imamı oldu. Yerine oğlu Ahmed Efendi geçmiştir. (III. 317)

Abdurrahman Efendi Meşrebzâde Ali Efendi'nin damadı sudûrdan Meşreb Ali Efendi'nin oğludur. Müderris, 1222'de (1658) Selânik, Receb 1231'de (Haziran 1816) Mısır mollası, 1237'de (1821/22) Mekke, 1242'de (1826/27) İstanbul kadısı, 1246'da (1830/31) Anadolu kazaskeri, 1252'de (1836/37) Rumeli pâyesi ve Şa'bân 1258'de (Eylül 1842) Rumeli kazaskeri oldu. Ra-

mazan 1265'de (Ağustos 1849) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. 1266'da (1850) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (III. 327)

Abdurrahman Efendi Saray hocalarından ve dersiâm idi. 1268'de (1852) vefat eyledi. Eyüp'de Bostan İskelesi'nde medfundur. (III. 327)

Abdurrahman Efendi Karinâbâdlıdır. Müderris, dersiâm olup 3 Receb 1279'da (25 Aralık 1862) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. Oğulları Ömer Hilmî Efendi ve Hüseyin Hüsnî Efendi'dir. (III. 327)

Abdurrahman Efendi Kâtiplerden olup bir aralık Telgraf Nezâreti'nde mektupçu oldu. Sonra muavin olarak senelerce kalmış ve ûlâ olarak emekli edilmişti. 18 Cemaziyelâhir 1313'de (6 Aralık 1895) vefat eyledi. (IV. 862)

Abdurrahman Efendi Cami imamlarından Yunus Efendi'nin oğludur. Müderris olup Çekmece'de vefat etti. Zeki ve bilgiliydi. (III. 311)

Abdurrahman Efendi (Babakuş) Müderris ve Kefe müftüsü olup Zilka'de 983'de (Şubat 1576) vefat etti. İlm-i fürû ile uğraşırdı. Oğlu Ahmed Efendi'dir(→). (III. 312)

Abdurrahman Efendi (Bâbek Çelebi) Molla Arab yani Alâeddin Arabî-i Rıfâî'nin oğludur. Hatibzâde'nin öğrencisidir. Müderris, sahn müderrisi olup 920'de (1514) İstanbul kadısı olup 921'de (1515) tekrar sahn müderrisi oldu. 923'de (1517) vefat etti. Zeki, kavrayışlı, ilmi azdı. Çok konuşurdu (III. 310/11)

Abdurrahman Efendi (Bâkîzâde) Abdulbâkî Mahmud Efendi'nin(→) oğludur. Haleb, Şam, Kudüs, Mısır mollası olup 1045'de (1635/36) vefat etti. Eyüp'e defnedilmişti:. Oğlu Es'ad Fâizî Efendi'dir(→). (III. 295; III. 313)

Abdurrahman Efendi (Baldırzâde) Ali Efendi'nin oğludur. Müderris, 962'de (1555) ilk molla olarak Medine mollası oldu. 968'de (1560/61) Haleb mollası olup azledildikten sonra Şa'bân 977'de (Ocak 1570) vefat etti. Fâzıldır. (III. 311)

Abdurrahman Efendi (Cincizâde) Mevlidhan-ı Şehriyârî olup bu senelerde (1750'ler) vefat etti. Hekimoğlu Ali Paşa Türbesi'nde medfundur. Hattatdı. (III. 321)

Abdurrahman Efendi (Eminzâde) Mehmed Emin Ağazâde Hüseyin Ağa'nın oğludur. Müderris, Zilka'de 1187'de (Ocak-Şubat 1774) Yenişehr-i Fenâr, 1196'da (1782) Medine mollası oldu. Şam'a vardığında vefat edip Bilâl-i Habeşî'nin yanında defnedildi. Molla Gürâni Camii'nin minberini koydu. (III. 323)

Abdurrahman Efendi (Evliyazâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve 1144'de (1731/32) Eyüp kadısı ve sonra emekli olup 1180 (1766/67) tarihlerinde vefat etti. (III. 321; IV. 202)

Abdurrahman Efendi (Ezelîzâde) Konyalı İbrahim'in oğludur. Edebi ilimleri öğrendikten sonra Şeyh Cemâl Efendi'den el aldı. Konya'da Sâhib Atâ Zaviyesi şeyhi oldu. Zilhicce 974'de (Haziran 1567) vefat edip Mevlânâ Türbesi civarında defnedildi. Ömründe sadaka kabul etmedi. Cömert ve ermiş sayılanlardandı. *Bahrü'l-Ulûm*'u kaleme aldı. (III. 311)

Abdurrahman Efendi (Fakir ü Hakir) Abdülhalim Efendi'nin oğludur. Müderris, Trablusşam, Bağdad,

Bosna, Sakız ve Şam mollası oldu. Gelirken Karaman'da Zilhicce 1039'da (Temmuz 1630) vefat etti. Boş zihinli ve saftı. (III. 313)

Abdurrahman Efendi (Hacı) Şeyhülkurrâ olup 22 Zilka'de 1154'de (29 Ocak 1742) vefat eyledi. Tersane ardında medfundur. (III. 320)

Abdurrahman Efendi (Hacı) Şeyh Ömer Efendi'nin oğludur. Cibali hatibi ve zamanının şeyhülkurrâsıydı. Rebiyülâhir 1181'de (27 Ağustos 1767) vefat edip Okmeydanı'na defnedildi. (III. 322)

Abdurrahman Efendi (Halıcızâde) Uşşâkîdir. Müderris ve Yenişehir mollası oldu. Azledilmiş olarak 1051'de (1641/42) vefat etti. Oğlu Ahmed Efendi'dir(→). (III. 313)

Abdurrahman Efendi (Hüsâmzâde) Tulumcu Hüsâin Efendi'nin oğlu olup 1003'de (1594/95) doğdu. Müderris, molla olup 1054'de (1644) İstanbul kadısı oldu. Rebiyülevvel 1055'de (Mayıs 1645) azledildi. Ramazan 1062'de (Ağustos 1652) Rumeli kazaskeri oldu ve Şevvâl 1063'de (Eylül 1653) azledildi. Receb 1065'de (Mayıs 1655) şeyhülislâm olup Cemaziyelevvel 1066'da (Mart 1656) azledildi. Sonra Filibe kadısı olup 1071'de (1661) arpalıkla Mısır'dan Cize'ye gitti. Cemaziyelevvel 1081'de (Eylül-Ekim 1670) orada vefat etti. IV. Murad'ın hat hocasıydı. Kemankeşlikte benzeri az olarak pençesiyle çok ağır eşyayı kaldırır, birinci ve pehlivandı. Bununla beraber tefsirde yegâne olup *Keşşâf*'a vâkıf ve hat sanatında "İmâd-ı Rûm" idi. (III. 315)

Abdurrahman Efendi (İsâzâde) Müderris, Edirne ve Muharrem 1158'de (Şubat 1745) Medine mollası olup sonra vefat eylemiştir. (III. 320)

Abdurrahman Efendi (Kabasakalzâde) Kabasakal Ahmed Efendi'nin(→) torunu, Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. 1143'de (1730/31) Selânik mollası olarak 1146 (1733/34) yılına doğru vefat eylemiştir. (III. 319; I. 228)

Abdurrahman Efendi (Kadızâde) Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, sonra müteferrika oldu. 984'de (1576) Rumeli defterdarı olup 985'de (1577) vefat etti. Cömert ve kerimdi. İki kardeşi olup biri kadı, 1000 (1592) tarihlerinde vefat eden diğeri kılıç erbâbındandı. (III. 312)

Abdurrahman Efendi (Kadızâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve 1213'de (1798/93) Diyarbekir mollası oldu. (IV. 252)

Abdurrahman Efendi (Kâmîzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Üsküp kadısı iken 1035'de (1625/26) vefat etti. (IV. 135)

Abdurrahman Efendi (Kara) Konyalı Mustafa'nın oğludur. Hâfız, sonra Zeynî dervişi olup öğrenim görüp müderris ve Ayasofya müderrisi oldu. Şevvâl 976'da (1568/69) emekli olarak vefat etti. Yaşı 80'di. Fâzıldı. (III. 311)

Abdurrahman Efendi (Karabaş) Şeyhlerdendir. 940'da (1533/34) vefat etti. Mescidi vardır. Oğlu Mahmud Efendi'dir(→). (III. 311)

Abdurrahman Efendi (Karabaş) Muallim-i sultanî Ömer Efendi'nin kardeşidir. Mekke'de bir medrese ile yetindi. Vâiz, nâsıh oldu. 1030'da (1621) Mekke pâyesi verildi. 1040'da (1630/31) vefat etti. Güzel ve etkili konuşmasıyla tanınmıştı. (III. 313)

Abdurrahman Efendi (Kebirîzâde) Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, Edirne, Mekke mollası olup Şevvâl 1134'de (Temmuz-Ağustos 1722) vefat etti. Torunları İsmail Efendi ve Abdurrahman Efendi'dir. Bir torunu da Mehmed Nureddin Efendi'dir. İsmail Efendi'nin oğlu Abdülhalim Efendi'dir(→). Bunun oğlu İsmail Kâmil Efendi'dir. Abdurrahman Efendi'nin oğlu Mehmed Es'ad Efendi olup onun oğlu bir iki sene önce vefat eden mevâlîden Mahvî Efendi'dir. (III. 318; IV. 900)

Abdurrahman Efendi (Kebirîzâde) Müderris, 1202'de (1788) İzmir mollası ve Şevvâl 1210'da (Nisan 1796) Edirne kadısı oldu. Şevvâl 1211'de (Nisan 1797) Gelibolu'ya gönderildi. 1213'de (1798/99) Mekke pâyesi oldu. 4 Şubat 1214'de (1 Ocak 1800) vefat etti. İsmail Efendi, bunun büyük kardeşidir. (III. 324)

Abdurrahman Efendi (Kınalızâde) Hasan Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Şa'bân 1038'de (Nisan 1629) vefat etti. (II. 127)

Abdurrahman Efendi (Kürt Hoca) Harputludur. Dersiâm olarak ün kazandı. 1241'de (1826) Vak'a-i Hayriye'de güzel hizmeti görülmüş ve uzun yaşayıp 1270 (1854) yılından sonra vefat eylemiştir. Eyüp'de imaret içine defnedildi. Sâdât-ı Berzencîye'den olup oğlu kazasker ve nakibüleşraf Mustafa Tevfik Efendi'dir. (III. 327)

Abdurrahman Efendi (Manavzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris iken Rebiyülâhir 1137'de (Aralık 1724/Ocak 1725) vefat eylemiştir. (III. 319)

Abdurrahman Efendi (Martoloszâde) Mahmud Efendi'nin(→) oğludur. Üsküdar mollası olup 27 Ramazan 1083'de (16 Ocak 1673) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Kimyagerdi. (III. 315; III. 364)

Abdurrahman Efendi (Menteşzâde) Mahmud Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken Cemaziyelevvel 1114'de (Ekim 1702) vefat etti. Oğlu Şeyhî Mehmed Efendi'dir(→) (IV. 149)

Abdurrahman Efendi (Mukimzâde) Rodoslu Kadı Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris olup Receb 1121'de (Eylül 1709) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Fâzıl, zeki, sert mizaçlı bir ihtiyardı. (III. 317)

Abdurrahman Efendi (Müeyyedzâde) Amasyalı Ali Efendi'nin oğlu olup 860'da (1456) doğdu. II. Bâyezid Amasya'da bulunduğu sırada onun yakın çevresine girdi. Sonra İran'a gidip orada Celâleddin Devvânî'den okudu. 888'de (1483) İstanbul'a gelip müderris ve Molla Kastalânî'ye damad oldu. Sonra sahn müderrisi, 899'da (1494) Edirne mollası 907'de (1501/02) Anadolu kazaskeri ve 911'de (1505/06) Rumeli kazaskeri oldu. 917'de (1511) azledildi. 918'de Karaferye kadısı olup 919'da (1513) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Şa'bân 920'de (Ekim 1514) emekli oldu. 15 Şa'bân 922 (13 Ekim 1516) gecesi vefat etti. Âlim, fâzıl, üç dilde şairdi. Fetvâlara dair bir risalesi ve başka risaleleri vardır. Abdülfettâh, Abdürrezzâk, Abdüsselam ve Mahmud adında 4 oğlu olup 20 ile 30 yaşları arasında vefat ettiler. Beşincisi Abdülvehhab Efendi'dir(→). Kardeşi Hacı Halife'dir. Damadı, kadılardan Abdülhâdî Remzî Efendi şairlerdendir. Bunun oğlu Meh-

med Ali Efendi şairdir. Oğullarından biri de Abdülhay Efendi'dir. (III. 310)

Abdurrahman Efendi (Nakibzâde) Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. 1250'de (1834/35) Bosna mollası olup, çeşitli yerlerde nâibliklerde bulunduktan sonra vefat etmiştir. (I. 275)

Abdurrahman Efendi (Nalburzâde) Mehmed Efendi'nin(→) kardeşidir. Müderris iken Şa'bân 1133'de (Haziran 1721) vefat etti. (IV. 210)

Abdurrahman Efendi (Paşazâde damadı) Yahyâ Efendi'nin (v. 1187)(→) kardeşinin oğludur. Rebiyülâhir 1201'de (Ocak-Şubat 1787) Haleb mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 324; IV. 641/42)

Abdurrahman Efendi (Rizelizâde) Müderris, 1222'de (1807) Haleb mollası oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 325)

Abdurrahman Efendi (Sadreddinzâde) Şeyhülislâm Sâdık Efendi'nin oğludur. Müderris, uzun müddet mektûbî-i fetvâ oldu. Evlâdına "Mektûbîzâde" dendi. 1134'de (1722) Yenişehir mollası, sonra Şam mollası, 1142'de (1729/30) Mekke mollası ve 20 Zilka'de 1143'de (27 Mayıs 1731) İstanbul kadısı olup senesinde azledildi. Zilhicce 1150'de (Mart-Nisan 1738) Kastamonu'ya gönderilip sonra Anadolu pâyesi oldu. 25 Receb 1160'da (2 Ağustos 1747) vefat etti ve Fındıklı Camii'ne defnedildi. Âlim ve kâtipti. Oğulları Zeynelâbidîn Mehmed Efendi(→), Yahyâ Efendi(→), Mehmed Sa'deddin Efendi ve Mehmed Nurullah Efendi'dir. (III. 320)

Abdurrahman Efendi (Sadreddinzâde) Müderris olup 1171'de (1757/58) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (III. 321)

Abdurrahman Efendi (Safâyîzâde) Safâyî Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Kudüs pâyesiyle Edirne kadısı olup 1152'de (1739) vefat etmiştir. Edirnekapı'da medfundur. (III. 319/20; III. 228)

Abdurrahman Efendi (Sahhaf Şeyhizâde) Sahhaf şeyhi Ali Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup Mekke mollası oldu. Ramazan 1055'de (Kasım 1645) vefat etti. Müfessir, muhaddis ve fakihdi. Oğulları Abdülbâkî Efendi(→) ile Ünsî Efendi'dir(→). Torunlarından Ahmed Efendi'nin oğlu sudûrdan Es'ad Efendi, kütüphane sâhibidir. (III. 314)

Abdurrahman Efendi (Seyrekzâde) Emrullahzâde Ahmed Efendi'nin oğludur. Amcası Yunus Efendi'nin terbiyesinde yetişip müderris, Medine mollası oldu. Şa'bân 1058'de (Eylül 1648) Anadolu pâyesiyle nakibüleşraf oldu. 1063'de (1653) Rumeli pâyesi verildi. Cemaziyelâhir 1066'da (Nisan 1656) azl ile Medine kadısı olup Muharrem 1067'de (Kasım 1656) azledildi. Rebiyülevvel 1080'de (Ağustos 1669) Anadolu kazaskeri olup Receb'de (Aralık) ayrıldı. 15 Şa'bân 1085'de (14 Kasım 1674) vefat etti. Debbağ Mescidi'nde medfundur. Edebiyatta mâhirdi. Oğlu Âsım Mehmed Efendi'dir(→). (III. 315)

Abdurrahman Efendi (Seyrekzâde) Hısım Mehmed Efendi'nin oğludur. 17 Ramazan 1115'de (24 Ocak 1704) müderris iken vefat etti. Cesur, gayretliydi. (III. 316)

Abdurrahman Efendi (Sıddîkîzâde) Halil Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve 1196'da (1782) Haleb mollası olup 8 Şevvâl 1198'de (25 Ağustos 1784) vefat etti. Oğlu

Mehmed Sâbit Efendi'dir. (II. 295; III. 232)

Abdurrahman Efendi (Sivasîzâde) Abdülbâkî Efendi'nin damadı olup müderris, Selânik mollası olup 10 Cemaziyelâhir 1131'de (30 Nisan 1719) vefat etti. Kayınpederinin yanında medfundur. (III. 318)

Abdurrahman Efendi (Sûfîoğlu) Öğrenimden sonra tarikata girdi. Seyyid Ali Magribî'ye mürid olup Şam'a dönüşte yerine halife oldu. 919'da (1513) vefat etti. Hal ehlindendi. (III. 310)

Abdurrahman Efendi (Şehlâ) Ankaralıdır. Müderris, Sofya, Diyarbekir ve başka yerler mollalığında bulundu. Rebiyülâhir 1121'de (Haziran 1709) vefat etti. Hattat ve hoşsohbetti. (III. 317)

Abdurrahman Efendi (Şeyhzâde) Gelibolululudur. Babası Şeyh Mehmed b. Süleyman'dır. Müderris, molla olup Şevvâl 1065'de (Ağustos 1655) İstanbul kadısı oldu ve Şa'bân 1066'da (Haziran 1656) azledildi. Zilhicce 1071'de (Ağustos 1661) ikinci defa İstanbul kadısı, Şevvâl 1072'de (Haziran 1662) Anadolu kazaskeri olarak Şa'bân'da [1073 (Mart 1663)] azledildi. Rebiyülevvel 1078'de (Eylül 1667) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Şeyhülislâm Abdürrahim Efendi ile akrabalığı vardır. Fâzıl olup *Mülteka*'yı *Mecmaü'l-Enhâr* adıyla şerhetti. Hızır Bey Mescidi'ni camiye çevirdi. (III. 314)

Abdurrahman Efendi (Şeyhzâde) Şeyhî Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, İzmir mollası olup 1191'de (1777) vefat eyledi. Üsküdar'da Duvardibi'nde defnedildi. 1187'de (1772) Hacı Kadın Mescidi'ne minber koydu. (III. 322)

Abdurrahman Efendi (Tatar) (Kırımî) Mûsâ Efendi'nin oğludur. Müderris, Belgrad mollası olarak 1121'de (1709) vefat etti. (III. 317)

Abdurrahman Efendi (Veli Efendizâde) Velî b. Hacı Mehmed'in oğludur. Müderris, Yenişehir, Şam, Mekke ve Bursa mollası oldu. Azledilmiş olarak 1048'de (1638/39) vefat etti. Fâtih'de Boyacıkapı'da medfundur. Hoş, vakûr ve iffetliydi. (III. 313)

Abdurrahman Efendizâde *bak.* Abdürrahim Efendi

Abdurrahman Enver Bey (Bostancıbaşızâde) Edhem İbrahim Bey'in(→) oğludur. Sadâret mektûbî hulefasından olup 25 Rebiyülâhir 1288'de (14 Temmuz 1871) vefat etti. Babasının yanında medfundur. (I. 314)

Abdurrahman Gazi Osmanlı emirlerinden olup Aydos Kalesi'ni fetheyledi. İzmit ve başka savaşlarda bulunarak Orhan Gazi zamanında (1326-1361) vefat eyledi. Eskişehir'de adıyla anılan köyde medfun olup cami ve imareti vardır. (III. 309)

Abdurrahman Hulûsî Efendi Kadı Abdurrahman Paşa'nın(→) torunu, Zübeyde Hanım'ın oğludur. Kadı olup, Manastır kadısı iken 6 Rebiyülâhir 1300'de (12 Şubat 1883) 80 yaşında vefat eyledi. (III. 325)

Abdurrahman Kametî Efendi Bursalıdır. Müderris, Yenişehir mollası oldu. 1036'da (1626/37) vefat etti. Âlimdir. Oğlu Mehmed Efendi'dir. (III. 313)

Abdurrahman Nâfiz Efendi (Kuyucaklızâde) 1243'de (1827/28) doğdu. 1265'de (1849) Askerî Tıbbiye kâtiplerinden olup mahrec mollası ve sonra Molla Bey'in (Ahmed Muhtar

Beyefendi) şeyhülislâmlığında mektupçu ve Mısır molası oldu. Sonra Mısır hıdivi tarafından Mısır nâibliğinde kalması istendiğinde izin verilip 15 seneden fazla orada nâiblikte kalmış, Mekke ve 1307'de (1889/90) İstanbul pâyesi olduğu halde Receb 1308'de (Şubat 1891) vefat haberi gelmiştir. İlmi orta, terbiyeli bir zat idi. Oğlu Âtıf Efendi halen evkaf idare meclisi reisidir. Diğer oğlu Bekir Sıdkî Efendi ardından vefat eylemiştir. (III. 328)

Abdurrahman Nazif Bey Defterdar İhtiyar İbrahim Efendi'nin oğludur. Hâcegândan olup çeşitli görevlerde bulunduktan sonra 1213'de (1798/99) vefat eyledi. Babasının yanına defnedildi. (III. 324)

Abdurrahman Nesib Efendi Şihâbeddin Efendi'nin oğludur. Erdebil Tekkesi şeyhi olarak babasının vefatında Hüdâî Tekkesi'ne şeyh oldu. 1234'de (1827/28) ordu vâizi olup 1258'de (1842) vefat eyledi. Tekkede medfundur. Vefatında ikinci oğlu Mehmed Rûşen Efendi şeyh olmuştur. Bir oğlu da Abdullah Felâhî Efendi'dir(→). (III. 327)

Abdurrahman Paşa Kalemden yetişip Rüstem Paşa'ya tezkireci oldu. Sonra Mısır defterdarı ve sonra Rumeli timarı defterdarı oldu. Sonra Bursa ve Maraş beylerbeyi, 981'de (1573) Bağdad beylerbeyi olup 982'de (1574) ayrıldı ve sonra vefat etti. (III. 312)

Abdurrahman Paşa Sarayda iç doğancıbaşı olup 1047'de (1637/38) Kıbrıs beylerbeyi oldu. 1054'de (1644) Trablusgarb ve oradan Tunus beylerbeyi oldu. Orada vefat etti. (III. 314)

Abdurrahman Paşa Tersane beylerinden olup paşa olmuştur. 1066'da (1656) Bayram Bey ve Himmet Bey'le memur olup o sene vefat ettiler. (III. 314)

Abdurrahman Paşa Memi Can Paşa'nın(→) oğludur. Beylerden olup bu senelerde (1660'lar) vefat etti. Oğlu Mehmed Paşa'dır(→). (IV. 515)

Abdurrahman Paşa Arnavutdur. Hocazâde Hasan Paşa'nın akrabasındandır. Yeniçerilikten yetişip kul kethüdâsı ve Zilhicce 1079'da (Mayıs 1669) Yeniçeri ağası oldu. Rebiyülâhir 1085'de (Temmuz 1674) vezirlikle Bağdad valisi, Muharrem 1087'de (Mart-Nisan 1679) Mısır valisi ve Cemaziyelevvel 1092'de (Mayıs-Haziran 1681) Bosna valisi, 1093'de (1682) Kamaniçe muhafızı, 1095'de (1684) Budin valisi, 1096'da (1685) Engürüs serdârlığıyla Haleb valisi, 1097'de (1686) Budin valisi olup 17 Şevvâl 1098'de (26 Ağustos 1687) harpte şehid oldu. Cömert, cesur, rind-meşrep ve yaşı 80'i geçkindi. Bağdad'da Ma'ruf-ı Kerhî'nin Türbesi'ni tamir etti. (III. 316)

Abdurrahman Paşa Deryâ beylerinden olup 27 Şa'bân 1116'da (25 Aralık 1704) kapdan-ı deryâ oldu. 28 Ramazan 1117'de (13 Ocak 1706) azledildi ve vefat etti. Piyâle Paşa Camii'ne defnedildi. (III. 317)

Abdurrahman Paşa Divriklidir. Beylerden olup 1122'de (1710) Maraş, sonra Haleb beylerbeyi olup 1127'de (1715) oradan savaş yerine gitmek üzere İstanbul'a geldiği sırada vefat eyledi. Bilgili bir zat olup *Mülteka*'yı şerhetti. (III. 318)

Abdurrahman Paşa Adanalıdır. Adana beylerbeyi olup 1130'da (1718) Akşehir sancağı, 1131'de (1719) Çorum sancağı mutasarrıfı olarak sonra vefat etti. (III. 318)

Abdurrahman Paşa Köprülüzâde Nu'man Paşa'nın kethüdâsı ve Cemaziyelâhir 1122'de (Ağustos 1710) vezirazam kethüdâsı olup sonra onun azlinde birlikte gitti. Sonra Köprülüzâde Abdullah Paşa'nın Ordusuna defterdar oldu. 1138 sonundan (Ağustos 1726) sonra vefat etti. (III. 319)

Abdurrahman Paşa Eyyûbî Hasan Paşa'nın oğludur. Mîrimîran ve babasına kethüdâ olmuştur. Cemaziyelâhir 1136'da (Mart 1724) vezirlikle Basra valisi, Cemaziyelâhir 1140'da (Ocak-Şubat 1728) Sivas, 1141'de (1728/29) Şehrizor, sonra ikinci defa Basra valisi oldu. 1145'de (1732/33) vefat etti. Tedbirli, gayretliydi. (III. 319)

Abdurrahman Paşa Köprülüzâde Abdullah Paşa'nın büyük oğludur. Vezir rütbesiyle Van valisi ve Receb 1140'da (Şubat-Mart 1728) Trabzon valisi olup 1146'da (1733/34) vefat eylemiştir. (III. 319)

Abdurrahman Paşa Dârende hânedanındandır. İstanbul'a gelip kapıcıbaşı olmuş, Şevvâl 1168'de (Temmuz 1755) çavuşbaşı olup Şevvâl 1169'da (Temmuz 1756) vezirlikle Maraş valisi, 1171'de (1757/58) cerde başbuğluğuyla Trablusşam ve 1172'de (1758/59) Konya valisi olup Zilka'de 1173'de (Haziran-Temmuz 1760) de Dârende'de ikameti ferman buyuruldu. 1175'de (1761/62) Trabzon valisi ve 1176'da (1762/63) ilâveten Aydın valisi olup emirle orada muhassıl Yılanlızâde'yi cezalandırdı. 1177'de (1763/64) Diyarbekir valisi ve 1180'de (1766) serasker sıfatıyle Erzurum valisi oldu. Şa'bân 1180'de (Ocak 1767) vefat etti. Güzel konuşan, nükteli ve bilgili bir zat idi. Oğlu Mustafa Bey'dir(→). (III. 322)

Abdurrahman Paşa Aydonatlıdır. Mîrimîrandan olup 1198'de (1784) Delvine mutasarrıfı olup sonra vefat etti. (III. 323)

Abdurrahman Paşa Niğdelidir. Kapıcıbaşı, sonra mîrimîran ve Kırşehir mutasarrıfı oldu. 1212'de (1797/98) vefat etti. Oğlu Mehmed Emin Bey'dir(→). (III. 324)

Abdurrahman Paşa Mahmud Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı olup 1243'de (1827/28) mîrimîranlıkla Musul valisi oldu. 1246'da (1830/31) vefat etmiştir. (III. 326)

Abdurrahman Paşa Askerlikten yetişerek mîrlivâlığa yükselmiş; Irak ve Hicaz Ordusuna memur olmuştu. 1270 (1854) tarihinden sonra vefat etmiştir. (III. 327)

Abdurrahman Paşa Yaşar Paşa'nın oğludur. Bir hayli sene Üsküp nâzırı olup Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) başlarında vefat eyledi. (III. 326)

Abdurrahman Paşa (Abdülcelilzâde) Murad Paşa'nın oğludur. Receb 1237'de (Nisan 1822) vezirlikle Musul valisi oldu ve 1238 başlarında (1822 sonları) vefat etti. (III. 326)

Abdurrahman Paşa (Babanlı) Hâlid Paşazâde Mehmed Paşa'nın oğludur. Büyük kardeşi Osman Paşa'nın vefatında Köysancak ve Baban mutasarrıfı oldu. 1210'da (1795/96) azledildi. Sonra Süleyman Paşa'nın yerine ikinci defa getirildi. Köysancak'a gidince yerine, Baban'a Hâlid Paşa mutasarrıf olmuştur. Güzel hizmet eylemiş olmasıyla vezirlik verildi. Bu sebepten tekrar Süleymaniye mutasarrıfı olmuştur. Kısa süre sonra 1228'de (1813) vefat eylemiştir. Oğulları Mah-

mud Paşa ve Süleyman Paşa'dır. (III. 325/26)

Abdurrahman Paşa (Hadım-ı beyazî) Enderûn'dan yetişerek kapıağası oldu. Receb 1059'da (Temmuz 1649) vezir rütbesiyle Boğaz muhafızlığına gönderildi. 1061'de (1651) Anadolu ve aynı yıl Mısır valisi oldu. 1062'de (1652) azledildi ve kubbe veziri oldu. Cemaziyelevvel 1063'de (Nisan 1653) vefat etti. İri cüsseli, saf, cesur, kerim ve güzel söz söylerdi. (III. 314)

Abdurrahman Paşa (Kadı) Mevâlîden Mehmed Efendi'nin oğludur. Alâiye'de doğdu. Tahsilini bitirip Kayseri kadısı oldu. Sonra mîrimîranlıkla maden-i hümâyûn emini, Şevvâl 1217'de (Şubat 1803) Sivas mutasarrıfı olup Zilhicce'de (Nisan 1803) vezirlikle Konya valisi oldu. Oğlu Abdullah Bey de mîrimîranlıkla Bozkır madeni emini, Alâiye ve Beyşehri sancakları mutasarrıfı oldu. Safer 1222'de (Nisan 1807) azledildi ve Şa'bân 1223'de (Ekim 1808) Anadolu valisi oldu ve İstanbul'a geçip, Şevvâl'de (Kasım-Aralık) Alâiye'ye gidip oğluyla orada vefat eylemiştir. Büyük oğlu Mehmed Bey'dir(→). Kızları Nefise Hanım ve Zübeyde Hanım'dır. Nefise Hanım'ın oğlu Sürûrî Ali Paşa ve yakın zamanda vefat eden Zübeyde Hanım'ın oğlu Abdurrahman Hulusi Efendi'dir(→). (III. 324/25)

Abdurrahman Paşa (Müftü Paşa) Yükselerek Erzurum kadısı ve müftüsü oldu. Zilhicce 1215'de (Nisan-Mayıs 1801) vezirlikte Erzurum valisi ve sonra Karahisar valisi oldu. Rebiyülâhir 1221'de (Haziran-Temmuz 1806) Van valisi ve sonra İbrail muhafızı oldu. 1223'de (1808) görevine Ankara ve Kayseri eklendi. Zilhicce 1224'de (Ocak 1810) İbrail'den Silistre'ye geldi ve görev yeri olan Ankara'ya gitmeye emir aldı. Orada vefat etmiştir. İlim ve fazilet sâhibiydi. (III. 325)

Abdurrahman Paşa (Rişvanzâde) Ömer Paşa'nın torunudur. Kapıcıbaşı, sonra 1210'da (1795/96) mîrimîranlıkla mutasarrıf oldu. Çeşitli görevlerde bulunduktan sonra vefat etmiştir. (III. 325)

Abdurrahman Paşa (Sakızlı Memi Paşazâde) Abdurrahman Paşa'nın oğludur. Deryâ beylerinden olup 1140'da (1727/28) vefat etti. Tersane ardında medfundur. (III. 319)

Abdurrahman Paşa (Sarı) Kefelidir. Yükselip cebecibaşı oldu. Zilhicce 1107'de (Temmuz 1696) Rumeli beylerbeyi pâyesi verildi. 1108'de (1696/97) Sakız muhafızı, 1109'da (1697/98) Ağrıboz muhafızı oldu. Sonra Kefe beylerbeyi oldu. 1115'de (1703/04) Tunus valisi olup ve orada vefat etmiştir. (III. 316)

Abdurrahman Paşa (Sarı) Kara Mehmed Paşa'nın oğlu Mustafa Paşa'nın kethüdâsı olup kapıcıbaşı olmuş ve sonra Maraş'da eşkıyayı yok etmiştir. Zilhicce 1158'de (Ocak 1746) Bursa muhafızı, Ramazan 1159'da (Eylül-Ekim 1746) Şehrizor muhafızı, 1161'de (1748) İçel, Cemaziyelâhir 1162'de (Mayıs-Haziran 1749) Adana valisi olup Zilka'de'de (Ekim 1749) azledilmiştir. 1164'de (1751) Kars mutasarrıfı ve 1165'de (1752) Haleb beylerbeyi olmuş ve 15 Şevvâl 1165'de (26 Ağustos 1752) vefat eylemiştir. Doğru, tedbirliydi. Şiyâvuşpaşazâdelerden olması muhtemeldir. Çünkü onlardan bir Abdurrahman Paşa olup onun oğlu Âsım Bey'dir. (III. 321)

Abdurrahman Paşa (Sûfî) Saraydan yetişip Çorlulu Ali Paşa'nın sadâretinde kethüdâsı oldu. Safer 1120'de (Mayıs 1708) vezirlikle kubbe veziri oldu. Şa'bân 1121'de (Ekim 1709) Rumeli valisi, sonra Yenikale ve Özi muhafızı oldu. 1122'de (1710) azledilerek Limni'ye gönderildi. 1125'de (1713) Van valisi, sonra Şehrizor valisi oldu ve 1126'da (1714) Urla'ya gönderildi. O sene Sakız muhafızlığına atandı ve sonra İstanköy'e gönderildi. 1127'de (1715) vefat etti. Oğlu Bâhir Mustafa Paşa'dır. (III. 318)

Abdurrahman Râtib Bey Taşra mutasarrıflarından olup Bolu mutasarıflığından azledilmiş olarak 5 Receb 1295'de (5 Temmuz 1878) vefat etti. (III. 328)

Abdurrahman Râtib Bey (Küçük Yusuf Beyzâde) Selânikli olup kapıcıbaşıydı. 5 Ramazan 1247'de (7 Şubat 1832) vefat etti. Eyüp'de oğlu Mustafa Bey'in(→) yanına defnedilmiştir. (III. 326)

Abdurrahman Re'fet Efendi (Arpa Eminizâde) Ricâlden Yusuf Efendi'nin oğludur. Süleymaniye müderrisi iken Safer 1200'de (Aralık 1785) vefat eyledi. Kanlıca'da medfundur. (III. 323)

Abdurrahman Sirâc Efendi Mekke ulemâsındandır. Orada 40 seneden fazla müftü olarak bulunup ayrıldıktan sonra Mısır'a gelmiş ve Ramazan 1314'de (Şubat 1879) vefat eylemiştir. İmam Şâfii Türbesi yanına defnedildi. (IV. 862)

Abdülahad Dede (Külâhî) Tokat Mevlevîhanesi şeyhi olup İstanbul'a çağrılarak Beşiktaş Mevlevîhanesi'ne şeyh oldu. Üç ay sonra 1181'de (1767/68) vefat etti. Fâzıl, itibarlı ve vakarlıydı. (III. 294)

Abdülahad Nurî Efendi Ebû'l-berekât İsmail Efendi'nin oğlu Muslihiddin Mustafa Safâî'nin oğlu olarak 1003'de (1594/95) doğdu. Annesi, Şeyh Şemseddin Sivasî'nin kız kardeşidir. Midilli'de halifesi olup sonra İstanbul'da Mehmed Ağa Zaviyesi şeyhi oldu. Fâtih ve sonra Ayasofya camileri kürsü vâizi oldu. Safer 1061'de (Şubat 1651) vefat etti. Sivasî Abdülmecid Efendi'nin türbesi yakınına defnedildi ve sonra üzerine türbe yapıldı. *Divan* sâhibi şairdir. Yerine oğlu Mustafa Efendi geçti(→). (III. 294)

Abdülaziz Âbid Çelebi Seyyid Yusuf b. Hüseyin Hüsnî'nin oğludur. Müderris, Kefe kadısı, Sahn müderrisi oldu. 931'de (1524/25) vefat etti. Taşköprîzâde'nin dayısıdır. (III. 338)

Abdülaziz Efendi Şeyh Safiyeddin Efendi'nin(→) torunu, Mehmed Efendi'nin oğludur. 914'de (1508/09) doğdu. Önce müderris, sonra şeyh olup 990'da (1582) vefat etmiştir. (III. 338; III. 231/32)

Abdülaziz Efendi Bursa'da Zeynîler Tekkesi şeyhi olup 997'de (1589) vefat etti. (III. 338)

Abdülaziz Efendi Ferîdun Paşa'nın akrabasından olup Bulak sancağıyla Safer 1137'de (Ekim-Kasım 1724) beylerbeyi pâyesi verildi. 1138'de (1725) amcası Ferruh Paşa'nın yerine Mekri ve Meraga sancakları beyi olup Receb 1139'da (Mart 1727) vefat etti. (III. 339)

Abdülaziz Efendi Bağdad Mevlevîhanesi şeyhi Yahyâ Efendi'nin oğludur. Babasının vefatı üzerine şeyh olup 1150'de (1737/38) vefat etti. Şairdir. (III. 339)

Abdülaziz Efendi Mehmed Emin Efendi'nin(→) oğludur. 1175'de (1761/62) vefat etti. Şairdir. Oğulları Mehmed Es'ad Efendi(→) ile Mehmed Said Efendi'dir(→). (III. 406)

Abdülaziz Efendi Temenna (Temenye) Tekkesi şeyhi Abdülkadir Efendi'nin oğlu ve Eşrefzâde Fahreddin Efendi'nin halifelerinden olup Bursa'da Temenna (Temenye) Tekkesi'ne şeyh olmuştur. 1178'de (1764/65) vefat etti ve orada defnedildi. (III. 339)

Abdülaziz Efendi Hekimbaşızâde Arab Yahyâ Efendi'nin torunu, Feyzullah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1200'de (1786) vefat etti. Oğlu Mehmed Reşid Efendi 1193'de (1779), bir oğlu Nureddin Efendi de 1198'de (1784) vefat ederek hepsi Haydarpaşa'da defnolunmuşlardır. (IV. 35)

Abdülaziz Efendi Mevâlîden Tokatlı İbrahim Efendi'nin oğludur. Tıp tahsil ettikten sonra 1218'de (1803/04) hassa tabiplerinden oldu. III. Selim devri (1789-1807) sonlarında vefat etti. (III. 340)

Abdülaziz Efendi Veznedarbaşı olup 15 Cemaziyelevvel 1271'de (3 Şubat 1855) vefat etti. Mahmutpaşa'da medfundur. (III. 340)

Abdülaziz Efendi Medinelidir. Sesi ve mûsikîye olan hevesiyle az vakitte sanatında üstad oldu. 1278'de (1861/62) padişahın ikinci imamı ve müderris olup birkaç ay sonra ayrıldı. Sonra Leylî Kız Sanayi Mektebi müdürlüğünde 5-10 sene bulunmuş ve mevleviyet kazanmıştı. Cemaziyelevvel 1313 başlarında (20-30 Ekim 1895) vefat eyledi. Halim ve selim, mûsikî ilminde gerçek bir ustaydı. (III. 340)

Abdülaziz Efendi (Altıparmakzâde) Altıparmak Abdülfettâh Efendi'nin(→) oğludur. Sâlih kişilerden olup Ramazan 1095'de (Ağustos-Eylül 1684) vefat etti. Gönüllerin sevgilisiydi. (III. 342)

Abdülaziz Efendi (Hocazâde) Hoca Sa'deddin Efendi'nin dördüncü oğludur. 17 Rebiyülâhir 983'de (26 Temmuz 1575) doğdu. Müderris, Şa'bân 1010'da (Şubat 1602) Bursa kadısı, sonra Galata kadısı, Rebiyülâhir 1013'de (Eylül 1604) İstanbul kadısı olup Şa'bân'da (Ocak 1605) azlolundu. Ramazan'da (Şubat 1605) Rumeli kazaskeri oldu. Şevvâl 1018'de (Ocak 1610) emekli edildi. 29 Şa'bân 1020'de (6 Kasım 1611) ikinci kez Rumeli kazaskeri oldu ve Safer 1024'de (Mart 1615) azledildi. Sonra hacca gidip geldi. 17 Zilhicce 1027'de (5 Aralık 1617) vefat etti. Edip, sabırlı ve vakûrdu. Kazaskerlerin Rumeli ve Anadolu beylerbeyilerinin önüne geçmesi onun zamanında oldu. Üç dilde şairdi. Oğlu Bahâî Mehmed Efendi'dir. Diğeri Ahmed Efendi'dir. Bunun oğlu müderris Derviş Ali Efendi'dir(→). Üçüncü oğlu Yahyâ Efendi olup bunun oğulları Abdülkerim Mehmed Efendi(→) ile Mehmed Necib Efendi'dir(→). (III. 338)

Abdülaziz Efendi (Karaçelebizâde) Hüsâmeddin Efendi'nin oğludur. 1000'de (1591/92) doğdu. Müderris, molla olup Receb 1043'de (Ocak 1634) İstanbul kadısı oldu. Muharrem 1044'de (Temmuz 1634) azledildi ve Sakız'a gönderildi. Ramazan'da (Şubat-Mart 1635) döndü. Receb 1058'de (Ağustos 1648) Rumeli kazaskeri olup Receb 1059'da (Temmuz 1649) şeyhülislâm pâyesi verildi. Şevvâl

1059'da (Ekim 1649) kazaskerlikten azlolunup 1061'de (1651) şeyhülislâm oldu. 16 Ramazan 1061'de (2 Eylül 1651) azlolunup Sakız'a gönderildi. Ardından oraya kadı oldu. Cemaziyelevvel 1062'de (Nisan 1652) azledilip arpalıkla Gelibolu'da ikamet eyledi. Rebiyülâhir 1068'de (Ocak 1658) vefat etti. Vakûr, âlim, fâzıl, şairdi. Eserleri: *Siyer-i Kâzerûnî tercümesi, Türkçe Siyer, Hilyetü'l-Enbiyâ, Tarih-i Mir'âtü's-Safâ*, Hoca tarihine zeylen *Süleymanname, Ravzatü'l-Ebrâr* ve onun 1068 (1658) tarihine kadar zeyli, fıkıhta *Kâfi*. Bursa'da yüzden fazla çeşmesi vardır. (III. 339)

Abdülaziz Efendi (La'lîzâde) Reisülküttab La'lî Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Kudüs mollası olup Ramazan 1088'de (Kasım 1677) vefat etti. Tarikata eğilimliydi. (III. 339; IV. 152/53)

Abdülaziz Efendi (Mektûbîzâde) Mustafa İzzet Efendi'nin oğludur. 1235'de (1819/20) müderris olup nâibliklerde bulundu. 1262'de (1846) beytülmal kassâmı, 1263'de (1847) mahrec pâyesi, Şa'bân 1268'de (Haziran 1852) Şam mollası, sonra Mekke ve İstanbul pâyesi olup Safer 1279'da (Ağustos 1862) evkaf müfettişi oldu. O yılın Cemaziyelevvelinde (Ekim-Kasım 1862) vefat etti. âlim, şair, edipdi. *Devhatü'l-Meşâyih*'e zeyl yazdı. Oğlu İzzet Mehmed Efendi'dir. Bir oğlu da Bahâî Efendi'dir. (III. 340)

Abdülaziz Efendi (Subhîzâde) Subhî Efendi torunlarındandır. 1149'da (1736/37) doğdu. Tıp tahsil ederek hassa tabiplerinden oldu. 1171'de (1757/58) müderris olup Zilhicce 1189'da (Şubat 1776) hekimbaşı oldu. Şevvâl 1190'da (Kasım 1776) azledildi ve Muharrem 1197'de (Aralık 1782) Üsküdar mollası oldu. Ardından İstanköy'e gönderildi ve kısa süre sonra orada vefat etti. Tıp ile diğer fenlere âşinâ olup Türkçe ve Farsça şiir söylemeye kadirdi. *Eşcâr-ı Esmâr* ve *Bürhanü'l-Kifâye* tercümeleri ile ahlâka dair bir risale yazmıştır. *Divan*'ı vardır. (III. 339/40)

Abdülaziz Efendi (Uşşakîzâde) Şeyh Hüsâmeddin'in ikinci oğludur. Müderris, Zilhicce 1040'da (Temmuz 1631) Haleb mollası oldu. 1042'de (1632/33) azledildi. 17 Rebiyülevvel 1045'de (31 Ağustos 1635) vefat etti. Babasının yanında medfundur. İlmi orta halliydi. Oğlu, şairlerden Mehmed Fasihî Efendi'dir. (III. 339)

Abdülaziz Efendi (Ümmüveledzâde) Abdülevvel Efendi'nin oğludur. Müderris, kadı ve Haleb mollası, sonra da Amasya müderrisi ve müftüsü olduktan sonra emekli olup 950'de (1543) vefat etti. Edip, itibarlı, vakûrdu. Birçok ilimle uğraşırdı. Arapça nazma kadirdi. Emir Buharî yanında mektep ve medresesi vardır. *Hâşiye-i Sadru'ş-şerîa*'yı yazdı. Oğlu Ali Efendi'dir. (III. 338)

Abdülaziz İzzî Efendi (Hakikîzâde) Hak Mehmedzâde Abdullah Afifeddin Efendi'nin(→) oğludur. 1106'da (1694/95) hacca gitti ve Hicaz'da vefat eyledi. Tasavvufî şiirleri vardır. (III. 366)

Abdülaziz Mehmed Efendi (Feyzîzâde) Bursalıdır. Müderris, Şevvâl 1282'de (Şubat-Mart 1866) Maraş mollası oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 340)

Abdülaziz Mehmed Efendi (Lâzikîzâde) Şeyhülislâm İmam Mehmed Efendi'nin torunu, Feyzullah Nâfiz

Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 1175'de (1761/62) vefat etmiştir. (IV. 37)

Abdülbâkî *bak.* Bâkî Paşa

Abdülbâkî Ağa Davutpaşa mütevellisi olup 21 Zilhicce 1158'de (14 Ocak 1746) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 299)

Abdülbâkî Ağa Kapıcıbaşı olarak kıdem kazanarak 1161'de (1748) mîrialem oldu. 1171'de (1757/58) vefat ederek İnadiye'ye defnedildi. (III. 299)

Abdülbâkî Ağa Yeğen Mehmed Paşa'nın mensuplarından olup kapıcıbaşı olarak 1193'de (1779) çavuşbaşı oldu. Muharrem 1197'de (Aralık 1782) azledildi. Sonra Karaburun Kalesi bina emini olup Şevvâl 1200'de (Ağustos 1786) vefat etti. (III. 299/300)

Abdülbâkî Ağa (Çelebi Kethüdâ Beyzâde) Yeniçeri zâbitlerinden olup 1143'de (1730/31) seksoncubaşı ve Rebiyülevvel 1144'de (Eylül 1731) kul kethüdâsı, Safer 1145'de (Ağustos 1732) Yeniçeri ağası olup o sene Şevvâl'de (Mart-Nisan 1733) azledilip Gelibolu'ya gönderildi ve orada vefat etti. Cana yakındı. Kasımpaşa'da Sürûrî Mescidi civarında çeşme yaptı. Damadları Ebras Süleyman Paşa ve Sarı Mustafa Paşa'dır. (III. 298)

Abdülbâkî Ârif Efendi Mahzen kâtibi olup 1082'de (1671/72) vefat eden Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, 1093'de (1682) Selânik mollası olup 1094'de (1683) azledildi. Sonra Bursa, Mısır mollası, Ramazan'da (?) İstanbul pâyesi ve sonra [1109'da (1697/98)] İstanbul kadısı oldu. Rebiyülevvel 1112'de (Ağustos-Eylül 1700) Anadolu pâyesi ve Şa'bân 1113'de (Ocak 1702) Anadolu kazaskeri olup Zilka'de 1114'de (Mart-Nisan 1703) azledildi. Sonra Rumeli pâyesi oldu. Cemaziyelevvel 1118'de (Ağustos 1706) Rumeli kazaskeri olup Şa'bân'da (Kasım 1706) ayrıldı. Muharrem 1122'de (Mart 1710) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup Rebiyülevvel 1123'de (Nisan-Mayıs 1711) taşraya gönderildi. Zilka'de 1124'de (Aralık 1712) dönüp 8 Şevvâl 1125'de (28 Ekim 1713) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Arapçayı iyi bilirdi, münşî ve üç dilde şairdi. Kelâmda Türkçe *Menâhicü'l-vusûl [Usûl]*, nahivde *İmrae Nefseh risalesi*, *Risale-i lâm*, manzum *Mi'raciye*, *Makame-i Kandiye (Fethiye)*, İsam'ın Farsça *İstiâre Risalesi*, *Mukaddime-i Ahlâk-ı Nâsırî*. (III. 297/98)

Abdülbâkî Bekayî Efendi (Dursunzâde) Taşköprülü Abdülbâkî Efendi'nin oğludur. Müderris, Haleb, Bağdad, Üsküdar, Yenişehir, Bursa, Mısır mollası oldu. 8 Ramazan 1015'de (7 Ocak 1607) vefat etti. Mısır'da Kurâfe-i Kübrâ'da defnedildi. Fâzıl, sıcak kanlı, dostlarıyla ülfeti sever, sâlih ve şairdi. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (III. 295)

Abdülbâkî Bey (Köprülüzâde) Hâfız Ahmed Paşa'nın(→) oğludur. 1182'de (1768/69) vefat ederek dedesi Nu'man Paşa'nın yanına defnedildi. (I. 263)

Abdülbâkî Beyzâde *bak.* Feragî Osman Paşa

Abdülbâkî Çelebi (Boğukoğlu) Bâbıâlî'den yetişip 1062'de (1652) tezkire-i sânî oldu, sonra vefat etti. (III. 296)

Abdülbâkî Dânişş Efendi (Arslanzâde) Mustafa Efendi'nin oğludur.

Müderris, 1201'de (1786/87) Galata mollası, sonra bilâd-ı hamse pâyesi, 1207'de (1792/93) Medine mollası olup 1208'de (1793/94) vefat etmiştir. (III. 300)

Abdülbâkî Efendi Molla Arab Alâeddin Çelebi-i Rıfâî'nin oğludur. 895'de (1490) doğdu. Müderris, Sahn müderrisi, sonra Haleb, Mekke, Bursa, Mısır, ikinci defa Mekke kadısı oldu. 971'de (1563/64) vebadan vefat etti. Fâzıldı. (III. 295)

Abdülbâkî Efendi Şeyhülislâm Alâeddin Ali Cemâlî'nin(→) kardeşi Kıvâmeddin Kasım'ın torunu, Cemâleddin Efendi'nin oğludur. Mısır'a yerleşip 1010'da (1601/02) vefat etti. Gayet cömert, âlim, fâzıl ise de keyfine düşkün olduğundan titreme hastalığına tutuldu. *Hıtat-ı Makrizî*'yi tercüme etti. (III. 489)

Abdülbâkî Efendi Hasan Paşa'nın oğludur. Müderris, İzmir ve Haleb mollası oldu. Zilka'de 1069'da (Ağustos 1659) vefat etti. Fâzıldı. 1054'de (1644) bir cami yapan Abdülbâkî bu zat olmalıdır. Oğlu Köse Bekir Efendi'dir. (III. 296)

Abdülbâkî Efendi Mehmed b. Ahmed b. Süleyman'ın oğludur. Şamlıdır. Şevvâl 1088'de (Kasım 1677) vefat eyledi. Fâzıldır. *Şevâhid, Molla Cami Şerhi, Esmâ-i Hüsna Şerhi*, mantıktan *Muhtasar Tehzib*'in yazarıdır. (III/296)

Abdülbâkî Efendi Kara Mûsâ Efendi'nin oğludur. Müderris, Galata mollası oldu. Azledilmiş olarak 1095'de (1684) şehid oldu. (III. 296)

Abdülbâkî Efendi Müderris olup Rebiyülâhir 1096'da (Mart 1685) vefat etti. (III. 296)

Abdülbâkî Efendi Bursalıdır. Vâiz Abdullah Efendi'nin oğlu olup Bursa vâiziydi. 1121'de (1709) vefat etti. (III. 297)

Abdülbâkî Efendi Abdülmecid Sivasî Efendi'nin oğludur. 1023'de (1614) doğdu. Babasının vefatında Sultan Selim Camii ve sonra Sultan Ahmed Camii vâizi oldu. 73 sene vâiz olarak 15 Rebiyülevvel 1122'de (14 Mayıs 1710) 99 yaşında vefat etti. Âlim ve şairdir. Oğulları Mehmed Emin Efendi(→) ile Şemseddin Ahmed Efendi'dir(→). (III. 297)

Abdülbâkî Efendi Ebûbekir Nümâyî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken Safer 1127'de (Şubat 1715) vefat etmiştir. (III. 520)

Abdülbâkî Efendi Râşid Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 3 Cemaziyelâhir 1142'de (23 Aralık 1728) vefat etti. (II. 351)

Abdülbâkî Efendi Telhisci ve müderris olup Cemaziyelâhir 1142'de (Ocak 1730) vefat etti (III. 298)

Abdülbâkî Efendi Sâbir Mehmed Pârsâ Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Şam mollası olup 1145 (1732/33) tarihinden sonra vefat etti. (III. 298; IV. 183)

Abdülbâkî Efendi Şeyh olup 1154'de (1741) vefat ederek Silivrikapı'da Hâdimî Şeyh Abdülaziz'in yakınına defnedildi. (III. 299)

Abdülbâkî Efendi Bilgili kişilerden olup 1157'de (1744) vefat ederek Edirnekapı'da defnedilmiştir. Hattatdı. (III. 299)

Abdülbâkî Efendi Zeyrek imamı ve şeyhülkurrâ idi. 1164'de (1751) vefat edip Eğrikapı'ya defnedildi. Oğulları Mehmed Es'ad Efendi(→) ile mevâlîden Feyzullah Efendi'dir. (III. 299)

Abdülbâkî Efendi Kalemden yetişip küçük tezkireci, 1148'de (1735/36) küçük evkaf muhasebecisi, 1155'de (1742) piyade mukabelecisi, 1156'da (1743) küçük ruznâmçeci, 1158'de (1745) tekrar piyade mukabelecisi, sonra küçük evkaf muhasebecisi, 1165'de (1752) silahdar kâtibi olup daha sonra vefat etmiştir. (III. 299)

Abdülbâkî Efendi Dersiâm ve Fâtih Camii vâizi oldu. 1182'de (1768/69) vefat etti. Topkapı'ya defnedildi. (III. 299)

Abdülbâkî Efendi Torun Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 5 Cemaziyelevvel 1197'de (8 Nisan 1783) vefat etti. Topkapı'ya defnedilmiştir. (III. 256)

Abdülbâkî Efendi Varnalı bir tâcirin oğludur. Molla, Medine mollası olup 5 Cemaziyelevve 1197'de (8 Nisan 1783) vefat etti. Âlim, şair olup Şeyh Murad Efendi'nin müridiydi. (III. 299)

Abdülbâkî Efendi Şeyh Ebûbekir Efendi'nin oğludur. Neyzenbaşı oldu. 1219'da (1804) Yenikapı Mevlevîhanesi şeyhi oldu. 1236'da (1820/21) vefat etti. Âlim, şair ve mûsikîşinastı. *Şâhidî Şerhi*, *Menâkıb-ı Ârifîn*, *Divan* eserleridir. Yerine oğlu Hüsnî Dede(→) geçti. Diğer oğlu Osman Salâhaddin Dede'dir. (III. 300)

Abdülbâkî Efendi Maliyeden yetişip defterdar oldu. Kastamonu defterdarı iken 1263'de (1847) vefat etmiştir. (III. 300)

Abdülbâkî Efendi (Altıparmakzâde) Altıparmak İbrahim Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve sonra Edirne mollası olup 2 Şa'bân 1133'de (29 Mayıs 1721) vefat eylemiştir. (I. 107)

Abdülbâkî Efendi (Altıparmakzâde) (Fettâhzâde) Altıparmak Abdülfettâh Efendi'nin(→) oğludur. Bağdad mollası olup 1105'de (1693/94) vefat etti. (III. 342; III. 297)

Abdülbâkî Efendi (Ca'ferzâde) Hireli Ca'fer Efendi'nin oğludur. Müderris, Galata mollası olup Safer 1079'da (Temmuz 1668) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Oğlu sudûrdan Mehmed Efendi'dir. (III. 296)

Abdülbâkî Efendi (Damadzâde) Damad Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, 1042'de (1632/33) Yenişehir mollası olup, Cemaziyelâhir 1044'de (Kasım-Aralık 1634) vefat etti. (III. 295; IV. 143)

Abdülbâkî Efendi (Ebûssuûdzâde) Sâdık Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 18 Ramazan 1117'de (3 Ocak 1706) vefat etmiştir. (III. 188)

Abdülbâkî Efendi (Fenarîzâde) Mehmed Şah Efendi'nin oğlu olarak 923'de (1517) doğdu. Müderris, Üsküdar, üç defa Galata, ikişer defa Sofya ve Selânik mollası oldu. 970'de (1562/63) vebadan vefat etti. Şöhrete düşkün olup Üsküdar'da bahçe yaptı. (III. 294/95)

Abdülbâkî Efendi (Handanzâde) Müderris, Üsküdar mollası olup 1145 (1732/33) yılından sonra vefat etti. Küçük kardeşi Yusuf Efendi'dir(→). (III. 298)

Abdülbâkî Efendi (Hısımzâde) Hısım Yahyâ Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Mısır, Mekke mollası oldu. Fermanın ulaşmasının üçüncü günü 1085'de (1674/75) vefat etmiştir. Sun'îzâde ile akrabalığı vardır. (III. 296; IV. 635)

Abdülbâkî Efendi (Hüseyin Çavuşzâde) Müderris olup 13 Receb 1122'de (7 Eylül 1710) vefat etti. (III. 297)

Abdülbâkî Efendi (Kevâkibîzâde) Velîyeddin Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Selânik mollası olup 1150'de (1737/38) vefat etmiştir. Oğlu Velîyeddin Mehmed Efendi'dir(→). (III. 298; IV. 613)

Abdülbâkî Efendi (Kevâkibîzâde) Kırımîzâde Şükrullah Efendi'nin damadı olup 1209'da (1794/95) Yenişehir mollası oldu, sonra vefat etti. (III. 300)

Abdülbâkî Efendi (La'lîzâde) La'lîzâde Şeyh Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, 1117'de (1705/06) Küdüs mollası olup 1138'de (1723/26) Limni'ye gönderildi. 1143'de (1730/31) Mısır mollası ve 1144'de (1731/32) Mekke pâyesi ve Zilka'de 1149'da (Mart 1737) İstanbul kadısı olup sonra Anadolu pâyesi verildi. 1151'de (1738/39) vefat etti. Eyüp'de defnedildi. Yattığı yerde bir tekke yapmıştır. Fâzıldı. Bir-iki risale ve Sarı Abdullah Efendi'nin *Meslekü'l-Uşşak* kasidesine *Hediyetül-Uşşak* adıyla şerh yaptı. (III. 298/99)

Abdülbâkî Efendi (La'lîzâde) Müderris, Haleb mollası oldu. Azledilmiş olarak 1161'de (1748) vefat etmiştir. Topkapı'da medfundur. (III. 299)

Abdülbâkî Efendi (Parsazâde) Mevâlîden Parsa Mehmed Sâbir Efendi'nin oğludur. (III. 298)

Abdülbâkî Efendi (Sahhaf Şeyhizâde) Abdurrahman Efendi'nin(→) oğludur. Sofya mollası olup, Receb 1082'de (Kasım 1671) vefat etti. Oğlu kazasker Mehmed Efendi'dir. (III. 296; III. 314)

Abdülbâkî Efendi (Sünbülzâde) Vehbî Efendi'nin oğludur. Divan kaleminden yetişip Divan-ı Hümâyûn kesedarı oldu. 1222'de (1807) piyade mukabelecisi, 1223'de (1808) küçük tezkireci olup Zilka'de'de (Aralık 1808/Ocak 1809) ayrıldı ve Kütahya'ya gönderildi. 1226'da (1811) süvari mukabelecisi ve 1227'de (1812) tezkire-i evvel oldu ve aynı sene vefat etti. Kâtip ve münşî idi. (III. 300)

Abdülbâkî Efendi (Uşşâkîzâde) Abdürrahim Efendi'nin oğludur. Müderris, Mısır, Mekke mollası oldu. Konya'ya vardığında 1090'da (1679) vefat etti. Mevlânâ Dergâhı'nda medfundur. Aklî, naklî ve riyâzî ilimlerde mâhirdi. Üç dilde şairdir. *Beyzâvî*'ye hâşiye ve ta'likatı ile şiir divanı vardır. (III. 296)

Abdülbâkî Mahmud Efendi İstanbulludur. Fâtih Camii müezzini olup Zilhicce 973'de (Haziran 1566) hacda vefat eden bir zatın oğludur. Müderris, Mekke, Medine mollası, 992 yılının Kadir gecesi (26/27 Ramazan-1/2 Ekim 1584) İstanbul kadısı olup Muharrem 993'de (Ocak 1585) azledildi. Receb 994'de (Temmuz 1586) ikinci defa İstanbul kadısı olup Zilka'de'de (Ekim-Kasım) Anadolu kazaskeri oldu. Cemaziyelevvel 996'da (Nisan 1588) azledildi. Receb 999'da (Mayıs 1591) ikinci kez Anadolu kazaskeri olup Receb 1000'de (Nisan-Mayıs 1592) Rumeli kazaskeri oldu, Şevvâl'de (Temmuz 1592) azledildi. Cemaziyelevvel 1003'de (Ocak 1595) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Azilden sonra Receb 1006'da (Şubat 1598) üçüncü defa Rumeli kazaskeri oldu. Muharrem 1007'de (Ağustos 1598) istifa eyledi. 23 Ramazan 1008'de (7 Nisan 1600)

vefat eyledi. Namazını Sun'ullah Efendi kıldı ve Edirnekapı dışına defnedildi. Âlim ve şairdi. *Divân*'ı ve hayrâtından bir mescidi vardır. Oğulları Abdurrahman Efendi(→) ile Şeyh Mahmud Efendi'dir(→). (III. 295)

Abdülbâkî Paşa Tekfurdağlı Mustafa Paşa'nın kethüdâsıdır 1106'da (1694/95) sipahiler ağası olup 1107'de (1695/96) vezir rütbesiyle Trabzon valisi olup 1111'de (1699/1700) vefat etti. (III. 297)

Abdülbâkî Paşa Sadrazam Hezârpâre Ahmed Paşa'nın oğludur. 1111'de (1699/1700) Resmo muhafızı ve mîrimîran olup sonra vefat etti. (III. 297)

Abdülbâkî Paşa İranlıdır. 1140'da (1727/28) Kirmanşah valisi iken Osmanlı Devleti'nin hizmetine girerek Rumeli beylerbeyi pâyesi verildi ve hudutta Novi mutasarrıfı olduysa da bu yıla doğru İstanbul'a getirildi ve burada vefat etti. (III 298)

Abdülbâkî Paşa Bağdad valisi Süleyman Paşa'nın mensuplarından olup 1199'da (1785) mîrimîranlıkla Musul valisi oldu. Ancak 1200'de (1786) azledilip sonra vefat etmiştir. Mağrur ve kibirliydi. (III. 300)

Abdülbâkî Şifâî Efendi Gülşenî dervişi olup Edirne Dârüşşifası reisi iken 1075'de (1644/65) vefat etti. Şair ve tıp ilminde mâhirdi. (III. 296)

Abdülbâkîzâde *bak.* Nurullah Mehmed Efendi

Abdülcebbar Celîlî *bak.* Celîlî Abdülcebbar Çelebi

Abdülcebbâr Acem Karabağlıdır. İstanbul'a gelip 965'de (1557/58) müderris ve Şehzâde Bâyezid'e muallim oldu. 966'da (1558/59) vefat etti. Âlim, mûsikî ve muhazarata vâkıftı. (III. 300)

Abdülcebbarzâde *bak.* Abdurrahman Bey; Selim Sırrî Bey

Abdülcelâl Nureddin Efendi (Kametîzâde) Mehmed Efendi'nin torunlarındandır. Müderris olup 27 Şevvâl 1171'de (4 Temmuz 1758) vefat etti ve Edirnekapı'ya defnedildi. (III. 300/01)

Abdülcelilzâde *bak.* Abdurrahman Paşa; Abdülfettâh Paşa; Ahmed Paşa; Emin Mehmed Bey; Emin Mehmed Paşa; Es'ad Paşa; Hasan Paşa;

Abdülcelilzâde Musul hânedanından Emin Paşa'ya mensup bir ailedir ki, III. Ahmed devrinden (1703-1730) Sultan Abdülmecid devrine (1839-1861) kadar bir hayli vezir yetişmiştir. Sonuncusu Yahyâ Paşa'dır ki, çocuksuz vefat etti. (IV. 697)

Abdülevvel Efendi Ümmüveled Hüseyin Efendi'nin oğludur. II. Mehmed (Fâtih) zamanında (1451-1481) Silivri kadısı oldu. Sonra inzivaya çekildi ve 915'de (1509/10) vefat etti. Her fenne vakıf, hadis ve kıraatta mâhir, mütevazi idi. *Kâfiye Şerhi*'ne hâşiye yazdı. Oğlu Abdülaziz Efendi'dir. (III. 294)

Abdülevvel Efendi (Saçlı Emirzâde) Saçlı Emir denilen Muhyiddin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. "Uryânî Efendi" de denir. Bunun sebebi müderris iken cezbe getirip çıplak gezmesindendir. III. Murad kendisine inandığından 150 akçe günlük verirdi. Zilka'de 988'de (Aralık 1580) vefat etti. Namazını şeyhülislâm kıldırdı. Ermiş sayılanlardandır. (III. 294; IV. 345)

Abdülevvel Efendi (Uryân Efendi) Saçlı Emir Efendi'nin oğludur. 988'de (1580) vefat etti. Ermiş sayılanlardandır. Eyüp'de medfundur. (III. 294)

Abdülezel Paşa Askerlikten yetişmiş, savaşlarda yiğitliği görülünce rütbesi mîrlivâlığa kadar yükselmişti. Redif mîrlivâlığında bulunduğu sırada Alasonya Ordusu'na gönderilmiş, Zilka'de 1314 ortalarında (Nisan 1897) Yunanlılarla yapılan Bernartepe muharebesinde atının üzerinde iki kolundan yaralandığı halde dayanmış ve bir üçüncü kurşun ağzından girmekle şehid olmuştur. Beş-altı muharebede gerçekten yiğitlik göstermiş dindar, hâfız-ı *Kur'an*, sâdık, gayretli bir zat idi. Oğlu Binbaşı Said Efendi'dir ki, önceleri mekteplerde hikmet-i tabiiye ve riyaziye muallimiydi. (IV. 862)

Abdülfettâh Ağa Gürcüdür. Sadrazam İzzet Mehmed Paşa'nın kölesi olup darbhane emini iken mâbeyne takdim eyledi. Enderûn'a alınıp IV. Mustafa'nın hizmetine verildi ve ona mabeyinci oldu. Rebiyülevvel 1222'de (Mayıs 1807) başçukadar olup 4 Cemaziyelâhir 1223'de (28 Temmuz 1808) vefat etti. Rengi esmer ve gözleri kızıldı. Oğlu İbrahim Bey'dir(→). (III. 343)

Abdülfettâh Ağa Saray başkapı gulâmı olup 19 Safer 1293'de (17 Mart 1876) vefat etti. Yaşı 100'ü geçkindi. (III. 344)

Abdülfettâh Ağa (Saraçzâde) Konyalıdır. Ahmed Bey'in kardeşi olup 1040'da (1630/31) Hasan Paşa'nın kapı kethüdâsı ve Receb 1058'de (Ağustos 1648) çavuşbaşı oldu ve 1079'da (1668/69) azledildi. Sonra vefat etmiştir. (III. 342)

Abdülfettâh Bey Mîrimîrandan Muş mutasarrıfı Selim Paşa'nın oğlu olup kapıcıbaşı olarak bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (III. 343)

Abdülfettâh Bey (Cebbarzâde) Süleyman Bey'in oğludur. Müderris, 1235'de (1820) Halep mollası, 1242'de (1826/27) Mekke pâyesi, 1245'de (1829/30) İstanbul pâyesi, 1252'de (1836/37) Anadolu pâyesi 1255'de (1839) Rumeli pâyesi oldu. 4 Zilhicce 1255'de (8 Şubat 1840) vefat edip ve Duvardibi'nde defnedildi. Servet ve hamiyet sahiplerindendi. (III. 344)

Abdülfettâh Efendi Ahmed b. Âdil-'in oğludur. Müderris oldu. 924'de (1518) vefat etti. Müdekkik ve muhakkık olup hattatdı. (III. 342)

Abdülfettâh Efendi Ebûssuûd Efendi'nin(→) kardeşi Nasrullah Efendi'nin oğludur. Âlim olup şuuru bozuldu. Cemaziyelâhir 977'de (Kasım 1569) vefat etti. (I. 169/70)

Abdülfettâh Efendi İbâd Çelebi'nin kardeşidir. Müderris ve Şam müftüsü olup Zilka'de 984'de (Ocak-Şubat 1577) vefat etti. Âlim, edipdi. (III. 342)

Abdülfettâh Efendi Müderris ve Yenişehr-i Fenâr mollası olup azledilmiş olarak 1145'de (1732/33) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (III. 343)

Abdülfettâh Efendi Şeyhlerden olup 1157'de (1744) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (III. 343)

Abdülfettâh Efendi Topcu Ocağı şeyhi olup 1222'de (1807) vefat eyledi ve Beyoğlu Mezarlığı'na defnedildi. (III. 343)

Abdülfettâh Efendi Maliyeden yetişip mektûbî-i defter ve hâcegândan oldu. 1228'de (1813) maliye tezkirecisi, 1236'da (1820/21) piyade mukabelecisi olup 12 Rebiyülevvel 1237'de (7 Aralık 1821) vefat etti. Beykoz'

da Çakmak Dede yanında medfundur. Oğlu İbrahim Efendi'dir(→). (III. 343)

Abdülfettâh Efendi Beyşehirlidir. Rıfaî şeyhlerinden olup 17 Safer 1304'de (15 Kasım 1886) vefat etti ve Karacaahmet'e defnedildi. (III. 344)

Abdülfettâh Efendi Sakızlıdır. Müslüman olduktan sonra Husrev Paşa'nın yanında yetişerek hattat olmuştur. Bu sebepten sikkeken olup sırasıyle sikkekenbaşı oldu ve senelerce devam edip 1296'da (1879) bâlâ rütbesini aldı. 9 Cemaziyelevvel 1314'de (16 Ekim 1896) vefat etti. (IV. 862)

Abdülfettâh Efendi (Altıparmak) Müderris, molla ve Ramazan 1068'de (Haziran 1658) İstanbul kadısı oldu ve senesinde azledildi. Ramazan 1071'de (Mayıs 1661) vefat etti. Fakihdi. Oğulları Abdülaziz Efendi(→) ile Abdülbâkî Efendi'dir(→). Torunlarından biri de Feyzullah Efendi'dir(→). (III. 342)

Abdülfettâh Efendi (Celladzâde) Hüsâmeddin Efendi'nin oğludur. Ankara mollası olup Safer 1072'de (Ekim 1661) 60 yaşında vefat etmiştir. (III. 342; II. 113)

Abdülfettâh Efendi (Mollacıkzâde) Ali Ağa'nın oğludur. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1200'de (1786) kalyonlar kâtibi oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. (III. 343)

Abdülfettâh Paşa (Abdülcelilzâde) Hüseyin Paşa'nın oğludur. Mîrimîran olup sonradan 1183'de (1769/70) vezir rütbesiyle Musul valisi oldu. 1184'de (1770/71) Trablusşam valiliğiyle cerde başbuğu oldu. 1186'da (1772) azledildi. Sonra vefat etmiştir. (III. 343)

Abdülfettâh Paşa (Babanlı) Mîrimîran olup 1199'da (1785) Köysancak mutasarrıfı oldu, 1201'de (1786/87) ayrıldı ve daha sonra vefat etti. (III. 343)

Abdülfettâh Paşa (Hacı) Deryâ beylerinden olup liman reisi olarak 1106'da (1694/95) kalyonlar kapdanı yani kapudâne-i hümâyûn oldu. 1113'de (1701/02) mîrimîran rütbesiyle kapdan-ı deryâ oldu. 1114'de (1702) hastalanıp yatağa düşünce 3 Şa'bân'da (23 Aralık 1702) azloldu. Sakız'da iken kısa süre sonra vefat etti. Orada medfundur. (III. 343)

Abdülgaffar Ağa Kapıcıbaşı ve Aydos mübayaacısı olup Receb 1200'de (Mayıs 1786) vefat eyledi. (III. 340)

Abdülgaffarzâde *bak.* Necib Efendi

Abdülgafûr Efendi İranlı bir tâcirin oğludur. Kadı, sonra şehzâde defterdarı, 974'de (1566/67) dördüncü defterdar; sonra Anadolu defterdarı ve daha sonra da Bursa beyi oldu. Orada vefat eyledi. (III. 340)

Abdülgani *bak.* Abdî Paşa

Abdülganî Bey Râkım Mehmed Paşa'nın oğludur. Kalemden yetişip 1198'de (1784) gureba-yı yesâr kâtibi ve hâcegândan oldu. Çeşitli görevlerde bulunup başmukataacılıktan azledilmiş olarak 27 Zilhicce 1218'de (8 Nisan 1804) vefat etti. 1202'de (1787/88) vefat eden annesi Hacı Fatma Hanım'ın yanına Silivrikapı'da defnedildi. (III. 342)

Abdülganî Efendi Bolulu Emirşah'ın oğludur. Müderris, Şam, Mısır mollası olup Zilka'de 987'de (Ocak 1580) İstanbul kadısı oldu. Rebiyülâhir

988'de (Mayıs-Haziran 1580) azledildi. Rebiyülevvel 991'de (Nisan 1583) ikinci kez İstanbul kadısı, 40 gün sonra Anadolu kazaskeri oldu ve Zilhicce (Aralık 1583/Ocak 1584) azledildi. Rebiyülevvel 994'de (Mart 1586) Şam, Ramazan'da (Ağustos-Eylül 1586) Mısır kadısı olup Rebiyülevvel 995'de (Şubat 1587) azledildi ve Bursa'ya gelince vefat etti. Bursa'da Zeynîler Zaviyesi'ne defnedildi. Âlim, Nakşibendî, münşî ve şairdir. Telifleri: *Şerh-i Tecrîd*'e hâşiyesi, *Beyzâvî Tefsiri* hâmişinde ta'likatı, *Fezâil-i Şam*. Oğlu sudûrdan Nâdirî Mehmed Efendi'dir. Kardeşi Abdülcebbar Celilî'dir. (III. 341; IV. 900)

Abdülganî Efendi Manisalıdır. Müderris ve 1012'de (1603/04) Kayseri mollası oldu. 1013'de (1604/05) yolda gelirken şehid oldu. (III. 341)

Abdülganî Efendi Amasyalıdır. Şeyh Resûl Efendi'nin mürididir. Zeynî şeyhi olduğundan Ali Paşa yakınındaki Sabûrî Tekkesi'ne şeyh oldu. 1028'de (1619) vefat etti. Ermiş sayılanlardandır. (III. 341)

Abdülganî Efendi Balçık Tekkesi şeyhi olup Cemaziyelevvel 1201'de (Şubat-Mart 1787) vefat etti. (III. 342)

Abdülganî Efendi Kadıların ileri gelenlerinden olup 1219'da (1804/05) vefat etti. Mevlânâkapı'da medfundur. (III. 342)

Abdülganî Efendi Ricâlden Hacı Selim Efendi'nin oğludur. 1167'de (1753/54) doğdu. Sadaret mektûbî kalemine girdi ve hâcegândan olarak zeametle yetindi. 14 Şa'bân 1240'da Berat gecesi (4/5 Nisan 1825) vefat etti. Dini ilimlerde, riyaziye ve nücûm ilminde bilgiliydi. Ayaklı Kütüphane ve Bendereklizâde'den ders görmüştür. Sahhaflar Şeyhizâde Es'ad Molla'nın anr.esiyle evlenmişti. (III. 342)

Abdülganî Efendi Vâlide sultan başağası ve 1269'da (1852/53) hazine vekili olup 1276 (1859/60) tarihlerinde vefat etmiştir. (III. 342)

Abdülganî Efendi (Benli) Kastamonuludur. Müderrislerin eskilerinden olup Selânik, Bursa, Edirne mollası oldu. Azledilmiş olarak Şevvâl 1046'da (Mart 1637) vefat etti. Kalbi doğru idi. Torunu Mehmed Efendi'dir(→). (III. 341)

Abdülganî Efendi (Vardarî Şeyhzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Safer 1099'da (Aralık 1687) İstanbul pâyesi, Rebiyülâhir 1100'de (Şubat 1689) İstanbul kadısı olup Zilka'de 1100'de (Ağustos-Eylül 1689) azledildi. Rebiyülâhir 1105'de (Aralık 1693) Anadolu pâyesi ve Cemaziyelevvel 110"'de (Aralık 1695) Rumeli pâyesi oldu. Şa'bân 1108'de (Mart 1697) vefat etti. Fâzıl, ta'lik yazısında usta, mahlassız şairdi. Yaşı 80'i aşkındı. Oğlu Abdülvehhab Efendi'dir(→). (III. 341)

Abdülganîzâde Kazasker Abdülganî Efendi ve oğlu Nâdirî Efendi'ye dendi. Şerefleri bu zatta kalmıştır. (IV. 697)

Abdülhâdî Efendi Beypazarlıdır. Kadı Hasan Efendi'nin oğludur. Müderris, Medine pâyesiyle Belgrad kadısı oldu. Azledilmiş olarak 1077'de (1666/67) vefat etmiştir. Emir Buharî'de medfundur. Oğlu Feyzullah Feyzî Efendi'dir. Bunun oğlu Hâdîzâde Mehmed Efendi ve onun oğlu Hâdîzâde Abdullah Efendi'dir(→). (III. 406)

Abdülhâdî Efendi Bursa'da Hisar Camii şeyhi Abdülbâkî Efendi'nin oğludur. Müderris ve Üsküdar mollası oldu. 1143'de (1730/31) vefat eyledi. Şairdir. Oğlu Mehmed Emin Efendi'dir(→). III. 406)

Abdülhâdî Efendi Şeyhülislâm Akmahmudzâde Zeynelâbidîn Mehmed Efendi'nin(→) manevi oğludur. Müderris iken 1173'de (1759/60) vefat etmiştir. (III. 406; II. 434)

Abdülhâdî Efendi Nakşibendî şeyhlerinden olup 1210'da (1795/96) vefat eyledi. Karacaahmet'de medfundur. Zamanında hattatların şeyhiydi. (III. 406)

Abdülhâdî Efendi (Remzîzâde) Bursalı Mustafa Remzî Efendi'nin oğludur. Müderris iken Muharrem 1014'de (Mayıs-Haziran 1605) vefat etti. Edip ve hasibdi. (III. 406)

Abdülhadizâde *bak.* Feyzullah Feyzî Efendi

Abdülhak Efendi Ser-etıbbâ Behcet Efendi'nin kardeşidir. 1216'da (1801/02) müderris olup saraya tabip olmuştur. 12 Rebiyülâhir 1237'de (6 Ocak 1822) Keşan'a gönderildi. Rebiyülevvel 1238'de (Kasım-Aralık 1822) görevine döndü. Cemaziyelâhir 1243'de (Aralık 1827) Selânik mollası, Muharrem 1245'de (Temmuz 1829) Mekke kadısı, 1248'de (1832/33) İstanbul pâyesi ve 22 Zilhicce 1249'da (1 Mayıs 1834) ser-etıbbâ oldu. 1252'de (1836/37) Anadolu pâyesi olup 18 Zilhicce 1252'de (26 Mart 1837) azledildi. Safer 1255'de (Nisan-Mayıs 1839) Anadolu kazaskeri, Rebiyülevvelde (Mayıs-Haziran 1839) ikinci defa ser-etıbbâ ve 1 Zilhicce 1257'de (14 Ocak 1842) Rumeli kazaskeri olmuştur. Şevvâl 1261'de (Ekim 1845) ser-tabâbetten azledildi. Safer 1264'de (Ocak 1848) Meclis-i Maarif reisi ve 2 Zilka'de'de (30 Kasım 1848) üçüncü defa ser-etıbbâ oldu. Safer 1265'de (Ocak 1849) tekrar Rumeli kazaskeri oldu. O sene Zilhiccesinde (Ekim-Kasım 1849) ser-tabâbetten azledildi. Reisülulemâ iken 21 Şa'bân 1270'de (19 Mayıs 1854) vefat etti. Âlim, tıpta bilgi sâhibi, edip, güzel konuşur ve şairdi. Oğlu Hayrullah Efendi'dir. Diğer oğlu Mehmed Emin Efendi'dir(→). (III. 301)

Abdülhâlik Efendi (Uşşakîzâde) Müderris, 1211'de (1796/97) Galata mollası olup sonra vefat etti. (III. 309)

Abdülhalim (Karayazıcı) Beylerbeyiler yanında subaşılık ve sekbanlık edip 1009'da (1600/01) Canik'de vefat etmiştir. (III. 301/02)

Abdülhalim Ağa Tersane kethüdâsı olup I. Mahmud zamanında (1730-1754) vefat etti. Tersane ardında medfundur. (III. 303)

Abdülhalim Ağa (Hacı) Kapıcıbaşıların eskilerinden olup 1265'de (1849) vefat etmiştir. Üsküdar'da medfundur. (III. 303)

Abdülhalim Bey (Siyavuş Paşazâde) 1181'de (1767/68) vefat etti. Torunu Abdürrahim Bey'dir(→). (III. 356)

Abdülhalim Çelebi 1037'de (1662/63) Konya'da Mevlânâ Dergâhı postuna oturdu. 1091'de (1680) vefat eyledi. (III. 303)

Abdülhalim Efendi İran'dan gelip müderris ve Kefe'ye müftü oldu. 987'de (1579) vefat etti. Oğlu Abdurrahman Efendi'dir. (III. 301)

Abdülhalim Efendi Maraşlıdır. Müderris, Manisa, iki kere Medine ve Kudüs mollası oldu. Cemaziyelâhir

1009'da (Aralık 1600) vefat etti. Yumuşak huylu, kerim ve sâlihdi. (III. 301)

Abdülhalim Efendi Bezirgân Tekkesi şeyhi Ramazan Efendi'nin oğludur. 1036'da (1626/27) babasının yerine şeyh olup 1062'de (1652) vefat etti. (III. 302) [II. 419'da ağabeyi Celâleddin Efendi'nin 1026'da (1617) vefatı üzerine şeyh olduğu yazılıdır.]

Abdülhalim Efendi Sandıklılıdır. Pîr Kadem Şeyh b. Nasûh'un oğludur. Müderris, Haleb ve Şam mollası oldu. Şa'bân 1088'de (Ekim 1677) 85 yaşında vefat etti. Edirnakapı'ya defnedildi. Fâzıldı. Eserleri: Nebe' Suresi'nden Hücurat Suresi'ne kadar hâşiyeleri, *Miftâh*'a ta'likatı, *Mutavvel*'den Kasr'a kadar hâşiyeleri, Fıkıh'dan *Ahkâm* adlı hâşiyeleri, *Molla Câmî*'ye "inne" sonuna kadar hâşiyeleri. Oğlu Mehmed Sâlih Efendi(→), damadı Abdullah Efendi(→), torunu Hacı Abdülhalim Efendi'dir(→). (III. 302/03)

Abdülhalim Efendi Kırım'da Hanillidir. Müderris, Mısır mollası olup hacca giderken 1110'da (1698/99) Yenbu'da vefat etti. (III. 303)

Abdülhalim Efendi Himmetzâde'nin damadıdır. Nazmîzâde Tekkesi'ne şeyh oldu. Katarda da Sultan Bâyezid Camii şeyhi olmuştur. 1172'de (1758/59) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Bu tekkeye 1184'de (1770) Nuruosmaniye vâizi Kadirîyeden Sırrî Mehmed Efendi şeyh olmuş ve sonra vefat etmiştir. (III. 303)

Abdülhalim Efendi Kırımlıdır. Dersiâm ve Vassâfzâde Es'ad Efendi'nin şeyhülislâmlığında askerî kassâm ve ders vekili, sonra Enderûn'a başhoca ve 1199'da (1785) Haremeyn müfettişi oldu. Ayrıldıktan sonra fetvâ emini, Edirne ve 1210'da (1795/96) Mekke mollası oldu. Sonra orada vefat etti. Oğlu Fethî Mehmed Efendi'dir. (III. 303)

Abdülhalim Efendi Dersiâm olup 26 Zilka'de 1221'de (4 Şubat 1807) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. (III. 303)

Abdülhalim Efendi Müderris olup 1242'de (1826/27) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (III. 303)

Abdülhalim Efendi Mühendishane'de okudu. 1241'de (1825/26) mimarbaşı oldu. 1245'de (1829/30) bu unvan ebniye-i hassa müdürlüğüne çevrildi. 1248'de (1832/33) su nezâreti ilâve edildi. 1263'de (1847) ayrıldı ve Kaza-i erbaa kaymakamı olup o taraflarda vefat etti. (III. 304)

Abdülhalim Efendi Keçecizâde Sâlih Efendi'nin kızının oğlu ve kapan nâibi Abdüllâtif Efendi'nin oğludur. Müderris olup 1241'de (1825/26) Gelibolu'ya gönderildi. Sonra aynı sene mevleviyet ile mîrî kâtibi oldu. 1246'da (1830/31) azl edildi. 1248'de (1832/33) Şam mollası, sonra Mekke pâyesi, 1252'de (1836) İstanbul pâyesi, Muharrem 1253'de (Nisan 1837) İstanbul kadısı, ardından Anadolu kazaskeri ve 1264'de (1848) Rumeli kazaskeri oldu. Bir aralık Meclis-i Maarif azası olup 8 Şevvâl 1268'de (26 Temmuz 1852) vefat etti. İlmi orta derece, zarif, hoş sohbet ve güzel konuşurdu. (III. 304)

Abdülhalim Efendi Mühendis olmakla su nâzırı olup Şa'bân 1263'de (Temmuz-Ağustos 1847) ebniye-i hassa müdürü oldu. 1271'de (1855) vefat etti. Eyüp'de Taşlıburun Dergâhı'nda medfundur. (III 304)

Abdülhalim Efendi İmam iken sesinin güzelliğinden dolayı Safer 1278'de (Ağustos 1861) padişaha ikinci imam oldu. Ramazan 1279'da (Mart 1863) azledildi. 1281'de (1864/65) Sofya mollası oldu. Daha sonra vefat etti. (III. 304)

Abdülhalim Efendi Evkaftan yetişerek cihat müdürü oldu. 26 Receb 1288'de (11 Ekim 1871) ûlâ evveli ile evkaf müsteşarı oldu. 5 Zilhicce 1289'da (3 Şubat 1873) ayrıldı. Muharrem 1292'de (Şubat 1875) tekrar müsteşar oldu. 17 Rebiyülâhir 1294'de (1 Mayıs 1877) bâlâ rütbesiyle evkaf nâzırı olup 1295'de (1878) ayrıldı ve 1300'de (1883) vefat eyledi. Eğrikapı'da medfundur. Nezâretin işlerini iyi bilirdi. Oğlu Cenâb Bey'dir. (III. 304)

Abdülhalim Efendi (Ahîzâde) Mevâlîden Mehmed Efendi'nin oğludur. Kudüs mollası olup Receb 1080'de (Aralık 1669) vefat etti. (III. 302)

Abdülhalim Efendi (Halimzâde) (Hacı) Abdülhalim Efendi'nin(→) torunu, Abdullah Efendi'nin oğludur. Müderris olup 1163'de (1750) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (III. 303)

Abdülhalim Efendi (Kebirîzâde) Abdurrahman Efendi'nin(→) torunu İsmail Efendi'nin oğludur. 1 Rebiyülevvel 1141'de (5 Ekim 1728) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Oğlu İsmail Kâmil Efendi'dir. (III. 318)

Abdülhalim Efendi (Külâhîzâde) Emin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1207'de (1792/93) vefat ederek Eyüp'e defnedilmiştir. (I. 415)

Abdülhalim Efendi (Şârihü'l-Menâr) Müderris, Bosna mollası olup Ramazan 1051'de (Aralık 1641) azledilmiş olarak vefat etti. *Menâr*'ı şerhetmiştir. Oğlu Ahmed Efendi'dir. (III. 302)

Abdülhalim Efendi (Tezkirecizâde) Seydişehirlidir. Müderris, Diyarbekir mollası olup Cemaziyelâhir 1105'de (Şubat 1694) vefat etti. Fakihti. (III. 303)

Abdülhalim Halimî Efendi (Ahîzâde) Kazasker Mehmed Efendi'nin oğlu ve Şeyhülislâm Sa'dullah Sa'dî Efendi'nin kızının oğludur. 963'de (1556) doğdu. Müderris, Bursa, Edirne mollası oldu. 15 Receb 1004'de (15 Mart 1596) İstanbul kadısı, Zilhicce 1005'de (Temmuz-Ağustos 1597) Anadolu kazaskeri olup Safer 1007'de (Eylül 1598) azlolundu. Rebiyülâhir 1008'de (Ekim-Kasım 1599) ikinci defa Anadolu kazaskeri olup Ramazan 1009'da (Mart 1601) azledildi. Safer 1010'da (Ağustos 1601) Rumeli kazaskeri oldu ve Zilhicce 1011'de (Mayıs 1603) azledildi. 14 Muharrem 1013'de (14 Haziran 1604) vefat etti. Fâzıl ve şairdir. İmtihan için risaleleri olup ta'likatı çoktur. Vakıfnameleri, huccetleri ve temessükleri her zaman esas alınacak sağlamlıktadır. *Şerh-i Miftâh*'a ta'likatı, *Camiu'l-fusûleyn* ile *Dürer ü Gurer*'in, *Eşbah u Nazair*'in hâmişinde olan kelimeleri birer hâşiye olur. *Hidâye*'ye şerh yapmış ve *Şevâhidü'n-Nübüvve*'yi tercüme etmiştir. Ebûssuûd Efendi'yle akrabalığı vardır. Oğulları Yahyâ Efendi(→) ile Mahmud Sûzî Efendi'dir(→). (III. 302)

Abdülhalim Paşa Trabzonlu Ali Ağa'nın oğludur. 1233'de (1818) Enderûn'a girdi. Kısa süre sonra askerliğe geçti. 1244'de (1828/29) süvari kaymakamı, sonra miralay olup Tâhir Paşa ile Trablusgarp'da bulundu. Dönüşte süvari livâsı oldu. 1264'de (1848)

Bükreş'e memur olup 1265'de (1849) ferik, 1268'de (1851/52) zabtiye müşiri kaymakamı, sonra Dâr-ı Şûrâ azası oldu. 1269'da (1852/53) Rumeli'ye gönderilip Silistre kuşatmasında bulundu. Döndükten sonra Dâr-ı Şûrâ azası olup Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) zabtiye müşiri kaymakamı oldu. Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) Dâr-ı Şûrâ reisi, Zilhicce 1276'da (Temmuz 1860) vezirlikle Arabistan müşiri, Şa'bân 1279'da (Ocak-Şubat 1863) zabtiye müşiri, Cemaziyelâhir 1280'de (Kasım 1863) Meclis-i Vâlâ azası, Ramazan'da (Şubat 1864) ikinci defa 5. Ordu müşiri olup Receb 1282'de (Aralık 1865) istifa eyledi. 1283'de (1866/67) selâmlık resmine memur edildi. Receb 1284'de (Kasım 1867) Yanya ciheti kumandanı olup Ramazan 1285'de (Aralık 1868/Ocak 1869) azledildi. Sonra Meclis-i Muvakkat-ı Askerî'ye memur edildi. Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) 4. Ordu müşiri olup Zilka'de'de (Ocak 1872) azledildi. 1293'de (1876) Şûrâ-yı Devlet azası oldu. Rebiyülevvel 1295'de (Mart 1878) Dâr-ı Şûrâ ikinci reisi olarak 1303'de (1885/86) vefat etti. Bahariye'de medfundur. Yaşı 80'i geçkindi. Kısa boylu, güler yüzlü, cesur, derviş-meşrep, alçak gönüllüydü. Oğlu Hacı Ahmed Recâî Bey'dir(→). (III. 304/05)

Abdülhalim Paşa Mısır Valisi Mehmed Ali Paşa'nın oğludur. 1242'de (1826/27) doğdu. 7 Ramazan 1273'de (1 Mayıs 1857) vezir rütbesi verildi. Cemaziyelevvel 1286'da (Ağustos 1869) Mecâlis-i Âliye'ye memur olup 28 Zilka'de 1311'de (2 Haziran 1894) ansızın vefat eylemiştir. Sultan Mahmud Türbesi'nin bahçesinde medfundur. Muhterem bir zat olup resimde ustaydı. (III. 305; IV. 900)

Abdülhalim Rüşdî Bey Adliye memurlarından olup Konya Divan-ı Temyiz reisliğinden azledilmiş olarak 11 Receb 1302'de (26 Nisan 1885) vefat etti. Eyüp'e defnedilmiştir. (III. 304)

Abdülhalim Zamirî Efendi (Hacı) Rıfaî şeyhlerinden olup 3 Cemaziyelâhir 1286'da (10 Eylül 1869) vefat etti. Süleymaniye'de defnedilmiştir. (III. 304)

Abdülhamid Ahmed Efendi Müderris, Yehişehr-i Fenâr müftüsü oldu. Rebiyülâhir 1273'de (Aralık 1856) İzmir pâyesi olup sonra vefat etti. (III. 306)

Abdülhamid Bey Sadrazamlardan birinin damadıdır. Mektûbî-i sadâretten yetişerek mektûbî-i sadr-ı âlî oldu. Zilka'de 1221'de (Ocak 1807) süvari kâtipliğiyle birlikte tezkire-i sânî olup Rebiyülevvel 1223'de (Mayıs 1808) ayrıldı. 1224'de (1809) kethüdâ kâtibi olup 1226'da (1811) piyade mukabelecisi ve sonra yine tezkire-i sânî oldu. Receb 1229'da (Haziran-Temmuz 1814) vefat eyledi. (III. 306)

Abdülhamid Bey Askerlikten yetişip süvari miralayı oldu ve Arabistan Ordusu'nda iken 1270'de (1853/54) vefat etti. (III. 306)

Abdülhamid Bey İbrahim Münib Efendi'nin oğludur. Sadâret mektûbî odasından yetişerek başhalife ve sonra kethüdâ kâtibi, sonra mektûbî-i sadr-ı âlî, sonra tezkire-i evvel olup azledilmiş, Zilka'de 1239'da (Temmuz 1824) tezkire-i sânî olup yine tezkire-i evvel olmuş ve azledilmiş olarak 5 Zilka'de 1249'da (16 Mart

1834) vefat etmiştir. Ayrılıkçeşmesi'nde babasının yanına defnedildi. Kızı Esmâ Hanım 1273'de (1856/57) vefat etmiştir. (I.I. 306)

Abdülhamid Bey (Köprülüzâde) Hâfız Ahmed Paşa'nın(→) torunlarındandır. 1182'de (1768/69) Yenişehir mollası oldu. Birkaç sene sonra vefat etmiştir. Damadı mevâlîden Mehmed Âsım Bey'dir. (I. 263; III. 305) [III. 305'de "III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat etti" denilmektedir.]

Abdülhamid Bey (Siyavuş Paşazâde) 1200 (1786) yılından sonra vefat ederek Siyâvuş Paşa Türbesi'ne defnedildi. Oğlu ya da yakını Nu'man Bey'dir(→). (III. 356)

Abdülhamid Efendi Şirvanlıdır. Halvetî şeyhlerinden Şeyh Kabaduz'un halifesidir. 974'de (1566/67) vefat eylemiştir (III. 305)

Abdülhamid Efendi Bâbıâlî'den yetişerek 1213'de (1798/99) mektûbî-i sadr-ı âli, 6 Rebiyülâhir 1216'da (16 Ağustos 1801) tezkire-i sânî, Zilka'de 1221'de (Ocak 1807) süvari mukabelecisi, sonra tezkire-i evvel ve 1223'de (1808) Yeniçeri kâtibi olup sonra orduda vefat etti. (III. 306)

Abdülhamid Efendi Gülşenî şeyhlerinden olup Safer 1245'de (Ağustos 1829) vefat etti. Oğlu Ferid Efendi'dir. (III. 306)

Abdülhamid Efendi Trablusşam müftüsü olup Şevvâl 1256'da (Aralık 1840) İzmir pâyesi olmuş, sonra vefat etmiştir. Fâzıldı. (III. 306)

Abdülhamid Efendi Muhsinzâde'nin imamıdır. Müderris ve müftü Abdülkadir Efendi vakfına mütevelli olup sonra vefat etmiştir. Oğlu Sa'deddin Efendi'dir. (III. 306)

Abdülhamid Efendi (Nafizzâde) Sudûrdan Feyzullah Nâfiz Efendi'nin oğludur. Müderris, 1194'de (1780) Kudüs mollası ve 1203'de (1789) Edirne mollası olup sonra vefat etti. (III. 305)

Abdülhamid Eşref Efendi Kastamonuludur. Tahsilden sonra tasavvufa yönelerek Nakşibendî ve vâiz oldu. 948'de (1541/42) vefat etti. Tefsirde geniş bilgisi olup heybetli, edip ve nazikti. (III. 305)

Abdülhamid Mehmed Bey Ali Ruhî Efendi'nin(→) oğlu, sudûrdan Tahsin Bey'in damadıdır. Sânîye rütbesinde iken 16 Ramazan 1272'de (21 Mayıs 1856) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 563)

Abdülhamid Paşa Bâyezid hânedanından ve Husrev Paşa'nın yakınlarından olup 1236'da (1820/21) Bâyezid mutasarrıfı olmuştu. (III. 306)

Abdülhamid Paşa Vanlı Hacı Mustafa Paşa'nın yakınlarından ve Kürt Ahmed oğullarındandır. Taşra kaymakamlığından yetişip mîrimîran ve beylerbeyi pâyesi oldu. Sofya ve Filibe'de mutasarrıflık edip 1302'de (1884/85) Van valisi oldu. 1304'de (1886/87) vefat eyledi. Tedbirli, güçlü ve mutedildi. (III. 306/07)

Abdülhay (Hüdâî Efendi) Hüdâî Mahmud Efendi'nin damadı Mehmed Efendi'nin oğludur. 1042'de (1632/33) Mehmed Paşa Tekkesi şeyhi olup 1103'de (1691/92) vefat etti. Oğlu mevâlîden Ebûssuûd Efendi'dir. (III. 307)

Abdülhay Efendi Fenerkalelidir. 996'da (1588) Şam kadısı olup Rebiyülevvel 998'de (Ocak 1590) vefat etti. Keskin zekâlıydı. (III. 307)

Abdülhay Efendi Edirnelidir. Saçlı İbrahim Sûfî Efendi'nin oğlu olup 1070'de (1659/60) babasının yerine Edirne Selimiye Camii vâizliği ve tekkesi şeyhliği verildi. 1097'de (1686) Kadırga'da Mehmed Paşa Tekkesi şeyhi olup sonra Yeni Cami vâizi oldu. 1103'de (1691/92) Hüdâî Mahmud Efendi Tekkesi şeyhi olup 29 Receb 1117'de (16 Kasım 1705) vefat etti. Âlim, akıllı, güzel konuşur ve şairdi. İlâhîleri vardır. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (III. 307)

Abdülhay Efendi Kalemden yetişip askerî kâtip oldu. 1222'de (1807) ayrıldı. 1227'de (1812) kalyonlar kâtibi, sonra humbarahane nâzırı olup 27 Şa'bân 1233'de (2 Temmuz 1818) vefat etti. Üsküdar'da Eski Vâlide Camii'ne defnedildi. Kabiliyetli ve tedbirliydi. (III. 308)

Abdülhay Efendi (Muhaşşî Sinanzâde) Mehmed Çelebi'nin(→) oğludur. Müderris olup Cemaziyelâhir 1033'de (Mart-Nisan 1624) vefat etti. Sahih nesepli seyyiddir. (III. 109)

Abdülhay Efendi (Müeyyedzâde) Abdurrahman Efendi'nin oğludur. Müderris, kadı oldu. Sonra görevden ayrılıp amcası Hacı Halife'nin zaviyesinde oturdu. Sonra Âmid ve Amasya kadısı oldu ve yine görevden ayrılıp 950'de (1543) vefat etti. Babası gibi hattat, cömert, dindardı. (III. 307)

Abdülhay Efendi (Niksarîzâde) Muslihiddin Mustafa Efendi'nin(→) torunu, Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Sakız, Gelibolu ve Sofya mollası olup 1046'da (1636/37) vefat etti. Âlimdir. (III. 307; IV. 494) [III. 307'de babasının adı "Mahmud" olarak geçmektedir.]

Abdülhay Efendi (Sadreddinzâde) Ruhullah Mehmed Efendi'nin(→) torunu, Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. 1060'da (1650) doğdu. Müderris olup Şam mevleviyeti pâyesiyle emekli oldu. Sonra Edirne pâyesi verildi. 12 Ramazan 1132'de (18 Temmuz 1720) vefat etti. Fındıklı'da medfundur. (III. 307; II. 421)

Abdülhay Mehmed Bey (Ali Paşazâde) Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1184'de (1770/71) vefat ederek Üsküdar'da babasının yanına defnedildi. (III. 384)

Abdülkadir *bak.* Kadrî Çelebi; Kadrî Efendi

Abdülkadir Âdil Bey Nurî Ahmed Bey'in(→) oğludur. Hâcegândan olup sadâret mektûbî kalemine devam etmiştir. 17 Şevvâl 1240'da (4 Haziran 1825) vefat eyledi. Yanında medfundur. (IV. 591)

Abdülkadir Ağa Eski Saray ağası olup 1054'de (1644) dârüssaâde ağası oldu. Sonra yine Eski Saray ağalığına nakledildi. O hizmette vefat etmiştir. (III. 346)

Abdülkadir Ağa Cebeci Ocağı'ndan yetişerek kethüdâ, 1145'de (1732/33) cebecibaşı oldu. 1147'de (1734/35) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. Oğlu Mehmed Ağa'dır. (III. 347/48)

Abdülkadir Ağa Bostancıbaşı olup 1240 (1824/25) yılından sonra vefat etti. (III. 349)

Abdülkadir Ağa Seyyid Mehmed Ağa'nın(→) oğludur. Silahşor ve kapıcıbaşı olup 1240 (1824/25) tarihinden sonra vefat etti. (IV. 267)

Abdülkadir Bey Abdurrahman Feyzî Bey'in oğludur. Müderris, molla olup 1242'de (1826/27) Mekke pâyesi olup sonra vefat etmiştir. (III. 349)

Abdülkadir Bey Sekbanbaşı Çelebi Mehmed Emir Ağa'nın oğludur. Maliyeden yetişerek taşra defterdarlıkları ve Muhasebe Meclisi azalığında bulundu. 2 Cemaziyelâhir 1275'de (7 Ocak 1859) vefat eyledi. Topkapı'da babasının yanına defnedildi. (III. 350)

Abdülkadir Bey Necib Ahmed Bey'in(→) oğludur. Galata mollalığından azledilmiş olarak 11 Safer 1296'da (4 Şubat 1879) vefat edip Eğrikapı'ya defnedilmiştir. (III. 350; IV. 546)

Abdülkadir Bey (Büyük Tezkirecizâde) Kalemden yetişip 1225'de (1810) hâcegânlıkla başmukataacı oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 348)

Abdülkadir Bey (Emin Paşazâde) Sudûrdan Emin Bey'in oğludur. Müderris, 1238'de (1822/23) Eyüp mollası, 1242'de (1826/27) Mekke pâyesi, 1243'de (1827/28) Mekke mollası, döndükten sonra İstanbul pâyesi, 1245'de (1829/30) Anadolu pâyesiyle Rusya ile barış görüşmelerinde ikinci murahhas ve sonra mükâlemât meclisi memuru oldu. Rebiyülevvel 1250'de (Temmuz 1834) Anadolu kazaskeri oldu. 1252'de (1836) Rumeli pâyesi ve Zilhicce 1253'de (Mart 1838) Meclis-i Vâlâ müftüsü oldu. Ramazan 1262'de (Eylül 1846) vefat eyledi. Âlim, siyasî işleri bilir ve hünerliydi. Oğlu Mehmed Kerim Bey'dir(→). (III. 349)

Abdülkadir Bey (Hacı Ebûbekirzâde) Cerrahpaşa Camii civarında yeniden bir cami ihya ve imar etti. Bu senelerde (1780'ler) vefat etmiştir. (III. 348)

Abdülkadir Bey (Melek Paşazâde) Sadrazam Melek Mehmed Paşa'nın oğludur. Müderris, Rebiyülâhir 1223'de (Haziran 1808) Galata mollası, Receb 1230'da (Haziran 1815) Edirne, 1234'de (1819) Mekke mollası, 1238'de (1822/23) İstanbul pâyesi oldu. 1241'de (1825/26) Manisa'ya gönderildi. 1243'de (1827/28) dönüp o sene İstanbul kadısı, 1244'de (1828/29) Anadolu pâyesi, 1250'de (1834/35) Anadolu kazaskeri, Ramazan 1256'da (Kasım 1840) Meclis-i Vâlâ azası ve Ramazan 1259'da (Ekim 1843) reisülulemâ oldu. 7 Zilka'de 1262'de (27 Ekim 1846) vefat eyledi. Zeyneb Sultan Camii'nde medfundur. İlmi orta, hoş sözlü ve âlimleri severdi. (III. 350)

Abdülkadir Dede Ni'me'l-ceyşden olup İstanbul'un fethinde şehid olmuş ve Unkapanı'nda defnedilmiştir. (III. 344)

Abdülkadir Efendi Ispartalıdır. Ali Tusî'den okudu. II. Mehmed'e (Fâtih) muallim oldu. Sonra hizmetinden affedildi. 877'de (1472/73) vefat etti. (III. 345)

Abdülkadir Efendi Hamidlidir. Babası Mehmed Efendi olup müderris, sahn müderrisi, 927'de (1521) Bursa kadısı, 929'da (1523) İstanbul kadısı ve aynı sene Anadolu kazaskeri olup 944'de (1537/38) emekli oldu ve Mekke'ye gitti. 948'de (1541) şeyhülislâm olup aynı yıl Şevvâl'de (Aralık 1541/Ocak 1542) hastalandı ve Bursa'da emekliliği seçti. 955'de (1548) orada vefat eyledi. Yaşı 70'i geçmişti. Âlim, fâzıl, cömert, şairdi. Bursa'da bir mescid ve medrese yaptırıp hazıresine defnedilmiştir. (III. 345)

Abdülkadir Efendi Şeyhülkurrâ vazifesi vakfolunduğunda ilk reisülkurrâ oldu ve III. Murad'a (hd. 1574-1595) imam oldu. 1015'de (1606/07) vefat etti. (III. 346)

Abdülkadir Efendi Müderris, Gelibolu, Maraş ve Ankara mollası oldu. 1030'da (1621) vefat etti. Dindardı. (III. 346)

Abdülkadir Efendi Halvetîdir. Karamanî Hayreddin Efendi'nin müridi olup Bursa'da Eskiciler Caddesi Mescidi'nde şeyh oldu. 1060'da (1650) vefat etti. Mürşidinin yakınında medfundur. (III. 346)

Abdülkadir Efendi Bağdadlı Ömer Efendi'nin oğludur. 1030'da (1621) doğdu. 1084'de (1673) İstanbul'a gelip Köprülüzâde Fâzıl Ahmed Paşa'ya bağlandı. Sonra Mısır'a gidip yine döndü. Gözlerinde körlük derecesinde hastalık ortaya çıkınca Mısır'a geri döndü ve 1093'de (1682) vefat etti. Fâzıl ve âlimdi. *Kâfiye*, *Şâfiye* radisi ve *Şevâhidî* üzerine şerhleri ve *Bânet Suâd Kasidesi* hâşiyesi vardır. (III. 346/47)

Abdülkadir Efendi Anadolulu Hamza'nın oğludur. Müderris, Maraş mollası olup Cemaziyelevvel 1101'de (Şubat 1690) vefat etti. (III. 347)

Abdülkadir Efendi Beypazarlıdır. Müderris ve Beyazîzâde'ye mektupçu oldu. Receb 1102'de (Nisan 1691) vefat etti. (III. 347)

Abdülkadir Efendi Müderris, molla olup 1145 (1732/33) yılından sonra vefat etmiştir. (III. 347)

Abdülkadir Efendi Seyfullah Efendi'nin(→) oğludur. Hâcegândan olup 1147'de (1734/35) vefat etti. Eğrikapı'da babasının yanına defnedilmiştir. (III. 123)

Abdülkadir Efendi Abdülkadir Geylânî soyundan ve Nakşibendî tarikatındandı. Üsküdar'da Atik Vâlide Camii'nde bir hücrede kalırdı. 1151'de (1738/39) vefat etti. (III. 348)

Abdülkadir Efendi Bâbıâlî'den yetişip hâcegândan olarak Selânik Baruthanesi nâzırı olmuştur. Sonra rikâb-ı hümâyûn mektupçusu oldu. 1221'de (1806) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 348)

Abdülkadir Efendi Maliyeden yetişip Şevvâl 1254'de (1838) eshâm muhasebecisi, Muharrem 1256'da (Mart 1840) sergi muhasebecisi, Receb'de (Eylül) Meclis-i Muhasebe azası, Muharrem 1257'de (Mart 1841) ikinci defa sergi muhasebecisi olup, 11 Zilka'de 1259'da (3 Aralık 1843) vefat etti. Eyüp'de Bostan İskelesi'nde medfundur. (III. 349)

Abdülkadir Efendi Evkaftan yetişerek mümeyyiz-i evvel, Zilka'de 1259'da (Aralık 1843) evkaf muhasebecisi oldu. Şa'bân 1263'de (Temmuz-Ağustos 1847) vefat etti. (III. 350)

Abdülkadir Efendi İstanbulludur. Müderris, Şevvâl 1276'da (Mayıs 1860) Edirne mollası oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 350)

Abdülkadir Efendi Hurpeşteli Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris ve Mekteb-i Tıbbiye'de muallimdi. 26 Muharrem 1295'de (30 Ocak 1878) vefat eyledi. (III. 350)

Abdülkadir Efendi Kadirî şeyhlerindendir. "Halil Efendizâde" demekle meşhur olup 21 Cemaziyelevvel 1309'da (23 Aralık 1891) vefat etmiştir. İnadiye'de Hâşim Efendi yakınında defnedildi. (III. 351)

Abdülkadir Efendi (Cankurtaranzâde) Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. Ağabeyi Mahmud Efendi'nin(→) 1162'de (1749) vefatı üzerine Eyüp'deki Şah Sultan Tekkesi'ne şeyh oldu. 1163'de (1750) vefat etmiştir. (III. 375)

Abdülkadir Efendi (İhtisâb Ağasızâde) Kalemden yetişti ve hâcelik verildi. 1202'de (1787/88) Kefe mukataacısı oldu. (III. 348)

Abdülkadir Efendi (Kadrîzâde) Müderris olup 1152'de (1739/40) vefat ederek Edirnekapı'da defnedildi. (III. 346)

Abdülkadir Efendi (Kâtibzâde) İzmirli İsmail Efendi'nin oğludur. Müderris, Kürdistan mollası oldu. Sonra mahrece geçip Şa'bân 1280'de (Ocak 1864) Şam mollası ve 1282'de (1865/66) Medine kadısı oldu. Sonra İstanbul pâyesi olup Rebiyülâhir 1295'de (Nisan 1878) İstanbul kadısı oldu. Ayrıldıktan sonra Bağdad nâibi iken 1301'de (1884) orada vefat eylemiştir. (III. 350)

Abdülkadir Efendi (Manav Abdî) Müderris, Haleb, Mekke, Mısır kadısı olup 954'de (1547) Mısır'da vefat etti. Vakûr, dürüst ve mutedildi. (III. 345)

Abdülkadir Efendi (Matlabcızâde) Anadolu matlabcısı Seyyid Ali Ağa'nın oğludur. 1221'de (1806) babası vefat etmiştir. Kendisi serlevha-i yesâr kadılardan iken Cemaziyelevvel 1232'de (19 Mart 1817) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. Damadı Kadı Halil Efendi'dir(→). (III. 349)

Abdülkadir Efendi (Müezzinzâde) Müderrislikte bulunup emekli oldu. 20 sene kadar arpalıkla yaşayıp Receb 1061'de (Haziran-Temmuz 1651) vefat etti. Kardeşi Fikrî Efendi'dir. (III. 346)

Abdülkadir Efendi (Ramazanzâde) Ramazan Efendi'nin oğludur. Az zamanda yükselerek kalemden hâcelik rütbesini aldı. İki defa tezkire-i evvel ve mukabele-i süvari ve defter emini olup Cemaziyelâhir 1120'de (Ağustos-Eylül 1708) cizye muhasebecisi ve 1125'de (1713) Azak müfettişi ve Rusya tahdid-i hudud memuru oldu. 1126'da (1714) dönüşünde cizye muhesebecisi, Zilhicce'de (Aralık 1714) reisülküttab oldu. Ramazan 1129'da (Ağustos 1717) azlolundu ve Hacıoğlupazarcığı'na gönderildi. Döndükten sonra 1131'de (1719) yine defter emini ve defterdar-ı şıkk-ı sâlis, sonra ruznâme-i evvel oldu. Cemaziyelâhir 1133'de (Nisan 1721) vefat etti. Bilgili, olgun, nesih ve dîvânî yazıda ve tuğrada usta bir hattatdı. Herkesle senli benliydi. (III. 347)

Abdülkadir Efendi (Seyyid) Bâbıâlî'den yetişerek kalyonlar kâtibi olup 1225'de (1810) tezkire-i sânî, 1226'da (1811) çavuşbaşı, azilden sonra 1234'de (1819) sadâret kethüdâsı olup aynı yılın Zilka'desinde (Ağustos-Eylül 1819) ayrıldı ve sonra vefat etti. Oğlu Said Bey'dir. (III. 349)

Abdülkadir Efendi (Tuğcuzâde) Tıbba mensup olmakla Cemaziyelevvel 1222'de (Temmuz 1807) müderrislikle ser-etıbbâ oldu. Cemaziyelevvel 1223'de (Temmuz 1808) azledilmiştir. 25 Safer 1231'de (26 Ocak 1816) vefat etti. (III. 349)

Abdülkadir Efendi (Yılancık) Emir Gîsûdar'ın oğludur. Müderris, Maraş, Kütahya, Yenişehir mollası olup 1000'de (1591/92) vefat etti. Hiddetliydi. (III. 345)

Abdülkadir Kadrî Efendi Bahsî Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Yenişehir mollası olup Şa'bân 1059'da (Ağustos 1649) vefat etti. Şairdir. (II. 7; III. 346)

Abdülkadir Kemâlî Paşa Mutasarrıf, mîrimîran, Kozan mutasarrıfı ve beylerbeyi pâyesi olmuştur. 1308'de (1890/

91) Kosova, 1309'da (1891/92) Musul ve sene sonunda Mamuretülaziz valisi olarak Harput'a varışının üçüncü günü, 7 Muharrem 1310'da (1 Ağustos 1892) vefat eylemiştir. (III. 351)

Abdülkadir Mehmed Bey (Halil Hamid Paşazâde) Ârif Mehmed Bey'in(→) oğludur. 1264'de (1848) Eyyûb mollası olup 1267'de (1850/51) vefat etti. Aksaray'da Kâtip Camii'nde medfundur. (III. 272; III. 350)

Abdülkadir Paşa Hüsâm Beyzâde Ali Paşa'nın oğludur. Bahriye emirlerinden olup babasının vefatında (1661) kapdan-ı deryâ oldu. İki ay sonra azledilerek Rodos beylerbeyi ve 1074'de (1663/64) Sivas valisi oldu. Sonra yine deniz hizmetlerinde bulunarak 1089'da (1678) Rodos valiliğiyle Karadeniz'e çıkarıldı. 1091'de (1680) Kapdan Mustafa Paşa'nın İzmir'de vefatında donanmayı İstanbul'a getirdi ve tekrar Rodos valisi oldu. 1096'da (1685) yine deniz hizmetlerinde bulundu. Sonra vefat eylemiştir. Gayretli ve cesurdu. (III. 347)

Abdülkadir Paşa Mîrimîrandan olup 1109'da (1697/98) Alâiye ve Karasi mutasarrıfı oldu. Senelerce başka yerlerde bulunup 1127'de (1715) emekli oldu. Sonra vefat etti. (III. 347)

Abdülkadir Paşa Ahıska'da ocaklık suretiyle III. Ahmed zamanında (1703-1730) beylerbeyi idi. Sonra vefat etmiştir. (III. 347)

Abdülkadir Paşa Frenk Mustafa Paşa'nın oğludur. Canım Hoca Mehmed Paşa'ya damad oldu. Rodos muhafızı ve tersane kethüdâsı olup 1163'de (1750) vefat eyledi. Beşiktaş'ta medfundur. Oğlu Hüsâmeddin Paşa'dır. (III. 348)

Abdülkadir Paşa Beylerbeyi olarak 1176'da (1762/63) Açu mutasarrıfı olmuştur. Sonra vefat etti. (III. 348)

Abdülkadir Paşa Sofya'da Nalbant Halil Ağa'nın oğludur. Tersaneye girdi ve yetişerek kapudâne oldu. Rebiyülâhir 1213'de (Kasım 1798) Akdeniz donanması başbuğu oldu. 23 Şa'bân 1218'de (8 Aralık 1803) vezir rütbesiyle kapdan-ı deryâ oldu. Şa'bân 1229'da (Temmuz-Ağustos 1814) azledildi. Hanya muhafızı olup orada vefat eylemiştir. Tersane işlerinde bilgiliydi. (III. 348)

Abdülkadir Paşa Askerlikten yetişerek 1275'de (1858/59) mîrlivâ iken Karadağ harbinde şehid oldu. (III. 350)

Abdülkadir Paşa 1229'da (1814) doğdu. Genç yaşta girdiği askerlikte yükselerek miralay ve teşrifatî-i askerî olmuştur. 1281'de (1864/65) mîrlivâ ve sonra ferik oldu. 5 Safer 1293'de (1 Şubat 1876) vefat etti. Cerrahlıkta ustaydı. Yenikapı Mevlevîhanesi'nde medfundur. (III. 350)

Abdülkadir Paşa (Babanlı) Abdülfettâh Paşa'ya halef olarak 1200'de (1786) Derne ve Paçladı mutasarrıfı olup bir müddet orada kalarak 1201'de (1786/87) Köy ve Harir mutasarrıfı oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 348)

Abdülkadir Senâyî Efendi (Babazâde) Sinaneddin Yusuf b. Şeyh Mehmed'in oğludur. Müderris, molla, 1068'de (1657/58) İstanbul kadısı olup senesinde azledildi. Rebiyülâhir 1071'de (Aralık 1660) ikinci defa İstanbul kadısı ve aynı yıl Receb'de (Mart 1661) Anadolu kazaskeri olarak Şevvâl 1072'de (Mayıs-Haziran 1662) azledildi. Rebiyülâhir 1073'de (Kasım 1662) Rumeli kazaskeri olup Muhar-

rem 1074'de (Ağustos 1663) azledildi. Şa'bân 1077'de (Şubat 1667) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Rebiyülâhir 1080'de (Eylül 1669) azledildi. Receb 1081'de (Kasım-Aralık 1670) üçüncü defa Rumeli kazaskeri oldu ve iki ay sonra azledildi. Şevvâl 1085'de (Ocak 1675) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Şer'î ilimlerde zamanının en iyilerinden olup Yahyâ Efendi, Ebû Said Efendi ve Muid Efendi'nin şeyhülislâmlıklarında fetvâ eminiydi. Bahçekapı'da bir mescid, bir mektep ve Edirnekapı'da bir cami yaptı. Hücreleri Kadrî Efendi Zaviyesi diye sonradan tekkeye çevrildi. Zamanının meselelerini ihtiva eden *Vâkıatü'l-Müftiyyîn*'i yazdı. Oğlu Kadrîzâde Ahmed Efendi'dir(→). (II. 346)

Abdülkadir Şeyhî Efendi (Müeyyedzâde) Abdürrahim Efendi'nin oğludur. 920'de (1514) doğdu. Müderris olup, Şam, Mısır ve Bursa mollası, Receb 977'de (Aralık 1569) İstanbul kadısı, Cemaziyelâhir 978'de (Kasım 1570) Anadolu kazaskeri ve Muharrem 979'da (Haziran 1571) Rumeli kazaskeri oldu. Muharrem 981'de (Mayıs 1573) emekli olup Zilhicce 991'de (Aralık 1583/Ocak 1584) dârülhadis müderrisi oldu. Cemaziyelevvel 995'de (Nisan 1587) şeyhülislâm oldu. Cemaziyelevvel 997'de (Mart-Nisan 1589) ayrılıp 250 akçe ile emekli oldu. Şevvâl 1002 sonlarında (Temmuz 1594 ortaları) vefat etti. Eyüp'de babasının yanına defnedildi. Âlim ve değerli bir kişiydi. Eyüp'de bir mescidi olup mütevelliliğini Eyüp kadılarına vakfeyledi. Oğlu Abdürrahim Niyâzî Efendi'dir(→). (III. 345)

Abdülkadir Zarif Efendi Reisülküttab Üç Anbarlı Mehmed Efendi'nin oğludur. "Reiszâde" denir. Müderris, Diyarbekir mollası, 1172'de (1758/59) Edirne pâyesi ve Şevvâl 1176'da (Nisan-Mayıs 1763) Mekke mollası oldu. 1180'de (1766/67) vefat etti. Üsküdar'da Miskinler'de medfundur. Oğlu Mehmed Emin Azmî Efendi'dir(→). (III. 348)

Abdülkadirzâde II. Mahmud devri (1808-1839) ricâlinden Abdülkadir Efendi'nin evlâdıdır. Said Bey'e ve Nâşid Bey'e denir. (IV. 697)

Abdülkayyum Efendi Müderris olup Şevvâl 1046'da (Mart 1637) vefat eyledi. (III. 351)

Abdülkayyum Efendi (Hammâmîzâde) 1115'de (1703) vefat eden Hamamcı İsmail Ağa'nın oğludur. Müderris olup 1140'da (1727/28) vefat etti. Kardeşi Mehmed Efendi'dir(→). (III. 351)

Abdülkebir Efendi Seyyid Fazlullah Efendi'nin oğludur. 1122'de (1613) Emir Buharî Tekkesi şeyhi oldu. 25 Receb 1131'de (13 Haziran 1719) vefat etti. Baba Haydar'da medfundur. (III. 351; IV. 22)

Abdülkerim (Şerif) Seyyid olup 1121'de (1709) Mekke emiri oldu. Azilden sonra 1129'da (1717) ikinci defa atanıp 1136'da (1723/24) ayrılmış ve sonra vefat eylemiştir. (III. 355)

Abdülkerim Ağa Enderûnludur. Kapıcıbaşı, sırasıyla başkapıcıbaşı ve sonra yeniçeri ağası olup 971'de (1563/64) ayrıldı. III. Murad devri (1574-1595) başlarında vefat etti. (III. 352)

Abdülkerim Ağa Eski Saray ağası olup Zilhicce 1078'de (Mayıs-Haziran 1668) emekli olup sonra vefat etti. (III. 353)

Abdülkerim Ağa Topçudur. Ocakta kethüdâ olup 1103'de (1691/92) topçubaşı olup bir aralık azlolundu ve sonra ikinci defa atandı. 1108'de (1696/97) yine azledildi ve 1109'da (1697/98) üçüncü defa atandı. 1115'de (1703/04) azledildi. Bu yılın Zilhiccesinde (Nisan 1704) dördüncü defa topçubaşı olup Safer 1116'da (Haziran 1704) azledildi. 1121'de (1709) beşinci defa, azilden sonra altıncı defa topçubaşı olup 1124'de (1712) azledildi ve Tekfurdağı'na gönderildi. 1126'da (1714) yedinci defa topçubaşı olmuş ve kısa süre sonra vefat etmiştir. Kardeşi Mustafa Ağa'dır(→). (III. 354)

Abdülkerim Bey Beylerbeyi Camii sâhibi Şarabdar Abdullah Bey'in torunlarından olup Divan-ı Hümâyûn kalemlerinde bulundu. Sonra Divan-ı Hümâyûn kesedarı olup 1114'de (1702/03) birden reisülküttab oldu. Kendi talebiyle 1115'de (1703/04) beylikçi oldu. Rebiyülâhir 1118'de (Ağustos-Eylül 1706) ikinci defa reisülküttab oldu ve Zilhicce 1122'de (Ocak-Şubat 1711) rızasiyle beylikçi oldu. Sonra doğum yeri olan Bolu'ya gönderildi. 1124'de (1712) üçüncü defa reisülküttab olup 1125'de (1713) azledildi. Zilka'de 1127'de (Kasım 1715) Habeş beylerbeyi olup 1129'da (1717) vefat etti. Bilgili ve doğruluk sâhibiydi. (III. 354)

Abdülkerim Bey Derviş Paşa'nın oğludur. Enderûn'dan çıkıp 9 Zilhicce 1195'de (26 Kasım 1781) vefat etti. Miskinler'de medfundur. O sene oğlu Ahmed Bey de vefat etti ve Silivrikapı'ya defnedildi. (III. 355)

Abdülkerim Bey Seyyid Mustafa Paşa'nın(→) oğludur. Kapıcıbaşı ve mîrahûr-ı evvel pâyesiyle Manastır â'yânı olup 26 Şa'bân 1226'da (15 Eylül 1811) vefat etti. Eyüp'e defnedildi. Oğulları sudûrdan Ali Râtib Bey ile Necib Mustafa Bey'dir(→) (III. 356; IV. 455) [III. 356'da vefat tarihi 10 Ramazan 1228 (6 Eylül 1813) olarak verilmiştir]

Abdülkerim Bey Durak Paşa'nın yeğeni Mustafa Sâbit b. İsmail Bey'in oğludur. Babası gençliğinde vefat ettiğinden haylice servete sahip olmuş, hassa silahşorlüğüyle yetinip boğularak vefat eylemiştir. Karacaahmet'e defnolundu. Babası Mustafa Bey ise gençliğinde vefat etmiş ve Aksaray'a defnedilmiştir. Oğlu Mustafa Kâmil Bey 1229'da (1814) ve kızı babamın annesi Nefise Hanım 1295'de (1878), diğer kızı sütannem Habibe Hanım 1300'de (1883) vefat eylemişlerdir. Oğullarından Mehmed Es'ad Bey 10 yaşındayken 1232'de (1817), kızı Emine Hanım pek küçükken 1235 (1819/20) tarihlerinde vefat eylemiştir. (III. 356/57)

Abdülkerim Bey Selâniklidir. Lağımcıbaşı iken 1242'de (1826/27) humbaracıbaşı, sonra Varna muhafızı olup 1249'da (1833/34) azlolundu. Sonra vefat etmiştir. (III. 357)

Abdülkerim Bey Mâbeynci İzzet Paşa'nın kardeşidir. Istabl-ı âmire pâyesi ve surre emini olup 9 Zilhicce 1271'de (23 Ağustos 1355) vefat eyledi. Beyoğlu'nda, 1259'da (1843) vefat eden kardeşi Râşid Bey'in civarına defnedilmiştir. (III. 357)

Abdülkerim Bey Sudûrdan Ali Râtib Bey'in oğludur. Müderris, molla, sonra Mekke pâyesi olup Cemaziyelevvel 1299'da (Mart-Nisan 1882) Beylerbeyi'nde vefat eyledi. Eyüp'de babasının yanına defnedildi. (III. 357/58)

Abdülkerim Bey Sarı Abdullah Paşa'nın torunu, Mehmed Bey'in(→) oğludur. Enderûn'dan emekli bir abdal olup 1311'de (1893/94) vefat etmiştir. (IV. 286)

Abdülkerim Bey (Cağalazâde) 1192'de (1778) vefat eyledi. (III. 355)

Abdülkerim Çelebi Abdülvehhâb Hayâlî Efendi'nin(→) oğludur. Genç iken 946'da (1539/40) vefat etti. Müfessir ve muhaddisti. (III. 404)

Abdülkerim Çelebi Abdullah Paşa'nın(→) oğludur. Haleb'in fethinde defterdar ve sonra tahrir memuru olup I. Süleyman (Kanunî) devrine (1520-1566) yetişmiştir. (III. 362)

Abdülkerim Çelebi (Ebûsuûdzâde) Mehmed Meylî Çelebi'nin(→) oğludur. 980'de (1572/73) Süleymaniye müderrisi olup 22 Şevvâl 981'de (14 Şubat 1574) göz değmesiyle vebadan vefat etti. Yaşı 30'a varmış, fâzıl ve cömertti. Eyüp'de medfundur. (IV. 116)

Abdülkerim Efendi Ümerâdan Mehmed Ağa'nın Hıristiyan beldelerinden getirdiği üç çocuktan biridir. Diğerleri Mehmed (Mahmud) Paşa ile Ayas Efendi'dir. Ağaları bunları okutup âlim etti. Bu zat çalışıp müderris, sahn müderrisi ve nihayet Hocazâde yerine kazasker olup ayrıldı. Sonra Fahreddin Efendi yerine şeyhülislâm oldu. 874'de (1469/70) vefat edip bir rivayette azilden sonra II. Bâyezid zamanında (1481-1512) vefat eylemiştir. Âlim, fâzıl, kâmildi. Oğlu Abdülvehhab Efendi'dir(→). (III. 351)

Abdülkerim Efendi Şeyhülislâm Abdülkerim Efendi'nin(→) torunu, Abdülvehhab Efendi'nin oğludur. Gençken 946'da (1539/40) vefat etti. Müfessir ve muhaddisti. Oğlu sudûrdan Mehmed Efendi'dir. (III. 351)

Abdülkerim Efendi Rizelidir. Müderris ve Manisa müftüsü oldu. 954'de (1547) vefat etti. Şer'î ilimlere vâkıf ve çok zekiydi. (III. 351)

Abdülkerim Efendi Tirelidir. Halvetî şeyhi Alâeddin Ali Rûmî'nin müridi oldu. 954'de (1547) Tire'de şeyh olup 12 Şevvâl 964'de (8 Ağustos 1557) vefat eyledi. (III. 352)

Abdülkerim Efendi 975'de (1567/68) Âşık Mehmed Efendi'nin(→) yerine Edirne'de Şahmelek Zaviyesi'ne şeyh olup 982'de (1574/75) vefat etmiştir. Yanına defnedildi. (III. 352; III. 282)

Abdülkerim Efendi Edirne'de Şah Melek Zaviyesi'ne Şeyh Âşı'nın yerine şeyh olup 982'de (1574/75) vefat etti. Onun yanına defnedildi. Ermiş sayılanlardandır. (III. 352)

Abdülkerim Efendi Manisalıdır. Müderris olup III. Murad şehzâdeliğinde Manisa'da iken imam olan amcası Mehmed Efendi vefat edince bunu imam tayin etmiştir. Sonra bu görevden kazasker aylığıyla emekliye ayrıldı. Cemaziyelevvel 1002'de (Şubat 1594) vefat etti. (III. 352)

Abdülkerim Efendi Ferhâd Paşa'nın hocası ve sahn müderrisi olup sonra Bosna, Kudüs ve Medine mollası oldu. Rebiyülevvel 1015'de (Temmuz 1606) vefat etti. Ârif, temiz, dindardı. (III. 352)

Abdülkerim Efendi Akhisarlı Sinan Efendi'nin oğludur. 977'de (1569/70) doğdu. Müderris, Yenişehir, Kudüs, Haleb, Mısır, Bursa, Edirne ve Galata mollası oldu. Receb 1038'de (Mart 1629) vefat etti. Edirnekapı'da med-

fundur. Nazik, zarif, sözü etkili, Osmanlı münşîlerinin önde gelenlerindendir. Arapça *Vefeyat Tercümesi*, *Münşeat*'ı vardır. (III. 353)

Abdülkerim Efendi Celep Mûsâ Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 16 Zilka'de 1093'de (16 Kasım 1682) vefat etmiştir. (IV. 523)

Abdülkerim Efendi Manisalıdır. Halvetî olup Bursa'da Mir-i büdelâ Tekkesi şeyhi oldu. 1100'de (1689/90) vefat etti. İyi ahlâk sâhibiydi. (III. 354)

Abdülkerim Efendi Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1104'de (1692/93) rikâb-ı hümâyûnda defter emini oldu. 1105'de (1693/94) muhasebe-i evvel, 1107'de (1695/96) darbhane emini oldu. Sonra vefat etti. (III. 354)

Abdülkerim Efendi Çeşmîzâde Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, Haleb mollası oldu. Rebiyülevvel 1111'de (1699/1700) vefat etti. Oğlu İsmail Efendi'dir. "Cemrezâde [? (Çeşmîzâde)] Abdî" diye meşhurdur. (III. 354; II. 93)

Abdülkerim Efendi Müderris, 1143'de (1730/31) ordu nâibi oldu. İyi hizmette bulunarak vefat etmiştir. (III. 355)

Abdülkerim Efendi Haleblidir. 1178'de (1764/65) vefat etti. Hadiste *Kitab-ı Sebt*'i vardır. (III. 355)

Abdülkerim Efendi Şeyhdi. Şa'bân 1179'da (Ocak 1766) vefat etmiş ve Eyüp'e defnedilmiştir. (III. 355)

Abdülkerim Efendi Yeniçeri Ocağı başhalifesi olup 1199'da (1785) vefat etti. Muratpaşa'da medfundur. (III. 355)

Abdülkerim Efendi 1184'de (1770) vefatla Eyüp'e defnedilen Siyâvuş Paşazâdelerden Mehmed Bey'in oğlu veya akrabası olup "Burnazzâde" diye meşhurdu. Hattî Efendi'nin hizmetinden yükselerek Sadrazam Mehmed Paşa'ya mühürdar oldu. 1170'de (1756/57) hâcegândan olup Kıbrıs'a gönderildi. 1182'de (1768/69) çavuşbaşı vekili, Ramazan 1183'de (Ocak 1770) nüzûl emini, 1184'de (1770/71) mevkufatçı, Muharrem 1185'de (Nisan-Mayıs 1771) sipah kâtibi ve Cemaziyelâhir'de (Kasım) süvari mukabalecisi, 1186'da (1772) başmuhasebe pâyesiyle Rusya mütareke memuru oldu. 1187'de (1773) çavuşbaşı, Zilka'de 1188'de (Ocak 1775) beylerbeyi pâyesiyle paşa olarak Rusya elçisi oldu. Sonra hâcegânlığa dönerek ve başmuhasebeci, 1198'de (1784) ruznâme-i evvel, 1202'de (1787/88) defter emini olup 1203'de (1788/89) vefat eyledi. Mahmutpaşa'da medfundur. Oğlu Derviş Mehmed Es'ad Bey 'dir(→). (III. 355/56)

Abdülkerim Efendi Yeniçeri Ocağı yazıcısı olup 1217'de (1802/03) vefat eyledi. Hüdâî Tekkesi'nde medfundur. (III. 356)

Abdülkerim Efendi Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Sonra defterdar-ı şıkk-ı sânî olarak 1224'de (1809) vefat eyledi. (III. 356)

Abdülkerim Efendi Bedestanî Seyyid Hacı Emin Efendi'nin oğludur. Büyük kardeşi Şâkir Efendi müezzinbaşı olduğundan o da Enderûn'dan yetişip müezzinbaşı oldu. Cemaziyelevvel 1223'de (Temmuz 1808) padişahın ikinci imamı, 10 Ramazan 1228'de (6 Eylül 1813) imam-ı evvel-i sultanî oldu. Muharrem 1230'da (Ara-

lık 1814/Ocak 18..5) Mekke pâyesi oldu. 13 Ramazan 1231'de (7 Ağustos 1816) vefat edip Doğancılar'da kayınpederi Hacı Nu'man Bey'in yaptırdığı camiye defnedildi. Sesi gayet güzeldi. Nöbetinde saflarda yer bulunmazdı. Oğlu Nu'man Tayyib Paşa ile Mahmud Nidaî Efendi'dir. (III. 356)

Abdülkerim Efendi Fâtih dersiâmlarından olup icazet aldıktan sonra Filibe'de ve başka yerlerde nâiblikte bulunarak 1300'de (1883) vefat eylemiştir. "Kara Dâvud" adıyla bilinen fâzıl bir zat idi. (III. 359)

Abdülkerim Efendi Amasyalıdır. Müderris, 1218'de (1803) Yenişehir mollası, sonra Meclis-i Maarif azası olmuş, Mekke ve İstanbul pâyelerini almış ve 20 Rebiyülâhir 1303'de (26 Ocak 1886) vefat eylemiştir. Fâtih'de medfundur. Âlim ve fâzıl olup yabancı dilleri de bilirdi. Vefatına kadar dersten uzak durmadı. Eserleri vardır. (III. 358/59)

Abdülkerim Efendi Ebûssuûdzâde Mehmed Çelebi'nin oğludur. Müderrisdi. (III. 352)

Abdülkerim Efendi (Buhurîzâde) Zâkirbaşı olup 1131'de (1767/68) Abdürrahim Efendi'nin(→) yerine Eyüp'deki Şah Sultan Tekkesi'ne şeyh oldu. 1192'de (1778) vefat etti. (IV. 241)

Abdülkerim Efendi (Hafız) Müderris, Selânik, 1212'de (1797/98) Mısır, sonra Mekke mollası oldu. 1215'de (1800/01) Şam'da vefat eyledi. (III. 356)

Abdülkerim Efendi (Kasapzâde) Kadı Ali Efendi'nin oğludur. 924'de (1518) doğmuştur. Müderris olup Cemaziyelâhir 985'de (Ağustos-Eylül 1577) Kudüs mollası oldu. Zilhicce 985'de (Şubat 1578) vefat eyledi. Âlim, fâzıldı. Deli Kerim diye meşhurdur. (III. 352)

Abdülkerim Efendi (Keşşâfzâde) Müderris, Rebiyülâhir 1221'de (Haziran-Temmuz 1806) Eyüp kadısı olup sonra vefat etti. (III. 356)

Abdülkerim Efendi (Müfettişzâde) Müderris olup Şa'bân 1101'de (Mayıs 1690) vefat etti. (III. 354)

Abdülkerim Efendi (Müftî) (Şeyh) Karamanlıdır. Kadirîdir. Karabâlî'den tarikatı öğrendi. Fıkıhta tam mahareti vardı. 951'de (1544) vefat etti. Kirmastı'da medfundur. Camilerde vaaz eder ve devirhan olup kabir gibi bir çukurda beş vakit namazını kılar ve halvet-i erbain çıkarırdı. Bir cami ve zaviyesi vardır. (III. 351)

Abdülkerim Efendi (Şeyh İbrahimzâde) Müderris, Cemaziyelevvel 1248'de (Ekim 1832) Belgrad mollası ve sonra başka bir yerin mollası olup Abdülmecid devri (1839-1861) ortalarında vefat eyledi. (III. 357)

Abdülkerim Efendi (Vâiz Emir) İştiplidir. Öğrenimden sonra tarikata girdi. Selâtîn camileri vâizi oldu. 996'da (1588) Kadırga'da Mehmed Paşa Tekkesi şeyhi, 1010'da (1601/02) şeyhül-harem oldu. Rebiyülevvel 1012'de (Ağustos 1603) İstanbul'a döndü ve 1015'de (1606) vefat etti. Adı geçen tekkede medfundur. Şeyhlerin umdesi olup muhaddis, müfessir, ulu ve vakûrdu. Kalem eserleri güzel olup sılasında hanları, köprüleri, zaviye ve imareti vardır. Üsküp bedesteni ve dükkânları hayırlarına vakfedilmiştir. Estergon seferinde hazır bulunmuştur. (III. 352)

Abdülkerim Efendizâde *bak.* Nidâî Mahmud Efendi

Abdülkerim Hüseynî Efendi (Tarsusîzâde) Mustafa Efendi'nin damadıdır. Müderris olup 1208'de (1793/94) vefat eyledi. (III. 356)

Abdülkerim İzzet Bey Siyâvuş Paşazâdelerden Abdülkerim Efendi'nin(→) torunu, Derviş Mehmed Es'ad Bey'in(→) oğludur. Muharrem 1250'de (Mayıs 1834) vefat etti. Siyâvuş Paşa Türbesi'nde medfundur. (III. 356)

Abdülkerim Mehmed Efendi (Bostanzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Receb 1066'da (Mayıs 1656) İstanbul kadısı olup Ramazan'da (Temmuz) azledildi. 1067'de (1656/57) Anadolu pâyesi, Receb 1068'de (Nisan 1658) Rumeli kazaskeri olup Rebiyülevvel 1069'da (Aralık 1658) azledildi. Muharrem 1071'de (Eylül 1660) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Mütevazı ve kerimdi. (III. 353)

Abdülkerim Mehmed Efendi (Hoca Sa'deddinzâde) Yahyâ b. Abdülaziz Efendi'nin oğludur. Müderris, Diyarbekir mollası olup Receb 1104'de (Mart 1693) vefat etti. Şairdir. Müneccimdi. *Divân*'ı vardır. Mahlası Cezmî'dir. (III. 354; III. 338'de mahlası "Bezmî" olarak yazılmıştır.)

Abdülkerim Nadir Paşa Çırpanlıdır. Kuruluşunda nizâmiye askerliğine girdi. Sonra Viyana'ya tahsile gidip miralay, dönüşte 1256'da (1840) mîrlivâ ve erkân-ı harbiye reisi, 16 Safer 1263'de (3 Şubat 1847) ferik olup Dâr-ı Şûrâ azası ve redif memuru oldu. Zilka'de 1263'de (Ekim 1847) mekâtib-i askeriye nâzırı, 4 Rebiyülevvel 1264'de (9 Şubat 1848) vezirlikle Irak ve Hicaz müşiri oldu. Receb 1265'de (Haziran 1849) Bağdad valisi olup Safer 1267'de (Aralık 1850) azledildi. Aynı yıl Cemaziyelevvel'de (Mart 1851) Diyarbekir valisi olup Şevvâl'de (Temmuz-Ağustos 1850) Hassa müşiri ve Zilka'desinde (Eylül 1850) Anadolu müşiri oldu. Rebiyülevvel 1270'de (Aralık 1852) azledildi ve 1272 başlarında (1855 sonları) Serdâr Ömer Paşa'nın yanında Anadolu ciheti kumandanı oldu. Zilka'de 1273'de (Temmuz 1857) Selânik valisi, Safer 1274'de (Eylül-Ekim 1857) Rumeli valisi olup Cemaziyelâhir 1276'da (Ocak 1860) azledildi. 1278'de (1861/62) Rumeli vali kaymakamı olup Muharrem 1279'da (Temmuz 1862) İşkodra fırkası kumandanı oldu. Ardından 2. Ordu müşiri olup Şa'bân 1282'de (Aralık 1865/Ocak 1866) 5. Ordu müşiri oldu. İstanbul'a gelişinde serasker kaymakamı ve 1. Ordu müşiri oldu. Muharrem 1283'de (Mayıs-Haziran 1866) serasker kaymakamlığından ayrılıp yıl ortasında Yanya ciheti kumandanlığı ilâve edildi. 11 Safer 1285'de (3 Haziran 1868) 3. Ordu müşiri, 21 Safer 1286'da (2 Haziran 1869) 2. Ordu müşiri ve 7 Ramazan 1289'da (8 Kasım 1872) 4. Ordu müşirliğiyle Erzurum valisi, 20 Zilka'de 1289'da (9 Ocak 1873) serasker, 8 Safer 1290'da (7 Nisan 1873) 2. Ordu müşiri, Cemaziyelâhir'de (Ağustos) Tanzimat-ı Askeriye Meclisi reisi, 26 Zilhicce 1290'da (14 Şubat 1874) serasker kaymakamı, 3 Zilka'de 1291'de (12 Aralık 1874) Şûrâ-yı Devlet azası ve üç gün sonra Mecâlis-i Âliye azası oldu. 25 Rebiyülevvel 1293'de (20 Nisan 1876) bahriye nâzırı ve 11 Rebiyülâhir'de (6 Mayıs) ikinci kez serasker ve dördüncü gün serdâr oldu. 24 Cemaziyelevvel 1293'de (17 Haziran 1876) yine serasker oldu ve 15 Şa'bân'da (3 Eylül) seraskerlikten azledilerek serdâr

kaldı. Şa'bân 1294'de (Ağustos 1877) serdârlıktan azledildi. 1301'de (1883/84) Rodos'da vefat eyledi. (III. 358)

Abdülkerim Ni'met Efendi Divan-ı Hümâyûn kaleminden çıkıp 1239'da (1823/24) gedikler kâtibi ve hâcegândan olup sonra vefat etmiştir. (III. 357)

Abdülkerim Paşa Tersane-i Âmire'den yetişip kapudâne ve 1137'de (1759/60) mîrimîran rütbesiyle kapdan-ı deryâ oldu. 1174'de (1760/61) kapudâne Mustafa Kapdan ile birlikte 5 Cemaziyelevvel 1174'de (13 Aralık 1760) azledildi ve 11 Receb 1174'de (16 Şubat 1761) vefat etti. Kasımpaşa'da defnolmuştur. (III. 355)

Abdülkerim Paşa Kapıcıbaşı ve yükselerek mîrimîran oldu. 1232'de (1817) Varna ve sonra Ada-i kebir muhafızı oldu. 1243'de (1827/28) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (III. 357)

Abdülkerim Paşa Abdullah Ağa'nın(→) torunudur. Taşrada kaymakamlıklarda bulunmuş, mîr-i ümerâ olmuştu. Gümüşhane'de kaymakam iken 1272 ortalarında (1856 başları) orada vefat eylemiştir. (III. 390)

Abdülkerim Paşa Anadoluludur. Askerden yetişerek livâ, ferik ve Haleb fırkası kumandanı oldu. Sonra azledildi ve emekli oldu. Üsküdar'da sahilhanelerinde otururken Receb 1280'de (Aralık 1863) vefat etti ve Karacaahmet'e defnolundu. Cesurdu. Oğulları binbaşılıktan emekli Mahmud Bey ile Aziz Bey'dir. (III. 357)

Abdülkerim Paşa (Yahnikapan) Talebeliğinde Sultan Bâyezid İmareti'nde yemek topladığından bu şöhreti oradan kazandı. Sonra Bâyezid Camii'ne imam ve hatip oldu. Daha sonra maliye memuriyetlerine girip küçük ve orta defterdar, 1032'de (1632) Bâkî Paşa'nın yerine başdefterdar oldu ve ardından vezir pâyesi verildi. 1034'de (1624/25) vefat etti. Servet sâhibiydi ve hesap bilirdi. Adına mahallesi vardır. (III. 353)

Abdülkerimzâde *bak.* Abdullah Efendi; İffet Mustafa Efendi; Kâmil Osman Efendi; Mehmed Efendi;

Abdülkerimzâde II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) ulemâsından şeyhülislâm Abdülkerim Efendi'nin oğluna ve torununa denip yarım asır kadar sürmüştür. (IV. 697)

Abdüllâtif (Balat Kadısı) Kazvinlidir. Celâleddin Muhammed b. Abdurrahman'ın oğludur. 853'de (1449) vefat eyledi. *Hâşiye-i Miftâh* ile *Evrâd-ı Zeynîye*'si vardır. (III. 359)

Abdüllâtif (Makdisî) Kudüslü Abdurrahman'ın oğludur. 786'da (1384) doğdu. Zeyneddin Hâfî ile Horasan'a gitti. İcazet alarak Bursa'ya geldi ve orada Zeynîye tarikatını yaydı. 856'da (1452) vefat etti. Zaviyesinde medfundur. (III. 359)

Abdüllâtif (Tarsusî damadı) Müderris olup 1032'de (1623) vefat eyledi. (III. 359)

Abdüllâtif Bey Enderûn'dan yetişip sırasıyle tülbend ağası yani sarıkçıbaşı olmuştur. Sonra azledildi ve 1226'da (1811) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 361)

Abdüllâtif Bey Nâfiz Paşa'nın oğludur. Sadâret mektûbî ve âmedî kalemlerine girdikten sonra Cemaziyelâhir 1281'de (Kasım 1864) hazine-i evrak müdürü oldu. 1292'de (1875) ayrılıp birkaç sene sonra vefat eyledi. Şişman ve edipdi. (III. 361)

Abdüllâtif Bey (Hacı) Muhassıl Abdullah Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı oldu. Şevvâl 1165'de (Ağustos 1752) sipahiler ağası, 1166'da (1753) çavuşbaşı olup azledildikten sonra mîrahûr-ı sânî, 1175'de (1761/62) tekrar çavuşbaşı ve azledildikten sonra Şevvâl 1179'da (Mart 1766) matbah emini, Cemaziyelâhir 1180'de (Kasım 1766) üçüncü defa çavuşbaşı olup Zilka'de'de (Nisan 1767) azledilmiştir. Sonra mîrahûr-ı evvel olup azledilmiş olarak Receb 1189'da (Eylül 1775) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Kızı, İbrahim Efendi'nin eşi olup 1232 (1817) tarihlerine kadar yaşamıştır. Oğlu ricâlden Mustafa Râşid Bey'dir. Kızının oğlu Mehmed Bey de 1194'de (1780) vefat etmiştir. (III. 360/61)

Abdüllâtif Efendi İbn Vefa Tekkesi şeyhi Ali Efendi'ye halef oldu. 929'da (1523) vefat etti ve oraya defnedildi. (III. 359)

Abdüllâtif Efendi Koyun Mûsâ Paşa'nın torunlarındandır. Emir Buharî halifesi Mahmud Efendi'ye mürid ve sonra damad oldu. 938'de (1531/32) şeyh olup 970'de (1562/63) hacca gitti ve 971'de (1563/64) vefat eyledi. Alçak gönüllü, sabırlı, kanaatkâr ve yumuşak huyluydu. Oğlu Ahmed Efendi'dir(→). (III. 359)

Abdüllâtif Efendi İbn Vefa Tekkesi şeyhlerinden olup Cemaziyelevvel 1009'da (Kasım 1600) yanarak vefat etti. (III. 359)

Abdüllâtif Efendi Kütahyalıdır. Müderris, 1051'de (1641/42) molla oldu. Uyvar seferinde ordu kadısı ve nihayet Şam mollası oldu. 12 Cemaziyelevvel 1075'de (1 Aralık 1664) Şam'a gönderilip üç gün sonra orada vefat etti. Ömrü 100 yıla yakın olup âlim, edip, lâtif, üç dilde şairdir. (III. 360)

Abdüllâtif Efendi Şamlıdır. Baalbekli Abdülbâkî'nin oğludur. İstanbul'a gelip müderris ve sonra molla oldu. Filibe kadısı iken 17 Muharrem 1082'de (26 Mayıs 1671) vefat etti. Fâzıl, şairdir. *İstiârat, Metn-i Menâr* nazımları ve üzerine şerhi ve Arapça kasideleri vardır. (III. 360)

Abdüllâtif Efendi Erzurumludur. Babası tüccardan Mehmed'dir. Müderris, Bursa mollası olup Safer 1101'de (Kasım-Aralık 1689) vefat eyledi. Fâzıl, hâfız, doğru idi. (III. 360)

Abdüllâtif Efendi Ahmed İzzî Efendi'nin oğludur. Halvetî olup 1130'da (1718) şehid olmuştur. Bursa'da medfundur. (III. 360)

Abdüllâtif Efendi Müderris oldu ve 24 Rebiyülâhir 1222'de (1 Temmuz

1807) Bursa'ya gönderildi. Orada vefat etti. Keçecizâde'nin damadı ve kapan nâibi olup uzun boylu, tatlı dilli, güler yüzlü ve zarifdi. Oğlu sudûrdan Abdülhalim Efendi'dir. (III. 361)

Abdüllâtif Efendi Bâb-ı Zabtiye yoklamacısı ve Zilka'de 1277'de (Mayıs 1861) zabtiye muhasebecisi oldu. Sonra vefat etti. (III. 361)

Abdüllâtif Efendi Bâb-ı Zabtiye'den yetişip adliyeye geçti ve az müddette İstinaf müdde-i umumisi olup bâlâya kadar yükseldi. Sonra 1302'de (1884/85) Tokat mutasarrıfı oldu. Cemaziyelâhir 1306'da (Şubat 1889) orada vefat etmiştir. (III. 361)

Abdüllâtif Efendi Maliyeden yetişip defterdarlıklarda, Meclis-i Maliye azalığında, sultan kethüdâlığında ve ebniye-i âliye memurluğunda bulunarak emekliye ayrıldıktan sonra Aksaray'da oturmuştur. Rebiyülevvel 1307'de (Kasım 1889) vefat etti. Dindar, doğru, insaflı ve köse bir ihtiyardı. (III. 361)

Abdüllâtif Efendi (Eflâtunzâde) Bursa şeyhlerindendir. 1222'de (1807) vefat etti. Pınarbaşı'nda defnedildi. Ermiş sayılanlardandır. (III. 361)

Abdüllâtif Efendi (Geyikçi Baba) Müderris olup 1036'da (1626/27) vefat eyledi. (III. 359)

Abdüllâtif Efendi (Pamuk Kadı) Kastamonuludur. Müderris, sahn müderrisi, Edirne kadısı olup emekliye ayrıldı. 939'da (1532/33) vefat etti ve Kasım Paşa Camii'ne defnedildi. Gülşenî müridiydi. (III. 359)

Abdüllâtif Efendi (Riyazîzâde) Lutfî Efendi'nin oğludur. Üsküdar ve Galata mollası oldu. 1078'de (1667/68) aniden vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. *Divan* sâhibi şair, edip, cömert ve halimdi. (III. 360; II. 425)

Abdüllâtif Efendi (Sarı Kâtip) Tekfurdağlıdır. 1058'de (1648) Anadolu muhasebecisi oldu. Ramazan 1061'de (Ağustos-Eylül 1651) vefat etti. (III. 359/60)

Abdüllâtif Efendi (Ümmî Sinan Hâfızı) Ümmî Sinan Zaviyesi müridiydi. 1100'de (1689) Mekke'de vefat etti. Şairdir. (III. 360)

Abdüllcebbar Celilî *bak.* Celilî Abdülcebbar Çelebi

Abdülmecid Efendi İzzeddin Abdüllâtif Efendi'nin oğludur. Fâzıllardandı. II. Murad devrinde (1421-1451) vefat etti. Kıraatle ilgili bir risâle tasnif eylemiştir. (III. 400)

Abdülmecid Efendi Nazmîzâde Tekkesi'ne 1136'da (1723/24) şeyh oldu. Birkaç yıl sonra da vefat etti. (III. 401)

Abdülmecid Efendi Sivasî Tekkesi şeyhi Mehmed Efendi'nin oğludur. 1143'de (1730/31) babasının vefatında yerine geçti ve 1149'da (1736/37) vefat etti. (III. 400)

Abdülmecid Efendi (Sivasî) Zileli Muharrem Efendi'nin oğludur. Zile'de 971'de (1563/64) doğup amcası Kara Şemseddin Efendi'den el aldı. 1005'de (1596/97) amcasının oğlu Mehmed Efendi'nin yerine şeyh oldu. III. Mehmed onu hatt-ı hümâyûnlarıyla davet buyurdu: "Faziletli, kerâmetli Abdülmecid Sivasî Efendi, ammin merhum Şemseddin Efendi'nin Eğri seferinde refâkatinden zâhiren ve bâtınen çok menâfiini müşahede eyledik. Ba'de'r-rücû dârü's-saltanada ikametlerini murad eylemiştim. Pîrliği özr-i kavi olmağın izin vermiştim.

Hâlâ senin kavlen, fiilen ve vasfen ona müşabehet-i tamme ile müşabehetin olduğu mesmûum olmağın derûnumuzdan meyl-i tam etmişizdir. Hatt-ı şerifim vusûlünde dârü's-saltanaya hicret etmen muradım olmuştur. İhmal olunmaya". Emre uyarak İstanbul'a gelip Ayasofya'da bir eve indiler. Mehmed Ağa Zaviyesi ona verildi. Sonra Atpazarı Camii vâizliği verildi. Sonra Şehzâde Camii, sırasıyla Sultan Selim Camii vâizi oldu ve Sultan Ahmed Camii bitince oraya vâiz oldu. Cemaziyelâhir 1049'da (Ekim 1639) vefat etti. Eyüp'de Nişancı Camii bahçesindeki türbede medfundur. Fâzıl, kâmil, keşf sâhibiydi. *Şerh-i Mesnevî*, *Lezâizü'l-Esrâr*, *Fezail-i Salâvatü'n-Nebi*, *Letaifü'l-Ezkâr*, kitap hâmişlerinde bazı eserler yazdı. Yerine oğlu Abdülbâkî Efendi geçmiştir. (III. 400)

Abdülmu'tî Efendi Zeyneddin Hâfî'nin halifelerindendir. İmam Cezerî'den kıraat okudu. Mâlikî mezhebinden olup Mekke'de oturduğundan "şeyhülharem" dendi. II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) vefat eyledi. Yaşı 120'yi geçmişti. Müridi, Bursa'da Zeynîyeden Tâceddin Tekkesi şeyhi olup 919'da (1513) ölen Safiyeddin Efendi'dir. Hz. Ebûbekir'in soyundandır. Yerine Seyyid Ali geçti. 938'de (1531/32) vefat edince yerine Muhyiddin Mehmed Efendi şeyh olup 940'da (1533/34) vefat eyledi. Hacı Halife'nin müridlerindendir. Yerine Abdülaziz Efendi geçip 997'de (1589) vefat etti. Yerine Kadı Mehmed Efendi şeyh oldu ve 1018'de (1609) vefat edince bunun yerine diğer Mehmed Efendi geçti ve o da 1036'da (1626/27) vefat etti. Daha sonra oğlu Kemâleddin Efendi olup 27 Şa'bân 1076'da (4 Mart 1666) vefat eyledi. Hüsn-i sülûk sâhibiydi. Yerine oğlu Mehmed Efendi geçip 11 Zilka'de 1091'de (3 Aralık 1680) vefat etti. Maarif ehlindendir. Yerine oğlu ve Abdülaziz Efendi'nin halifesi müfessir Mehmed Efendi şeyh olup 1135'de (1725) vefat etti. Sonra Sa'deddin Efendi geçip 1157'de (1744) vefat eyledi. (III. 401/02)

Abdülmu'tî Efendi (Gazâlîzâde) Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. 983'de (1575/76) hacdan döndükten sonra vefat etmiştir. (III. 363)

Abdülmuhsin Efendi Kayserilidir. Mecdeddin Kayserî'nin oğludur. Hadis ve tefsir öğrenimini Şam'da tamamlayıp Kayseri'ye dönerek ilmini yaymaya başladı. 775'de (1373/74) vefat etti. *Endülüsî Aruzu*'na şerh, hâşiyeler vs. yazdı. (III. 401)

Abdülmuhyî Paşa Geyve Akhisarındandır. Orada çiftlikleri ve akarı olduğundan "İznikî" dendi. Kalemden yetişip reisülküttab oldu. Rebiyülevvel 988'de (Nisan-Mayıs 1580) azledilip aynı yıl Ramazan'da (Ekim) görevine iade edildi. 990'da (1582) Anadolu defterdarı, Safer 991'de (Mart 1583) nişancı oldu ve 996'da (1588) Anadolu beylerbeyisi pâyesiyle emekli oldu. 999'da (1591) vezir oldu ve Safer 1000'da (Kasım-Aralık 1591) vefat etti. (III. 401)

Abdülmuttalib Efendi (Şerif) Şerif Hasan'ın oğludur. Mekke emiri olup 1010'da (1601/02) vefat etti. *Tarih* sâhibidir. (III. 401)

Abdülmuttalib Efendi (Şerif) Şerif Gâlib Efendi'nin oğludur. Babasının görevden ayrılması üzerine İstanbul'a geldi. 1247'de (1831/32) Mekke

emiri oldu ve 1248'de (1232/33) gitmeden ayrıldı. Şevvâl 1267'de (Temmuz 1851) ikinci defa Mekke emiri oldu. 1272'de (1855/56) azledilip bir müddet Selânik'de ve daha sonra İstanbul'da oturdu. 1297'de (1880) üçüncü defa Mekke emiri oldu. 1300'de (1883) ayrıldı ve 1304'de (1886/87) Mekke'de vefat eyledi. Yaşı 100'ü geçkin, âlim, akıllı, cömert ve sert tabiatlıydı. Oğulları Hâşim Paşa, Câbir Paşa ve Fahd Paşa kendinden evvel vefat eylediler. Oğlu Ahmed Adnan Paşa ile torunu Şerif Mesaid Paşa'dır. Oğullarından Şerif Mahmud Bey, 28 Zilhicce 1308'de (4 Ağustos 1891) vefat eylemiştir. (III. 401)

Abdülmuttalib Reşid Efendi Keçecizâde İzzet Molla'nın akrabasından olup sadâret mektûbî kaleminde 50 sene hizmet etti ve kethüdâ kalemi halifesi oldu. 1237'de (1821/22) vefat etti. (III. 401)

Abdülmü'min Ağa Melek Ahmed Paşa kethüdâsı olup Receb 1061'de (Haziran-Temmuz 1651) paşası sadrazam olunca kethüdâlığında nüfuz sâhibi oldu. 1062'de (1652) azlinde hapsedilmişti. Sonra yine paşasıyla bulunup paşasının kaymakamlığında nüfuzunu tekrar elde etti. 1065'de (1655) gözden düşmüş ve 1067'de (1657) Kara Hasanzâde Hüseyin Ağa taraftarlığıyla idam edilmiştir. (IV. 527)

Abdülmü'min Ağa Meşhur Mehmed Emin Ağa'nın hazinedarlığından yetişip kapıcıbaşı ve maden emini olmuştur. 10 Receb 1185'de (19 Ekim 1771) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (III. 400)

Abdülmü'min Ağa Topçu Ocağı'ndan yetişip Rebiyülâhir 1202'de (Ocak 1788) topçubaşı oldu. Sonra azledildi. 1205'de (1790/91) topçubaşı vekili oldu, sonra yine topçubaşı oldu. 1223'de (1808) vefat etti. Oğlu Mehmed Said Bey'dir. (III. 400)

Abdülmü'min Ağa (Abbaszâde) Alâiyelidir. Kapıcıbaşı ve mütesellim olup 3 Şevvâl 1247'de (6 Mart 1832) vefat etti. Seyitahmetderesi'nde defnedildi. (III. 400)

Abdülmü'min Efendi Bosnalıdır. Nureddinzâde'nin halifelerinden olup Tercüman Yunus Tekkesi'ne şeyh oldu. Rebiyülevvel 1004'de (Kasım 1595) vefat etti. Bu tekke, şerefine bina edildi. Orada medfundur. Mürşid-i kâmil ve edipdi. Damadı Ömer Efendi'dir. (III. 399)

Abdülmü'min Efendi 950'de (1543) doğdu. Müderris ve iki kere Bağdad mollası oldu. 1015 (1606/07) yılından sonra vefat etti. Âlim, edebiyatta ustaydı. (III. 399)

Abdülmü'min Efendi Tatardır. Müderris, huzûr dersleri mukarririydi. 1176'da (1762/63) Bozcaada'ya gönderildi ve orada vefat etti. (III. 399/400)

Abdülmü'min Efendi Müderris ve Receb 1201'de (Nisan-Mayıs 1787) Sofya mollası olarak III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat etmiştir. (III. 400)

Abdülmü'min Paşa Ümerâdan olup Konya beylerbeyi oldu. Harpde bulunarak 1095'de (1684) Budin'de şehid olmuştur. (III. 399)

Abdülmü'min Paşa Müderris ve molla oldu. 1138'de (1725/26) mîrimîran rütbesiyle mutasarrıf oldu. Sonra vefat etti. (III. 399)

Abdülmü'min Paşa Müderris, molla oldu. 1138'de (1725/26) mîrimîran

rütbesiyle mutasarrıf oldu. Daha sonra vefat etti. (III. 399)

Abdülvâhid b. Muhammed İran âlimlerinden olup Osmanlı ülkesine göçerek Kütahya'da bir medreseye müderris oldu. Medrese de adıyla anılmaya başlandı. I. Mehmed (Çelebi) devrinin (1413-1421) başlarında vefat etti. *Nizâmiye* şerhi, usturlabda muntazam bir risalesi vardır. (III. 403)

Abdülvâhid Bey Şehsüvar Hamdullah Paşa'nın(→) oğludur. Müderris olup Receb 1254'de (Eylül-Ekim 1838) vefat eyledi. Kocamustafapaşa'ya defnedilmiştir. (II. 245)

Abdülvâhid Bey Bâb-ı Seraskerî'den yetişip Levazım Meclisi başkâtibi oldu. 5 Receb 1288'de (20 Eylül 1871) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (III. 403)

Abdülvâhid Bey (Köprülüzâde) Hâcegândan olup 1189'da (1775) silahdar kâtibi oldu. Sonra vefat etti. (III. 403)

Abdülvâhid Selâm Efendi Şeyhülislâm Yenişehirli Abdullah Efendi'nin oğludur. Müderris, Muharrem 1173'de (Eylül 1759) Selânik, 1180'de (1766/67) bilâd-ı hamse mollası, 15 Şa'bân 1186'da (11 Kasım 1772) Mekke pâyesi, Rebiyülevvel 1191'de (Nisan 1777) İstabul kadısı oldu ve 1192'de (1778) azledildi. 1193'de (1779) vefat etti. Kanlıca'da babasının yanında medfundur. (III. 403)

Abdülvâsi' Efendi (Ebûssuûdzâde) Mehmed Meylî Çelebi'nin(→) oğludur. Müderris olup 990'da (1582) vefat etti. (III. 404; IV. 116)

Abdülvedûd Nime'l-ceyşdendir. Eyüp'de Tokmaktepe'de medfundur. Ayvansaray dışında zaviye ve mescidi vardır. Yâvedûd İskelesi onun adından gelir. (III. 404)

Abdülvehhâb Efendi Ahmed Şa'rânî'nin oğludur. 972'de (1564/65) vefat etti. *Tarihu Ahbarü'd-Düvel*'i yazdı. (III. 404)

Abdülvehhâb Efendi Tireli Abdülkerim Efendi'nin kardeşidir. Sünbül Efendi ile Merkez Efendi'den feyz aldı. Sülûk edip sılasına döndü. Bazı hayır sahipleri civarında hücreler yaptılar. 975'de (1567/68) vefat etti. Ermiş sayılanlardandır. (III. 404)

Abdülvehhâb Efendi Küçük Tâceddin Efendi'nin oğludur. Müderris, Şam, Mısır, Bursa mollası oldu. Receb 1011'de (Aralık 1602/Ocak 1603) İstanbul kadısı olup Zilhicce'de (Mayıs-Haziran 1603) azledildi. Rebiyülâhir 1014'de (Ağustos-Eylül 1605) mide hastalığından vefat etti. Sarıgerz Mescidi'nde medfundur. Hoş, sâlih, iffetli, doğru, dindar, hiddetliydi. (III. 404)

Abdülvehhâb Efendi Dokuz Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Sofya, Bosna, Kudüs, iki defa İzmir, Yenişehir mollası oldu. Receb 1041'de (Ocak-Şubat 1632) vefat etti. Bir gözü kördü. İrfan sâhibiydi ve hoş nükteleri vardı. (III. 404/05)

Abdülvehhâb Efendi Kadıdır. Antalya'da bir âsiyi yola getirmekle kadılığına birkaç kaza eklenmiştir. 1069'da (1658/59) vefat etmiştir. (III. 405)

Abdülvehhâb Efendi Seferihisarlıdır. Müderris, Galata mollası, sonra Edirne mollası olup 23 Zilka'de 1136'da (13 Ağustos 1724) vefat etti. Servet sâhibiydi. (III. 405)

Abdülvehhâb Efendi Müderris, mahrec, Bursa mollası oldu. Rebiyülâhir 1184'de (Ağustos 1770) vefat etti. (III. 405)

Abdülvehhâb Efendi Sâdık Mehmed Ağa'nın(→) oğludur. Süleymaniye müderrislerinden iken 15 Zilhicce 1188'de (16 Şubat 1775) vefat eylemiştir. (III. 189)

Abdülvehhâb Efendi Bâb-ı Seraskerî'den yetişerek 1259'da (1843) Arabistan Ordusu muhasebecisi oldu. 1260'da (1844) azledildi. Taşra defterdarlıklarında bulunmuş, sonra Zilka'de 1270'de (Ağustos 1854) Anadolu Ordusu defterdarı olup 1271'de (1854/55) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. (III. 405/06)

Abdülvehhâb Efendi (Arabzâde) Mahmud Paşa Camii şeyhi Arab Abdurrahman Efendi'nin oğlu olup kürsü şeyhi olmuştur. Zilka'de 1082'de (Mart 1672) Süleymaniye Camii vâizi oldu. Muharrem 1099'da (Kasım 1687) II. Süleyman'a muallim olup Cemaziyelâhir 1101'de (Mart 1690) Medine mollası oldu ve hac farizasını yerine getirdi. Muharrem 1103'de (Ekim 1691) vefat etti. Hz. Osman civarında medfundur. Âlim, fâzıl, zarifti. Oğlu Hacı Mehmed Efendi'dir. (III. 405)

Abdülvehhâb Efendi (Kavalalızâde) Müderris, Medine, Mekke mollası oldu. Şa'bân 1010'da (Şubat 1602) Mekke'de vefat etti. Riyaziye ve usûlüne müntesip ve hesapta mâhirdi. (III. 404)

Abdülvehhâb Efendi (Müeyyedzâde) Abdurrahman Efendi'nin(→) oğludur. Sahn müderrisi iken Rebiyülevvel 970'de (Kasım 1562) vefat etti. *Tehafüt*'ü şerhetti. (III. 310; III. 404)

Abdülvehhâb Efendi (Sabunî) Hemedanlıdır. 954'de (1547) vefat etti. *Muammeyât-ı Esmâü'l-Hüsnâ*'yı yazdı. (III. 404)

Abdülvehhâb Efendi (Saçlı Emirzâde) Saçlı Emir denilen Muhyiddin Mehmed Efendi'nin oğludur. İzmir mollası ve iki defa Medine mollası oldu. Şevvâl 1002'de (Haziran-Temmuz 1594) vefat etti. Temiz soylu, yumuşak huyluydu. (III. 404; IV. 345)

Abdülvehhâb Efendi (Şa'rânîzâde) Ebûssuûd Efendi'nin oğludur. Müderris, birkaç defa Diyarbekir ve Bağdad mollası oldu. 1120'de (1708) vefat etti. Âlim, iffetli bir pîrdi. (III. 405)

Abdülvehhâb Efendi (Uzun) Kazâbâdlıdır. Bosna ve başka yerlerin mevleviyetlerinde bulundu. Receb 1041'de (Şubat 1632) vefat etti. Dindar, nükteleri güzel, tek gözlü bir adamdı. (III. 404)

Abdülvehhâb Efendi (Vardarî Şeyhzâde) Abdülganî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Rebiyülevvel 1137'de (Kasım -Aralık 1724) vefat etmiştir. (III. 341)

Abdülvehhâb Efendi (Yâsincizâde) Seyyid Osman Efendi'nin oğludur. 1172'de (1758/59) doğdu. 1182'de (1768/69) Enderûn'a alındı. Gelenbevî İsmail Efendi ve Palabıyık Mehmed Efendi'den okuyup müderris ve Selânik mollası oldu. 1225'de (1810) İran elçisi ve Rebiyülâhir 1226'da (Mayıs 1811) Edirne mollası olup 1228'de (1813) İran'dan dönerek Mekke pâyesi oldu. Rebiyülevvel 1231'de (Şubat 1816) İstanbul pâyesi ve aynı yıl Zilka'de'de (Ekim 1816) Anadolu pâyesi, Muharrem 1232'de (Kasım-Aralık 1816) Anadolu kazaskeri ve 1232'de (1817) nakibüleşraf oldu. Muharrem 1235'de (Ekim-Kasım 1819) Rumeli pâyesi, 24 Cemaziyelevvel 1236'da (27 Şubat 1821) şeyhülis-

lâm oldu. 18 Safer 1238'de (4 Kasım 1822) azledildi ve 22 Şevvâl 1243'de (7 Mayıs 1828) ikinci kez şeyhülislâm oldu. 18 Ramazan 1248'de (8 Şubat 1833) ayrıldı ve 27 Ramazan 1249'da (7 Şubat 1834) vefat etti. Fâtih Camii'nde cenaze namazı edâ edildi. Topkapı'da babasının yanına defnedildi. Şer'î ilimlerde mâhir ve edebi sanatlarda ve idarede muktedir, cömert, ikram sâhibiydi ve güzel konuşurdu. Yüzden fazla ulemâya izin vermiştir. *Hülasatü'l-Bürhân fî İtâati's-Sultan* adında bir eseri vardır. Oğulları Mehmed Râgıb Efendi ve Mehmed İlmî Efendi'dir. (III. 405)

Abdülvehhâb Efendi (Zâkirzâde) Abdullah Zâkirî Efendi'nin(→) oğludur. Şeyh Gafurî'nin halifelerinden olup Bâyezid Camii vâiziydi. 26 Receb 1133'de (23 Mayıs 1721) vefat eyledi. (III. 367; III. 405)

Abdünnâfi' Efendi Kırımlı Abdülvelî'nin oğludur. Müderris olup 20 Ramazan 1115'de (27 Ocak 1704) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. (III. 402)

Abdünnâfi' Efendi Kalemden yetişip hâcelik verildi. 1223'de (1808) vekâleten mevkufatçı, 1225'de (1810) başmuhasebeci, 1228'de (1813) Anadolu muhasebesi vekili ve nihayet defter emini olup 7 Zilhicce 1237'de (25 Ağustos 1822) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Oğlu Said Bey'dir. (III. 402)

Abdünnâfi' Efendi (Ramazanzâde) Adana müftüsü Hacı Mehmed Said Efendi'nin oğludur. Müderris olmuştur. Muaccelat nâzırı olup 1260'da (1844) İstanbul'a gelmiştir. 1261'de (1845) sâlise rütbesiyle Adana mal müdürü, 1264'de (1848) Haleb meclis-i kebir reisi, sonra defterdarı, 1269'da (1853) Harput defterdarı, 1272'de (1855/56) Trabzon tahkikat memuru ve sonra Cezâyir-i Bahr-i Sefid rüsum-ı müctemia memuru, 1280'de (1863/64) Şam defterdarı ve sonra Bosna merkezi mutasarrıfı, 1286'da (1869/70) Hersek mutasarrıfı, azilden sonra 1290'da (1873) Resmo mutasarrıfı, 1293'de (1876) Mamuretülaziz müstakil mutasarrıfı, 1295'de (1878) Musul valisi olmuş, 1296'da (1879) azledilmiş, 1298'de (1881) Mamuretülaziz valisi olmuş ve azilden sonra da Safer 1300'de (Aralık 1882) bâlâ rütbesi sâhibi olmuştur. 1305'de (1887/88) İntihab-ı Memurîn Komisyonu'na reis oldu. Zilhicce 1308 ortasında (18-28 Temmuz 1891) hacda vefat eyledi. Taif'de medfundur. Âlim, fâzıl, temiz ahlâklı, alçak gönüllü ve şairdi. Eserleri: *Mutavvel Tercümesi*, *Mizanü'l-Burhan*, hadisten *Tuhfetü'l-fiker*, *Seyr-i sülûk*, *Nâfiu'l-Âsâr*, *Müntehabat-ı Kuşeyriye*, *Divançe-i şiir*. Oğlu Mehmed Nureddin Efendi'dir. (III. 402/03)

Abdünnebî Ağa Gürcü Mehmed Paşa'nın akrabasındandır. Kapıcılar kethüdâsı olup 1059'da (1649) vefat etti. (III. 403)

Abdünnebî Efendi Edirnelidir. Müderris, 1037'de (1627/28) Selânik müftüsü ve sonra Bosna kadısı oldu. Azledildikten sonra Zilka'de 1042'de (Mayıs 1633) vefat etti. (III. 403)

Abdünnebî Efendi Bucaklıdır. Müderris olup Şa'bân 1100'de (Haziran 1689) vefat etti. Sultan Selim Camii yakınında evinde medfundur. Sâlih ve âbid bir pîrdi. (III 403)

Abdünnebî Efendi (Asemm) Müderris ve Lefkoşe mollası oldu. Ce-

maziyelevvel 1055'de (Temmuz 1645) vefat etti. (III. 403)

Abdürrahim (Abaza Şeyhi) (Sarı Babazâde) Kayserilidir. İbrahim Tennurî'nin torunlarındandır. 1047'de (1637/38) vefat eyledi. Mihrimâh Sultan Medresesi'ne defnedildi. Âlim, âriftir. (III. 329)

Abdürrahim (Abbas Şâfiî) Abdürrahim b. Ahmed'in oğludur. Mısır'da doğdu. İlimlerde ve hadisde engin bilgi sâhibi oldu. 920 (1514) tarihlerinde İstanbul'a gelip *Buharî Şerhi*'ni padişaha takdim eyledi ve bol câize alarak Mısır'a döndü. Mısır'ın fethinden sonra tekrar gelince emekli maaşı bağlandı. 100 yaşındayken 963'de (1556) vefat eyledi. Müfessir ve hadiste senetdi. Tarih, muhazarat, nadir hikâyeler ve Arapça kasidelerin çoğu ezberindeydi. Manzum ve mensur eserleri güzeldir. Alçakgönüllü ve güler yüzlüydü. *Şevâhid*'i özetleyerek *Meahidü't-Tensîs* adını verdi. (III. 328/29)

Abdürrahim (Mısırlıoğlu) Ak Şemseddin'in halifelerindendir. *Vahdetname*'yi yazdı. (III. 328)

Abdürrahim (Şa'rânî) Abdülmuhsin b. Abdurrahman b. Ali'nin oğludur. Mısır'da okuyup İstanbul'a gelip müderris oldu. Sonra Medine, İzmir, Üsküdar ve Mekke mollası oldu. 1036'da (1626/27) İstanbul pâyesi ve Sultan Ahmed müderrisliğiyle emekliye ayrıldı. 11 Receb 1048'de (18 Kasım 1638) vefat eyledi. Muhaddis, edip, kerim ve hâfızdı. Oğlu Ebûssuûd Efendi'dir. (III. 330)

Abdürrahim Ağa Topçu Ocağı'ndan yetişerek sırasıyla topçubaşı olmuştur. Hacdan sonra 1157'de (1744) vefat eyledi. Kabataş'ta medfundur. Oğlu Mustafa Efendi'dir(→). (III. 332)

Abdürrahim Bey Filibe hânedanındandır. İstanbul'a gelip matbah-ı âmire emini oldu. Zilka'de 1173'de (Haziran-Temmuz 1760) vefat etmiştir. (III. 332)

Abdürrahim Bey Siyâvuş Paşazâde Abdülhalim Bey'in(→) kızından olan torunudur. Babası sâhib-i ayar Mustafa Efendi'nin oğlu Hacı Mehmed Ağa'dır. 1 Receb 1209'da (22 Ocak 1795) vefat eylemiştir. (III. 356)

Abdürrahim Bey (Elmas Paşazâde) Mustafa Sâdık Bey'in oğludur. Sadâret mektûbî kalemi halifelerinden olup hâcegândan oldu. 1236'da (1821) salyane mukataacısı, 1242'de (1826/27) topçular kâtibi ve 1246'da (1830/31) tahrir memuru olup sonra vefat etti. (III. 334)

Abdürrahim Bey (Habeşîzâde) Habeş valisi Mustafa Paşa'nın oğludur. Kâtiplikte eşsiz olup Silahdar Ali Paşa'ya divan kâtibi, sonra tezkire-i sânî ve 1127'de (1715) tezkire-i evvel oldu. 1128 (1716) sonunda azlolundu. 1131'de (1719) maliye tezkirecisi, sonra süvari mukabelecisi, daha sonra da cizye muhasebecisi ve 1135'de (1723) ikinci defa tezkire-i evvel oldu. 15 Rebiyülâhir 1140'da (30 Kasım 1727) vefat etti. Hoş sohbet, fâzıl, tasavvufda da bilgiliydi. "Rahimî" mahlasıyle şairdir. (III. 331)

Abdürrahim Çâkerî Efendi Atpazârî Seyyid Osman Fazlî Efendi'nin(→) halifesidir. Bursa şeyhlerinden ve Ulu Cami vâizlerinden olup 1135'de (1722/23) vefat etmiştir. (III. 421)

Abdürrahim Dede Ali Dede'nin oğludur. Yenikapı Mevlevîhanesi şeyhi

olup 1247'de (1831/32) vefat etti. (III. 334)

Abdürrahim Efendi Müderris, üçer defa Selânik, Üsküdar, iki defa Eyüp ve birer kere Manisa, Mekke ve Bursa mollası oldu. Zilhicce 1012'de (Mayıs 1604) vefat eyledi. Sinan Ağa Camii'nde medfundur. Âlim, ârif, cömert ve kerimdi. (III. 329)

Abdürrahim Efendi Anadoluludur. Müderris olup Zilka'de 1038'de (Temmuz 1629) vefat eyledi. Âlim ve derviş-meşrepdi. (III. 329)

Abdürrahim Efendi Maraşlıdır. Müderris olup Zilhicce 1048'de (Nisan 1639) vefat eyledi. Dindardı. (III. 330)

Abdürrahim Efendi Kefelidir. Müderris olup Muharrem 1062'de (Aralık 1651/Ocak 1652) vefat etti. (III. 330)

Abdürrahim Efendi Adanalıdır. Mehmed Efendi'nin oğlu olup müderris, molla, Şevvâl 1049'da (Şubat 1640) İstanbul kadısı, Cemaziyelevvel 1051'de (Ağustos 1641) Anadolu kazaskeri olup Rebiyülevvel 1054'de (Mayıs 1644) azledildi. Şa'bân 1054'de (Ekim 1644) Adana kadısı oldu. Sonra geri çağırılıp Şevvâl 1055'de (Kasım-Aralık 1645) Rumeli kazaskeri oldu ve Receb 1056'da (Ağustos 1646) azledildi. Rebiyülevvel 1057'de (Nisan 1647) şeyhülislâm oldu ve Receb 1059'da (Temmuz 1648) azledilip hacca memur oldu. Dönüşte Kudüs kadısı oldu. Cemaziyelâhir 1061'de (Mayıs-Haziran 1651) azledildi. Şa'bân'da (Ağustos) İstanbul'a geldi ve Şevvâl'de (Eylül-Ekim) Belgrad kadısı oldu. Şa'bân 1066'da (Haziran 1656) orada vefat etti. Fâzıl olup *Enmuzecu'l-Ulûm*'a cevap ve bazı risaleler yazmıştır. Eşi, Hoca Sa'deddin Efendi'nin torunu Sâliha Hanım binti Sâlih Efendi, 1093'de (1682) vefat eylemiştir. Oğulları Abdullah Efendi(→), Mehmed Emin Efendi ve Mehmed Efendi'dir. (III. 330)

Abdürrahim Efendi Ebû'l-Latif b. İshak'ın oğludur. Arabistan'dan İstanbul'a gelip Kudüs'e müftü oldu. 1003'de [1103 (1691/92) olmalı] vefat etti. Daima öğretimle meşgul olup müfessirdi. Eserleri: *Fetavâ-yı Rahmiye fi Vâkıati'l-Hanefîye*, *Hülasatü'l-iştikâk*, *Tenvirü'l-Ebsâr*, *Şerh-i Minahü'l-Gaffar* hâşiyeleri, risaleleri ve ta'likatı vardır. (III. 330)

Abdürrahim Efendi Bursalıdır. İlmiyeden mülâzim olup sonra Celvetî şeyhi oldu. Hacdan sonra 1115'de (1704) Maana'da vefat etti. (III. 331)

Abdürrahim Efendi Şirvanlıdır. Müderris olup 16 Receb 1134'de (2 Mayıs 1722) vefat etti. (III. 331)

Abdürrahim Efendi Şeyhülislâm İmam Mahmud Efendi'nin oğludur. Müderris, 1141'de (1728/29) Galata, sonra İzmir ve Bursa mollası ve Mekke pâyesi olup 1156'da (1743) İstanbul kadısı olmuş ve 1157'de (1744) ayrılmıştır. Şa'bân 1163'de (Temmuz 1750) Anadolu kazaskeri olup Şa'bân 1164'de (Temmuz 1751) ayrıldı. 10 Şa'bân 1168'de (22 Mayıs 1755) Rumeli kazaskeri olup senesinde azledildi. 16 Cemaziyelevvel 1171'de (26 Ocak 1758) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup 19 Şa'bân 1171'de (28 Nisan 1758) vefat eyledi. Fâtih'de Boyacıkapı'da medfundur. Ta'lik yazıda "İmâd-ı sânî" idi. İlimsever olduğundan bir medrese yapmıştır. Oğulları Mehmed Emin Efendi(→) ile müderris Mehmed Reşid Efendi'dir(→). Fâtih'de medfundurlar. (III. 332)

Abdürrahim Efendi Tabl İsmail Efendi'nin(→) oğludur. Darbhane kâtibi olup Cemaziyelevvel 1173'de (Ocak 1760) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'ne defnedildi. Oğlu Sükrullah Mehmed Efendi'dir(→) (I. 360)

Abdürrahim Efendi Sünbülîyeden Bedesten Tekkesi şeyhiydi. 1181'de (1767/68) vefat etti. Bahariye'de medfundur. (III. 333)

Abdürrahim Efendi Şöhretî Mehmed Dede'nin(→) oğludur. Ahmed Efendi'nin(→) yerine 1175'de (1761/62) Eyüp'deki Şah Sultan Tekkesi'ne şeyh olup 1181'de (1767/68) vefat eyledi. Yerine Buhurîzâde Abdülkerim Efendi(→) geçti. (IV. 241)

Abdürrahim Efendi Seyyid Süleyman Efendi'nin oğludur. Müderris, Kudüs mollası oldu. 1195'de (1781) vefat eyledi. Eğrikapı'da medfundur. (III. 333)

Abdürrahim Efendi Tophane ruznâmçecisi olup 1213'de (1798/99) vefat etti. Oraca Defterdar Camii'nde medfundur. (III. 333)

Abdürrahim Efendi Âkif Efendi'nin oğludur. Müderris, Yenişehir ve 1228'de (1813) Edirne mollası olup 25 Rebiyülevvel 1232'de (12 Şubat 1817) Mekke pâyesi oldu. Bir iki gün de (Temmuz 1677) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Oğlu Ahmed Efendi'dir.(→) (III. 330; IV. 148)

Abdürrahim Efendi (Dürrîzâde) Mustafa Efendi'ye mektupçu, Şevvâl 1176'da (Nisan-Mayıs 1763) Selânik mollası, 1184'de (1770/71) Bursa kadısı olup Cemaziyelâhir 1185'de (Eylül 1771) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Oğlu Ali Rızâ Efendi ve torunlarından biri de Şemseddin Efendi'dir ki, Mektûbîzâde denir. (III. 333)

Abdürrahim Efendi (Hacı) Müderris, Haremeyn müfettişi olup 1231'de (1816) vefat eyledi. Şehzâdebaşı'nda medfundur. (III. 333)

Abdürrahim Efendi (Hacı Halife) Müeyyedzâde Ali Efendi'nin oğludur. Amasyalıdır. Aklî, naklî ve felsefî ilimleri öğrendi. Sonra Muhyiddin Çelebi'nin müridi ve damadı oldu. Muslihiddin Sirozî yerine İskilibî Zaviyesi şeyhi oldu. 944'de (1537/38) vefat etti. Eyüp'de kardeşinin yanına defnolundu. Oğlu Şeyhülislâm Abdülkadir Şeyhî Efendi'dir. Bunun oğlu Abdürrahim Niyâzî Efendi'dir(→). Şeyhin diğer oğlu Alâeddin Ali Efendi'dir(→). Şeyhin damadı Abdülhâdî Remzî Efendi'dir(→). (III. 328)

Abdürrahim Efendi (Hısımzâde) Müeyyedzâde Hısım Yahyâ Efen-

Şam mollası oldu. Gelirken Konya Ereğlisi'nde 1010'da (1601/02) vefat eyledi. Himmeti yüce, şerefli ve soyunun temizliğiyle meşhurdur. (III. 329)

Abdürrahim Efendi (Kara Halilzâde) Said Efendi'nin oğludur. Müderris, Selânik mollası ve Edirne pâyesi oldu. Sonra Mekke pâyesi olmuştur. 1170'de (1757) İstanbul kadısı olup 1171'de (1758) azledildi. 1175'de (1761/62) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Âlimdi. (III. 332)

Abdürrahim Efendi (Medhîzâde) Mevâlîden Medhî Efendi'nin oğludur. 1172'de (1758/59) Haleb mollası olmuştur. (III. 332)

Abdürrahim Efendi (Medhîzâde) Müderris, molla olup 1210'da (1795/96) Mısır mollası, 1212'de (1797/98) Mekke mollası olup o sene sonlarında (Nisan-Mayıs 1798) vefat etmiştir. (III. 332)

Abdürrahim Efendi (Medhîzâde) Hekimbaşı Ârif Efendi'nin kızının oğludur. Müderris, 1222'de (1807) Kudüs mollası olup Cemaziyelâhir 1227'de (Haziran-Temmuz 1812) vefat etmiştir. Üsküdar'da Tunusbağı'nda medfundur. (III. 332)

Abdürrahim Efendi (Medhîzâde) Medhî Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. 1272'de (1855/56) Haleb mollası olup sonra vefat etmiştir. (IV. 353; III. 332) [III. 332'de Haleb mollası olduğu tarih yanlışlıkla 1172 (1758/59) olarak gösterilmiştir.]

Abdürrahim Efendi (Menteşzâde) Mehmed Efendi'nin(→) torunudur. Müderris olup 1102'de (1690/91) Bursa'da vefat etti. (IV. 149)

Abdürrahim Efendi (Menteşzâde) Mahmud Efendi'nin damadı olup 1069'da (1659) vefat eden Mehmed Çavuş oğlu Kurt Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Üsküdar ve Mısır mollası olup Receb 1116'da (Kasım 1704) İstanbul pâyesi, Cemaziyelevvel 1117'de (Eylül 1705) İstanbul kadısı olup Receb 1118'de (Ekim 1706) azlolundu. Şa'bân 1120'de (Ekim-Kasım 1708) Anadolu kazaskeri olup Zilhicce'de (Şubat 1709) azledildi. Rebiyülevvel 1123'de (Nisan 1711) Rumeli kazaskeri oldu ve Zilka'de'de (Aralık) azledildi. 1125'de (1713) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup Rebiyülâhir 1126'da (Nisan-Mayıs) azledildi. 13 Cemaziyelâhir 1127'de (16 Haziran 1715) üçüncü defa Rumeli kazaskeri oldu ve onuncu gün şeyhülislâm oldu. 19 Zilhicce 1128'de (4 Aralık 1716) vefat eyledi. Edirne'de Zehrimar Mescidi sahasında medfundur. Fıkıhta mâhirdir. Türkçe *Mecmua-i Fetavâ*'sı vardır. Kitaplarını Fâtih Camii'ne vakfetmiştir. (III. 331)

Abdürrahim Efendi (Müftîzâde) Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, İzmir mollası oldu. 1200 (1786) tarihine doğru vefat eylemiştir. (III. 333)

Abdürrahim Efendi (Müftîzâde) Gelibolu müftüsünün oğlu olup müderris ve İzmir mollası oldu. Orada, Rebiyülâhir 1203'de (Ocak 1789) vefat eyledi. Oğlu Osman Kâmil Efendi'dir. (III. 333)

Abdürrahim Efendi (Müftîzâde) Tırnovalıdır. Müftü Abdullah Efendi'nin oğludur. Fâtih dersiâmlarından olup 1227'de (1812) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (III. 333)

Abdürrahim Efendi (Müftîzâde) Menteşelidir. Palabıyık Mehmed Efendi'nin kardeşidir. 1216'da (1801/02) imtihanda birinci olarak müderris ve

sonra saray muallimi oldu. Sonra Fâtih'de ilim öğreterek yaşadı ve ömrünün sonunda orada Kurşunlu medresesinde inzivaya çekildi. 16 Zilhicce 1252'de (24 Mart 1837) oturduğu yerde aniden vefat etmiştir. İlimde yegâne ve akrânına üstündü. Ali Kûşî'nin *Unkûdü'z-Zevâhir*'ini şerhetti. Bazı kaynaklara ta'likatı vardır. Bir aralık Hırka-i Şerife şeyhlerinin evlâdından biriyle evlenip oğlu Osman Sâib Efendi doğduktan sonra yalnızlığa geri dönmüştür. (III. 334)

Abdürrahim Efendi (Osmanzâde) Müderris olup 18 Muharrem 1178'de (17 Temmuz 1764) vefat etti. (III. 333)

Abdürrahim Efendi (Salbaşzâde) Boyâbâdlıdır. Mehmed b. Hasan'ın oğludur. Müderris, Maraş mollası olup Zilhicce 1113'de (Mayıs 1702) vefat etti. (III. 331)

Abdürrahim Efendi (Selim Mollazâde) Bursalıdır. Dürrîzâde Abdullah Efendi'nin mensuplarındandır. Devriye ve sonra İstanbul müderrisi olup mahrece nakledilerek 1229'da (1814) Yenişehr-i Fenâr mollası, 1235'de (1819/20) Edirne mollası olup Şa'bân 1236'da (Mayıs 1821) İzmir'e gönderildi. Döndükten sonra 1237'de (1821/22) Medine mollası, 1246'da (1830/31) birinci ve 1248'de (1832/33) ikinci defa olmak üzere ve birer sene müddetle İstanbul kadısı, 1249'da (1833/34) Anadolu pâyesi, Safer 1250'de (Haziran 1834) nakibüleşraf, Şevvâl 1252'de (Ocak 1837) Anadolu kazaskeri ve 1253'de (1837/38) Rumeli pâyesi oldu. 5 Cemaziyelâhir 1257'de (Temmuz 1841) vefat eyledi. Çarşamba'da medfundur. Âlim, kâmil, edipdi. (III. 334)

Abdürrahim Efendi (Tayyibzâde) Babası kadıydı. Müderris olup 1003'de (1594/95) Diyarbekir mollası oldu. 1005'de (1596/67) orada vefat eyledi. İlim sâhibi ve derviş tabiatlıydı. Kardeşleri Şeyhî Mehmed Efendi(→) ile Ehlî Mehmed Efendi'dir(→). (III. 329)

Abdürrahim Efendi (Turşucuzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Haleb mollası olup 1160'da (1747) vefat etti. Edirnekapı'ya defnedildi. (III. 332; IV. 223)

Abdürrahim Efendi (Uşşakîzâde) Hüsâmeddin Efendi'nin oğludur. Müderris, Haleb, Diyarbekir, Galata ve Üsküdar mollası oldu. 1078'de (1667/68) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Sâlih, doğru idi. Oğlu Abdülbâkî Efendi'dir. (III. 330)

Abdürrahim Fâiz Efendi (Es'adzâde) Ebûssuûd Mehmed Efendi'nin oğludur. Mısır mollası olup 25 Cemaziyelevvel 1138'de (29 Ocak 1726) vefat etmiştir. Kâtip, *Divan* sâhibi şairdir. (III. 331; I. 331)

Abdürrahim Hafidi *bak.* Atâullah Mehmed Efendi

Abdürrahim Merzifonî (Sarı Danişmend) Emir Aziz'in oğludur. Zeyneddin Hâfî'nin halifelerinden olup Merzifon'da oturarak feyzini yaydı. II. Murad ona ulûfe verdi. II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) vefat eylemiştir. *Minhacü'r-Reşad*'ı yazmıştır. (III. 328)

Abdürrahim Nessâc Efendi (Sûfîzâde damadı) Bursalıdır. Müderris, 1261'de (1845) Maraş ve Zilka'de 1269'da (Ağustos 1853) Erzurum mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 335)

Abdürrahim Paşa 1176'da (1762/63) mîrimîran olup Bursa mutasarrıfı olmuştu. Çeşitli görevlerde bulunduk-

tan sonra 1185'de (1771) Tulça mutasarrıfı da olup sonra vefat etmiştir. (III. 333)

Abdürrahim Paşa Erzurumludur. Kapıcıbaşı ve mîrimîran olup 1223'de (1808) Belgrad muhafızı oldu. Sancaklarda senelerce hizmet etti. 1242'de (1826/27) vezirlik verilip ardından Bosna valisi oldu. 1244'de (1828) Karadeniz sahili muhafızı, Cemaziyelâhir'de (Aralık 1828) Karahisar-ı Sâhib ve Menteşe sancaklarıyla Misivri muhafızı ve Şevvâl'de (Nisan 1829) Ruscuk ve Şumnu seraskeri oldu. 1245'de (1829/30) Edirne'de iken ayrıldı ve sonra vefat etti. Kethüdâsı Hacı İsmail Ağa kapıcıbaşı oldu. (III. 334)

Abdürrahim Şükrî Efendi (Nasuhîzâde) Şeyh Mehmed Me'sud Efendi'nin oğludur. Şeyh iken 24 Cemaziyelâhir 1284'de (23 Ekim 1867) vefat eyledi. Tekkede medfundur. (III. 335)

Abdürrahim Veysî Efendi (Hafız) Kal'a-i Sultaniye'de müftü ve mevâlîden olup sonra azledilmişti. 15 Şa'bân 1308'de (26 Mart 1891) İstanbul'da vefat eyledi. Karacaahmet'e defnedilmiştir. (III. 335)

Abdürrahimzâde *bak.* Ahmed Efendi; Mehmed Efendi

Abdürrahimzâde Hasancanzâde Sâlih Efendi'nin damadı, şeyhülislâm Abdürrahim Efendi'nin oğullarına denir ki, bir asır içinde birkaç kazasker ve molla yetişmiştir ve geçen asır ortalarına kadar sürmüştür. İstanbul pâyelilerden Ebûlhayr Efendi bunlardandı. (IV. 697)

Abdürraûf Efendi Vâiz Molla Arab Mehmed'in oğludur. 932'de (1525/26) doğdu. Müderris, Galata, Üsküdar, Yenişehir, Mekke, Bursa, Mısır, Eyüp ve iki defa Selânik mollası oldu. 992'de (1584) ordu kadısı olarak iki sene kaldı. Rebiyülâhir 1009'da (Ekim 1600) vefat eyledi. Sun'ullah Efendi namazını kıldı. Koğacıdede'de defnolundu. Seçkin âlimlerden, dünyaya önem vermez ve alçak gönüllüydü. *Uyûnü'l-Mezâhib* tercümesi ve pek çok risalesi vardır. (III. 336)

Abdürraûf Hâletî Efendi Kalemden yetişip hâcegândan olup Hibetullah Sultan'ın kethüdâsı oldu. 1240'da (1824/25) cizye muhasebecisi, 1241'de (1825/26) masraf-ı şehriyârî, 1242'de (1826/27) tekrar cizye muhasebecisi oldu. Birkaç sene sonra vefat eyledi. (III. 336)

Abdürraûf Mehmed Efendi Pirlepeli Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, 1268'de (1852) Bağdad, 1276'da (1859/60) ve 1283'de (1866/67) iki kere Trablusgarb mollası oldu ve sonra mahrece nakl ile 1296 (1879) yılından sonra vefat eyledi. (III. 336)

Abdürrezzâk Ağa Sarayдan yetişerek Dârüssaâde ağası oldu. 1012'de (1603/04) ayrılıp 1013'de (1604/05) vefat eyledi. (III. 335)

Abdürrezzâk Bey (Dulkadırlı) Ali Bey'in kardeşidir. (III. 335)

Abdürrezzâk Efendi Anadoluludur. Müderris, Tire ve Gelibolu mollası oldu. 1030'da (1621) azledilmiş olarak vefat etti. Daha önce Haremeyn evkafı müfettişi olmuştu. (III. 335)

Abdürrezzâk Paşa Arnavutdur. Dukagin sancağı mutasarrıfı olup 1244'de (1828/29) ayrılmış ve sonra vefat etmiştir. (III. 336)

Abdürrezzâk Şa'bân Efendi Tahsil görüp Eyüp vâizi oldu. 1098'de (1687) vefat eyledi. (III. 335)

Abdüssamed Efendi Kayserilidir. İstanbul'a gelip ilim ve irfan öğrendi ve Nakşibendî oldu. Eyüp'de oturdu. 1026'da (1617) sılasına dönerek orada vefat etti. Hal ehliydi. (III. 337)

Abdüssamed Efendi Selâtîn camileri vâizlerinden olup Ayasofya vâizi oldu. 22 Şa'bân 1213'de (29 Ocak 1799) vefat etti. Babası da vâizdi. (III. 337/38)

Abdüssamed Efendi (Himmetzâde) Abdullah Efendi'nin oğludur. Ayasofya vâizidir. (III. 337)

Abdüsselâm Çelebi (Seyyid) Seyyid Abdüla'lâm'ın oğludur. Mısır'ın fethinden sonra İstanbul'a getirilerek maliye işlerinde çalışmış ve yükselerek başdefterdar olmuş, 932'de (1526) ayrılmış ve Küçükçekmece'de otururken vefat etmiştir. Orada inşa eylediği medrese ve imaretinde medfundur. Hasköy'de bir cami ve Küçükpazar'da bir mektebi vardır. Siyakat yazısının kurallarını değiştirmiş hünerli bir zat idi. (III. 337)

Abdüsselâm Efendi Şeref Efendi'nin oğlu olup şeyh iken 1136'da (1723/24) vefat etti. Babasının yanında medfundur. (III. 337)

Abdüsselâm Efendi Başyazıcı olup 1182'de (1768/69) azledilmişti. Sonra hâcegânlıkta bulunarak 1188'de (1774) çavuşbaşı olup 3 Muharrem 1189'da (6 Mart 1775) ayrılmış ve sonra vefat eylemiştir. (III. 337)

Abdüsselâm Şeybanî Sa'di Tekkesi şeyhi olup bu senelerde (1750'ler) vefat etti. Tekkede medfundur. (III. 337)

Abdüssemî' Muhammed Hüseyin Nakşibendî hâcegânından olup 953'de (1546) Kâşgar'da vefat etti. Oğlu Ahmed Sâdık İstanbul'a geldi. (III. 337)

Abdüssettâr Efendi Müderris, molla, adliye azası, 1304'de (1886) Mekke mollası olup gidişinde 9 Zilhicce 1304'de (29 Ağustos 1887) Taif'de vefat etti. İlim ve fazilet sâhibi olup fıkıhla uğraşırdı. (III. 336)

Abdüssettâr Paşa İstanbulludur. 1265'de (1849) mektebi bitirip topçu zâbiti oldu. 1308'de (1890/91) mîrlivâ olarak Kal'a-i Sultaniye'de senelerce kaldı. Hastalanarak İstanbul'a gelmesinin ardından 2 Zilhicce 1312'de (27 Mayıs 1895) vefat eylemiştir. Mahmud Paşa Camii'nde medfundur. (III. 337)

Abdüşşekûr Efendi Ayasofya vâizi ve Üsküdar'da zaviye şeyhi oldu. 1180'de (1766/67) vefat etti. Şairdir. (III. 337)

Abdüşşekûr Efendi 1188'de (1774/75) Nureddin Cerrahî Tekkesi şeyhi olup 1191'de (1777) vefat etti. (III. 337)

Abdüşşekûr Efendi Ricâlden Râsih Mustafa Efendi'nin oğludur. Bâbıâlî'den yetişip reis kesedarı oldu. 1213'de (1798/99) teşrifatçı oldu. 1215'de (1800/01) azlolundu. Sonra başka görevlerde bulundu. 1223'de (1808) topçular kâtibi, sonra haslar mukataacısı ve bir aralık silahdar kâtibi oldu. Azledilmiş olarak 1228'de (1813) vefat etti. (III. 337)

Abdüşşekûr Efendi Kadirîhane şeyhi olup 25 Rebiyülâhir 1277'de (10 Kasım 1860) vefat etti. Tekkede medfundur. (III. 337)

Âbid Çelebi Mevlânâ Celâleddin Rûmî'nin evlâdındandır. Kadı iken zevcesiyle birlikte Şeyh Abdullah İlâhî'ye mürid oldu. Fâtih Camii yakınında bir tekke yaptı ve ömrünü ibadetle geçirdi. Orada medfundur. Mevlânâ evlâdından Emir Ali oğlu

Ahmed Çelebi, Karamanoğulları zamanında Konya'da bulunduğundan Rum Mehmed Paşa tarafından İstanbul'a getirilmiştir. Burada vefat eylemiştir. İkisinin bir zat olması muhtemeldir. Bu sülâleden Sâhib Mehmed Çelebi 979'da (1571/72) vefat edip oraya defnedilmiştir. (III. 262/63)

Âbid Efendi Kadılardan Nâfiz İbrahim Efendi'nin oğludur. Kadı olup III. Mustafa devrinde (1757-1774) vefat etti. Şairdir. (III. 263)

Âbid Efendi Kethüdâ kalemi halifelerinden olup çavuşbaşı kesedarı oldu. 1247'de (1831/32) hâcelik rüûsunu aldı. Sonra vefat etmiştir. (III. 263)

Âbid Feyzullah Efendi Fârukî-nesep kadılardan Ahmed Efendi'nin oğludur. Edirne müderrisi, sonra Sofya mollası oldu. 1194'de (1780) orada iken vefat eyledi. Şairdir. (III. 263)

Âbid Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Nurullah Efendi'nin oğludur. 1194'de (1780) müderris, 1224'de (1809) Yenişehir, 1233'de (1818) Edirne, 1235'de (1819/20) Mekke mollası, Şevvâl 1237'de (Mayıs 1822) İstanbul kadısı, 1241'de (1825/26) Anadolu pâyesi, 1244'de (1828/29) Anadolu kazaskeri oldu. 7 Şa'bân 1244'de (12 Şubat 1829) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. Oğlu Ahmed Reşid Efendi'ye "Âbidzâde" dendi. (III. 263)

Âbid Mehmed Efendi (Muradzâde) Ali Efendi'nin oğludur. 1271'de (1854/55) mahrec pâyesi olmuştu, sonra vefat etmiştir. (III. 263)

Âbid Mehmed Efendi (Muradzâde) Ali Efendi'nin oğludur. Müderris iken Cemaziyelevvel 1271'de (Ocak-Şubat 1855) mahrec pâyesi olmuştu. Sonra vefat etmiştir. (III. 263; IV. 358)

Âbidin Paşa Yükselerek İstanbul'da gümrükçü olup 1096'da (1685) Rumeli beyleybeyi pâyesiyle Erzurum valisi, aynı sene Sayda ve ardından Trablusşam valisi olarak 1099'da (1688) vefat etmiştir. (III. 263)

Abul *bak.* Ali Paşa

Acem *bak.* Ahmed Çelebi; Ali Ağa; Ali Efendi; Hasan Paşa; Hüseyin Efendi; İbrahim Paşa (Kavanos); Mehmed Efendi; Muhyiddin Efendi; Mustafa Paşa; Nâmî Mehmed Efendi; Râzî Mehmed Efendi; Süleyman Efendi

Acem Kılıcızâde Mustafa Efendi oğullarıdır ki, asrımız başlarına kadar sürmüştür. (IV. 698)

Acemzâde Reisülküttab Hüseyin Efendi ve oğludur. (IV. 698)

Acı Şurbe *bak.* Mehmed Efendi

Aclân (Şerif) Şerif Rümeyse'nin oğludur. Babasının vefatı üzerine Mekke emiri oldu. Sonra Şerif Sükbe onun emirliğine ortak oldu. Sonra (1375) vefat etmiştir. (III. 452)

Aclân Bey Karasi Bey'in oğludur. Babasının vefatında Balıkesir beyi oldu. Sonra Orhan Gazi'ye itaat edip oğlu Rıdvan Bey'i padişaha gönderdi. 736'da (1335/36) vefat etmiştir. (III. 453)

Aclevî Arabdır. Bursa'da Ulu Cami hizmetinde Allah rızası için bulunup I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında vefat eyledi. Emir Sultan yanına defnedildi. Ermiş sayılanlardandır. (III. 453)

Açıkbaş *bak.* Mahmud Efendi

Âdem Dede Zeamet sahiplerinden iken, sonra Mevlevî tarikinden olup şârih İsmail Dede'nin yerine Galata Mevlevîhanesi şeyhi oldu. Hacca gitti

ve Cemaziyelevvel 1063'de (Nisan 1653) vefat eyledi. Muhteşem, vakarlı, cömert ve şairdir. IV. Murad devrinde (1623-1640) dervişleriyle beraber ney ve kudüm ile Hisar'dan gelirken bostancıbaşı, Tophane'ye yanaştıkları sırada çevirtip Yalıköşkü'ne getirmiş ve bir taş üzerinde ney ve kudümlerini kırdırtıp sonra "böyle gezmeyiniz" diye tenbih etmişti. Gece yarısı tekkeye geldiklerinde şeyh o tarafa bakan iki penceresini hiddetle kapatmıştı. 21 gün sonra o bostancıbaşı katlolunup başı ney ve kudümleri kırdığı taşa konmuştur. (I. 312)

Âdem Efendi Şehrizor'da, Erbil'de doğmuştur. Öğrenim sonrası şehirleri dolaşıp Buharîhân oldu, sonra İstanbul'a gelip müderris, evkaf müfettişi oldu. Cemaziyelâhir 1211'de (Aralık 1796) azlolunduysa da tekrar aynı göreve getirildi. 1218'de (1803/04) Edirne pâyesiyle Kudüs kadısı ve Vehhabîlerin sapık düşüncelerini çürütmek için vâiz oldu. Vehhabîlerle konuşup onları doğru yola getirmeye çalışırken 1219'da (1804/05) vefat eyledi. (I. 312)

Âdem Paşa Arnavut beylerinden olup levendât başbuğu oldu. 1106'da (1694/95) Ohri mutasarrıfı ve 1107'de (1695/96) İlbasan, 1108'de (1696/97) ikinci defa Ohri, 1111'de (1699/1700) İşkodra ve 1112'de (1700/01) Delvine paşası oldu. Sonra vefat eylemiştir. (I. 312)

Âdil Bey Süleyman Paşa'nın oğludur. Babasının yerine Kastamonu beyi oldu. I. Murad devrinde (1361-1389) vefat eyledi. (III. 263)

Âdil Giray Bahadır Giray Han'ın oğludur. Nureddin olmuştur. (III. 264)

Âdil Giray Devlet Giray'ın oğludur. 986'da (1578) kardeşi Mehmed Giray'a kalgay oldu. Kardeşi İran'dan dönüşünde askeriyle hudutta bıraktı. Daha sonra vefat etti. (III. 263)

Âdil Giray Selim Giray Han'ın oğludur. Nureddin ve kalgay oldu. (III. 264)

Âdil Giray Han Çoban Devlet Giray'ın oğludur. Kardeşi Fetih Giray ile önceleri Yanbolu'da idiler, sonra Rize'ye nakledildiler. 1076'da (1665/66) Kırım hanlığına atandı. 1081'de (1670/71) azledildi ve vefat etti. 55 yaşındaydı. Şuuru karışık idi. (III. 263/64)

Âdil İsmail Paşa Mülkiye memurlarından olup Kıbrıs muhassılı oldu. Sonra Biga mutasarrıfı ve mîrimîran olup 1272'de (1855/56) vefat eylemiştir. (III. 264)

Âdil Mehmed Efendi Gelibolulu dur. Tahsilden sonra dersiâm ve huzur dersleri muhatap ve mukarriri olarak Mekke ve Ramazan 1310'da (Mart 1893) İstanbul pâyesi olmuş ve Gelibolu'da müftü olmuştur. Orada 15 Receb 1313'de (1 Ocak 1896) vefat eylemiştir. Âlimdi. (III. 264)

Adlî Efendi Kocamustafapaşa Tekkesi şeyhi olup 11 Zilka'de 1032'de (6 Eylül 1623) vefat etti. (III. 453)

Adlî Hasan Efendi İştiplidir. Sofyalı Bâlî Efendi halifelerindendir. Balat'ta Ferruh Kethüdâ Zaviyesi şeyhi, sonra Ya'kub Efendi Zaviyesi şeyhi oldu. 1019'da (1610) Koca Mustafa Paşa Zaviyesi ihsan olundu. Şevvâl 1026'da (Ekim 1617) vefat etmiştir. Ârif ve mürşiddi. İntikalleri esnasında ahbabından birine "derviş çelebi Sultan Ahmed'i aldırdık, takayyüd caiz de-

ğilmiş, kendimize zarar eyledik" der. Gerçekten padişahtan önce vefat eyler. *Şah u Gedâ* bahrinde manzum bir kitabı vardır. (II. 131)

Adlî Mehmed Efendi 1086'da (1675) vefat eden kul kethüdâsı Süleyman Ağa'nın oğludur. Hadice Sultan'a kethüdâ olduğundan hâcegândan oldu. Küçük kale tezkirecisi, rikâb-ı yeniçeri kâtibi, tersane emini, Zilka'de 1143'de (Mayıs 1731) cizye muhasebesi, Zilhiccesinde (Haziran 1731) tekrar tersane emini, sonra hizmetleri devrederek defterdâr-ı şıkk-ı sâlis olup 1156'da (1743) vefat eyledi. Topkapı'da medfundur. Şairdir. (IV. 234)

Adnî *bak.* Mahmud Paşa

Adnî Mehmed Efendi Sütlüce Tekkesi şeyhi olup 1158'de (1745) vefat etmiştir. (IV. 235/36)

Adnî Receb Dede Mevlevî dervişlerinden olup Belgrad Mevlevîhanesi'ne şeyh olmuştur. 1095'de (1684) vefat eyledi. Şairdir. (II. 371)

Affân Bey (Köprülüzâde) 1197'de (1783) vefat etmiştir. (III. 483)

Affân Bey (Türk Ahmed Paşazâde) Nu'man Bey'in oğludur. Kalemden yetişip hâcegândan ve sonra silahdar kâtibi oldu. 27 Zilhicce 1218'de (8 Nisan 1804) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 483/84)

Afif Ahmed Efendi Zilhicce 1174'de (Temmuz 1761) vefat eden Kürkçübaşı Mustafa Ağa'nın oğludur. Bâbıâlî'den yetişip 1222'de (1807) âmedî vekili, 1223'de (1808) âmedî ve 1224'de (1809) beylikçi oldu. 27 Ramazan 1226'da (15 Ekim 1811) vefat etti. Babasının yanına Eyüp'e defnedildi. Kardeşi Mehmed Emin Efendi 1219'da (1804) vefat etti. Yanında medfundur. Oğlu Mustafa Bahâ Bey'dir(→). (III. 484)

Afif Feyzullah Efendi (Mihrîzâde) Müderris olup 25 Rebiyülevvel 1183'de (29 Temmuz 1769) vefat etti. Şairdir. (III. 484)

Afif İbrahim Efendi Kalemden yetişip kethüdâ kâtibi ve hâcegândan oldu. 1209'da (1794/95) Viyana sefiri olup 1212'de (1797/98) döndü. Sonra topçular kâtibi, 1221'de (1806) Anadolu muhasebecisi ve Şevvâl 1223'de (Kasım-Aralık 1808) defter emini ve o sene Zilhiccesinin son gününde (15 Şubat 1809) rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı oldu. 15 Rebiyülâhir 1224'de (30 Mayıs 1809) vefat eyledi. Eyüp'de Emir Efendi yakınında medfundur. Oğlu Mustafa Şermî Efendi'dir(→) (III. 484)

Afif İsmail Efendi Köprülüzâdelere mensubiyeti vardır. Mektûbî ve sonra âmedî kalemlerine girdi ve beylikçi kesedarı oldu. Şevvâl 1268'de (Temmuz-Ağustos 1852) ûlâ sınıf-ı evveliyle beylikçi oldu. Muharrem 1270'de (Ekim 1853) âmedî ve Ramazan'da (Nisan 1854) ikinci defa beylikçi oldu. Zilhicce 1276'da (Haziran-Temmuz 1860) Kıbrıslı Mehmed Paşa'nın maiyetiyle Rumeli'ye gitmiş ve Safer 1277'de (Ağustos-Eylül 1860) bâlâ rütbesiyle sadâret müsteşarı olmuş ve Cemaziyelevvel 1278'de (Kasım 1861) azledilip o sene Zilhicce'de (Haziran 1862) üçüncü defa beylikçi olmuştur. Cemaziyelevvel 1279'da (Kasım 1862) azledilip Muharrem 1281'de (Haziran 1864) Meclis-i Vâlâ'ya aza oldu. 1284'de (1867/68) Prizren'e memuren gidip 1285'de (1868/69) Ahkâm-ı Adliye hukuk reisi oldu. 22 Zilka'de 1288'de (2 Şubat 1872) vefat etti. Köprülü Mehmed Paşa yakınına defnedildi. İyi huylu, ça-

lışkan ve afifti. Oğlu Bükreş sefiri Ahmed Ziyâ Bey'dir. (III. 485)

Afif Mustafa Efendi (Balcızâde) 1131'de (1719) vefat etti. Şairdir. (III. 484)

Afif Sâlih Efendi İstanbulludur. Sudûrdan Zeynelâbidîn Efendi'nin mektupçusu olup sonra Bâb-ı Seraskerî Tercüme Kalemine devam eyledi. 1259'da (1843) vefat etti. Usta şairdir. (III. 484/85)

Afif Sâlih Efendi (Hoca) Nakşibendî halifelerinden olup Câbir b. Abdullah Ensarî civarında inzivaya çekildi. 3 Şevvâl 1227'de (10 Ekim 1812) vefat eyledi. Eyüp'de Yâvedûd'da medfundur. Âlim, fâzıldı. (III. 484)

Aftâbî Çelebi I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) kâtiplerinden ve şairlerindendir. 960 (1553) yılından sonra vefat etmiştir. (I. 391)

Aftâbî Efendi Merzifonludur. Mutasavvıf ve I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) ricâlinden bir vâiz ve şairdir. (I. 391)

Afyonîzâde *bak.* Şükrî Mehmed Efendi

Âgâh Abdülaziz Paşa Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1237'de (1821/22) Ağrıboz'a memur olup 1246'da (1830/31) tahrir memuru oldu. 1249'da (1833/34) şıkk-ı sâlis defterdarlığıyla Anadolu muhasebecisi oldu. Sonra bazı mansıplara nâil olmuş, Anadolu defterdarı ve Şevvâl 1262'de (Eylül-Ekim 1846) ûlâ sınıf-ı evveli, sonra Bağdad defterdarı ve Rebiyülevvel 1266'da (Ocak-Şubat 1850) bâlâ olup Cemaziyelâhir 1266'da (Nisan-Mayıs 1850) vezir rütbesiyle Cidde ve Şam valisi olmuştur. Azilden sonra Rebiyülevvel 1270'de (Aralık 1853) Bursa valisi ve Şa'bân'da (Mayıs 1854) serdâr-ı ekremin maiyetine memur olunca ayrılmış ve Receb 1271'de (Mart-Nisan 1855) İşkodra valisi olup Rebiyülevvel 1272'de (Kasım-Aralık 1855) vefat etmiştir. Tedbirli ve ılımlıydı. Kendisi ricâlden Mahmud Nedim Bey'in damadı ve kendi damadı da Teşrifatçı Kâmil Bey'dir. (I. 392)

Âgâh Efendi Üsküdarlıdır. Bâbıâlî'de ve sonra adliyede hizmet eyledi ve İstanbul iptidai ve istinaf mahkemelerinde senelerce aza oldu. Yaşlı olarak 3 Şa'bân 1302'de (17 Mayıs 1885) vefat eyledi. Yaşı 100'ü geçkindi. (IV. 848)

Âgâh Efendi Çapanzâde Ömer Hulusi Efendi oğludur. Tercüme odası halifelerinden olup 1278'de (1861/62) posta nâzırı olmuştur. 1281'de (1864/65) ûlâ sınıf-ı evveli olarak Muharrem 1282'de (Haziran 1865) Divan-ı Muhasebat azası olmuştur. Muharrem 1284'de (Mayıs 1867) Avrupa'ya gitmekle rütbesini kaybetmiştir. Döndükten sonra Cemaziyelevvel 1289'da (Temmuz 1872) İzmit mutasarrıfı olup azilden sonra Cemaziyelevvel 1293'de (Haziran 1876) ikinci defa İzmit mutasarrıfı oldu. Şevvâl 1293'de (Ekim-Kasım 1876) Şûrâ-yı Devlet azası olup 1294'de (1877) Ankara'da ikamete memur oldu. 1302'de (1884/85) affedilerek dönüşünün adından rütbesi bâlâya yükseltilip Atina'ya sefir oldu. Rebiyülevvel 1303'de (Aralık 1885/Ocak 1886) Atina'da vefat etti. Na'şı İstanbul'a getirilip Sultan Mahmud Türbesi bahçesine defnedilmiştir. Dil bilir ve güzel konuşurdu. Daha önce *Tercüman-ı Efkâr (Tercüman-ı Ahvâl)* adıyla bir

gazete de yayınlamıştı. Müşir Şâkir Paşa bunun küçük kardeşidir. Oğlu Nebil Bey'dir. (I. 393)

Âgâh Efendi Şeyhülislâm Sa'deddin Efendi'nin damadı Necib Efendi'nin kardeşi olup 1246'da (1830/31) İstanbul'da doğdu. 1259'da (1843) Rumeli vâridat muhasebesine çerağ olundu. 1275'de (1858/59) Edirne evkaf müdürü, 1285'de (1868/69) Selânik vali muavini ve bu görevin kaldırılması üzerine merkez mutasarrıfı, 1288'de (1871) Bosna divan-ı temyiz reisi ve ardından evkaf havale müdürü, 1291'de (1874) Zabtiye Nezâreti muavini, 1295'de (1878) polis müdürü olup 1303'de (1886) bâlâ rütbesi verilmiştir. 1 Receb 1311'de (8 Ocak 1894) vefat eyleyip Topkapı dışına defnedildi. İleri görüşlü, gayretli ve iyi huyluydu. (I. 394)

Âgâh Hüseyin Efendi (Cizyedarzâde) Haraççızâde Hüsâmeddin Efendi'nin oğlu olup Bursalıdır. Müderris ve Şevvâl 1266'da (Ağustos 1850) Kudüs ve Zilhicce 1274'de (Temmuz 1858) Bursa mollası ve Muharrem 1276'da (Ağustos 1859) Mekke pâyesi ve Zilka'de 1281'de (Nisan 1865) İstanbul pâyesi ve ticaret müftüsü olup sonra Anadolu pâyesi oldu. Bir aralık inme indiğinden birkaç sene hanesinde kaldı. Şevvâl 1291'de (Kasım 1874) sırası gelince Anadolu kazaskerliği görevini vekâletle yerine getirdi. 1294'de (1877) vefat etti. Âlim, güzel konuşur, iyi huylu, tedbirliydi. (I. 393)

Âgâh Mehmed Efendi İstanbulludur. Kâtip olup Sultan Selim ruznâmçecisi oldu. 1158'de (1745) vefat etti. (I. 392)

Âgâh Mehmed Efendi Galata Mevlevîhanesi'ne şeyh olup 1184'de (1770/71) vefat eyledi. Nâyî Osman Dede'nin yanında defnedilmiştir. (I. 392)

Âgâh Mehmed Efendi Süleymaniye ruznâmçecisi olup 1259'da (1843) vefat etti. Şairdir. (I. 392)

Âgâh Paşa Askerlikten yetişerek savaşlarda bulundu. Mîrlivâ olmuş ve birkaç sene Girit'de kalmış, sonra Resmo mutasarrıfı olup Muharrem 1307 (Eylül 1889) başlarında 65 yaşında vefat eylemiştir. (I. 394)

Âgehî Çelebî Sigetvar gazasını nazmetmiş ve "Kadı-i mansûr" diye nâm almış ünlü bir şairdir. II. Selim devrinde (1566-1574) vefat eylemiştir. (I. 394)

Âgehî Mansûr Efendi Yenişehr-i Fenârlıdır. Kadı olup 985'de (1577) vefat etmiştir. Şairdir. (IV. 516)

Ağa Babasızâde III. Mustafa devri (1757-1774) adamlarından İbrahim Ağa'nın evlâdına denir. Birkaçı yükselmiş ve yarım asır kadar sürmüştür. (IV. 682)

Ağa İmamızâde *bak.* Ârif Ahmed Efendi

Ağa Paşa *bak.* Hüseyin Paşa

Ağa Paşa (Kalelizâde) Silahdar Ocağı ikinci halifesi olup 1216'da (1801/02) vefat eylemiştir. (I. 391)

Ağababası *bak.* Mustafa Paşa

Ağababasızâde *bak.* Halil Ağa; Said Efendi

Ağazâde *bak.* Mehmed Ağa; Mehmed Dede; Mehmed Efendi; Mustafa Efendi

Ağzıeğri *bak.* Selim Paşa

Ahaveyn *bak.* Ahmed Paşa; Hüseyin Efendi; Muhyiddin Kasım Efendi

Ahaveynzâde *bak.* Lutfullah Reşid Efendi

Ahdî Çelebi Edirnelidir. II. Bâyezid devrinde (1481-1512) divan kâtibiydi. Şairdir. (II. 609)

Ahdî Çelebi Şems-i Bağdadî'nin oğludur. 1002'de (1593/94) vefat etti. Şairdir. (III. 609)

Ahdî Çelebi (Yıldırım Şeyhizâde) Müderris olup 975'de (1576/68) vefat etti. Şairdir. (III. 609)

Ahi *bak.* Durmuş; Sinaneddin Yusuf

Ahî Ahmed Efendi (Kapıcızâde) Padişah müezzini oldu. 1008'de (1599/1600) vefat etti. Şairdir. (I. 446)

Ahi Babazâde *bak.* Mustafa Efendi

Ahi Çelebi *bak.* Mehmed Efendi

Ahî Evran Orhan Gazi zamanı (1326-1361) ermişlerinden olup debbağların pîridir. (I. 309)

Âhî Hasan Efendi Niğboluludur. Seydî Hoca'nın oğlu olup müderris oldu. 920 (1514) tarihlerinde vefat etti. İşret erbâbından bir şair olup *Husrev ü Şîrîn*'i telif eylemiştir. (II. 119)

Ahîzâde *bak.* Abdülhalim Efendi; Abdülhalim Halimî Efendi; Hüseyin Hüdâî Efendi

Ahizâde *bak.* Ahmed Efendi; Ahmed Efendi; Hasibî Mehmed Efendi; Mehmed Efendi; Sûzî Mahmud Efendi

Ahîzâde Muhaşşî Sinan Efendi'nin damadı Mehmed Efendi böyle bilindiğinden evlâdı şeyhülislâm ve sudûrdan olarak 80 sene kadar meşhur oldular. Ancak IV. Murad'ın (hd 1623-1640) gazabına uğrayınca mevâlîden ileri geçemediler ve IV. Mehmed devrinde (1648-1687) bu aileden kimse kalmadı. (IV. 680)

Ahmed Muhammed b. Arabşah'ın oğlu olup Şamlıdır. Timurleng bunu Semerkand'a sürünce orada Seyyid Şerif ve diğerlerinden öğrenim gördü. Fakih, muhaddis ve müfessir olduğu halde Anadolu'ya dönerek I. Mehmed'in (Çelebi) şehzâdelerine muallim olmuştur. 826'da (1423) Şam'a gidip eserlerini yazmakla uğraştı. Fıkıhta 5.000 ve meânide 2.000 beyit nazmetti. 854'de (1450) vefat eyledi. *Acaibü'l-Makdûr fi Nevâibi't-Timûr*, *Câmi-i Hikâyât* tercümesi ve Arapça *Unkûdü's-Sıhha (Ukudü'n-Nasîha)* risalesi bunundur. (I. 191/92)

Ahmed (Kara) Seydî Ali'nin halifesidir. Ni'me'l-ceyş'den olup fetihten sonra İstanbul'da bir mescid yaptı. (I. 192)

Ahmed (Karaca) Acem meliklerinden iken makamını ve yerini terk ederek Akhisar'da yerleşti. Orhan Gazi devrinde (1326-1361) yaşamış bir zâhiddir. (I. 190)

Ahmed (Mîr-i Büdelâ) Heratlıdır. Büyük meczuplardan olup Bursa'da zaviyesi vardır. 1006'da (1597/98) 100 yaşında vefat eyledi. Bu zaviyeyi Hâfız İsmail Paşa tamir eylemiştir. (I. 205)

Ahmed (Şerif) Şerif Aclân'ın oğludur. 747'de (1346/47) Mekke emiri olup I. Murad devri (1361-1389) başlarında vefat eylemiştir. (I. 190)

Ahmed (Şerif) Şerif Ebû Nümey'in oğludur. Babasına, emirliğinde ortak olmuştur. 961'de (1554) vefat eylemiştir. (I. 198)

Ahmed (Şerif) Abdülmuttalib b. Hasan b. Hüseyin b. Ebû Nümey'in oğludur. Mekke emiri oldu. 1038'de (1628/29) Kansu Paşa'nın nezdine

gelerek hediye getirdi. Orada şehid oldu. Şeriflerin hayırlılarından iyi bir zat idi. (I. 212)

Ahmed (Şerif) Me'sud b. Hasan'ın oğludur. Mekke şeriflerinden olup emirliğe nâil olamamıştır. 1040'da (1630/31) vefat eyledi. (I. 212)

Ahmed (Şerif) Hâris b. Muhammed b. Ebû Nümey'in oğludur. Mekke emiri olup 1085'de (1674/75) vefat etti. (I. 221)

Ahmed (Şerif) Şerif Muhsin b. Ahmed b. Hüseyin b. Hüseyin b. Ebû Nümey'in oğludur. İstanbul'da bulunarak bir aralık Kırkkilise mutasarrıflığında bulunduruldu. 1095'de (1684) Mekke emiri olup 1099'da (1688) vefat etti. (I. 225)

Ahmed (Şerif) Şerif Gâlib'in oğludur. Bir yolunu bularak Mekke emirliğini elde etti. Üç sene emirlikten sonra ayrıldı. Bir müddet ortadan kaybolup Mısır'a geldi. Sonradan Haremeyn ahâlisine acımasızlığı yüzünden orada da tutunamayıp İstanbul'a geldi. Muharrem 1112'de (Haziran-Temmuz 1700) vebadan vefat etti. Üsküdar'a defnedildi. (I. 232)

Ahmed (Şerif) 1184'de (1770/71) Mekke emiri olup kısa süre sonra azledildi ve vefat etti. (I. 264)

Ahmed Ağa II. Mehmed'in (Fâtih) (hd. 1451-1481) silahdarı olup o hizmette vefat eyledi. Küçük Camii'ni inşa eyledi. (I. 192)

Ahmed Ağa Nurbânû Vâlide Sultan'ın Üsküdar'daki caminin bina emini olmakla iki defa cebecibaşı ve kapıcılar kethüdâsı olmuş ve bu senelerde (1590'lar) vefat eylemiştir. (I. 204)

Ahmed Ağa Padişahın sırkâtibi iken 1054'de (1644) nişancı oldu. Az bir süre sonra azlolunup daha sonra da vefat etmiştir. (I. 215)

Ahmed Ağa Ayşe Sultan'ın kethüdâsı olup 1065'de (1655) çavuşbaşı olmuştur. Sonra Murad Paşa sadrazam olunca bunu azleyledi. Bu senelerde (1650'ler) vefat eyledi. (I. 218)

Ahmed Ağa Boynuyaralı Mehmed Paşa'nın kethüdâsı iken efendisinin aleyhine Köprülü Mehmed Paşa'nın sadrazam olması için çalışmıştı. Bu senelerde (1650'ler) vefat etti. (I. 218)

Ahmed Ağa Bosnalıdır. Saray ağası olup Zilka'de 1061'de (Ekim-Kasım 1651) kilercibaşı, Safer 1062'de (Ocak 1652) hasodabaşı, Şevvâl'de (Eylül 1652) bâbüssaâde ağası oldu. 1066'da (1656) Çınar Vak'ası'nda katledilmiştir. Haydarpaşa'da medfundur. Üsküdar'da, annesi Kerime Hanım adına ve Çengelköyü'nde birer cami ve o köyle Kuruçeşme'de mektepleri vardır. Kadırga'da Emin Sinan Camii'ne minber ve Acemoğlu Mescidi'ne rakıf yapmıştır. Kuruçeşme köyündeki çeşmenin suyu kesilmekle oraya bu ad verilmiş ve her ne kadar Köprülü Mehmed Paşa'nın kızı su getirmiş ve İbrahim Paşa yakınında bir çeşme yapmışsa da bu ad silinmemiştir. (I. 217/18)

Ahmed Ağa Kapıcıbaşı ve başbaki kulu olup Safer 1067'de (Kasım-Aralık 1656) şıkk-ı sânî defterdarı olmuş, kısa süre sonra ayrılmış ve vefat eylemiştir. (I. 218)

Ahmed Ağa Yükselerek yeniçeri silahdar ağası oldu. Rebiyülevvel 1067'de (Aralık 1656/57) cebeciler kethüdâsı Halil Ağa ile katledildi. İyi adam değildiler. (I. 218)

Ahmed Ağa Sarayda doğancıbaşı olup Cemaziyelâhir 1076'da (Aralık

1665) emekli oldu. Daha sonra vefat etti. (I. 221)

Ahmed Ağa Haseki ağalığından bostancıbaşı olarak azledilmiş, Edirne bostancıbaşısı olup bir aralık gene azledilmiş, 1108'de (1696/97) ikinci defa bostancıbaşı olmuş ve Şevvâl'de (Mayıs 1697) emekli olup sonra vefat eylemiştir. (I. 230)

Ahmed Ağa Cebeci Ocağı kethüdâsı iken Safer 1110'da (Ağustos 1698) cebecibaşı olup râbıtası köşk derebeyi tarzındaydı. O sene azledildi ve sonra vefat etti. (I. 232)

Ahmed Ağa Abazadır. Kavanos Ahmed Paşa'nın ağalarından olup 1115'de (1703/04) mîrahûr-ı evvel oldu. Kısa süre sonra azledildi, gözden düştü ve vefat etti. (I. 234)

Ahmed Ağa Aksaraylıdır. Ocaktan yetişip seksoncubaşı oldu. Zilka'de 1115'de (Mart 1704) azledilmiş olarak Gelibolu'ya gönderilip orada vefat etti. (I. 234)

Ahmed Ağa Zağarcıbaşı olup 1125 (1713) başlarında kul kethüdâsı oldu. Kısa sürede ayrıldı ve vefat eyledi. (I. 237)

Ahmed Ağa Çerkesdir. 1124'de (1712) mîrahûr-ı sânî, 1125'de (1713) mîrahûr-ı evvel oldu. 1126'da (1714) emekli olup sonra vefat etti. (I. 238)

Ahmed Ağa Karanşehirlidir. Sonradan ortaya çıkma biri olup 1123'de (1711) çavuşbaşı olarak Zilka'de 1123'de (Aralık 1711) azledildi. 1126'da (1714) vefat edip Doğancılar'a defnedildi. (I. 239)

Ahmed Ağa Lipovalıdır. Silahdar Ali Paşa'nın mensuplarından olup Şevvâl 1128'de (Eylül-Ekim 1716) birkaç gün sadâret kethüdâlığı etmişti. Sonra çavuşbaşı oldu. Rebiyülevvel 1129'da (Şubat-Mart 1717) silahdar ağası olup bir ay sonra yine çavuşbaşı oldu. Kısa sürede azledildi ve sonra vefat etti. (I. 240)

Ahmed Ağa Haseki olup Muharrem 1135'de (Ekim-Kasım 1722) bostancıbaşı oldu. Şevvâl 1135'de (Temmuz 1723) azledildi. Daha sonra vefat eylemiştir. (I. 241)

Ahmed Ağa Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip kul kethüdâsı olmuştur. Rebiyülâhir 1143'de (Ekim-Kasım 1730) azledilip Bursa'ya gönderilmiştir. Daha sonra vefat etti. (I. 244)

Ahmed Ağa İki defa topçubaşı olup 1129'da (1717) İran taraflarında bulundu. 1143'de (1730/31) azledildi ve sonra vefat etti. (I. 244)

Ahmed Ağa Cebecibaşı olup 1157'de (1744) vefat etti. Haydarpaşa'da defnedildi. Oğlu Tâhir Ağa'dır (I. 265)

Ahmed Ağa Bâbüssaâde ağası olup 1164'de (1751) vefat eyledi. Atik Ali Paşa'ya defnedildi. (I. 253)

Ahmed Ağa Enderûn'dan yetişip silahşor ve berberbaşı oldu. 1173'de (1759/60) vefat eylemiştir. Oğlu Mustafa Nurî Bey 1177'de (1763/64) ve torunu Seyyid Bey 1174'de (1760/61) vefat eylediler. Hepsi Üsküdar'da medfundur. (I. 256)

Ahmed Ağa Hassa mimarı olup 1178 (1764/65) yılından sonra vefat eylemiştir. (I. 259)

Ahmed Ağa Sadrazam Abdullah Paşa'nın kethüdâsı olup 1174'de (1760/61) sipahiler ağası olmuştu. 1179'da (1765/66) vefat edip Üsküdar'a defnedilmiştir. (I. 260)

Ahmed Ağa Yeniçeridir. Safer 1173'de (Ekim 1759) zağarcıbaşı olup azlinden sonra vefat etmiştir. (I. 260)

Ahmed Ağa Hekimzâde'nin hazinedarı olup o sâyede kapıcıbaşı oldu. Cemaziyelevvel 1185'de (Ağustos 1771) başbaki kulu oldu. Ramazan 1185'de (Aralık 1771) azledildi. Sonra vefat eyledi. (I. 263)

Ahmed Ağa Sârbânbaşı ve kapıcıbaşı olup Ramazan 1185'de (Aralık 1771) başbaki kulu oldu. Sonra vefat eyledi. (I. 263/64)

Ahmed Ağa Yedikule ağası olup, 1185'de (1771/72) vefat etti. Mevlânâkapı'da defnedildi. (I. 265)

Ahmed Ağa Yeniçeridir. Turnacıbaşı olup 1185'de (1771/72) vefat etti. Edirnekapı'ya defnedildi. (I. 265)

Ahmed Ağa Sadrazam Hasan Paşa'nın damadıdır. Kapıcıbaşı olmuştur. 1198'de (1784) sipahiler ağası oldu. 21 Cemaziyelâhir 1199'da (1 Mayıs 1785) ansızın vefat etmiştir. (I. 269)

Ahmed Ağa Haseki ve sonra bostancıbaşı olup Muharrem 1201'de (Kasım 1786) azledildi. 1202'de (1787/8) tersane emini olup azilden sonra Rebiyülâhir 1209'da (Kasım 1794) Başbaki kulu olmuştur. Daha sonra vefat etti. (I. 274)

Ahmed Ağa Ocaktan yetişip humbaracıbaşı oldu. Gazap sonucu azledilip Cemaziyelâhir 1210'da (Aralık 1795) serbest bırakıldı. Sonra vefat eylemiştir. (I. 274)

Ahmed Ağa Lâdiklidir. Enderûn'da yetişip Şevvâl 1200'de (Ağustos 1786) rikâbdâr ve ardından silahdar oldu. Zilka'de 1201'de (Ağustos-Eylül 1787) Şihâbeddin tevliyetiyle çerağ olundu. 5 Zilhicce 1211'de (Haziran 1797) vefat eyledi. Ayrılıkçeşmesi'nde defnedildi. (I. 274)

Ahmed Ağa Ferelidir. Bostancı Ocağı'ndan yetişip haseki ve bostancıbaşı oldu. 1213'de (1798/99) ayrılmıştır. Sonra vefat eyledi. (I. 279)

Ahmed Ağa İzmitlidir. Enderûn'dan yetişip Cemaziyelâhir 1210'da (Aralık 1795) tülbend ağası, sonra rikâbdar ve çukadar oldu. Zilhicce 1211'de (Haziran 1797) Şihâbeddin tevliyeti ile saraydan çıkarıldı. 15 Zilka'de 1218'de (26 Şubat 1804) vefat eyledi. Galata Mevlevîhanesi'ne defnedilen Mûsâhib-i şehriyârî Seyyid Ahmed Ağa bu zattır. Oğlu Hâmid Bey'dir. (I. 277)

Ahmed Ağa Sadrazam Şehlâ-Kör Ahmed Paşa'nın(→) yeğeni Hacı Ahmed Bey'in(→) damadıdır. Silahdar olup 1219'da (1804/05) vefat etmiştir. (I. 254)

Ahmed Ağa Arnavutdur. Sırasıyla bostancıbaşı, azilden sonra Gümüşhane emini, Bolu voyvodası ve 1221'de (1806) Edirne bostancıbaşısı olarak 1222'de (1807) Edirne'de vefat etti. (I. 279)

Ahmed Ağa Malkara â'yânı olup Zilka'de 1221'de (Ocak 1807) Muarız boğazı muhafızı oldu. Sonra vefat eyledi. (I. 279)

Ahmed Ağa Enderûn'dan yetişip başçukadar oldu. 1 Cemaziyelevvel 1223'de (25 Haziran 1808) vefat eyledi. (I. 280)

Ahmed Ağa Arnavutdur. Enderûn'dan yetişip rikâbdar ve çukadar oldu. Rebiyülâhir 1217'de (Ağustos 1802) saraydan çıkarılıp sonra kapıcıbaşılıkla kayrıldı. 5 Cemaziyelâhir 1223'de (29 Temmuz 1808) görevin-

den ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (I. 280)

Ahmed Ağa Sofyalıdır. Enderûn'dan yetişip hasodabaşı oldu. 1223'de (1808) vefat edip Küçük Ayasofya'ya defnedildi. (I. 280)

Ahmed Ağa Cebeci ikinci kethüdâsı olup 18 Muharrem 1224'de (5 Mart 1809) vefat etti. Üsküdar'a defnedildi. (I. 280)

Ahmed Ağa Enderûn'dan yetişip seferli kethüdâsı olarak 1230'da (1815) emekli olmuş ve sonra kapıcıbaşılık verilmişti. Sonra vefat etti. (I. 285)

Ahmed Ağa Padişah Mûsâhibi olup 1234'de (1819) vefat ederek Hamidiye Türbesi'ne defnedilmiştir. (I. 285)

Ahmed Ağa 1241'de (1825/26) veznedarbaşı bulunup hayli müddet bu görevde kalmıştır. (I. 288)

Ahmed Ağa İçel mütesellimi ve kapıcıbaşı olup zâlimce hareketinden dolayı Zilka'de 1241'de (Haziran 1826) idam edildi. (I. 288)

Ahmed Ağa Vâlide kethüdâsı Yusuf Ağa'nın kardeşidir. Kapıcıbaşı ve 1238'de (1822/23) başbaki kulu oldu. Sonra kapıcılar kethüdâsı olup 1241'de (1825/26) vefat ederek Samatya taraflarında defnolunmuştur. (I. 288)

Ahmed Ağa Yeniçeridir. Sırasıyla zağarcıbaşı, Şevvâl 1238'de (Haziran 1823) kul kethüdâsı, Safer 1240'da (Ekim 1824) yeniçeri ağası oldu. 12 Cemaziyelâhir 1240'da (1 Şubat 1825) azlolundu. 1241'deki (1826) Vak'a-i Hayriye'de hayatta kalarak sonra vefat etmiştir. (I. 288)

Ahmed Ağa Sırasıyla kul kethüdâsı, Şevvâl 1238'de (Haziran 1823) sekbanbaşı olup sonra azledildi. 1241'de (1826) yeniçeri vak'asında mâbeyn-i hümâyûnda bulunmakla mükâfâten kapıcıbaşı olmuştur. Sonra ocağa yardımı açığa çıkınca Kütahya'ya sürülüp 1242'de (1826/27) orada idam edilmiştir. (I. 288)

Ahmed Ağa Tekfurdağlıdır. Hâlet Efendi sâyesinde yükselerek silahşor ve kapıcıbaşı oldu. 1225'de (1810) kasapbaşı ve sonra gümrük emini, Cemaziyelevvel 1237'de (Şubat 1822) tophane nâzırı ve sonra matbah emini oldu. Safer 1238'de (Ekim-Kasım 1822) azledilip malları müsadere edilerek Amasya'ya gönderilmiştir. Şevvâl 1239'da (Haziran 1824) serbest bırakılıp Tırnova voyvodası oldu. 1243'de (1827/28) zahire nâzırı olup az müddette azledilip sürgüne gönderildi. 1247'de (1831/32) bırakıldı. 2 Rebiyülâhir 1249'da (19 Ağustos 1833) vefat eyledi. Selimiye Camii'nde defnedildi. (I. 292)

Ahmed Ağa Bozkır madeni emini olup II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarına yetişmiş, ancak daha yüksek makamlara ulaşamamıştır. (I. 292)

Ahmed Ağa Konya'da Gökçe â'yânı olup II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarına yetişmiş, ancak daha yüksek makamlara ulaşamamıştır. (I. 292)

Ahmed Ağa Sadrazam yeğeni ve Midilli nâzırı olup kapıcıbaşı olmuştu. II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarına yetişmiş, ancak daha yüksek makamlara ulaşamamıştır. (I. 292)

Ahmed Ağa Yeniçeri Ocağı'nın son muhzır ağası olup II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarına yetişmiş, ancak daha yüksek makamlara ulaşamamıştır. (I. 292)

Ahmed Ağa Nizâmiye Ordusu'nun kuruluşunda zâbit, sonra binbaşı ol-

du. Cemaziyelâhir 1256'da (Ağustos 1840) vefat edip Eğrikapı'ya defnedilmiştir. (I. 294)

Ahmed Ağa (Arabzâde) Yeniçeridir. Sırasıyla kul kethüdâsı olup Safer 1206'da (Ekim 1791) yeniçeri ağası oldu. Zilka'de'de (Temmuz 1792) azledilip sonra vefat eyledi. Tedbirli ve becerikliydi. (I. 273)

Ahmed Ağa (Arnavutzâde) Hasekilikten bostancıbaşı olup 1206'da (1791/92) azledildi. Sonra Edirne bostancıbaşısı olup Rebiyülâhir 1211'de (Ekim 1796) azlolundu. Daha sonra vefat eylemiştir. (I. 274)

Ahmed Ağa (Benli) Silahşor ve Biga müsellimi olup II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarına yetişmiş, ancak daha yüksek makamlara ulaşamamıştır. (I. 292)

Ahmed Ağa (Bolpaça) Kapıcıbaşı olarak 1242'de (1826/27) Niğbolu muhafızı, sonra zahire nâzırı olup 1245'de (1829/30) rütbesi geri alınıp Midilli'ye gönderildi. Sonra vefat etti. (I. 290)

Ahmed Ağa (Cemşid) Miftâh gulâmı iken 1058'de (1648) çeşnigirbaşı olup sonra saraydan çıkarılmıştır. (I. 218)

Ahmed Ağa (Çalık) Yükselerek yeniçeri silahdar ağası, sonra kapıcılar kethüdâsı, 1106'da (1694/95) mîrahûr-ı evvel olup 1108'de (1696/97) emekli oldu. Hacca gidip döndükten sonra yine silahdar ağası oldu. 1114'de (1702/03) ikinci defa mîrahûr-ı evvel, vak'adan (1703 Edirne Vak'ası) sonra hayli vakit gözden düşmüş durumda kaldı. Sonra yine bölük ağalıklarında bulundu. Bir aralık üçüncü defa mîrahûr-ı evvel oldu. 1127'de (1715) "Ahmed Paşa" olarak Kudüs, sonra Trablusşam beylerbeyi oldu. 1131'de (1739) yine kapıcıbaşılıkla sipahiler ağası oldu. 1132'de (1720) vefat eyledi. (I. 241)

Ahmed Ağa (Çavuşzâde) Kapıcıbaşılardan olup 1185'de (1771/72) vefat eyledi. Kayalar'da medfundur. (I. 264)

Ahmed Ağa (Çetrezâde) 1115'de (1703/04) silahdar ağası, 20 gün geçince sipahiler ağası olup sene sonunda gözden düşmüş olarak azledilmiş ve vefat etmiştir. (I. 234)

Ahmed Ağa (Dağdevirenoğlu) Edirne â'yânı Mehmed Ağa'nın(→) kardeşidir. Kapıcıbaşı ve Yergöğü Kalesi bina emini oldu. 1233'de (1818) idam edildi. (IV. 282)

Ahmed Ağa (Deli Birader) Kapıcıbaşılardan ve ricâldendi. 1066'da (1656) Çınar Vak'ası'nda katledildi. (I. 218)

Ahmed Ağa (Ebûvukuf) Saray ağalarından olup bir aralık Mısır'a gönderilmişti, III. Osman'ın tahta çıkmasından (1754) sonra geri çağrılıp Zilka'de 1168'de (Ağustos 1755) dârüssaâde ağası oldu. Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) azlolunup Mısır'a gönderildi. 15 Rebiyülevvel 1171'de (27 Kasım 1757) Boğaz Hisarı'nda tevkif edildi ve vefat etti. Nüfuzlu olduğundan siyasî işlere karışır, haylice sıkıntı verirdi. Hatta zamanın sadrazamı Râgıb Paşa'yı dahi huzursuz ederek azlettirip yerine Kapdan Ali Paşa'yı geçirmeye teşebbüs ettiyse de muvaffak olamadı. (I. 254/55)

Ahmed Ağa (Elagöz) Vezir hazinedarı ve Süleyman Paşa'nın kethüdâsı oldu. Receb 1127'de (Temmuz 1715) silahdar ağası olup Şevvâl'de (Ekim)

ayrıldı. Şevvâ 1128'de (Eylül-Ekim 1716) Mısır'a memur oldu. Sonra vefat etmiştir. (I. 239)

Ahmed Ağa (Eyyûbî) Kapıcıbaşılardandır. Gureba-i yesâr gibi bölük ağalıklarında bulunduktan sonra Receb 1183'de (Kasım 1749) başbaki kulu oldu. Sonra vefat eyledi. (I. 263)

Ahmed Ağa (Fındıkzâde) Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip kul kethüdâsı, 1130'da (1718) ağa vekili, Safer 1131'de (Ocak 1719) yeniçeri ağası olup Cemaziyelâhir de (Nisan-Mayıs 1719) azledildi ve olarak Tekfurdağı'na gönderilip orada vefat etti. (I. 240)

Ahmed Ağa (Gazi) Kelleci Osman Paşa'nın kethüdâlığında bulunmuş ve ocakda yükselip kul kethüdâsı olarak savaşta yararlık göstermiş ve sonra 1214'de (1799/1800) yeniçeri ağası olarak ayrılmıştır. 4 Ramazan 1224'de (13 Ekim 1809) vefat edip Kadıköy'de Söğütlüçeşme de defnedildi. (I. 280)

Ahmed Ağa (Gazzazzâde) Sâlâhurluktan 1078'de (1667/68) kapıcılar kethüdâsı olup 1095'de (1684) bu görevde iken vefat etmiştir. (I. 224)

Ahmed Ağa (Geniş) Yeniçeri Ocağı'ndan yetişerek kul kethüdâsı olup 1097'de (1685) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. (I. 224)

Ahmed Ağa (Hacı) İstanbul ağası olup azilden sonra 1140'da (1727/28) vefat etmiştir. (I. 244)

Ahmed Ağa (Hacı) Serdengeçti ağası olup 1155'de (1742) vefat eyledi. Çürüklük'e defnedildi. (I. 247)

Ahmed Ağa (Hacı) Baltacılar kethüdâsıdır. 1178'de (1764/65) vefat edip Silivrikapı'da. 1164'de (1751) vefat eden kapıcıbaşı Ebûbekir Ağa'nın yanına defnedilmiştir. (I. 259/60)

Ahmed Ağa (Hacı) Haseki ve bostancıbaşı olup azledilmişti. Cemaziyelevvel 1170'de (Ocak-Şubat 1757) surre emini oldu ve sonra vefat eyledi. (I. 255)

Ahmed Ağa (Hacı) Debbağ olup Debbağlar Mescidi'ni yeniden yapıp 1176'da (1762/63) tamamlamıştır. (I. 260)

Ahmed Ağa (Hacı) İzmirli Ali Paşa'nın kardeşidir. Yükselerek İstanbul gümrükçüsü oldu. 1117'de (1705/06) silahdar, sonra sipahiler ağası ve başbaki kulu ve Muharrem 1127'de (Ocak 1715) tekrar silahdar ağası olup Receb'de (Temmuz 1715) azledildi. Şa'bân'da (Ağustos) sipahiler ağası ve yine gümrükçü olarak Cemaziyelâhir 1128'de (Mayıs-Haziran 1716) paşalıkla Erzurum beylerbeyi oldu. O sene 4 Şevvâl'de (21 Eylül 1716) rütbesi geri alınarak Arşova Kalesi'ne gönderilmiştir. 1129'da (1717) çavuşbaşı olup sonra darbhane emini ve Şa'bân 1134'de (Mayıs-Haziran 1722) tekrar çavuşbaşı, 1135'de (1722/23) tekrar darbhane emini olup 1139'da (1726/27) tersane emini oldu. Sonra I. Ahmed kemerlerine bina emini oldu. 1146'da (1733/34) vefat eylemiştir. Servet sahiplerinden olup Üsküdar'da Emin Camii ile medrese, sebil ve çeşmesini yaptı. Camide medfundur. Oğullarından Mahmud Ağa 1153'de (1740), Osman Ağa 1156'da (1743) ve Mehmed Ağa 1159'da (1746) vefat ederek yanına defnedildiler. Torunu İbrahim Ağa ile 1180'de (1766/67) vefat eden Mustafa Ferid Bey de orada medfundurlar. Bursavî İsmail Hakkı Efendi, bu caminin birinci vâizi olmuştur. (I. 245)

Ahmed Ağa (Hacı) Terzibaşı olup 1180'de (1766/67) Terzi Kârhanesi

Mescidi'ni tamiren yenileyip minber koyarak cami eyledi. (I. 260)

Ahmed Ağa (Hacı) Bostancı Ocağı'ndan yetişip iki defa Edirne bostancıbaşısı olduktan sonra 1198'de (1784) bostancıbaşı olmuş ve 1199'da (1785) ayrıldıktan sonra vefat eylemiştir. (I. 269)

Ahmed Ağa (Hacı) Topçu Ocağı'nda yetişip 1224'de (1809) topçubaşı vekili ve kapıcıbaşı oldu. 1227'de (1812) lağımcıbaşı ve Boğaz nâzırı olup sonra vefat etmiştir. (I. 283)

Ahmed Ağa (Hacı) Bursa â'yânıdır. Kapıcıbaşı olup surre emini, 1250'de (1834/35) Bursa mütesellimi, 1254'de (1838) zahire nâzırı olup 1255'de (1839) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. (I. 293)

Ahmed Ağa (Hacı) Mâbeyn'de tüfenkçibaşıydı. 1260'da (1844) vefat etmiştir. Maçka Mezarlığı'na defnedildi. (I. 295)

Ahmed Ağa (Hacı) Mısır valisi Mehmed Ali Paşa'nın kethüdâsıydı. Kapıcıbaşı ve nüfuz sâhibi bir adamdı. (I. 293)

Ahmed Ağa (Hacı) (Arapgirîzâde) Eski silahşorlerden olup 7 Receb 1244'de (13 Ocak 1829) vefat etmiştir. Kadıköy'e defnedilmiştir. (I. 290)

Ahmed Ağa (Haleblizâde) Yükselerek kapıcıbaşı oldu. 1199'da (1785) İstanbul Baruthanesi nâzırı, sonra sipahiler ağası oldu. 24 Safer 1208'de (1 Ekim 1793) vefat etti. Süleymaniye'de medfundur. Kardeşi veya oğlu Hacı Hüseyin Ağa'dır. (I. 273)

Ahmed Ağa (Hatmanzâde) Kapıcıbaşı olup bâdirede bulundu. 1167'de (1754) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (I. 254)

Ahmed Ağa (İncekara) Meşhur bir topçudur. Tiryaki Hasan Paşa Kanije'de iken (1601) saldıran düşmanın 45 topunu köreltmiş usta bir nişancı olduğundan topçuların başı oldu. Gayretli, hamiyet sâhibiydi. (I. 207)

Ahmed Ağa (Kabakulak) Mîrialem olup 1078'de (1667/68) yaşlı olduğundan emekli edildi. Sonra vefat etti. (I. 221)

Ahmed Ağa (Kalınoğlu) Husrev Ağa Camii'ne minber koydu. Bu senelerde (1730'lar) vefat etti. (I. 244)

Ahmed Ağa (Kara Osmanzâde) (Hacı) Hacı Mustafa Ağa'nın(→) oğludur. Aydın'da ve İzmir'de â'yân oldu. 1189'da (1775) İvâz Ağa'nın İzmir'e â'yânlığında kederinden vefat etti. (I. 265; IV. 436)

Ahmed Ağa (Kara) (Tiryaki) Hasekilikten Cemaziyelâhir 1133'de (Nisan 1721) bostancıbaşı oldu. 11 Muharrem 1135'de (22 Ekim 1722) vefat etti. (I. 241)

Ahmed Ağa (Karabeyzâde) Zaim ve sonra kapıcıbaşı olmuştur. 1195'de (1781) fermanla Cezâyir'e memuren gitti. Sonra başka hizmetlerde bulunup vefat etmiştir. (I. 269)

Ahmed Ağa (Karagöz) (Gedaî) Lala-i şehriyâri olmuştu. 1101'de (1689/90) dârüssaâde ağası oldu. 1102'de (1690/91) efendisi II. Süleyman'ın vefatının tesiriyle hastalanıp vefat eyledi. Güzel vasıflıydı. (I. 226)

Ahmed Ağa (Karamezak) Yeniçeri Ocağı'nda 1030'da (1621) başçavuş ve turnacıbaşı olup Zilhicce 1035'de (Eylül 1626) katledildi. (I. 212)

Ahmed Ağa (Karenci) Tersane kethüdâsı oldu. 1071'de (1660/61) düşmana esir olup kurtulamamıştır. (I. 219)

Ahmed Ağa (Kâtibzâde) İzmirlidir. Silahşor olup II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarına yetişmiş, ancak daha yüksek makamlara ulaşamamıştır. (I. 292)

Ahmed Ağa (Koca) Anadolulu olduğundan "Türk" de denir. Sarayda yetişip 1003'de (1594/95) kapıcılar kethüdâsı ve 1005'de (1596/97) büyük mîrahûr olup azledildi. Sonra kapıcıbaşı olup Yemişçi Hasan Paşa'dan mührü aldığından Rebiyülâhir 1012'de (Eylül 1603) Yeniçeri ağası oldu. Zilka'de'de (Nisan 1604) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. (I. 206)

Ahmed Ağa (Küçük) Hadımdır. Sarayda kilercibaşı, Zilka'de 1235'de (Ağustos 1820) hazinedar, 1238'de (1822/23) bâbüssaâde ağası oldu. Sonra vefat eyledi. (I. 286)

Ahmed Ağa (Rahikî Damadı) Devrin akıl ve cür'et sahiplerinden olup 1032'de (1623) bir müddet kapıcılar kethüdâsı olmuş ve sonra vefat eylemiştir. (I. 212)

Ahmed Ağa (Rodosîzâde) (Hacı) (Hafız) Babası Rodoslu Mehmed Ağa'dır. Enderûn'a girerek rikâbdar olmuştur. 8 Muharrem 1204'de (28 Eylül 1789) saraydan çıkarılarak emekli edildi. Sonra Hicaz kaftan ağası oldu. 1215'de (1800/01) dönüşte vefat etti. Karacaahmet'de defnedildi. Oğlu Fethî Paşa'dır. (I. 276)

Ahmed Ağa (Seyyid) İsmail Ağa'nın kardeşidir. Kapıcıbaşı olup 1151'de (1738) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. Oğlu Mehmed Ağa'dır(→). (I. 247)

Ahmed Ağa (Seyyid) Hamza Paşa'nın enişteşidir. Sultan Ahmed Han'ın başçukadarı ve sonra müteferrikabaşı oldu. Bu senelerde (1760'lar) vefat etti. (I. 256)

Ahmed Ağa (Seyyid) Esbkeşan voyvodası olup II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarına yetişmiş, ancak daha yüksek makamlara ulaşamamıştır. (I. 292)

Ahmed Ağa (Seyyid) (Hacı) Kapıcıbaşı ve cebecibaşı olup 6 Receb 1186'da (3 Ekim 1773) vefat eyledi. Haydarpaşa'ya, Ahmed Ağa(→) yakınına defnolundu ki, onun oğlu veya akrabasındandı. (I. 265)

Ahmed Ağa (Telhisîzâde) Sadrazam Şehlâ-Kör Ahmed Paşa'nın(→) enişteşidir. Kapıcıbaşı olup 1160'da (1747) vefat etti. Karacaahmet'e defnedildi. Oğlu Hüseyin Efendi'dir(→). (I. 253/54)

Ahmed Ağa (Tozkoparan) Meşhur okçudur. Yeniçeri olarak vefatında Okmeydanı'na defnedilmiştir. Mezarı taşında "Sâhibü'l menzil fi'l-meydan ellezi ismuhu Tozkoparan" diye yazılıdır. Bu zat namına mescidi vardır. Bu meydana Hacı Bâyezid adlı meşhur bir kemankeş bir mescid yaptırmıştır ki hacca gidip vefat eylemiştir. (I. 194)

Ahmed Ağa (Tuğcuzâde) (Hacı) Hoşkadem Mescidi'ne minber koyarak cami yapmıştır. 1183'de (1769/70) vefat edip kendisi de oraya defnedilmiştir. (I. 260)

Ahmed Ağa (Ustazâde) Enderûn'dan yetişip 1242'de (1826/27) tülbend ağası, Cemaziyelevvel 1243'de (Kasım-Aralık 1827) rikâbdar ve Şa'bân'da (Şubat-Mart 1828) çukadar oldu. Cemaziyelâhir 1244'de (Aralık 1828) o makamın kaldırılmasıyla seferli kethüdâsı olup Muharrem 1246'

da (Haziran-Temmuz 1830) Süleymaniye Vakfı kâtipliğiyle saraydan çıkarılarak kapıcıbaşı oldu. Sonra vefat eylemiştir. (I. 291)

Ahmed Ağa (Vâlide Kethüdâsızâde) Babası vâlide kethüdâsı Osman Efendi olup kapıcıbaşı ve 1176'da (1762/63) ve 1178'de (1764/65) iki defa silahdar ağası oldu. Sonra vefat eylemiştir. (I. 259)

Ahmed Aziz Bey Sadrazam Silahdar Ali Paşa'nın oğludur. Babası sâyesinde kapıcıbaşı oldu. 1201'de (1786/87) başbaki kulu, 1202'de (1787/88) sergi nâzırı ve sonra surre emini oldu. 1215'de (1800/01) vefat eyledi. Üsküdar'da Miskinler'de medfundur. (I. 276)

Ahmed b. Seyyid Hasan Yemen imamı olup 1090'da (1679) vefat etmiştir. (I. 222)

Ahmed Behçet Efendi (Hacı) Tersane kesedarı olup 1243'de (1827/28) hâcegânlıkla tersane emini oldu. Sonra ayrılıp 1246'da (1830/31) su yolları tamirine memur oldu. Hacca gittikten sonra Şumnu bina emini oldu. Sonra başka hizmetlerde çalıştı. 15 Şa'bân 1256'da (12 Ekim 1840) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (I. 294)

Ahmed Bekaî Ali b. Ahmed Hanefî'nin oğludur. Hanefî mezhebinden olup Şam kadısı oldu. 888'de (1483) vefat eyledi. Fâzıldı. (I. 193)

Ahmed Bey Ramazanoğullarındandır. 780'de (1378/79) Adana'ya sâhib ve vali oldu. 819'da (1416) vefat etmiştir. Heybetli ve cesurdu. Kızını Memlûk sultanı Muhammed Nâsır'la evlendirmişti. (I. 191)

Ahmed Bey Menteşe beyi İlyas Bey'in oğludur ki, I. Mehmed'e (Çelebi) (hd. 1413-1421) rehin olarak bırakmıştı. Sonra Diyarbekir'e gidip orada vefat etti. (I. 191)

Ahmed Bey Konya valisi Şehzâde Mustafa'nın bağlılarındandı. 878'de (1473/74) şehzâdenin vefatı onun da yükselmesini önlemiş ve bu halde vefat eylemiştir. (I. 192)

Ahmed Bey I. Selim'in (Yavuz) kürkçübaşısıdır. Bu senelerde (1520'ler) vefat eylemiştir. 4 mescid yapmış bir hayır sâhibidir. (I. 197)

Ahmed Bey Eğri Abdullah Efendi'nin torunu, Mehmed Çelebi'nin(→) oğludur. Şair olup 960'da (1553) vefat etti. (IV. 117)

Ahmed Bey Gediklilerdendir. Diyarbekir kuşatmasında Acem askerini yarıp kaleye vararak 956'da (1549) yardım geldiğini haber vermiştir. 960'da (1553) Gaznegal beyi olup sonra vefat etti. (I. 198)

Ahmed Bey Palak Mustafa Paşa'nın oğludur. 30 seneden fazla yani 964 (1557) yılından beri Estergon beyi olarak vefat eylemiştir. (I. 205)

Ahmed Bey Mısır beylerinden olup II. Selim devrinde (1566-1574) Mekke'nin tamirine memur olmuş ve sel mecrasını açmıştır. Orada vefat eyledi. (I. 203)

Ahmed Bey Senelerce Bender muhafızı oldu. 1003'de (1594/95) Boğdan voyvodasının hücumunda Müslümanları toplayarak şehri müdafaa etti ve düşman saldırısını defeyledi. Güzel hizmette bulunmuş olarak vefat etmiştir. (I. 205)

Ahmed Bey 1005'de (1596/97) ve 1007'de (1598/99) iki defa divitdar oldu. Bu senelerde (1600-1610 arası) vefat eylemiştir. (I. 205)

Ahmed Bey Gazze beyi olup 1046 başlarında (1636 ortaları) İran harbinde şehid oldu. (I. 213)

Ahmed Bey 15-20 yıl İlbasan beyi oldu. Savaşlarda bulunarak bu senelerde (1660'lar) vefat etmiştir. (I. 219)

Ahmed Bey Hazinedar Ali Paşa'nın(→) oğludur. Enderûn'da iken Zilhicce 1122'de (Ocak-Şubat 1711) vefat etti ve Üsküdar'a defnedildi. (III. 523)

Ahmed Bey Esir Mustafa Paşa'nın(→) oğludur. Kapıcıbaşı olarak 1130 (1718) tarihlerinde vefat etmiştir. (IV. 411)

Ahmed Bey Mûsâ Han'ın oğludur. Kilisli olup Safer 1137'de (Ekim-Kasım 1724) (Musul'da) Bane sancağı beyi oldu. Sonra vefat etti. (I. 243)

Ahmed Bey Damad Mehmed Paşa'nın(→) oğludur. Koyun halifesi iken 1170'de (1756/57) vefat etti. Oğulları olup 1151'de (1738/39) ve 1156'da (1743) genç yaşta vefat eden Mehmed Bey ile İsmail Bey'in yanına Topkapı'da defnedildi. (IV. 214)

Ahmed Bey Enderûn'dan yetişip çukadar oldu. Saraydan çıktıktan sonra Şevvâl 1172'de (Haziran 1759) yeniçeri silahdar ağası oldu. Sonra vefat etmiştir. (I. 256)

Ahmed Bey Deli Ömer Paşa'nın(→) oğludur. Tersane beylerinden olup 1174 (1760/61) tarihinden sonra vefat etti. (III. 590)

Ahmed Bey Melek Mehmed Paşa'nın oğludur. Silahşor-i şehriyârî, sonra kapıcıbaşı oldu. 1 Şevvâl 1222'de (2 Aralık 1807) vefat etti. Zeyneb Sultan Camii kabristanına defnedildi. Zevcesi, Râkım Paşa'nın kızı Âsiye Hanım olup 1198'de (1784) vefat etmişti. Kızını Tokadî Ebûbekir Efendi'nin oğlu Ahmed Efendi alıp ondan müderris Ebûbekir Bey adında bir torunu kalmıştır. (I. 279)

Ahmed Bey Sadrazam Kalafat Mehmed Paşa'nın oğludur. Müderris ve 1217'de (1802/03) Kudüs mollası olup 1 Cemaziyelevvel 1223'de (25 Haziran 1808) vefat etmiştir. (I. 284; IV. 268)

Ahmed Bey Kalafat Mehmed Paşa'nın(→) oğludur. Müderris ve 1227'de (1812) Kudüs mollası olup 1 Cemaziyelevvel 1232'de (19 Mart 1817) vefat etmiştir. (IV. 268)

Ahmed Bey Konya valisinin damadı ve hazinedarı olup kapıcıbaşılık verilmişti. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (I. 290)

Ahmed Bey Katarağası Hacı İbrahim Paşa'nın(→) kardeşidir. Kapıcıbaşı ve 1245'de (1829/30) Haleb muhassılı olup 1246'da (1830/31) azledilmiş ve katledilmiştir. (I. 149)

Ahmed Bey Mehmed Emin Bey'in oğlu olup kapıcıbaşı olmuştur. 1246'da (1830/31) ulûfeciyân-ı yemin ağası oldu. Sonra vefat etti. (I. 292)

Ahmed Bey Benderlidir. Nizâmiye Ordusunda "Mîrialemzâde Ahmed Bey" ile binbaşı olanlardandır. 1246'da (1830/31) "miralay" rütbesi konulduğunda ilk miralay olmuştur. Mirialemzâde de hassa miralayı olmuştu. 1248'de (1832/33) Konya muharebesinde şehid oldu. (I. 291)

Ahmed Bey Çil Emin Ağa'nın(→) torunu, Ârif Mustafa Ağa'nın oğludur. Kapıcıbaşı olup hayırlarda bulunmuş ve Cemaziyelâhir 1261'de (Haziran 1845) vefat ederek Hüdâî Dergâhı'na defnedilmiştir. (I. 418)

Ahmed Bey Eski beylerden olup miralay olmuş ve Anadolu Ordusu'na piyade miralaylığı ile gitmişti. Cemaziyelevvel 1264'de (Nisan 1848) vefat eyledi. (I. 296)

Ahmed Bey Moralıdır. Eski beylerdendir. Arabistan meclis azasından olarak miralay olmuştur. Zilhicce 1264'de (Kasım 1848) vefat eyledi. (I. 296)

Ahmed Bey Eski beylerdendir. Hassa redif miralayı olup 1265'de (1848/49) vefat etmiştir. (I. 296)

Ahmed Bey Rumeli Ordusu piyade miralayı olup 1267'de (1851) vefat etti. (I. 296)

Ahmed Bey Maliyeden yetişip Anadolu tahrirat müdürü, 1272'de (1855/56) maliye mektupçusu oldu. Sonra vefat etti. (I. 299)

Ahmed Bey Hassa miralaylarından olup 1274'de (1857/58) vefat etmiştir. (I. 296)

Ahmed Bey Beytülmal müdürü olup ıstabl-ı âmire pâyesini hâizdi. 12 Şevvâl 1277'de (23 Nisan 1861) vefat edip Salkımsöğüt'de defnedilmiştir. (I. 299)

Ahmed Bey Sarı Abdullah Paşa'nın torunu, Mehmed Bey'in(→) oğludur. Berberbaşı olup Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) ortalarında vefat etti. (IV. 286)

Ahmed Bey Ebniye anbarı müdürü olup 8 Ramazan 1287'de (2 Aralık 1870) vefat etmiştir. 1248'de (1832) vefat eden Köprülü Hasan Ağazâde İsmail Efendi'nin yanına, Karlıkbayırı'na defnedildi. Doğru idi. (I. 300)

Ahmed Bey Mekteb-i Tıbbiye'nin ilk mezunlarındandır. Miralay olmuştur. Uzun yıllar Gureba Hastanesi'nde müdür oldu. Zilhicce 1290'da (Ocak-Şubat 1874) vefat eyledi. Oğlu halen Divan-ı Hümâyûn âmedîsi Mehmed Ali Beyefendi'dir. (I. 301/02)

Ahmed Bey Râtib Ahmed Paşazâde Şemseddin Bey'in oğludur. (I. 290)

Ahmed Bey Şehzâde Cem'in yakınlarından olup onun tarafından Mustafa Bey'le birlikte Macaristan'a elçi olarak gönderilmişti. Orada vefat etti. (I. 193)

Ahmed Bey (Abaza) 1229'da (1814) doğarak 1242'de (1826/27) Bahriyeye girdi. Yükselerek 1279'da (1862/63) miralay oldu. Bu senelerde (1860'lar) vefat etti. (I. 301)

Ahmed Bey (Arnavutzâde) Tersanede yetişerek 1250'de (1834/35) riyâle, sonra patrone oldu. 1256'da (1840) kapudâne olarak birkaç gün sonra vefat eylemiştir. (I. 294)

Ahmed Bey (Bağçevanzâde) Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Silahşor olup Rebiyülevvel 1211'de (Eylül 1796) vefat etti. Babasının yanına defnedildi. (IV. 448)

Ahmed Bey (Burnaz) Enderûnludur. Muharrem 1239'da (Eylül 1823) peşkir ağası ve yükselerek 1240'da (1824/25) tülbend ağası ve rikâbdar olup Muharrem 1241'de (Ağustos-Eylül 1825) emekli olmuş, sonra vefat eylemiştir. (I. 288)

Ahmed Bey (Çayırzâde) İbrahim Ağa'nın oğludur. Kapıcıbaşı oldu. 1221'de (1806) mîrahûr-ı sânî olup sonra eskimekle mîrialem oldu. Zilka'de 1243'de (Mayıs-Haziran 1828) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedildi. (I. 288)

Ahmed Bey (Çelebi Mustafa Paşazâde) Çelebi Mustafa Paşa'nın(→)

oğludur. Müderris, Haleb mollası olup 21 Safer 1253'de (27 Mayıs 1837) vefat etti. (I. 292; IV. 466)

Ahmed Bey (Derviş Beyzâde) Müderris ve mahrec mollası olup 1254'de (1858) vefat etmiştir. (I. 293)

Ahmed Bey (Evrenoszâde) Ünlü emirlerdendir. (I. 195)

Ahmed Bey (Eyyûbî) Çelik Perişan Mustafa Paşa'nın(→) oğludur. Enderûn'dan yetişme olup silahşordü. 1228'de (1813) vefat edip Üsküdar'a defnedildi. (IV. 456)

Ahmed Bey (Göde) (Sultanzâde) II. Mehmed'in (Fâtih) damadları Uğurlu Mehmed Paşa b. Uzun Hasan'ın oğludur. Dergâh-ı âlî baltacısı olmuştur. Sultanın asıl oğlu olduğu rivayeti kuvvetlicedir. Bu sebeptendir ki kendisi dahi II. Bâyezid'e damad oldu. Eşinin Aynişah Sultan olması muhtemeldir. Atasının tahtına malik olması için güçlendirilmiş, İran şahı Rüstem'i katledip İran (Akkoyunlu) hükümdarı olmuştur. Her ne kadar namuslu ve dindar ise de şeyhi Noktacıoğlu'nun sözünden çıkmadığından şiddet gösterdi. 903'de (1497/98) İranlılar akrabasından Kasım Bey'e yardım edip Noktacıoğlu ile birlikte onu da vefat ettirdüler. "Göde" lakabı boyunun kısa olmasındandır. (I. 194)

Ahmed Bey (Hacı) Sadrazam Şehlâ-Kör Ahmed Paşa'nın(→) yeğenidir. 1173'de (1759/60) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. Damadı Ahmed Ağa'dır(→). (I. 254)

Ahmed Bey (Hacı) Seyyid Efendi'nin enişteşidir. Maliyeden yetişip 1243'de (1827/78) Tuna defterdarı oldu. 1254'de (1838) istifa ederek Sert Mahmud Paşa'nın maiyetinde nüzûl emini ve sonra tekrar Tuna defterdarı oldu. 3 Rebiyülevvel 1253'de (7 Haziran 1837) vefat eyledi. Eyüp'de defnedildi. Oğlu Raûf Bey'dir. (I. 293)

Ahmed Bey (Hacı) Menemen hânedanından olup Mustafa Tevfik Paşa'nın dayısıdır. İstanbul'a göç etti. Cemaziyelâhir 1290'da (Ağustos 1873) vefat eyledi. Oğullarından Mehmed Paşa ile Hacı Habib Bey vefat eylediler. Diğer oğlu Abdullah Bey Şûrâ-yı Devlet azasındandır. Rif'at Bey adında bir oğlu da (Namık) Kemâl Bey merhumun damadı olup halen Bağdad defterdarıdır. (I. 302)

Ahmed Bey (Halil Ağazâde) Kapıcıbaşı ve Eğin voyvodası olmuştur. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (I. 290)

Ahmed Bey (Hekimzâde) Abdullah Bey'in(→) oğludur. 1210'da (1795/96) vefat etti. (III. 394)

Ahmed Bey (Horozoğlu) I. Mehmed'in (Çelebi) (hd 1413-21) yakın adamlarından olup Emir Süleyman Çelebi ile savaşlarda bulundu. Daha sonra vefat etti. (I. 191)

Ahmed Bey (Kalyoncuzâde) Tersaneden yetişip tersane kethüdâsı oldu. 25 Rebiyülâhir 1232'de (12 Şubat 1817) vefat etti. Kasımpaşa'da Çürüklük'te medfundur. (I. 284)

Ahmed Bey (Kara) Dağıstanlıdır. Kuruluşunda nizâmiye askerliğine girenlerdendir. Konya muharebesinden Şam meselesine kadar bütün savaşlarda ve çatışmalarda bulunmuş ve miralay olarak 1282'de (1865/66) emekliliği seçmiştir. 1284'de (1867/68) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (I. 300)

Ahmed Bey (Karamanîzâde) Ali Paşa'nın ikinci oğludur. Babasının zamanında Trablusgarb yeniçeri ağası

oldu. 1209 sonlarında (1795 ortaları) Cezâyirli Ali Paşa'nın kaçışında babası Trablusgarb vilayetini buna bıraktı. Lakin küçük kardeşi Yusuf Paşa, 8 ay sonra Şa'bân 1210'da (Şubat 1796) Tacur'a âdet üzere evliya ziyaretine gidince şehri kapatıp bunu içeri koymadı. Bunun üzerine Malta'ya çekilmiştir. Amerikalılar bunu getirip 1218'de (1803/04) tekrar vali yaptılar. Ahâli başına toplanıp iki sene ihtilaf devam etti. Yusuf Paşa, 1220'de (1805) Amerikalılarla sulh yapınca Amerikalılar Ahmed Bey'i ailesiyle birlikte Derne'ye ve sonra aldatarak Mısır'a getirmişlerdi. Orada vefat etti. (I. 278)

Ahmed Bey (Karayılanzâde) Rebiyülevvel 1139'da (Kasım 1726) Edirne bostancıbaşısı olup 1143'de (1730/31) ayrıldı. Sonra vefat eyledi. (I. 244)

Ahmed Bey (Kavanoszâde) Hüseyin Paşa'nın(→) oğludur. Kapıcıbaşı olarak 1276'da (1859/60) vefat etti. Duvardibi'ne defnolundu. (II. 224)

Ahmed Bey (Kaytaszâde) Sokollu Mehmed Paşa'nın kethüdâsı Kaytas Ağa'nın oğludur. Şehremini ve arpa emini olmuş, sancakbeyliklerinde ve taşra defterdarlıklarında bulunmuş, sonunda müteferrikalıkla emekli olmuştur. III. Murad devrinin (1574-1595) sonlarında vefat etti. *Divan* sâhibi şairdir. (I. 203)

Ahmed Bey (Kemankeş) Enderûn'dan yetişerek silahdar olup 940'da (1533/34) kapdan-ı deryâ oldu. 941'de (1534/35) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. Usta kemankeş olup Okmeydanı'nda menzili vardır. İki koyunu parmağına takıp yüzünceye kadar beklerdi. (I. 197)

Ahmed Bey (Kesriyelizâde) Ebûbekir Bey'in(→) oğludur. Müderris olup Zilhicce 1203'de (Ağustos-Eylül 1789) vefat etti. (I. 182)

Ahmed Bey (Köse Halil Paşazâde) Kapıcıbaşı, Şevvâl 1172'de (Haziran 1759) sipahiler ağası oldu. 1174'de (1760/61) ikinci kapıçıbaşılığa kadar yükseldi. Sonra vefat etti. (I. 256)

Ahmed Bey (Lagoş) İran seferinde (1578) Lala Mustafa Paşa'nın maiyetinde idi. Aleksandr Han ile beraber İstanbul'a geldi. Burada vefat etmiştir. (I. 203)

Ahmed Bey (Muhsinzâde) (Hacı) Abdullah Paşa'nın oğludur. Kâtip olup hâcegânc an oldu. Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) mevkufatçı oldu. Şevvâl 1172'de (Haziran 1759) süvari mukabelecisi, 1174 (1760/61) ve 1176'da (1762/63) iki defa Anadolu muhasebecisi, 1179'da (1765/66) ruznâme-i evvel, Şevvâl 1181'de (Şubat-Mart 1768) başmuhasebeci 1184'de (1770) surre emini oldu. Döndükten sonra 1186'da (1772) vefat eyledi. Eyüp'de Karlıkbayır'da medfundur. Oğlu, hâcegândan Mehmed Tâhir Bey'dir. (I. 264/65)

Ahmed Bey (Mührezenbaşızâde) Enderûnludur. Zilhicce 1240'da (Temmuz-Ağustos 1825) mâbeynci oldu. Sonra vefat eylemiştir. (I. 288)

Ahmed Bey (Nâhüdâ) Yemen beyi İskender Bey'in veziri yerindeydi. 932'de (1526) Yemen beyi oldu. Zâlim olduğundan Hadım Süleyman Paşa'nın Hind seferi dönüşünde katledilerek vefat etmiştir. (I. 197)

Ahmed Bey (Pançovazâde) Silahşorlerden ve Lofça â'yânından olup kapıcıbaşı olmuştu. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (I. 290)

Ahmed Bey (Saraçzâde) Kumkapılıdır. Sipahilerin sözü geçenlerinden

olup belalı ve haindi. 1017'de (1608/09) katledildi. (I. 208)

Ahmed Bey (Seyyid) Tersaneden yetişip liman reisi oldu. Rebiyülevvel 1208'de (Ekim 1793) vefat ederek tersane arkasına defnedildi. (I. 273)

Ahmed Bey (Seyyid) Sadrazam Dârendeli Mehmed Paşa'nın torunudur. Kapıcıbaşı olup 1222'de (1807) başbaki kulu oldu. Sonra çavuşbaşı olup o hizmette 1225'de (1810) vefat eyledi. Sultan Bâyezid kabristanına defnedildi. Oğlu ricâlden Ahmed Rif'at Bey'dir. (I. 281)

Ahmed Bey (Seyyid) Teşrifat kaleminden yetişip teşrifat kesedarı oldu. 1210'da (1795/96) teşrifatçı, 1213'de (1798/99) teşrifatçı vekili oldu. Sonra eyaletlu nâzırı ve sultan kethüdâsı oldu. Receb 1221'de (Eylül-Ekim 1806) defterdar-ı şıkk-ı sânî oldu. Rebiyülevvel 1222'de (Mayıs 1807) nizam-ı cedid defterdarı olmuştur. Ayaklanma başladığında evvelce kışlalar bina eminliği sırasında hayli iyilikte bulunduğundan yeniçerilere sığındı. Cömertliği hayatını korumuştur. Sonra 1225'de (1810) sadâret kethüdâsı oldu. O sene Zilhicce'de (Ocak 1811) vefat eyledi. (I. 282)

Ahmed Bey (Sirke Osman Paşazâde) Kalemden yetişip hâcegândan olmuştur. Şevvâl 1158'de (Kasım 1745) Anadolu muhasebecisi, 1160'da (1747) mevkufatçı, 1165'de (1752) sipahi kâtibi, 1167'de (1753/54) silahdar kâtibi ve Cemaziyelevvel 1170'de (Ocak-Şubat 1757) Edirne'de iken Seddülbahir muhafızı olduysa da gidemeyip o sene sonunda İstanbul'da vefat edip Karacaahmet'e defnedilmiştir. (I. 254)

Ahmed Bey (Siyahî) Kuruluşunda nizâmiye askerliğine girerek miralay olup sonra emekli olmuştur. 1261'de (1845) vefat edip Karacaahmet'e defnedildi. (I. 296)

Ahmed Bey (Sultanzâde) Dukaginzâde Mehmed Paşa'nın oğludur. Zaim ve müteferrika olmuştur. 964'de (1557) vefat eyledi. Şairdi. (I. 199)

Ahmed Bey (Sultanzâde) Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1238'de (1822/23) ulûfeciyân kâtibi olup 1241'de (1825/26) ruznâme-i sânî olmuştur. Sonra vefat eyledi. Sultanzâdelerden Râşid Bey(→) ve Vefik Bey(→) de vardır. Bir de Zâhide Hanım Sultanzâde müderris Es'ad Bey, Emine Hanım Sultanzâde Ya'kub Bey, Rukiye Hanım Sultanzâde Ahmed Rif'at Bey, Sâliha Hanım Sultanzâdelerden telgrafçı Pertev Bey vardır ki, Pertev Bey 1306 (1888/89) yılına kadar hayattaydı. Bunun oğlu Yusuf Hüsnî Bey sadâret mektûbî kalemi halifelerindendir. Hanım Sultanzâdelerden ulemâdan Yahyâ Tevfik Bey ve mîrlivâ Hasan Kâzım Paşa dahi vardır. Safiye Sultanzâdeler başkadır. (I. 289)

Ahmed Bey (Şehbâzzâde) Piyâle Paşa'nın soyundan ve vakfının mütevellisi olup 25 Safer 1197'de (30 Ocak 1783) vefat etti. Atasının türbesi yakınına defnedildi. (I. 268)

Ahmed Bey (Vaybelim) III. Selim Han zamanında kurulan orduda bulunduğundan 1241'de (1826) ikinci defa kurulan orduda zâbit ve kısa sürede binbaşı oldu. Sonra emekli edildi. Fazlaca yaşlı iken 1285'de (1868) vefat edip Edirnekapı'ya La'li Çeşmesi'ne defnedilmiştir. (I. 300/01)

Ahmed Beyanî Efendi (Enfî) Şuhutlu Abdurrahman Efendi oğludur.

Mollaların eskilerinden olup 1075'de (1664/65) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Edip, şair, âlim, alçak gönüllüydü. Tâcirzâde Mescidi'ni cami yaptı. (I. 220)

Ahmed Bîcan Yazıcızâde Mehmed Efendi'nin kardeşidir. (I. 191)

Ahmed Cenâbî Paşa Haremden çıkıp çeşnigirbaşı olmuştur. Sonra Anadolu beylerbeyi olup 20 sene orada valilik eylemiştir. 969'da (1561/62) vefat eyledi. Âdil, edip, kâmil, şair olup bir ayıbı, şarap içmeye düşkünlüğüydü. Ömründe bağdaş kurmamış ve gülerek dişlerini göstermemiştir. (I. 199)

Ahmed Çavuş (Şeytan) Meşhur Cüce Nasûh'un avanesinden olup ihtisâb nâzırı olmuştur. 1002'de (1593/94) sürüldü. Ardından vefat etmiştir. (I. 205)

Ahmed Çelebi 875'de (1470/71) Üsküdar'da bir mescid yaptırmış ve vefatında oraya defnolunmuştur. (I. 192)

Ahmed Çelebi [II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481)] Ayakapı Mescidi'ni yaptırdı. (I. 192)

Ahmed Çelebi Feylosof (Filbos) oğludur. Yükselerek 889'da (1848) başdefterdar olmuştur. 891'de (1486) ayrıldı. Sonra nişancı olarak birkaç sene sonra azledilip vefat eylemiştir. (I. 194)

Ahmed Çelebi Zağanos Mehmed Paşa'nın oğludur. 905'de (1499/1500) defterdar olup 907'de (1501/02) azlolundu ve daha sonra vefat etti. (I. 195)

Ahmed Çelebi Leyszâde Ahmed Pîr Çelebi'nin(→) oğludur. Hoca Atâullah Efendi'ye mensup olmakla az vakitte sahn müderrisi olmuştu. Hocanın vefatında düşmanlarının buna sevindiğini görünce mahzun olup 959'da (1552) vefat eyledi. Kerim ve edipti. (I. 198)

Ahmed Çelebi Emir Ali Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup, Medine pâyesini almışken inzivaya çekildi. Rebiyülâhir 977'de (Eylül-Ekim 1569) vefat etti. Oğlu Nakîb Mehmed Çelebi'dir. (III. 497) [II. 183'de vefat tarihi 970 (1562/63) olarak verilmiştir.]

Ahmed Çelebi Hayır sahiplerindendi. 975'de (1567/68) vefat eyledi. (I. 200)

Ahmed Çelebi (Acemzâde) İranlılarla yakınlık kurması bu lakabı almasına yol açtı. Dervîş Bey'le Mısır'a gitti ve bu senelerde (1550'ler) Kudüs'de vefat etti. Farsça şiirleri vardır. (I. 198)

Ahmed Çelebi (Yekçeşm) Karamanlıdır. İlim tahsiliyle Tercüman Yunus Zaviyesi şeyhi oldu. Bazı şeyler isnadıyla şeyhliği alınıp Eyüp'de Nişancı Paşa Camii vâizi oldu. Sonra Arab Camii'nde de vâiz oldu. 978'de (1670/71) vefat eyledi. "Çelebi" mahlasıyla şairdir. (I. 200/01)

Ahmed Dâi Germiyanlıdır. Süleyman Paşa'nın hizmetinde bulunmuş ve I. Murad devri (1361-1389) başlarında vefat etmiş bir şairdir. Manzum *Çengname*'si vardır. Şiirleri eski Türkçe idi. (I. 190)

Ahmed Dayı (Hoca) Rebiyülâhir 1050'de (Temmuz-Ağustos 1640) Tunus beyi oldu. Cemaziyelevvel 1057'de (Haziran 1647) vefat etti. (I. 215)

Ahmed Dede Rodosludur. Ermişlerden olup Yenikapı'da otururdu. 1165'de (1752) vefat edip Üsküdar'a defnedildi. (I. 253)

Ahmed Dede Trablus Mevlevîhanesi şeyhi olup 1180'de (1766/67) Beşiktaş Mevlevîhanesi şeyhi oldu. Muharrem 1185'de (Nisan-Mayıs 1771) vefat etti. Yerine oğlu Yusuf Dede geçti ve 1232'de (1817) vefat eyledi. Yerine damadı Mahmud Dede geçti ve 1234'de (1819) vefat eyledi. Yerine Ermenak Mevlevîhanesi şeyhi Seyyid Mehmed Kadrî Dede geçti ve 20 seneyi aşkın hizmetle vefatında yerine Memiş Dede geçti. 1270'de (1853/54) vefat edince yerine Nazif Dede geçti. 1277'de (1860/61) bunun vefatı üzerine halen şeyh olan Hüseyin (Fahreddin) Dede geçmiştir. (I. 264)

Ahmed Dede (Hacı) Yedikulelidir. Ahmed Sabuhî Dede'nin(→) yerine Yenikapı Mevlevîhanesi şeyhi olup Muharrem 1078'de (Haziran-Temmuz 1667) hacda vefat etti. (I. 215)

Ahmed Dede (Kalburcu) Kütahya'da Girbalcı köyündendir. İlim tahsili ile Abdüllâtif Efendi'den el, Merkez ve Şa'bân Efendilerden icazet aldı. Köyüne dönerek 978'de (1570/71) vefat eylemiştir. Keşfi açık olup herkese ziyafet verirdi. (I. 201)

Ahmed Ebû'l-Abbas Efendi Şamlı Yusuf Efendi'nin oğludur. 1019'da (1610) vefat eyledi. *Ahbârü'd-Düvel*'in yazarıdır. (I. 208)

Ahmed Efendi Başminare Tekkesi şeyhi olup Bursa'da Nakşibendî ricâlindendir. 900'de (1495) vefat eyledi. Orada defnedildi. (I. 193)

Ahmed Efendi Abdurrahman Efendi'nin oğludur. Bursa'da Emir Sultan Tekkesi şeyhiydi. Vefatında [935 (1528)] tekkeye defnedildi. (I. 197)

Ahmed Efendi Merkez Muslihiddin Efendi'nin(→) oğludur. Akçaköy'de oturup ilim tahsil eyledi. Babasının yerine şeyh olup 963'de (1556) vefat etti. *Kamus*'u tercüme etti ve bazı risaleler yazdı. (I. 198; IV. 363)

Ahmed Efendi Kazvinlidir. Sahabeden Said b. Zeyd'in soyundan Abdülevvel'in oğludur. 982'de (1487) doğup 5 yaşında hâfız olmuş ve 27 yaşında fetvâya mezun edilmiştir. Sonra müderris olup İran'a yapılan seferde padişahın yanında bulunmuştur. 966'da (1559) vefat etti. Kelâm ilminde mâhirdi. *İsagoci*'ye ve *Seyyid Şerif*'e hâşiyeler yazdı. (I. 199)

Ahmed Efendi Ebûssuûd Efendi'nin oğludur. Şehzâde Medresesi müderrisi olup Cemaziyelevvel 970'de (Ocak 1563) 26 yaşında vefat etmiştir. Babasının mektebinde medfundur. Fâzıl olup Arapça şiir söylemeye muktedirdi. (I. 169; I. 199)

Ahmed Efendi Hayreddin Hızır Efendi'nin(→) oğludur. 944'de (1537/38) doğdu. Müderris, 968'de (1560/61) Şam kadısı olarak Zilhicce 970'de (Temmuz-Ağustos 1563) vefat etti. (I. 199; II. 315)

Ahmed Efendi Lârendeli Mahmud Âsım'ın oğludur. Müderris olup 971'de (1563/64) vefat eyledi. Fâzıl, dindar, cemaate müdavimdi. II. Selim ile çekişmesinde Şehzâde Bâyezid 1000 filori gönderip duasını ve yoldaşlığını taleb eylediyse de çekingen davrandı. Halvetî idi. Eserleri: 12 ciltlik *Tefsir* ki, Mücadele Sûresi'ne geldiğinde vefat etmekle tamamlayamamıştır, *Letâifname*. (I. 199/200)

Ahmed Efendi Molla Arab'ın kardeşi Mahmud Efendi'nin oğludur. Müderris olup 977'de (1569/70) vefat eyledi. Cömert ve yumuşak huyluy-

du. Dökmeci Mescidi'ni yaptırdı. Sonra neslinden Hüseyin Şah Efendi, bunu tamir eyledi. Arapça ve Türkçe şiir söylerdi. Eserleri : *Muhtasar Şerh-ı Zeylâ'i*, *Şerh-i Miftâh*, *Şerh-i Hidâye*, Arapça *Tarih-i Âl-i Selçuk*, manzum *Husrev u Şîrîn*, manzum *Şah u Gedâ*. (I. 200)

Ahmed Efendi Bosnalıdır. Müderris olup Receb 983'de (Ekim 1575) vefat etti. Hattat ve âlimdi. *Risale-i Seyfiye ve Kalemiye* eseridir. (I. 201)

Ahmed Efendi Buharalıdır. Nakşibendî şeyhlerinden olup İstanbul'a gelerek Unkapanı'na yerleşti. Acem şeyhlerinden çok kişiyle sohbet etti. III. Murad'ın inandığı biri oldu. Bekârdı. 984'de (1576) vefat eylemiştir. Üzerine padişah buyruğuyla türbe yapılmıştır. (I. 203)

Ahmed Efendi Abdüllâtif Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 983'de (1575/76) Trablusşam mollası oldu. 986'da (1578) vefat eyledi. (III. 359)

Ahmed Efendi Karahisar-ı Sâhiblidir. Müderris olup 987'da (1579) vefat etmiştir. Âbiddi. Bir defa bindiği gemi batınca bir taşa çıkıp orada 10 gün kadar bir kalembek tesbih tanesiyle geçinmiş ve sonra bir gemi geçip bunu almıştır. (I. 202)

Ahmed Efendi Haleblidir. Mehmed Efendi'nin oğludur. Şâfiî mezhebinden ve oranın ulemâsının reisiydi. 990'da (1582) vefat etmiştir. *Mugni'l-Lebib* tercümesi *Kâfiye Şerhi*, *Şâfiye Şerhi*, ferâizden bir kitap ve bir manzumesi vardır. (I. 203)

Ahmed Efendi İstanbulludur. Müderrislerin fâzıllarından olup Şevvâl 994'de (Eylül-Ekim 1586) vefat eyledi. (I. 203)

Ahmed Efendi Kazasker Hasan Bey'in oğludur. 960'da (1553) doğdu. Müderris, 993'de (1585) Haleb mollası, Ramazan 994'de (Ağustos 1586) Şam mollası olup Şevvâl 995'de (Eylül 1587) vefat eylemiştir. Güzel ahlâk sâhibi olup edebiyata ilgisi vardır. Gençliğinde gayet güzel olup padişah ulemâ elbisesi ile huzurlarına kabul buyurmuş, Mûsâhib Celâl Bey'e "dediğin kadar varmış" demiş ve ihsanda bulunmuştur Oğlu Mustafa Efendi'dir(→). (I. 204)

Ahmed Efendi Güzelce Sinan Efendi'nin oğludur. Müderris ve Rodos müftüsü olup Şevvâl 996'da (Eylül 1588) vefat eyledi. Kabiliyetliydi. (I. 204)

Ahmed Efendi Galatalıdır. Müderris olup Rebiyülevvel 1006'da (Ekim 1596) vefat eyledi. Dili temizdi. (I. 205)

Ahmed Efendi Mısır'da Mesir köyündendir. Kıraat ve tecvid öğrenip İstanbul'a geldi. Şeyhülkurrâ ve Eyüp Camii imamı olmuştur. 1005'de (1596/97) vefat eyledi. Mehmed Paşa türbesi haziresinde defnedildi. (I. 205)

Ahmed Efendi Şemseddin Muhammed b. Ahmed b. Yunus'un oğludur. Mısırlıdır. İmam, muhaddis ve zamanın fakihlerinin reisiydi. 1020'de (1611) vefat eyledi. (I. 208)

Ahmed Efendi Bosnalıdır. Taşra defterdarlıklarında gezdi. I. Ahmed devrinde (1603-1617) vefat eylemiştir. Muhasebeci Mescidi'ni yaptırdı. (I. 205)

Ahmed Efendi Bursalıdır. Müderris olup Ramazan 1027'de (Ağustos-Eylül 1618) vefat etti. (I. 209)

Ahmed Efendi Ayaşlıdır. Süleyman Efendi'nin oğludur. Müderris, Yenişehir, Mekke, Şam, Eyüp, İzmir, iki defa

Selânik, Halep mollası olup emekli oldu. Şa'bân 1028'de (Temmuz-Ağustos 1619) vefat etti. Cömert, merhametli, yumuşak huylu, seksenlik bir pîr idi. (I. 209)

Ahmed Efendi Muharrem Paşa'nın(→) oğludur. Alık bir müderris olup 1032'de (1623) eşkıya elinde şehid olmuştur. (IV. 98)

Ahmed Efendi Vildan Efendi'nin oğludur. Sofya'da doğdu. Babası Anadolu'dan göçmüştü. Çalışıp kadı oldu. Sonra Lala Mehmed Paşa'ya bağlanarak tezkireci, ordu kadısı ve müderris oldu. Ramazan 1013'de (Ocak-Şubat 1605) Sofya mollası olup 1014'de (1605/06) İstanbul'a geldi ve Mekke pâyesi oldu. Sonra Diyarbekir, Ankara ve iki kere Sofya mollası oldu. 1033'de (1623/24) azledildikten sonra vefat etti. Fâzıl, tarih ve edebiyata vâkıf, cömert, güzel ahlâk sâhibiydi. (I. 211)

Ahmed Efendi Tirelidir. Aydın Yenişehirince müderris, müftü ve sonra Nakşibendî oldu. Sonra Hekim Çelebi Zaviyesi'ne şeyh oldu. II. Osman'ın Lehistan seferi sırasında İstanbul'da şeyhülislâm kaymakamı oldu ve 1034'de (1624/25) vefat eyledi. Zâhir ve bâtını mamurdu. Oğlu İbrahim Efendi, yerine şeyh oldu. (I. 211)

Ahmed Efendi Râî Hasan Efendi'nin oğlu olup 985'de (1577) doğdu. Müderris olup Ramazan 1035'de (Haziran 1626) vefat etti. Güzel ahlâk sâhibidir. (I. 211)

Ahmed Efendi Mora'da Motonludur. Müderris, Receb 1031'de (Mayıs 1622) Kudüs mollası olduysa da hastalığı yüzünden gidemeyip Eyüp, sonra Yenişehir ve Mısır mollası oldu. 19 Safer 1039'da (8 Ekim 1629) vefat etti. Bilgili, sâdık, doğru idi. (I. 212)

Ahmed Efendi Kaleciklidir. Müderrislerin fâzıllarındandı. 1039'da (1629/30) vefat etti. (I. 212)

Ahmed Efendi Hekim İshak'ın damadı ve müderrisdir. 1047'de (1637/38) vefat eyledi. (I. 213)

Ahmed Efendi Ayntablı İvâz Efendi'nin oğludur. İstanbul'a geldi. Müderris ve 1030'da (1621) sahn müderrisi oldu. Sonra Diyarbekir, Küdüs, Şam, Eyüp ve Mısır mollalıklarında bulundu. Muharrem 1048'de (Mayıs-Haziran 1638) azledilmiş olarak vefat etmiştir. Fâzıl ve dindardı. (I. 213)

Ahmed Efendi Hamidli Şeyh Ali Efendi'nin oğlu olup Süleymaniye müderrislerinden olmuştur. Zilhicce 1048'de (Nisan 1639) vefat eyledi. Sâlih bir zat idi. (I. 213)

Ahmed Efendi Müderris olup her fende mâhir ve her şeyden bahsetmeyi severdi. Zilhicce 1048'de (Nisan 1639) vefat etti. (I. 213)

Ahmed Efendi Geylânlı Tevfik Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Edirne mollası olup Receb 1050'de (Ekim-Kasım 1640) vefat etti. Bakara Sûresi'ne bir hâşiye yazmıştır. Oğlu Mustafa Efendi'dir(→). (I. 214; II. 54)

Ahmed Efendi Usturumcalıdır. İsmail Rûmî Efendi'nin halifesidir. Bursa'da Harabe Hamam yakınında tekke yapıp 1038'de (1628/29) şeyh olmuştur. 1051'de (1641/42) vebadan vefat eyledi. Tekkesinin mihrabı önünde medfundur. (I. 214)

Ahmed Efendi Hayyât Muslihiddin Efendi'nin oğludur. Müderris ve Sofya mollası oldu. 1054'de (1644) vefat etti. (I. 214)

Ahmed Efendi 1045'de (1635/36) Mehmed Paşa Tekkesi'ne şeyh olup 1055'de (1645) vefat etti. (I. 215)

Ahmed Efendi Mazhar Efendi'nin damadıdır. Müderris ve Medine mollası olup şeyhülharemin gadri ile 1059'da (1649) Ravza-i Mutahhara yakınında şehid oldu. Sâlih ve dindardı. (I. 216/17)

Ahmed Efendi Muhzırbaşı Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris olup Cemaziyelevvel 1059'da (Mayıs 1649) vefat etmiştir. (I. 217)

Ahmed Efendi Enderûn'dan yetişip doğancıbaşı oldu. Şevvâl 1058'de (Kasım-Aralık 1648) Silistre beylerbeyi olup sonra Anadolu beylerbeyi oldu. 1061'de (1651) deniz savaşında şehid olmuştur. (I. 217)

Ahmed Efendi Muid Ahmed Efendi'nin kardeşi Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, fetvâ emini ve Medine mollası oldu. Ramazan 1061'de (Ağustos-Eylül 1651) azledilmiş olarak vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. (I. 217)

Ahmed Efendi Şirvanlıdır. Müderris ve Mekke mollası olup azledilmiş olarak Zilhicce 1068'de (Eylül 1658) vefat etti. Fâzıldır. (I. 219)

Ahmed Efendi Rodosludur. Müderris olup Cemaziyelevvel 1095'de (Nisan-Mayıs 1684) vefat etti. Alçakgönüllüydü. (I. 224)

Ahmed Efendi Müderris iken Cemaziyelevvel 1098'de (Mart-Nisan 1687) vefat etti. (I. 224)

Ahmed Efendi Diyarbekirlidir. Bâbıâlî ricâlinden olup 1099'da (1688) Almanya elçiliği verildiğinde istifa etmekle Bursa'ya sürülüp katledilmiştir. (I. 225)

Ahmed Efendi Matbah emini olup kötü hallerinden dolayı oğlu masraf-ı hümâyûn kâtibi Mehmed Efendi(→) ile birlikte 1101'de (1689/90) azledilmiş ve vefat etmiştir. (I. 226)

Ahmed Efendi Burgosludur. Müderris olup Cemaziyelevvel 1106'da (Aralık 1694/Ocak 1695) vefat eylemiştir. (I. 229)

Ahmed Efendi Karamanlı Mehmed b. Hacı İsmail'in oğludur. Müderris ve Medine mollası oldu. Azledilmiş olarak 23 Şevvâl 1107'de (26 Mayıs 1696) vefat etmiştir. Edirnekapı'da medfundur. Zengin ve bezirgân tabiatlı idi. (I. 230)

Ahmed Efendi Konyalıdır. Müderris ve Konya müftüsü, sonra Diyarbekir mollası oldu. Azilden sonra hastalanıp Konya'ya gitti ve 1107'de (1695/96) vefat eyledi. Fâzıldı. (I. 230)

Ahmed Efendi Güzelhisarlıdır. Müderris, Bursa mollası oldu. Azledilmiş olarak 1109'da (1697/98) vefat etti. (I. 231)

Ahmed Efendi Seyyid Mehmed Efendi'nin oğlu ve Şeyhülislâm Feyzullah Efendi'nin kardeşidir. Bu sayede müderris ve Cemaziyelâhir 1110'da (Aralık 1698) İstanbul pâyesiyle Mekke kadısı oldu. Safer 1113'de (Temmuz 1701) vefat etmiştir. Fâzıl ve derviş huyluydu. (I. 232)

Ahmed Efendi Edirnelidir. Müderris olup Rebiyülâhir 1115'de (Ağustos-Eylül 1703) vefat eyledi. (I. 233)

Ahmed Efendi Vanlı Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris olup kısa sürede molla oldu. Safer 1110'da (Ağustos 1698) İstanbul pâyesi olup 1115'de (1703) Bursa'ya sürüldü ve Rebiyülâhir'de (Ağustos-Eylül 1703)

Burgos'da şehid edildi. Zengin, gayretli, hoştu. Oğlu Ebûbekir Efendi'dir(→). (I. 233/34)

Ahmed Efendi Vezirlerin divan efendiliğinden yetişip hâcegândan oldu. 1109'da (1697/98) yeniçeri kâtibi, azilden sonra 1113'de (1701/02) cizye muhasebecisi olmuştur. 1114'de (1702/03) Daltaban Mustafa Paşa'ya şiddetli bağlılığından dolayı onun azlinde hapsedilmiş, gözden düşmüş ve sonra vefat etmiştir. (I. 233; IV. 893)

Ahmed Efendi Akhisarlı Mehmed Efendi'nin oğludur. Şa'bânzâde'nin kethüdâlığından müderris ve sonra Bosna mollası oldu. Ramazan 1115'de (Ocak 1704) vefat etti. (I. 234)

Ahmed Efendi Eyüplü Bayram'ın oğludur. Müneccim-i sânî, 1109'da (1697/98) müneccimbaşı ve müderris oldu. Cemaziyelâhir 1118'de (Eylül 1706) vefat etti. Sırttekke'de medfundur. Takvimleri doğru idi. (I. 236)

Ahmed Efendi Süleyman Paşa'nın iç ağaları hocası ve müderris olup Cemaziyelevvel 1127'de (Mayıs 1715) vefat etmiştir. (I. 238)

Ahmed Efendi Şeyhülislâm Feyzullah Efendi'nin üçüncü oğludur. Müderris, molla, Cemaziyelevvel 1112'de (Ekim-Kasım 1700) İstanbul pâyesi, Cemaziyelâhir 1113'de (Kasım 1701) Anadolu pâyesi, Muharrem 1115'de (Mayıs-Haziran 1703) Rumeli pâyesi olmuştur. Babası vefat ettikten sonra kardeşleriyle Magosa'ya gönderildi. Sonra arpalık verildi. 21 Zilka'de 1128'de (6 Kasım 1716) vefat etti. Dindar ve gösterişe düşkündü. (I. 239; IV. 893)

Ahmed Efendi Durmuş Efendi'nin(→) oğludur. Edirne kadısı ve Mekke pâyesi olup Rebiyülâhir 1129'da (Mart-Nisan 1717) vefat etmiştir. (III. 256)

Ahmed Efendi Bosnalı Abdullah'ın oğludur. Müderris, Haremeyen evkaf müfettişi kâtibi oldu. Şa'bân 1129'da (Temmuz-Ağustos 1717) vefat edip Emir Buharî'ye defnedildi. Sak ilminde ustaydı. (I. 240)

Ahmed Efendi Bosnalıdır. Müderris, Konya, Erzurum mollası oldu. Şa'bân 1129'da (Temmuz-Ağustos 1717) vefat eyledi. (I. 240)

Ahmed Efendi Yusuf Paşa'nın imamı olması sâyesinde müderris, Sakız mollası olup Muharrem 1136'da (Ekim 1723) vefat etmiştir. (I. 242)

Ahmed Efendi Atâullah Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 13 Rebiyülâhir 1136'da (10 Ocak 1724) vefat eyledi. (III. 476)

Ahmed Efendi Manav Abdurrahman'ın oğludur. Müderris olup Cemaziyelâhir 1136'da (Mart 1724) vefat eyledi. (I. 242)

Ahmed Efendi Trabzonlu olup müderristi. Şa'bân 1136'da (Mayıs 1724) Mekke'de vefat etti. (I. 237)

Ahmed Efendi Kadı Mehmed Efendi'nin oğlu ve Rıfkî Efendi'nin kız kardeşinin oğludur. Müderris ve Sofya mollası oldu. Zilhicce 1138'de (Ağustos 1726) vefat etmiştir. (I. 244)

Ahmed Efendi Konyalıdır. Müderris, Galata, Bursa mollası oldu. Fetvâ eminliğinde de bulundu. Zilhicce 1139'da (Temmuz-Ağustos 1727) vefat etti. Fakihdir. (I. 244)

Ahmed Efendi Ayntablıdır. Müderris olup 1143'de (1730/31) Kudüs mollası oldu. Daha sonra vefat etmiştir. (I. 246)

Ahmed Efendi Seyfîzâde İbrahim Efendi'nin(→) damadıdır. 1143'de (1730/31) Haleb mollası olup 1144'de (1731/32) azledildikten sonra vefat eyledi. (I. 117)

Ahmed Efendi Kahve rüsûmu kâtibi olup 1145'de (1732/33) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. (I. 245)

Ahmed Efendi Damad Hüseyin Paşa'nın imamı olup müderris olmuştu. İzmir, sonra Edirne mollası oldu. 1150'de (1737/38) vefat eyledi. Oğlu, sudûrdan Âtıf Efendi'dir. (I. 246)

Ahmed Efendi Üsküdarlıdır. Müderris, Diyarbekir mollası oldu. 1151'de (1738/39) vefat eylemiştir. Şairdir. (I. 246)

Ahmed Efendi Saray imamı olup "Makiyani" diye tanınmıştı. 1153'de (1740) vefat etmiştir. (I. 248)

Ahmed Efendi Hazine-i hümâyûn kâtibi olup saraydan hâcegânlık ve küçük ruznâmecilikle çıktı. 1145'de (1732/33) şehremini, Şevvâl 1148'de (Şubat-Mart 1736) cebeciler kâtibi olup çeşitli görevlerde bulunduktan sonra Şevvâl 1156'da (Kasım-Aralık 1743) silahdar kâtibi olmuştu. Sonra vefat eyledi. (I. 250)

Ahmed Efendi Yeniçeri halifesiydi. 1156'da (1743) vefat edip Edirnekapı'ya defnedilmiştir. (I. 249)

Ahmed Efendi Padişah imamı Ali Efendi'nin(→) oğludur. Babasının 1103'de (1691/92) vefatı üzerine halasının oğlu Hasan Efendi padişah imamı olunca ondan boşalan Vâlide Sultan Camii (Yeni Cami) hatipliğine getirildi. 1159'da (1746) o hizmette vefat etti. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (III. 519)

Ahmed Efendi Hacı Mehmed'in oğludur. Ünlü hattat olup 1160'da (1747) vefat etti. (I. 250)

Ahmed Efendi Bostan Camii imamı ve şeyhülkurrâ olup 12 Rebiyülâhir 1162'de (1 Nisan 1749) vefat eylemiştir. (I. 251)

Ahmed Efendi Müneccimbaşı, müderris ve sonra Bursa mollası ve Mekke pâyesi oldu. Şevvâl 1159'da (Ekim-Kasım 1746) hekimbaşı olup ardından İstanbul pâyesi verildi. Muharrem 1161'de (Ocak 1748) ayrıldı. Muharrem 1163'de (Aralık 1749) Mekke kadısı olup orada vefat eyledi. Oğlu Emin Mehmed Efendi'dir(→). (I. 252)

Ahmed Efendi Defterî olup 1164'de (1751) vefat eyledi. (I. 250)

Ahmed Efendi Nureddin Cerrahî halifelerinden Hâcegî Camii şeyhi olup Kadırga'da Mehmed Paşa Dergâhı'na şeyh oldu. 1165'de (1752) vefat eyledi. Resmî Mescidi'nde Resmî Mahmud Efendi'nin yanına defnolundu. (I. 253)

Ahmed Efendi Kütahyalıdır. Müderris, Şam ve Muharrem 1141'de (Ağustos 1728) Mısır mollası oldu. I. Mahmud devri (1730-1754) başlarında vefat etti. (I. 245)

Ahmed Efendi Seyfîzâde damadı olup mevâlîdendir. I. Mahmud devri (1730-1754) başlarında vefat etti. (I. 245)

Ahmed Efendi Sinopludur. Müderris ve 1139'da (1726/27) Gence kadısı oldu. I. Mahmud devri (1730-1754) başlarında vefat etti. (I. 245)

Ahmed Efendi Üsküdarlıdır. Müderris ve Diyarbekir mollası oldu. Zilka'de 1168'de (Ağustos 1755) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (I. 254)

Ahmed Efendi Göynüklüdür. Maliyeden yetişip Şevvâl 1155'de (Aralık

1742) hâcegândar olarak cebeciler kâtibi olmuştu. 12 Şevvâl 1158'de (7 Kasım 1745) defterdar-ı şıkk-ı sânî oldu. 14 sene sonra Şa'bân 1172'de (Nisan 1759) bu hizmette vefat eylemiştir. Üsküdar'da medfundur. Yaşı 100'ü geçmişti. (I. 256)

Ahmed Efendi Akhisarlı Mahmud Efendi'nin oğludur. Müderris olup 1173'de (1759/60) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. (I. 256)

Ahmed Efendi Bosnalı Hüseyin'in oğludur. Müderris olup 1175'de (1761/62) vefat eylemiştir. *İstiârât*'ı, *İşârâtü'l-A'lâmiye* adıyla şerhetmiştir. (I. 257)

Ahmed Efendi Şöhretî Mehmed Dede'nin(→) yerine 1169'da (1755/56) Eyüp'deki Şah Sultan Tekkesi'ne şeyh olup 1175'de (1761/62) vefat eyledi. (IV. 241)

Ahmed Efendi Trabzonludur. Müderris iken 1175'de (1761/62) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. (I. 256)

Ahmed Efendi Ebûbekir Paşa'nın imamıdır. Müderris, Muharrem 1176'da (Temmuz-Ağustos 1762) Kudüs mollası oldu. Daha sonra vefat etti. (I. 258)

Ahmed Efendi Müderris, molla, fetvâ emini olup 1170'de (1756/57) İstanbul kadısı olarak 1171'de (1757/58) azledildi. 16 Ramazan 1176'da (31 Mart 1763) vefat edip Bahariye'ye defnedildi. Oğlu Mehmed Said Efendi'dir. (I. 257)

Ahmed Efendi Sultan Bâyezid-i Velî vakıf kâtibi olup 1179'da (1765/66) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (I. 258)

Ahmed Efendi Yusuf Efendi'nin damadı olup hâcegândan oldu. 1171'de (1757/58) masraf-ı şehriyârî olup 1176'da (1762/63) başmuhasebeci oldu. 1179'da (1765/66) ayrıldı ve vefat eyledi. (I. 259)

Ahmed Efendi Gümrükçü İshak Ağa'nın damadıdır. Kayınpederinin zamanında kereste gümrükçüsü oldu. Sonra dârüssaâde yazıcısı olup kayınpederinin vefatında 1176'da (1762/63) gümrükçü oldu. Zilhicce 1179'da (Mayıs 1766) şehremini, sonra Enderûn bina emini olup 1181'de (1767/68) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (I. 261)

Ahmed Efendi Ali Paşa imamıdır. Müderris ve molla olup Zilhicce 1182'de (Nisan 1769) Medine mollası oldu. Daha sonra vefat eyledi. (I. 262)

Ahmed Efendi 1182'de (1768/69) ordu hekimbaşısı olup Cemaziyelevvel 1183'de (Eylül 1769) ordu kadısı hastalandığında tıptaki cahilliği ortaya çıkmış ve kadı vefat etmeden evvel bu hizmetten azledilmiştir. Sonra vefat etti. (I. 263)

Ahmed Efendi Akşehirli Hacı Paşa'nın oğludur. 1183'de (1769/70) mîrimîran olup bu senelerde (1770'ler) vefat etti. (I. 263)

Ahmed Efendi Giritlidir. Müderris ve Mekke mollası olup azlolunmuştur. 15 Rebiyülevvel 1190'da (4 Mayıs 1776) vefat eyledi. Karacaahmet'e defnedildi. (I. 266)

Ahmed Efendi Tavşanlılıdır. Bursa'da Dâye Hatun Mescidi imamı olup Şeyh Sadrî'ye damad olduğundan şeyhlik yolunda ün kazanmıştı. 1190'da (1776) vefat eylemiştir. (I. 266)

Ahmed Efendi Cizye kesedarı ve hâcegândan oldu. 1195'de (1781) vefat edip Edirnekapı'ya defnedildi. (I. 267)

Ahmed Efendi Za'feranboluludur. Müderris ve 1195'de (1781) Selânik mollası oldu. Sonra vefat eyledi. (I. 267)

Ahmed Efendi Hz. Ahmed Rıfaî'nin soyundan olup şeyhlerdendi. Hac sonrası 1197'de (1783) İstanbul'da vefat edip Eğrikapı'ya defnedilmiştir. (I. 268)

Ahmed Efendi Kiçi Mustafa Efendizâdedir. Maden halifesi ve hâcegândan olmuştur. 1198'de (1784) vefat etti. Kocamustafapaşa'ya defnolunmuştur. (I. 269)

Ahmed Efendi Hadımdır. Çalışıp âlim ve müderris oldu. 1195'de (1781) Üsküdar mollası olmuştu. Zilhicce 1202'de (Eylül 1788) vefat edip Edirnekapı'ya defnedilmiştir. (I. 270)

Ahmed Efendi Yeniçeri kalemi başhalifesi olup 21 Receb 1203'de (17 Mart 1789) vefat eyledi. Topkapı'da babası Çorbacı Mustafa Ağa'nın yanına defnolunmuştur. (I. 270/71)

Ahmed Efendi Müderris ve Ayasofya dersiâmlarındandır. Safer 1212'de (Ağustos 1797) vefat eyledi. Ayasofya'da defnedildi. (I. 274)

Ahmed Efendi Divriklidir. Dârüssaâde ağası yazıcısı olmuşsa da 1212'de (1797/98) hırsı azil sebebi oldu. Sonra hâcegândan ve mansıp sahiplerinden olarak vefat eyledi. (I. 282)

Ahmed Efendi Müderris olup kassâm kâtipliğinden ayrılmış olarak Safer 1215'de (Temmuz 1800) vefat etti. (I. 276)

Ahmed Efendi Bir okçunun oğludur. Kemankeşlikte usta olup ilmi ve zekâsıyla III. Selim'e mabeyinci oldu. Sonra sırkâtibi dahi olup Rebiyülevvel 1222'ye (Mayıs 1807) kadar hizmet etmiş ve katledilmiştir. Nüfuzlu ve edep sâhibiydi. (I. 278)

Ahmed Efendi Cümrükçü Osman Paşa'nın adamıdır. Galata gümrüğü nâzırı olmuştur. Zilka'de 1225'de (Aralık 1810) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedilmiştir. (I. 282)

Ahmed Efendi Şaphane emini, 1226'da (1811) Haremeyn muhasebecisi oldu. Bu senelerde (1810'lar) vefat eyledi. (I. 283)

Ahmed Efendi Tokatlı Ebûbekir Efendi'nin(→) oğludur. İzmir mollası olup 15 Ramazan 1225'de (14 Ekim 1810) vefat eyledi. Zeyneb Sultan Camii'ne defnedildi. Oğlu Ebûbekir Bey'dir(→). (I. 282; I. 180)

Ahmed Efendi Sadrazam İzzet Mehmed Paşa'nın kaynıdır. Müderris ve 1227'de (1812) Kudüs mollası oldu. Sonra vefat etti. (I. 283)

Ahmed Efendi Yahyâzâde'nin kardeşinin oğlu olup müderris, mahrec, sonra Mısır mollası, 1211'de (1796/97) Medine mollası ve 1215'de (1800/01) İstanbul kadısı olup 1216'da (1801/02) ayrılmış ve sonra Anadolu pâyesi olmuştur. 1227'de (1812) vefat ederek Süleymaniye'ye defnolunmuştur. Bilgiliydi. (I. 283)

Ahmed Efendi Müderris ve bâbüssaâde ağaları muallimiydi. 1230'da (1815) vefat edip Üsküdar'da Miskinler'e defnedildi. (I. 284)

Ahmed Efendi Şeyhülislâm Hacı Halil Efendi'nin(→) yeğeni ve tahtabaşı Hacı İbrahim Efendi'nin oğludur. Müderris olup 10 Receb 1233'de (16 Mayıs 1818) vefat etmiştir. (II. 304)

Ahmed Efendi Bâbıâlî'den yetişip sadâret mektupçusu olarak azledilmiş, sonra rikâb mektupçusu ve 1237'

de (1821/22) mukabelecisi olmuştur. Daha sonra vefat eyledi. (I. 286)

Ahmed Efendi Vâlide kethüdâsı Yusuf Ağa'nın kethüdâsıdır. Zilhicce 1240'da (Temmuz-Ağustos 1825) vefat ederek Üsküdar'da Duvardibi'ne defnedildi. Damadı Vâizzâde Abdullah Efendi'dir(→). (III. 397)

Ahmed Efendi Ağa Hüseyin Paşa'nın kethüdâsı olup 1241'de (1825/26) kapıcıbaşı olmuştur. Sonra vefat etti. (I. 290)

Ahmed Efendi Sa'dîye tarikatından olup Ahmed Râşid Efendi'nin(→) 5 Rebiyülâhir 1245'de (4 Ekim 1829) vefatı üzerine Fındıkîzâde Dergâhı'na şeyh oldu. Kısa süre sonra vefat etti. Tekkede medfundur. Yerine Osman Efendi(→) geçti. (I. 283)

Ahmed Efendi Karamanlıdır. Devriye mollası olup bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (I. 293)

Ahmed Efendi Piyâle Paşa'nın soyundandır. 1245'de (1829/30) vefat eyledi. Atasının camiine defnedildi. (I. 290)

Ahmed Efendi Saçlı Hacı Ahmed Efendi'nin(→) oğlu veya torunudur. Halvetî şeyhlerinden olup Sultan Ahmed Camii vâizi oldu. 22 Şevvâl 1246'da (5 Nisan 1831) vefat eyledi. Eyüp'de Kâşgarî yakınında medfundur. Oğlu Ahmed Atâullah Efendi'dir(→). (I. 263)

Ahmed Efendi Hacı Evhad Tekkesi şeyhi olup 16 Muharrem 1247'de (27 Haziran 1831) vefat etti. Kocamustafapaşa'ya defnedilmiştir. (I. 291)

Ahmed Efendi Hâcegânlıkla defterdar kesedarı ve 1248'de (1832/33) tarihçi oldu. Sonra vefat etti. (I. 291)

Ahmed Efendi Müderris ve Haremeyn müfettişi olup 1252'de (1836/37) vefat etmiştir. (I. 293)

Ahmed Efendi Şumnuludur. Kadızâde Tâhir Efendi mensubatındandır. Müderris, 1243'de (1827/28) Bağdad mollası ve o sene Üsküdar pâyesiyle evkaf müfettişi, sonra bilâd-ı hamse mollası oldu. 1250'de (1834/35) Medine mollası oldu. Rebiyülevvel 1254'de (Haziran 1838) vefat eyledi. Fâzıl ve âlimdir. (I. 293)

Ahmed Efendi Ali'nin oğludur. Trablus ulemâsından olup 1254'de (1838/39) vefat etti. *İttisal-i Ayât*'ı yazmıştır. (I. 293)

Ahmed Efendi Pirlepelidir. Müderris, 1239'da (1823/24) evkaf müfettişi, sonra mahrec mollası oldu. 1241'de (1825/26) Bektaşîler için Rumeli'ye gönderildi. 1246'ya (1830/31) kadar tahkikatta bulundu. Rebiyülevvel 1251'de (Temmuz 1835) Şam mollası ve 1252'de (1836/37) Medine mollası oldu. Görev süresi bir sene uzatılarak ödüllendirildi. 1253'de (1837/38) İstanbul pâyesi olup 3 Rebiyülevvel 1256'da (5 Mayıs 1840) vefat eyledi. Fâzıldı. Oğlu mevâlîden Abdürraûf Efendi'dir. (I. 293)

Ahmed Efendi Babaköylüdür. Şeyh olup 1257'de (1841) vefat eyledi. *Tuhfe-i Vehbî*'yi şerhetmiştir. (I. 294)

Ahmed Efendi Tersanede sergi halifesi olup 1257'de (1841) vefat etmiştir. (I. 294)

Ahmed Efendi Karahisarlıdır. Müderris ve molla oldu. 1251'de (1835/36) Es'ad Efendi'nin İran elçiliği sırasında İstanbul kadılığı ve takvimhane nâzırı vekili oldu. Şevvâl 1254'de (Aralık 1838/Ocak 1839) Mısır molla-

sı ve 1256'da (1840) Medine mollası oldu. Zilka'de 1257'de (Aralık 1841/ Ocak 1842) vefat eylemiştir. Fâzıldır. Oğlu Mehmed Es'ad Efendi'dir(→). (I. 294)

Ahmed Efendi Mısırlıdır. Müderris, tabip olup Zilhicce 1260'da (Aralık 1844) vefat etmiştir. (I. 295)

Ahmed Efendi Silistreli Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Babasının yerine Mustafa Paşa Dergâhı şeyhi oldu. 3 Muharrem 1260'da (24 Ocak 1844) vefat etti. (IV. 471)

Ahmed Efendi Müderris, dersiâmdır. 1262'de (1846) vefat edip Eyüp'e defnedildi. (I. 296)

Ahmed Efendi Kütahyalıdır. Müderris ve dersiâm oldu. Sırasıyla Selânik mollası, Zilhicce 1247'de (Mayıs 1832) Mekke pâyesi, Cemaziyelevvel 1263'de (Nisan-Mayıs 1847) İstanbul pâyesi oldu. 1265 (1849) senesinde vefat eylemiştir. Fâzıldı. (I. 296)

Ahmed Efendi Adanalıdır. Müderris, Girit mollası, Rebiyülâhir 1273'de (Aralık 1856) Edirne pâyesi, Cemaziyelevvel 1274'de (Aralık 1857/Ocak 1858) Medine mollası oldu. O sene sonunda vefat eyledi. Âlimdi. Birlikte getirdiği ailesinden ancak bir halayıkla beraber kızı dönebildi. (I. 298)

Ahmed Efendi Haleblidir. Faziletli olup yöneticilere önemli meselelerde görüş bildirerek milletin iyiliğine çalışanlardandı. 1278 (1861/62) yılına doğru vefat eylemiştir. (I. 303)

Ahmed Efendi Ahıskalıdır. Müderris ve dersiâm olup Receb 1270'de (Nisan 1854) Eyüp mollası oldu. 1279'da (1862/63) vefat eyledi. Oğlu Mehmed Âsım Efendi de o sene vefat eyledi. Küçükkaraman'da medfundurlar. (I. 299)

Ahmed Efendi Hemşinlidir. Dersiâm olup 6 Safer 1297'de (19 Ocak 1880) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (I. 306)

Ahmed Efendi Zenneci Kadrî Ağa'nın oğlu, serkurenâ Ali Bey'in(→) kayınbiraderidir. Feshane müdürü olup azledilmiş olarak Zilhicce 1291'de (Ocak 1875) vefat etmiştir. Oğlu Kadrî Bey'dir (III. 573)

Ahmed Efendi Mâbeyn-i hümâyûnda hizmetle 30 seneye yakın orada müdir-i evvel olup ağalıkdan ûlâ rütbesini elde ederek "Efendi" olmuştur. 22 Şa'bân 1307'de (13 Nisan 1890) vefat eyledi. Doğru, dindardı. (I. 307)

Ahmed Efendi Tantalıdır. Haleb ulemâsından ve ermiş sayılanlardan olup bu yıla (1890) kadar hayattaydı. (I. 303)

Ahmed Efendi (Abdullahzâde) Müderris, Receb 1200'de (Mayıs 1786) Eyüp mollası oldu. Bu senelerde (1790'lar) vefat etti. (I. 271)

Ahmed Efendi (Abdürrahimzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Bursa mollası olup 15 Safer 1133'de (16 Aralık 1720) vefat etti. Sert tabiatlıydı. (I. 241; IV. 189)

Ahmed Efendi (Ahîzâde) Mehmed Efendi'nin(→) kardeşidir. Medreseden nihayet Medine kadısı olup Cemaziyelevvel 974'de (Kasım-Aralık 1566) vefat etti. Âlim, iffetli, dindardı. (IV. 117)

Ahmed Efendi (Ahîzâde) Hüseyin Hüdâî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 1039'da (1629/30) vefat etmiştir. İffetli ve sâlihdi. (II. 190)

Ahmed Efendi (Ali Paşa Kethüdâsı) Ankaralıdır. Çorlulu Ali Paşa'ya imam ve harem kethüdâsı olup mü-

derris olmuştur. Sonra Diyarbekir mollası olup 12 Zilhicce 1133'de (4 Ekim 1721) vefat etmiştir. (I. 241)

Ahmed Efendi (Arpa Ruznâmecisizâde) Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1165'de (1752) kâğıd-ı bîrun emini oldu. Sonra vefat eylemiştir. (I. 253)

Ahmed Efendi (Âtıfzâde) Defterdar Âtıf Efendi'nin oğlu olup 1148'de (1735/36) doğmuştur. Enderûn'da yetişerek çukadar oldu. Sonra çıkıp hâcegânlıkla başmuhasebeci oldu. 1185'de (1771/72) cizye muhasebecisi, 1187'de (1773) defter emini, 1190'da (1776) tersane emini ve ayrıldıktan sonra Ramazan 1197'de (Ağustos 1783) ikinci defa ve 1198'de (1784) üçüncü defa defter emini oldu. 24 Muharrem 1202'de (16 Kasım 1787) vefat edip Eyüp'e defnedildi. Edip ve marifet sâhibiydi. (I. 270)

Ahmed Efendi (Atinalızâde) Atinalı Seyyid Osman Efendi'nin oğludur. Kâtip ve sonra hâcegândan oldu. 1148'de (1735/36) tophane nâzırı olmuştu. 1165'de (1752) tarihçi, 1166'da (1753) cizye muhasebecisi, nihayet defterdar-ı şıkk-ı sânî oldu. 1172 (1758/59) yılına yakın vefat etti. (I. 255)

Ahmed Efendi (Atpazarî) Evi o yerde olduğundan böyle isimlendi. Manisa müftüsü Abdülbâkî Efendi'nin oğludur. Müderris, Haremeyn evkaf müfettişi, sonra Bursa kadısı oldu. Muharrem 1103'de (Ekim 1691) oraya varışının üçüncü günü vefat eylemiştir. (I. 227)

Ahmed Efendi (Babakuşî) Babakuş Abdurrahman Efendi'nin(→) oğludur. Kütahya ve Belgrad mollası olup azledilmiş olarak 1025'de (1616) vefat etti. Âlim, kerim ve derviş tabiatlıydı. (I. 209; III. 312)

Ahmed Efendi (Bahâeddinzâde) Abdülmecid Rıfkî Efendi'nin(→) oğludur. Lefkoşe mollası olup Safer 1124'de (Mart 1712) vefat etti. (III. 401)

Ahmed Efendi (Başbakikuluzâde) Kâtip olup Rebiyülâhir 1170'de (Ocak 1757) hâcegândan oldu. 1186'da (1772/73) tophane nâzırı oldu. Sonra vefat etmiştir. (I. 265)

Ahmed Efendi (Bekaîzâde) Müderris ve Rebiyülâhir 1168'de (Ocak-Şubat 1755) Diyarbekir mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (I. 254)

Ahmed Efendi (Bekrîzâde) Hz. Ebûbekir soyundan Kemâleddin b. Bedreddin'in oğlu olup müderris, Medine, Bursa, Edirne mevleviyetlerinde bulundu. 1115'de (1703/04) Mekke mollası oldu. Muharrem 1117'de (Mayıs 1705) azledilmiş ve Safer'de (Haziran 1705) Mısır'a gelip orada vefat eylemiştir. Yumuşak huylu, temiz kalpli, alçak gönüllü ve nükteciydi. Oğlu Halil Mehmed Efendi, kardeşi Ali Efendi'dir(→). (I. 235)

Ahmed Efendi (Beyazîzâde) Beyazî Hasan Efendi oğludur. 1042'de (1632/33) doğdu. Müderris, molla olup Cemaziyelâhir 1086'da (Ağustos-Eylül 1675) İstanbul kadısı oldu. Safer 1091'de (Mart 1680) Rumeli kazaskeri oldu. Rebiyülevvel 1094'de (Mart 1683) azledildi. 4 Cemaziyelâhir 1098'de (17 Nisan 1687) Kanlıca'daki yalısında vefat etti. Üsküdar'da Divitçi Zaviyesi'ne defnedildi. Fenn-i kelâmda mâhir bir fâzıldı. Eserleri: *İşârâtü'l-Merâm min İbârâti'l-İmam*, *Sevânihul-ulûm*, *Fıkh-ı*

Ekber'e şerh, *Kitabü'l-Vasiye*, risaleler ve ta'likatlardır. Oğulları Hasan Efendi(→), Mahmud Efendi(→) ve Hâmid Efendi'dir(→). Damadı Yusuf Efendi'dir(→). (I. 224/25)

Ahmed Efendi (Beyazîzâde) Ahmed Efendi'nin(→) (v. 1098/1687) torunu, Mahmud Efendi'nin(→) oğludur. Erzurum mollası olup Receb 1141'de (Şubat 1729) vefat etmiştir. Şiirde heveskârdı. (I. 244; I. 225)

Ahmed Efendi (Beyler Hocası) Karamanlıdır. Müderris, Şam, Galata ve Mısır mollası oldu. Rebiyülâhir 1115'de (Ağustos-Eylül 1703) İstanbul kadısı olup Ramazan'da (Ocak 1704) Kıbrıs'a sürüldü ve sonra Tuzla arpalığı verildi. Rebiyülevvel 1118'de (Haziran 1706) vefat etmiştir. Çoğu ilimlerden hissedar, gayretli, derviş huyluydu. Oğlu Mahmud Efendi(→), damadı Mahmud Efendi'dir(→). (I. 235/36)

Ahmed Efendi (Bezirgânbaşı Hocası) Balıkesirli Hüseyin Efendi'nin oğludur. Müderris olup 12 Ramazan 1122'de (4 Kasım 1710) vefat etti. (I. 237)

Ahmed Efendi (Bostanî) Hasbahçe hocası olduğundan bostancıbaşıya bağlıydı. 1035'de (1626) Ankara müftüsü, sonra Kütahya ve Vize mollası oldu. 1048'de (1638/39) vefat eyledi. Fâzıldı. (I. 213)

Ahmed Efendi (Bostanzâde) Uzun boylu ve romatizmalı olmasından dolayı "Sâriku'n-nücûm" denmiştir. Sudûrdan Yahyâ Efendi'nin oğludur. Müderris, Şam mollası, sonra İstanbul pâyesi oldu, Cemaziyelevvel 1075'de (Kasım-Aralık 1664) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Farsçayı çok iyi bilirdi. Oğlu sudûrdan Ahmed Efendi'dir. (I. 220)

Ahmed Efendi (Buharîzâde) Şeyh Abdüllâtif Efendi'nin oğludur. Müderris ve 983'de (1575) Trablusşam mollası olup 986 (1578) başlarında vefat eyledi. Fâzıl ve inançlıydı. (I. 202)

Ahmed Efendi (Bükâîzâde) Debbağzâdelerden Hoca Sa'deddin'in torunlarından Bükâî Abdullah Efendi'nin oğludur. Müderris, Zilka'de 1181'de (Mart-Nisan 1768) Selânik mollası oldu. Sonra vefat etti. (I. 262)

Ahmed Efendi (Büyük Gürcü) Ahıskalıdır. Müderris, hazine-i hümâyûn hocası oldu. 1237'de (1821/22) Birgi'ye ikamete gönderildi. Serbest bırakıldıktan sonra 1241'de (1826) Vak'a-i Hayriye'de vâizlere katıldı. 1244'de (1828/29) faziletini takdir eden padişahın hediyesine nâil oldu. Rebiyülâhir 1252'de (Temmuz-Ağustos 1836) Selânik mollası, 1253'de (1837/38) Mekke pâyesi, 1255'de (1839) İstanbul pâyesi, 1260'da (1844) Anadolu pâyesi oldu. 11 Safer 1266'da (27 Aralık 1849) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. Zamanında her şeyi bilen bir fâzıldı. (I. 297)

Ahmed Efendi (Canbazzâde) Müderris, Maraş mollası olup Ramazan 1125'de (Eylül-Ekim 1713) vefat etti. (I. 237)

Ahmed Efendi (Cânibî) Tersane cânibiydi. Bu sebepden bu adı kazandı. Sonra arpa emini ve 1103'de (1691/92) başdefterdar oldu. 1104'de (1692/93) ansızın ayrıldı. Ancak sadrazam Ali Paşa yerinde bırakılmasını istedi. Padişah bunun kötü durumunu bildiğinden sadrazanın ısrarı üze-

rine onu da görevden almış, yerine sadaret kaymakamı Mustafa Paşa'yı getirmiştir. Ahmed Efendi 1107'de (1695/96) defterdar vekili olup 1112'de (1700/01) ikinci defa başdefterdar olmuş ve 6 ay geçince Şevvâl'de (Mart 1701) azledilmiştir. 1113'de (1701/02) tekrar defterdar vekili olup 1114'de (1702/03) vefat eylemiştir. Oğlu Feyzî Mehmed Efendi'dir(→). (I. 233)

Ahmed Efendi (Cânibî damadı) Hâcegândan olup 1168 (1755) ve 1169'da (1756) masraf-ı şehriyârî oldu. 1169'da (1756) defterdar kapısı bina emini olup sonra Bender Ordusu defterdarı ve Cemaziyelâhir 1182'de (Ekim 1768) ilâveten cizye muhasebecisi oldu. Mali işlerdeki kötülüğü yüzünden Safer 1183'de (Haziran 1769) azledilmiş ve hapsedilip sürülerek vefat etmiştir. (I. 263)

Ahmed Efendi (Cedid) Yükselip Hibetullah Sultan kethüdâsı olmuştur. Bu sebepten hâcegândan oldu. 1225'de (1810) mevkufatçı, 1226'da (1811) cizye muhasebecisi, 1228'de (1813) Anadolu muhasebecisi oldu. Bu senelerde (1810'lar) vefat eylemiştir. (I. 285)

Ahmed Efendi (Çavuşzâde) Dergâh-ı âlî çavuşlarından Osman Çavuş'un oğludur. Müderris, Mısır, Edirne mollası oldu. 1105'de (1693/94) vefat etti. (I. 228)

Ahmed Efendi (Çavuşzâde) Kalyonlar kâtibi olup 1158'de (1745) yeniden bu hizmete getirilmişti. Sonra vefat eyledi. (I. 250)

Ahmed Efendi (Çivicizâde) Şeyhlerdendir. 1136'da (1724) vefat ederek Zâl Paşa'ya defnedilmiştir. (I. 243)

Ahmed Efendi (Çukacızâde) Abdürrahim Efendi'nin oğludur. Müderris ve Medine mollası olup Rebiyülevvel 1117'de (Ekim-Kasım 1705) vefat etmiştir. Emir Buharî'ye defnedildi. (I. 235; IV. 148)

Ahmed Efendi (Çukacızâde) Sakızlı İlyas Efendi'nin halifesidir. Köprülüzâde Mustafa Paşa buna Sultanahmet'deki Akbıyık Camii avlusundaki zaviyeyi yaptı. 1118'de (1706/07) vefat edip Cağaloğlu'na defnedildi. (I. 236)

Ahmed Efendi (Dâvudzâde) Atlı Dâvud Efendi'nin(→) torunu, Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Trablusşam mollası olup Zilhicce 1135'de (Eylül 1723) vefat etti. Oğlu İstanbul pâyeli İbrahim Efendi'dir. (I. 242; II. 325)

Ahmed Efendi (Debbağzâde) Mehmed Efendi'nin(→) küçük kardeşidir. Müderris iken Muharrem 1092'de (Ocak-Şubat 1681) vefat etti. Daima oruçlu ve âbiddi. (IV. 201)

Ahmed Efendi (Debbağzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Ayasofya müderrisi iken 26 Receb 1112'de (6 Ocak 1701) vefat etti. Zeki, şair, zarifti. (IV. 201/02)

Ahmed Efendi (Debbağzâde) Sâlih Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve 1182'de (1768/69) Selânik mollası olup sonra vefat etti. (IV. 202)

Ahmed Efendi (Dimetokalızâde) Müderris olup Cemaziyelevvel 1120'de (Temmuz-Ağustos 1708) vefat eyledi. (I. 236)

Ahmed Efendi (Divan Efendisizâde) Yeniçeri halifelerinden ve hâcegândan olup 1175'de (1761/62) vefat etmiş ve Eğrikapı dışına defnedilmiştir. (I. 258)

Ahmed Efendi (Dizdarzâde) Lârendelidir. Müderris ve sonra Hüdâî Mahmud Efendi'nin müridi oldu. Hilâfetten sonra 12 sene İzmir'de ve 15 sene Edirne'de şeyh oldu. Hatiplik, vâizlik ve şeyhlik eyledi. Cemaziyelâhir 1032'de (Nisan 1623) vefat etti. Edirne'de cami ve tekke inşa eylemekle zaviyesine defnedildi. Hoş, vakûr ve dindar bir zat idi. Oğlu Mustafa Efendi'dir(→). (I. 211)

Ahmed Efendi (Dokuzzâde) Abdülvehhâb Efendi'nin oğulluğu olduğundan Abdülvehhâbzâde denmişti. Müderris ve Kayseri mollası olup 1061'de (1651) vefat etmiştir. (I. 217)

Ahmed Efendi (Durmuşzâde) Şehremini Durmuş Efendi'nin oğludur. 1076'da (1665/66) doğdu. Müderris, Edirne mollası ve Mekke pâyesi oldu. Rebiyülâhir 1129'da (Mart-Nisan 1717) vefat eyledi. (I. 240)

Ahmed Efendi (Ebû'l-Es'ad) Şamlı Eyyûb'un oğludur. Fâtih Dârüşşifası reis-i etıbbâsı ve müderris oldu. Zilka'de 1106'da (Haziran 1695) vefat etmiştir. (I. 230)

Ahmed Efendi (Ebû'l-mealî) "Hâce-i fesad" Ömer Efendi'nin oğludur. Müderris ve iki defa Mısır mollası oldu. 1079'da (1668/69) vefat etmiştir. (I. 221)

Ahmed Efendi (Ebûbekirzâde) Sudûrdan Tireli Ebûbekir Efendi'nin oğludur. 1097'de (1686) doğdu. Müderris ve Şeyhülislâm Mahmud Efendi'ye damad oldu. 1142'de (1729/30) Galata, 1149'da (1736/37) Mısır, 1152'de (1739/40) Mekke mollası oldu. Şevvâl 1157'de (Kasım 1744) İstanbul kadısı oldu. 1158'de (1745) azledildi. Safer 1168'de (Kasım-Aralık 1754) birinci ve Zilka'de 1171'de (Temmuz 1758) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Safer 1175'de (Eylül 1761) şeyhülislâm olup 8 ay geçince tembelliği yüzünden azledilmiştir. 5 Safer 1181'de (3 Temmuz 1767) vefat etti. Viran türbede medfundur. Çoğu ilimlerden haberdar olup cömert ve mükrimdi. Oğullarından biri Hâmid Efendi'dir(→). Kardeşi veya büyük oğlu Mehmed Emin Efendi'dir. Yine bunlardan biri de Mustafa Celâl Efendi'dir. (I. 261)

Ahmed Efendi (Ekmekçizâde) Dersiâm ve müderris oldu. Safer 1237'de (Kasım 1821) ders vekili oldu ve sonra Enderûn hocası oldu. Vak'a-i Hayriye'de hizmet eyledi. 15 Şa'bân 1242'de (14 Mart 1827) vefat eylemiştir. (I. 288)

Ahmed Efendi (Elmas Paşa İmamızâde) Elmas Mehmed Paşa'nın imamı İbrahim Efendi'nin(→) oğludur. Ayasofya kürsü şeyhi olup 1190 (1776) tarihinden sonra vefat eylemiştir. (I. 265; I. 123)

Ahmed Efendi (Emir Hasanzâde) Hasan Emir Efendi'nin(→) soyundandır. Erzurum mollası olup 1062'de (1652) vefat etmiştir. (II. 121)

Ahmed Efendi (Emir Hasanzâde) Seyyid Ali'nin torunlarındandır. Müderris, Erzurum mollası olup 1062'de (1652) azledilmiş olarak vefat eyledi. (I. 217)

Ahmed Efendi (Erdebilîzâde) Mehmed b. Hacı Pirî'nin oğludur. Mükâşif Mehmed Efendi'nin halifesi olup kürsü şeyhi katarında Ayasofya vâizi oldu. Şa'bân 1080'de (Ocak 1670) vefat etti. Âlim ve meczupdu. Halk kendisine inanırdı. Torunu Köse Ebûbekir b. Ali Efendi'dir. (I. 221)

Ahmed Efendi (Et Kâtibi) Yükselerek hâcegândan olup 1237'de (1821/22) cizye muhasebecisi oldu. 1240'da (1824/25) Lâz Mahmud Efendi ile birlikte suçlandığından taşraya gönderilip idam edilmiştir. (I. 286)

Ahmed Efendi (Evliyazâde) (Hacı) Evliya Mehmed Efendi'nin(→) torunlarından Abdurrahman Efendi'nin oğludur. Müderris ve Yenişehir mollası olup 18 Cemaziyelevvel 1180'de (22 Ekim 1766) vefat etti. (I. 260; IV. 202)

Ahmed Efendi (Fenârîzâde) Şeyhî Efendi'nin oğludur. Müderris, molla ve Mekke kadısı olup 1109'da (1697/98) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. (I. 231)

Ahmed Efendi (Fındık Emir) Bursalıdır. Müderris, Bosna mollası oldu ve 1132'de (1720) vefat etti. Oğlu Mustafa Efendi'dir. (I. 240/41)

Ahmed Efendi (Gazzî) Gazze'de doğmuştur. Bir vezirin oğludur. 18 yaşında muhaddis oldu. Mısır'da Cami-i Ezher'de 30 seneden fazla ders okutmuş ve 18 defa hâccetmiştir. Niyâzî-i Mısrî'den hilafet aldı. Sonra Bursa'da büyük bir tekke inşa etti. 5 defa *Kur'an-ı Mübîn*'i tefsir ederek hatmetti ve okuttu. 1150'de (1737/38) vefat etti. İslâm âlimlerinin büyüklerinden pek çok öğrenci yetiştirmiştir. *Tezyînü'l-Makâmât*'ı, *Aşknâme*'si ve *Dîvân*'ı vardır. (I. 246/47)

Ahmed Efendi (Gergerî) Şamlıdır. Müderris, Maraş mollası olup 22 Rebiyülevvel 1115'de (5 Ağustos 1703) vefat etti. Fakih, müfessirdi. Tefsirde hâşiyeleri vardır. Oğulları Ahmed Fevzî Efendi(→) ile Mustafa Efendi'dir(→). (I. 233)

Ahmed Efendi (Gevrekzâde) Meşhur cerrah olup 20 Rebiyülâhir 1178'de (17 Ekim 1765) vefat edip Silivrikapı'ya defnedildi. Reisü'l-etıbbâ Hasan Efendi'nin babası olabilir. (I. 258)

Ahmed Efendi (Gökderelizâde) Müderris, Trablusşam, Kayseri mollası oldu. Zilka'de 1044'de (Nisan-Mayıs 1635) katledildi. (I. 212)

Ahmed Efendi (Hacı) Dârüssaâde yazıcısı olup Şevvâl 1135'de (Temmuz 1723) piyade mukabeleciliğiyle çıktı. Divan hizmetlerinde bulunarak 1146'da (1733/34) vefat edip Miskinler'e defnedildi. (I. 245)

Ahmed Efendi (Hacı) Kazâbâdlıdır. Âmedî Yusuf Efendi ve Tırhalalı Hasan Efendi'den okumuştur. 1121'de (1709) müderris olup kütüphane-i hümâyûn hocası oldu. 1140'da (1727/28) Selânik ve 1153'de (1740) Mısır, 1158'de (1745) Mekke mollası oldu. Döndükten sonra 25 Rebiyülâhir 1163'de (3 Nisan 1750) vefat eyledi. Avratpazarı'nda medfundur. Âlim, fâzıl, devrin tek insanıydı. Lâkin eser vermedi. Cenazesinin tevhidsiz kaldırılmasını vasiyet edip talebesinden Ali Efendi'nin yıkamasını istemişti. Vefatında Ali Efendi bu görevi yerine getirecek güçte olmayıp Kadirî dervişlerinden Sâlih Efendi yıkamış ve Fâtih Camii mûsâllasına konulduğunda o gün vefat eden Keşfîzâde Şeyh Ahmed Efendi ile na'şları birleşmiştir. Onun tevhidi hasebiyle bunun tabutu müridi gibi arkasından götürülmüş, na'şı Elvan Dede Türbesi sahasına defnedilmiştir. Kızı Safiye Hanım(→), oğlu mevâlîden Mehmed Nâfi' Efendi'dir. (I. 252)

Ahmed Efendi (Hacı) Hâcegândan olup muhallefat halifeliğinden azledilmiş olarak 1 Ramazan 1167'de (22

Haziran 1754) vefat edip Topkapı'ya defnolunmuştur. (I. 254)

Ahmed Efendi (Hacı) Kalemden yetişerek iki kere cebehane kâtibi, Şevvâl 1165'de (Ağustos 1752) şehremini, Rebiyülevvel 1167'de (Ocak 1754) matbah emini olup azilden sonra 1171'de (1757/58) vefat etti. Vefa civarında medfundur. (IV. 243)

Ahmed Efendi (Hacı) Muhallefat halifesi olup 1 Şevvâl 1173'de (17 Mayıs 1760) vefat eyledi. Üsküdar'da Miskinler'de medfundur. (I. 256)

Ahmed Efendi (Hacı) Damad diye lâkaplı olup süvari mukabelecisi halifesi oldu. 1176'da (1762/63) vefat ederek Topkapı dışına defnedildi. (I. 258)

Ahmed Efendi (Hacı) Anadolu kalemi başhalifesi olup Zilka'de 1179'da (Nisan 1766) vefat ederek Karacaahmet'e defnedildi. (I. 259)

Ahmed Efendi (Hacı) Yeniçeri halifesi olup 1179'da (1765/66) vefat ederek Silivrikapı'ya defnedildi. (I. 259)

Ahmed Efendi (Hacı) Padişah müezzini olup 8 Şevvâl 1218'de (21 Ocak 1804) vefat etti. Haydarpaşa'ya defnedildi.(III. 208)

Ahmed Efendi (Hacı) İzmirlidir. Enderûn'da yetişip dârüssaâde ağası kâtibi olup haddinden fazla itibar buldu. Karavezir Mehmed Paşa, silahdar olunca bunun gücünü çekemeyip, şal elbiseler giyme ve böbürlenme yollarını öğrettiğini, övünme ve büyüklenme meylini padişaha arzederek Şevvâl 1188'de (Aralık 1774) hâcegânlıkla mevkufatçı ettirmiştir. Dördüncü ayda İzmir'de ikamete memur edildi. Sonra geri çağrılıp surre emini ve maliye tezkirecisi oldu. 1194'de (1780) mîrimîranlıkla Alâiye mutasarrıfı yapılarak hâcegânlığı iade edildi ve Şevvâl 1198'de (Ağustos-Eylül 1784) ikinci defa maliye tezkirecisi oldu. 1199'da (1785) mevkufatçı, 1200'de (1786) cizye muhasebecisi oldu. Defterdar-ı şıkk-ı sânî olacakken verilmeyip Receb 1203'de (Nisan 1789) Haremeyn muhasebecisi oldu. Defalarca Haremeyn cizye muhasebecisi oldu. Sonra emekli olmuştu. Nihayet "kisve-i şerife" giydirme memuriyetiyle Hicaz'a memur olup deniz yoluyla giderken 1225'de (1810) boğularak vefat eylemiştir. İşbilir ve gönlü saftı. Kölesi Süleyman Feyzî Paşa'dır ki sadâret kethüdâsı olduğu sırada bu da Mısır'a gitmesi dolayısıyla efendisini Mısır valisine tavsiye eylemesi gariptir. (I. 281/82)

Ahmed Efendi (Hacı) Kabasakal Camii hatibi olup şeyhülkurrâ oldu. Zilka'de 1225'de (Aralık 1810) vefat eyledi. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (I. 282)

Ahmed Efendi (Hacı) Kayserilidir. şeyh olup Cemaziyelâhir 1266'da (Temmuz 1811) vefat eyledi. Üsküdar'da Tunusbağı'nda medfundur. Ermiş sayılanlardandır. (I. 283)

Ahmed Efendi (Hacı) Vâlide kethüdâsı Seyyid Mehmed Efendi'ye çukadar ve sonra mühürdar oldu. Sonra Tophane'de yoklama başyamağı olup 1238'de (1822/23) top arabacıları kâtibi oldu. Aynı yıl humbarahane, sonra tophane, 1245'de (1829/30) darbhane ve ilâveten ikinci defa tophane nâzırı oldu. Humbarahane nâzırlığı ilâve edildi. 1246'da (1830/31) vefat eyledi ve Selimiye Tekkesi'ne defnedildi. Nakşibendî tarikatından, doğru ve sâdıktı. (I. 289/90)

Ahmed Efendi (Hacı) Hindîler Tekkesi Şeyhi olup 1286'da (1869/70) vefat eylemiştir. (III. 326)

Ahmed Efendi (Hacı) Kastamonuludur. Fethi Paşa'nın yakın adamı olduğundan senelerce karantina başkâtibi oldu. Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) ûlâ sânîsiyle şehremini olup bir iki sene sonra ayrıldı. O sene Cemaziyelevvel'de (Kasım 1861) istinaf reisi oldu. Azilden sonra 1284'de (1867/68) Divan-ı Muhâkemat azası ve Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) mahkeme-i ticaret reisi, Receb'de (Ekim-Kasım) Divan-ı İstinaf azası, ardından Divan-ı Zabtiye reisi, Ramazan 1289'da (Kasım 1872) hukuk reisi, Ramazan 1290'da (Kasım 1873) cinayet reisi, Muharrem 1291'de (Şubat-Mart 1874) icra reisi, Ramazan'da (Ekim 1874) Şûrâ-yı Devlet azası, Zilhicce 1292'de (Ocak 1876) ticaret azası olup 18 Cemaziyelâhir 1293'de (11 Temmuz 1876) vefat eyledi. Merkez Efendi'de medfundur. Yumuşak huylu ve doğru idi. Oğlu adliye memurlarından Âsım Bey'dir. (I. 302)

Ahmed Efendi (Hacı) Giritlidir. Bâb-ı Seraskerî yoklamasında hayli seneler hizmette bulunup nizâmiye hazinesinde muavin ve 5. Ordu'ya muhasebeci olmuştur. 21 Cemaziyelevvel 129?'de (30 Nisan 1880) İstanbul'da vefat eyledi. Silivrikapı'ya defnolunmuştur. Doğru idi. Oğlu Atina Sefiri Gâlib Bey'dir. (I. 305)

Ahmed Efendi (Hacı Ebûbekir Ağazâde) (Hacı) Buldanlıdır. Kapıcıbaşı ve Hamid mütesellimi oldu. İstanbul'da iken Şa'bân 1227'de (Ağustos 1812) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. (I. 283)

Ahmed Efendi (Hacı) (Hafız) Kıbrıslıdır. 50 sene Ayasofya Camii birinci imamlığını yaptı. Cemaziyelâhir 1265'de (Mayıs 1849) vefat eyledi. Üsküdar'da Akağalar Mezarlığı'nda medfundur. (I. 296/97)

Ahmed Efendi (Hacı) (Sivaslızâde) Silahdar Ocağı halifesi olup 27 Ramazan 1216'da (31 Ocak 1802) vefat eyledi. Bu aileden Hüsnî Hüseyin Efendi, Rebiyülâhir 1271'de (Ocak 1855) ve Hüsâmeddin Mehmed Efendi, Rebiyülevvel 1270'de (Aralık 1853) vefat eylediler. Silivrikapı'da medfundurlar. Torunu ricâlden Ahmed Yümnî Efendi'dir. (I. 276)

Ahmed Efendi (Hafız) Kudüslüdür. Müderris ve Sofya mollası oldu. 1056'da (1646) vefat etti. (I. 215)

Ahmed Efendi (Hafız) İstanbulludur. Padişahın üçüncü imamı ve müderris oldu. 1131'de (1719) vefat eylemiştir. (I. 241)

Ahmed Efendi (Hâfız) Enderûn'dan yetişerek çukadar oldu. Cemaziyelâhir 1174'de (Ocak 1761) silahdar oldu. Kısa süre sonra azlolunmuş ve sonra hâcegânlık rütbesi verilerek 1177'de (1763/64) Haremeyn muhasebecisi olmuştur. Sonra vefat eyledi. (I. 259)

Ahmed Efendi (Hâfız) Müderris olup Mirzazâde Mehmed Efendi'nin(→) dairesi imamıydı. 1180'de (1766/67) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. (IV. 228)

Ahmed Efendi (Hafız) Enderûn'dan yetişip, dârüssaâde kâtiplerinin başhalifesi oldu. Şa'bân 1193'de (Ağustos-Eylül 1779) hâcegân rütbesiyle dârüssaâde ağası kâtibi olup 1195'de (1791) ayrıldı ve Şevvâl 1201'de (Temmuz-Ağustos 1787) tophane nâzırı oldu. Azilden sonra vefat eyledi. (I. 267)

Ahmed Efendi (Hâfız) Karadeniz Ereğlilidir. Fıkıh ilminde derin bilgi sâhibi olmakla fetvâhane başmüsevvidi oldu. Zilhicce 1203'de (Eylül 1789) Yenişehir mollası olup azilden sonra bu senelerde (1790'lar) vefat eyledi. Oğlu Said Efendi'dir. (I. 273/74)

Ahmed Efendi (Hâfız) Sadrazam Seyyid Hasan Paşa'nın oğlu Said Mehmed Bey'in(→) dairesi imamı ve müderris olup 1225'de (1810) vefat etmiştir. Yanında medfundur. (III. 32)

Ahmed Efendi (Hâfız) Eskizağralıdır. Müderris ve dersiâm olup Vak'a-i Hayriye'de hizmeti geçti. 1243'de (1827/28) Davutpaşa'da askere vâiz dahi oldu. Bu senelerde (1820'ler) vefat eylemiştir. (I. 288)

Ahmed Efendi (Hâfız) Âtıfzâde Ömer Vahid Efendi'nin(→) mühürdarıydı. Beylerbeyi'nde otururdu. 17 Şa'bân 1245'de (11 Şubat 1830) vefat etmiştir. 11 çocuğu vardır. Biri mahlûlat müdürü Hacı İsmail Bey'dir. (III. 595)

Ahmed Efendi (Hâfız) Boluludur. Müderris, devriye mollası olup 1260 (1844) yılından sonra vefat etmiştir. (I. 295)

Ahmed Efendi (Hâfız) Silahdar Ali Ağa'nın imamı olmakla bu sâyede müderris olarak 1272'de (1855/56) Haleb mollası olmuştur. Daha sonra vefat etti. (I. 299)

Ahmed Efendi (Hâfız) Şehzâde Camii muvakkiti iken müneccim-i sânî oldu. 17 Şevvâl 1282'de (5 Mart 1866) vefat etti. Sütlüce'ye defnedildi. (I. 300)

Ahmed Efendi (Hâfız) Ayasofya Camii müezzinbaşısı olup 124 yaşında iken 1 Cemaziyelâhir 1307'de (23 Ocak 1890) vefat etmiştir. (I. 307)

Ahmed Efendi (Halebîzâde) 15 Şevvâl 1200'de (11 Ağustos 1786) vefat eyledi. Üsküdar'da ailesi yanına defnedildi. (I. 269)

Ahmed Efendi (Halıcızâde) Abdurrahman Efendi'nin oğludur. (I. 221)

Ahmed Efendi (Halıcızâde) Abdurrahman Efendi'nin(→) oğludur. Edirne mollası olup 1079'da (1668/69) vefat etti. Koğacıdede'de medfundur. (III. 313)

Ahmed Efendi (Halifezâde) Kalemden yetişip hâcegândan olmuş ve 1227 (1812) yılına kadar görevlerde bulunmuştur. Bu senelerde (1810'lar) vefat etti. (I. 283)

Ahmed Efendi (Hammamîzâde) Rumeli kadılarından serlevha-i yemin olup 1229'da (1814) vefat etmiştir. Oğlu Mehmed Tâhir Efendi'dir(→). Bunlar tanınmış Hammamîzâdelerden olmayıp başka hamamcıoğullarıdır. (I. 284)

Ahmed Efendi (Hasan Paşazâde) Sadrazam Seyyid Hasan Paşa'nın torunu, Said Mehmed Bey'in(→) oğludur. 1220'de (1805/06) Kudüs mollası olup, 1229'da (1814) vefat eylemiştir. Anadoluhisarı'nda medfundur. (I. 284; III. 32) [III. 32'de adı "Ahmed Bey" olarak yazılmıştır.]

Ahmed Efendi (Hatibzâde) Emin Efendi'nin oğludur. Müderris, mahrec mollası ve 1252 de (1836/37) Mısır mollası oldu. Sonra vefat eyledi. (I. 293)

Ahmed Efendi (Hayatîzâde) Feyzî Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1105'de (1693/94) vefat etti. Oğulları Feyzî Mustafa Efendi ve Emin Mehmed Efendi'dir. (IV. 408)

Ahmed Efendi (Hısnmansûrîzâde) Müderris. 1106'da (1694/95) fetvâ emini oldu. 1115'de (1703/04) ayrılarak Boğaz Hisar'ına sürüldü. Serbest kaldıktan sonra mollalık pâyesi verildi. Receb 1133'de (Mayıs 1721) vefat etti. Fakih ve fâzıldı. Kardeşi mevâlîden Mustafa Necib Efendi, oğlu Emin Mehmed Efendi'dir(→). Merhumun fıkha dair risaleleri ve kitaplara ta'likatı vardır. (I. 241)

Ahmed Efendi (Hoca Sa'deddinzâde) Abdülaziz Efendi'nin ikinci oğludur. Müderris ve Rumeli kadılarından oldu. 1060'da (1650) kardeşi Bahâî Efendi'nin şeyhülislâmlığında Yenişehir mollası olup 1061'de (1651) azledildi. 1063'de (1653) Şam mollası olup Cemaziyelevvel 1064'de (Mart-Nisan 1654) Edirne pâyesiyle Haleb mollası edildi ve Safer 1065'de (Aralık 1654) İstanbul pâyesiyle Galata kadısı olup Ramazan'da (Temmuz 1655) azledilmiştir. Safer 1070'de (Ekim-Kasım 1659) Mısır mollası olup 1071'de (1660/61) azledildi. Safer 1074'de de (Eylül 1663) İstanbul kadısı oldu. Cemaziyelâhir'de (Ocak 1664) azledildi. 1075'de (1664/65) vefat eyledi. Âlimdi. (I. 220)

Ahmed Efendi (Hünkâr delisi) Mutasavvıf bir şeyh iken meczup olarak Süleymaniye timarhanesine konulmuştur. 1157'de (1744) vefat etti ve Mollagürânî'de defnedildi. Ermiş sayılanlardandır. (I. 248)

Ahmed Efendi (İmamzâde) Müderris, 1006'da (1597/98) Kudüs mollası ve sonra Yenişehir mollası oldu. Cemaziyelevvel 1009'da (Kasım 1600) Yenişehir'de vefat eyledi. Dindar ve kendisinden ancak iyilik beklenir biriydi. (I. 206)

Ahmed Efendi (İmamzâde) Köprülüdür. Müderris ve 1190'da (1776) Selânik mollası oldu. 1197'de (1783) vefat eylemiştir. Haydarpaşa'da medfundur. (I. 268)

Ahmed Efendi (İshak Hocası) Aydın Güzelhisarlı Hayreddin'in oğludur. Tezkireci İshak Efendi'ye mensuptu. Müderris olup 10 Şa'bân 1120'de (Ekim 1708) vefat eyledi. Bursa'da Deveciler'de medfundur. Fâzıl, her fende mâhir, sâlih, "Ahmedî" mahlasiyle şairdi. Eserleri: *İshakiye* adlı Rub' Risalesi, *Zıll-ı Tecdid-i (Tahdid-i) Cihat*, *Daire-i Hendese Şerhi*, semt-i kıble ihrâcında risale, Sa'deddin *Mantık*ına risalesi, *Beyzâvî Tefsiri*nin bazı yerlerine ta'likât, âdâbdan Mîr Ebû'l-Feth ve Beyzâvî'nin kelâmından *Metn-i tevâli* üzerine hâşiyeler, Kadı İyaz *Şifa*'sına bazı ta'likât, *Hadis-i Erbâin* cem'i, *Mukaddimeti'l-Edeb* tercümesi *Aksa'l-Edeb (Aksa'l-İreb)*, *Münşeat*, *Şerh-i Şemâil-i Tirmizî*, Peygamber kıssalarını anlatan *Vahdetname*, *Fenn-i Mimarî*, *Sandukatü'l-Maarif*. (I. 236)

Ahmed Efendi (İshakzâde) Nur Mehmed Efendi oğludur. Müderris ve Selânik mollası oldu. 1152 (1739) yılına doğru vefat etti. Eski İmaret Mescidi'ne minber koydu ki, kiliseden çevrilmişti. (I. 248)

Ahmed Efendi (İspirîzâde) Ali Efendi'nin(→) oğludur. Ayasofya vâizliğine kadar yükseldi. Rebiyülâhir 1143'de (Ekim-Kasım 1730) vefat etti. Fâzıl ve bilgiliydi. Topkapı'da medfundur. Oğlu mevâlîden Yahyâ Efendi'dir. (I. 244; III. 519)

Ahmed Efendi (İstanbul Ağasızâde) Kadı olup Bektaşîlik töhmetiyle Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) vefat etti. (I. 288)

Ahmed Efendi (İştibîzâde) Seyyid Mustafa b. Abdülkerim'in oğludur. Halvetî şeyhlerinden olup Bursa'da Karaköy Mescidi'nde şeyh olmuştur. Rebiyülevvel 1070'de (Kasım-Aralık 1659) vefat etmiştir. Orada medfundur. Ermiş sayılanlardandır. (I. 219)

Ahmed Efendi (Kabasakal) Anadoluludur. Müderris, Sofya, Diyarbekir ve sonra Medine pâyesiyle Bağdad mollası oldu. Zilhicce 1103'de (Ağustos-Eylül 1692) orada vefat eyledi. Oğlu Kabasakalzâde Mehmed Efendi(→), torunu Abdurrahman Efendi'dir(→). (I. 228)

Ahmed Efendi (Kadızâde) Üsküdarlıdır. Müderris ve tezkireci oldu. 16 Cemaziyelâhir 1135'de (24 Mart 1723) vefat etmiştir. (I. 242)

Ahmed Efendi (Kadızâde) Müderris, dersiâm olup 1 Rebiyülevvel 1197'de (4 Şubat 1783) vefat eyledi. Bahariye'de medfundur. (I. 267)

Ahmed Efendi (Kadrîzâde) Babazâde Abdülkadir Senayî Efendi'nin(→) oğludur. Kudüs mollalığından azledilmiş olarak 1106'da (1694/95) vefat etti. Babasının yanında medfundur. Dindardı. (III. 346; I. 229)

Ahmed Efendi (Kadrîzâde) Onikidivanlıdır. Müderris, Diyarbekir mollası oldu. Zilhicce 1135'de (Eylül 1723) vefat etti. Oğlu Es'ad Ahmed Efendi'dir(→). (I. 242)

Ahmed Efendi (Kahvecizâde) (Seyyid) Müderris, Rebiyülevvel 1182'de (Temmuz-Ağustos 1768) Kudüs mollası oldu. Daha sonra vefat eyledi. (I. 262)

Ahmed Efendi (Kara) Maliyeden yetişip mukataacı ve 992'de (1584) Rumeli muhasebecisi oldu. Sonra hâcegânlıkla çeşitli görevlerde bulunup vefat eylemiştir. (I. 204)

Ahmed Efendi (Kara) Mevâlîdendir. Hemedan mollası oldu. I. Mahmud devri (1730-1754) başlarında vefat etti. (I. 245)

Ahmed Efendi (Kara Halilzâde) (Hacı) Said Efendi'nin oğludur. Sudûrdan Arab Yahyâzâde Feyzullah Efendi'nin damadı oldu. Edirne kadısı, Muharrem 1186'da (Nisan 1772) Medine mollası oldu. Sonra İstanbul pâyesine nâil oldu. 1194'de (1780) vefat eylemiştir. Üsküdar'da Miskinler'e defnedildi. (I. 266)

Ahmed Efendi (Kara Yahyâzâde) İzmitlidir. Müderris olup Muharrem 1103'de (Ekim 1691) vefat eyledi. Dindar, sâlihdi. (I. 227)

Ahmed Efendi (Karabağlı) Müderris ve dersiâm olup Vak'a-i Hayriye'de hizmeti geçti. Bu senelerde (1820'ler) vefat eyledi. (I. 288)

Ahmed Efendi (Karabaş) İnegöl'de Bilâl köylüdür. Karabaş Süleyman Efendi'nin halifesi bir şeyhtir. 1110'da (1698/99) vefat etti. Bursa'da medfundur. (I. 231)

Ahmed Efendi (Karaca) Müderris, 1022'de (1613) Kudüs mollası oldu. 1024 başlarında (Şubat-Mart 1615) vefat etti. Âlim ve edipdi. Ama fâzlına, bilgisine göre saygı görmedi. Yoksulluktan başkalarının evinde kalırdı. Eserleri: *Dürer ü Gurer hâşiyesi*, *Kâfiye Şerhi* ile *Molla Cami*'ye ta'likat, kitap hâşiyelerine mükalemâtı, *Şakâyık Zeyli*. (I. 209)

Ahmed Efendi (Karamanîzâde) Emir Buharî Tekkesi şeyhi olup 1149'da (1736/37) vefat eylemiştir. Tokludede'de medfundur. Yaşı 70'i aşkın, şair, mutasavvıf bir zat idi. (I. 246)

Ahmed Efendi (Kebabçızâde) Edirnelidir. Müderris olup Zilka'de 1099' da (Eylül 1638) vefat eylemiştir. (I. 224)

Ahmed Efendi (Kebirîzâde) Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, sonra emekli oldu. Muharem 1120'de (Nisan 1708) vefat eyledi. (IV. 404)

Ahmed Efendi (Kethüdâzâde) Müderris, molla ve 1157'de (1744) İstanbul kadısı olup 1158'de (1745) ayrıldı. Sonra vefat etmiştir. (I. 250)

Ahmed Efendi (Kevâkibîzâde) Hüseyin Efendi'nin oğludur. Müderris, Trablusşam mollası oldu. 13 Receb 1124'de (16 Ağustos 1712) vefat etti. Âbid ve fâzıl olup *Beyzâvî*'ye hâşiye yazdı. (I. 237)

Ahmed Efendi (Kevâkibîzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup (Cemaziyelâhir 1133'de (4 Nisan 172..) vefat etti. (IV. 185)

Ahmed Efendi (Kızılbaş) İran taraflarından olup kalemden yetişerek hâcegândan oldu. Sonra tezkire-i evvel olup 1100'de (1688/89) Edirne'de katledilerek vefat etmiştir. (I. 225)

Ahmed Efendi (Kitapçı) Rebiyülevvel 1192'de (Nisan 1778) vefat edip Topkapı'ya defnedilmiştir. Ünlü hattatdır. (I. 266)

Ahmed Efendi (Köse) Bâbıâlî'den yetişerek 1087'de (1676) reisülküttab olmuştur. 1092'de (1681) vefat eyledi. Bilgiliydi. (I. 223)

Ahmed Efendi (Kûsec) Müderris, 1004'de (1595/96) Amasya ve Maraş kadısı ve yine iki defa Amasya müftüsü, Maraş, Konya ve başka üç beldenin mollası olup azledilmiş olarak 1046'da (1636/37) vefat etmiştir. (I. 213)

Ahmed Efendi (Kürt) Erzurumludur. Müderris, Sakız, Erzurum ve Kayseri mevleviyetlerinde bulundu. 15 Safer 1122'de (15 Nisan 1710) vefat etti. Kara Mustafa Paşa'ya mensup olup âlimdi. (I. 237)

Ahmed Efendi (Kütükçüzâde) Bursalıdır. Gazzî Ahmed Efendi'nin(→) halifelerindendir. 1191'de (1777) vefat ederek Pınarbaşı Mezarlığı'na defnedildi. Ermiş sayılanlardandır. (I. 247)

Ahmed Efendi (Lâlezarzâde) Lâlezar Mehmed Çelebi'nin oğludur. Babasının başdefterdarlığında hâcegândan olarak görevler aldı. Sonra azledildi ve hapsedildi. 987'de (1597) küçük defterdar, sonra Diyarbekir defterdarı oldu. 990'da (1582) şıkk-ı sânî ve sonra Anadolu defterdarı oldu. 1007'de (1598/99) vefat eyledi. Eyüp'e defnedildi. Yaşı 50'ye varmıştı. (I. 205)

Ahmed Efendi (Lutfîzâde) Edirneli Lutfî Çelebi'nin oğludur. Müderris ve Bursa mollası olup azledilmiş olarak 1106'da (1694/95) vefat etti. Zengindi. Oğlu Mehmed Efendi'dir. (I. 229)

Ahmed Efendi (Madrubî) (Seyyid) Anadoluludur. Müderris, molla ve Mekke pâyesi oldu. İstanbul kadılığına sırası geldiğinde yaşı 70'i geçtiğinden İstanbul pâyesi verilip taltif edildi. Şa'bân 1225 (Eylül 1810) ortalarında vefat eyledi. Süleymaniye'de ders verir, sofu talebelere lâtife eylerdi. Şûh-meşrebdi. Zaten levend bölükbaşılığından gelmekle bir gün medresede kolluk neferleriyle döğüşüp dayak yiyince bu adı kazandı. Tatarcıkzâde Abdullah Efendi ile birlikte askerî sınıflar ve Tophane nizamı ve tâlim meselelerinde büyük gayret ve himmet eyledi. *Kadı Bey-*

zâvî Tefsîri'ni hatmetmiş, ikinci defa da Mü'minûn Sûresi'nde "ve'l-hamdülillâhi rabbi'l-âlemîn" âyetine gelince vefat eylemiştir. (I. 281)

Ahmed Efendi (Mahmud Efendizâde) (Seyyid) Müderris ve Cemaziyelevvel 1265'de (Nisan 1849) İzmir, Zilhicce 1276'da (Haziran-Temmuz 1860) Bursa mollası oldu. Sonra vefat eyledi. (I. 299)

Ahmed Efendi (Mâlikîzâde) Şam müderrislerinden olup 1267'de (1851) İzmir pâyesi verildi. Ulemâdandır. Birkaç sene sonra vefat etmiştir. (I. 298)

Ahmed Efendi (Manav) Anadoluludur. Müderris olup 3 Zilka'de 1067'de (13 Ağustos 1657) vefat etti. (I. 218)

Ahmed Efendi (Mandal) Malatyalı Ali'nin oğludur. Müderris, Filibe ve Bağdad mollası olup Zilka'de 1100'de (Ağustos-Eylül 1689) vefat etmiştir. (I. 225)

Ahmed Efendi (Mantıkî) Zeynelâbidîn Nahcıvanî'nin oğludur. 1003'de (1594/95) doğdu. Müderris ve Muharrem 1044'de (Temmuz 1634) Haleb, Zilhicce 1044'de (Mayıs-Haziran 1635) Şam mollası olup Cemaziyelâhir 1045'de (Kasım-Aralık 1635) katledilmiştir. Geniş bilgili âlimlerden olup tarih ve muhazarâtda lâtifeleri çoktur. Arapça *Divanı*'ı ve kasideleri vardır. (I. 212)

Ahmed Efendi (Mazlûm Melekzâde) Müderris ve Muharrem 982'de (Mayıs 1574) II. Selim'in şehzâdelerinin muallimi oldu. Zilka'de 983'de (Şubat 1576) Kudüs, Cemaziyelâhir 985'de (Ağustos-Eylül 1577) Medine ve Rebiyülâhir 988'de (Mayıs-Haziran 1580) Mekke ve ardından Medine mollası olup Şa'bân 988'de (Eylül 1580) azledilmiş ve Cemaziyelevvel 989'da (Haziran 1581) vefat eylemiştir. Âlim, inançlı, sâkin ve vakar sâhibiydi. (I. 202/03)

Ahmed Efendi (Mecdîzâde) Sudûrdan Mecdî Mehmed Efendi'nin oğludur. 1081'de (1670/71) doğdu. Müderris olup 1135'de (1722) Galata mevleviyeti verildiyse de 21 Muharrem 1135'de (1 Kasım 1722) vefat etti.(I. 242; IV. 97)

Ahmed Efendi (Memişoğlu) Selâniklidir. Müderris olup Şa'bân 1224'de (Eylül 1809) vefat etti. Fincancılar'a defnedilmiştir. (I. 279)

Ahmed Efendi (Menteşzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Bursalıdır. Devriye mollası olup 1075'de (1664/65) vefat etti. (I. 220)

Ahmed Efendi (Meramî) Vezir kethüdâlarından Ya'kub Ağa'nın oğludur. Enderûn'da ve kilâr-ı hassada terbiye görüp küçük evkaf muhasebeciliğiyle çerağ olundu. Sonra Revan Ordusuna defterdar olup Zilka'de 1138'de (Temmuz 1726) Mısır'a memuren gitmiştir. Döndükten sonra 1145'de (1732/33) cizye muhasebecisi, Şevvâl 1148'de (Şubat-Mart 1736) piyade mukabelecisi oldu. Başka görevlerde bulunduktan sonra 1155'de (1742) Anadolu muhasebecisi, 1156'da (1743) şıkk-ı sâlis defterdarı olup 1157'de (1744) vefat eylemiştir. Eğrikapı'ya defnedildi. Şair, Nakşibendî tarikatında halifeydi. (I. 248/49)

Ahmed Efendi (Merkezzâde) Eyüp'de Şah Sultan Tekkesi şeyhi olup 1228'de (1813) vefat eyledi. Âlim, sâlih bir adam olup tekkelerin çekişmelerini halledderdi. Yerine halifesi Şeyh Ubeyd geçmiştir. (I. 283)

Ahmed Efendi (Miftâhîzâde) Babası Narlıkapı kapıcısı İbrahim b. Abdullah'dır. Kocamustafapaşa Tekkesi müridi olup Eyüp Camii vâizi ve Şah Sultan Tekkesi şeyhi oldu. 1072'de (1662) hacca giderken Şam'da vefat etti. Ermiş sayılanlardan olup güzel ahlâklıydı. Yerine kızının oğlu İsmail Efendi(→) geçti. (I. 220)

Ahmed Efendi (Mîrî) Kapdan Gazi Hasan Paşa'nın kâtiplik hizmetinde bulunduğundan hâcegânlık verilmişti. 1199'da (1785) kalyonlar kâtibi olup 1205'de (1790/91) yeniçeri kâtibi oldu. Sonra maliye tezkirecisi olup vefat eyledi. (I. 270)

Ahmed Efendi (Mollacık) Terzi Hüsâm Efendi'nin oğludur. Sirozlu olup babası gibi kadı oldu. Cemaziyelevvel 1032 de (Mart 1623) vefat etti. Hezargrad'da defnedildi. Eserleri: *Tefsir-i Şerife*, *Hidâye*'ye ve *Telvih*'e risaleleri, *Fetvâ-yı Kadihanî Tenkihi*. (I. 211)

Ahmed Efendi (Muallimzâde) Muslihiddin Bursevî'nin oğludur. 910'da (1504/05) doğdu. 933'de (1526/27) babası vefat eyledi. Öğrenimden sonra 963'de (1555/56) Manisa müftüsü, Zilhicce 967'de (Eylül 1560) Haleb kadısı ve Şa'bân 968'de (Nisan-Mayıs 1561) Bursa kadısı oldu. Hoca Atâullah Efendi ile akrabalığı yüzünden Cemaziyelevvel 974'de (Kasım-Aralık 1566) Anadolu kazaskeri ve o sene Ramazan'da (Mart 1566) Rumeli kazaskeri oldu. 979'da (1571) Atâullah Efendi'nin hastalığında azledildi ve emekli edildi. Rebiyülevvel 980'de (Temmuz 1572) 70 yaşında vefat etmiştir. Cenazesi Bursa'ya götürülüp babasının yanına defnedilmiştir. Âlim, cömert ve merhametliydi. Zeynîye Zaviyesi yakınında bir camii, evi yakınında bir medresesi ve bazı hayır eserleri vardır. (I. 201)

Ahmed Efendi (Muharremzâde) Bafralı Muharrem Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve molla olup emekli olmuştur. 1077'de (1666/67) vefat edip Keskindede'ye defnedildi. Oğlu Sâlih Mehmed Efendi'dir. (I. 221; IV. 99)

Ahmed Efendi (Muhaşşî Sinanzâde) Kethüdâ Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve üç sene Medine mollası olup daha sonra Mısır'da yerleşti. 1035'de (1625/26) vefat etti. Fâzıl, şairdir. (I. 210; IV. 386)

Ahmed Efendi (Muhsinzâde) Cidde valisi Muhsinzâde Mehmed Paşa'nın oğludur. Müderris, Mısır mollası ve Muharrem 1163'de (Aralık 1749) Medine pâyesi, Muharrem 1164'de (Aralık 1750) Mekke kadısı oldu. Ramazan 1168'de (Haziran 1755) İstanbul pâyesi ve Şevvâl 1176'da (Nisan-Mayıs 1763) Anadolu pâyesi olup Muharrem 1177'de (Temmuz 1763) Anadolu kazaskeri oldu. Azledilmiş iken Zilhicce 1181'de (Nisan-Mayıs 1768) vefat eyledi. Oğlu Mustafa Efendi olup onun kızını İbrahim Hanzâdelerden Halil Bey nikâhladı ki aile arasında akrabalık meydana gelmiştir. (I. 261)

Ahmed Efendi (Muk'ad) Balıkesirlidir. Hüdâî Mahmud Efendi'nin müridlerinden olup, Bulgurlu'da halife ve şeyh oldu. Sonra Bursa zaviyesine gönderildi. Hüdâî Efendi'nin vefatı günü ansızın gelip, şeyhin işareti üzerine boşalan şeyhliğe geçti. 1049'da (1639/40) vefat eyledi. (I. 214)

Ahmed Efendi (Müfettiş) Müderris, Selânik mollası olup 1057'de (1647) azledilmiş olarak vefat etti. (I. 215)

Ahmed Efendi (Müftîzâde) Mevâlîden Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Ramazan 1172'de (Mayıs 1759) Yenişehr-i Fenâr mollası olup Rebiyülevvel 1174'de (Ekim 1760) Mekke pâyesi oldu. Muharrem 1189'da (Mart 1775) İstanbul kadısı oldu ve azilden sonra Zilka'de 1193'de (Kasım 1779) Anadolu kazaskeri oldu. 6 Zilka'de 1194'de (3 Kasım 1780) vefat eylemiştir. Emir Buharî'de medfundur. Seçkin âlimlerlerdendi. Oğulları İbrahim Efendi(→), Mehmed Efendi(→) ve Ömer Efendi'dir(→). Torunlarından biri Mustafa Efendi'dir(→). (I. 267)

Ahmed Efendi (Müftîzâde) Dârendelidir. Müderris olup dersiâm iken Cemaziyelevvel 1195'de (Mayıs 1781) vefat eyledi. Topkapı'ya defnedildi. Seçkin âlimlerdendi. (I. 267)

Ahmed Efendi (Müftîzâde) Babası Gelibolu müftüsüdür. Zilka'de 1181'de (Mart-Nisan 1768) Galata mollası, Muharrem 1187'de (Nisan 1773) ordu kadısı ve 15 Şevvâl 1191'de (16 Kasım 1777) Mekke pâyesi olup 1192'de (1778) (?) mükâlemesine memur oldu. Şa'bân 1197'de (Temmuz 1783) İstanbul kadısı olup 1198'de (1784) azledilmiş, Şa'bân 1199'da (Haziran 1785) Anadolu pâyesi olup Ramazan'da (Temmuz) Anadolu kazaskeri olmuştur. 10 Rebiyülâhir 1200'de (10 Şubat 1786) şeyhülislâm oldu. 13 Safer 1202'de (24 Kasım 1787) hasta olunca azlolundu. Rebiyülevvel 1206'da (Kasım 1791) vefat eyledi. Üsküdar'da Havuzdibi'nde medfundur. Kararlı, dindar, fâzıldı. Rusya savaşını açmaya hayli yardımı oldu. Oğulları İbrahim Selim Efendi ile Mehmed Sâlim Efendi'dir(→). Kardeşleri Abdullah Efendi ve Abdürrahim Efendi'dir. Abdürrahim Efendi'nin oğlu Osman Kâmil Efendi'dir. Torunları Mehmed Emin Efendi(→) ile Ahmed Efendi'dir(→). (I. 271/72)

Ahmed Efendi (Müftîzâde) Şeyhülislâm Ahmed Efendi'nin torunlarındandır. 4 Safer 1281'de (98 Temmuz 1864) Eyüp mollalığından azledilmiş olarak vefat etmiştir. (I. 272)

Ahmed Efendi (Müftîzâde) (Seyyid) İzmirlidir. Müderris, 1198'de (1784) Bursa mollası oldu. Bu senelerde (1790'lar) vefat etti. (I. 271)

Ahmed Efendi (Mükennâ) Saray gılmanı ve sonra sefer-li hocası oldu. Müderris iken 1117'de (1705/06) Kadırga'da Mehmed Paşa Zaviyesi şeyhi oldu. 13 Rebiyülevvel 1128'de (8 Mart 1716) vebadan vefat etti. Fâzıl, âlimdi. Yerine oğlu İbrahim Efendi(→) geçti. (I. 239)

Ahmed Efendi (Müneccimbaşı) Karaman Ereğlili Lutfullah'ın oğludur. Tefsir ve hadisten mezun olmuş ve sonra Kasımpaşa (Mevlevîhanesi) şeyhi Halil Dede hizmetinde 15 sene kadar bulunmuş ve Müneccimek Mehmed Çelebi'den riyazi ilimler öğrenmiştir. 1078'de (1667/68) müneccimbaşı ve 1086 (1675) padişah musâhibi oldu. Muharrem 1099'da (Kasım 1687) azledilmiş olarak Mısır'a gönderildi. 1102'de (1690/91) hacca gitti ve orada mevlevîhane şeyhi oldu. 1105'de (1693/94) Medine'ye hicret etmiş, 1112'de (1700/01) Mekke'ye gelmiş ve Ramazan 1113'de (Şubat 1702) vefat eylemiştir. Mekke'de medfundur. Fâzıl, âlim, şair ve edipdi Eserleri: *Hâşiye-i Beyzâvî*, *Zeyl-i Sadreddinzâde*, *Risale-i Fârisiye-i İsâmiye*'nin metin ve şerh olarak *Gâyetü'l-Beyân* ismin-

de Arapça tercümesi, *Ahlâk-ı Adudiye* şerhi, astronomi, geometri, tıp, mûsikî risâleleri ve 1089 (1678) tarihine kadar Arapça *Tarih, Divan...* (I. 232)

Ahmed Efendi (Müstecib) Müderris ve saray hocası olup 1224'de (1809) vefat eyledi ve Mahmutpaşa'ya defnedildi. (I. 279)

Ahmed Efendi (Müşemmelzâde) (Şemlelizâde) Ahmed Gülşenî'nin halifesidir. Bursa'da Ali Mert Zaviyesi'nde şeyh iken 1089'da (1678) vefat etmiştir. (I. 222)

Ahmed Efendi (Mütevellizâde) Müderris ve molla oldu. 1011'de (1602/03) vefat eylemiştir. Hasköy'de defnedildi. Saf ve sessiz biriydi. Oğlu Mustafa Efendi'dir(→). (I. 206)

Ahmed Efendi (Müvezzi) Abdülcebbar Efendi oğludur. Şeyhülislâm Bahâî Efendi'ye fetvâ emini, sonra Diyarbekir mollası oldu. Safer 1089'da (Nisan 1678) vefat etti. (I. 222)

Ahmed Efendi (Müzellef) (Küçük Gürcü) Ahıskalıdır. Müderris, 1253'de (1837/38) Selânik mollası oldu. Sonra İstanbul ve Mekke pâyelerini elde eyledi. 27 Muharrem 1272'de (9 Ekim 1855) vefat edip Sedefçiler'e defnedildi. Fâzıl ve âlimdi. Oğlu mevâlîden Mehmed Rızâ Efendi'dir. (I. 298)

Ahmed Efendi (Nâfizzâde) Emin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken Muharrem 1219'da (Nisan-Mayıs 1304) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (I. 417)

Ahmed Efendi (Nakibzâde) Müderris, molla ve sonra Edirne mollası, 1211'de (1796/97) Mekke mollası, Cemaziyelâhir 1212'de (Kasım-Aralık 1797) İstanbul kadısı oldu. 1213'de (1798/99) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. Oğlu Abdurrahman Efendi'dir(→). (I. 275)

Ahmed Efendi (Nalbantzâde) Müderris olup 1135'de (1722/23) vefat etmiştir. (I. 242)

Ahmed Efendi (Nâli kaynı) (Seyyid) Müderris ve 1185'de (1771/72) Üsküdar mollası oldu. Sonra vefat etti. (I. 264)

Ahmed Efendi (Nesimîzâde) Şeyhlerden olup 1135'de (1723) vefat etti. Akrabasından Molla Feyzullah'ın yanına Üsküdar'a defnedildi. Abdülhay Efendi'nin damadıdır. (I. 243)

Ahmed Efendi (Nişlizâde) Nişli Hasan Çavuş'un oğludur. Süvari mukabelesi başhalifesi iken 16 Şevvâl 1207'de (27 Mayıs 1793) vefat eyledi. Topkapı'da defnedildi. (I. 271)

Ahmed Efendi (Örekezâde) Öreke Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Mekke kadısı oldu. Cemaziyelevvel 1096'da (Nisan 1685) İstanbul pâyesi, Cemaziyelevvel 1099'da (Mart 1688) Anadolu ve Cemaziyelâhir 1100'de (Mart-Nisan 1689) Rumeli pâyesi oldu. Şa'bân 1109'da (Şubat 1698) vefat etti. Fâtih'de medfundur. Oğlu Beliğ Mustafa Efendi'dir(→). (I. 231)

Ahmed Efendi (Pârepârezâde) Bursalıdır. Müderris ve Tırhala kadısı oldu. 968'de (1560/61) vefat eylemiştir. Osmanlı ülkesinde bunun gibi bir kadı gelmemiştir. Tırhala'ya gidişinde halk karşılamaya çıktı. Elbisesi eski olduğundan kendisinden kadıyı sordular. O da "evet, geliyor." diye geçip gitti ve mahkemeye yalnızca girdi. Ahâli, durumu sonradan öğrendi. Nazma muktedir, ermişlerden bir zat idi. Şehname tarzında Osmanlı tarihi yazmıştır. (I. 199)

Ahmed Efendi (Pervânezâde) Edirnelidir. Kadı olup 1114'de (1702/03) vefat etti. Usta şairdir. (I. 233)

Ahmed Efendi (Pirîzâde) (Hacı) Yeniçeri kaleminde halife olup 1141'de (1728/29) vefat ile Kocamustafapaşa'ya defnedilmiştir. (I. 244)

Ahmed Efendi (Postalcızâde) Müderris olup Rebiyülevvel 1104'de (Kasım 1692) vefat etmiştir. Ulemâdandı. (I. 228)

Ahmed Efendi (Ramazanzâde) Mehmed Bey'in oğlu ve İmam Ali Efendi'nin kızının oğludur. Müderris ve Rebiyülâhir 971'de (Kasım-Aralık 1563) Mekke kadısı oldu. Cemaziyelevvel 974'de (Kasım-Aralık 1566) azledildi. Rebiyülâhir 985'de (Haziran-Temmuz 1577) Medine kadısı oldu. Devlet erbâbının mağduru olduğunu padişaha arzında azledilmiş ve İstanbul dışına çıkış emrini alıp hacca gitmiştir. Safer 986'da (Nisan 1578) Şam'a iki merhale kalınca vefat eylemiştir. Âlim, şiir ve inşada mâhirdir. Eserleri: Sûre-i A'raf'a kadar *İ'râb-ı Kur'ân*, *Tefsir-i Beyzâvî*'nin bazı yerlerine ta'likat, *Hidâye Şerhi*, *Miftâh Şerhi*, *Mevâkıf Şerhi*, *Şerh-i Hırz-ı Hazret-i Ali*. Oğulları Kudsî Efendi ve Mehmed Efendi'dir. (I. 201/02)

Ahmed Efendi (Recebzâde) Galata ve Filibe mollası oldu. I. Mahmud devri (1730-1754) başlarında vefat etti. Oğlu Mehmed Ârif Efendi'dir. (I. 245)

Ahmed Efendi (Reislizâde) Bâbıâlî kâtiplerinden olup serhalife olduktan sonra sadâret mektupçusu oldu. 1178'de (1764/65) vefat eyledi. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. O sene akrabasından Reislizâde İsmail Ağa da vefat edince yanına defnedildi. (I. 258)

Ahmed Efendi (Resûlzâde) Resûl Efendi'nin oğludur. (I. 237)

Ahmed Efendi (Saçlı) (Hacı) Boğazhisarlıdır. Nakşibendî şeyhlerinden olup 1184'de (1770/71) vefat edip Tersane ardına defnolunmuştur. Oğlu veya torunu Ahmed Efendi'dir(→). (I. 263)

Ahmed Efendi (Sahhaflar Şeyhizâde) (Hacı) (Seyyid) Müderris ve 1211'de (1796/97) Kudüs mollası, sonra Mısır mollası oldu. Oradan Medine'ye giderken 1218'de (1803) boğularak vefat eyledi. Âlim ve kâmildi. Büyük oğlu Mustafa Râşid Efendi(→), ortanca oğlu nakibüleşraf Es'ad Efendi, küçük oğlu mîrlivâ Fazlullah Paşa'dır. (I. 276)

Ahmed Efendi (Salbaşzâde) Kastamonuludur. Müderris, Üsküdar mollası ve sonra Medine pâyesi oldu. 15 Şa'bân 1106'da (31 Mart 1695) vefat etti. Sırttekke'de medfundur. Oğlu Feyzullah Efendi'dir(→). (I. 229)

Ahmed Efendi (Samsunîzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, 944'de (1536/37) Bursa, 945'de (1538/39) İstanbul kadısı oldu. 949'da (1542) azl edildi ve 100 akçe ile sultan müderrisi oldu. 952'de (1545) Bâyezid müderrisi, 954'de (1547) Anadolu, Irak-ı Arab ve Acem müfettişi olup günlük 400 akçe tayin edildi. 955'de (1548) Şam valisi Hadım Sinan Paşa'nın zulümlerini teftişe memur oldu. Bazı fesatçılar, açıkça yalan söyledi diyerek biçâreyi azlettirdiler ve emekli maaşını güççe verdirdiler. 960'da (1553) yine Bâyezid müderrisi oldu. 968'de (1560/61) fakirliği yüzünden Haleb kadısı oldu. 970'de (1562/63) azlolundu. Zilhicce 978'de (Mayıs 1571) emekli olarak vefat

etti. Fâzıl, hakim, keskin, mağrurdu. Kazaskerliğe çok istekli ise de nâil olamadı. Oğlu Mehmed Efendi'dir. (I. 200)

Ahmed Efendi (Saray Hocası) Müderris olup Eski Saray muallimiydi. 15 Muharrem 1120'de (6 Nisan 1708) vefat eyledi. (I. 236)

Ahmed Efendi (Sârbân) Aksaraylı Pîr Ali Efendi'ye mürid olup sılasından dönerek 17 sene irşadda bulundu. 952'de (1545) vefat etmiştir. Mürşid-i kâmildi. Zevcesi, ayıplarını söylediğinde özür dilerdi. (I. 198)

Ahmed Efendi (Sarı) Üsküplüdür. Müderris olup 1099'da (1687/88) vefat etti. (I. 224)

Ahmed Efendi (Sarı) Tirelidir. Müderris, Konya mollası oldu. Azledilmiş olarak Receb 1103'de (Mart-Nisan 1692) vefat etti. (I. 227)

Ahmed Efendi (Seyyid) İzmirlidir. İstanbul'da vâiz olup Fâtih ve Bâyezid camileri vâizi oldu. 1089'da (1678) hacca gitti ve Rebiyülevvel 1090'da (Nisan 1679) vefat etti. Muhaddis ve müfessirdi. Ermiş sayılanlardandır. (I. 222/23)

Ahmed Efendi (Seyyid) Ârif müderrislerden olup lâkabı "Ebû'l-mevâhib" idi. Hoşsohbetti. Şevvâl 1121'de (Aralık 1709) vefat etti. (I. 236)

Ahmed Efendi (Seyyid) Kayserilidir. Nu'man Paşa'nın hocası olmakla müderris, molla ve Mekke pâyesi oldu. Muharrem 1138'de (Eylül 1725) vefat etti. Âlim, fâzıl, alçakgönüllüydü. (I. 244)

Ahmed Efendi (Seyyid) Müderris, sonra Haleb mollası olup, halkla geçinemediğinden Şevvâl 1177'de (Nisan 1764) Konya'ya sürüldü. Daha sonra vefat etti. (I. 258)

Ahmed Efendi (Seyyid) Sadâret mektûbî kalemi halifesi iken hâcegânlık rütbesiyle başhalife olmuştur. 14 Receb 1193'de (28 Temmuz 1779) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (I. 267)

Ahmed Efendi (Seyyid) Çetelidir. Müderris, Şevvâl 1206'da (Haziran 1792) Galata mollası, sonra bilâd-ı hamse mollası oldu. Rebiyülâhir 1211'de (Ekim 1796) Mekke pâyesi verildi. 12 Zilhicce 1211'de (8 Haziran 1796) vefat etti. Fâzıl ve engin bilgiliydi. *Kadı Beyzâvî Tefsiri*'ni hatmetti. (I. 274)

Ahmed Efendi (Seyyid) Kastamonuludur. Müderris ve dersiâm olup Arabzâde Atâullah Efendi'nin şeyhülislâmlığında müfettiş ve sonra şer'îyatçı oldu. Receb 1211'de (Ocak 1797) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (I. 274)

Ahmed Efendi (Seyyid) Müderris ve fetvâ emini olup Receb 1211'de (Ocak 1797) Selânik mollası, sonra bilâd-i hamse mollası oldu ve Mekke pâyesi alıp 1223'de (1808) vefat eyledi. (I. 279)

Ahmed Efendi (Seyyid) Bâbıâlî'den yetişip 1224'de (1809) rikâb-ı hümâyûnda defterdar mektupçusu oldu. Bu senelerde (1810'lar) vefat eyledi. (I. 283)

Ahmed Efendi (Seyyid) Diyarbekirlidir. Anbar emini ve hâcegândan oldu. 1237'de (1821/22) İstanbul mukataacısı ve 1238'de (1822/23) maliye tezkirecisi oldu. 14 Receb 1240'da (1824/25) eshâm mukataacısı tayin edilmiştir. Daha sonra vefat etti. (I. 286)

Ahmed Efendi (Seyyid) Boluludur. Devriye mollası olup bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (I. 293)

Ahmed Efendi (Seyyid) Kadirî şeyhlerindendir. 26 Safer 1247'de (7 Ağustos 1831) vefat edip Tophane'de Karabaş Tekkesi Mezarlığı'na defnedilmiştir. (I. 291)

Ahmed Efendi (Seyyid) Çerkeşlidir. Müderris olup 5 Ramazan 1252'de (14 Aralık 1836) vefat etti. Duvardibi'nde medfundur. (I. 293)

Ahmed Efendi (Seyyid) Muhallefat halifesi, sonra kalyonlar kâtibi ve 1246'da (1830/31) ruznâme-i sânî oldu. Sonra iplikhane nâzırı olup 23 Rebiyülâhir 1255'de (6 Temmuz 1839) vefat etmiştir. Kasımpaşa'da medfundur. (I. 291)

Ahmed Efendi (Seyyid) Bağdad evkaf nâzırı olup, Şevvâl 1263'de (Eylül-Ekim 1847) mahrec pâyesi olmuştu. Bu senelerde (1840'lar) vefat etti. (I. 297)

Ahmed Efendi (Seyyid) Sivrihisarlıdır. Vâsıf Paşa'nın hocası ve müderrisdir. 15 Ramazan 1265'de (5 Ağustos 1849) vefat etti. (I. 297)

Ahmed Efendi (Seyyid) (Kara Kethüdâ) Ağa Paşa lâkaplı Hüseyin Paşa'nın kethüdâsı olup 21 Muharrem 1262'de (19 Ocak 1846) vefat etti. Topkapı'da Silahdar Ocağı kethüdâsı İbrahim Ağa'nın yanına defnedildi. (II. 226)

Ahmed Efendi (Seyyid) (Medenî) Tevkiî Mustafa Paşa'nın şâtırbaşı olup 1182'de (1768/69) vefat etti. Oğlu Halil Efendi'dir(→). (II. 304; II. 442)

Ahmed Efendi (Seyyid) (Muradzâde) Kara Murad Efendi'nin(→) torunu, İbrahim Efendi'nin oğludur. 1174'de (1760/61) Galata, Şa'bân 1181'de (Ocak 1768) Bursa kadısı oldu. 1184'de (1770/71) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Oğlu Said Mehmed Efendi'dir(→). (I. 263; IV. 358)

Ahmed Efendi (Seyyidî) Zübâb Seyyid Ali'nin oğludur. Bursalı bir müderris ve şairdir. Rebiyülevvel 1095'de (Şubat-Mart 1684) vefat etti. (I. 224)

Ahmed Efendi (Sıddîkîzâde) Halil Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1169'da (1755/56) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedildi. (II. 295)

Ahmed Efendi (Siyahî) Yükselerek hâcegândan oldu. 1222'de (1807) topçular kâtibi, sonra cebeciler kâtibi ve 1225'de (1810) küçük evkaf muhasebecisi, sonra başmukataacı olup 1232'de (1817) vefat ederek Üsküdar'a defnedilmiştir. (I. 284)

Ahmed Efendi (Siyahîmelekzâde) (Seyyid) Eyüp'de Mustafa Paşa Dergâhı şeyhi Mustafa Efendi'nin vefatında 1146'da (1733/34) şeyh olup Rebiyülâhir 1179'da (Eylül-Ekim 1765) vefat eylemiştir. Halefi Ahmed Hüdâverdi Efendi'dir. (I. 260)

Ahmed Efendi (Sûfîzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Bursa'da Şeyh Ahmed Gazzî'nin halifelerinden olup yaşı 100'ü aşmış iken 1207'de (1792/93) vefat etti. Babasının yanında medfundur. (IV. 154)

Ahmed Efendi (Surre Eminizâde) (Hacı) Surre emini Hacı Hâfız İbrahim Efendi'nin(→) oğludur. Vâlide Sultan Camii kâtibi ve Okçular şeyhi oldu. 1164'de (1751) vefat eyledi. Oğlu Süleyman Efendi ise Zilka'de 1169'da (Ağustos 1756) vefat eyledi. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundurlar. (I. 124/25)

Ahmed Efendi (Şa'bânzâde) Âzim Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Mü-

derris, molla olup Receb 1174'de (Şubat 1761) Medine kadısı olmuştu. Yaşlılığından gidemeyip kısa süre sonra vefat etti. (I. 257; IV. 193)

Ahmed Efendi (Şâtırzâde) (Hacı) (Hafız) Trabzonludur. İstanbul'a gelip dersiâm ve müderris oldu. 19 Receb 1200'de (18 Mayıs 1786) vefat eyledi. Üsküdar'da Miskinler'e defnedildi. Oğlu Mehmed Emin Efendi'dir. Onun oğlu Şeyhülislâm (Meşrebzâde) Ârif Efendi ile Mehmed Es'ad Efendi'dir(→). (I. 269/70)

Ahmed Efendi (Şehlâ) Kengırılıdır. Haseki hekimbaşısı, sonra saray tabibi oldu. 1106'da (1694/95) II. Mustafa'nın vâlidesi hekimbaşısı, sonra Yenişehir mollası olup 26 Cemaziyelâhir 1127'de (30 Haziran 1715) vefat etti. (I. 238)

Ahmed Efendi (Şeyh Hızır Efendizâde) Hüseyin Efendi'nin(→) oğludur. Ayasofya vâizi olup 1194'de (1780) vefat etti. Tokmaktepe'de medfundur. (II. 151)

Ahmed Efendi (Şeyhzâde) Kızanlıklı Zâhid Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Şam, Mekke, Bursa ve Edirne mollası oldu. Safer 1032'de (Aralık 1622) ansızın vefat etti. Keskin Dede Mezarlığı'nda medfundur. Âlim olduğundan bütün ömrü ilim konuşmakla geçmiştir. Eserleri: *Şerh-i Miftâh*'a ta'likatı, *Tefsir-i Şerif*e, *Telvih*'e kelimâtı, *Hâşiye-i Keşşâf*ın istiare bahsine risalesi. (I. 211)

Ahmed Efendi (Şeyhzâde) İstanbulludur. Müderris ve Mısır bâb nâibi olup Muharrem 1128'de (Ocak 1716) vefat etti. Oğlu Yümnî Süleyman Efendi'dir(→). (I. 238)

Ahmed Efendi (Şeyhzâde) Müderris, Selânik kadısı ve Mekke pâyesi oldu. 1162'de (1749) vefat eylemiştir. Eğrikapı'da defnedildi. Oğlu Mehmed Refî' Efendi'dir. (I. 251)

Ahmed Efendi (Tabib) Müderris, 1143'de (1730/31) Galata mollası olmuştur. Daha sonra vefat etti. (I. 246)

Ahmed Efendi (Tâhâzâde) Haleb eşrafından olup faziletine binaen kendisine Kudüs mevleviyeti ve oğlu Mehmed Efendi'ye İzmir pâyesi verilmişti. Oğlu Edirne'ye ikamete gönderilince bırakılmasına çalışırken 1180'de (1766/67) kendi de gönderildi. 1185'de (1771/72) pâyesi iade olunup sonra vefat eyledi. (I. 265)

Ahmed Efendi (Taşköprîzâde) Hâmid Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken Cemâziyelevvel 1017'de (Ağustos 1608) vefat eylemiştir. (III. 471)

Ahmed Efendi (Tatar) Kırımlıdır. Şeyh Murad Efendi'nin halifelerinden olup Emir Buharî Tekkesi şeyhi oldu. 1156'da (1743) vefat eylemiştir. (I. 248)

Ahmed Efendi (Topçular İmamızâde) Şeyh olup, 1205'de (1790/91) vefat edip Sütlüce'ye defnedilmiştir. (I. 271)

Ahmed Efendi (Tuğcuzâde) Saray müezzinbaşısı olup Rebiyülâhir 1207'de (Kasım-Aralık 1792) vefat etti. Süleyman Paşa Hanı civarındaki camiye defnedildi. (I. 273)

Ahmed Efendi (Vıhvıhek) Seyfullah Efendi'nin oğludur. 970'de (1562/63) doğdu. Müderris, Edirne ve Bursa mollası oldu. Cemaziyelâhir 1022'de (Temmuz-Ağustos 1613) İstanbul kadısı oldu. 1023 başlarında (Şubat-Mart 1614) vefat etmiştir. Yumuşak huylu ve güzel ahlâk sâhibiy-

di. Keramet iddiasıyla da dünyalığını arttırırdı. (I. 208/09)

Ahmed Efendi (Yağcızâde) (Seyyid) Üsküdar'da İsfendiyar Mescidi'nin imam ve müezzini Sa'dîye'den bir zat idi. Sonra o mescidi tekke yapıp şeyh oldu. 1191'de (1777) vefat etti. Orada medfundur. (I. 266)

Ahmed Efendi (Yahyâzâde) Bostanzâdelerden Yahyâ Efendi'nin oğlu Ahmed Efendi'nin oğludur. 1058'de (1648) doğdu. Müderris, Mekke kadısı olup Zilhicce 1128'de (Kasım-Aralık 1716) İstanbul pâyesi oldu. 6 Cemaziyevvel 1129'da (18 Nisan 1717) İstanbul kadısı olup Rebiyülâhir 1130'da (Mart 1718) azledildi. 29 Şevvâl 1135'de (2 Ağustos 1723) Anadolu kazaskeri oldu. Şevvâl 1136'da (Temmuz 1724) azlolundu. 15 Rebiyülevvel 1138'de (21 Kasım 1725) vefat etti. Maariften hissedar, derviş-meşrepdi. Oğlu İbrahim Efendi(→) ve Yahyâ Efendi(→) ile İstanbul kadısı Hüseyin Efendi'dir. Torunları İbrahim Efendi(→) aynı adlı diğer İbrahim Efendi(→), İstanbul kadısı Ahmed Efendi ile onun oğlu sudûrdan Said Efendi'dir. (I. 243)

Ahmed Efendi (Yalınzâde) Müderris, 1001'de (1593) dili belasından İran'a kaçıp orada müftü olmuş, 1019'da (1610) dönünce Bağdad mollalığı verilmiştir. Receb 1027'de (Temmuz 1618) vefat etti. Âlim ise de kimse yardımcı olmamıştır. (I. 209)

Ahmed Efendi (Yekçeşm) Alâiyelidir. Murad Paşa imamı olup bu sayede müderris oldu. Sonra Eyüp mollası olup Cemaziyelâhir 1110'da (Aralık 1698) vefat eylemiştir. (I. 231)

Ahmed Efendi (Yusuf Efendizâde) Şeyhü'l-kurrâ olup 1217'de (1802/03) vefat etti. (III. 378)

Ahmed Efendi (Yusufzâde) Müderris, mahrec mollası olup Cemaziyelevvel 1182'de (Eylül-Ekim 1768) Edirne mollası oldu. Daha sonra vefat eyledi. (I. 262)

Ahmed Efendizâde *bak.* Said Mehmed Efendi

Ahmed el-Aynî Tunusludur. Orada müftü ve müderris oldu. 978'de (1570/71) Trablusgarb'da vefat etti. Fâzıldır. (I. 200)

Ahmed Emir Efendi Giresunludur. Müderris ve Mahmudpaşa Mahkemesi nâibi olup 27 Şa'bân 1125'de (17 Eylül 1713) vefat etti. (I. 236/37)

Ahmed Fevzî Paşa (Fırarî) Girit'te Suda limanında Nefsisu da köyündendir. İstanbul'a gelip hemşehrisi İbrahim Ağa'ya, Çengelköy kayıkçılarındanken intisap eylemiştir. Vefatında onun kardeşi Silahdar Ali Ağa'ya hizmetkâr oldu ve sofalı yazılıp tebdil hasekisi oldu. 1241'de (1826) Vak'a-i Hayriye'de hizmette bulunup Bostancıbaşı Osman Paşa'ya ve sonra Serasker Husrev Paşa'ya bağlandı. Bu sayede Enderûn'dan nizâmiye askerliğine girerek binbaşı ve miralay oldu. 1246'da (1830/31) hassa feriki, 26 Muharrem 1248'de (25 Haziran 1832) vezir ve ilk hassa müşiri oldu. 1249'da (1833) Rusya donanmasının Osmanlı Devleti hizmetine memuren Beykoz'a gelişinden dolayı fevkalâde elçilikle Cemaziyelâhir'de (Ekim-Kasım 1833) Rusya'ya gönderildi. Sonra dönerek Tâhir Paşa'nın Akdeniz'e gidişinde iki defa kapdanlık vekâletinde bulundu. 1 Şa'bân 1252'de (11 Kasım 1836) kapdan-ı deryâ oldu ve o sene ilâveten Bursa valisi oldu. 1255 (1839) başlarında Mısır üzerine memur donanma ile Akdeniz'e çıktı O

sırada II. Mahmud vefat edip Abdülmecid tahta çıktı. Padişahın kendisine gücenmiş olduğu düşüncesiyle donanma ile İskenderiye'ye gidip Mehmed Ali Paşa'ya sığındı. Muharebe zaferle bitip donanma geri döndü ama o Mısır'dan dönmedi. 1257 (1841) sonlarında odalıklarından bir iki cariye vasıtasıyla vefat ettirüldü. Mağrur ve kibirliydi. 1250'de (1834/35) Üsküdar Mevlevîhanesi'ni tamir ettirdi. Oğulları Ahmed Gâlib Bey(→) ile Yahyâ Bey'dir(→). Kölesi ferik Rüstem Paşa, damadıydı. Bir damadı da müşir Ârif Mehmed Paşa'dır. (I. 294/95)

Ahmed Fikrî Efendi Kastamonulu Resûl'ün oğludur. Müderris, Galata kadısı olup 1063'de (1653) vefat etti. Sak ilminde yegâneydi. (I. 217)

Ahmed Gilanî II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) yaşadı. *Ayasofya Tarihî*ni Rumcadan Farsçaya tercüme etti. (I. 192)

Ahmed Giray (Boğdan Giray) III. Mehmed Giray Han'ın oğludur. Annesi Boğdanlı bir cariye idi. Babasının hanlığında İstanbul'da rehin olup hanzâdelerin kıdem sırası usûlüne uyma konusunda Hüsâm Giray ile çekiştiler. Babasının vefatında Kırım'a gitmişti. Suçsuz olarak Bahâdır Giray tarafından 1050'de (1640/41) katledildi. (I. 214)

Ahmed Gülâbî Efendi Edirnelidir. Müderris olarak Rebiyülâhir 1141'de (Kasım 1728) vefat etmiştir. (I. 244)

Ahmed Hamdî (Derviş) Yahyâ b. Süleyman b. Âşık Paşa oğludur. Kalem erbâbından olup II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) ricâlindendir. İlk Osmanlı tarihini bu zat yazdı. Aynı devirde yaşamış Ahmed Gilânî de Rumcadan Farsçaya çevrilen *Ayasofya Tarihî*ni yazdı. Birbiri ardından vefat etmişlerdir. (I. 192)

Ahmed Han Gilan emiri iken 1001'de (1592/93) İran'dan kaçıp Osmanlı Devleti'ne sığındı. İstanbul'da padişahın bol nimetlerine mazhar olarak 1009'da (1600/01) vefat eylemiştir. (I. 205/06)

Ahmed Hayâlî Şeyh İbrahim Gülşenî'nin oğludur. Babasının yerine şeyh oldu. Ümmî ve keşfi açıktı. 977'de (1569/70) vefat eyledi. Yerine oğlu Safvetî Ali Efendi(→) geçti. (I. 200; I. 93)

Ahmed Hayrî Efendi Müderris olup, 1176'da (1762/63) vefat etti. Tersane ardına defnedildi. (I. 256)

Ahmed Hâzim Efendi (Safâyîzâde) Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1235'de (1819/20) piyade mukabelecisi, 1237'de (1821/22) piskopos mukataacısı ve başka görevlerde bulunduktan sonra Zabtiye Meclisi'nin açılışında aza olup nihayet emekli olmuştur. Rebiyülevvel 1280'de (Ağustos-Eylül 1863) vefat eyledi. (I. 300)

Ahmed Hüdâverdi Efendi Hoca olup Edirnekapı dışında Mustafa Paşa Dergâhı'na şeyh oldu. 1225'de (1810) vefat eyledi. "Kutub" diye meşhur olup ermiş sayılanlardandı. Tekkede medfundur. Sonra Velîyeddin Efendi şeyh olup 1236'da (1820/21) vefat eyledi. Yerine Silistreli Mustafa Efendi şeyh olup 15 Receb 1248'de (8 Aralık 1832) vefatında onun oğlu Ahmed Efendi şeyh olmuştur. 3 Muharrem 1265'de (29 Kasım 1848) vefat eyledi. Sonra Hoca Yahyâ Efendi şeyh olup 25 Muhar-

rem 1291'de (14 Mart 1874) vefat eyledi. Hepsi dergâhda medfundurlar. (I. 280/81)

Ahmed Hüseynî (Emir Buharî) (Seyyid) Şeyh Mehmed Buharî'nin oğludur. Şeyh Abdullah Semerkandî ve Abdullah İlâhî ile görüştü. Ailesini Buhara'da terk ederek Şeyh Abdullah İlâhî ile İstanbul'a geldi. Şeyh sağ tarafını buna tahsis edip herkese takdim eyledi. Simav'da bulundukça imamete bunu geçirirdi. Şeyh İlâhî, "6 sene müddetle Seyyid Buharî sabah namazını yatsı abdestiyle kıldırdı" demiştir. Şeyh İlâhî'nin vefatında İstanbul'a geldi ve bir mescid ve zaviye yaptı. Burada Nakşibendîliği yaydı. 922'de (1516) vefat etti. Mescidinde medfundur. Yaşı 73 olup Farsça beyitleri vardır. Damadları Abdüllâtif Çelebi ve Hekim Çelebi ile Mahmud Efendi'dir. Kızlarından Mahmud Efendi'nin eşi Şerife Hanım, 12 Rebiyülevvel 921'de (26 Nisan 1515) vefat eylemiştir. Halifelerinden biri de Kütahyalı Şemseddin Efendi'dir. (I. 195/96)

Ahmed İlâhî Nakşibendî şeyhlerindendir. II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) Bursa'ya geldi. Defterdar Derviş Efendi, ona bir zaviye yapmıştır. Orada vefat eyledi. Ermiş sayılanlardandır. (I. 192/93)

Ahmed İshak Efendi Sa'dîye tarikatından Fındıkîzâde Dergâhı'na şeyh oldu. 17 Safer 1226'da (13 Mart 1811) vefat eyledi. Tekkede medfundur. (I. 282/83)

Ahmed İzz Efendi Ayasofya Camii'nde reisü'l-muhaddisîndi. 1179'da (1765/66) vefat edip Üsküdar'a defnedilmiştir. (I. 260)

Ahmed İzzeddin Sayyâd Rıfaî hazretlerinin torunu olup 670'de (1271/72) Hanşebhun civarında Minkin köyünde vefat eylemiştir. Orada medfundur. Üzerine I. Selim (Yavuz) bir mezar ve dergâh yaptırdı. Rıfaî halifelerinden İbrahim el-A'zeb, pek meşhur olup ermişlerdendir. Rıfaî tarikati ona mensuptur. Sudûrdan Ebûlhedy Mehmed Efendi ve babası Şeyh Hasan Vâdî Efendi, Basra nakibi Seyyid Mehmed Said Efendi ve Haleb'de meşâyih-i Rıfaîye şeyhi Ali Efendi, soyundan olarak hayattadırlar. (I. 189/90)

Ahmed İzzet Bey Silahdar Abdullah Ağazâde Hakkı Bey'in oğludur. Müderris, İzmir pâyesi ve sonra Mısır mollası ve Muharrem 1274'de (Eylül 1857) Mekke mollası oldu. Sene sonunda orada vefat eylemiştir. (I. 298)

Ahmed İzzet Paşa Kütahya'da Germiyanoğullarındandır. İstanbul'a gelip teşrifatçı Âkif Bey'in hademesinden oldu. O sâyede okuyup teşrifat kalemine çerağ olundu. Yetişerek teşrifat halifesi oldu. Kısa sürede teşrifatçı ve hâcegândan oldu. Rebiyülâhir 1178'de (Ekim 1764) çavuşbaşı, Cemaziyelâhir 1178'de (Aralık 1764) sadrazam kethüdâsı oldu. 14 Şevvâl 1178'de (6 Nisan 1765) defter emini olarak hemen ardından Limni'ye ikamete memur oldu. 1179'da (1765/66) serbest bırakıldı. Sonra başmuhasebeci oldu. Muharrem 1180'de (Haziran 1766) tersane emini olup Şa'bân 1180'de (Ocak 1767) azledildi. Sonra tophane emini olarak bir aralık memuren Mısır'a gitti. Şa'bân 1184'de (Kasım-Aralık 1770) ikinci defa sadâret kethüdâsı oldu. 7 Zilka'de 1184'de (22 Şubat 1770) vezir rütbesiyle Ruscuk seraskeri oldu. Zilka'de 1185'

de (Şubat 1772) Vidin seraskeri olup sefer bitimine kadar yiğitlik göstermiştir. Sonra Vidin valisi, 1188'de (1774) Kars ve ardından Aydın ve 1189'da (1775) Mısır ve 1191'de (1777) Haleb valisi oldu ve Vehhâbilerin ayaklanmasının başlangıcında Aydın valiliği ile Medine'de ikamet etmesi emrolundu. Gidemeyince Kudüs sancağı verildi. Cemaziyelevvel 1192'de (Haziran 1778) Diyarbekir ve 1193'de (1779) Haleb valisi oldu. Sonra vezirliği kaldırıldıysa da 1194'de (1780) geri verilip Köstendil mutasarrıfı ve ardından Silistre valisi ve 1195'de (1781) Hotin muhafızı oldu. 3 Zilka'de 1196'da (10 Ekim 1782) orada vefat etti. Kethüdâlığında efendisi Âkif Bey tekrar teşrifatçı olunca âdet üzere el öpme töreninde her ikisi ağlaştılar. (I. 268)

Ahmed İzzet Paşa (Turnacızâde) (Tiryaki) Boynu eğri olduğundan bu lâkapla da anılır. Hezargradlıdır. Yeniçeri olup savaşta iyi hizmetinden dolayı kul kethüdâsı olmuştur. Zilhicce 1189'da (Şubat 1776) yeniçeri ağası oldu. Rebiyülâhir 1190'da (Mayıs-Haziran 1776) vezir rütbesi verildi. Cemaziyelâhir 1190'da (Temmuz-Ağustos 1776) Tırhala valisi olup 1193'de (1779) Ohri sancağı verildi. Sonra vefat eyledi. Oğulları Silahdar Ali Paşa ve Fenrî Bey'dir. (I. 267)

Ahmed Kalibî Efendi Bursa'da Ahmed Paşa Tekkesi şeyhi olup 1077'de (1666/67) vefat etmiştir. (I. 221)

Ahmed Kâmil Bey (Hasan Paşazâde) 1275'de (1358/59) vefat ederek Haydarpaşa'ya defnedildi. (I. 299)

Ahmed Kâmil Efendi Müderris, Haleb mollası, Cemaziyelevvel 1175'de (Aralık 1761) Mısır mollası oldu. Daha sonra vefat etti. (I. 258)

Ahmed Kâmil Paşa Belgradlıdır. Defterhane kaleminden yetişip hâcegândan oldu. Ordu defterdarı olup 1160'da (1747) sipahi kâtibi, sonra tersane emini oldu. 10 Zilka'de 1163'de (11 Ekim 1750) defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. Rebiyülevvel 1164'de (Şubat 1751) azledilip sürgüne gönderildi. Geri döndükten sonra 1165'de (1752) süvari mukabelecisi, Şevvâl 1168'de (Temmuz 1755) cizye muhasebecisi ve Zilka'de 1168'de (Ağustos 1755) reisülküttab, 19 Muharrem 1169'da (25 Ekim 1755) sadâret kethüdâsı oldu. 5 Rebiyülevvel 1169'da (9 Aralık 1755) vezirlikle Selânik valisi, 1172'de (1758/59) Hanya ve sonra Bosna valisi olup azledildi. Zilka'de 1173'de (Haziran-Temmuz 1760) Mısır valisi ve sonra Kandiye valisi oldu. Receb 1176'da (Ocak-Şubat 1763) azledildi ve vezirliği kaldırılarak Resmo'ya gönderildi. 1176 sonlarında (Mayıs-Haziran 1763) vezirliği iade edilip tekrar Hanya valisi oldu. Gemiye binip hareket eylediyse de hava muhalefetinden Limni'ye geldi. Rebiyülâhir 1177'de (Ekim 1763) orada vefat etti. Kalem hulefalığından vefatına kadar seccade, hırka ve tesbihi bir yerde durup gecelerde zikir ve tevhidle meşgul olurdu. Gayet iri ve uzun boylu olup şeklinden ahmaklık ve kabalık umulurken vücudunda asla ağırlık yoktu. Akıllı, idrakli ve olgundu. Kibirli olmakla "Sopa salan" dendi. Son derece edepli olduğundan III. Osman "Kâmil" mahlasını verdi ve menşûrunda yazılmasını ferman buyurdu. Oğlu Hakkı Paşa ve damadı ricâlden Hasan Efendi'dir. Hakkı Paşazâde İzzet Paşa'nın oğlu Beyrut valisi Aziz Paşa'dır. (I. 257)

Ahmed Kâmilî Efendi (Hâfız) Kırımlıdır. Küçük yaşta Enderûn'a girip çavuş oldu. Güzel sesinden dolayı hanende ve usûlbend olarak maharetinden Kemanî Hızır Ağa ve A'mâ Corcizâde ile arkadaş oldu. Bu suretle müezzin ve biraz süre geçince müezzinbaşı oldu. I. Abdülhamid devrinde (1774-1789) imam-ı sânî ve müderris olmuştur. 1210'da (1795/96) Edirne pâyesi, 7 Cemaziyelevvel 1223'de (1 Temmuz 1808) imam-ı evvel-i sultanî olmuş ve Mekke ve İstanbul pâyelerini de bu seneler içinde almıştır. 1224'de (1809) Anadolu kazaskeri olup 1226'da (1811) imamlıktan azledilmiştir. Rebiyülevvel 1226'da (Nisan 1811) Rumeli kazaskeri oldu. Ramazan 1228 (Eylül 1813) başlarında azledildi. 1234'de (1819) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. 1235'de (1819/20) ayrıldı. Ömrünün uzun olmasından dolayı reisülulemâ dahi olmuştur. 3 Cemaziyelevvel 1236'da (6 Şubat 1821) vefat etmiştir. Haydarpaşa'da medfundur. Kazaskerlik günleri şiddetli bir vebaya rastladı ve pek çok para kazanıp hacca gitti. Saf dil, lâtifeye düşkün, 80'lik bir pîrdi. Damadı, müderris Hasan Efendi, 1234'de (1819) sürülerek orada vefat etmiştir. Oğlu mollalardan Sâlih Besim Efendi'dir. Torunu Ahmed Nurî Bey'dir(→). (I. 285/86)

Ahmed Kapdan Cihangirlidir. Tersane beylerinden riyâle olup 1122'de (1710) vefat etmiştir. (I. 237)

Ahmed Kebir-i Rıfaî (Sâhib-i hal) b. Tâceddin b. Kutbeddin Ahmed b. Şemseddin Muhammed Rıfaî'dir. Annesi tarafından Seyyid Bilâl Kâzımî torunlarındandır. Göç ederek Amasya civarında yerleşti. 748'de (1347/48) vefat eyledi. Yaşı 62 olup 40 yılını seyahatle geçirmiş ve bin kere hatmedip 40 yıl erbain çıkarmıştır. Oğulları, Mehmed, Ali, Mehmed, Kasım, İzzeddin Hasan, Abdullah, Abdürrahim, Yahyâ, Necmeddin, Muhyiddin, Hızır, Sâlih, Osman, Ömer, Abdüssemî' idi. Bunlardan Yahyâ, Necmeddin sülâlesinden Seyyid Hasan Rıfaî, Tokat'da meşhur olup 992'de (1588) vefat eylemiştir. Babası Tâceddin b. Şemseddin Rıfaî Betâyih'de Ümmü Ubeyde köyünde Ahmedîye şeyhi iken 704'de (1304/05) vefat eylemiştir. (I. 190)

Ahmed Kelimî Efendi Şeyh Abdülgani'nin halifesidir. Bursa'da Ali Paşa Tekkesi şeyhi olup 1057'de (1647) vefat eylemiştir. (I. 216)

Ahmed Kethüdâ Has Murad Paşa'nın (v. 1474) kethüdâsıdır. Cerrahpaşa'da bir mescid yapıp vefatında oraya defnedilmiştir. (I. 192)

Ahmed Küfrî Ricâlden olarak içki ve tütünden gümrük resmi alınmasına sebep olduğundan 1101'de (1689/90) katledildi. (I. 225/26)

Ahmed Muhtar Bey (Yekçeşm) Hazine kethüdâsı Halil Paşa'nın oğludur. Babasının vefatında kardeşi İsmail Bey'le kimsesiz kalıp III. Mustafa zamanında (1757-1774) saraya alındılar. Şehzâde Selim hizmetine memur oldular. 1187'de (1774) I. Abdülhamid tahta çıkınca kardeşi saraydan çıkartılıp bu hizmette kaldı. Şehzâde Selim 1203'de (1789) tahta çıkınca mabeyinci oldu. Padişahın gözde adamı olup Rebiyülevvel 1222'deki (Mayıs 1807) ayaklanmaya değin makamını muhafaza eyledi. O gün bir tarafa savuşmak emelindeyken tutulup Soğukçeşme kapısında parçalanmıştır. Tek gözlü, esmer

renkli, tatlı dilli, işgüzârdı. Biraz ileri giderdi. Kadıköy'e defnedildi. Oğlu Mehmed Bey'dir(→). (I. 278/79)

Ahmed Necib Efendi Tıp tahsil edip Cerrahhane müdürü oldu. Şevvâl 1252'de (Ocak 18237) rütbe-i sâlise ile ser-etıbbâ-yı padişahî oldu. Rebiyülevvel 1255'de (Mayıs-Haziran 1839) ayrıldı. 1259'da (1843) vüzerâ kapı kethüdâsı olup Zilhicce 1262'de (Kasım-Aralık 1845) vefat eylemiştir. (I. 296)

Ahmed Necib Efendi (Kalyonîzâde) Müderris ve Edirne mollası olup 1214'de (1799/1800) vefat eyledi ve Emir Buharî'ye defnedildi. Oğulları Mehmed Efendi ve Mecid Efendi, mevâlîdendir. Torunu Hasan Efendi'dir(→). (I. 275)

Ahmed Necib Efendi (Samakovîzâde) Müderris, 1212'de (1797/98) İzmir mollası, sonra bilâd-ı hamse mollası ve Mekke pâyesi oldu. Muharrem 1227'de (Ocak-Şubat 1812) vefat eyledi. (I. 283)

Ahmed Nurî Efendi (Seyyid) Serlevha-i yemin kadılardan iken 1220'de (1805) vefat eylemiştir. (I. 276)

Ahmed Paşa Çerkes İskender Paşa'nın oğludur. Beylerden olup sonra Lahsa beylerbeyi oldu. Azledilmiş olarak İran savaşlarında bulunup Tiflis'de Acemlere galip geldi, ancak yaralandı. Sonra Rakka beylerbeyi olup 987'de (1579) vefat eylemiştir. (I. 202)

Ahmed Paşa İstanköylüdür. Kaya Paşa'nın damadı olup 981'de (1573) Tunus beylerbeyi oldu. Yahyâ adında bir şakî "Mehdî kethüdâlığı" yalancı unvanıyla türemekle 10 sene kadar defetmeye çalıştı. Hain 998'de (1590) barut mahzenini tutuşturunca paşa havaya uçtu. Ancak adamları bu habisi yok ederek oğlu Güzelce Ali Bey'i yerine geçirdiler (I. 204)

Ahmed Paşa Mihalıçlıdır. Çavuş iken Galata emini oldu. 999'da (1591) Basra beylerbeyi, sonra Çıldır ve sonra Karaman, 1001'de (1593) Bosna beylerbeyi oldu. Harbe memur olarak başbuğlukta bulundu. Sonra Temeşvar, 1006'da (1598/99) Budin ve tekrar Temeşvar ve ilâveten 1007'de (1598/99) Maraş beylerbeyi olup 1009'da (1600/01) vefat eyledi. Doğru, tedbirliydi. (I. 205)

Ahmed Paşa Seyyid Hasan Niksarî'nin oğludur. Maliye hizmetlerinde ve defterdarlıklarda bulundu. 1001'de (1592/93) Mısır defterdarı oldu. 1003'de (1594/95) Tunus beylerbeyi olup 1005'de (1596/97) azledildi. Sonra iki defa Kıbrıs beylerbeyisi olup 1010'da (1601/02) orada şehid oldu. (I. 206)

Ahmed Paşa Lala Hüseyin Paşa'nın oğludur. Yükselerek paşa oldu. 1014'de (1605/06) Şirvan beylerbeyi olup İranlılarla muharebede şehid oldu. (I. 207)

Ahmed Paşa Bostancı, bostancıbaşı ve azilden sonra beylerbeyi oldu. Nihayet Kanije beylerbeyi olarak 1017'de (1608/09) vefat eyledi. Yalıköy'de mektep, Demirkapı'da cami, Beykoz'da çeşme ve pazar kayığı ihdas etmiş bir hayır sâhibidir. (I. 207)

Ahmed Paşa Selâniklidir. Kâtib Mahmud Çelebi'nin oğludur. Müderris, kadı, sonra maliyede defterdar, sonra da Anadolu beylerbeyi oldu. Azilden sonra 1015'de (1606/07) Balıkesirli Hüseyin Paşa ile Kalenderoğlu Mehmed üzerine memur olmuşlardı. Başarılı olamayınca gözden düştü.

Nihayet 1020'de (1611) vefat etti. Hilekâr ve beceriksizdi. (I. 208)

Ahmed Paşa Kör Hüseyin Paşa'nın kardeşi olup beylerbeyiliği elde etti. 1032'de (1623) kardeşiyle birlikte şehid oldu. Sert, cesur ve yiğitti. (I. 210)

Ahmed Paşa Çerkesdir. Yükselerek 1032'de (1623) Musul beylerbeyi oldu. Acemlerle birkaç kere çarpışıp şöhret aldıysa da oradan savuştu. Sonra başka görevlerde bulunarak iki defa Konya beylerbeyi oldu. 1050'de (1640/41) Kars muhafızı oldu. 1051'de (1641/42) vefat etti. (I. 214)

Ahmed Paşa Kürttür. İbşir Paşa'nın adamlarından olup 1061'de (1651) Konya beylerbeyi olduysa da zapta muvaffak olmamıştır. Sonra 1064'de (1654) Mora valisi olup 1065'de (1655) İbşir Paşa ile İstanbul'a gelip Receb'de (Mayıs 1655) paşası vefat edince gözden düşerek vefat eylemiştir. (I. 218/19)

Ahmed Paşa Askerlikten yetişip sipahiler ağası oldu. 1085'de (1674/75) Silistre beylerbeyi olmuş ve kısa süre sonra vefat etmiştir. (I. 221)

Ahmed Paşa Şatırlıktan yetişip Saruhan ve Isparta mutasarrıfı oldu. 1094'de (1683) Viyana önünde şehid oldu. (I. 223)

Ahmed Paşa Damad Ferhâd Paşa'nın torunlarındandır. Beylerden olup Bolu mutasarrıfı olmuştur. 1096'da (1685) katledilmiştir. Rüşvetçi ve zâlimdi. Oğlu Mustafa Paşa'dır. (I. 224)

Ahmed Paşa Ayazmalıdır. Haseki olup 1094'de (1683) bostancıbaşı oldu. 1095'de (1684) Akşehir ve Kırşehir mutasarrıfı olup 1099'da (1688) Kars beylerbeyi oldu. Orada vefat eyledi. (I. 225)

Ahmed Paşa Çerkes Kara Mustafa Paşa'nın kaynı olmağla Musul beylerbeyi olup 1094'de (1683) vezirlikle Haleb valisi, 1095'de (1684) Adana valisi olup 1097'de (1686) azledildi. 1098'de (1687) Şehrizor valisi olup harpde bulundu. 1101'de (1689/90) Silistre valisi ve ardından Ruscuk seraskeri oldu. 1101 sonlarında (Ağustos-Eylül 1690) hasta iken düşman hücumunda, düşmana at sürmüş, yedisini kesmiş, sekizincisi şakağına bir kurşun sıkmakla şehid olmuştur. Adamları kimse duymadan götürüp Cebeciler yanına defneylemişlerdir. Cesur ve kahramandı. (I. 226)

Ahmed Paşa Canikli Osman Paşazâde Hüseyin Paşa'nın oğludur. Beylerden olup 1087'de (1676) Sivas beylerbeyi, sonra Niğbolu muhafızı, 1091'de (1680) Anadolu beylerbeyi olup azilden sonra 1094'de (1683) Maraş ve sonra Eğri, 1095'de (1684) Bosna beylerbeyisi oldu. 1096'da (1685) Yanova muhafızı oldu. Harpden firarından dolayı o sene Pozega muhafızlığına gönderilmiştir. Ardından Ösek ve sonra vezirlikle Budin valisi, Muharrem 1097'de (Aralık 1685) ikinci defa Sivas, Muharrem 1098'de (Aralık 1686) Rumeli, 1099'da (1688) Diyarbekir ve o sene Van, 1101'de (1689/90) Hanya ve azilden sonra o sene Basra valisi oldu. 1103'de (1691/92) Basra'da harpde şehid olmuştur. Tedbirli ve güçlüydü. (I. 227/28)

Ahmed Paşa Ahıskalıdır. Ömer Paşa'nın kethüdâsı olup Haleb muhassılı oldu. 1103'de (1691/92) vezirlikle Bağdad valisi olup Mani üzerine harpde muvaffak olamadı. 5 Cemaziyelevvel 1105'de (2 Ocak 1694) vefat etmiştir. İmam-ı A'zam'ın yakınında medfundur. (I. 228)

Ahmed Paşa Mısır beylerinden olup 1108'de (1696/97) şeyhülharem ve Cidde beyi oldu. Birkaç sene sonra o kutsal topraklarda vefat eylemiştir. (I. 231)

Ahmed Paşa Nişlidir. 1109'da (1697/98) Beyşehir beyi olarak Niş Kalesi muhafazasına memur edilmişti. Kaleyi harpde iyi muhafaza edemeyişi yüzünden azledilmiş ve katledilmiştir. (I. 231)

Ahmed Paşa Arab Sâlih Paşa'nın oğludur. Babasının hac emirliğinde Nablus beyi ve babası Şam valisi olunca da Kudüs mutasarrıflığıyla hac emiri oldu. Babası tekrar Kudüs'e gelince yine Nablus mutasarrıfı oldu. Babasının gözden düşmesinde o da azledildi. 1106'da (1694/95) Maraş ve 1107'de (1695/96) Hamid ve Saruhan mutasarrıfı oldu. 1109'da (1697/98) firar eyledi. Sonra affedilerek 1109'da (1697/98) Trablusşam mutasarrıfı ve hac emiri olup Şa'bân 1110'da (Şubat 1699) katledilmiştir. (I. 231/32)

Ahmed Paşa Kürttür. Vezir ağalarından olup 1106'da (1694/95) silahdar ağası, 1107'de (1695/96) Rakka beylerbeyi oldu. 1109'da (1697/87) Bursa mutasarrıfı olmuştur. 1110'da (1698/99) eşkıya elinde şehid oldu. (I. 231)

Ahmed Paşa Gedikli çavuşlardan olup 1103'de (1691/92) silahdar ağası, 1106'da (1694/95) sipahiler ağası olup 1107'de (1695/96) Menteşe beyliği ile Özi muhafızı, 1109'da (1697/ 98) Niğbolu muhafızı ve 1112'de (1700/01) Maraş beylerbeyi oldu. 1115'de (1703/04) azl edilmiş ve sonra vefat etmiştir. (I. 234)

Ahmed Paşa Turicanlıdır. 1115 başlarında (Mayıs-Haziran 1703) vezirlikle bir tarafa savuşmayı, nüfuz elde ederek denediyse de başarılı olamayıp mîrimîranlıkla o sene Rebiyülevvelinde (Temmuz-Ağustos 1703) Sivas ve 1116'da (1704/05) Van beylerbeyi olup sene sonunda (Şubat-Mart 1705) katledildi. (I. 234)

Ahmed Paşa Yeniçeri silahdar ağalığından 1111'de (1699/1700) mîrimîranlıkla Kavala sancağı mutasarrıfı ve 1115'de (1703/04) Temeşvar muhafızı oldu. Yönetim işlerine aklının ermemesi azline sebep oldu. 1116'da (1704/05) katledilmiştir. (I. 234)

Ahmed Paşa Çelebi Yusuf Paşa'nın oğludur. Beylerbeyi pâyesi olarak 1127'de (1715) bir müddet İnebolu muhafızı oldu. Daha sonra vefat etti. (I. 240)

Ahmed Paşa Dramalıdır. Mîrimîran olup 1127'de (1715) Özi beylerbeyi oldu. Daha sonra vefat etti. (I. 240)

Ahmed Paşa Köse Ali Paşa'nın ikinci oğludur. Mîrimîran rütbesiyle 1129'da (1717) Bozcaada muhafızı olmuştur. Daha sonra vefat etti. (I. 240)

Ahmed Paşa Mirza Ağa'nın kardeşidir. Müteferrikabaşı olup Şevvâl 1127'de (Ekim 1715) beylerbeyi pâyesiyle İnebolu muhafızı olmuştur. Sonra Mora muhassılı olarak Cemaziyelâhir 1136'da (Mart 1724) vefat etti. Bazen sert davranmışsa da orasını güzel idare eylemiştir. (I. 243)

Ahmed Paşa Beylerden olup 1136'da (1723/24) Arapgir mutasarrıfı, Cemaziyelâhir 1139'da (Şubat 1727) Teke mutasarrıfı ve 1145'de (1731/33) Telve [Teluh (?)] mutasarrıfı olup sonra vefat etmiştir. (I. 245)

Ahmed Paşa Deryâ beylerinden olup 1152'de (1739) Tuna kumanda-

nı oldu. Savaş sonuna kadar orada hizmette bulunmuş ve sonra vefat eylemiştir. Damadı Ebûbekir Bey'dir(→). (I. 248)

Ahmed Paşa Kefe seraskeri Mehmed Paşa'nın kethüdâsı olup 1152'de (1739) mîrimîran rütbesiyle Kefe beylerbeyi oldu. O tarafta vefat eylemiştir. (I. 248)

Ahmed Paşa Damad İbrahim Paşa'nın başbaki kulu ve kapıcılar kethüdâsı olup Zilhicce 1130'da (Kasım 1718) kapıcıbaşılıkla mîrahûr-ı sani ve sonra gümrük emini ve Şa'bân 1140'da (Mart-Nisan 1728) silahdar ağası ve tekrar mîrahûr-ı sani ve Cemaziyelevvel 1143'de (Kasım 1730) kapıcılar kethüdâsı ve sonra çavuşbaşı olup Receb'de (Ocak 1731) ayrılmış ve sonra mîrahûr-ı evvel olup 1151'de (1738/39) vezirlikle Aydın muhassılı olup 1154'de (1741) ayrıldıktan sonra vefat eylemiştir. "Gavuroğlu" diye meşhurdur. (I. 248)

Ahmed Paşa Karamanlıdır. Trablusgarb'a gidip orada sivrilmiştir. Cemaziyelâhir 1123'de (29 Temmuz 1711) Trablusgarb'da bey oldu. Gûya şeriata bağlılık ile bir cemiyet-i ilmiye toplayıp Halil Bey'i katlettirmiştir. Tahkike Canım Hoca Mehmed Paşa gitmişse de onun yanına kimseyi uğratmadığından doğru bir haber alamıyarak dönmüştür. Bu adam kendi aleyhinde bulunan aşiretleri cezalandırmış ve 6 Şevvâl 1158'de (1 Kasım 1745) vefat etmiştir. Sahabeden Amr b. As'ın mescidini camiye çevirdi. Osmanlı Devleti paşalık vermediğinden kendi kendine "paşa" demiştir. Yerine oğlu Mehmed Paşa geçti. (I. 249/50)

Ahmed Paşa Humbaracılık hizmetinde ustalık kazanmış topçu zâbitidir. Cemaziyelevvel 1146'da (Ekim 1733) mîrimîranlık verildi. 2 Rebiyülevvel 1160'da (14 Mart 1747) vefat eyledi. Galata Mevlevîhanesi'ne defnedilmiştir. Fransız olup sonradan Müslüman olmuş ve eski adının Bonöva (Bonneval) olduğu öğrenilmiştir. (I. 246; II. 441)

Ahmed Paşa Eyyûbî Hasan Paşa'nın oğludur. Babasının Bağdad valiliğinde meşhur olmasından dolayı 1127'de (1715) mîrimîran oldu. 1129'da (1717) vezir rütbesiyle Konya, ardından Haleb, 1133'de (1720/21) Basra ve sonra Şehrizor valisi ve 1136'da (1723/24) babasının vefatında Bağdad valisi oldu. Rebiyülâhir 1146'da (Eylül 1733) Basra ilâve edildi. 1147'de (1734/35) ikinci defa Haleb valisi ve ardından Rakka valisi olup sonra İran üzerine seraskeı oldu. 1149'da (1736/37) ikinci defa Bağdad valisi olmuştur. Zilka'de 1160'da (Kasım 1747) vefat eyledi. Akıllı, olgun ve cesur olup Bağdad'daki iki valiliği 22 yıl tutar. Annesi Mûsâhib Mustafa Paşa'nın kızıdır. Bağdad'daki köle valiler, onun kölesinden gelmiştir. (I. 250)

Ahmed Paşa Mısırlıdır. Mîrimîran olup İnebahtı muhafızı oldu. 1172'de (1758/59) Maraş beylerbeyi olup sonra vefat eyledi. (I. 256)

Ahmed Paşa Tuz Mehmed Paşa'nın oğludur. Cemaziyelâhir 1180'de (Kasım 1766) mîrimîran rütbesiyle Van muhafızı olmuştur. Bir hayli müddet sonra vefat etmiştir. (I. 260)

Ahmed Paşa Çelik Mehmed Paşa'nın oğlu olup 1180'de (1766/67) mîrimîran olmuştur. Gençliğinde vefat etti. (I. 260)

Ahmed Paşa Babanlı hânedandandır. Kardeşi Süleyman Paşa'nın fira-

rında 1176'da (1762/63) Baban mutasarrıfı oldu. Bir aralık kardeşleri Mahmud Paşa ve Mustafa Paşa'ya memleketi teslim edip bir yere gidişinde Süleyman Paşa gelip yönetime el koydu. Kardeşinin elinden memleketini tekrar aldıysa da bu kere de Bağdad valisi Ömer Paşa gücendiğinden azletti. Bir sene geçince 1179'da (1765/66) Köysancak mutasarrıflığı verildi. 1190'da (1776) da kardeşlerinden Mehmed Paşa galip gelerek bunu hapsedip 1191'de (1777) tekrar Baban mutasarrıfı oldu. 1192'de (1778) Köysancak ilâve olarak verildiyse de her ikisini de kaybetti ve sonra vefat etti. Oğlu İbrahim Paşa'dır. Gaddardı. (I. 266)

Ahmed Paşa Ohrilidir. Kapıcıbaşı oldu. 1197'de (1783) bir askerî birlikte bulunup cesaret göstermesinden dolayı vezir rütbesiyle Boğdan başbuğu ve Ohri mutasarrıfı oldu. 1198'de (1784) Haleb valiliği eklendi. Zulüm ve adaletsizliği duyulunca Yanya vilayetinin eklenmesiyle Hotin muhafızı oldu ve 1 Ramazan 1198'de (19 Temmuz 1784) idam olundu. Karacaahmet'e defnedildi. Oğulları Mehmed Paşa ve Mahmud Paşa'dır. (I. 268/69)

Ahmed Paşa Hüdâverdi Paşa'nın(→) oğludur. 1176'da (1762/63) İlbasan, Zilhicce 1183'de (Nisan 1770) Dukagin mutasarrıfı olup 1200 (1786) tarihlerinde vefat etti. (II. 270; I. 263)

Ahmed Paşa İşkodra mutasarrıfı Mehmed Paşa'nın oğludur. Kardeşi Mahmud Paşa'nın tavsiyesiyle mîrimîran olup 1198'de (1784) Ohri mutasarrıfı oldu. Şevvâl 1201'de (Temmuz-Ağustos 1787) idam edilmiştir. (I. 270)

Ahmed Paşa Kesriye'de â'yândan Sâdık Ağa'nın oğludur. 1114'de (1702/03) İstanbul'a gelip 1126'da (1714) akrabasından Surre emini Hüseyin Ağa ile hacca gitti. Onun orada vefatıyla İstanbul'a gelip Sarı Mustafa Efendi'ye yanaşarak Sakız muhassılı oldu. 1143'de (1730/31) Mora muhassılı, Ramazan 1144'de (Mart 1732) şehremini, sonra matbah ve arpa emini oldu. Safer 1148'de (Haziran-Temmuz 1735) ruznâme-i evvel olup azilden sonra 1154'de (1741) ikinci defa ruznâmeci oldu. Muharrem 1157'de (Şubat-Mart 1744) Kars Ordusu defterdarı oldu. Şevvâl 1159'da (Ekim-Kasım 1746) üçüncü defa ruznâmeci oldu. 7 Zilka'de 1159'da (21 Kasım 1746) vezir rütbesi ve Sivas vilayetiyle İran büyükelçisi oldu. Zilka'de 1160'da (Kasım 1747) dönüşte Basra valisi, Rebiyülevvel 1161'de (Mart 1748) Bağdad valisi, Zilhicce'de (Kasım-Aralık 1748) azledilip Maraş valisi olup Rebiyülâhir 1162'de (Mart-Nisan 1749) vefat eylemiştir. Akıllı, edip, siyasetçiydi. Kırkçeşme Camii'ni ve Şeyh Murad Tekkesi'ni ve bir çeşme yaptı. Kesriye'de bir medrese, dershane, kütüphane ve Medine'de bazı hayrât yaptı. Oğlu ricâlden Ebûbekir Beydir. Damadının biri Abdurrahman Bey'dir. Diğeri, kendi yeğeni Seyyid Mehmed Ağa'dır(→). Bunun kızı Şerife Emine Hanım'dır ki, 1179'da (1765/66) vefat eylemiştir. Bunların oğulları Seyyid Mustafa Bey, 1173'de (1759/60) vefat etmiştir. Bunların diğer oğlu, ricâlden Nu'man Bey ve oğlu Es'ad Bey'dir. Ahmed Paşa'nın bir oğlu da Enderûnî, şehzâde lalası Osman Bey olup bunun oğlu müderris Şefik Bey, III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eylemiştir. Diğeri Mehmed Sâdık Bey'dir(→). Paşanın bir oğlu da Hamdul-

lah Bey olup bunun oğlu Şükrullah Bey'dir(→). (I. 251/52)

Ahmed Paşa Moralıdır. Oranın ileri gelenlerinden olduğundan 1200'de (1786) Mora muhassılı olup 26 Safer 1202'de (7 Aralık 1787) vezirlikle Mora valisi oldu. Bir-iki sene sonra vefat eylemiştir. (I. 271)

Ahmed Paşa Karahisarlıdır. İbrahim Paşa'nın mensuplarından ve kapıcıbaşılardan olup gureba-i yesâr ağası ve 1193'de (1779) topçubaşı ve azilden sonra 1199'da (1785) ikinci defa topçubaşı olup birkaç ayda taşraya sürülmüş ve serbest bırakıldıktan sonra 1202'de (1787/88) silahdar ağası olup sonra vezirlikle orduya memur edilmiştir. 1205'de (1790/91) Kili muhafızı iken kötü hizmeti yüzünden vezirliği kaldırıldıktan sonra yine vezirlikle Köstendil mutasarrıflığına gönderilmiştir. Ramazan 1207'de (Nisan 1793) vezirliği tekrar kaldırıldı, isyan tasavvurunda iken vefat etti. 70'lik bir adamdı. Kibirli, hiddetli ahmak, zâlimdi. (I. 272)

Ahmed Paşa Serebreniçelidir. Gayret ve hizmetlerine karşılık kapıcıbaşı ve mîrimîran olmuştur. Sonra Vidin muharebesine memur oldu. 1210'da (1795/96) aldığı yaradan vefat etti. Galata Mevlevîhanesi'nde medfundur. (I. 273)

Ahmed Paşa Yükselip mîrimîranlıkla Van valisi olmuştur. 1205'de (1790/91) vezirlik verildi. Zilka'de 1210'da (Mayıs 1796) vefat eylemiştir. Yerine oğlu Mehmed Paşa geçmiştir. (I. 273)

Ahmed Paşa Bağdadlıdır. Kapıcıbaşı ve sonra mîrimîranlıkla Resmo mutasarrıfı, 1208'de (1793/94) Sultanönü ve sonra Kili muhafızı ve 1212'de (1797/98) Niğde mutasarrıfı oldu. Başka yerlerde mutasarrıflık yaptıktan sonra 1222'de (1807) Aksaray ve Çorum, 1223'de (1808) Eskişehir mutasarrıfı oldu. Sonra vefat eyledi. (I. 280)

Ahmed Paşa Abdülcelilzâdelerden birinin divan efendiliğinden yetişerek Bağdad ve havalisinde hizmet etmiştir. 1224'de (1809) mîrimîran rütbesiyle Musul valisi oldu. Lâkin Abdülceliloğulları bunu çekemeyip üzerine Es'ad Bey'i mûsâllat eylemişler ve bu da onunla münakaşa edince 1224'de (1809) vurularak vefat etmiştir. Sâdikdı. (I. 280)

Ahmed Paşa İşpozlu Abdullah Paşa'nın kardeşinin oğludur. Mîrimîran olarak 1212'de (1797/98) Ada-i kebir muhafızı oldu. Bu senelerde (1800-1810 arası) vefat eylemiştir. (I. 278)

Ahmed Paşa İpsalalıdır. Kapıcıbaşı, Ramazan 1222'de (Kasım 1807) yeniçeri silahdar ağası olup sonra Kırcalı askeri başbuğu oldu. 3 Cemaziyelevvel 1223'de (27 Haziran 1808) vezirlikle Anadolu valisi ve başbuğ olarak Tulça muhafızı oldu. Rebiyülevvel 1224'de (Nisan-Mayıs 1809) Karahisar-ı Sâhib sancağı ve sonra İzmit sancağı arpalık verildi. Bu sene Rusya'ya esir oldu. Kurtulduktan sonra Rebiyülevvel 1226'da (Nisan 1811) maden-i hümâyûn emini oldu. 1228'de (1813) Kayseri mutasarrıfı oldu. Receb 1229'da (Haziran-Temmuz 1814) vezirliği kaldırılarak Limni'ye gönderildi. Sonra orada vefat eylemiştir. (I. 284)

Ahmed Paşa Lâzdır. Yükselerek kapıcıbaşı ve İbrail nâzırı oldu. Safer 1226'da (Mart 1811) orduya gönderilip mîrahûr pâyesi verilmiş ve asker sevki memuriyetiyle Edirne'ye gelmiştir. Kabiliyetini, Hacı Mustafa Ağa

adında bir zat devlet müsteşarı İbrahim Re'fet Efendi'ye hatırlatmış, o da padişaha arzederek 23 Rebiyülevvel 1226'da (17 Nisan 1811) birden vezirlikle sadrazam ve serdâr-ı ekrem olmuştur. Şa'bân 1227 sonlarında (Eylül 1812 başları) azlolunup emeklilikle Bursa'da oturdu. Sonra 1229'da (1814) Anadolu, Şevvâl 1231'de (Eylül 1816) Haleb ve sonra Erzurum valisi oldu. Cemaziyelevvel 1234'de (Mart 1819) vefat etti. Cesur, sabırlı ve saftı. Bursa'da iken Emir Sultan Türbesi'ni yeniden bina ve ihya eyledi. (I. 285)

Ahmed Paşa Şeyh-i Ahlat ve Adilcevaz beyi olup 1242'de (1826/27) mîrimîran rütbesiyle Muş mutasarrıfı oldu. Sonra bu senelerde (1820'ler) vefat eylemiştir. (I. 289)

Ahmed Paşa Kırımlıdır. Önce Anapa muhafızı olup mîrimîran olmuştur. Safer 1240'da (Ekim 1824) azledilip Sivas'a sürüldü. 1242'de (1826/27) sürgün yeri Gelibolu'ya çevrildi. 1243'de (1827/28) 500 kuruş maaşla kabâil nâzırı olarak Çerkesistan'a gönderildi. 1244'de (1828/29) geri çağrılıp İstanbul'da oturmaya memur oldu. Sonra vefat eylemiştir. Oğlu Alyanak Mustafa Paşa'dır. (I. 291)

Ahmed Paşa Selim Paşa'nın kethüdâsı olup İpsilanti Ordusunu perişan ettiğinden 1237'de (1821/22) mîrimîran rütbesiyle Ruscuk muhafızı oldu. Buralarda beylerbeyilik verilmiştir. Azilden sonra Yergöğü muhafızı olup sonra Edirne'de oturdu. 1245'de (1829/30) vezir rütbesiyle Selânik valisi oldu. 1246'da (1830/31) vezirliği kaldırılarak kapıcıbaşılıkla kalmış ve bu suretle vefat eylemiştir. (I. 290/91)

Ahmed Paşa Livadyalı Hasan Paşa'nın oğludur. Şa'bân 1202'de (Mayıs 1788) mîrimîran rütbesiyle Ağrıboz muhafızı oldu. Sonra emekli olarak II. Mahmud devri (1808-1839) başlarına yetişti ve Livadya'da vefat eyledi. Oğlu Hasan Bey'dir. (I. 279)

Ahmed Paşa Kolonyalıdır. Nizâmiye askerliğine ilk girenlerdendir. Yükselerek 1. Alay miralayı olarak Mısır harplerinde bulunmuştur. 1256'da (1840) mîrlivâ olmuştur. Sonra vefat etti. (I. 295)

Ahmed Paşa Acaralıdır. Memişzâde Selim Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı olup 1243'de (1827/28) Rusya harbinde hizmeti görülmekle mîrimîran rütbesiyle Çıldır mutasarrıfı olmuştur. 1244'de (1828/29) Rusya'ya esir olup 1245'de (1829/30) serbest bırakıldı. Sonra Kars ve 1248'de (1832/33) ikinci defa Çıldır muhafızı oldu. 1252'de (1841) vefat eyledi. Yetenekli ve savaşçıydı. Oğlu Mehmed Ali Bey, sâyesinde kapıcıbaşı olmuştur. (I. 292)

Ahmed Paşa Tersane beylerinden olup İclâliye süvarisi ve sonra mîrlivâlıkla Bahriye Meclisi üyesi oldu. 1 Zilka'de 1261'de (1 Aralık 1845) vefat eyledi. Çamlıca'da Selâmî Efendi Dergâhı'nda medfundur. (I. 296)

Ahmed Paşa Tunus valisi Mustafa Paşa'nın büyük oğludur. Şa'bân 1253'de (Kasım 1837) babasının vefatında ferik rütbesiyle Tunus valisi olmuştur. Cemaziyelâhir 1256'da (Ağustos 1840) Tunus vilayetinde vezirlik rütbesine ilk defa olarak nâil olmuştur. Kırım harbinde fiilen, bağlılık göstererek beylerinden Menlikli Ahmed Paşa kumandasında bir fırka asker göndermiştir. Zilhicce 1270'de (Eylül 1854) harp sırasında vefat eylemiştir. Tunuslu Hazinedar Mustafa Paşa müdir-i Umûru idi. Hayreddin Paşa, Rüs-

tem Paşa, Hüseyin Paşa ile liman reisi Dilâver Paşa bunun köleleridir. Hayreddin Paşa müdiran reisi iken Rüstem Paşa harbiye ve Hüseyin Paşa maarif müdürü idiler. Sâdık Paşa'nın zamanında Tunus'u terk ederek taşrada vefat eylediler. Hatta Hüseyin Paşa'nın na'şı 1305'de (1887/88) İtalya'dan getirilip Sultan Mahmud Türbesi bahçesine defnedilmiştir ki, Hayreddin Paşa'nın damadıdır. (I. 297/98)

Ahmed Paşa İzmirlidir. Tersaneden yetişerek mîrlivâ, 1294'de (1877) Batum ciheti deniz kumandanı olup iyi hizmet etmiş ve döndükten sonra feriklikle Bahriye Meclisi reisi olmuştur. Ancak hasta olduğundan makamına oturamayıp 1295'de (1878) vefat eylemiştir. Doğru, sâdık, hayırlı, cesurdu. (I. 304)

Ahmed Paşa Kayserilidir. Tersane-i Âmire neferliğinden yetişerek riyâle, 1261'de (1845) patrone, livâ, kapdan ve sonra bahriye feriki oldu. Kırım savaşında Karadeniz kumandanı olmuş ve Sivastopol'un fethinde Mahmudiye ile hazır bulunmuştur. Rebiyülâhir 1271'de (Ocak 1855) vezir rütbesi verilmiştir. 1272'de (1856) sulh olunca İstanbul'a geldi. Cemaziyelevvel 1273'de (Ocak 1857) Cezâyir-i Bahr-i Sefid valisi, Zilhicce 1276'da (Haziran-Temmuz 1860) İzmir, Muharrem 1277'de (Temmuz-Ağustos 1860) Sayda, Ramazan 1279'da (Şubat-Mart 1863) ikinci defa Cezâyir-i Bahr-i Sefid valisi oldu. Rebiyülâhir 1290'da (Haziran 1873) bahriye nâzırı olup Zilhicce 1291'de (Ocak 1875) Şûrâ-yı Devlet'e aza oldu. Cemaziyelevvel 1292'de (Haziran 1875) ikinci defa İzmir, Receb'de (Ağustos) Bursa ve 14 gün geçince üçüncü defa İzmir, 12 Zilhicce 1292'de (9 Ocak 1876) Adana valisi olarak kısa süre sonra ayrıldı. 11 Rebiyülevvel 1293'de (6 Nisan 1876) ikinci defa bahriye nâzırı olup Cemaziyelevvel'de (Haziran) unvanı yeniden kapdan-ı deryâ oldu. 15 Zilhicce 1293'de (1 Ocak 1877) azlolunup Muharrem 1294'de (Ocak-Şubat 1877) Â'yân Meclisi'ne aza oldu. Savaş çıkınca Tuna valisi ve kumandanı oldu. Oradan hastalanarak döndü ve 2 Zilka'de 1295'de (28 Ekim 1878) vefat etti. Süleymaniye'ye defnedilmiştir. Ümmî, cesur, zengin, hoşa gidecek tarzda konuşur ve iyi yöneticiydi. Halk, uğursuz olduğuna inanırdı. (I. 304)

Ahmed Paşa Tâcirli Halil'in oğludur. Askerliğe neferlikle girip kolağası olmuş, Trablusgarb'da iken Aşkar Ali Paşa'nın valiliğinde eşkıya takibinde yiğitlik göstererek onların kötülüklerini yok etmeyi başarmış, kısa sürede mîrlivâ olup haylice para dahi kazanmıştır. 1262'de (1846) feriklik ile Anadolu Ordusu'na gönderilip 1265'de (1849) Anadolu Ordusu reisi olarak orada nâm almıştır. Savaş çıkınca Kars'a memur olup Gümrü mevkiini savaşarak aldı. Bu hizmetine karşılık Rebiyülevvel 1270'de (Aralık 1853) vezirlikle Anadolu Ordusu müşiri oldu. Sonra bazı hali İstanbul'a çağrılarak yargılanmasını gerektirdi ve Cemaziyelevvel 1270'de (Şubat 1854) vezirliği kaldırılarak Kıbrıs'a sürgüne gönderildi. Beş sene sonra affolunup Cemaziyelevvel 1275'da (Aralık 1859) mîrimîran rütbesiyle Adana mutasarrıfı oldu. Zilhicce 1278'de (Haziran 1862) azledildi. Rebiyülâhir 1281'de (Eylül 1864) Sivas valisi olup 1282 başlarında (1865 ortaları) azledildi. Şevvâl 1283'de (Şubat 1867) Rumeli

pâyesiyle Yemen mutasarrıfı oldu. Receb 1285'de (Ekim-Kasım 1868) azledildi. Muharrem 1301'de (Kasım 1883) vefat eylemiştir. Eğrikapı'ya defnedildi. Ümmî, sadedil, cesur, hiddetli ve sertti. Hatta Adana'da mîrimîran bir mutasarrıfı dövmesi ve azarlaması azline sebep oldu. (I. 305)

Ahmed Paşa Anadoluludur. 1251'de (1835/36) doğdu. 1266'da (1850) mektepten çıkmış, binbaşı ve 1285'de (1868/69) miralay olmuştur. Kânî Paşa'nın kardeşi Osman Paşa'yı Mısır'dan dönüşünde koleradan hasta iken izinsiz İstanbul'a getirmesi ve şehre bulaştırması üzerine 1282'de (1865/66) tevbih cezası verilmişse de cezasını affettirmiştir Sonra mîrlivâ, ferik ve Mekteb-i Tıbbiye ders nâzırı oldu. Gözleri görmez olmuşsa da yine memuriyetine devamdan kalmamıştır. 29 Rebiyülevvel 1305'te (14 Ocak 1888) vefat eylemiştir. Usta tabiplerden, eli sıkı, tedbirliydi. *Müfredât-ı Tıb* gibi eserleri de vardır. (I. 306/07)

Ahmed Paşa 6. Ordu topçu mîrlivâsı olup Zilkade 1306'da (Temmuz 1889) vefat eylemiştir. (I. 307)

Ahmed Paşa Zarif Mustafa Paşa'nın yakın adamlarındandır. Mülkiye hizmete girip mîrimîran ve 1299'da (1882) beylerbeyi pâyesini aldı. Şehremâneti'nde aza ve sonra Üsküdar daire-i belediyesi reisi ve Remzî Efendi'nin vefatı üzerine Şehremâneti Meclisi reisi oldu. 20 Cemaziyelâhir 1308'de (31 Ocak 1891) vefat etti ve Nakkaş'a defnedildi. Hayır sâhibi, fakat ilmi azdı. (I. 307/08)

Ahmed Paşa Gürcüdür. Koca Ferhâd Paşa'nın kölesi olup Tırnakçı Hasan Paşa'ya kethüdâ oldu. Sonra Yemen beylerbeyi olup giderken Mısır â'yânı gösterişli halini görünce orada kalmasını istediler. Bayram Paşa o sebepten hemen memuriyetine gönderip ecel-i kaza ile vefat etti. Zengin, orta boylu, kaba sakallı, mutaassıp bir zat idi. (I. 212)

Ahmed Paşa (Abdülcelilzâde) Musul'da oturmakta iken 1225'de (1810) vali bulunan Ahmed Paşa vefat ettirülünce vezir rütbesiyle Musul valisi olmuştur. 1233'de (1818) Dâvud Paşa'nın isteği üzerine azledilmiş, vezirliği kaldırılmış ve Haleb'e gönderilmiştir. Ancak Haleb'e gitmek yerine Bağdad'a giderek hasmına sığınmış ve orada oturmuştur. Çok geçmeyerek vezirliği ve görevi geri verilmiştir. Cemaziyelevvel 1238'de (Ocak-Şubat 1823) Rakka ve Receb'de (Mart-Nisan) ilâveten Maraş valisi oldu. 1239'da (1823/24) vezirliği kaldırılıp bir yere gönderildi. Orada vefat etmiştir. Kardeşinin oğlu Mehmed Emin Bey'dir(→). (I. 287)

Ahmed Paşa (Ahaveyn) Haydar Paşa'nın oğlu ve Ali Paşa'nın kardeşi olup kardeşiyle aynı zamanda beylerbeyi olduğundan bu adı aldılar ve İran'da Cağalazâde ile harpde bulundular. 1014'de (1605/06) ondan izinsiz İranlılarla savaşıp şehid olmuştur. (I. 207)

Ahmed Paşa (Altıpoğaça) Maliye memurlarından olup defterdar ve nihayet orta defterdar olmuştur 1013'de (1603/04) Yemişçi Hasan Paşa'ya mensup olduğu bahanesiyle azledilmiştir. Kısa süre sonra vefat etti. Yaptırdığı camide medfundur. (I. 207)

Ahmed Paşa (Ankebut) Enderûn'dan yetişip mîrahûr olmuştur. Azilden sonra 1054'de (1644) Amasya livâlığıyla Girit'e gönderildi. Sonra

beylerbeyi ve 1060'da (1650) vezir olup Boğaz muhafızlığına memur oldu. Orada Şa'bân 1067'ye (Mayıs-Haziran 1657) kadar muhafız olarak kaldı. O ayda sadâret kaymakamı oldu. Kara Hasanzâde Hüseyin Ağa'nın hilesine kanıp sadrazamlık isteyince Muharrem 1068'de (Ekim 1657) Konya valisi olmuştur. Sonra Girit serdârı olup senelerce orada kaldı. 1082'de (1671/72) Girit valisi olup 1091'de (1680) orada vefat eyledi. Tedbirli, güçlü, yöneticilikte ustaydı. (I. 223)

Ahmed Paşa (Arab) Tersaneden yetişerek tersane kethüdâsı olmuştur. 965'de (1558) Rodos beyi olup 968'de (1560/61) azledildi ve sonra Kıbrıs beylerbeyi oldu. 983'de (1575/76) uşakları tarafından vefat ettirülmüştür. Yaptırdığı Hatuniye Mescidi'ne defnolunmuştur. Bir de çeşme yaptı. (I. 201)

Ahmed Paşa (Babanlı) Süleyman Paşa'nın oğludur. İrsen Süleymaniye Sancağı'na mutasarrıf olmuştur. Osmanlı Devleti sonradan böyle ocaklıkları kaldırınca İstanbul'a çağrılmış ve yerine kardeşi Abdullah Paşa gönderilmiştir. Rebiyülevvel 1272'de (Kasım 1855) Yemen beylerbeyi oldu. 1280'de (1863/64) azilden sonra 1281'de (1864/65) Van mutasarrıfı olmuştur. 17 Rebiyülâhir 1282'de (9 Eylül 1865) vezir rütbesiyle ikinci defa Yemen valisi oldu. Şevvâl 1283'de (Şubat 1867) azledildi. Şa'bân 1284'de (Aralık 1867) Erzurum valisi olup 1285'de (1868/69) azledildi. Rebiyülevvel 1286'da (Haziran 1869) Haleb valisi olup 1290'da (1873) azledildi. Cemaziyelâhir 1292'de (Temmuz 1875) Adana valisi oldu ve 2 Zilka'de 1292'de (30 Kasım 1875) orada vefat eyledi. Akıllı, âlim, tedbirli, dil bilir, iffetli ve kimseye baş eğmezdi. Oğulları eski Tahran sefiri Hâlid Bey ve Mustafa İzzet Bey'dir. Kardeşlerinden Mehmed Paşa, Basra valisi ve Mustafa Bey İstanbul'dadır. (I. 302; IV. 893)

Ahmed Paşa (Başağazâde) Tersanelidir. Yükselerek riyâle, patrone, liman reisi ve kapudâne olup sonra emekli oldu. 1282'de (1865/66) vefat eyledi. Rumelihisarı'nda Şehidlik'e defnedildi. (I. 300)

Ahmed Paşa (Behleli) (Kehleli) Sırasıyla yükselip beylerbeyilik rütbesini elde eylemiştir. Kıbrıs muhafızı olup Seyyid Ahmed Paşa başkaldırdığında onun üstüne gönderilmiştir. 1065'de (1655) dönüşünde Anadolu beylerbeyi olup bir-iki sene sonra vefat etmiştir. (I. 218)

Ahmed Paşa (Bezirgân) Tâcir ve sonra âmir oldu. Zilka'de 1101'de (Ağustos 1690) birden vezir rütbesi verilerek Bağdad valisi oldu. Mani üzerine harbederek muvaffak olamayınca 1102'de (1690/91) azledildi. 2 Şevvâl 1103'de (17 Haziran 1692) vefat etmiştir. İdarede beceriksizdi. (I. 227; IV. 893)

Ahmed Paşa (Bulgar) Küçük Ahmed Paşa'nın mensuplarından olup Trablusşam beylerbeyi idi. Zâlim olduğundan 1048'de (1638/39) katlolundu. Cesurdu. (I. 213)

Ahmed Paşa (Burunsuz) Arnavutdur. Yeniçeriden yetişme olarak bir defa kul kethüdâsı ve iki defa sekbanbaşı oldu. Viyana seferine karşı olduğundan emekli oldu. 1095'de (1684) Kandiye valisi olup düşmana zahire vermek yasak iken zamanında kilesi birer frenk altınına 40.000 kile

buğday sattığından o sene katledilmiştir. Padişah bu hainliği öğrenince sadrazama "ben onu sekbanbaşılıktan tekaüd eyledim, sen hâlime komadın, işte ihaneti aşikâr oldu" diye hakkıyla azarlamıştır. (I. 223/24)

Ahmed Paşa (Celep) (Damad-ı Şehriyârî) "Sürücü" de denmiştir. Enderûn'dan yetişip silahdar oldu. Rebiyülevvel 1043'de (Eylül 1633) Haleb valisi oldu. Bir aralık Yusuf Paşa'nın atanması üzerine azlolunduysa da tekrar aynı göreve getirildi. 1047'de (1637/38) kubbe veziri oldu. 1050'de (1640/41) Şam valisi olup 1051'de (1641/42) azledildi. 1052'de (1642/43) yine Şam valisi oldu. 1053'de (1643) kubbe veziri olup Ramazan 1054'de (Kasım 1644) vefat eyledi. Daha önce Hâfız Ahmed Paşa ile evlenen Ayşe Sultan'ın son eşiydi. Edepli ve tedbirliydi. (I. 215)

Ahmed Paşa (Cezzar) Bosnalıdır. Hekimzâde Ali Paşa ile Mısır'a gidip hizmetinde bulundu. Sonra Mısır'da kalıp kölemenler elbisesini giyerek ve meşhur Ali Bey'in kölesi Abdullah Bey'e intisap ederek askerlik öğrendi. Abdullah Bey'in katlinde Buheyre kâşifi Ali Bey cesaretini beğenip beyler arasına dahil eyledi. Sonra hizmetinde bulunduğu Sâlih Bey'i vefat ettirmekle görevlendirildi. Ali Bey'den korkusundan Cezâyirli kıyafetiyle Anadolu'ya kaçtı. Bir aralık Buheyre'ye dönüşünde Hunadî aşiretinden kız alıp Ali Bey aleyhinde savaşta hazır bulunmuştur. Sonra Şam'a gitti. 1187'de (1773) mîrimîran olup sahil muhafızı oldu. 1189'da (1775) beylerbeyi pâyesi verildi. Tâhir Ömer'in yok edilmesiyle, o senenin Zilhiccesinde (Şubat 1776) vezirlikle Sayda valisi olup Cemaziyelâhir 1199'da (Nisan 1785) hac emirliği ile Şam valisi olup 1201'de (1786/87) yine Sayda valisi olarak çekildi. Safer 1205'de (Ekim 1790) yine Şam valisi oldu. 1210'da (1795/96) Gazze mütesellimi Seyyid Ali Ağa'yı emirsiz idam etmesi üzerine oradan azledilip yine Sayda valisi kaldı. Receb 1213'de (Aralık 1798) hac emirliği ile Şam ve Trablus ve Kudüs ilâvesiyle Mısır valisi ve seraskeri oldu. Muharrem 1214'de (Haziran 1799) bunlardan istifa ederek Sayda'ya çekildi. 1218'de (1803/04) dördüncü defa Şam valisi olup Vehhâbiler üzerine memur ve serasker oldu. Verem hastası olduğundan gidemeyip kölesi Süleyman Paşa'yı gönderdi. Muharrem 1219'da (Mayıs 1804) vefat eyledi. Valiliği 30 yıldır. Fransızların Mısır'ı istila edip oradan Beriyyetü'ş-Şam'a hücumlarında Akkâ'da kapanarak şanlı bir savunma ile düşmanı yenip geri çekilmeye mecbur etmiş ve Suriye'ye zarar vermelerini önlemişti. Gayet kan dökücü, gaddar, mütecessis ve dikkatliydi. Hatta cifir bilir ve ermişlerden zannedilirdi. Yaşı 80'e yakındı. (I. 277)

Ahmed Paşa (Çalık) Enderûn'dan çıkıp zağarcıbaşı oldu. 1106'da (1694/95) kul kethüdâsı olarak sonra azledilmişti. Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) sekbanbaşı olarak 8 Rebiyülâhir 1115'de (21 Ağustos 1703) yeniçeri ağalığı ile vezirlik verildi. Cemaziyelâhir 1115'de (Ekim 1703) Kıbrıs muhafızlığına gönderilmiş, orada katledilmiştir. Hain ve kötüydü. Oğlu Hacı Mustafa Bey 1155'de (1742), bunun oğlu Ahmed Bey 1157'de (1744) vefat ile İstanbul'da Yüksekkaldırım'da defne-

dildiler. Bir oğlu da ricâlden Râcih Bey'dir. (I. 234)

Ahmed Paşa (Çaparzâde) (Hacı) Ömer Ağa'nın oğludur. Çorum â'yânı olup Cemaziyelevvel 1147'de (Ekim 1734) mîrimîranlıkla Sivas valisi oldu. Şevvâl 1178'de (Nisan 1765) zulüm ve zorbalığı açığa çıkınca idam olundu. Oğlu Mustafa Bey(→) yerine geçti. (I. 258)

Ahmed Paşa (Çil) Enderûn'da yetişip Receb 1066'da (Mayıs 1656) silahdar oldu. Daha sonra vezirlikle Diyarbekir valisi oldu. Bir gün sonra kubbe veziri oldu. Bir aralık emekli olarak İzmit muhafızlığına gönderildi. Zilka'de 1076'da (Mayıs 1666) vezirlikle Musul valisi olduysa da bir ay sonra Zilhicce'de (Haziran) vefat eylemiştir. (I. 221)

Ahmed Paşa (Çorazâde) Kütahya'da Çakallı aşiretinden bir fırka zâbiti olup kapıcıbaşı olmuştu. Zilka'de 1203'de (Ağustos 1789) mîrimîran olup 1204'de (1789/90) vezir rütbesiyle Anadolu valisi ve İsmail seraskeri oldu. Rebiyülâhir 1205'de (Aralık 1790) vezirliği kaldırıldı. 1206'da (1791/92) idam edildi. Zâlim ve yörük takımından olup valilerin yanında cesaret gösterdiği halde harpde düşmana karşı cesaretinin yok olduğu görülmüştür. (I. 272)

Ahmed Paşa (Çöteli) Beylerden olup 1106'da (1694/95) Trabzon beylerbeyi oldu. Muharrem 1107'de (Ağustos 1695) Maraş beylerbeyi olup 9 Muharrem 1108'de (8 Ağustos 1696) katledilmiştir. Adaletsiz ve acımasızdı. (I. 230)

Ahmed Paşa (Çufutoğlu) Boşnak ise de Haleb'de yerleşmiş olduğundan Halebli dendi. 1096'da (1685) Rakka beylerbeyi oldu. 1098'de (1687) Maraş beylerbeyi, sonra Aydın muhassılı oldu. 1101'de (1689/90) Kıbrıs valisi olup 1102'de (1690/91) Bolu mutasarrıfı oldu. O sene orada katledildi. Zâlim ve baskıcıydı. (I. 226/27)

Ahmed Paşa (Dalgıç) (Dalgıç) Çavuşluktan yetişip su nâzırı ve mimarı olmuştur. 1007'de (1598/99) Erzurum, sonra Şam, Haleb ve Silistre beylerbeyiliklerinde bulundu. Kalenderoğlu şakîsi Bursa üzerine yürüyünce harbe gönderildi. Şevvâl 1016'da (Ocak-Şubat 1608) Manyas Gölü harbini kaybedip kendisi yaralanmış ve birkaç gün sonra vefat eylemiştir. (I. 207)

Ahmed Paşa (Damad-ı Şehriyârî) Enderûn'dan yetişerek 1021'de (1612) çukadar-ı şehriyârî, hasodabaşı, 1022'de (1613) yeniçeri ağası oldu. Birkaç ay geçince 1023 (1614) başlarında vezirlikle Rumeli valisi oldu ve III. Murad'ın 7 kızından biri ile nikâhlandı. 1025'de (1616) ikinci defa Rumeli valisi oldu. 1026'da (1617) Şam valisi olup 1027'de (1618) azledilmiş olarak vefat eyledi. (I. 209/10)

Ahmed Paşa (Damad-ı Şehriyârî) (Seyyid) Damad Süleyman Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve 1194'de (1780) mîrimîran rütbesiyle Bozok mutasarrıfı oldu. Receb 1195'de (Temmuz 1781) Mora muhassılı olup Şevvâl 1196'da (Eylül 1782) vezirlikle Girit valisi oldu. 8 Cemaziyelâhir 1198'de (29 Nisan 1784) Hadice Sultan ile nikâhlandı ve Receb'de (Mayıs-Haziran 1784) Anadolu valisi ve İsmail seraskeri oldu. Cemaziyelevvel 1199'da (Mart 1785) Silistre seraskeri oldu. Rebiyülâhir 1201'de (Ocak-Şubat 1787) Konya, Şevvâl'de (Tem-

muz-Ağustos 1787) Erzurum valisi olup Muharrem 1202'de (Ekim 1787) Hadice Sultanı ile düğün töreni yapıldı. Sonra Sofya seraskeri olup giderken Rebiyülevvel 1204'de (Kasım-Aralık 1789) Rumeli valisi oldu ve ardından tekrar Mora valisi olup Ramazan 1205'de (Mayıs 1791) Boğaz muhafızlığıyla Hünkârîskelesi'nde oturdu. Sonra Sivas valisi ve sonra Kırşehir mutasarrıfı, 1211'de (1796/97) Yenişehir mutasarrıfı, 1212'de (1797/98) ikinci defa Sivas valisi olup 1213'de (1798/99) Kıbrıs'a memur olarak Karahisar-ı Sâhib mutasarrıfı oldu. 1213'de (1798/99) Erzurum valisi oldu. Oralarda vefat eyledi. Zeki, akıllı ve tedbirli idi. Oğulları, Alâeddin Paşa ve Osman Paşa'dır. (I. 275)

Ahmed Paşa (Debbağ) Mûsâ Paşa'nın kethüdâsı olup Zilhicce 1057'de (Ocak 1648) Haleb beylerbeyi oldu. Şa'bân 1058'de (Ağustos-Eyül 1648) azledilip sonra Antakya beyi oldu. 1067 (1657) senesine doğru vefat etmiştir. (I. 218)

Ahmed Paşa (Defterdar) İstanbulludur. Çivizâde Mehmed Efendi'nin dairesinden yetişerek cebecibaşı ve 1072'de (1661/62) başdefterdar olmuştur. 22 Muharrem 1076'da (4 Ağustos 1665) vezirlik verildi. 5 Cemaziyelâhir 1086'ya (27 Ağustos 1675) kadar hizmetinde devam edip o gün Mısır valisi oldu. 27 Safer 1087'de (11 Mayıs 1676) Mısır halkı para tahsilinde gösterdiği şiddetten dolayı bunu hapsedince azledilmiştir. Muharrem 1088'de (Mart 1677) Diyarbekir valisi olup 1089'da (1678) azledildi. 1090'da (1679) Bosna valisi olup Kamaniçe Kalesi'nin tahririne memur oldu. 1093'de (1682) Temeşvar valisi oldu. Vilayet askeriyle Viyana kuşatmasında hazır bulundu ve orada 1094'de (1683) eceliyle vefat etmiştir. Akıl ve rüşd sâhibiydi. Oğulları Ömer Paşa ile Mehmed Bey'dir(→). Küçükmustafapaşa'daki Molla Husrev Mescidi'ne minber koymuştur. (I. 223)

Ahmed Paşa (Deli) Belgrad'ın ileri gelenlerinden olup mîrimîran olmuştur. Safer 1206'da (Ekim 1791) ihanetinden dolayı idam edilmiştir. (I. 271)

Ahmed Paşa (Deli) Talihin yardımıyla beylerbeyi pâyesini aldı. 1015'de (1606/07) Konya beylerbeyi oldu. Zamanında Damköylü Mustafa isyan edip onu, kadı Çalıkzâde Abdurrahman Efendi'yi ve nâibi Halil Efendi'yi şehid eyledi. O şakî de kısasen katledildi. (I. 207)

Ahmed Paşa (Derviş) Arnavut beylerinden olup 1157'de (1744) Prizren ve 1158'de (1745) Dukagin mutasarrıfı olup birkaç sene sonra vefat eylemiştir. (I. 249)

Ahmed Paşa (Dizdarzâde) Boşnakdır. Bosna Valisi Mehmed Paşa'nın kethüdâsı olup Hersek mutasarrıfı oldu. Rebiyülevvel 1109'da (Eylül-Ekim 1697) Bosna beylerbeyi oldu. O sene düşman Bosna'ya sarkıntılık eylemekle yanına bazı paşalar tayin olunarak harbetmiş ve o sene sonunda (1698 ortaları) Hersek beylerbeyi olmuştur. 1114'de (1702/03) Yanova ve 1116'da (1704/05) İnebahtı muhafızı olup vezirlik verildi. 1123'de (1711) ikinci defa Bosna valisi, 1125'de (1713) Avlonya sancağıyla Hotin muhafızı, 1126'da (1714) Yanya ve İşkodra, sonra Özi valisi, sene sonunda Rumeli ve 1127'de (1715) üçüncü defa Bosna valisi oldu. 1128'de (1716) azledip Bihke'ye

gönderilmiş ve Muharrem 1129'da (Aralık 1716/Ocak 1717) vefat etmiştir. (I. 240)

Ahmed Paşa (Doğancı) (Hacı) Kızıl Ahmed Paşa'nın torunlarından ve İsfendiyar sülâlesindendir. Enderûn'da yetişerek çakırcıbaşı olmuştur. Ramazan 963'de (Temmuz 1556) büyük mîrahûr ve Rebiyülâhir 965'de (Ocak-Şubat 1558) Konya, sonra Rumeli beylerbeyi, 971'de (1563/64) Şam ve 979'da (1571/72) ikinci defa Konya valisi oldu. II. Selim ve III. Murad'a nedim oldu. 996'da (1588) vefat eylemiştir. Yaşı 100'ü aşkınken padişahla ava gider, doğancılıkta usta bir zat idi. 930'da (1524) türbesinin bulunduğu Doğancılar meydanı yanındaki hamamı yaptırmıştır. (I. 204)

Ahmed Paşa (Dukaginzâde) "Duka" Arnavutça "Bey" karşılığıdır. Menebor dukasının benzersiz iki oğlu olduğunu II. Mehmed (Fâtih) işitmiş ve şunlar İslâm olsalar diye hatırlarına gelmiştir. Manevî nüfuzunun etkisiyle İstanbul'a kaçıp Müslüman oldular ve isimleri Ahmed ve Mahmud konup mâbeyne alındılar. Mahmud vefat eyledi ve Ahmed Bey, beylerden oldu. I. Selim (Yavuz) devrinde vezirazam oldu. 920'de (1514) Amasya kışlağında katledilerek vefat etmiştir. Âlim ve fâzıldı. Oğlu Mehmed Paşa'dır. (I. 195)

Ahmed Paşa (Ekmekçizâde) Edirnelidir. Cizyedar, mukataacı, defterdar oldu. 1007'de (1598/99) Satırcı Mehmed Paşa'nın azlinde ayrılarak malları müsâdere olundu. Az vakitte defterdar vekili oldu. I. Ahmed devri (1603-1617) başlarında vezirlikle başdefterdar oldu. 1021'de (1612) Rumeli ve sonra Haleb valisi oldu. 1024'de (1615) sadâret kaymakamı oldu. 1026'da (1617) sadâret değişiminde fazlaca üzülüp vefat etti. Bin yük akçesi çıktı. Şehzâdebaşı'nda bir medrese yaptırmıştı ki, orada defnolundu. Ereğli'de tamamlanmamış bir hanı vardır. 10 seneden fazla defterdar olup Murad ve Nasûh Paşalar, azlettirmeyi başaramadılar. Çok yalancı olması sadrâzam olmasına engel oldu. Hesap işlerinden anlardı. (I. 209)

Ahmed Paşa (Emir) Yükselerek Silifke paşası oldu. Muharrem 1113'de (Haziran 1701) katledildi. Kötü yönetimi şikâyete sebep olmuştu. (I. 232)

Ahmed Paşa (Emir) (Seyyid) Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip zağarcıbaşı, Safer 1163'de (Ocak 1750) kul kethüdâsı, 14 Cemaziyelevvel 1163'de (21 Nisan 1750) yeniçeri ağası, Safer 1164'de (Ocak 1751) vezir rütbesiyle Sayda valisi ve ardından Haleb valisi, Şa'bân 1165'de (Haziran-Temmuz 1752) Kars ve Şevvâl'de (Ağustos-Eylül) Sayda valisi olmuştur. Muharrem 1167'de (Kasım 1753) vefat eyledi. (I. 254)

Ahmed Paşa (Evliya) (Sarhoş) (Hacı) Hasekilikten yetişip 26 Safer 1171'de (9 Kasım 1757) bostancıbaşı oldu. 2 Safer 1172'de (5 Ekim 1758) ayrıldı. Receb 1180'de (Aralık 1766) surre emini oldu. Döndükten sonra kapıcılar kethüdâsı oldu. Zilka'de 1181'de (Mart-Nisan 1768) çavuşbaşı, Safer 1182'de (Haziran-Temmuz 1768) mîrahûr-ı evvel ve Şevvâl'de (Şubat 1769) sadâret kethüdâsı oldu. Rebiyülâhir 1183'de (Ağustos 1769) hastalık bahanesiyle orduyla gitmeyip İstanbul'da kaldı. Harp çıkınca Edirne'ye asker sevkine memur edildi. 1184'de (1770) vezirlikle asker sürücüsü oldu. Şa'bân 1184'de (Kasım-Aralık 1770)

sadrazam değişiminde sadâret kaymakamı oldu. Birkaç gün geçip sadrazam gelince Tulça'ya ve sonra Silistre'ye memur oldu. Receb 1184'de (Ekim-Kasım 1770) orduya memur edildi. Şevvâl 1184'de (Ocak-Şubat 1771) Niğbolu muhafızı ve Muharrem 1185'de (Nisan-Mayıs 1771) Vidin muhafızı oldu. Zilka'de 1185'de (Şubat 1772) vefat etti. Niğbolu'da defnedildi. Makama münasip söz bulur, temiz dilliydi. (I. 264; IV. 893)

Ahmed Paşa (Fâzıl) Köprülü Mehmed Paşa'nın büyük oğludur. 1045'de (1635/36) doğmuştur. Karaçelebizâde Abdülaziz Efendi'den mülâzim olup müderris oldu. 1061'de (1651) sahn müderrisi olup birden Zilhicce 1069'da (Ağustos-Eylül 1659) vezirlikle Erzurum valisi, 1071'de (1660/61) Şam valisi oldu. O sene Zilka'desinde (Temmuz 1661) İstanbul kaymakamı oldu. Muharrem 1072'de (Eylül 1661) rikâb-ı hümâyûn kaymakamı oldu. O sene 7 Rebiyülevvel'de (31 Ekim 1661) babasının vefatında sadrazam oldu. 26 Şa'bân 1087'de (3 Kasım 1676) vefat eyledi. Âlim, fâzıl, cömert, iyiliksever, savaşçı, marifet ve himmet sâhibiydi. Na'şı İstanbul'a getirilip babasının yanına defnedildi. Hastalığı 24 gün sürüp Ergene'de Karabiber Çiftliği'nde yatağa esir olmuştur. Dikilitaş'da (Çemberlitaş) cami, kütüphane ve Vezir Hanı bulundur. Kandiye'de de camii vardır. Girit ve Nemçe üzerine serdârlığında büyük hizmet ve fetihlerde bulundu. Bir ayıbı, çok içmesiydi. (I. 222)

Ahmed Paşa (Fenarîzâde) Şeyhülislâm Şemseddin Fenarî'nin oğludur. Tahsil görüp devlet hizmetine girdi ve Otlukbeli savaşında esir oldu. Sonra oradan da Hind'e kaçıp buradan Osmanlı ülkesine döndü. Kısa süre sonra başdefterdar olup 880'de (1475/76) nişancı oldu. 887'de (1482) azledilip 890'da (1485) vezir oldu. 902'de (1496/97) ayrılıp Bursa'da oturdu. Kısa süre sonra vefat eyledi. Fâziletli ve tedbirliydi. (I. 194)

Ahmed Paşa (Frenk) Enderûn'dan yetişerek bostancıbaşı ve sonra beylerbeyi oldu. Bir aralık Tunus beylerbeyi dahi olmuştur. Başka görevlerde bulunduktan sonra 958'de (1554) vefat eylemiştir. (I. 198)

Ahmed Paşa (Frenk) Tersaneden yetişip tersane kethüdâsı olmuştur. Ayyaş olduğundan 1070'de (1659/60) gemisindeki esirler zincirlerinden boşanıp zâbitleri katlederek bunu esir etmişler ve gemi kapdanı kendisini denize atınca donup vefat etmiştir. (I. 219)

Ahmed Paşa (Gedik) Yeniçeridir. Yiğitliğiyle yükseldi. İshak Paşa'ya damad olarak savaşlardaki hizmeti, vezirlik ve serdârlık makamlarına ulaştırdı. Bosna, İşkodra ve Konya muharebelerinde yararlık gösterdi. 878'de (1473/74) sadrazam oldu. 882'de (1477/78) azledilip hapsedildi. 884'de (1479) kapdan-ı deryâ olup sonra yine serdâr oldu. 887'de (1482) katledildi. II. Mehmed (Fâtih) fetihleri çok olduğundan suçlarını affederlerdi. Sâdık ve gayretliydi. İstanbul'da adıyla anılan bir mahalle vardır. (I. 193)

Ahmed Paşa (Genç) Ca'fer Paşa'nın oğlu ve Topal Yusuf Paşa'nın yeğenidir. Beylerden oldu. Amcasının vefatında 1128'de (1716) Sayda beylerbeyi oldu. 1130'da (1718) vezirlikle Selânik ve 1133'de (1721) Konya valisi oldu. Sonra vefat eyledi. (I. 241)

Ahmed Paşa (Hacı Beyzâde) Babasının vefatında Lahsa beyi ve 987'de (1579) Tiflis beylerbeyi olup 988'de (1580) azledildi ve daha sonra vefat etti. (I. 203)

Ahmed Paşa (Hacı Eyvadzâde) Beylerdendir. 1054'de (1644) Teke mîrlivâsı oldu. Sonra vefat etmiştir. (I. 215)

Ahmed Paşa (Hacı) İshak Paşa'nın oğludur. 1161'de (1748) babasının vefatında mîrimîranlıkla Çıldır valisi oldu. Zilka'de 1161'de (Kasım 1748) vezirlik verildi. 1168'de (1755) Van valisi oldu. Sonra tekrar Çıldır valisi olup eşkıyalığa kalkışması yüzünden Rebiyülâhir 1173'de (Kasım-Aralık 1759) azledildi. Anadolu'ya çıkması emrine uymayıp firar eylemesi üzerine o sene içinde idam olundu. (I. 256)

Ahmed Paşa (Hacı) Başmuhasebe kesedarı iken Safer 1169'da (Kasım 1755) birden defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. Muharrem 1170'de (Ekim 1756) azledildi ve sürgüne gönderildi. Rebiyülâhir 1170'de (Ocak 1757) geri dönüp Cemaziyelevvel'de (Şubat 1757) ikinci defa defterdar oldu. Ramazan 1171'de (Mayıs 1758) azledilip Cemaziyelâhir 1172'de (Şubat 1759) mîrimîranlıkla Alâiye mutasarrıfı oldu. Receb 1173'de (Şubat-Mart 1760) isteği üzerine hâcegânlığa iade olundu. 2 Zilhicce 1173'de (16 Temmuz 1760) üçüncü defa defterdar oldu. 30 Cemaziyelevvel 1174'de (7 Ocak 1761) vezirlik verildi. Şevvâl 1175'de (Mayıs 1762) Mora valisi ve 1176'da (1762/63) Ağrıboz ve sonra Mısır valisi oldu. Rebiyülevvel 1178'de (Eylül 1764) orada vefat eylemiştir. Tedbirli, idareciydi. Oğlu Ali Bey'dir(→). (I. 258/59)

Ahmed Paşa (Hacı) Bolu ahâlisinden ve servet ve şöhret sâhiblerindendi. Surre eminliğini talebi sırasında Muharrem 1200'de (Kasım 1785) vezir rütbesiyle Cidde valiliğine atanıp câizesi dahi ricası üzerine affedilmiştir. Receb 1201'de (Nisan-Mayıs 1787) vefat eyledi. (I. 270)

Ahmed Paşa (Hacı) Boluludur. Kapıcıbaşı ve Bolu voyvodası olup orada meşhur oldu. Sonra vezirlikle Cidde valisi oldu. Gitmeden önce 1 Şevvâl 1211'de (30 Mart 1797) vefat eyledi. Üsküdar'da Nuhkuyusu'nda defnedildi. (I. 274)

Ahmed Paşa (Hacı) Taşra adamıdır. Kapıcıbaşı, sonra mîrimîran olup Kaza-i erbaa mutasarrıfı oldu. Kısa süre sonra görevden alındı. 14 Ramazan 1274'de (28 Nisan 1858) vefat etti. Hüdâî Dergâhı'nda medfundur. (I. 298)

Ahmed Paşa (Hafız) (Damad-ı Şehriyârî) Küçük Osman Paşa'nın oğludur. Babası sâyesinde kapıcıbaşı ve mîrimîran olmuştur. Safer 1135'de (Kasım 1722) Sayda beylerbeyi olup 1136'da (1723/24) vezirlik verildi, Hadice Sultan'la nikâhlanıp kubbe veziri oldu. 1140'da (1727/28) Yenişehir sancağı arpalık verilip, Rebiyülevvel 1143'de (Eylül-Ekim 1730) kapdan-ı derya olduysa da Rebiyülâhir'de (Ekim-Kasım 1730) tekrar Sayda valisi olmuştur. 1145'de (1732/33) Hamid mutasarrıfı olup 1146'da (1733/34) Rumeli valisi, 1147'de (1734/35) Ağrıboz muhafızı ve 1148'de (1735/36) Hanya muhafızı oldu. Receb 1148'de (Kasım-Aralık 1735) vefat eylemiştir. (I. 246)

Ahmed Paşa (Hain) Arnavutdur. Haremde terbiye görüp yetişerek yeniçeri ağalığı ile çıkarılmıştır. Belgrad'ın fethinde Rumeli beylerbeyi ol-

du. 927'de (1521) üçüncü vezir oldu. 929'da (1523) sadrazamlığın İbrahim Paşa'ya verilmesini çekemeyip Mısır valiliğine talip olmakla oraya gönderildi. Rebiyülâhir 930'da (Şubat 1524) isyan eyledi. Bu sebepten saltanat bağlıları, onu 12 gün sonra Mısır'dan kaçırdılar. 13 gün sonra katledildi. Bu kötü hareketi "hain" lakabı almasına sebep olmuştur. Kibirli, haset, divane-meşrep ve kötü bir şahıstı. Kethüdâsı İskender Ağa, devlete sâdık olmakla bunun isyanında Trabzonlu Mehmed Bey'le birleşerek adı geçeni yok eylediler. (I. 196)

Ahmed Paşa (Hamalızâde) Bağdad Valisi Ahmed Paşa'nın kethüdâsıdır. Mîrimîran olmuştu. 1144'de (1731/32) vezirlik verildi ve Hemedan muhafazasına memuren Rakka valisi oldu. 1145'de (1732/33) Basra valisi olup 1146'da (1733/34) azledildi. 1147'de (1734/35) tekrar Rakka valisi olup 1148'de (1735/36) İran seraskerinin maiyetine memur oldu. Sonra Kars ciheti seraskeri oldu. 1157'de (1744) hastalığından dolayı istifa etmekle Erzurum muhafazasına memur oldu. Sonra Rakka valisi oldu. Harpden dönüşte zulmü meşhur olunca Safer 1158'de (Mart 1745) azledildi ve Rodos'da ikamet etmesine emir gönderildi. Mübaşiri mîrahûr ağayı avenesi yardımıyla savup Mercidabık'da firar eyledi. Çıkması beklenen bir gaile o sene Cemaziyelevvel'de (Haziran 1745) vefatıyla yok oldu. Oğlu Ömer Paşa ve damadı ricâlden Selim Ağa'dır. (I. 249)

Ahmed Paşa (Hamamcızâde) Tersaneden yetişip riyâle olmuştu. 1201'de (1786/87) azl ve hapsedilip sonra tersane kethüdâsı oldu. O sene Rusya'ya savaş açılmakla 1202'de (1787/88) Tuna donanması başbuğu olup Şevvâl 1205'de (Haziran 1791) vezirlik verildi. 1206'da (1791/92) Silistre valisi ve buradan Edirne valisi olup dağlı eşkıyasını cezalandırmaya memur oldu. Buradan da Belgrad muhafızı ve 1207'de (1792/93) Tırhala valisi oldu. Cemaziyelevvel 1208'de (Aralık 1793) vefat eyledi. Sâdık ve gayretliydi. (I. 273)

Ahmed Paşa (Hasağası) Sivaslıdır. Hasağalığından yetişip mîrimîran olarak Kıbrıs nizamına memur oldu ve Teke mutasarrıflığı verildi. 1177'de (1763/64) vezir rütbesiyle Konya valisi olup Rebiyülevvel 1178'de (Eylül 1764) Kilis ve Az'az sancakları verilmiştir. Orada vefat etti. Oğlu İsmail Bey'dir. (I. 259)

Ahmed Paşa (Hazinedarzâde) (Hacı) Osman Paşa'nın akrabasından olup damadı olmuştur. Bu suretle mîrimîran olup bazı yerlere kaymakam oldu. 1269 (1852/53) ve 1273'de (1856/57) iki defa Lâzistan mutasarrıfı ve Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) Sivas mutasarrıfı oldu. 1277'de (1860/61) azledildi ve İstanbul'a geldi. 1284 (1867/68) yılına doğru vefat etmiştir. Yumuşak huylu ve dürüsttü. (I. 300)

Ahmed Paşa (Hersekzâde) Hersek hâkiminin oğludur. Esir düştü ve Müslüman oldu. Sarayda terbiye olunup mîrialem ve 889'da (1484) Anadolu beylerbeyi oldu ve düşmana esir olup kurtulduktan sonra kapdan-ı deryâ oldu. 894'de (1489/90) yine Anadolu beylerbeyi oldu. Sonra vezir oldu. 902'de (1496/97) sadrazam olup 903'de (1497/98) azlolundu. 910'da (1504/05) ikinci defa sad-

razam oldu. 913'de (1507/08) kapdan olup 917'de (1517) üçüncü defa sadrazam oldu, o sene azledildi. 918'de (1512) dördüncü defa sadrazam olup 920'de (1514) azledildi ve Bursa muhafızı oldu. 922'de (1516) vefat eyledi. Bursa'da medfundur. Tedbirli, âlim, akıllı ve cesurdu. (I. 195)

Ahmed Paşa (Hezârpâre) Tavşantaşı'nda bir sipahinin oğludur. Kalemi çabuk kâtip olmakla defterdar Ömer Efendi'nin yardımıyla Kara Mustafa Paşa'ya bağlanıp büyük tezkireci olmuştur. Mehmed Paşa'nın sadrazamlığında çokça mal verip mevkûfatî olarak sonra defter emini oldu. 1056'da (1646) vezirlikle başdefterdar olup 1057'de (1647) sadâret kaymakamı oldu. Bir ay sonra 16 Şa'bân 1057'de (16 Eylül 1647) sadrazam olup Beyhan Sultan ile nişanlanmıştır. Receb 1058'de (Ağustos 1648) oğlu Bâkî Bey'i evlendirmek için düğün töreninde iken muhaliflerinin önde gelenlerince tutulup Sofu Mehmed Paşa'nın konağı ahırına kapatıldı. 17 Receb 1058'de (7 Ağustos 1648) boğduruldu. Eşkıya ve hainler, ölüsünü hırslarından "pâre pâre" etmeleriyle o adı almıştır. Zeki, güzel konuşur, zamanın mizacına hâdimdi. Baltalimanı'nda bir çeşmesi vardır. Oradaki dut ağaçlarını diktirmiştir. Kardeşi İbrahim Paşa ve oğlu devlete hizmet etmişlerdir. (I. 216)

Ahmed Paşa (Hıramî) Dugalıdır. Sadrazam Siyâvuş Paşa'ya damad olduğundan Şevvâl 1003'de (Haziran 1595) Yeniçeri ağası oldu. Cemaziyelâhir 1004'de (Şubat 1596) azledildi. Sonra da Bosna beylerbeyi oldu. Azilden sonra 1009'da (1600/01) Tebriz beylerbeyi olup 1010'da (1601/02) azledildi. 1011'de (1602/03) İstanbul'da vefat etmiştir. Savaklar'da medfundur. Fethiye'de cami yaptırdı. (I. 206)

Ahmed Paşa (Hızır Beyzâde) İstanbul kadısı Hızır Bey'in oğludur. Sinan Paşa ve Ya'kub Paşa'nın kardeşidir. Yaşı 20'ye varmadan sahn müderrisi olmuştur. Kardeşinin gözden düşüşünde azledildi. Bir aralık Üsküp kadısı ve müderrisi oldu. 886'da (1481) sahn müderrisi ve sonra Bursa müftüsü oldu. 927'de (1521) vefat eyledi. Kabri Bursa'da Emir Sultan'ın yanındadır. Fâzıl. yumuşak huylu ve fakir dostuydu. Orada Müftü Medresesi'ni yaparak kitaplarını vakfeyledi. Oğlu Hızır Bey'dir(→). (I. 196)

Ahmed Paşa (Kabakulak) Boşnaktır. Yükselerek çavuşbaşı oldu. 1095'de (1684) Rumeli pâyesiyle Kastamonu valisi, sonra 1101'de (1689/90) vezirlikle Boğaz muhafızı ve oradan Anadolu valisi oldu. 1102'de (1690/91) harpde topla şehid olmuştur. (I. 227)

Ahmed Paşa (Kalaylıkoz) Kayseri'de bir köyde doğdu. Saraya girerek baltacı oldu. Sonra dârüssaâde ağasıyla yakınlık kurarak Cidde valisi oldu. 1099'da (1688) kapdan-ı deryâ olup 1101'de (1689/90) azledilip Limmi muhafızı oldu. 1102'de (1690/91) Trabzon, 1103'de (1691/92) Sivas, 1104'de (1692/93) Kıbrıs valisi olup 1105'de (1693/94) İstanbul kaymakamı oldu. Kısa süre sonra Diyarbekir, yine o sene Bağdad valisi, 1108'de (1696/97) Adana ile Azak muhafızı olup aynı yıl oradan firar eyledi. 12 Şevvâl 1114'de (1 Mart 1703) vezirliği geri verilerek Kandiye muhafızı oldu. 28 Cemaziyelevvel 1116'da (28 Eylül 1704) sadrazam oldu. 23 Şa'bân 1116'

da (21 Aralık 1704) azlolunup Limni'ye sürüldü. 1117'de (1705/06) Hanya muhafızı, Rebiyülâhir 1118'de (Temmuz 1706) İnebahtı muhafızı olup Ramazan'da (Aralık 1706) emekli edildi. Cemaziyelâhir 1122'de (Ağustos 1710) Kandiye, 1125'de (1713) İnebahtı, 1126 (1714) başlarında Trabzon valisi oldu. Aynı yıl Zilhicce'de (Aralık 1714) vefat eyledi. Yaşı 70'di. Safdil, süs ve gösterişe düşkündü. Lâkabı sarıklara yeni bir düzen vermeye uğraşmasından gelir. (I. 237/38)

Ahmed Paşa (Kara) Arnavutdur. Rüstem Paşa'nın kardeşidir. Enderûn'da eğitim görüp kapıcıbaşılıkla çıktıktan sonra yeniçeri ağası olup 936'da (1530) ayrılmış ve sonra Rumeli beylerbeyiliğine gönderilmiş ve Fatma Sultan ile evlenmesinin ardından vezirlik verilmiştir. Senelerce ikinci vezir iken 960'da (1553) sadrazam oldu. 962'de (1555) katledildi. Camiinde defnedildi. Gazi, gayretli, herkese haddince riayet eder, insaflı bir zat idi. Bir defa İran şahının ordusuna gece baskını yapıp perişan etmiş ve Temeşvar'da dahi serdâr olup harbi kazanmıştı. Topkapı'da bir cami yapıp vefatında eksik kalınca kethüdâsı Husrev Bey 967'de (1559/60) tamamlamıştır. (I. 198)

Ahmed Paşa (Kara) Kayserilidir. Yükselerek 1040'da (1630/31) kapıcılar kethüdâsı, 1042'de (1632/33) mîrahûr-ı evvel ve 1043'de (1633/34) vezirlikle Mısır valisi oldu. 1045'de (1635/36) azledilip zâlimliğinden dolayı katledildi. Gözü kara ve cesurdur. (I. 212/13)

Ahmed Paşa (Kara) Yükselerek Bosna'da Kilis (Klis) mutasarrıfı oldu. 1133'de (1721) emekli oldu ve sonra vefat etti. (I. 241)

Ahmed Paşa (Kara) Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip kul kethüdâsı oldu. 4 Cemaziyelevvel 1199'da (15 Mart 1785) yeniçeri ağası oldu. 8 Zilka'de 1199'da (12 Eylül 1785) vezirlikle Hotin valisi, Ramazan 1200'de (Temmuz 1786) Bender muhafızı oldu. Bir aralık azledildiyse de 1201'de (1786/87) tekrar Bender muhafızı oldu. Bender'i iyi muhafaza edemeyişinden dolayı 13 Cemaziyelevvel 1204'de (29 Ocak 1790) idam olundu. (I. 271)

Ahmed Paşa (Kara Mütesellim) (Seyyid) Moralıdır. Orada bir hayli zaman mütesellim oldu. Mîrimîran olarak 1176'da (1762/63) Varna muhafızı olmakla Yenişehir mutasarrıflığı verildi. Receb 1189'da (Eylül 1775) beylerbeyi pâyesiyle Hanya muhafızı ve 1190'da (1776) Mora valisi olup vezirlik verildi. 1191'de (1777) azledildi. Sonra ikinci defa Girit yani Hanya valisi, 1195'de (1781) ikinci defa Mora valisi, 1196'da (1782) üçüncü defa Hanya valisi, o sene Kandiye ve 1198'de (1784) Vidin valisi oldu. Sonra vefat eyledi. (I. 269)

Ahmed Paşa (Karaca) II. Mehmed'in (Fâtih) beylerinden olup beylerbeyi pâyesi verildi. Belgrad savaşlarında bulundu. 893'de (1488) katledilerek vefat etti. Oğlu İskender Bey'dir(→). (I. 193)

Ahmed Paşa (Karacinoğlu) I. Selim'in (Yavuz) sâdık adamlarından olarak savaşlarda bulundu. Mükafat olarak Kemah muhafızı oldu ve 927'de (1512) beylerbeyi pâyesi verildi. Sonra Maraş beylerbeyi oldu. 930 (1524) tarihinde vefat eylemiştir. Oğlu Mahmud Ağa'dır(→). (I. 196/97)

Ahmed Paşa (Kavanos) (Söhrabî) Rus asıllıdır. Silahdar Hüseyin Pa-

şa'nın kölesi olup Enderûn'dan yetişti. Hasoda'dan sırkâtibi ve güğümbaşı ve 1090'da (1679) hazine-i hümâyûn kethüdâsı oldu. 1099'da (1688) vezirlikle Basra valisi, ardından Musul valisi ve 1101'de (1689/90) Boğaz muhafızı, 1102'de (1690/91) Sakız muhafızı, 1103'de (1691/92) Sayda valisi, 1106'da (1694/95) Bozcaada muhafızı ve o sene Diyarbekir valisi olup 1107'de (1695/96) vezirliğinin kaldırılmasıyla emekli olmuştur. 1109'da (1697/98) vezirliğinin geri verilmesiyle Hanya muhafızı ve 1110'da (1698/99) nişancı olup 1114'de (1702/03) ayrılıp emekli olarak Kadıköy'de oturdu. 11 Rebiyülevvel 1115'de (25 Temmuz 1703) sadâret kaymakamı olup 9 Rebiyülâhir 1115'de (22 Ağustos 1703) sadrâzam oldu. O sene 9 Receb'de (18 kasım 1703) azledilip Sakız'a sürüldü. 1116'da (1704/05) İnebahtı muhafızı olup 9 Cemaziyelâhir 1117'de (28 Eylül 1705) vefat etmiştir. Yaşı 50'yi aşkın, kısa, şişman, iyi bir adamdı. Amcazâde Hüseyin Paşa'nın damadıydı. (I. 235)

Ahmed Paşa (Kel) Yeniçeridir. Yükselerek silahdar ağası olup 1130 (1718) yılından 1143 (1730/31) yılına kadar bölük ağalıklarında bulunmuştur. Cemaziyelevvel 1143'de (Kasım 1730) Başbaki kulu olup Receb'de (Ocak 1731) çavuşbaşı, Rebiyülevvel 1144'de (Eylül 1731) sadâret kethüdâsı olup Zilka'de'de (Mayıs 1732) de ayrıldı. 1145'de (1732/33) ikinci defa sadâret kethüdâsı oldu. Muharrem 1147'de (Haziran 1734) vezirlikle şeyhülharem ve Cidde valisi oldu. 1150 (1737/38) yılında vefat etmiştir. Tedbirli ve ileri görüşlüydü. Beyoğlu'nda Ağa Mahallesi'nde çeşme yaptı. Oğlu Ali Paşa ile ricâlden Feyzî Bey ve ulemâdan Velîyeddin Bey'dir. Bir oğlu da İsmail Bey'dir(→). (I. 247)

Ahmed Paşa (Kel) Topçu beylerinden olup 1246'da (1830/31) mîrimîranlıkla Karadeniz muhafızı oldu. Sonra mîrlivâ olarak Tophane'de görev aldı. Sonra Galata zabıta memuru oldu. 1260'da (1844) yaşlı olduğundan ayrıldı. 12 Ramazan 1268'de (30 Haziran 1852) vefat eyledi. Taksim'de bir camiyi yeniden yapmış ve oraya defnedilmiştir. (I. 295/96)

Ahmed Paşa (Kızıl) İsfendiyar Bey'in evlâdındar dır. Kardeşi İsmail Bey'i azlettirip Osmanlı Devleti'nin Kastamonu ve Sivas valisi oldu. Sonra kendisine Mora eyaleti ve paşalık verildi. Orada vefat etti. (I. 192)

Ahmed Paşa (Kirli) (Hacı) Bostancı Ocağı'ndan haseki ağa oldu. Şevvâl 1118'de (Ocak 1707) bostancı, 11 Zilka'de 1123'de (21 Aralık 1711) vezirlikle kapdan-ı deryâ ve 22 Zilhicce'de (31 Ocak 1712) İstanbul kaymakamı oldu. Rebiyülevvel 1124'de (Nisan 1712) tekrar kapdan-ı deryâ oldu. 1125 (1713) başlarında Musul muhafızı, 1126'da (1714) Rodos muhafızı olup 1127'de (1715) katledildi. (I. 238)

Ahmed Paşa (Kocabaş) Küçük İbrahim Efendi'nin mühürdarı olup bu sâyede hâcegân can oldu. 1203'de (1788/89) matbah emini ve Beyhan Sultan kethüdâsı oldu. 26 Muharrem 1207'de (13 Eylül 1792) çavuşbaşı olarak o sene mîrimîranlıkla Köstendil mutasarrıfı oldu. Azilden sonra Niğde mutasarrıfı oldu. 1211'de (1796/97) tekrar Köstendil mutasarrıfı oldu. Sancaklarda dolaşarak vefat eylemiştir. (I. 274/75)

Ahmed Paşa (Köprülüzâde) (Hafız) Nu'man Paşa'nın oğludur. Rebiyülâhir 1143'de (Ekim-Kasım 1730) kapıcılar kethüdâsı oldu. 12 Şevvâl 1143'de (20 Nisan 1731) vezir rütbesiyle kubbe veziri ve ardından tevkîî oldu. Zilka'de 1145'de (Nisan-Mayıs 1733) Vidin muhafızı, Cemaziyelâhir 1148'de (Ekim-Kasım 1735) ikinci defa tevkîî, 1150'de (1737/38) Rumeli valiliğiyle Sofya'ya memur oldu. Savaşlarda bulunduktan sonra 1153 (1740) tarihinden sonra Selânik valisi oldu. Receb 1157'de (Ağustos 1744) Kandiye, Ramazan 1159'da (Eylül-Ekim 1746) ek olarak Girit ve Zilka'de'de (Kasım-Aralık) Yanya, Rebiyülâhir 1161'de (Nisan 1748) Ağrıboz, Cemaziyelâhir 1164'de (Mayıs 1751) Belgrad, Rebiyülâhir 1165'de (Şubat-Mart 1752) Bosna, Rebiyülâhir 1166'da (Şubat 1753) Özi muhafızlığıyla Silistre ve sonra Ağrıboz, Cemaziyelâhir 1167'de (Nisan 1754) yine Belgrad, sonra üçüncü defa Ağrıboz, 1174'de (1760/61) Vidin, Şevvâl 1177'de (Nisan 1764) Haleb ve Şevvâl 1179'da (Mart-Nisan 1766) Bosna, 1180'de (1766/67) yine Özi, o sene tekrar Selânik ve 1182'de (1768/69) Mısır valisi oldu. 1183'de (1769/70) orada vefat eyledi. Akıllı, fâzıl, olgun ve cesurdu. Kazgancı Mahallesi'ne bir çeşme yaptı. Oğlu Abdülbâkî Bey'dir(→). Bir de Mehmed Tayyib Bey vardır. Köprülü torunlarından Feyzullah Bey, 1208'de (1793/94) vefat etmiştir. Bunlardan biri de Abdülhamid Bey'dir(→). Onun damadı mevâlîden Mehmed Âsım Bey ve bu Âsım Bey'in torunu müderrislerden diğer Âsım Bey'dir. (I. 262/63)

Ahmed Paşa (Küçük) Sipahilerden olup cesurluğundan dolayı 1033'de (1623/24) 500 atlı ile Acemlerle birkaç defa çarpışarak Musul'u geri aldı. Yeğeni Süleyman Bey oraya tayin olundu. Bu sebepten şöhret alıp 1038'de (1628/29) Şam valisi, 1039'da (1629/30) Anadolu beylerbeyi ve 1043'de (1633/34) ikinci defa Şam valisi oldu. 1046 başlarında (1636 ortaları) İran harbinde şehid oldu. Na'şı Şam'a götürülüp defnedildi. Kısa boylu, cesur ve hamiyet sâhibiydi. (I. 213)

Ahmed Paşa (Küçük Çavuş) Ca'fer Çavuş'un oğludur. Küçüklüğünde dergâh-ı âlî çavuşu olduğundan bu adı aldı. Bir saraylı musâhibe ile evlenerek haseki sultanlardan birine kethüdâ oldu. Onun sâyesinde Zilhicce 1057'de (Ocak 1648) yeniçeri ağası oldu. Safer 1058'de (Mart 1648) vezirlikle Anadolu beylerbeyi oldu. Şakî Haydaroğlu tarafından şehid edilmiştir. (I. 216)

Ahmed Paşa (Melek) Antakyalıdır. Hamalızâde Ahmed Paşa'nın divitdarı olup mîrimîran oldu. Bir aralık Adana beylerbeyi oldu. 1172'de (1758/59) Sayda valisi oldu. Sonra azledilip Rebiyülâhir 1178'de (Ekim 1746) Maraş beylerbeyi ve Şevvâl 1178'de (Nisan 1765) Haleb beylerbeyi oldu. Cemaziyelâhir 1179'da (Kasım-Aralık 1765) vezirlik verildi. Şevvâl 1180'de (Mart 1767) Konya ve sonra Cidde valisi olup orada vefat eyledi. Akıllı ve olgun bir vezirdi. Oğullarından Abdurrahman Bey, III. Selim devri (1789-1807) sonlarına yetişti. Diğerleri Abdullah Paşa ve Osman Paşa'dır. (I. 260)

Ahmed Paşa (Mîrahûr) (Damad-ı Şehriyârî) III. Mehmed'in mîrahûru iken tahta çıkmaları üzerine mîrahûr-ı sânî, sonra çukadar-ı şehriyârî

olmuş ve daha sonra Musul beylerbeyi ve padişah damadı olmuştur. 1010 (1601/02) tarihinden sonra vefat etti. (I. 206)

Ahmed Paşa (Mîrahûr) (Damad-ı Şehriyârî) Abazadır. Yükselerek küçük mîrahûr ve sonra Zilhicce 1061'de (Kasım-Aralık 1651) büyük mîrahûr olmuştur. 1064'de (1645) azledildiyse de ardından vezirlikle kubbe veziri olarak Ümmügülsüm Sultan'la evlendi. 1065'de (1655) Bozcaada muhafızlığına gönderilmiştir. 1066'da (1656) orayı muhafazaya muktedir olmamasından geri çağrıldı ve 25 Muharrem 1067'de (13 Kasım 1656) katledildi. Na'şı Selimiye'de medfundur. (I. 218)

Ahmed Paşa (Muytabzâde) Yeniçeri kâtibi ve Zilhicce 967'de (Eylül 1560) başdefterdar oldu. 8 Safer 968'de (29 Ekim 1560) azledildi. Başka görevlerde bulunduktan sonra 985'de (1577) Maraş, sonra Haleb ve Diyarbekir beylerbeyi olmuştur. 990 (1582) yılından sonra vefat eyledi. Kabiliyetliydi ve hesap bilirdi. (I. 203)

Ahmed Paşa (Müfettiş) (Seyyid) Yükselerek 1103'de (1691/92) cebecibaşı, 1104'de (1692/93) Trablusşam beylerbeyi, 1106'da (1694/95) Aydın ve sonra Saruhan ve tekrar Aydın muhassılı oldu. 1113'de (1701/02) Alâiye muhassılı ve sonra Adana valisi ve oradan Teke ve tekrar Kıbrıs muhassılı ve 1126'da (1714) Maraş beylerbeyi olup orada vefat etti. Tedbirli ve güçlüydü. (I. 237)

Ahmed Paşa (Müftîzâde) Babası Silifke müftüsüdür. İçel'de doğup ilim öğrendi. Sonra emirliğe heves edip İçel mütesellimi oldu. Yusuf Ziyâ Paşa, Mısır seferine giderken Cemaziyelevvel 1217'de (Eylül 1802) mîrimîran rütbesiyle İçel sancağıyla Dimyat muhafızı atadı. Sene sonunda vezir rütbesiyle Medine muhafızı ve Cidde valisi oldu. Ancak yollar kapalı olduğundan İçel'de kaldı. Sonra Haleb valisi ve 1221'de (1806) Konya valisi ve ardından Karadeniz Boğazı muhafızı oldu. 1222'de (1807) İçel ve İzmit ek olarak verildi. Ardından Maçin muhafızı oldu. 1223'de (1808) istifa ederek İçel'e gitti. Ardından yine orduya memur olup Tırnova ve Misivri muhafızı oldu. 1225'de (1810) Adana ve Tarsus sancaklarıyle askeri sevkine memur oldu. 1226'da (1811) Bozok mutasarrıfı, 1227'de (1812) Diyarbekir vilayetiyle maden emini, o sene Şa'bân'da (Ağustos 1812) Mora valisi, 1232'de (1817) Bursa ve Kocaeli valisi ve daha sonra Haleb valisi olup Rebiyülevvel 1233'de (Ocak 1818) kapdan-ı deryâ oldu. Şevvâl'de (Ağustos) istifa ederek Bursa mutasarrıfı olup Şevvâl 1234'de (Ağustos 1819) Bozok ve İzmit, 1235'de (1819/20) Diyarbekir, 1236'da (1820/21) Haleb ve ardından Urfa, 1237'de (1821/22) Aydın ve Saruhan, Cemaziyelevvel 1239'da (Ocak 1824) Kars ve hemen ardından Şam valisi oldu. Giderken Humus'da, Ramazan 1239'da (Mayıs 1824) vefat eyledi. Zengin, insaflı ve cesurdu. Kardeşinin oğlu Ali Bey, kapıcıbaşı olmuştur. Kethüdâsı Mehmed Naim Ağa'dır(→). Mora'da iken kethüdâsı Seyyid Osman Ağa'ya dahi kapıcıbaşılık verildi. (I. 286/87)

Ahmed Paşa (Nâzır) Mekteb-i Harbiye'nin ilk yetiştirdiği erkânı- harp talebesindendir. Hızla yükselerek miralay ve mîrlivâ oldu. Rebiyülevvel 1264'de (Şubat 1848) ferik ve Mek-

teb-i Harbiye nâzırı oldu. Kırım savaşında serdâr-ı ekrem Ömer Paşa Ordusu erkânı- harp reisi oldu. Safer 1271'de (Kasım 1858) vezir rütbesi verildi. Muharrem 1272'de (Eylül-Ekim 1855) Kırım Ordusu kumandanı oldu. Barış yapılışının ardından dönüp o sene Şevvâl'de (Haziran 1856) Arabistan Ordusu müşiri ve Şa'bân 1276'da (Mart 1860) ilâveten Şam valisi oldu. Zilhicce'de (Haziran-Temmuz 1860) azledilmiş ve İstanbul'a gelince görevini kötüye kullandığı anlaşılıp rütbesi kaldırılarak yargılanması için Şam'a gönderilmiş, yargılama sonunda Cemaziyelâhir 1277'de (Aralık 1860-Ocak 1861) katledilmiştir. (I. 299)

Ahmed Paşa (Nişancı) İstanbulludur. Yeniçeri kâtibi, Mısır defterdarı ve mîrahûr-ı sânî, sonra Yeniçeri ağası ve 1024'de (1615) Mısır beylerbeyi oldu. Zilhicce 1026'da (Aralık 1617) azledilmiş ve bir müddet sonra vezirlikle nişancı olmuştur. 1030 (Ekim-Kasım 1621) sonunda İstanbul muhafızı ve kaymakamı oldu. Beşinci ayın sonunda çaresiz kalıp gizlendi. Tenhalarda yaşayarak 1032'de (1623) vefat etti. (I. 210)

Ahmed Paşa (Osmi) 1150'de (1737/38) Dağıstan beyi olup 1151'de (1738/39) harbde Osmanlı Devleti'ne bağlanınca o sene kendisine vezirlik rütbesi ve oğlu Mehmed Han'a mîrimîranlık verildi. Sonra İran'a meyletmeleriyle cezalandırıldılar. Rütbeleri kaldırılıp esenlikleri mahvoldu. (I. 249)

Ahmed Paşa (Öküz vefat ettiren) Sancakbeyi olup 1099'da (1687/88) vezirlikle Hersek valisi oldu. Muharebede düşmana esir düşüp 1105'de (1693/94) kurtuldu ve Gazze sancağı verildi. Bir-iki sene sonra vefat eylemiştir. (I. 230)

Ahmed Paşa (Pabuççu) Rizelidir. İstanbul'a geldiğinde Vefa Hanı'nda bir müddet dikici oldu. Sonra tersaneye girip tayfa oldu. Seyyid Ali Kapdan'ın Boğaz muharebesinde yararlığı görülüp 15 sene tersane çavuşu oldu. 1241'deki (1826) yeniçeri vak'asında sadakat göstererek tersane başağası oldu. 1243'de (1827/28) tersane kethüdâsı ve ardından kapıcıbaşılıkla Galata nâzırı olup Ramazan 1244'de (Mart 1829) mîrimîran rütbesiyle kapdan-ı deryâ oldu ve ardından vezirlik verildi ki, düşmanın Boğaz'a düşen bir gemisini tutmuştu. Hafakan hastalığından 6-7 ay hasta yatıp 12 Zilka'de 1245'de (5 Mayıs 1830) vefat eylemiştir. Yaşı 70'e varmış, gayretli, sâdedil bir cesur bir adamdı. Eyüp'de Mihrişah Sultan Türbesi bahçesine defnedildi. (I. 289)

Ahmed Paşa (Pırasa) Mora'da Arhos (Arhoz) müderrisi Ali Efendi'nin oğludur. Arhosluların pırasayı sevmelerinden bu adı kazanmıştır. Babası yerine müderris, sonra voyvoda ve mütesellim olup kapıcıbaşılık verildi. 1158'de (1745) vezirlikle Mora valisi oldu. Sonra bir-iki yere memur edilmişse de emekli oldu. 1170 (1757) yılından sonra vefat eyledi. Âlimdi. (I. 254)

Ahmed Paşa (Pirinççizâde) Yeniçeridir. Turnacıbaşı, sekbanbaşı oldu. 1055'de (1645) kul kethüdâsı ve Şevvâl 1055'de (Kasım-Aralık 1645) yeniçeri ağası, Zilhicce 1055'de (Ocak-Şubat 1646) Biga mutasarrıfı ve ardından üçüncü vezir oldu. 1056'da (1646) Eceâbâd muhafızı ya-

pılarak sürgün edildi. 1057'de (1647) vefat etmiştir. Tarihçiler getirildiği görevlerin adamı olmadığını belirtirler. (I. 215)

Ahmed Paşa (Pulad) Arabdır. Beylerden olup Rebiyülevvel 1144'de (Eylül 1731) Sivas beylerbeyi, Muharrem 1146'da (Haziran-Temmuz 1733) Adana beylerbeyi oldu. Sonra vefat eyledi. Oğlu Çelik Mehmed Paşa'dır. (I. 246)

Ahmed Paşa (Rum) Selâniklidir. Nüzûl emini ve cebecibaşı oldu. 24 Zilhicce 1104'de (26 Ağustos 1693) Rumeli beylerbeyi pâyesiyle başdefterdar oldu. Ramazan 1105'de (Mayıs 1694) vezir rütbesiyle rikâb kaymakamı oldu. Sadâret değişiminde ayrıldı ve hapsedildi. 1106'da (1694/95) Midilli muhafızı olup o sene Ramazan'da (Nisan-Mayıs 1695) katledildi. (I. 229)

Ahmed Paşa (Salbaş) Moralıdır. Enderûn'dan yetişip çukadar ve 1194'de (1780) silahdar oldu. 1195'de (1781) vezirlikle İnebahtı, Ramazan 1199 (Temmuz 1785) ortalarında Bosna, 1202'de (1787/88) Yanya valisi olup sonra vezirliği kaldırıldı ve senelerce Yenişehr-i Fenâr'da oturdu. 1212'de (1797/98) vezirlikle İnebahtı ve 1213'de (1798/99) Mora ve sonra Bender muhafızı oldu. 1216'da (1801/02) Ağrıboz muhafızı olduysa da tekrar Bender'e nakledildi. 1222'de (1807) İbrail'i muhafaza edemediği suçlamasıyla idam olundu. Oğlu ricâlden Ali Zülfikâr Bey'dir. (I. 278)

Ahmed Paşa (Salık) Enderûn'dan yetişme olup 1095'de (1684) çavuşbaşı, 1099'da (1687/88) vezirlikle Tarblusşam valisi olup 1100'de (1688/89) vezirliği kaldırıldı. 1102'de (1690/91) vezirliği geri verilip Bağdad valisi olup 1103'de (1691/92) Basra ve ardından Şam valisi olarak orduya memur edilmiştir. 1104'de (1692/93) vefat etti. (I. 228)

Ahmed Paşa (Sarhoş) Bosnalıdır. Kara Mehmed Paşa'nın kethüdâsı olup 1085'de (1674) Özi beylerbeyi, sonra Konya ve 1088'de (1677) Anadolu ve sonra Eğri ve Özi, sonradan yine Eğri beylerbeyi oldu ve 1095'de (1684) vezirlik verildi. Muharrem 1096'da (Aralık 1684) Yanova muhafızı ve ardından kapdan-ı deryâ, Muharrem 1097'de (Aralık 1685) Haleb valisi ve Engürüs seraskeri oldu. Zilhicce'de (Ekim-Kasım 1686) Anadolu sağ kol sürücüsü, sonra Budin seraskeri, 8 Zilka'de 1098'de (15 Eylül 1687) Bağdad valisi ve Zilka'de 1099'da (Eylül 1688) Anadolu müfettişi oldu. 1101'de (1690) Mısır valisi oldu. Receb 1102'de (Nisan 1691) vefat eyledi. Acele etmez ve inceden inceye araştırır olduğundan işleri kolaylıkla yürütemezdi. (I. 226)

Ahmed Paşa (Sarhoş) Yükselerek Yenişehir beyi olup 1115'de (1703/04) Maraş beylerbeyi olmuştur. Kısa süre sonra vefat etti. (I. 234)

Ahmed Paşa (Sarhoş) 1133'de (1721) Dukagin mutasarrıfı oldu. Cemaziyelâhir 1140'da (Ocak-Şubat 1728) beylerbeyi pâyesiyle Bosna valisi olup 1142'de azledilip Seddülbahir muhafızı ve 1145'de (1732/33) Vidin beylerbeyi olup sonra Dukagin mutasarrıflığıyla gözden uzak kaldı. 1148'de (1735/36) vefat eylemiştir. Oğlu Hüdâverdi Paşa'dır(→). (II. 270; I. 245)

Ahmed Paşa (Sarı) Kadı iken meslek değiştirerek 998'de (1590) Diyar-

bekir defterdarı oldu. Sonra yükselerek Sivas beylerbeyi olup 1012'de (1603/04) Van beylerbeyi oldu. 1013'de (1604/05) birkaç gün hastalıktan sonra vefat etti. Savaşçı ve cesurdu. (I. 207)

Ahmed Paşa (Sarı) Boşnaktır. Beylerden olup Muharrem 1123'de (Şubat-Mart 1711) Özi muhafızı, 1127'de (1715) Rumeli beylerbeyi ve sonra Bosna beylerbeyi oldu. Silahdar Ali Paşa şehid olunca orduya başbuğ atandı ve Şevvâl'de (Ekim 1715) vezir rütbesiyle Belgrad muhafızı olup Belgradlıların kaleyi düşmana vereceklerini hissederek buna karşı koyup bağlılığını göstermiş ve Zilka'de 1128'de (Ekim-Kasım 1716) şehid olmuştur. (I. 239)

Ahmed Paşa (Sarı) Yükselerek Cemaziyelâhir 1115'de (Ekim 1703) çavuşbaşı olmuştur. Şevvâl 1116'da (Şubat 1705) azledildi. Şevvâl 1124'e (Kasım 1712) kadar çeşitli görevlerde bulunup yine çavuşbaşı olmuştur. 1128'de (1716) Trablusşam beylerbeyi, 1129'da (1717) Sakız muhassılı oldu. Cemaziyelâhir 1130'da (Mayıs 1718) vezir rütbesi ve Konya vilayetiyle İran Ordusuna memur oldu. Sonra Diyarbekir vilayetiyle Revan seraskeri olup 1137'de (1724/25) Revan valiliği ilâve olarak verildi. 1143'de (1730/31) Rakka valisi oldu. 1151'de (1738/39) buradan Aydın'da Sarı Beyzâde'nin cezalandırmasına memur olmuş, ancak görevi başaramadan dönüşü ayrılmasına sebep olmuştur. Sonra gene aynı görevle, anılan şakîyi yakalayıp vefat ettirterek namus ve vakarını korumuş ve 1152'de (1739/40) Boğdan tarafında harbe memur olarak orada vefat etmiştir. Doğru ve cesurdu. (I. 247/48)

Ahmed Paşa (Sarı) (Hacı) Köse Ali Paşa'nın kethüdâsı iken tersane beylerinden olup yetişerek kapudâne-i hümâyûn oldu. Azilden sonra 1106'da (1694/95) hapsedilmiş ve sonra vefat etmiştir. (I. 230)

Ahmed Paşa (Sarı) (Tarhuncu) Bosnalıdır. Saraydan bölüğe sipahilikle çıkıp Mûsâ Paşa'ya, sonra Hezârpâre Ahmed Paşa'ya kethüdâ oldu. Ahmed Paşa'nın vefat ettirüldüğü olay öncesi evine çekildi. Zilhicce 1058'de (Aralık 1648/Ocak 1649) Diyarbekir valisi ve vezir oldu. 21 Safer 1059'da (5 Şubat 1649) Mısır valisi oldu. Safer 1061'de (Şubat 1651) azledildi. Sonra Yanya valisi oldu ve Receb 1062'de (Haziran 1652) sadrazam oldu. Rebiyülâhir 1063'de (Mart 1653) katledildi. Üsküdar'a defnedildi. Mağrur olmayan, sâlih, dindar bir adamdı. Kimseye bir kuruş yedirmez oldu. Mal tahsilinde bazı güzel yollar bularak masraftan haylice kıstı. (I. 217)

Ahmed Paşa (Semiz) Arnavutdur. I. Süleyman (Kanunî) devrinde mâbeynden kapıcıbaşılıkla çıkmıştı. Sonra Mihrimâh Sultanzâde Ayşe Hanım Sultan'la evlendi. Bu sebepten 965'de (1558) Yeniçeri ağası oldu. 971'de (1563/64) Anadolu beylerbeyi, sonra Rumeli beylerbeyi olmuştur. Sonra vezir oldu. Sırasıyle ikinci vezirliğe kadar yükseldi. Şa'bân 987'de (Eylül-Ekim 1579) sadrazam oldu. Rebiyülevvel 988'de (Nisan-Mayıs 1580) vefat eylemiştir. Edirnekapı'da medfundur. Tedbirli, akıllı bir vezirdi. Hanım sultandan olan oğulları Osman Bey(→), Mehmed Bey(→), Abdurrahman Bey(→) ve Mustafa Paşa'dır. (I. 202)

Ahmed Paşa (Seydi) Kara Ahmed Paşa'nın Çerkes kölesidir. Cündî

olup mâbeynde bir iç ağasını oyunda hançerle vefat ettirünce gazaba uğrayarak kovuldu. Mîrlivâ, sonra Maraş beylerbeyi ve 1065'de (1655) vezirlikle Anadolu valisi olup Cemaziyelâhir'de (Nisan 1655) azledildi. O sene Haleb valisi oldu. Zilhicce 1065'de (Ekim 1655) Sivas valisi olup 1066'da (1656) Silistre valisi ve 21 Ramazan 1066'da (13 Temmuz 1656) kapdan-ı deryâ oldu. 24 Safer 1067'de (12 Aralık 1656) katledilmiştir. Cesur, kan dökücüdür. Oğlu Mehmed Paşa'dır. (I. 219/20)

Ahmed Paşa (Seyyid) Yükselerek mirâhûr-ı sânî olarak bir aralık Mısır'a gitti. 18 Receb 1173'de (7 Mart 1760) kapıcılar kethüdâsı ve sonra mîrahûr-ı evvel, Safer 1176'da (Ağustos-Eylül 1762) ikinci defa mîrahûr-ı evvel oldu. 20 Ramazan 1176'da (4 Nisan 1763) vezirlikle Selânik valisi ve sonra Ağrıboz muhafızı oldu. 1179'da (1765/66) Cidde valisi olup 1180'de (1766/67) istifa eyledi. 1181'de (1767/68) Mısır'dan hac emiri Sâlih Bey'le beraber çıkıp Ağrıboz muhafızı oldu. Şevvâl 1182'de (Şubat 1769) Selânik valisi oldu. Sonra vefat eyledi. Doğru tavırlıydı. (I. 262)

Ahmed Paşa (Seyyid) Çeteci Abdullah Paşa'nın torunudur. Kapıcıbaşı ve mîrimîran olup sonra Tulça mutasarrıfı oldu. 1185'de (1771/72) vezirlik verildiyse de bu sırada bir harbi kaybedince azledilerek yerine Moralı Ahmed Ağa vekil oldu. Sonra yine Niğbolu mutasarrıfı olup 1187'de (1773) Adana valisi oldu. 1188'de (1774) ayrıldı ve vezirliği kaldırıldı. Sonra vefat etti. (I. 265)

Ahmed Paşa (Seyyid) Hurşid Ahmed Paşa'nın silahdarı ve sonra kethüdâsı olarak kapıcıbaşı olmuştur. Muharrem 1236'da (Ekim 1820) vezir rütbesiyle Selânik ve Kavala ve sonra Köstendil valisi oldu. 1239'da (1823/24) çok borcu olduğundan Dimetoka'ya gönderildi. 1244'de (1828/29) vezirliği verilerek Silistre valisi oldu. 1245'de (1829/30) oranın istilâsında esir oldu. Esirlikten dönüşte vezirliği kaldırılarak kapıcıbaşılık verildi. Gözden düşmüş olarak vefat eylemiştir. (I. 290)

Ahmed Paşa (Seyyid) (Kemankeş) Serçeşme olup 1099'da (1688) sancakbeyi pâyesiyle Bolu mutasarrıfı oldu. 1100'de (1688/89) Konya ve o sene Kastamonu beylerbeyi, 1101'de (1688/90) vezir rütbesiyle Diyarbekir ve 1102'de (1690/91) Anadolu valisi olup muharebede bulunmuştur. 1103'de (1691/92) Köprülüzâde Mustafa Paşa'nın bozgununa sebep olduğu bahane edilip Arabacı Ali Paşa'nın gadriyle Edirne'ye getirilip boğulmuştur. Seyyidlerden, sâdık ve mücâhid bir zat idi. (I. 227)

Ahmed Paşa (Siyahî) 1267'de (1851) mîrlivâ olmuş, daha sonra vefat etmiştir. (I. 296)

Ahmed Paşa (Solakzâde) Deryâ beylerinden olup 1106'da (1694/95) üzerine esirler boşanarak gemisinde şehid eylediler. (I. 229)

Ahmed Paşa (Şehlâ) (Kör) 1123'de (1711) maktül olan Osman Ağa'nın akrabasından Ca'fer Ağa'nın oğlu olup Foça'da doğdu. Amcası Alâiyeli Hacı Ebûbekir Paşa'ya bağlanıp Cidde valiliğinde kethüdâsı olmuştur. Sonra kapıcıbaşı ve kapıcılar kethüdâsı ve çavuşbaşı olup Şa'bân 1150'de (Aralık 1737) sadâret kethüdâsı oldu. 23 Zilka'de 1150'de (14 Mart

1738) vezirlikle sadâret kaymakamı oldu. Cemaziyelâhir 1151'de (Eylül-Ekim 1738) Aydın mutasarrıfı oldu. Zilhicce 1151'de (Mart 1739) rikâb kaymakamı oldu. Ordunun dönüşünün ardından Şa'bân 1152'de (Kasım 1739) nişancı oldu. 27 Rebiyülevvel 1153'de (22 Haziran 1740) sadrazam oldu. 15 Safer 1155'de (21 Nisan 1742) azlolundu. Ardından Rakka valisi ve 1156'da (1743) azledilip kısa süre sonra Sayda valisi, Muharrem 1157'de (Şubat-Mart 1744) Kars seraskeri ve Zilka'desinde (Aralık) Haleb valisi, Rebiyülevvel 1158'de (Nisan 1745) Anadolu eyaletiyle ikinci defa Kars seraskeri olup Zilka'desinde (Aralık) ikinci defa Haleb valisi, Zilka'de 1159'da (Kasım-Aralık 1746) Kandiye ve Zilhicce'de üçüncü defa Haleb, Cemaziyelâhir 1160'da (Haziran 1747) Diyarbekir ve Zilhicce'de (Aralık 1747) Bağdad valisi oldu. Rebiyülevvel 1161'de (Mart 1748) istifa ederek İçel mutasarrıfı oldu. 19 Ramazan 1161'de (12 Eylül 1748) Mısır valisi oldu. Cemaziyelevvel 1163'de (Nisan 1750) Adana, Şa'bân 1165'de (Haziran-Temmuz 1752) dördüncü defa Haleb valisi olmuş ve Rebiyülâhir 1166'da (Şubat 1753) vefat eylemiştir. Maarifperverse de hırs, kıskançlık ve rüşvet ile meşhurdur. Ayakapısı'ndaki Ahmed Çelebi Mescidi'ni tekrar ihya eyledi ve Bandırma Tekkesi ile sebil ve medrese ihya ve imar etti. (I. 253)

Ahmed Paşa (Şeyhzâde) İsmail Paşa'nın oğludur. Ümerâdan olup 1094'de (1683) Tire mutasarrıfı iken vezirlik rütbesiyle İstolni-Belgrad muhafızı oldu. 1105'de (1693/94) Musul, sonra Diyarbekir valisi oldu. Yeni usûller icadıyla halka zulmetmiştir. Halk zulüm ve baskısına dayanamayarak ayaklanınca Malatya'ya gelmiştir. Kapıcıbaşı Hüseyin Ağa gelip orduya memuriyetini kendisine söylemiş ve Ramazan 1106'da (Nisan-Mayıs 1695) vehmine tâbi olarak göbeği üzerinden tabancasını boşaltıp intihar etmiştir. (I. 229)

Ahmed Paşa (Tayyârzâde) Tayyâr Mehmed Paşa'nın oğludur. Beylerden olup sonra vezir oldu. Muharrem 1065'de (Kasım 1654) Haleb, 1066'da (1655/56) Diyarbekir valisi olup azledildi. Rebiyülevvel 1067'de (Aralık 1656/Ocak 1657) yine Diyarbekir ve sonra Şam valisi oldu. 1069'da (1658/59) Abaza Hasan Paşa'nın isyanına katıldığı için onunla beraber katlolundu. Cesur, mağrur ve çok hareketliydi. Köprülü Mehmed Paşa'ya başkaldırdı. Bu sebepten can korkusuna düşüp Abazalarla küçükten beri ülfeti olduğundan onlara bağlanıp âsi oldu. (I. 219)

Ahmed Paşa (Türk) Yükselerek Aydın ve sonra Adana beylerbeyi oldu. 1127'de (1715) harbe memur olup ardından vezirlikle Anadolu valisi oldu. Ramazan 1128'de (Ağustos-Eylül 1716) şehid oldu. Üsküdar'da mektebi vardır. İhtişamı mükemmel bir zat idi. Oğlu Nu'man Bey olup onun oğlu hâcegândan Affân Bey'dir. (I. 239)

Ahmed Paşa (Velîyeddinzâde) Kazasker Velîyeddin Efendi'nin oğludur. Edirne kadısı ve sonra kazasker olmuştur. II. Mehmed'in (Fâtih) dikkatini çekip vezir ve nedim oldu. Sonra vezirlikten azledilip Muradiye ve Orhaniye külliyeleri mütevelliliği göreviyle Bursa'ya gönderildi. Sonra Bursa ve Ankara valisi oldu. 903'de (1497/98) vefat eyledi. Şair, âlim, cö-

mert, kerim, kısırlıkla itham edilmişti ve bekârdı. Bir rivayette saray cariyelerinden Tûtî Kadın'ı alıp ondan bir kızı bile olmuş ve 8 yaşında vefat etmiştir. (I. 193/94)

Ahmed Paşa (Voynuk) Hezargradlı veya Bosnalıdır. Hasbahçede bahçıvan iken yükselip bostancıbaşı oldu. Rebiyülevvel 1053'de (Mayıs-Haziran 1643) yeniçeri ağası ve Şevvâl'de (Aralık 1643) Bosna valisi oldu. Zilhicce'de (Şubat 1644) hapsedildi. Rebiyülâhir 1054'de (Haziran 1644) Adana valisi oldu. 1057'de (1647) azledilip gelince Boğaz Hisarı muhafızı olmuştur. Receb 1058'de (Temmuz-Ağustos 1648) kapdan-ı deryâ oldu. Girit seferine gitti. Foça'da yiğitçe hareket ettiyse de serdâr Deli Hüseyin Paşa ile geçinemedi. Tek başına hareket edip Suda'yı almak fikrinde iken Receb 1059'da (Temmuz 1649) deniz savaşında bir top güllesiyle şehid oldu. Cesur, bencil ve dik kafalıydı. (I. 216)

Ahmed Paşa (Yeğen) Beylerden olup Kamaniçe muhafızı oldu. 1103'de (1691/92) kale müstahfızları elinde şehid oldu. (I. 228)

Ahmed Paşa (Yeğen) Mehmed Ali Paşa'nın yeğenidir. Bu sebepten yükselip Mısır'da miralay, livâ ve ferik oldu. Mehmed Ali Paşa'nın vefatında Mısır'ı terk edip İstanbul'a geldi. 1265'de (1849) vezir rütbesiyle Meclis-i Vâlâ azası olup 1266'da (1850) tekrar Mısır'a dönerek birkaç sene sonra orada vefat eylemiştir. Oğlu Mansûr Paşa, Hıdiv İsmail Paşa'ya damad olduğundan vezirliğe nâil olmuştur. Mehmed Ali Paşa'nın eniştesi Ahmed Bey, II. Mahmud devrinde (1808-1839) kapıcıbaşı olmuştur. (I. 297)

Ahmed Paşa (Zaim) Zeamet sahiplerindendir. Sonra kapıcıbaşı olarak silahdar ağası oldu. Sonra Kırlıca başbuğu olup 1221'de (1806) vezir rütbesiyle Tulça muhafızı oldu. 1224'de (1809) Edirne'de ikamete memur olarak orada vefat eylemiştir. (I. 281)

Ahmed Paşazâde *bak.* Velîyeddin Bey

Ahmed Paşazâde Vezirlerden bazılarının evlâdıdır ki, Karahisarî Ahmed Paşa, Türk Ahmed Paşa ve Gazi Ahmed Paşa gibi, asrımız ortalarına kadar isimleri işitilmiştir. Gazi Ahmed Paşa'nın evlâdından ferik İsmail Paşa vardır. (IV. 680)

Ahmed Pîr Bey (Sultanzâde) II. Murad'ın kızının oğlu ve Karaman emiri İbrahim Bey'in ikinci oğludur. Kardeşi İshak Bey'in yerine buna Konya eyaleti verildi. Ancak kötü idaresi ve kardeşi Kasım Bey'in aldatması yüzünden Konya, Gedik Ahmed Paşa marifetiyle Osmanlı ülkesine katılmış ve bu da kahrından 875'de (1470/71) vefat etmiştir. (I. 192)

Ahmed Pîr Çelebi Maliyeden yetişme olup defterdar olmuştur. 931'de (1525) vefat etti. Sofular'da defnedildi. Lütfüpaşa'da camii ve medresesi vardır. Oğlu Azmî Efendi'dir. (I. 197)

Ahmed Pîr Çelebi (Leyszâde) Nureddin Hamza Efendi'nin oğludur. Müderris, Üsküp kadısı, sonra sahn müderrisi ve iki kere Mısır mollası oldu. 952'de (1545) vefat eyledi. Fâzıl, dindar ve kerimdi. Oğlu Ahmed Çelebi'dir(→). (I. 198)

Ahmed Pîr Efendi (Pîrî Reis) Karamanî Ahmed'in oğlu olup Lârende'de doğdu. Kapdan Hayreddin Paşa'nın hocası olduğundan onun Midilli'deki

medresesine müderris oldu. 960'da (1553) Hayreddin Paşa'nın o sene biten Beşiktaş Medresesi'ne müderris oldu. 963'de (1556) azledildi. Safer 967'de (Kasım 1559) Galata mollası, sonra Eyüp mollası oldu. 973'de (1565/66) vefat eylemiştir. Sâlih bir zat idi. *Vikaye*'yi tercüme eylemiş ve bazı risaleler yazmıştır. (I. 200)

Ahmed Râzî Efendi (Surre Eminizâde) (Hacı) Silahdar Ocağı'nda serhalife olup 1201'de (1786/87) vefat eyledi. Topkapı'ya defnedildi. (I. 269)

Ahmed Re'fetî Bey (Aşçıbaşızâde) (Hacı) (Seyyid) Kalemden yetişip 1198'de (1784) küçük evkaf muhasebecisi oldu. 1202'de (1788) piskopos mukataacısı oldu. Sonra başka görevlerde bulunarak Şevvâl 1218'de (Ocak-Şubat 1804) vefat eyledi. Zeyneb Sultan Camii'nde medfundur. (I. 276/77)

Ahmed Reşid Bey Bâbiâli'den yetişerek hâcegândan olmuştur. Ruznâme-i sânî, 1234'de (1818/19) teşrifatçı ve 1236'da (1820/21) süvari mukabelecisi oldu. Azledilmişken 1239'da (1823/24) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (I. 286)

Ahmed Reşid Bey (Torun) Enderûn'da yetişerek I. Abdülhamid'in buyruğuyla şehzâdesi Mustafa'ya lala olmuştur. Şehzâdenin tahta çıkışına (IV. Mustafa) kadar bu hizmette kalıp derhal rikâbdâr ve 17 Rebiyülâhir 1222'de (24 Haziran 1807) silahdar oldu. Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) ayrılmıştır. 5 Zilka'de 1234'de (26 Ağustos 1819) vefat eylemiştir. Hamidiye Türbesi'nin bahçesinde medfundur. Kardeşi Mustafa Bey'dir(→). (I. 285)

Ahmed Reşid Efendi Sadrazamlardan birinin kethüdâsının oğludur. Bâbıâlî'ye girerek hâcegândan ve ricâlden oldu. 14 Zilka'de 1214'de (9 Nisan 1800) vefat eyledi. Edirnekapı'ya defnedildi. (I. 275)

Ahmed Reşid Efendi Balıkesirli Osman Efendi'nin oğludur. Usta kâtiplerden olmakla Bâbıâlî'de yükselip hâcegândan oldu. 1222'de (1807) tezkire-i sânî, 1224'de (1809) tezkire-i evvel, sonra çavuşbaşı oldu. 1225'de (1810) rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı oldu. 23 Zilka'de 1225'de (20 Aralık 1810) vefat eyledi. Süleymaniye'de babasının yanına defnedildi. (I. 282)

Ahmed Rıdvan Bey Beylerden olup I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) ortalarında vefat eyledi. Şairdir. (I. 198)

Ahmed Rif'at Bey İbrahim Sârim Paşa'nın oğludur. Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. 1199'da (1785) İstanbul mukataacısı oldu. Sonraları çeşitli divan görevlerinde bulunup 1230'da (1815) vefat eyledi. Üsküdar'da Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. Oğlu Mehmed Emin Bey'dir(→). (I. 284)

Ahmed Rif'at Bey Istabl-ı Âmire'de kefçe nâzırı olup 1248'de (1832/33) vefat edip Selimiye'ye defnedildi. (I. 291)

Ahmed Rif'at Bey Dârendeli Mehmed Paşa'nın torunu Ahmed Bey'in oğludur. Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. 1240'da (1824/25) çavuşbaşı da olmuştur. Durumuna uygun görevlerde bulunduktan sonra terk edilmiş halde 25 Safer 1258'de (7 Nisan 1842) vefat eylemiştir. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (I. 294)

Ahmed Rif'at Bey Teşrifat kaleminden yetişerek kesedar oldu. Safer 1273'de (Ekim 1856) ûlâ sınıf-ı evveli ve teşrifatçı olmuştur. 25 Rebiyülevvel 1284'de (27 Temmuz 1867) vefat eyledi. Karacaahmet'e defnedildi. Doğru ve şişmandı. (I. 300)

Ahmed Rif'at Bey (Hanım Sultanzâde) Lalazâde Nurî Bey'in oğludur. Annesi Rukiye Hanım Sultan'dır. 1218'de (1803/04) vefat edip Yeni Cami haziresine defnedilmiştir. (I. 276)

Ahmed Rif'at Paşa Mısır valisi İbrahim Paşa'nın büyük oğludur. Mîrlivâ ve ferik oldu. Ramazan 1274'de (Nisan-Mayıs 1858) kardeşleri İsmail Paşa ve Fâzıl Paşa ile bir günde vezir oldular. Bir-iki sene sonra İskenderiye'den Mısır'a gitmek üzere Halim Paşa ve Mısır bahriye müdürü Hayreddin Paşa ile birlikte bindikleri trenin kazaen köprüden uçmasıyla Hayreddin Paşa ile boğularak vefat eylemişler ve Halim Paşa'yı kölesi kurtarmıştır. Güzel huyluydu. Oğlu İbrahim Paşa vezir rütbesiyle amcası İsmail Paşa'ya damad olmuştur. (I. 298/99)

Ahmed Saatî Efendi Edirnelidir. Müderris, Belgrad mollası olup emekli oldu. Zilhicce 1122'de (Ocak-Şubat 1711) vefat eyledi. İffetli ve sâlih olup şairdir. Mahlası "İffetî" olup *Divan* sâhibidir. (I. 237)

Ahmed Sâdık Efendi Mansıp sahiplerinden ve hâcegândandır. 1 Safer 1151'de (21 Mayıs 1738) vefat etmiştir. Karacahmet'de medfundur. (I. 244)

Ahmed Sâdık Hüseynî 953'de (1546) Buhara'da vefat eden Mehmed Abdüssemî'nin oğludur. O diyarda tahsil görüp Nakşibendî şeyhlerinden el aldı. 980'de (1572) haccdan sonra İstanbul'a geldi. Ebûssuûd Efendi'nin meclisine kabul olunup ev ve maaş ihsan buyuruldu. III. Murad'ın sevgisini kazandı ve tekrar hacca gitti. Şa'bân 994'de (Temmuz-Ağustos 1586) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Zâhir ve bâtın ilimlerinde mâhirdir. Oğlu Hoca Ziyâeddin Ahmed'dir. (I. 203/04)

Ahmed Said Efendi (Bolevîzâde) Ali Efendi'nin oğludur. (I. 244)

Ahmed Seydî Abdullah Kırımî'nin oğludur. Anadolu'ya göçerek Merzifon'da müderris oldu. 864'de (1460) İstanbul'da vefat eylemiştir. *Şerhu Lübbü'l-Elbâb*'ı yazdı. (I. 192)

Ahmed Şemseddin Efendi (İbn Kemâl) Kemâl Paşazâde Süleyman Bey'in oğludur. Edirne'de doğdu. Önce beylerden olup sonra öğrenimini tamamlayarak ulemâdan oldu. Sahn müderrisi ve sonra Edirne kadısı ve buradan da Anadolu kazaskeri oldu. I. Selim (Yavuz) Mısır'dan dönünce azleyledi. Sonra Edirne'de Dârülhadis medresesi ve sonra Bâyezid Medresesi verildi. 932'de (1526) şeyhülislâm oldu. 2 Şevvâl 940'da (16 Nisan 1534) vefat etti. Şehir dışında Mahmud Çelebi Zaviyesi'nde defnedildi. Arab âlimleri müşküllerini halletmek için buna müracaat ederlerdi. Telifleri: Tamamca *Tefsir*, *Keşşâf*'a eksik bir hâşiye, *Hidâye Şerhi*, *Islah–ı Miftâh*, *Şerh-i Miftâh*, *Yusuf u Züleyha*, Farsça *Dakaiku'l-Hakaik*, *Tarih-i Osmanî*, 200 kadar risale. Fâzıl, şair, edip, araştırıcı, Allah korkusu olan bir zat idi. (I. 197)

Ahmed Şeyhî Efendi Birgilidir. Müderris, Manisa mollası oldu. Azledilmiş olarak 1051'de (1641/42) vefat etti. Hattatdı. (I. 214)

Ahmed Şeyhî Efendi (Kadızâde) Ahmed Şemseddin Efendi'nin torunlarındandır. Müderris, Filibe, Kudüs, Selânik, Şam, tekrar Kudüs mollalıklarında bulundu. Şevvâl 1048'de (Şubat 1639) vefat eyledi. Bilgiliydi. Oğlu İsmail Efendi'dir(→). (I. 213)

Ahmed Tevfik Bey (Şerif) Evrenoszâdelerden ve Selânik hânedanından olup çavuşbaşı olmuştu. Bosna ricâlindendir. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (I. 293)

Ahmed Vâkıf Efendi Hadice Sultan'ın masraf kâtipliğinde bulunmakla Receb 1203'de (Nisan 1789) hâcegânlıkla kethüdâ olmuştu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eylemiştir. (I. 270)

Ahmed Vefik Paşa Divan-ı Hümâyûn Tercümanı Yahyâ Nâcî Efendi'nin oğlu Ruhiddin Efendi'nin oğludur. Küçük yaşta öğrenime başlamış ve Paris'de Fransızca öğrenmiştir. Döndükten sonra tercüme kalemine girip İzmir'e ve 1264 (1848) tarihlerinde Bükreş'e memur olarak mühim hizmetlerde bulunmuştur. Şa'bân 1267'de (Haziran 1851) Encümen-i Dâniş azalığına, Şevvâl'de (Ağustos) ulâ sınıf-ı sânîsiyle Tahran elçiliğine, Cemaziyelevvel 1271'de (Ocak-Şubat 1855) ûlâ evveli ile Meclis-i Vâlâ azalığına ve Receb 1273'de (Mart 1857) bâlâ ile ek olarak deâvî nâzırlığına memur oldu. Muharrem 1274'de (Ağustos-Eylül 1857) ayrılıp azalıkta kaldı. Receb 1276'da (Ocak 1861) Paris büyükelçisi olup Şa'bân 1277'de (Şubat 1861) Meclis-i Vâlâ azalığı ile geri çağrıldı. 23 Cemaziyelevvel 1278'de (26 Kasım 1861) evkâf nâzırı ve 2 Zilhicce 1278'de (31 Mayıs 1862) Dîvân-ı Muhasebat komisyon-ı muvakkati reisi, kısa süre sonra Meclis-i Vâlâ azası ve 1 Şevvâl 1279'da (22 Mart 1863) Anadolu sağ kolu müfettişi oldu. Bursa, Karasi taraflarını dolaşıp Cemaziyelâhir 1281'de (Kasım 1864) dönüp konağına çekildi. 11 Receb 1288'de (26 Eylül 1871) rusûmat emini, 15 Zilka'de 1288'de (26 Ocak 1872) sadâret müsteşarı, 10 Rebiyülevvel 1289'da (18 Mayıs 1872) maarif nâzırı ve 4 Şevvâl'de (5 Aralık 1872) Şûrâ-yı Devlet azası olup 1290'da (1873) ayrıldı. Muharrem 1294'de (Ocak-Şubat 1877) â'yândan ve Meclis-i Meb'usan reisi olup 12 Rebiyülevvel 1294'de (27 Mart 1877) vezirlik verildi. Ardından Edirne valisi olup 3-4 ay sonra dönmüştür. Muharrem 1295 (Ocak 1878) başlarında ikinci defa maarif nâzırı olup 25 gün sonra "Başvekil" olmuştur. O senenin Rebiyülevveli (Mart) ortalarında ayrılıp ardından Bursa valisi oldu. 1299 sonlarında (Eylül-Ekim 1882) ayrılarak Muharrem 1300'de (Kasım 1882) ikinci defa "Başvekil" olduysa da bir-iki gün zarfında ayrılıp Rumelihisarı'ndaki konağına çekilmiştir. 22 Şa'bân 1308'de (2 Nisan 1891) vefat eyledi. Doğru, iffetli, sert, sâdık, Doğu ve Batı dillerini hakkıyla bilir bir fâzıl ve engin bilgili olup azil günlerinde daima kitap okumuş ve yazmakla meşgul olmuştur. Lûgat, coğrafya ve tarih gibi ilimlerde derin bilgisi olup *Lehçe-i Osmanî* ve *Fezleke-i Tarih*'i yazmış, *Makamat-ı Harirî* ve Fransızcadan bazı eserler tercüme etmiştir. Kitâbeti, ifadesi eski Türkçe tarzında iken imlâ ve inşası başkaydı. Çok kitabı vardı ve boş günlerinde kütüphanesinde kitap okumakla meşgul olurdu. (I. 308/09)

Ahmed Vesim Efendi (Çavuşbaşızâde) (Hacı) Müderris, 1188'de (1774) Üsküdar mollası, yükselerek 1198'de (1784) Medine kadısı ve 23 Rebiyülevvel 1201'de (13 Ocak 1787) İstanbul kadısı oldu. Müddetini tamamlayıp bu senelerde (1790'lar) vefat eylemiştir. (I. 272/73)

Ahmed Vesim Efendi (Hacı) Hâcegândan ve mansıp sahiplerindendi. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eylemiştir. (I. 270)

Ahmed Yaiş Efendi Müderris, Şa'bân 1167'de (Haziran 1754) Yenişehr-i Fenâr kadısı, Muharrem 1173'de (Eylül 1759) Şam mollası oldu. Sonra vefat eyledi. (I. 257)

Ahmed Yunus Efendi Gümülcinelidir. Müderris, Lefkoşe mollası olup Rebiyülâhir 1136'da (Ocak 1724) vefat etmiştir. (I. 242)

Ahmed Zeynî Efendi Divan kaleminde yetişerek rüûs kesedarı oldu. 1201'de (1786/87) vefat eyledi. Kâşgarî Dergâhı yakınında medfundur. (I. 269)

Ahmedî Sivaslıdır. Mısır'da öğrenim görerek dönüşte Germiyanoğlu'na hoca oldu. Timurleng ile görüşüp yakınlığını kazandı. Hatta Timur hamamda iken "bana bir baha kes" demekle "seksen akçe" deyip, Timur, "peştemalımın bahasıdır" deyince Ahmedî, "kendiniz, çarşıda bir mangır değmezsiniz" demiş. Bu cevap Timur'un hoşuna gitmiş ve ihsanda bulunmuştur. 815'de (1412/13) 80 yaşında vefat eylemiştir. Usta şairdir. Emir Süleyman Çelebi adına yazdığı *Süleymanname* ile tıptan bir risalesi vardır. (I. 191)

Ahmedî (Elagöz) I. Bâyezid'in (Yıldırım) beylerinden olup 805 (1402) vak'asında vefat etmiştir. (I. 191)

Ahsen Efendi Dahiliye kaleminden yetişip serhalife olmuştur. Mâbeyn başkâtibi Bursalı Emin Bey'in kaynı olmasından dolayı altı-yedi sene Feshane-i Âmire müdürü olmuş ve 1290'da (1873) vefat eylemiştir. (I. 189)

Ahterî *bak.* Mustafa Efendi

Ak *bak.* Kemâleddin; Mahmud Efendi; Mehmed Paşa; Mustafa Efendi; Şemseddin Mehmed Efendi

Ak Mahmudzâde *bak.* Zeynelâbidîn Mehmed Efendi

Ak Şemseddinzâde II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) şeyhlerinden Göynüklü Mehmed Şemseddin Efendidir. Evlâdı yarım asır kadar şeyhlikle ve ilimle tanındılar. (IV. 682)

Ak Şemseddinzâde *bak.* Mehmed Efendi

Akbaba *bak.* Mehmed Efendi

Akbabazâde *bak.* Mustafa Efendi

Akbaş *bak.* Mahmud

Akbaş Orhan Gazi devri (1326-1361) ricâlindendi. Savaşlarda yararlığı görülmüştür. (I. 392)

Akbaşzâde *bak.* Hasan Ağa

Akbıyık Sultan *bak.* Muhyiddin

Akça *bak.* Koca Bey

Akçaylı *bak.* Mehmed Bey

Akhâşiye *bak.* Mustafa Efendi

Âkif Ahmed Efendi (Köse) Çelebi Hâlet Efendi mühürdarı İbrahim Efendi'nin oğludur. Mektûbî-i sadr-ı âlî ve sonra âmedî halifelerinden olup Şevvâl 1240'da (Mayıs-Haziran 1825) reis kesedarı oldu. Şevvâl 1244'de (Nisan 1829) piyade mukabelecisi

ve âmedî olup sonra tezkire-i evvel oldu. 1248'de (1832/33) sadrazamı Rumeli'den davete memur edildi. 1250'de (1834/35) Bosna muhaddidi, 18 Zilka'de 1252'de (24 Şubat 1837) mülkiye kâtibi, 23 Zilhicce 1253'de (20 Mart 1838) Şûrâ-yı Bâbıâlî azası, Zilka'de 1256'da (Ocak 1841) Meclis-i Muhasebe reisi ve Zilka'de 1257'de (Aralık 1841/Ocak 1842) Viyana sefiri olup Şevvâl 1258'de (Kasım 1842) azledildi. Cemaziyelâhir 1259'da (Temmuz 1843) ikinci defa Meclis-i Muhasebe reisi, Safer 1262'de (Şubat 1846) ûlâ sınıf-ı evveli ve Rebiyülâhir 1264'de (Mart 1848) teşrifatçı oldu. 13 Safer 1267'de (18 Aralık 1850) vefat eyledi. Süleymaniye'de medfundur. Akıllı, tedbirli, eşsiz bir kâtipdi. (III. 288)

Âkif Bey Sakızlıdır. Sadrazam Es'ad Paşa'nın büyük kardeşi olup 1276'da (1859/60) erkânı- harb olarak mektepten çıkmıştır. Miralaylığa kadar terfi edip Rebiyülâhir 1308'de (Kasım-Aralık 1890) vefat eylemiştir. (III. 289)

Âkif Efendi (Damadzâde) Murad Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1188'de (1774) vefat eyledi. Eğrikapı'da medfundur. (IV. 359)

Âkif Halil Paşa Sudûrdan Ağrıbozlu Mehmed Bey'in oğludur. Rumeli beylerbeyi pâyesine kadar yükselmiş zengin bir zat olup 1 Zilka'de 1271'de (16 Temmuz 1855) vefat etmiştir. Rumelihisarı'nda, Kayalar'da medfundur. (III. 288)

Âkif Mahmud Bey Ricâlden Nâfi' Efendi'nin oğludur. Bâbıâlî'den yetişerek rüsûmata geçti. Tuna rüsûmat nâzırı ve sonra Galata gümrüğü ve sonra emtia-i dahiliye gümrüğü nâzırı, iki defa cemiyet-i rüsûmiye nâzırı olmuş ve Zilka'de 1309'da (Haziran 1892) rütbesi bâlâya çıkmıştır. 8 Receb 1314'de (13 Aralık 1896) vefat eyledi. Eyüp'de babasının yanına defnedildi. İffetli ve doğru idi. (IV. 861/62)

Âkif Mehmed Bey Mîrimîrandan Ebûbekir Paşa'nın oğludur. Mezarında "Ebûbekir Beyzâde" yazılıdır. Bâbıâlî'den yetişerek teşrifatçı oldu. 1156'da (1743) azledilerek taşraya gönderildi. Şevvâl 1158'de (Kasım 1745) küçük evkaf muhasebecisi ve sonra başka görevlerde bulunup 1168'de (1754/55) ikinci defa teşrifatçı oldu. 1176'da (1762/63) ek olarak çavuşbaşı, 1177'de (1763/64) ve 1178'de (1764/65) ek olarak süvari mukabelecisi oldu. Cemaziyelevvel 1180'de (Ekim 1766) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Salacak Mescidi'ni bina eyledi. Birkaç senelik bir *Tarih* yazdı. İnşası ve kitâbeti vardı. (III. 287)

Âkif Mehmed Bey İbrahim Ağa'nın (v. 1257/1841)(→) oğludur. Ruznâmçe kâtiplerinden olup Rebiyülâhir 1253'de (Temmuz 1837) vefat eylemiştir. Bu kitabın yazarının dayısıdır. (I. 158)

Âkif Mehmed Paşa Yozgatlıdır. 1202'de (1787/88) doğdu. Cebbarzâde Süleyman Bey'in kâtipliğinde bulunup sonra İstanbul'a geldi. Âmedî kalemine girip 1236'da (1820/21) kâğıd-ı bîrûn emini oldu ve 1238'de (1822/23) ikinci defa aynı göreve getirildi. 1240'da (1824/25) silahdar kâtibi, ardından âmedî, 1242'de (1826/27) beylikçi oldu. 12 Zilka'de 1247'de (13 Nisan 1832) reisülküttab olup 23 Zilka'de 1251'de (12 Mart 1836) müşir rütbesiyle hariciye nâzırı oldu. 2 Rebi-

yülevvel 1252'de (17 Haziran 1836) azledildi. 11 Cemaziyelâhir 1253'de (12 Eylül 1837) dahiliye nâzırı olup 4 Muharrem 1254'de (30 Mart 1838) azledildi. 3 Şa'bân 1255'de (12 Ekim 1839) İzmit valisi olup Safer 1256'da (Nisan 1840) Edirne'ye, sonra Bursa'ya gönderildi. 1263'de (1847) hacca gidip dönüşünde, o senenin Zilhiccesinde (Kasım 1847) İskenderiye'de vefat eylemiştir. Âlim, fâzıl, şair, bilgili, vakarlı ve hiddetliydi. *Münşeat*'ı ve *Tabsıra*'sı meşhurdur. (III. 287/88)

Âkif Mehmed Paşa Arnavutluk hânedanından Receb Paşa sülâlesinden Velî Bey'in oğludur. 2 Muharrem 1238'de (19 Eylül 1822) doğmuştur. Küçüklüğünde hâcegândan olup 1265'de (1849) sadâret kalemine girmiştir. Cemaziyelevvel 1270'de (Şubat 1854) Üsküp mutasarrıflığıyla mîrimîran olmuştur. Safer 1275'de (Eylül 1858) vezirlikle Bosna, bir ay sonra Selânik, yine o sene Rebiyülâhir'de (Kasım 1858) Yanya, Şa'bân 1279'da (Şubat 1863) Selânik, Zilka'de 1285'de (Şubat 1869) Tuna ve Zilka'de 1287'de (Şubat 1871) Bosna valisi olup Cemaziyelevvel 1288'de (Temmuz 1871) ayrılmıştır. Safer 1289'da (Nisan 1872) Prizren, Rebiyülevvel'de (Mayıs) yine Selânik valisi olup Şa'bân 1290'da (Ekim 1873) azledilmiş ve 15 Muharrem 1291'de (4 Mart 1874) adliye nâzırı, 8 Cemaziyelevvel 1292'de (12 Haziran 1875) Yanya valisi olup 7 Şevvâl'de (6 Kasım 1875) azledilmiştir. 1293 (1876) başlarında Edirne valisi olup 13 Cemaziyelâhir 1293'de (6 Temmuz 1876) azledilmiş, Rebiyülevvel 1294'de (Mart-Nisan 1877) Bosna valisi olup Rebiyülâhir 1295'de (Nisan 1878) azledilmiş ve Cemaziyelâhir'de (Haziran) Konya valisi olmuş, 1296'da (1879) İstanbul'a gelip Receb 1298'de (Haziran 1881) Şûrâ-yı Devlet reisi olup 1300'de (1883) bir-iki gün ayrılıp tekrar göreve dönmüş, 10 Zilhicce 1302'de (20 Eylül 1885) azledilmiş ve 15 gün sonra Cezâyir-i Bahr-i Sefid valisi olmuştur. Cemaziyelevvel 1311'de (Kasım 1893) azledilerek İstanbul'a dönmüş ve kısa süre sonra 29 Cemaziyelâhir 1311'de (7 Ocak 1894) vefat etmiştir. Fâtih'e defnolunmuştur. Münşî, şair, âlim, güçlü, tedbirli, Rumca ve Fransızca bilir, cömert ve mükrim bir zat idi. Oğlu Şûrâ-yı Devlet azasından Reşid Bey'dir. (III. 288/89)

Âkif Mehmed Paşa (Hacı) Askerlikten yetişip livâ ve ferik oldu. Necd mutasarrıfı olmuş ve Ramazan 1308'de (Nisan 1891) Basra taraflarında vefat eylemiştir. (III. 289)

Âkif Mustafa Ağa (Çil Emin Ağazâde) Silahşor ve sonra kapıcıbaşı olmuştur. 1232'de (1817) ulûfeciyân-ı yesâr ağası oldu. Sonra tersane emini ve tophane nâzırı ve sonra 1244'de (1828/29) mîrialem olup 1246'da (1830/31) bu unvan lağvolunarak maaş tahsis kılındı. 25 Cemaziyelevvel 1250'de (29 Eylül 1834) vefat ederek Vefa'da babasının civarına defnedilmiştir. Oğulları Emin Efendi ile Ahmed Bey'dir. (IV. 472)

Âkif Paşa Mekteb-i Tıbbiye'den ilk çıkanlardan olup 1259'da (1843) miralay, sonra mîrlivâ, sonra ferik olarak sıhhiye dairesi ikinci reisi oldu. 1305'de (1887/88) 77 yaşında vefat etmiştir. Sarışın ve tabâbette mâhirdi. (III. 288)

Âkif Paşa Mekteb-i Harbiye'de okuyup 1267'de (1851) zâbit çıktı. 1283'

de (1866/67) miralay, sonra süvari livâsı ve feriki oldu. Erzincan'da Cemaziyelâhir 1306'da (Şubat 1889) vefat eylemiştir. (III. 289)

Akkaftan *bak.* Kemâleddin Efendi (Seyyid)

Akkaftanzâde *bak.* Gınâyî Abdülgafur Efendi

Aklî Ali Efendi (Tablîzâde) Bursalıdır. Öğrenimden sonra Halvetî oldu. 1085'de (1674) Bursa'da Narlı Tekkesi şeyhi oldu. 1113'de (1701/02) Fenarî Ahmed Paşa Zaviyesi şeyhi oldu. 17 Şa'bân 1118'de (24 Kasım 1706) vefat etti. Sözeri, zarif, şairdi. (III. 485)

Aklî Mehmed Efendi İştiplidir. Kadı olup Yeğen Osman Paşa'nın Ordusuna kadı olmuştu. 1099'da (1688) vefat etti. Şairdir. (IV. 189)

Aklî Mehmed Efendi Yeğen Osman Paşa serdâr iken hâcelikle nişancı oldu. Cemaziyelâhir 1100'de (Mart-Nisan 1689) vefat etti. (III. 485; IV. 901)

Aklî Mehmed Efendi Vâlide kethüdâsı Mehmed Paşa'nın kardeşi Yusuf Ağa dairesinde terbiye görüp hâcegândan oldu. 1144'de (1731/32) baruthane nâzırı oldu. 1147'de (1734/35) vefat ederek Eyüp'e defnedilmiştir. Âlim, şairdir. (IV. 229)

Akmolla *bak.* Ömer Dede; Ömer Efendi

Akovalızâde *bak.* Hâtem Ahmed Efendi

Aksak *bak.* Şeyhî Efendi

Aksarayî *bak.* Emin Mehmed Ağa

Aksungur Orhan Gazi devri (1326-1361) beylerinden cesur bir zat idi. (I. 392)

Akşeyh Müderrisdi. Muharrem 1001'de (Ekim 1952) Trabzon müftüsü iken Sinop mollası olarak vefat etti. Âlim ve sâlihdi. (I. 392)

Alaca *bak.* Mehmed Ağa

Alaca atlı *bak.* Hasan Paşa

Alaca illi *bak.* Hasan Paşa (Alaca atlı)

Alacacızâde *bak.* Sâdık Mehmed Efendi

Alâeddin Sühreverdî ve Halvetî tarikatı ricâlinden Seyyid Yahyâ Şirvanî halifelerinden bir şeyhtir. Haleb'de tarikatını yaydıysa da o zamanki hükümet oradan çıkarılmasına emir verdi. Sonra Osmanlı ülkesine gelip burada 866'da (1462) vefat etti. Ehl-i hâl, kâmil bir zat idi. (III. 486)

Alâeddin Nakşibendî olup I. Süleyman'ın (Kanunî) şeyhidir. Balıkesir'de a'sâsıyla su çıkarıp Bursa'ya gidişinde orada vefat eylemiştir. Başçı Tekkesi'nde medfundur. (III. 489)

Alâeddin (Çelebioğlu) Alaca Mescid'in bânîsi olup minberini Mehmed Ağa koydu. (III. 489)

Alâeddin (Yetim) Aydınlıdır. Veba salgını akrabasını tamamen yok edip bir hala elinde bırakınca bu adı kazanmıştır. Sahn-ı seman medresesinde bir hücrede kalıp geçim derdinde olmayarak yalnız yaşadı. 908'de (1502/03) vefat etti. Âlim ve kâtipti. Yaşı 90'ı geçtiği hâlde hiçbir dişi dökülmemişti ve ince yazıyı okurdu. (III. 488)

Alâeddin Ağa Enderûn'dan yetişerek mâbeynci ve sonra kapıcıbaşı olup Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) başlarında vefat eylemiştir. (III. 490)

Alâeddin Ali Aslen Semerkandlıdır. Lârende'de doğmuş ve 840'da (1436/

37) vefat eylemiştir. Yaşı 150'ye ulaşmıştı. Âlim ve fâzıldı. (III. 486)

Alâeddin Ali Muslihiddin Hanefî'nin oğludur. Seyyid Şerif ve Taftazanî'den okudu. Anadolu'ya ve Mısır'a seyahat edip şöhret aldı. 840'da (1436/37) vefat eyledi. Konuşmayı sever ve hiddetliydi. (III. 485/86)

Alâeddin Ali Koçhisarlıdır. Seyyid Şerif ve Taftazanî'den ders gördü. Anadolu'ya geldi ve II. Murad devri (1421-1451) sonlarında vefat etti. *Keşfü'r Rumûz* ve *Kenzü'd-Dakâik* eserleridir. (III. 486)

Alâeddin Ali (Fenarîzâde) Şemseddin Fenarî'nin oğludur. Tahsil için Herat ve Buhara'ya gitti. O diyarda müderris oldu. II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) döndü ve Bursa'da Manastır Medresesi verildi. Sonra Bursa kadısı, sonra İnegöl kazası ekiyle kazasker oldu. Sekiz sene sonra emekli oldu. Haftada beş gün ders okuturdu, bunu asla terk etmedi. 903'de (1497/98) bir öğle vakti hastalanıp ikindi üzeri vefat etti. Riyâziyat, usûl, fürû, kelâm ve belâgatta mâhirdi. Farsça beyitlerin çoğu ezberindeydi. Hacı Halife müridi olup bir kiliseyi mescide çevirdi. *Şerh-i Kâfiye* ve hesapta *Tahmisî Şerhi* vardır. (III. 487/88)

Alâeddin Ali (Kuşî) Uluğ Bey Mirza'nın kuşçubaşısı Mehmed'in oğludur. Tahsili Semerkand ve Kirman'dadır. Uluğ Bey'le Kadızâde'den ders gördü. Riyâziyâtı öğrenip Uluğ Bey'in *Zîç*'ini ikmâl eyledi. Uzun Hasan'a yakınlaşıp elçilikle II. Mehmed'e (Fâtih) geldi. Fâtih Anadolu'da kalmasını isteyince elçilik görevinden sonra gelmeye söz verdi. Sözünü yerine getirmek için Anadolu'ya yöneldiğinde her konakta yol masrafına 1000 akçe verilmesine padişah buyruğu çıktı ve Hocazâde'nin kızını, torunu ve Kadızâde Şemseddin'in oğlu Mehmed'e alıp kızını da Hocazâde'nin oğluna verdi. Zira Ali Tûsî buna Hocazâde'den ötürü "Köse ile mubâhese olunmaz" demiştir. 879'da (1474/75) vefat eyledi. Matematikte *Muhammediye*, astronomide *Fethiye*, *Unküdü'z-Zevâhir fi Nazmi'l-Cevâhir*, *Mahbubü'l-Hamâil fi Keşfi'l-Mesâil*, *Meserretü'l-Kulûb fi Defi'l-Kerûb*, *Tarih-i Farisî*, şerhler, hâşiyeler, ta'likat eserleridir. (III. 486/87)

Alâeddin Ali (Manav) Müderris olup 966'da (1558/59) vefat eyledi. (III. 489)

Alâeddin Ali (Musannifek) Fahreddin Razî evlâdından Mecdeddin Muhammed'in oğludur. Herat'da Şahrud köyünde 803'de (1400/01) doğdu. Herat'da tahsil ile Anadolu'ya gelip ulemânın meşhurlarından oldu. 875'de (1470/71) vefat etti. Sağır bir fâzıldı. *İrşâd*, *Misbâh*, *Lübâb*, *Mutavvel*, *Miftâh*, *Telvih*, *Keşşâf*, *Sadrü'ş-Şeria*, *Vikâye* vs.'ye şerhler yazdı. II. Mehmed'e (Fâtih) takdim eylediği Farsça tefsiri ve Mahmud Paşa'ya verdiği *Tuhfe-i Mahmudî*sinden başka *Envarü'l-Ahdak*, *Hadâiku'l-İman*, *Tuhfetü's-Selâttin*'i vardır. (III. 486)

Alâeddin Ali (Yegânî) Müderris, sultan ve sahn müderrisi ve Bursa müftüsü olup orada 909'da (1503/04) vefat etti. Devrin tek insanıydı. Oğlu Sinaneddin Yusuf Efendi'dir. (III. 488)

Alâeddin Ali Arabî (Molla Arab) Şeyhü'ş-şuyûh Seyyid Muhammed Arabî oğlu Seyyid Muhammed'in oğludur. Muhammed Arabî 800 (1397/

98) tarihinde Haleb'de vefat etmiştir ki, silsilesi: b. Seyyid Ebûbekir b. Abdüssemi' b. Ahmed Şemseddin b. Sadreddin Ali b. Seyyid Ahmed İzzeddin es-Sayyad er-Rıfaî'ye ulaşır ki, bu suretle Rıfaî ve Sayyadî nesebindendir. Molla Arab Haleb'de Bilermun köyünde doğdu. İmam Sufrî'den okuyup babası Seyyid Muhammed'den Rıfaî ve Alâeddin Halvetî'den Sühreverdî olup şeyhiyle beraber Haleb'den çıkarak Manisa'ya gelmiş ve Şehzâde Mustafa'ya bağlanmıştır. Medrese verilip İstanbul'a getirildi. Bir aralık görevine son verildiyse de sonra arttırılarak yenilendi. 893'de (1488) şeyhülislâm oldu. Şevvâl 901'de (Temmuz 1496) vefat eyledi. Eyüp'de İdrisköşkü'nde medfundur. Her gün evinde yüz rekât namaz kılardı. 99 oğluna esma-i hüsna sayısınca isim koydu, 15'i hayatta kaldı. Bursa'da camii vardır. *Telvih* ezberinde olan fâzıl bir insandı. Oğullarından Abdülbâkî'nin kızının oğlu Sabrî Mustafa Efendi'dir(→). Oğullarından Abdurrahman Efendi parlayabildi. Amcasının oğlu olup kardeşi diye tanınan Mahmud Efendi'dir. (III. 487)

Alâeddin Ali Bey Karaman emiri Yahşi Bey'in oğlu olup babasının yerine bey oldu. I. Murad devrinde (1361-1389) vefat eylemiştir. Damadı Turgutluoğlu Hasan Bey, kötü huylu bir adamdı. (III. 485)

Alâeddin Ali Cemâlî (Zenbilli) Cemâleddin Aksarayî evlâdından Ahmed b. Mehmed'in oğludur. Hocası ve kayınpederi Muslihiddin Hüsâm'dır. Müderris ve sonra İbn Vefa'ya mürid oldu. Sonra Amasya ve buradan sahn müderrisi oldu. Hacca gittiği sırada 908'de (1503) şeyhülislâm olmuştur. Sultan Bâyezid medresesi bitince müderrisliği ilâve edildi ve şeyhülislâmlık görevine elli akçe zamla iki yüze çıkarıldı. I. Selim (Yavuz) iki kazaskerliği birden meşihate ilâveten verilmesini buyurmuşlarsa da affını rica eylemiştir. Zilhicce 931'de (Eylül-Ekim 1525) vefat eyledi. Zeyrek'de medfundur ki, orada bir mektep yapmıştı. Cemaate devam eder, alçak gönüllüydü. Bazan evinin penceresinden zenbil sarkıtır, fetvâ isteyenler müşkülünü yazıp ipini oynatırdı. Efendi zenbili çekip ve cevabını derhal yazıp indirirdi. Bu hali "zenbilli" lâkabını almasına sebep oldu. *Muhtârat* adlı fıkha ve II.Bâyezid için yazdığı ahlâka dair bir kitabı vardır. Şeyhülislâmlık makamı, zamanında kazaskerlerin ve vezirlerin önüne geçti. Oğulları Cemâleddin Efendi, Fuzayl Çelebi ve Muhyiddin Mehmed Efendi'dir. Kardeşi Kıvâmeddin Kasım'dır. Kızı Sitti Hatun bir mescid inşa eyledi. (III. 488/89)

Alâeddin Ali Efendi Kastamonuludur. Müderris olup 907'de (1501/02) vefat etti. Kırâat-ı seb'ayı talebesine öğretirdi. (III. 488)

Alâeddin Ali Efendi Sâlih Efendi'nin oğludur. Sahn müderrisi, Bursa kadısı olup 950'de (1543/44) vefat etti. Emir Sultan Camii'ne defnedildi. Güzel huy sâhibidir. *Hümâyûnnâme*'yi tercüme etti. (III. 489)

Alâeddin Ali Efendi Aydınlıdır. Müderris olup 958'de (1551) vefat etti. (III. 489)

Alâeddin Ali Efendi (Manav) Ebû'l-leys Efendi'nin kız kardeşinin oğlu olduğundan "Ebû'l-leys Alisi" de denir. Ayasofya müderrisi, 964'de (1556/57) Bağdad kadısı olup 969'da

(1561/62) azledildi ve 974'de (1566/67) vefat etti. İffetli, doğru idi. (III. 489)

Alâeddin Ali Efendi (Müeyyedzâde) Hacı Halife Abdürrahim Efendi'nin(→) oğludur. Sahn müderrisi olup 944'de (1537/38) vefat etmiştir. Zeki, kâmil ve şairdi. Arapça kasideleri, kitaplara ve münşeata ta'likâtı vardır. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (III. 489; III. 328)

Alâeddin Ali Efendi (Nasuhzâde) Nasûh Efendi'nin (v. 1098/1687)(→) oğludur. Babasının yerine Bursa'da Hisar Tekkesi'ne şeyh olup 1107'de (1695/96) vefat etti. Ermiş sayılanlardandır. (IV. 556)

Alâeddin Ali Komanatî Tokatlıdır. II. Murad devri (1421-1451) sonlarında vefat etti. Âlim ve fâzıldı. (III. 486)

Alâeddin Bey Karaman beyi İbrahim Bey'in oğludur. Sultanzâdedir. 872'de (1467/68) Konya savaşında kardeşi Nure Sûfi ile birlikte vefat etti. (III. 487; I. 91)

Alâeddin Efendi Kadı olup 1000'de (1592) vefat etti. Çingene Fırını Mescidi'nin bânîsidir. (III. 489)

Alâeddin Efendi Alâiyelidir. Müderris, 1012'de (1603/04) Trablusşam mollası oldu. 1015'de (1606/07) azledilmiş olarak vefat etti. Câhil ve tavrı garip bir adamdı. (III. 489)

Alâeddin Efendi Halvetîdir. Bursa'da Nasûhî Tekkesi şeyhi oldu. 1107'de (1695/96) vefat etti. Ermiş sayılanlardandır. (III. 489)

Alâeddin Efendi Nasûhî Efendi'nin oğludur. Babasından el alıp onun yerine Üsküdar'da Nasûhî Tekkesi'ne şeyh olmuştur. 1165'de (1752) vefat eylemiştir. Sulûk erbâbından, soyu temiz bir zat idi. Annesi 1147'de (1734/35) vefat eylemiştir. (III. 489/90)

Alâeddin Efendi Hasan Necmeddin Efendi'nin oğludur. 1016'da (1607/08) doğdu. 1051'de (1641/42) Kocamustafapaşa Tekkesi şeyhi oldu. 1062'de (1652) hacca gitti. Receb 1091'de (Ağustos 1680) vefat etti. Vâiz, muhaddis, müfessir ve âbiddi. Oğlu ve halefi Nureddin Efendi'dir. Bunun oğlu Seyyid Fatireddinzâde Seyyid Mehmed'in oğlu Alâeddin Efendi, şeyhliğinin kırkıncı günü 1175'de (1761/62) vefat etmiştir. (III. 489)

Alâeddin Fenarî Fenarîzâdelere mensuptu. Ali Tûsî'den ders gördü. Sahn müderrisi, Bursa kadısı, sonra Anadolu kazaskeri oldu. Sonra emekli oldu. 905'de (1499/1500) vefat etti. Fâzıldır. Arapça inşası ve *Miftâh-ı Ulûm*'a hâşiyesi vardır. (III. 488)

Alâeddin Paşa Seyyid Ahmed Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve mîrimîran olup 1216'da (1801/02) vezirlikle Karaman valisi ve Hibetullah Sultan'ın eşi oldu. Cemaziyelevvel 1217'de (Eylül 1802) Sivas ve Şevvâl'de (Şubat 1803) Erzurum, Cemaziyelevvel 1218'de (Ağustos-Eylül 1803) Anadolu valisi ve sonra Karahisar-ı sâhib mutasarrıfı ve Rebiyülahîr 1222'de (Haziran 1807) tekrar Anadolu valisi olarak Sofya'ya memur oldu. 1224'de (1809) Üsküdar'da oturup Muharrem 1228'de (Ocak 1813) vefat etti. (III. 490)

Alâeddin Paşa Sivaslıdır. Kapıcıbaşı ve mîrimîran olarak Yergöğü muhafızı ve Şevvâl 1224'de (Kasım 1809) Ohri ve sonra Silistre muhafızı, Şevvâl 1227'de (Ekim 1812) Niğde mutasarrıfı, 1229'da (1814) Alâiye ve ardından vezirlikle Sivas valisi ve Rebi-

yülâhir 1233'de (Şubat 1818) Anadolu valisi olup Cemaziyelevvel 1233'de (Mart 1818) Sivas'ta ikamete memur edildi. 1236'da (1820/21) dönerek Diyarbekir valisi ve 1237'de (1821/22) Niğde, sonra Kayseri ve Bozok mutasarrıfı ve o sene Erzurum valisi olup 1238'de (1822/23) Sivas'a gönderildi. 1246'da (1830/31) ikameti Malatya'ya çevrilip orada vefat etti. Kardeşi Nu'man Ağa, kapıcıbaşıdır. (III. 490)

Alâeddin Paşa Mahmud Sâbit Paşa'nın(→) oğludur. Kapıcıbaşı ve mîrimîran olarak Görice, Hersek ve Lâzistan mutasarrıflığında bulundu. Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) başlarında vefat etti. Oğlu Besim Mehmed Bey'dir(—). (III. 490; IV. 331)

Alanyalızâde *bak.* Rüşdî Ali Efendi

Alâüddevle Dulkadırlı beyi Süleyman Bey'in oğludur. Osmanlı Devleti sâyesinde Maraş valisi oldu. Ancak kardeşi Budak Bey ve Şahsüvar Bey'le uğraşıp onları yok ederek orada yerleşti. 921'de (1515) vefat etti. (III. 490)

Alaybeyizâde *bak.* Sabrî Hüseyin Efendi

Albaklızâde *bak.* Ali Ağa

Aldülfettah Efendi (Cerrahzâde) Müderris olup Rebiyülâhir 1134'de (Ocak-Şubat 1722) vefat etti. (III. 343)

Aldülganî Efendi Alişarlıdır. Müderris ve molla olup Zilhicce 1056'da (Ocak 1647) vefat etti. Yumuşak huylu ve sâkindi. (III. 341)

Alemdar *bak.* Hasan Baba; Mehmed Ağa; Süleyman Baba

Alemşah Bey Ali Şîr Bey'in oğludur. Orhan Gazi devrinde (1326-1361) Kütahya beyi idi. (III. 490)

Alev *bak.* Ali Paşa

Ali Osman b. Makamis'in oğludur. Yenbu beyi olup 827'de (1424) Mekke'ye sahip oldu. 829'da (1426) Şerif Berekât Mekke'ye sahip oldu. 845'de (1441/42) bu zat tekrar Mekke'ye sahip olup kısa süre sonra vefat etmiştir. (III. 493)

Ali (Lan) (Hacı) 1084'de (1673) Tunus beyi olup o sene Cemaziyelâhirinde (Eylül 1673) azledildi. Sonra vefat etmiştir. (III. 516)

Ali (Seyyid) Mesnevîhân olup Konya'da bu senelerde (1630'lar) vefat etti. Şairdir. (III. 511)

Ali (Şerif) Mekke emiri Şerif Katâde'nin [v.628 (1230/31)] oğludur. Emirlikte bulunmamıştır. Ancak evlâdından şerifler gelmiştir. (III. 492)

Ali (Şerif) Mübârek b. Rümeyse'nin oğludur. 811'de (1408/09) Mekke emiri oldu. Bir-iki sene sonra ayrıldı ve vefat etti. (III. 493)

Ali Acemî Semerkandlı bir seyyiddir. Seyyid Şerif'in öğrencisidir. II. Murad devrinde (1421-1451) Anadolu'ya göçtü. Kastamonu valisi İsmail Bey'e bağlandı. Sonra Edirne'de II. Murad ile görüşmek şerefine nâil oldu. II. Mehmed (Fâtih) devrinde bir imtihan ve sohbette ilmî meziyeti anlaşıldı. Sonra Bursa'ya gidip 860'da (1456) vefat eyledi. Emir Sultan civarında medfundur. Âbid, zâhiddi. *Şerh-i Mevâkıf*'a hâşiye yazdı. (III. 493)

Ali Ağa II. Mehmed'in (Fâtih) (hd. 1451-1481) ekmekçibaşısı olup Beşiktaş ve İstanbul'da iki mescid yaptı. (III. 494)

Ali Ağa Enderûn'dan yetişerek hazinedarbaşı olup sonra ayrılmıştı. Mısır'ın fethi harbinde [923 (1517)] şehid oldu. (III. 495)

Ali Ağa II. Selim'in şehzâdeliklerinde hizmetkârlarından olup 960'da (1553) çavuşbaşı oldu. 968'de (1560/01) İran'a elçilikle gönderildi. Döndükten sonra vefat etti. (III. 498)

Ali Ağa Yeniçeridir. Sekbanbaşı olup Şehzâde Bâyezid (v. 1561) ile İran'a gitti. Sonra Anadolu'ya döndüyse de ikbâl yüzü görmedi ve sonra vefat eyledi. (III. 498)

Ali Ağa Çerkesdir. Sipahiler ağası ve iki defa çavuşbaşı oldu. Muharrem 990'da (Şubat 1582) vefat etti. (III. 502)

Ali Ağa Silahdar kâtibi, çaşnigir, 1000'de (1591/92) silahdar ağası ve kapıcıbaşı oldu. Bu senelerde (1590'lar) vefat etti. (III. 504)

Ali Ağa Yeniçeridir. 1006'da (1596/97) yeniçeri kethüdâsı olup sonra vefat etti. (III. 504)

Ali Ağa Gazanfer Ağa'nın damadıdır. Sırasiyle mîrialem oldu. Eğri gazasının fetihnamesini İstanbul'a ulaştırmaya ve Kırım hanını davete memur olup kapıcıbaşılık verildi. Zilka'de 1010'da (Mayıs 1602) yeniçeri ağası oldu. Rebiyülevvel 1011'de (Ağustos-Eylül 1602) azledildi ve sonra vefat etti. (II. 505)

Ali Ağa Çavuşbaşı olup 1035'de (1625/26) yeniçeri ağası oldu. Şevvâl 1036'da (Haziran-Temmuz 1627) Haleb'de vefat eyledi. (III. 510/11)

Ali Ağa Bostancı olup ocakta kethüdâ ve 1058'de (1648) bostancıbaşı oldu. Ramazan 1061'de (Ağustos-Eylül 1651) büyük bir kabahat işlemesi üzerine idam edildi. (III. 513)

Ali Ağa Receb 1060'da (Temmuz 1650) başbaki kulu ve sonra sipahiler ağası oldu. 1065'de (1655) vefat etti. (III. 514)

Ali Ağa Deryâ beylerinden ve çekdiri kapdanlarından olup 1078'de (1667/68) vefat etti. Yahyâ Efendi Türbesi'nde medfundur. (III. 516)

Ali Ağa Harputludur. Sekbanbaşı olup 1099'da (1688) yeniçeri ağası oldu. Bu senenin Rebiyülâhirinde (Şubat 1688) vefat etti. (III. 518)

Ali Ağa Ocaktan yetişip 1099'da (1688) topçubaşı olmuş ve 1103'de (1691/92) azledilmiştir. (III. 522)

Ali Ağa Edirne bostancıbaşı olup 1107'de (1695/96) bostancıbaşı oldu. Bu senelerde (1690'lar) vefat etmiştir. (III. 521)

Ali Ağa Kasapbaşı olup bu senelerde (1690'lar) vefat etti. (III. 521)

Ali Ağa Ocakta kethüdâ iken 1106'da (1694/95) cebecibaşı olup 1108'de (1696/97) gazaba uğrayarak azlolundu. Bu senelerde (1690'lar) vefat etti. (III. 521)

Ali Ağa Enderûn'dan yetişerek çukadar-ı şehriyârî oldu. Saraydan çıkarak 1103'de (1691/92) topçubaşı oldu. 1107'de (1695/96) azledildi. Zilhicce 1108'de (Haziran-Temmuz 1697) ikinci defa topçubaşı olup 1109'da (1697/98) Sentene'de şehid oldu. (III. 521/22)

Ali Ağa Vezir kapı kethüdâsı olup 1110'da (1698/99) silahdar ağası oldu. 1112'de (1700/01) sekbanbaşı iken vefat edip Kasımpaşa'da gureba kabristanına defnolunan Ali Ağa bu zat olmalıdır. (II. 522)

Ali Ağa Divan çavuşlarından olup Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) çavuşbaşı oldu ve Cemaziyelâhir'de (Ekim) azledildi. Bu senelerde (1700-1710 arası) vefat eyledi. (III. 525)

Ali Ağa Ocaktan yetişip cebecibaşı oldu. Rebiyülâhir 1130'da (Mart 1718) azledildi ve Gazi Hüdavendigar mütevelliliği ile Bursa'ya gitti. Orada vefat etmiştir. (III. 529)

Ali Ağa Niğdelidir. 1107'de (1695/96) kapıcıbaşı olmuştur. Başka hizmetlerde çalıştıktan sonra 1128'de (1716) çavuşbaşı, sonra Sivas beyi, 1129'da (1717) sipahiler ağası, 1130'da (1718) cebecibaşı ve 1131'de (1719) ikinci defa sipahiler ağası oldu. Sonra başka görevlerde bulundu. Rebiyülevvel 1143'de (Eylül-Ekim 1730) sadâret kethüdâsı olup Cemaziyelevvel'de (Kasım-Aralık) azledildi ve oğlu Mehmed Bey ile Bursa'ya gönderildi. Orada vefat etmiştir. (III. 533)

Ali Ağa Kavaklıdır. Edirne bostancıbaşısı olup Muharrem 1146'da (Haziran-Temmuz 1733) azlolundu. Bu senelerde (1730'lar) vefat etmiştir. (III. 533)

Ali Ağa Draçlıdır. Enderûn'dan yetişip hasodabaşı oldu. Cemaziyelevvel 1151'de (Ağustos-Eylül 1738) vefat etmiştir. Seyitahmetderesi'nde medfundur. (III. 535)

Ali Ağa Kapıcıbaşı ve Edirne bostancıbaşısı olup Muharrem 1151'de (Nisan-Mayıs 1738) hırsı yüzünden azledildi. Gözden düşmüş olarak vefat etmiştir. (III. 535)

Ali Ağa Enderûn'dan yetişerek sarıkçıbaşı olup 1151'de (1738/39) vefat etmiştir. (III. 535)

Ali Ağa Enderûnludur. Yükselerek hazine-i hümâyûn kethüdâsı olup 22 Receb 1159'da (10 Ağustos 1746) silahdar oldu. Kısa süre sonra azledilmiştir. Daha sonra vefat etti. (III. 537/38)

Ali Ağa Padişah musâhibidir. Cemaziyelâhir 1159'da (Haziran-Temmuz 1746) azledildi ve Mısır'a gönderilip orada vefat etti. (III. 535)

Ali Ağa III. Ahmed'in mîrialemi olup 1163'de (1750) vefat etmiş ve Karacaahmet'e defnolunmuştur. (III. 536)

Ali Ağa Kasapbaşı olup Kızıl Mescid'e minber koymuştu. Bu senelerde (1750'ler) vefat etti. (III. 538)

Ali Ağa Sırasıyle çukadar olup 1163'de (1750) silahdar oldu. 23 Zilhicce 1164'de (12 Kasım 1751) yaşlı olması yüzünden emekli olmuştur. Sonra vefat etti. (III. 538/37)

Ali Ağa Kapıcıbaşı olup 1165'de (1752) vefatla Üsküdar'a defnolunmuştur. (III. 538)

Ali Ağa Tophaneden yetişip 1128'de (1716) topçubaşı olup sonra vefat eyledi. Oğlu piyade mukabelecisi halife-i sânîsi iken 1165'de (1752) vefat etti. (III. 529)

Ali Ağa Yeniçeridir. Yükselerek kul kethüdâsı oldu. Sonra sekbanbaşı olarak 1165'de (1752) vefat etti. Eğrikapı'ya defnedildi. (III. 537)

Ali Ağa Sertahtırevânî-i hassa olup 1166'da (1753) vefat etti ve Nuhkuyusu'na defnedildi. (III. 538)

Ali Ağa Saraydan yetişip dârüssaâde ağası oldu. 1173'de (1759/60) vefat eyledi. Atik Ali Paşa'da medfundur. (III. 540)

Ali Ağa Bostancı Ocağı'ndan yetişip bostancıbaşı olmuş ve Cemaziyelâhir 1182'de (Ekim-Kasım 1768) azledilmiştir. Bu senelerde (1770'ler) vefat etti. (III. 543)

Ali Ağa Hasoda'da eğitilip oraya kethüdâ olarak sonra kapıcıbaşılıkla sa-

raydan çıktı. Bu senelerde (1770'ler) vefat etti. Oğlu İsmail Bey 1203'de (1788/89) vefat etti ve Üsküdar'a defnedildi. (III. 543)

Ali Ağa Yeniçeridir. Yükselerek zağarcıbaşı, Şa'bân 1181'de (Aralık 1767/Ocak 1768) kul kethüdâsı oldu. Yeniçeri ağası ile geçinemediğinden kısa süre sonra ayrıldı. Bu senelerde (1770'ler) vefat etti. (III. 543)

Ali Ağa Vidinli Mustafa Ağa'nın oğludur. Safer 1160'da (Şubat 1747) bostancıbaşı, Rebiyülevvel 1162'de (Şubat-Mart 1749) azledilip kapıcıbaşı oldu. 1184 (1770/71) tarihine kadar başka görevlerde bulundu. Bu senelerde (1770'ler) vefat etmiştir. (III. 543)

Ali Ağa Çelik Mehmed Paşa'nın hazinedarlığından kapı kethüdâsı olmuş ve kapıcıbaşılık verilmiştir. Şevvâl 1166'da (Ağustos 1753) arpa emini ve 1170'de (1756/57) çavuşbaşı ve azilden sonra o sene Şevvâl'de (Haziran-Temmuz 1757) tersane emini ve Cemaziyelâhir 1178'de (Aralık 1764) tekrar çavuşbaşı oldu. Azilden sonra gümrükçü ve tekrar arpa emini olup 3 Receb 1186'da (30 Eylül 1772) vefat etti. Selimiye'de medfundur. (III. 544)

Ali Ağa Adanalıdır. Kapıcıbaşı ve Kili nâzırı olup 1188'de (1774) vefat edip Üsküdar'a defnedildi. (III. 545)

Ali Ağa Yükselip kapıcıbaşı ve arpa emini oldu. Cemaziyelâhir 1193'de (Haziran-Temmuz 1779) cebecibaşı olduysa da bir işe muvaffak olmayıp İsmail Ordusu ağası oldu. Daha sonra orada idam edildi. Fakir mücâhidlere dağıtılmak üzere gönderilen 1000 akçe üstünden çıktı. (III. 546)

Ali Ağa Yeniçeridir. Zağarcıbaşı, 1194'de (1780) kul kethüdâsı ve Rebiyülevvel 1195'de (Mart 1781) yeniçeri ağası olup Şa'bân 1196'da (Temmuz 1782) azlolundu ve sonra vefat etti. (III. 547/48)

Ali Ağa Topçu Ocağı'nda kethüdâ olup 1199'da (1785) topçubaşı oldu ve birkaç ayda azledildi. Yerine getirilen diğer ocak kethüdâsı Ali Ağa birkaç gün içinde vefat edince Şevvâl 1200'de (Ağustos 1786) ikinci defa topçubaşı olup 1201'de (1786/87) vefat etti. Çubukçular içinde medfundur. (III. 549)

Ali Ağa Enderûn'dan yetişip kilâr-ı âmire kethüdâsı oldu. Saraydan çıktıktan sonra kapıcıbaşı olarak I. Abdülhamid devri (1774-1789) sonlarında vefat etti. Oğlu hâne-i hassadan İsmail Bey, 1203'de (1788/89) vefat etti. (III. 549)

Ali Ağa İstanbulludur. Kapıcıbaşı ve sipahiler ağası oldu. Azilden sonra 1205'de (1790/91) vefat etti. Kocamustafapaşa'da medfundur. (III. 550)

Ali Ağa Sadâret başkethüdâsı olup 1206'da (1791/92) vefat etti. (III. 550)

Ali Ağa Râgıb Paşa delhiscisi olup kapıcıbaşı oldu. 7 Safer 1208'de (14 Eylül 1793) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (III. 550)

Ali Ağa Rüzgar Velî Ağa oğludur. Babası 1161'de (1748) vefat etmiştir. Cebeci Ocağı'ndan yetişip cebecibaşı olmuştur. 1175'de (1761/62) vefat eyledi. Oğlu Mehmed Ağa'ya "Ağazâde" dendi. 1211'de (1796/97) vefat eyledi. Hepsi Üsküdar'da medfundurlar. (III. 540)

Ali Ağa Ahıskalıdır. İstanbul ağası olup azledilmiş olarak 13 Zilhicce 1221'de (19 Şubat 1807) vefat etti. Sur dışında medfundur. (III. 553)

Ali Ağa Ünyelidir. Teberdar ve sonra zülüflü baltacı kethüdâsı ve nihayet çaşnigir-i pâdişâhî oldu. 1224'de (1809) vefat ederek Beyoğlu Mezarlığı'na defnedildi. (III. 555)

Ali Ağa Kaymakam Osman Paşa'nın hazinedarı olup kapıcıbaşı olmuştu. Bu senelerde (1800-1810 arası) vefat etti. (III. 553/54)

Ali Ağa Cezâyirlidir. Saray ağalarından olup Şevvâl 1229'da (Eylül-Ekim 1814) Eski Saray ağası oldu. Muharrem 1232'de (Kasım-Aralık 1816) vefat edip Hamidiye Türbesi bahçesine defnedildi. (III. 556)

Ali Ağa Hayme-i hassa mehterbaşısı olup 21 Şa'bân 1217'de (7 Aralık 1802) vefat etti. Oğlu İbrahim Ağa, 1 Zilhicce 1233'de (2 Ekim 1818) vefat etti. Nuhkuyusu'nda medfundurlar. (III. 553)

Ali Ağa Karamanlıdır. Silahşor, has ağası ve maden-i hümâyûn emini olup azledilmiştir. 21 Şevvâl 1234'de (13 Ağustos 1819) vefat etmiştir. Seyitahmetderesi'nde medfundur. (III. 557)

Ali Ağa Kul kethüdâlığından Cemaziyelâhir 1239'da (Şubat 1823/24) yeniçeri ağası olup bu senenin içinde ayrıldı. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 559)

Ali Ağa Ocaktan yetişip turnacıbaşı, sonra sekbanbaşı olup 1235'de (1819/20) kapıcıbaşı oldu. 1238'de (1822/23) gureba-yı yemin ağası olup sonra azledildi. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 559)

Ali Ağa Toparabacıbaşılığına 1237'de (1821/22) tayin olunmuştu. Azilden sonra vefat etti. (III. 560)

Ali Ağa Sırasıyla kul kethüdâsı olup Rebiyülâhir 1238'de (Aralık 1822/Ocak 1823) yeniçeri ağası oldu. 1239'da (1823/24) azledildi. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 559)

Ali Ağa Cebeci Ocağı'ndan yetişip cebecibaşı oldu. Bazı sebeplerden dolayı azlini isteyince Zilhicce 1239'da (Ağustos 1824) azledildi. 1241'de (1826) Anadolu'da yeniçeriler üzerine memur olup kapıcıbaşı olmuştur. 25 Şevvâl 1241'de (2 Haziran 1826) vefat ederek Üsküdar'a defnedilmiştir. (III. 559/60)

Ali Ağa Cebeciler kethüdâsı iken Zilhicce 1239'da (Ağustos 1824) cebecibaşı olup 1241 (1825/26) yılına yetişti. Daha sonra vefat etti. (III. 560)

Ali Ağa Padişah okçusu olup 1242'de (1826/27) vefat etti. Okmeydanı'nda medfundur. (III. 560)

Ali Ağa Topçular kethüdâsı Abdülkerim Ağa'nın oğludur. Bu da Topçu Ocağı'ndan yetişip 1202'de (1787/88) rikâb-ı hümâyûnda topçubaşı olmuştur. 1207'de (1792/93) oğlu Mehmed Sâdık Ağa vefat edince kederlendi. Sonra topçubaşı ve Mısır seferinde rikâb-ı hümâyûn topçubaşısı olup 8 Zilhicce 1217'de (1 Nisan 1803) vefat eyledi. Beyoğlu Mezarlığı'nda defnolunmuştur. Kardeşi Hacı Mustafa Bey, 1179'da (1765/66), kendi oğlu Çorbacı Abdülkerim Ağa 1220 (1805) tarihlerinde vefat etmiştir. Kızı olup 1241'de (1826/27) vefat eden Zübeyde Hanım'ın eşi olması muhtemel Seyyid Osman Ağa(→) da yanına defnedildi. (III. 552/53)

Ali Ağa Ünyelidir. Serçeşnigir-i padişahî olup Muharrem 1244'de (Temmuz-Ağustos 1828) vefat etti ve Gümüşsuyu Mezarlığı'na defledildi. (III. 563)

Ali Ağa Bilanlı Mûsâ Ağa'nın oğlu olup kapıcıbaşı ve Kütahya müteselimi oldu. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (III. 564)

Ali Ağa Eğinlidir. Pirlepe voyvodası ve kapıcıbaşı oldu. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (III. 564)

Ali Ağa Kıbrıslıdır. Enderûn'dan yetişerek hazine-i hümâyûn kesedarı oldu. 21 Receb 1245'de (16 Ocak 1830) vefat etti. (III. 563)

Ali Ağa Enderûnludur. Yükselerek peşkir ağası olup azledilmiş ve 1251'de (1835/36) vefat etmiştir. Tunusbağı'nda medfundur. Oğulları İzzet Bey ile Abdullah Bey'dir(→). (III. 564)

Ali Ağa Giritlidir. Enderûn'dan yetişerek berberbaşı oldu. Rebiyülevvel 1238'de (Kasım-Aralık 1822) silahdâr-ı şehriyârî oldu. 3 Cemaziyelevvel 1247'de (10 Ekim 1831) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Padişahın gözdesiydi. Evlâdına pek çok servet bıraktıysa da oğulları yok ediler. Torunları vardır. Kızı ricâlden Ârif Efendi'nin zevcesi olup birkaç sene evvel vefat etmiştir. Oğullarından biri Tevfik Mehmed Bey'dir(→). Diğeri Mehmed Emin Bey ise 17 Rebiyülevvel 1265'de (10 Şubat 1849) vefat etti. Bir oğlu da Hasan Bey olup o da gençliğinde vefat etmiştir. Ali Ağa'nın kardeşi Hacı Hasan Efendi'dir(→). Hepsi Eyüp'de medfundurlar. (III. 563)

Ali Ağa Matbah-ı âmire müdürü olup 9 Safer 1279'da (6 Ağustos 1862) vefat etti. Kayalar'da medfundur. (III. 571)

Ali Ağa Ocaktan yetişerek kul kethüdâsı olup sonra katledildi. (III. 509)

Ali Ağa (Acem) Yükselerek Sâliha Sultan'a kethüdâ oldu. Şa'bân 1172'de (Nisan 1759) duhan gümrüğü emini olup Cemaziyelevvel 1173'de (Ocak 1760) Lâleli Camii bina emini oldu. Zilka'de 1174'de (Haziran 1761) Kıbrıs muhassılı olup Cemaziyelevvel 1176'da (Kasım-Aralık 1762) matbah-ı âmire emini oldu. Ramazan 1176'da (Mart-Nisan 1763) vefat etmiştir. (III. 541)

Ali Ağa (Albaklızâde) Ürgüplüdür. Köse Bâhir Mustafa Paşa'nın(→) kethüdâsı olup Zilhicce 1174'de (Temmuz 1761) vefat etti. Üsküdar'a defnolundu. (IV. 441)

Ali Ağa (Benlizâde) Benli Mustafa Ağa'nın oğludur. Silahşor, sonra kapıcıbaşı olup Muharrem 1202'de (Ekim 1787) Edirne bostancıbaşısı oldu. Sonra Galata voyvodası olup Şevvâl 1202'de (Temmuz 1788) aniden vefat etti. (III. 549)

Ali Ağa (Burnaz) Enderûn'dan yetişmiştir. 1079'da (1668/69) hazine kethüdâsı oldu. Şevvâl 1080'de (Mart 1670) vefat etti. (III. 516)

Ali Ağa (Çoban) Bostancılardan olup Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) bostancıbaşı olup o sene Cemaziyelâhir'de (Ekim-Kasım 1703) azledildi. Bu senelerde (1700-1710 arası) vefat eyledi. (III. 525)

Ali Ağa (Derviş) (Kâvîzâde) Sinop â'yânından olup kapıcıbaşı oldu ve 1219'da (1804/05) İstanbul'da vefat etti. Beykoz'da medfundur. (III. 553)

Ali Ağa (Dev) Yeniçeridir. 1115'de (1703/04) kul kethüdâsı oldu. O senenin Recebinde (Kasım 1703) ayrıldı. Bu senelerde (1700-1710 arası) vefat eyledi. (III. 525)

Ali Ağa (Devec) Ocaktan yetişip 1031'de (1622) yeniçeri ağası oldu.

Kısa süre sonra istifa etti. Daha sonra vefat etti. (III. 509)

Ali Ağa (Dökmecizâde) Topçu Ocağı'ndan yetişip 1150'de (1737/38) ocak kethüdâsı olmuştur. Onbeş sene kadar bu hizmete bulunarak 1166'da (1752/53) topçubaşı oldu. Azledildikten sonra kapıcıbaşı olup senelerce yaşadı. 1 Safer 1178'de (31 Temmuz 1764) vefat etmiştir. Oğlu Mehmed Emin Ağa, 1203'de (1788/89) vefat etti. İkisi de Beyoğlu Mezarlığı'na defnolundular. (III. 545)

Ali Ağa (Ekmekçi) Tophane'de mescidi vardır. (III. 511)

Ali Ağa (Evkanlızâde) Kapıcıbaşı olup 1184'de (1770/71) vefat etti. Oğlu Süleyman Bey ile Üsküdar'a defnedildiler. (IV. 543)

Ali Ağa (Hacı) Topçu Ocağı'ndan yetişerek topçubaşı oldu. 1086'da (1675) muharebede vefat etti. Topçu Odaları Camii'ni bina eyledi. (III. 516)

Ali Ağa (Hacı) Kapıcıbaşılardan olup Zilhicce 1193'de (Aralık 1779) vefat etti. Üsküdar'a defnedilmiştir. (III. 546)

Ali Ağa (Hacı) Eski Saray kethüdâsı olup 1200'de (1786) vefat etmiştir. Üsküdar'da medfundur. (III. 549)

Ali Ağa (Hacı) Koçhisarlıdır. Hasekibaşı olup azilden sonra Cemaziyelevvel 1218'de (Ağustos-Eylül 1803) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (III. 553)

Ali Ağa (Hacı) Kıbrıslıdır. Kapıcıbaşı, 1198'de (1734) arpa emini, Şevvâl 1200'de (Ağustos 1786) gümrük emini ve sonra kasapbaşı oldu. Senelerce bu görevde kalarak sonunda tersane emini oldu. 25 Ramazan 1219'da (28 Aralık 1804) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. Oğlu imam Ârif Efendi'dir ki, bunun oğlu Ali Rızâ Efendi'dir. (III. 553)

Ali Ağa (Hacı) Bağdadlıdır. Tebdil hasekisi olup 12 Cemaziyelâhir 1224'de (25 Temmuz 1809) vefat etti. (III. 555)

Ali Ağa (Hadım) Üsküplüdür. 1061'de (1651) miftâh gulâmı iken saray ağası, Safer 1062'de (Ocak-Şubat 1652) kilercibaşı ve Şevvâl'de (Eylül) hazinedarbaşı ve sonra padişah musâhibi oldu. İbşir Paşa nezdine gönderildi. Cemaziyelevvel 1066'da (Mart 1656) bâbüssaâde ağası oldu. 1068'de (1657/58) emekli oldu ve sonra vefat etti. (III. /514)

Ali Ağa (Hâfız) Enderûn'a girerek çantacı oldu. 1223'de (1808) çukadar-ı şehriyârî olup 1226'da (1811) silahdarlık başkasına verilince ümitsizliğe kapıldı. 1227'de (1812) çerağ olunup hacca gitti. Döndükten sonra kapıcıbaşılıkla bir hayli zaman Kıbrıs muhasssılı oldu. Azilden sonra 25 Rebiyülevvel 1243'de (16 Ekim 1827) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Damadı Gümüşhane emini İbrahim Ağa'dır. (III. 561)

Ali Ağa (Hazinedar) Saraydan yetişerek musâhip ve hazinedar-ı şehriyârî oldu. Bir aralık azledildiyse de 1082'de (1671) ikinci defa hazinedar oldu. Muharrem 1099'da (Kasım 1687) dârüssaâde ağası oldu. Rebiyülevvel'de (Ocak 1688) azledilerek Mısır'a gönderildi. 1125 (1713) yılından sonra orada vefat etmiştir. Hırslıydı. (III. 527)

Ali Ağa (Hazinedar) Fatma Sultan'ın kethüdâsı olup 1142'de (1729/

30) vefat etti. Sinan Paşa Medresesi'ne defnedildi. Damadı Uzun İbrahim Bey'dir. (III. 532)

Ali Ağa (Hoca) Zengin bir bostancı olup 1066'da (1656) kapıcılar kethüdâsı, Şevvâl'de (Temmuz-Ağustos 1657) yeniçeri ağası oldu. Cemaziyelâhir 1068'de (Mart 1658) azlolundu ve sonra vefat etti. (III. 514)

Ali Ağa (İmam) Saray ağalarından olup iç hazinedar ve 1106'da (1694/95) mûsâhip olarak ayrılmış ve sonra vefat eylemiştir. (III. 521)

Ali Ağa (Kara) Şehzâde Süleyman'ın (II. Süleyman) vâlidesi kethüdâsı olup 1065'de (1655) vefat etti. (III. 514)

Ali Ağa (Kara) 1030 (1621) sonlarında yeniçeri ağası olmuştur. Kısa süre sonra katledildi. (III. 509)

Ali Ağa (Karaçelebizâde) Kethüdâlardan olup 1065'de (1655) vefat etti. (III. 514)

Ali Ağa (Karakethüdâzâde) Kapıcıbaşı olup 1199'da (1785) Râif İsmail Paşa üzerine memur olup mükafaten Kıbrıs muhassılı oldu. Zilka'de 1201'de (Ağustos-Eylül 1787) idam edildi. (III. 549)

Ali Ağa (Kebeci) Ocaktan turnacıbaşı, Safer 1062'de (Ocak 1652) kul kethüdâsı oldu. Şa'bân 1062'de (Temmuz 1652) azledilmiştir. Bu senelerde (1650'ler) vefat etti. (III. 513)

Ali Ağa (Kırkbir) Yeniçeridir. Ocaktan yetişip Zilhicce 1235'de (Eylül 1820) yeniçeri ağası oldu. 1236'da (1820/21) ayrıldı. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 559)

Ali Ağa (Kız) Edirne bostancıbaşısı olup 1140 (1727/28) yılından sonra vefat etti. (III. 532)

Ali Ağa (Kilerci) Bostancı Ocağı'ndan yetişip bostancıbaşı oldu. 1075'de (1664/65) azledildi. Sonra vefat etti. (III. 516)

Ali Ağa (Küçük) Sarıyerlidir. Bostancı Ocağı'ndan yetişip bostancıbaşı oldu. 8 Cemaziyelâhir 1223'de (1 Ağustos 1808) ayrıldı. Şevvâl'de (Kasım-Aralık 1808) humbaracıbaşı oldu. 1224'de (1809) vefat etti. (III. 555)

Ali Ağa (Macar) Husrev Paşa'nın kethüdâsıdır. Sonra Tabanıyassı Mehmed Paşa'ya sadrazamlığında (1632-1637) kethüdâ oldu. Paşanın azlinden sonra vefat etmiştir. (III. 512)

Ali Ağa (Macuncu) Okçularbaşı olup 1129'da (17[illegible]7) vefat etti. Okmeydanı'nda medfundur. (III. 529)

Ali Ağa (Mucûrî) Sipahiler kethüdâsı olup hacdan sonra 16 Rebiyülâhir 1174'de (25 Kasım 1760) vefat etmiştir. Kocamustafapaşa'da medfundur. (III. 540)

Ali Ağa (Nakkaş) Bostancı ve sonra bostancıbaşı olup 1107'de (1695/96) azledildi. Bu senelerde (1690'lar) vefat etti. (III. 521)

Ali Ağa (Potur) 1061'de (1651) bostancıbaşı olup sonra azledildi. Bu senelerde (1650'ler) vefat etmiştir. (III. 513)

Ali Ağa (Rum) Uzuncaova Camii'nin banisidir. (III. 511)

Ali Ağa (Samurkaş) Rikâb-ı hümâyûn solaklarındandı. Pirî Paşa'nın mescidine minber koyarak cami yaptı. (III. 511)

Ali Ağa (Saraylı) Enderûnludur. 1096'da (1685) hazine kethüdâsı olup kısa süre sonra ayrıldı ve vefat etti. (III. 518)

Ali Ağa (Saraylı) Enderûnludur. 1096'da (1685) hazine kethüdâsı olup kısa süre sonra ayrıldı ve vefat etti. (III. 518)

Ali Ağa (Sarı) Süleymaniye Camii mütevellisi olup Yemişçi Hasan Paşa'ya bağlıydı. Bu senelerde (1600-1610 arası) vefat etti. (III. /506)

Ali Ağa (Sarı) Tersânede yedek reisi ve sonra tersane kethüdâsı oldu. 1059'da (1649) bir fırkate ile Akdeniz'e memur olup sonra vefat etti. (III. 513)

Ali Ağa (Sarı) Mütevelli olup 1101'de (1689/90) silahdar ağası ve sonra sipahiler ağası oldu. (III. 518)

Ali Ağa (Seyyid) Harputludur. Kapıcıbaşı olup 1241'de (1825/26) vefat etti. Kadıköy'e defnedildi. (III. 559)

Ali Ağa (Sungur) Yükselerek kapıcıbaşı ve cizye başbaki kulu olup Cemaziyelevvel 1143'de (Kasım-Aralık 1730) azledildi. Bu senelerde (1730'lar) vefat etti. (III. 533)

Ali Ağa (Şatır) Serdâr-ı ekrem ağası olup 1101'de (1689/90) çavuşbaşı oldu. 1102'de (1690/91) ayrılmış ve sonra vefat etmiştir. (III. 518)

Ali Ağa (Şehrî) Sipahiler kethüdâsı iken Rebiyülâhir 1123'de (Mayıs-Haziran 1711) sipahiler ağası olup Şevvâl'de (Kasım 171[illegible]) emekli edildi. 1125'de (1713) çavuşbaşı oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 528)

Ali Ağa (Şeyh İmamzâde) (Hacı) (Seyyid) Kapıcıbaşı olup Cemaziyelevvel 1194'de (Mayıs 1780) vefat etti. Yedikule'de medfundur. (III. 546)

Ali Ağa (Taşyatır) Saray ağalarından olup Mısır'a gönderildi. 1054'de (1644) çağrıldı ve dârüssaâde ağası oldu. 1055'de (1645) azledilip Mısır'a gönderildi. 1065'de (1655) padişah buyruğuyla Mısır'dan İstanbul'a dönüp yine padişah musâhibi oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 514)

Ali Ağa (Turunçzâde) Karahisarlıdır. Istabl-ı âmire pâyesi olup 1274'de (1857/58) vefat ederek Süleymaniye'ye defnedildi. (III. 570)

Ali Ağa (Yapraksız) Enderûn'dan yetişerek oda lalalığından Mısır'a gönderilmiştir. 1106'da (1694/95) dârüssaâde ağası olarak İstanbul'a geldi. Cemaziyelevvel 1112'de (Ekim-Kasım 1700) azledilip Mısır'a gönderildi. Orada vefat eylemiştir. (III. 524)

Ali Ağa (Yazıcı) Enderûn'dan hasodaya girip Cemaziyelevvel 1063'de (Nisan 1633) çeşnigirbaşı oldu. Cemaziyelâhir 1072'de (Şubat 1662) emekli oldu ve sonra vefat etti. (III. 516)

Ali Ağa (Yeğen) Saraya mensup olup kapıcılar kethüdâsı oldu. 1173'de (1759/60) vefat edip Karacaahmet'e defnedildi. (III. 540)

Ali Alâeddin Efendi Mustafa Muslihiddin b. Abdülkostantin Kefevî'nin oğludur. Babası sultan hizmetinde olup kendisi Molla Arab'dan çalışmıştır. İstanbul'a gelip Sinan Efendi'den icazet aldı. Sofular'da bir mescid ve zaviye yaptı, sonra da Kefe'de Kasım Paşa Tekkesi'nin şeyhi oldu. 970'de (1562/63) vefat etti. Vâiz, muhaddis, müfessir, âlim ve kâmildi. (III. 498)

Ali Alâeddin Efendi Cemâl Efendi'nin oğludur. 1246'da (1830/31) Savaklar Tekkesi şeyhi olup 1251'de (1835/36) vefat etti. Yerine Şeyh Ubeyd Efendi geçti. (III. 565)

Ali Alâeddin Efendi (Serçe) Şeyh Mehmed Sinobî'nin oğludur. Müderris iken 971'de (1563/64) vefat etti. Fâzıldı. (III. 501)

Âlî Ali Efendi Kadı olup 1056'da (1646) vefat etti. Şairdir. (III. 513)

Ali Âlî Efendi Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1239'da (1823/24) cebeciler kâtibi oldu. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 560)

Âlî Ali Efendi İstanbulludur. Divan-ı Hümâyûn ve mühimme odası halifelerinden olup 1260'da (1844) Şam'a kâtiplikle gidip dönüşünde Ceridehane'de kâtip oldu. 1272'de (1855/56) vefat eyledi. Usta şair, kâtip ve münşî idi. (III. 290)

Ali Âlî Paşa (Hekimzâde) Ser-etıbbâ Nuh Efendi'nin oğludur. 1110 yılı Berat gecesinde [15 Şa'bân 1110 (16 Şubat 1699)] doğdu. Kardeşlerinin seçkini olup III. Ahmed devrinde silahşor, kapıcıbaşı, Türkmen ağası, sonra Zile voyvodası ve 1134'de (1721/22) Rumeli beylerbeyi pâyesiyle Adana ve Safer 1137'de (Ekim-Kasım 1724) Haleb valisi, Safer 1138'de (Ekim 1725) vezir rütbesiyle Anadolu valisi ve Zilka'de'de (Temmuz (1726) Şehrizor'un eklenmesiyle Tebriz seraskeri, 1140'da (1727/28) Tebriz, 1142'de (1729/30) Diyarbekir valisi, 1143'de (1730/31) tekrar Tebriz valisi ve seraskeri oldu ve Tebriz ile Rumiye'yi fethetti. Ramazan 1144'de (Mart 1732) sadrazam olup Safer 1148'de (Temmuz 1735) azledilerek Midilli'ye gönderildi. Ardından Kandiye valisi ve 1149'da (1736/37) Bosna valisi olup savaş sırasında fevkalâde yiğitlik gösterip düşmanı perişan eyledi. Rebiyülevvel 1153'de (Haziran 1740) Mısır valisi ve Receb 1154'de (Eylül 1741) ikinci defa Anadolu valisi olup Safer 1155'de (Nisan 1742) ikinci defa sadrazam oldu. "Şeyhü'l-vüzerâ" tarihidir. İran seferini ertelemesinden dolayı 4 Şa'bân 1156'da (23 Eylül 1743) azledilerek Midilli'ye gönderildi. Kısa süre sonra Kandiye valisi ve Ramazan 1157'de (Ekim 1744) Bosna, Şa'bân 1158'de (Eylül 1745) Haleb valisi olup eşkıyayı ortadan kaldırdı. Zilka'de 1159'da (Kasım-Aralık 1746) Kars seraskeri, üçüncü defa Anadolu valisi, ardından üçüncü defa Bosna valisi, Safer 1161'de (Şubat 1748) Tırhala, Cemaziyelâhir'de (Haziran) Bender muhafızlığıyla Özi, Safer 1164'de (Ocak 1751) Vidin, Cemaziyelevvel'de (Nisan) Trabzon, Rebiyülevvel 1168'de (Aralık 1754/Ocak 1755) dördüncü defa Anadolu valisi olup 4 Cemaziyelâhir 1168'de (18 Mart 1755) üçüncü defa sadrazam oldu. 7 Şa'bân 1168'de (19 Mayıs 1755) azledilip Magosa'ya gönderilmiş, sürgün yeri sonra Rodos'a çevrilmiştir. Muharrem 1169'da (Ekim 1755) affedilerek ikinci defa Mısır valisi olmuş ve Cemaziyelevvel 1170'de (Ocak-Şubat 1757) azlinden sonra beşinci defa Anadolu valisi olup 9 Zilhicce 1171'de (14 Ağustos 1758) vefat eylemiştir. Sufi huylu, cömert, asil, himmeti yüceydi. Dairesi fakirler ve dervişlerle dolu olup her yerde adalet göstererek hukuka uyar ve zamanın vezirleri hatırına saygı gösterirdi. İlâhîleri ve şiirleri vardır. Oğullarından Hasan Bey ve Süleyman Bey vasiyeti üzerine 1172'de (1758/59) sünnet edildiler. Na'şı Kütahya'da defnedilmişken sonra İstanbul'a getirilip türbesine defnedilmiştir. Adına camii, kütüphanesi ve zaviyesi vardır. Zaviyede şeyh olanlara cuma vâizliğini vakfeyledi. Kabataş'ta büyük bir çeşme yaptı. Oğullarından Mustafa Bey 1145'de (1732/33), Hasan Bey ve Kasım Bey 1146'da (1733/34) ve Mehmed Bey, 1154'de (1741), Gâlib Mehmed

Bey 1179'da (1765/66) ve diğer Hasan Bey 1184'de (1770/71) vefat etmişlerdir. Bir oğlu da İsmail Ziyâ Bey olup bunun oğulları Abdullah Bey, Sa'dullah Bey ve Ali Rızâ Bey'dir. Damadı, Kaymakam Abdullah Paşa'dır. Kaynı zeamet sahiplerinden Mehmed Bey bazı hizmetlerde istihdam edilip 1164'de (1751) vefat etti. Paşanın eşi Muhsine Hanım 1183'de (1769) vefat edip yanına defnedildi. Türbesinde, oradaki eski zaviyenin bânîsi Abdal Ya'kub ve halifesi medfundurlar. (III. 539/40)

Ali Ârif Efendi Vekilharc-ı sultanî olup 15 Safer 1273'de (15 Ekim 1856) vefat etti. Mahmutpaşa'da medfundur. (III. 570)

Ali Aşkar Paşa Önceleri Enderûn ağaları tâlimine memur ve yüzbaşı oldu. Cemaziyelevvel 1243'de (Kasım-Aralık 1827) binbaşı ve o sene Şevvâlinde (Nisan-Mayıs 1828) süvari miralayı olup Bağdad'a memur edildi. 1249'da (1833/34) mîrlivâ oldu. Şa'bân 1251'de (Kasım-Aralık 1835) vezir rütbesiyle Şehrizor valisi oldu. 1253'de (1837/38) azledildi ve Cemaziyelevvel 1254'de (Temmuz-Ağustos 1838) Trablusgarb valisi olup Rebiyülevvel 1258'de (Nisan 1842) azledildi. Safer 1260'da (Şubat-Mart 1844) Sivas valisi ve Zilka'de'de (Kasım 1844) Musul valisi oldu. Muharrem 1262'de (Ocak 1846) şeyhülharem, Zilhicce 1262'de (Kasım-Aralık 1846) ikinci defa Sivas, Ramazan 1264'de (Ağustos 1848) Musul valisi olup Cemaziyelevvel 1265'de (Nisan 1849) azledildi. Safer 1269'da (Kasım-Aralık 1852) Şam valisi olup Zilhicce 1270'de (Eylül 1854) azledildi. Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) Meclis-i Vâlâ'ya aza olup Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) azledildi ve emekli oldu. 24 Safer 1285'de (16 Haziran 1868) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Askerî bilgisi ve yiğitliği, idareciliğinden üstündü. Trablusgarb'da hizmeti görüldü. (III. 571/72)

Ali Azmî Bey Kanbur Ârif Mehmed Paşa'nın(→) oğludur. İkinci mâbeynci olup 1277'de (1860/61) azledilmiş ve 1294 (1877) tarihlerinde vefat etmiştir. (III. 277)

Ali b. Abdullah (Yamalı) Tophane'de Yamalı Hamamı'nın bânîsidir. 899'da (1493/94) vefat edip oraya defnedilmiştir. (III. 494)

Ali b. Hasan (Hacı) Galata'nın fethinde dizdar oldu. Bereketzâde Mescidi bunundur. (III. 494)

Ali b. Sûfî Hattatdır. Fâtih Camii'nin yazılarını yazmıştır. Bu devirde (1451-1481) vefat eyledi. (III. 494)

Ali Baba (Hacı) Sinanîye tarikatinden Hilâlci Dergâhı şeyhi olup 1 Receb 1274'de (15 Şubat 1858) vefat eyledi. Süleymaniye'de medfundur. (III. 570)

Ali Baharî Efendi Tırhalalıdır. Kadı olup 958'de (1551) vefat etti. Şairdir. (III. 498)

Ali Behcet Ağa Kapıcıbaşı ve su nâzırı olup 1249'da (1833/34) azledildi ve daha sonra vefat etti. (III. 564)

Ali Behic Bey Mudanyalızâdelerden Küçük Ayasofya Tekkesi şeyhi iken 7 Muharrem 1267'de (12 Kasım 1850) vefat eden Abdullah Felâhî Efendizâde, mollalardan Mehmed Necmeddin Efendi'nin oğlu olup 1246'da (1830/31) Üsküdar'da doğdu. Sonra tahsille divan kalemine çerağ buyurulmuş ve oradan Kapdan Mehmed Ali Paşa'ya mühürdar olup adı geçe-

nin vefatında maliye tahsilat ve sonra kavâim-i nakdiye komisyonlarına aza olmuş ve nihayet Âdile Sultan'a kethüdâ olarak ûlâ rütbesi sınıf-ı sânîsi ve ikinci rütbeden Mecidiye nişanı verilmiştir. Sonra azledilmiş ve 14 Şa'bân 1312'de (10 Şubat 1895) vefat eylemiştir. Ertesi gün Karacaahmet'de anne tarafından büyük babası Cevherî Ali Efendi sofasında annesi Fatma Hanım'ın yakınına defnedilmiştir. Uzun boylu, iffetli, güler yüzlü, hoşsohbet, meclis erbâbı, yumuşak huylu, doğru ve Mevlevî muhiplerindendi. Eşi Hüsâm Efendi'nin kızı olup 1256'da (1840) doğan Fatma Zehra Mürşide Hanım, 19 Receb 1306 (21 Mart 1889) çarşamba günü vefat edip Bahariye Mevlevîhanesi bahçesine defnolunmuştur. Mevlevî muhibbelerinden olup dindar, hayır sever ve iffetliydi. (III. 576)

Ali Bey Alâeddin Bey'in oğludur. Babası'nın yerine Karaman beyi oldu. I. Murad'a kızını vererek beyliğini güçlendirdi. Sonra isyan edince suçu affolundu. 792'de (1390) tekrar isyan edince hak ettiği cezayı gördü. Oğlu Mehmed Bey'dir(→). (III. 492)

Ali Bey Alemşah Bey'in oğludur. Babasının yerine Kütahya beyi oldu. Kızını I. Bâyezid (Yıldırım) (hd 1389-1402) nikâhladı. Sonra vefat eyledi. (III. 493)

Ali Bey Beylerden olup Avlonya beyi olmuştur. Teke beyi Bâlî Bey ile beraber Rodos'un fethinde [1 Safer 929 (20 Aralık 1522)] şehid oldular. (III. 496)

Ali Bey Defterdar, sonra sancakbeyi olan Ahmed Bey'in oğludur. Velî Ağa'nın ağalığında yeniçeri kâtibi olup sonra cizye emini, sonra Anadolu ve Rumeli muhasebecisi oldu. Bu senelerde (1590'lar) vefat eylemiştir. (III. 505)

Ali Bey Sadrazam Nasûh Paşa'nın oğludur. 1052'de (1642) vefat etti. (III. 512)

Ali Bey Cebecibaşı olup 1038'de (1628/29) Van beylerbeyi oldu. Uzun süre orada kalıp 1054 (1644) tarihlerinde vefat eyledi. (III. 512; IV. 901)

Ali Bey Cerce beyi olup Haseki Mehmed Paşa'nın Mısır valiliğinde Ahmed Bey'in yerine hac emiri oldu. Güç sâhibi olup Said'e giderek oradan cevher çıkarttı ve Avrupa'dan cevhertıraş getirdi. 1065'de (1655) vefat etti. Sonra Cerceli Mehmed Bey de cevher çıkardıysa da sonraları bu iş bırakıldı. (III. 514)

Ali Bey Murad Bey'in oğludur. Zilhicce 1091'de (Ocak 1681) Tunus beyi oldu. Rebiyülevvel 1100'da (Ocak 1689) vefat etti. (III. 518)

Ali Bey Yükselip kapıcıbaşı olmuştur. 15 Muharrem 1172'de (18 Eylül 1758) vefat edip Karacaahmet'e defnedilmiştir. Silahdâr-ı şehriyârîlerden birinin enîştesiydi. (III. 540)

Ali Bey Köse Halil Paşazâde Seyyid Derviş Ömer Bey'in oğludur. Kitabhane mütevvellisi olup 15 Receb 1171'de (25 Mart 1758) dârüssaâde ağası kâtibi oldu. Rebiyülevvel 1176'da (Eylül-Ekim 1762) vefat eyledi. Bahariye'de medfundur. (III. 540)

Ali Bey Defterdar Hacı Ahmed Paşa'nın(→) oğludur. 1181'de (1767/68) vefat ederek Ağayokuşu'na defnedildi. Oğlu Mehmed Said Bey'dir(→). (I. 259)

Ali Bey İvâz Mehmed Paşa'nın oğludur. Babasının sâyesinde kapıcıbaşı

oldu. Rebiyülevvel 1168'de (Aralık 1754/Ocak 1755) başbaki kulu, sonra arpa emini, Zilhicce 1171'de (Ağustos 1758) mîrahûr-ı sânî vekili, Cemaziyelâhir 1177'de (Aralık 1763) çavuşbaşı olup Şevvâl 1179'da (Mart-Nisan 1766) silahdar ağası, 1181'de (1767/68) arpa emini, 1182'de (1768/69) sipahiler ağası olup 9 Muharrem 1184'de (5 Mayıs 1770) orduda iken vefat eylemiştir. Tevekkülhamamı'nda defnedildi. Damadı mektûbî serhalifesi Abdülhamid Efendi, kendinden evvel vefat edip oraya defnolundu. Yaşı 45-50 arasındaydı. (III. 544)

Ali Bey Çerkesdir. Yükselip Mısır'da şeyhülbeled olup sözü geçer oldu. Rebiyülevvel 1187'de (Haziran 1773) Ebû'z-zeheb Mehmed Bey ile savaşta dört yerinden yaralanıp ardından vefat etmiştir. Cüretli ve cesurdu. (III. 545)

Ali Bey Soğanyemez Mahmud Mâcid Paşa'nın(→) oğludur. Tersanede yetişip hacca gitmiş ve sonra tersane kethüdâsı olmuştur. Ayrıldıktan sonra 21 Receb 1187'de (8 Ekim 1773) vefat etti. Tersane ardına defnedildi. (III. 545; IV. 326)

Ali Bey Bosnalı Receb Paşa'nın(→) oğludur. Silahşor olup Safer 1190'da (Nisan 1776) vefat etti. Silivrikapı'ya defnedildi. (II. 373)

Ali Bey Mihrimâh Sultan Vakfı mütevellisi olup bu senelerde (1780'ler) vefat etti. Hayrât ve çeşme ile ismini bıraktı. (III. 546/47)

Ali Bey Hazinedar-ı şehriyârî olup 5 Receb 1196'da (16 Haziran 1782) vefat etti. Üsküdar'da Koşuyolu'nda medfundur. (III. 547)

Ali Bey Damad İbrahim Paşa'nın kardeşi Genç Ali Paşa'nın(→) torunu, Hulûsî Bey'in oğludur. Enderûnlu olup 1221'de (1806) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (III. 533)

Ali Bey Enderûn'dan yetişip kapıcıbaşılık ile şahincibaşı olmuştur. 19 Zilka'de 1223'de (6 Ocak 1809) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde defnedilmiştir. (III. 554)

Ali Bey Zâdegândan olup kapıcıbaşı ve mîrialem oldu. 22 Muharrem 1234'de (21 Kasım 1818) vefat edip Murad Paşa Camii'ne defnedildi. (III. 556/57)

Ali Bey Arnavut olup surre emini oldu. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 561)

Ali Bey Şah Sultan çerağlarından olup Enderûn'da yetişti. Şevvâl 1227'de (Ekim 1812) sarıkçıbaşı yani tülbend ağası, Safer 1233'de (Aralık 1817) seferli kethüdâsı olup Rebiyülâhir 1234'de (Şubat 1819) emekli oldu. 1241'de (1825/26) vefat eyledi ve Üsküdar'a defnedildi. (III. 560)

Ali Bey Boynueğri Abdullah Paşa'nın(→) torunu ve Ahmed Bey'in oğludur; Silahşor olup 1243'de (1827/28) vefat etmiştir. "Ağabey" diye anılırdı. (III. 383)

Ali Bey Mekteb-i Harbiye muallimlerinden ve miralaydır. 1266'da (1850) vefat etmiştir. (III. 569)

Ali Bey Babası ipçi esnafındandı. Yetim kalınca Enderûn'a girmiş, berberliği yüzünden padişah hizmetine alınarak kurenâdan olmuş, Cemaziyelevvel 1270'de (Şubat 1854) serkurenâ olup Zilka'de'de (Ağustos) ayrılmıştır. 1280'de (1863/64) ikinci defa kurenâ olup birkaç gün sonra Ramazan'a (Şubat 1864) yakın serkurenâ oldu. 1283'de (1866/67) azledildi. Ra-

mazan 1289'da (Kasım 1872) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. İşini iyi bilir, zengin ve Nakşibendî idi. Oğlu Nâhid Bey'dir. Kaynı Zenneci Kadrî Ağazâde Ahmed Efendi'dir(→). (III. 572/73)

Ali Bey Mûsâ Safvetî Paşa'nın yeğenidir. Bâbıâlî'den yetişip Safer 1275'de (Eylül 1858) Meclis-i Vâlâ ikinci kâtibi oldu. Cemaziyelevvel 1277'de (Kasım-Aralık 1860) Meclis-i Vâlâ başkâtibi, Muharrem 1280'de (Haziran-Temmuz 1863) Divan-ı Muhasebat azası, Zilka'de'de (Nisan 1864) maliye mektupçusu olup 1285'de (1868/69) azledildi. Şa'bân 1288'de (Ekim-Kasım 1871) sadâret mektupçusu olup Rebiyülevvel 1290'da (Mayıs 1873) azledildi. 1292'de (1875) adliye mahkemeleri müfettişi, Receb 1293'de (Ağustos 1876) muhâkemat azası oldu. Bu aralık hastalanınca hava değişimine Beyrut'a gitti. 1294'de (1877) orada vefat etmiştir. Bilgili, eli açık, zevk ehliydi. Oğlu Tercüme hulefâsından Rif'at Bey, kendisinden sonra 10 sene kadar hayatta kalmıştı. (III. 575)

Ali Bey Hidâyetullah Mehmed Ağa'nın(→) oğludur. Tercüme kaleminde senelerce mümeyyiz olarak emekli olup 1300'de (1883) vefat etti. (IV. 628)

Ali Bey Sırkâtibî Mustafa Nurî Paşa'nın oğludur. Mektepten yetişip itfaiye alayına miralay olmuştu. 23 Cemaziyelevvel 1310'da (13 Aralık 1892) vefat etti. Göksu'da babasının yanında medfundur. (III. 579)

Ali Bey Teşrifat kaleminden yetişmiş ve 1274'de (1857/58) teşrifat muavini olarak birkaç sene sonra azledilmiş ve taşra memuriyetlerinde, Hicaz vali kaymakamlığında bulunup Receb 1315 (Aralık 1897) sonlarında vefat etmiştir. (IV. 865)

Âlî Bey Yusuf Cemil Efendi'nin oğludur. Bâbıâlî'den yetişip taşra mutasarrıfı olmuş, sonra Trabzon valisi olup 1313'de (1895/96) azledilmiş ve Düyûn-ı Umumiye müdürü olarak 22 Ramazan 1316'da (3 Şubat 1899) vefat etmiştir. Anadoluhisarı'na defnedildi. (IV. 862)

Ali Bey Beylerden olup Kayseri beyi olmuştu. Sonra Maraş'ı Alaüddevle oğlundan alıp topraklarına katınca Maraş da verildi. Daha sonra vefat etti. (III. 495)

Ali Bey Dulkadırlı Mehmed Han'ın kardeşidir. (III. 496)

Ali Bey Evrenos Bey'in oğludur. (III. 493)

Ali Bey Nasûh Paşa'nın oğludur. (III. 528)

Ali Bey Şehzâde Cem'in dayısı olup beylerdendi. Şehzâdenin yanında vefat etti. (III. 494)

Ali Bey (Boğukoğlu) Deryâ beylerinden olup 1010'da (1601/02) Deli Hasan Paşa bunun gemisiyle Bosna'ya giderken boğularak şehid oldu. (III. 505)

Ali Bey (Cebe) Beylerden olup 845'de (1441/42) Bursa muhafızı, 857'de (1453) İstanbul'un fethinde bulunup memur olduğu kapıya adı verildi. Sonra Bursa'da vefat eyledi. (III. 493/94)

Ali Bey (Fazlî Paşazâde) Enderûn'dan yetişip kiler kethüdâsı olduktan sonra hâcegânlıkla saraydan çıktı. 1170'de (1756/57) piyade mukabelecisi, 1171'de (1757/58) şehremini oldu. 1173'de (1759/60) surre

emini olmuştur. Döndükten sonra 1180'de (1766/67) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (III. 542)

Ali Bey (Hacı) 1139'da (1726/27) Tunus beyi oldu. 1145'de (1732/33) azledildi. Sonra vefat etmiştir. (III. 534)

Ali Bey (Hacı) Kapıcıbaşı ve Karasi mütesellimi oldu. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (III. 564)

Ali Bey (Hacı) Bostancıbaşı Vidinli Gümüşservi Osman Ağazâde, Enderûn'dan kireççibaşılığıyla ihraç olunan ve III. Selim devrinde (1789-1807) vefat eden Said Bey'in oğludur. Enderûn'da yetişerek baştebdil ve Rebiyülâhir 1230'da (Mart 1815) bostancıbaşı oldu. 29 Safer 1231'de (30 Ocak 1816) azledildi. Sonra kapıcıbaşı olup 1237'de (1821/22) lağımcıbaşı, 1238'de (1822/23) Topçu Kışlası bina emini ve ardından mirâhûr-ı evvel olup Zilka'de 1241'de (Haziran 1826) azlolundu. 1243'de (1827/28) humbaracıbaşı olup 1244'de (1828/29) azledildiyse de ardından tophane nâzırı ve Şevvâl'de (Nisan 1829) tersane emini olup Cemaziyelâhir 1249'da (Ekim-Kasım 1833) azledildi. Rebiyülevvel 1250'de (Temmuz 1834) masarifat nâzırı olup Ramazan 1250'

1238'de (Haziran 1823) azledildi. 1240'da (1824/25) defter emini, Şevvâl 1242'de (Mayıs 1827) ruznâme-i evvel, 1245'de (1829/30) ikinci defa çavuşbaşı ve 1247'de (1831/32) tevkiî vekili olup azilden sonra 1255'de (1839) vefat etti. Doğru ve işbilirdi. Kardeşi Dâvud Bey(→), oğlu Hacı Mehmed Said Bey'dir(→). Üçü de Karacaahmet'e defnedildi. (III. 566)

Ali Bey (Hacı) Nizâmiye miralaylarından olup Cemaziyelâhir 1279'da (Aralık 1862) vefat etmiştir. (III. 571)

Ali Bey (Hacı) Bahriyeden yetişip dökmecibaşı oldu. 55 sene hizmet ettikten sonra miralay olarak emekli olmuştu. 28 Muharrem 1307'de (24 Eylül 1889) vefat edip Eyüp'e defnedildi. (III. 580)

Ali Bey (Hacı) (Vavcızâde) Kastamonuludur. Kapıcıbaşı oldu. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (III. 564)

Ali Bey (İbrahim Hanzâde) Mehmed Bey'in oğludur. 1107'de (1695/96) harbe memur olmuştu. 1127'de (1715) hummadan vefat etti. 63 yaşındaydı. Haramdan uzak dururdu. Oğlu Bâhir İsmail Bey'dir(→). (III. 528; I. 99)

Ali Bey (Kara) Osmanlı beylerinden

1189'da (1775) haseki, 1191'de (1777) bostancıbaşı, 1194'de (1780) mirâhûr-ı evvel olup Rebiyülâhir 1195'de (Nisan 1781) azledilmiş, sonra ikinci defa bostancıbaşı olup 1198'de (1784) surre emini olmuştur. Cemaziyelevvel 1200'de (Mart 1786) Edirne bostancıbaşısı olup III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat etti. (III. 549)

Ali Bey (Karaca) Bosnalıdır. Deryâ beylerinin pek cesurlarındandı. Hatta Kılıç Ali Paşa'ya Çeşme'de cesaret verdi. (III. 501)

Ali Bey (Karakulakzâde) Mabeyinci olmuş ve Muharrem 1232'de (Aralık 1816) vefat ederek Hamidiye Türbesi bahçesine defnedilmiştir. (III. 556)

Ali Bey (Kıblelizâde) Kıbleli Mustafa Paşa'nın oğludur. Gedikli müteferrikadan olup 1109'da (1697/98) kapıcılar kethüdâsı ve 1112'de (1700/01) mîrahûr-ı evvel olup 1113'de (1701/02) azledildi. 1114'de (1702/03) idam edildi. Akıllı ve sözü geçerdi. Oğlu Mehmed Bey ve onun oğlu Mahmud Bey'dir. (III. 525)

Ali Bey (Malkoçoğlu) II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) Silistre valisi oldu. Uzun yıllar bu görevde kalıp sonra Sofya valisi oldu. Mücâhid, gayretli olup 920'de (1514) Çaldıran savaşında şehid oldu. Yaşlı ve cesurdu. Ali Tur bunun küçük kardeşidir. (III. 495)

Ali Bey (Mihalzâde) II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) Semendire beyi oldu. I. Selim (Yavuz) devri (1512-1520) başlarında vefat etti. (III. 495)

Ali Bey (Minkarî) Meşhur kemankeş ve silahşordür. Zilhicce 1250'de (Nisan 1835) vefat etmiştir. (III. 565)

Ali Bey (Râtib Ahmed Paşazâde) Kapıcıbaşı ve mîrialem oldu. Receb 1223'de (Eylül 1808) vefat etti. Zeyrek'de medfundur. (III. 554)

Ali Bey (Seydî) Canberd Gazalî'nin yetiştirmesi olup efendisini Şam'da ayaklandığı sırada yakalayıp Ferhâd Paşa'ya getirdiği için 936'da (1529/30) sancakbeyliği verildi. Daha sonra vefat etti. (III. 496)

Ali Bey (Seydi) Rumlu Mustafa Bey, 935'de (1529) Yemen'den hareketinde bunu vekil eylemişti. Birkaç ay sonra meşhur İskender Bey gelip bunu Yemen'den kovdu. Sonra vefat etmiştir. (III. 496)

Ali Bey (Şahsüvarzâde) Dulkadırlılardandır. Babası Şahsüvar'ın vefatında Osmanlı Devleti'ne sığınıp I. Selim'in (Yavuz) hizmetinde bulundu. Ferhâd Paşa'nın maiyetinde iken vefat etti. Kardeşi Abdürrezzâk Bey ve evlâdı bu sırada vefat etmişlerdir. (III. 496)

Ali Bey (Tayfur Paşazâde) Babasının vefatında Enderûn'a alınıp yetişerek Rebiyülevvel 1222'de (Mayıs 1807) mabeyinci oldu. Cemaziyelevvel 1223'de (Temmuz 1808) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (III. 556)

Ali Bey (Tırnakçızâde) Tırnakçı Mustafa Ağa'nın(→) torunu, İbrahim Bey'in oğludur. Mektûbî-i defterî halifelerinden olup Muharrem 1253'de (Nisan 1837) vefat etti. Miskinler'de defnedilmiştir. (IV. 450)

Ali Bey (Uzunetek) Süleyman Paşa'nın oğludur. Halil Şerif Bey'e damad olup Bâbıâlî'den yetişerek mâbeyn-i hümâyûn kâtibi oldu. Zilhicce 1278'de (Haziran 1862) de Meclis-i Vâlâ azası olup Zilka'de 1284'de

(Mart 1868) Tırnova mutasarrıfı, Cemaziyelevvel (?)'de Tırhala mutasarrıfı, Ramazan 1291'de (Ekim 1874) Kudüs ve Beyrut mutasarrıfı olmuş ve bâlâ rütbesini elde etmiştir. Sonra azledilip 18 Rebiyülevvel 1294'de (2 Nisan 1877) vefat eylemiştir. Kâşgarî yakınında medfundur. Edip ve yumuşak huyluydu. (III. 574/75)

Ali Bey (Yahyâ Paşazâde) Yahyâ Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve 1200'de (1786) başbaki kulu oldu. Bazı görevlerde bulunup 1223'de (1808) ikinci defa başbaki kulu olmuş ve 2 Rebiyülevvel 1233'de (10 Ocak 1818) vefat edip Eyüp'de dedesi Hatib Mustafa Efendi'nin yanına defnedilmiştir. (III. 556)

Ali Beyzâde *bak.* İbrahim Efendi; Mahmud Bey; Mehmed Şah Efendi

Ali Beyzâde Tersane emini Hacı Ali Bey'in oğlu Re'fet Paşa'nın oğullarıdır. (IV. 699)

Ali Birrî Paşa Çerkesdir. 1224'de (1809) doğdu. 1244'de (1828/29) askerliğe girip yükselerek livâ, 1274'de (1857/58) ferik oldu. Hassa Ordusu erkânından iken 21 Receb 1292'de (23 Ağustos 1875) vefat etmiştir. Hâfız Paşa'nın küçük kardeşidir. (III. 573)

Ali Cenâb Efendi Kalemden yetişti ve 1239'da (1823/24) hâcegândan olup silahdar kâtibi oldu. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 560)

Ali Çavuş II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) Sofular'da bir mescid yaptı. Vefatında kardeşi Kasım Çavuş'un(→) Ağaçayırı'nda yaptırdığı mescide defnedildi. (III. 494)

Ali Çelebi *bak.* Mehmed Efendi

Ali Çelebi Umûr Paşa'nın oğludur. II. Mehmed'in (Fâtih) oğlu Şehzâde Mustafa Çelebi'ye defterdar oldu. Onun vefatına (1474) kadar hizmette bulunup sonra vefat etmiştir. (III. 494; I. 402)

Ali Çelebi Tirelidir. Mihallı, Yahyâlı beylerine ve kadılara nedim oldu. 950'de (1543) vefat etti. Şairdir. Muammaları meşhurdur. (III. 497)

Âlî Çelebi Muhasebeci şâkirdi olup III. Mehmed devri (1595-1603) başlarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 290)

Ali Çelebi Memi Bey'in(→) oğludur. Beylerden olup 1050'de (1640/41) Sisam önünde Perviz Bey'le düşmana esir düşüp mahvedilmiştir. (IV. 515)

Ali Çelebi (Camcı) Camcı Mescidi'nin bânîsidir. Buna İmamzâde Sâhib Efendi bir minber koyarak cami eyledi. (III. 511)

Ali Çelebi (Hoca) Tâcir olup adına mescidi vardır. Vefatında oraya defnedildi. (III. 511)

Ali Çelebi (Lâm) Koca Sinan Paşa'nın divan kâtibi ve sonra tezkirecisi oldu. 989'da (1581) İran harbinde reisülküttab oldu. 990'da (1582) azl ve hapsedildi. Sinan Paşa yeniden göreve gelince 999'da (1591) ikinci defa reisülküttab oldu. 1002'de (1593/94) Anadolu defterdarı olup 1003'de (1594/95) azledildi. 1004'de (1595/96) üçüncü defa reisülküttab oldu. O sene nişancı olup Safer 1005'de (Ekim 1596) Cağalazâde Sinan Paşa'ya tevkîî oldu. Onun ayrılışında azlolundu. 1007'de (1598/99) defterdar ve nişancı vekili olup vefat etti. (III. 505)

Ali Çelebi (Mal Eşeği) 1054'de (1635/36) gümrük emini oldu. Zilhicce 1056'da (Ocak 1647) vefat etti. Zengin ve hesap bilir bir adamdı. (III. 512)

Ali Çelebi (Natta'zâde) 948'de (1541) vefat etti. Usta şairdir. Âşık Çelebi'nin babasıdır. (III. 497)

Ali Çelebi (Niksarîzâde) Muslihiddin Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Hacca gidip oradan Hindistan'a geçerek Selim Şah'a hizmet etti. Çunpur diyarı has kılınıp sadrululemâ ve müftü oldu. 1045 (1635/36) tarihlerinden sonra vefat etmiştir. (IV. 493)

Ali Çelebi (Seyyid) Hz. Mevlânâ soyundan olup Konya'da atasının seccadesine oturmuştur. 1190'da (1776) vefat eyledi. Şairdir. (III. 545)

Ali Çelebizâde *bak.* Abdullah Efendi

Ali Dede Seyyid Mehmed Dede'nin oğludur. Kasımpaşa Mevlevîhanesi'nde 32 sene şeyhlik yaptıktan sonra 1243'de (1827/28) vefat eylemiştir. (III. 561)

Ali Dede (Torlak) Rumelihisarı'nda bir mescid yapmış bir hayır sâhibidir. (III. 496)

Ali Denî Efendi Müderris, Haleb müftüsü oldu. 978'de (1570/71) vefat eyledi. İffetli, fakihdi. Haleb kadısı Ahîzâde buna, "Ali Şerif Efendi" dediğinden Arablar seyyid zannettiler. Sonra oğlu Mazhar Efendi seyyidler gibi yeşil sarınmıştır. (III. 500)

Ali Durbayî Ni'me'l-ceyşdendir. Vefatında Kasaplar'da yaptığı mescidinde defnedildi. (III. 494)

Ali Efendi *bak.* Alâeddin Efendi

Ali Efendi II. Mehmed'in (Fâtih) (hd. 1451-1481) cerrahbaşısı olup Eyüp'de Demirciler'de mescidi vardır. (III. 494)

Ali Efendi Şeyh İbn Vefa'nın halifesi olup 910'da (1504/05) vefat etti. (III. 495)

Ali Efendi Çorumludur. II. Bâyezid Amasya'da iken imamı olup tahta çıktığında Ankara kadısı olup Akmedrese müderrisi oldu. Buradan elçilikle Mısır'a gidip barış imzalamaya muvaffak olarak İstanbul'a geldi. 897'de (1492) Anadolu kazaskeri oldu. 907'de (1501/02) azl ve emekli edildi. 927'de (1527) kör olarak vefat eyledi. Tatlı dilli ve hayırseverdi. (III. 496)

Ali Efendi Haleblidir. İbrahim Halebî'nin talebesidir. Tarikata girip âlim, tecvid, kıraatte eşsiz olmuştur. Tercüman Yunus Camii imamı iken 956'da (1549) Fâtih Camii imamı ve Sa'dî Efendi Dârülkurrâsı'nın şeyhi oldu. 977'de (1569/70) vefat eyledi. Yerine sultan imamı İznikîzâde Mehmed Efendi geçmiştir. Âlim, edip, alçak gönüllü, âbiddi. Hikmet ve mevâizi içeren şiirleri vardır. Haseki Sultan'ın medfeninde ulemâ ile bahsedip tahrir eylemiştir. *Mülteka'l-Ebhâr* tercümesi ve kâfir çocukları hakkında risalesi vardır. (III. 499/500)

Ali Efendi Emir Ali Efendi'nin(→) torunu, Mehmed Çelebi'nin(→) oğludur. Müderris olup 985'de (1577) vefat etti. Oğlu mevâlîden Mehmed Efendi'dir. (III. 497)

Ali Efendi Kilisidir. Müderris olup 994'de (1586) vebadan vefat etti. Âlimdi. (III. 502)

Ali Efendi Yenişehirli İlyas Efendi'nin oğludur. Kadı, müderris olup Bosna, Yenişehr-i Fenâr ve tekrar Bosna mollası oldu. Ramazan 1002'de (Mayıs-Haziran 1594) azledilmiş olarak vefat etti. *Şerh-i Mevakıf*'a ta'likatı vardır. (III. 503)

Ali Efendi Muhaşşî Sinan Efendi'nin oğludur. 943'de (1536/37) doğdu.

982'de (1574/75) Haleb, 986'da (1578) Şam ve 988'de (1580) Medine kadısı olup iki ay sonra azledildi. 989'da (1581) Mısır, 991'de (1583) Şam ve o sene Bursa kadısı olup 993'de (1585) yine azledildi. Zilka'de 994'de (Ekim-Kasım 1586) İstanbul kadısı olup Cemaziyelevvel 995'de (Nisan 1587) azledildi. Rebiyülevvel 997'de (Ocak-Şubat 1589) ikinci defa İstanbul kadısı, Şa'bân 998'de (Haziran 1590) Anadolu kazaskeri olup Receb 999'da (Mayıs 1591) azledildi. Şevvâl 1001'de (Temmuz 1593) ikinci defa Anadolu kazaskeri olup Cemaziyelevvel 1003'de (Ocak 1595) azille Cemaziyelevvel 1004'de (Ocak 1596) Rumeli kazaskeri olup 1 Cemaziyevvel 1005'de (21 Aralık 1596) vefat etmiştir. Ceddinin Sarıgerz Mescidi'nde medfundur. Fâzıl, doğru, ahlâk sağlamlığında eşsizdi. (III. 503)

Ali Efendi Antakyalıdır. 960'da (1553) müderris, Bosna ve Hezargrad müftüsü oldu. Bostanzâde'nin şeyhülislâmlığında fetvâ emini olup sonra Baba kasabasındaki Sultan Bâyezid müderrisliği ömür boyu sürmek kaydıyla verildi ve bilâd-ı selâse dışında bütün yerlerde iftâya mezun oldu. 1008'de (1599/1600) vefat etmiştir. Orada medfundur. Âlim ve fâzıldı. *Mülteka* tercümesiyle, edeb ve kazada müdevven kitabı, *Mecma-ı Fetvâ*'sı vardır. (III. 505)

Ali Efendi Bursalıdır. Zeynî şeyhi Ali Efendizâde Abdullah Efendi'nin oğludur. Müderris, Kütahya, Yenişehir, Diyarbekir mollası oldu. 1013'de (1604/05) nakibüleşraf oldu. Cemaziyelevvel 1025'de (Mayıs-Haziran 1616) vefat etti. Sağlam ahlâklı, gerçek bir seyyiddi. Seyyidlerin nesep ispatı için 40 şahit istemeyi kaide eyledi. Sonra bu sert uygulama yumuşadı ve alâmeti kaldırılan seyyidler yine yeşil sarındılar. (III. 508)

Ali Efendi Müderris olup Cemaziyelevvel 1029'da (1620) vefat etti. Çoğu fenlerde ve riyâziyatta üstündü. *Şerh-i Sirâciye-i Molla*'ya hâşiyesi, ferâizde müstakil metni vardır. (III. 508/09)

Ali Efendi Akkermanlıdır. Müderris ve memleketinde 30 sene müftü oldu. 1030'da (1621) vefat etti. Fâzıl ve fetvâları sağlamdı. Mecmualarda yazılıdır. Gazi Giray adına beş dalda risalesi vardır. Eserleri makbuldü. (III. 509)

Ali Efendi Menteşelidir. 1031'de (1622) vefat etti. İlim tâlibiydi. (III. 509)

Ali Efendi Zengibarlı Abdürraûf Efendi'nin oğludur. Aydın Çavuş ile Aydınzâde ve sonra dârüssaâde ağası Mehmed Ağa'nın hizmetinde bulundu. Müderris, Galata, Bursa, 1027'de (1618) Edirne mollası oldu. 1028'de (1619) sikkenin yenilenmesi ferman olunduğunda Edirne'de hizmet gördü ve karşı koyanları cezalandırıldı. Cemaziyelâhir 1029'da (Mayıs 1620) azille Ramazanın Kadir gecesinde (25/26 Ağustos 1620 gecesi) İstanbul kadısı oldu. Cemaziyelâhir 1030'da (Mayıs 1621) Anadolu kazaskeri olup Şevvâl'de (Ağustos-Eylül 1621) Rumeli kazaskeri oldu. Bir süre her ikisini birden idare eyledi. Receb 1031'de (Mayıs 1622) ikisinden de azledildi. Şa'bân'da (Haziran) Mekke kadısı olduysa da gidemeyip 1033'de (1623/24) vefat etti. Sultan Bâyezid kabristanında medfundur. Fâzıl, temiz, doğru idi. Hükümlerinde halk veya

seçkin eşitdi. Mahmudpaşa nâibliği ve evkaf müfettişliğinde hayli şöhret kazandı. Fakir ve sâlihlere ihsanı boldu. Üstadı Taşköprîzâde Kemâl Efendi'dir. Üstadıyla Şerif Efendi kazasker iken bu kadı idi. Onlarla bir cihet tevcihi hususunda tartışmış, şikâyet edince Şerif Efendi azledilmiş ve bu Anadolu kazaskeri olmuştu. Sonra hocasının elini öpüp barıştı. (III. 510)

Ali Efendi Bursa'da bir imamın oğludur. Nakşibendî olup Alâeddin Zaviyesi'nde şeyh oldu. 1040'da (1630/31) vefat etti. Bursa'da medfundur. Oğlu Tefsirî Mehmed Efendi'dir. (III. 511)

Ali Efendi Nureddin-i Halebî'nin oğludur. 1041'de (1631/32) vefat eylemiştir. Ulemâdan olup *İnsanü'l-Uyûn fi Sireti'l-Me'mûn*'un yazarıdır. (III. 511)

Ali Efendi Gümülcinelidir. Müderris, Bosna kadısı olup azledilmiş olarak 1042'de (1632/33) vefat etti. Fâzıl, dindardı. (III. 512)

Ali Efendi Tâceddin Efendi'nin (v. 1009/1600)(→) oğludur. Müderris olup 1068'de (1657/58) vefat etmiştir. (II. 47)

Ali Efendi Anadoluludur. Elmas Ağa'nın hocası olup müderristi. 1092'de (1681) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 516/17)

Ali Efendi Ricâlden ve Haremeyn mukataacısı olup 1093'de (1682) vefat etti. Mahmud Paşa Camii önünde medfundur. (III. 517)

Ali Efendi Arnavutdur. Ricâlden olup arpa emini ve şıkk-ı sânî defterdarı ve 1098'de (1687) Âsitâne defterdarı olup 1099'da (1688) azledildi ve vefat etti. Gedikpaşa'da bir mescid bina eden Ali Efendi bu zat olmalıdır. Bu mescide Sâlih Ağa minber koyarak cami etti. (III. 517/18)

Ali Efendi Yeniçeri fodla kâtibi olup 1101'de (1689/90) vefat etti. Okmeydanı'na defnedildi. (III. 518)

Ali Efendi Amasya Lâdiklidir. Ayasofya Camii imamı olup Vâlide Sultan Camii bitiminde oraya hatip oldu. 1079'da (1668/69) padişahın ikinci imamı olup 1086'da (1675) hacca giderek istifa eyledi. Dönüşünde hatiplik ve Ayasofya imamlığı verildi. 1101'de (1689/90) padişah imamı ve İstanbul pâyesi oldu. Hatiplik, kız kardeşinin oğlu Hasan Efendi'ye verildi. 18 Rebiyülâhir 1103'de (8 Ocak 1692) vefat etti. Oğlu Ahmed Efendi'dir(→). (III. 519)

Ali Efendi Erzurum'a bağlı İspirli Sâlih b. Dâvud'un oğludur. Trabzon'a göçtü. İstanbul'a geldikde kürsü şeyhi olup nihayet Ayasofya vâizi oldu. Cemaziyelâhir 1103'de (Şubat-Mart 1692) vefat etti. Fâzıl ve dindardı. Oğlu İspirîzâde Ahmed Efendi'dir(→). (III. 519)

Ali Efendi Çatalcalıdır. Babası aslen Alâiyeli olup Çatalca'ya giderek tekke şeyhi olan Şeyh Mehmed b. Kadı Hasan'dır. 1041'de (1631/32) Çatalca'da doğdu. Müderris, Selânik ve Girit seferlerinde ordu kadısı oldu. Sonra Mısır mollası olup yoldayken davet olunarak Şevvâl 1081'de (Şubat 1671) Rumeli kazaskeri oldu. Rebiyülevvel 1084'de (Haziran-Temmuz 1673) ayrıldı. 14 Zilka'de 1084'de (20 Şubat 1674) hocası Yahyâ Efendi'nin yerine şeyhülislâm oldu. Zilka'de 1097'de (Eylül-Ekim 1686) ayrılıp Bursa'ya ikamete gönderildi. Zilhicce 1097'de (Ekim-Kasım 1686) Rodos'a gönderi-

lip Cemaziyelâhir 1099'da (Nisan 1688) tekrar Bursa'ya getirildi. Şevvâl 1101'de (Temmuz 1690) affedilerek İstanbul'a geldi. Cemaziyelâhir 1103'de (Şubat-Mart 1692) şeyhülislâm oldu. 2 Şa'bân 1103'de (19 Nisan 1692) vefat eyledi. Zehirimar Mescidi'nde medfundur. Fâzıl, vakûr, hoş, şeyhlere yakınlık duyardı. Kardeşi Nümayî Mehmed Efendi'dir(→). (III. 519/20)

Ali Efendi Bolevî Mustafa Efendi'nin kardeşidir. Müderris, molla, İstanbul pâyesi ve Cemaziyelevvel 1101'de (Şubat 1690) İstanbul kadısı olup Rebiyülevvel 1102'de (Aralık 1690) ayrıldı. Rebiyülevvel 1106'da (Ekim-Kasım 1604) Anadolu pâyesi ve Rebiyülevvel 1111'de (Eylül 1699) Anadolu kazaskeri olup Rebiyülevvel 1112'de (Ağustos-Eylül 1700) ayrıldı. O sene 18 Rebiyülâhir'de (2 Ekim 1700) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Âlim, sâlih, çoğu zaman oruçluydu. Yaşı 78'di. Oğlu Ahmed Seyyid Efendi'dir(→). (III. 524)

Ali Efendi Alâiyelidir. Müderris olup 9 Ramazan 1113'de (7 Şubat 1702) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. (III. 524/25)

Ali Efendi Kıbrıslıdır. Müderris olup Ramazan 1113'de (Şubat 1702) vefat etmiştir. (III. 525)

Ali Efendi Yenipazarlı Mustafa b. Ahmed'in oğludur. Tavukçubaşı Mustafa Ağa'nın imamı olmakla o şöhreti aldı. Müderris, Üsküdar, Edirne ve Mekke mollası oldu. Çatalcalı Ali Efendi'nin şeyhülislâmlığında evkaf müfettişi oldu. 9 Safer 1116'da (13 Temmuz 1704) vefat etti. (III. 525)

Ali Efendi Kütahyalıdır. Müderris olup 7 Cemaziyelevvel 1119'da (6 Ağustos 1707) vefat etmiştir. (III. 526)

Ali Efendi Niyâzî Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Şeyh İzzî Efendi'nin halifesi olup 1125'de (1713) vefat etmiştir. Bursa'da Zeynîler'de medfundur. Oğlu Mısrîzâde Mustafa Efendi'dir. (III. 194)

Ali Efendi Selâmî Efendi'nin halifesi olup Emir Sultan Tekkesi şeyhi oldu ve 1125'de (1713) vefat etti. Emir Efendi yakınında medfundur. (III. 528)

Ali Efendi Kürttür. Müderris olup Hısnmansûr'a giderken Safer 1134'de (Kasım-Aralık 1721) vefat etti. (III. 530)

Ali Efendi Tekfurdağlıdır. Müderris olup 23 Safer 1134'de (13 Aralık 1721) vefat etti. (III. 530)

Ali Efendi Edirnelidir. Güzel sesi olduğundan IV. Mehmed'e imam-ı sâlis, 1086'da (1675) imam-ı sânî, 1099'da (1688) imam-ı evvel-i şehriyâri olduysa da sonra azledildi. Defalarca mevleviyete nâil oldu. Dördüncü defa Filibe kadısı iken Edirne'de Ramazan 1134'de (Haziran-Temmuz 1722) vefat etti. (III. 530)

Ali Efendi Boluludur. Müderris olup Rebiyülâhir 1138'de (Kasım 1725) vefat etti. (III. 532)

Ali Efendi İstanbulludur. Padişah imamı olup Şa'bân 1138'de (Nisan 1726) vefat etti. (III. 532)

Ali Efendi Babadağlıdır. Müderris, 1140'da (1727/28) Revan mollası olup sonra vefat etmiştir. (III. 533)

Ali Efendi Alâiyelidir. Müderris, 1142'de (1729/30) Üsküdar mollası olup azledilmiş olarak vefat etti. (III. 533)

Ali Efendi Amasyalıdır. Sultan Ahmed Camii cuma vâizi olmuştur. 1146'da (1733/34) vefat eyledi. (III. 533)

Ali Efendi Kilislidir. Şeyh Murad Efendi'nin halifelerinden olup vefatında yerine şeyh olmuştur. 1147'de (1734/35) vefat eylemiştir. (III. 534)

Ali Efendi Kadirî olup Aşkî Dede halifelerindendi. Bu senelerde (1740'lar) vefat eyledi. Hekimoğlu Ali Paşa'nın türbesi içine defnolundu. (III. 536)

Ali Efendi Şam yeniçeri kâtibi olup 1157'de (1744) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. (III. 535)

Ali Efendi Bostancıbaşı kâtibi olup 1164'de (1751) vefat etti ve Eğrikapı'ya defnolundu. (III. 537)

Ali Efendi Sâhib-i ayar olmakla hâcegândan oldu. Cebehane kâtibi iken 1164'de (1751) vefat edip Miskinler'e defnedilmiştir. (III. 537)

Ali Efendi Karslıdır. Müderris ve sadâret müfettişi olup Muharrem 1167'de (Kasım 1753) vefat etmiştir. (III. 538)

Ali Efendi Müderris, Filibe mollası olup Receb 1166'da (Mayıs 1753) Kudüs mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 538)

Ali Efendi Ahmed Said Efendi'nin oğludur. Dersiâm ve müderris olup 1168'de (1754/55) vefat etmiştir. *Süllem* üzerine hâşiye yazdı. (III. 538)

Ali Efendi Nevşehirlidir. Damad İbrahim Paşa'nın mensuplarındandır. Müderris ve molla olup 1171'de (1757/58) Medine mollası olmuştur. 20 Şevvâl 1181'de (11 Mart 1768) vefat eyledi. Oğullarından Hacı Mehmed Said Efendi, 15 Şevvâl 1169'da (13 Temmuz 1756) vefat etti. Diğeri müderris Şeyh Hacı Abdullah Efendi'dir(→). Damadı Ömer Efendi'dir(→). Hepsi Damad İbrahim Paşa'nın Üsküdar Mezarlığı'na defnedildi. (III. 541/42)

Ali Efendi Kadı olup 1185'de (1771/72) vefat edip sur dışına defnedildi. Fâzıldı. (III. 544)

Ali Efendi Müderris, Zilka'de 1187'de (Ocak-Şubat 1774) Yenişehr-i Fenâr kadısı oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 545)

Ali Efendi Çallıdır. Müderris, Eyüp mollası oldu. 1195'de (1781) vefat eyledi. Taşlıburun Tekkesi civarında medfundur. (III. 547)

Ali Efendi Hâcegândandır. Fodla kâtibi olup 1201'de (1786/87) vefat etti. Tersane ardına defnedilmiştir. (III. 549)

Ali Efendi Meydankapılıdır. Ocakda başyazıcı olup 5 Zilka'de 1201'de (19 Ağustos 1787) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 549)

Ali Efendi Mucudludur. Müderris, 1213'de (1798/89) İzmir mollası olup sonra vefat eyledi. (III. 551)

Ali Efendi Müderris, Kudüs mollası oldu. 1207'de (1792/93) azledildi. Eğrikapı'da medfundur. Meşhur hattatdır. (III. 550)

Ali Efendi Erzurumludur. 23 Muharrem 1210'da (30 Temmuz 1795) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 551)

Ali Efendi Tosyalıdır. Müderris, Haremeyn müfettişi, Haleb mollası, Şa'bân 1209'da (Şubat-Mart 1795) Edirne pâyesi, 1212'de (1797/98) Medine mollası oldu. Orada vefat eyledi. (III. 551)

Ali Efendi Moralıdır. Maliyeden yetişip defterhane kesedarı olup 1209'da (1794/95) Berlin elçiliği verildiyse de

gidişi ertelendi. Rebiyülevvel 1211'de (Eylül 1796) üç sene müddetle Paris büyükelçisi oldu. 1218'de (1803/04) dönüp şıkk-ı salis defterdarlığıyla tersane defterdarı oldu. Muharrem 1221'de (Mart-Nisan 1806) azlolunup 25 Cemaziyelevvel 1222'de (31 Temmuz 1807) defter emini, sonra tophane nâzırı ve 19 Receb 1223'de (10 Eylül 1808) yine umûr-ı bahriye nâzırı oldu. O sene Ramazan (Ekim-Kasım) sonunda kendi arzusuyla köşesine çekildi. 23 Cemaziyelevvel 1224'de (6 Temmuz 1809) vefat etti. Siyasî işlere vâkıf, tedbirliydi. Mahmutpaşa Mezarlığı'nda medfundur. (III. 554)

Ali Efendi Enderûn'dan yetişip Lâleli vakıf kâtipliğiyle çerağ buyurulup hâcegândan olmuş ve 1224'de (1809) cebeciler kâtipliğine tayin edilmiştir. Bu senelerde (1810'lar) vefat etti. (III. 555)

Ali Efendi Padişahın serberberi olup hâcegânlıkla saraydan çıktı. 1202'de (1787/88) cizye muhasebecisi, 1203'de (1788/89) Haremeyn muhasebecisi, defalarca Anadolu muhasebecisi ve süvari mukabelecisi oldu ve başka görevlerde bulunup 1223'de (1808) Haremeyn muhasebecisi oldu. 1224'de (1809) azledilip 19 Zilhicce 1226'da (4 Ocak 1812) vefat etti ve Haydarpaşa'ya defnolundu. Oğlu, Hacı Mehmed Nurî Bey'dir(→). (III. 555)

Ali Efendi Kabanâbâdlıdır. Müderris ve Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) fetvâ emini oldu. 1243'de (1827/28) azledildi ve sonra vefat etti. Oğlu Seyyid Mehmed Gâlib Efendi'dir(→). (III. 560)

Âlî Efendi Nakşibendî şeyhi Mehmed Atâ Efendi'nin oğlu olup 1199'da (1784/85) doğdu. Vüzerâya ve Said Efendi'ye divan kâtibi ve sonra darbhane başkâtibi ve cebeciler kâtibi oldu. Daha sonra emekli olmuştur. Muharrem 1249'da (Haziran 1833) vefat eylemiş bir usta şairdir. (III. 290)

Ali Efendi Ankaralıdır. Müderris ve dersiâm olup 1249'da (1833/34) İzmir mollası oldu. 1252'de (1836/37) vefat eyledi. Kardeşinin oğlu Hâfız Reşid Efendi'dir. (III. 565)

Ali Efendi Koçhisarlıdır. Süleymaniye vâizi olup 1259'da (1843) vefat eyledi. (III. 567)

Ali Efendi Balçıklıdır. Müderris, dersiâm ve 1251'de (1835/36) Bosna mollası, 1256'da (1840) Edirne mollası ve 1262'de (1846) Mekke pâyesi oldu. 10 Ramazan 1266'da (20 Temmuz 1850) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Fâzıldı. Torunu Mehmed Said Efendi'dir. Evlâdından biri Tevfik Bey'dir(→). (III. 569)

Ali Efendi Mâbeyn-i hümâyûn kapı çukadarı olup 1266'da (1850) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. (III. 569)

Ali Efendi Evkaf kassâmı olup Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) Eyüp mollası oldu. Sonra vefat etti. (III. 570)

Ali Efendi 1284'de (1867/68) padişah ikinci imamı oldu. Sonra azledildi. Bu senelerde (1860'lar) vefat etti. (III. 571)

Ali Efendi Seyiddir. Bağdad nakibi olup 1280 (1863/64) tarihine doğru mevleviyet verilmiştir. Bu senelerde (1860'lar) vefat etti. (III. 571)

Ali Efendi Birgilidir. Müderris ve 1275'de (1858/59) Selânik mollası oldu. Cemaziyelevvel 1279'da (Kasım 1862) vefat eyledi. (III. 571)

Ali Efendi Seydişehirlidir. Müderris, 1256'da (1840) devriyeden Erzurum

mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. Oğlu Ahmed Râkım Efendi, 1279'da (1862/63) Kudüs mollası oldu. (III. 569)

Ali Efendi Yakovalıdır. Müderris, dersiâm olup Cemaziyelâhir 1293'de (Temmuz 1876) vefat etti. Fâzıldı. (III. 573)

Ali Efendi Ahıskalıdır. Müderris olup 1299'da (1882) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (III. 577)

Ali Efendi Karinâbâdlıdır. Müderris ve dersiâm olup huzûr derslerinde mukarrir ve imtihan meclisinde aza olarak iltifâten Mekke pâyesi verilmişti. Bu fâzıl 7 Receb 1301'de (3 Mayıs 1884) vefat eylemiştir. (III. 580)

Ali Efendi Ceyb-i hümâyûn kalemi kâtiplerinden olup 1306'da (1888/89) ceyb-i hümâyûn kâtibi oldu. 7 Receb 1307'de (27 Şubat 1890) vefat etti. (III. 581)

Ali Efendi Evkaf-ı hümâyûndan yetişip Cemaziyelevvel 1303'de (Şubat 1886) Evkaf-ı Hümâyûn İdare Meclisi reisi olmuştu. 7 Şevvâl 1307'de (27 Mayıs 1890) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedildi. (III. 581)

Ali Efendi İmamlardandır. Ak Şemseddin'in akrabasından ve ni'me'l-ceyşdendi. Nallı Mescidi'ni yaptı. (III. 494)

Ali Efendi Şeyhtir. Haydarhane'yi yapmıştır. "Alâeddin Rûmî-i Halvetî" diye meşhurdur. (III. 496)

Ali Efendi (Acem Alisi) Mimar Mescidi'nin bânîsidir ki, vefatında mihrap önünde defnedildi. (III. 511)

Ali Efendi (Ali Paşa İmamızâde) Müderris, molla olup III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat etti. (III. 550)

Ali Efendi (Alyanak) Bursalıdır. Kalemden yetişerek 1234'de (1819) kefçe-i hümâyûn nâzırı ve sonra şehremini ve 1237'de (1821/22) yeniçeri kâtibi ve 1239'da (1823/24) Anadolu muhasebecisi ve 1241'de (1825/26) Tophane Camii bina emini, 1243'de (1827/28) başmuhasebeci, 1247'de (1831/32) defter emini, ardından çavuşbaşı ve 1248'de (1832/33) Hibetullah Sultan kethüdâsı olup 1250'de (1834/35) azledildi. 1251'de (1835/36) tevkîî, Şa'bân 1252'de (Kasım 1836) ruznâme-i evvel olup azilden sonra 17 Rebiyülâhir 1257'de (8 Haziran 1841) vefat eyledi. Muhasip ve hizmet ehliydi. Bostan İskelesi'nde medfundur. Yeğeni Damad Said Paşa'dır. (III. 566)

Ali Efendi (Amasyalızâde) Şeyhlerden olup 1148'de (1735/36) vefat eyledi ve Haydarpaşa'ya defnolundu. (III. 534)

Ali Efendi (Âmidî Molla) Rumîye şeyhinin damadıdır. IV. Murad devrinde (1623-1640) birden sahn müderrisi ve sonra Şam mollası oldu. Senelerce azledilmiş olarak kaldıktan sonra Cemaziyelevvel 1066'da (Mart 1656) vefat etti. Fâzıldı. Hadis-i şerifften ve hey'etten birer risale yazabildi. (III. 514)

Ali Efendi (A'rec) Erzincan'da Gercanislidir. Müderris olup Muharrem 1100'de (Kasım 1688) İstanbul kadısı, Cemaziyelevvel 1101'de (Şubat 1690) Anadolu kazaskeri ve Muharrem 1103'de (Ekim 1691) Rumeli kazaskeri oldu. Şa'bân'da (Nisan-Mayıs 1692) azledildi ve Erzincan'a gönderildi. 1106'da (1694/95) affedildi. Receb 1108'de (Şubat 1697) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Şa'bân'da

(Mart) ayrıldı. Zilhicce 1110'da (Haziran 1699) üçüncü defa Rumeli kazaskeri oldu. 27 Cemaziyelâhir 1112'de (9 Aralık 1700) Divan-ı Hümâyûn'a gitmeye hazırlanırken aniden vefat etti. Âlim ve servet sâhibiydi. Oğulları İbrahim Efendi(→) ile sudûrdan Zeynelâbidîn Efendi'dir. Bir başkası Mustafa Efendi'dir. Torunlarından biri, sudûrdan Nureddin Efendi'dir. Kardeşi Mustafa Efendi, 1108'de (1696/97) vefat etti. (III. 524)

Ali Efendi (Aşçıbaşızâde) (Hafız) (Seyyid) Müderris, molla, Mekke kadısı oldu. Zilka'de 1199'da (Eylül 1785) Şam'da vefat etti. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (III. 549)

Ali Efendi (Bakkalzâde) Mora-Anapoluludur. Kadı olup 1041'de (1631/32) vefat etmiştir. (III. 511)

Ali Efendi (Bakkalzâde) Müderris, 1197'de (1783) Galata Mevlevîhanesi şeyhi oldu. 1201'de (1786/87) azledildi. 1204'de (1789/90) ikinci defa şeyh oldu. 1205'de (1790/91) vefat etti. (III. 550)

Ali Efendi (Bâlîğzâde) Maliyeden yetişip II. Selim devri (1566-1574) başlarında şıkk-ı sânî defterdarı oldu. Bu devirde vefat eylemiştir. Oğlu İbrahim Efendi'dir(→). (III. 501/02)

voyvodası ve sonra Haremeyn muhasebecisi olup taşraya gönderilerek Zilka'de 1128'de (Ekim-Kasım 1716) affolundu ve sonra vefat eyledi. (III. 529)

Ali Efendi (Bostancı) 1214'de (1799/1800) vefat etti. Küçük Emir Efendi'de medfundur. Hattatdı. (III. 551)

Ali Efendi (Bostanî) Enderûn'dan yeşitip bâbüssaâde ağası kâtibi olup 1 Rebiyülevvel 1211'de (4 Eylül 1796) vefat etmiştir. (III. 551)

Ali Efendi (Câbirîzâde) Haleb hânedanından olup Muharrem 1284'de (Mayıs 1867) Şûrâ-yı Devlet'e aza oldu. Sonra memleketine dönerek orada vefat etti. (III. 572)

Ali Efendi (Cânibî) Tersanede yetişip cânib oldu. Senelerce kalıp Rebiyülevvel 1145'de (Ağustos-Eylül 1732) defterdar-ı şıkk-ı evvel, o sene Şevvâl'de (Mart-Nisan 1733) defter emini ve sonra ruznâme-i evvel, 1153'de (1740) Rumeli pâyesiyle Viyana elçisi olup döndükten sonra Şevvâl 1154'de (Aralık 1741) tersane emini ve 2 Cemaziyelevvel 1155'de (5 Temmuz 1742) de ikinci defa defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. 5 Safer 1156'da (31 Mart 1743) vefat etti. Muhasip, tedbirliydi. Damadı, ricâlden Ali Efendi'dir. (III.

defnedilmiştir. Cevherîzâde Ömer Efendi, 1237'de (1821/22) ve Hacı Süleyman Kâmil Efendi Zilhicce 1282'de (Nisan-Mayıs 1866) vefat ettiler. Ticaretle uğraşırlardı. Torunu, Ali Behic Bey'dir. (III. 557)

Ali Efendi (Çalık) Müderris ve kadı oldu. 973'de (1565/66) Konya'da kadı iken vefat eyledi. Yumuşak huylu ve sâlihdi. Ferâizden *Sirâce* şerhlerine, *Kitabü'l-büyû* başlarına ta'likâtı vardır. Oğlu Mehmed Mânî Efendi'dir(→). (III. 499)

Ali Efendi (Çavuşzâde) Müderris olup Zilhicce 1028'de (Kasım 1619) vefat etti. Müdekkikdi. (III. 508; II. 101)

Ali Efendi (Çelebi Kethüdâzâde) Mehmed Ağa'nın oğlu olup müderris iken 19 Zilka'de 1127'de (16 Kasım 1715) vefat etti. (III. 528; IV. 195)

Ali Efendi (Çelebizâde) Küçük Çelebi Mehmed Efendi'nin oğludur. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Toparabacıları kâtibi ve 1165'de (1752) küçük evkaf muhasebecisi ve mansıpları devrederek 1176'da (1762/63) sipah kâtibi, sonra Anadolu muhasebecisi olup 1179'da (1765/66) vefat eyledi. Taşkasap'da kardeşi İsmail Âsım Efendi'nin yanında medfundur. (III. 542)

Ali Efendi (Çelebizâde) Maraşlıdır. Enderûn'dan yetişip hâcegândan oldu. Masraf-ı şehriyârî olmuş, azledilmiş olarak 27 Ramazan 1231'de (21 Ağustos 1816) vefat etmiştir. Karacaahmet'de medfundur. Oğlu Ahmed Necib Bey'dir. (III. 556)

Ali Efendi (Çivizâde) Defterdar Abdî Efendizâde Bitlice Mustafa Efendi'nin oğludur. 930'da (1524) doğdu. Müderris, 993'de (1585) Bursa kadısı olup 994'de (1586) azledildi. Şa'bân 998'de (Haziran 1590) İstanbul kadısı olup Receb 999'da (Mayıs 1591) azledildi. Şa'bân 1000'de (Mayıs-Haziran 1592) vefat etti Mehmed Ağa Camii yakınında annesi Şerife Kadın'ın yaptığı mescide defnedildi. Her fende mâhirdi. Zevcesi Fatma Kadın, Bitlice Mescidi'ni yaptı ve oğlu sudûrdan Abdullah Efendi ve torunu Ali Nazmî Efendi ile oraya defnedildi. (III. 503)

Ali Efendi (Debbağzâde) 1150'de (1737) vefat eden Debbağ Mustafa Çavuş'un oğlu olup 1163'de (1750) vefat eden silahdar ocaklı Mehmed Ağa ve 1173'de (1759/60) vefat eden Hüsnî Ağa'dan birinin oğludur. Silahdar Ocağı'nda başhalife olup sonra hâcegânlıkla sürvari mukabelecisi oldu. 1201'de (1786/87) vefat edip Silivrikapı'ya defnedildi. . (III. 549)

Ali Efendi (Demirkazık) Konyalı Hacı Hasan'ın oğludur. Müderris ve Galata mollası olup sudûr tezkireciliğinde ve nâiblikle bulundu. Zilhicce 1123'de (Ocak 1712) aniden vefat etti. Oğlu İbrahim Efendi'dir(→). (III. 527)

Ali Efendi (Derdbend) Yeniçeri kâtiplerinden olup serhalife olmuştu. 1150'de (1737/38) vefat edip Eğrikapı'ya defnolundu. (III. 534/35)

Ali Efendi (Derviş) Meşhur hattatdır. 1126'da (1714) vefat etti. Seyitahmetderesi'nde medfundur. (III. /528)

Ali Efendi (Dırağmanî) Caniklidir. Müderris olup Muharrem 1063'de (Aralık 1652) vefat etti. (III. 513)

Ali Efendi (Emir) Seyyid Celâleddin Kirmanî soyundan Hüseyin Efendi'nin oğludur. Müderris, emekli oldu.

Haleb'de Şeyh Nasûh'tan el aldı ve Tâceddin Tekkesi'ne şeyh oldu. 938'de (1531/32) vefatında Bursa'da Zeynîye Zaviyesi'nde defnolundu. Kerim, fukaraya yardımcı, cemaatle namaza devam ederdi. Beş oğlundan birincisi Emir Hüseyin Çelebi'dir(→). İkincisi Mehmed Çelebi(→), üçüncüsü Ahmed Çelebi(→), dördüncüsü Abdullah Efendi(→), beşincisi Ni'metullah Efendi'dir(→). (III. 496/97)

Ali Efendi (Emir) Müderris ve Kayseri mollası olmuştur. 1000'de (1591/92) vefat etmiştir. Sâlihdi. (III. 503)

Ali Efendi (Emir) Bursalıdır. Müderris ve 1033'de (1623/24) Kütahya mollası oldu. Sonra Sakız ve Manisa mollası oldu. Cemaziyelâhir 1044'de (Aralık 1634) vefat etti. Âlim, güzel huyluydu. (III. 512)

Ali Efendi (Enişte) Amcazâde Hüseyin Paşa'nın eniştesi ve kethüdâsı olup sonra hâcelik ile başmuhasebeci oldu. 1115'de (1703/04) azil ve tevkif edildi. Sonra affedilerek yine görev verildi. 1123'de (1711) sadâret kethüdâsı olup azilden sonra 1128'de (1716) ruznâme-i evvel, 1129'da (1717) tekrar başmuhasebeci, Cemaziyelâhir 1133'de (Nisan 1721) yeniçeri kâtibi olup Cemaziyelevvel 1135'de (Şubat 1723) azledildi. 1136'da (1723/24) başmuhasebeci ve bir ay sonra ruznâme-i evvel, Şevvâl 1138'de (Haziran 1726) yine başmuhasebeci ve sonra defter emini ve 1140'da (1727/28) Mısır defterdarı olup orada vefat eyledi. (III. 532; IV. 901)

Ali Efendi (Eyyûbî) Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 11 Şevvâl 1217'de (4 Şubat 1803) vefat etti. Eyüp sırtlarında medfundur. (III. 553)

Ali Efendi (Gedayî) Bosnalıdır. Müderris olup Ramazan 1094'de (Eylül 1683) vefat etti. Şairdir. (III. 517)

Ali Efendi (Gümüşayak) Müderris, 1013'de (1604/05) Trablus, Maraş, Erzurum mollası oldu ve 1015 sonlarında (1607 başları) vefat etti. İlmi azdı. (III. 507)

Ali Efendi (Hacı) Kürttür. Erzurumlu Hacı Hasan'ın oğludur. Muharrem 1098'de (Kasım-Aralık 1686) müderris, evkaf müfettişi ve Mekke mollası olup Zilhicce 1108'de (Haziran-Temmuz 1697) vefat eyledi. (III. 521)

Ali Efendi (Hacı) Yeniçeri keşedarı olup sonra serhalife oldu. 1150'de (1737/38) vefat edip sur dışına defnedildi. (III. 535)

Ali Efendi (Hacı) Kalyonlar defterdarı Hacı Süleyman Efendi'nin oğludur. Sipahiler Ocağı halifesi oldu. 1162'de (1749) vefat edip Samatya'ya defnedildi. (III. 537)

Ali Efendi (Hacı) Hâcegândan olup 1164'de (1751) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 537)

Ali Efendi (Hacı) Bâbıâlî'den yetişip hâcegândan olarak kethüdâ kâtibi olmuştur. Cemaziyelâhir 1175'de (Ocak 1762) vefat ile Eyüp'e defnolundu. Oğlu ricâlden Sâdık Mehmed Efendi'dir. (III. 541)

Ali Efendi (Hacı) Kadı olup Çelebizâde İsmail Âsım Efendi'nin(→) hazinedarıydı. Cemaziyelevvel 1202'de (Şubat 1788) vefat edip Eğrikapı'ya defnedildi. (I. 366)

Ali Efendi (Hacı) Nakşibendî şeyhi Kumkapılı Kâğıdî Mehmed Efendi'nin müridiydi. 1157'de (1761/62) Oluklubayır Tekkesi'ni yaparak oraya şeyh oldu. I. Abdülhamid devri

(1774-1789) sonlarında vefat eyledi. Babası Abdürrahim Efendi, ermiş sayılanlardan olup davetle saraya getirilirken aniden vefat etmiştir. (III. 548)

Ali Efendi (Hacı) Enderûn'dan yetişme olup Sultan Mehmed ruznâmeciliğiyle çıkışında hâcelik verildi. 11 Muharrem 1218'de (3 Mayıs 1803) vefat etti. (III. 553)

Ali Efendi (Hacı) Kayserili Ömer Efendi'nin mezunlarından bir dersiâm olup 1226'da (1811) vefat etti. İnadiye'de medfundur. (III. 555)

Ali Efendi (Hacı) Kurna kâtibi olup Rebiyülâhir 1222'de (Haziran 1807) vefat etti. Oğlu Hacı Osman Efendi 1227'de (1812) vefat etmiştir. Silivrikapı'da medfundur. (III. 554)

Ali Efendi (Hacı) Şa'bânîye'den Savaklar Tekkesi şeyhi ve Sultan Ahmed Camii vâizi olup 1258'de (1842/43) vefat eylemiştir. Yerine oğlu Mehmed Emin Efendi(→) geçti. Kâşgarî Tekkesi yakınında medfundur. (III. 567)

Ali Efendi (Hacı) İzmirlidir. Şeyh olup harem-i hümâyûn vâizi olmuştu. 1260'da (1844) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (III. 567/68)

Ali Efendi (Hâfız) Şeyhülislâm Kâmil Efendi'nin imamı olup müderris ve molla idi. 1221'de (1806) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. (III. 554)

Ali Efendi (Hâfız) Ankaralıdır. Şeyhülkurrâ olup 15 Şevvâl 1247'de (18 Mart 1832) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 564)

Ali Efendi (Hâfız) Hüsâmeddin Uşşakî'nin evlâdından ve Behcet Ali Efendi'nin halifelerindendir. 1279'da (1862/63) vefat etti ve Eyüp'e defnedildi. (III. 571)

Ali Efendi (Hafız) (Hacı) Şeyhülislâm Kâmil Efendi'nin imamı olduğundan müderris ve Üsküdar mollası olmuştu. 1232'de (1816/17) vefat etmiştir. Karacaahmet'de medfundur. (III. 556)

Ali Efendi (Hâfız) (Kitapçızâde) Müderris ve Eyüp mollası oldu. Ramazan 1216'da (Ocak 1802) vefat etti. Topkapı'da medfundur. Hattatdı. (III. 553)

Ali Efendi (Hâlisâzâde) Osman Efendi'nin oğludur. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1160'dan (1747) 1170'e (1756/57) kadar birkaç defa küçük evkaf muhasebecisi oldu. 1178'de (1764/65) nevkûfatçı ve 1182'de (1768/69) maliye tezkirecisi olup 1185'de (1771/72) savaşta vefat etti. (III. 544)

Ali Efendi (Hammamîzâde) Tahtakale hamamcısı olup 1136'da (1723/24) vefat eden Hacı Mustafa Ağa'nın damadı, 1144'de (1731/32) vefat eden Velî Ağa'nın oğludur. İlme çalışıp, müderris, vezir ve Haremeyn müfettişi olup 1189'da (1775) Selânik mollası oldu. Orada vefat eylemiştir. Oğullarından Ahmed Es'ad Efendi 1176'da (1762/63) ve Mehmed Râşid Hamideddin Efendi 1187'de (1773) vefat eyledi ve Üsküdar'a defnedildiler. Bir oğlu da sudûrdan Râşid Efendi'dir. (III. 545)

Ali Efendi (Hammamîzâde) (Hafız) Ricâlden Ömer Efendi'nin oğludur. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1223'de (1808) kalyonlar kâtibi oldu. 3 Şa'bân 1224'de (13 Eylül 1809) vefat edip Çamlıca'da Selâmi Efendi Türbesi'ne defnedildi. (III. 554/55)

Ali Efendi (Hoca Ahmedzâde) Tırnovalıdır. Müderris ve dersiâm olup

Cemaziyelevvel 1223'de (Temmuz 1808) vefat edip Çamlıca'da Selâmi Efendi'nin yanına defnedildi. (III. 554)

Ali Efendi (İncekara) Kalemden yetişerek başmukataacı ve cizye muhasebecisi, 1140'da (1727/28) silahdar kâtibi, sonra Haremeyn mukataacısı ve ruznâme-i evvel oldu. 1147'de (1734/35) vefat edip Seyitahmetderesi'ne defnedildi. Oğlu Ali Efendi'dir(→). (III. 534)

Ali Efendi (İncekarazâde) İncekara Ali Efendi'nin(→) oğludur. Hâcegândandı. 1176'da (1762/63) tarihçi olarak vefat eylemiştir. Oğlu Abdullah Sâdık Bey'dir(→). (III. 534)

Ali Efendi (İpekçi) (Hacı) Babası ve kendisi ipekçi esnafından olup sonra Mûsâ Safvetî Paşa'ya kethüdâ olmuştu. Sonra Mekke tamirat müdürü olup sonra hanesinde oturdu. Şa'bân 1299'da (Haziran-Temmuz 1882) yaşı 100'e yakınken vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Oğlu Hacı Nurî Efendi'dir(→). Her ikisi de servet sâhibi olup babası cömert ve oğlu eli sıkı olup sâlih idiler. (III. 577)

Ali Efendi (Kara) Hacı Halife'nin müridi olup sonra münzevî oldu. 929'da (1523) vefat etti. (III. 496)

Ali Efendi (Karabaş) Arapgirlidir. Kastamonu'ya göç ederek Halvetî Şa'bân Efendi'ye mürid oldu. Sonra halife olup sonra da Üsküdar'da Rum Mehmed Paşa Camii'nde karar eyledi. 1085'de (1674) Atik Vâlide Sultan Tekkesi şeyhi oldu. Şa'bân 1090'da (Eylül 1679) Limni'ye gönderildi. 1096'da (1685) hacca niyetlenip Medine'ye giderken 1097'de (1686) vefat etti. Fâzıldı. *Şerh-i Füsûs, Tarikatname, Tabirname*'si vardır. Karabaş Mescidi'nin bânîsi Ali Efendi bu zat olmalıdır. Oğlu Mustafa Manevî Efendi'dir. (III. 517)

Ali Efendi (Karadağî) Bursa şeyhlerinden ve Kadirî ricâlinden Kara Ali Efendi'nin halifesi olup kâmil bir şeyh ve keşf sâhibiydi. Bunun halifesi Şeyh Ali Mardinî olup bir halifesi de Bursalı Mehmed Efendi'ydi. 1120'de (1708) vefat eyledi. Halifesi, Halvetî şeyhlerinden Süleyman Efendi, Şa'bân 1113'de (Ocak 1702) vefat eyledi. (III. 513)

Ali Efendi (Karakızzâde) İstanbullu bir kadı oğludur. Müderris, Kütahya mollası ve sonra Medine pâyesi oldu. Zilhicce 1038'de (Ağustos 1629) vefat etti. Evi civarında medfundur. Hadımlar arasında iki cinsli olmasıyla meşhurdu. (III. 511)

Ali Efendi (Karnaz) Muallim-i sultanî Mustafa Efendi'nin oğludur. Molla olup Şa'bân 1060'da (Ağustos 1650) İstanbul kadısı oldu. Muharrem 1061'de (Şubat 1651) vefat etti. Eyüp'de Defterdar Camii'nde medfundur. Hiddetli, gayretli ve hoşsohbetdi. (III. 513)

Ali Efendi (Kasapzâde) Müderris, Konya, Medine, Bursa, Edirne mollası oldu. Cemaziyelâhir 1044'de (Aralık 1634) vefat etti. İlmi orta derecedeydi. (III. 512)

Ali Efendi (Kazerunî) [Kazvanî] Seyyid Ali b. Meymun Endülüsî'nin hizmetindeydi. İbn Meymun ona gazap edip halifelerinden kimse kabul etmedi. Bunun vefatından sonra Şeyh ibn Arefe ihvanına mektup yazıp nasihat eyledi. Şeyh Ulvan irşad edip Anadolu'ya geldi. Sonra hâccedip 952'de (1545) Medine'de vefat eyledi. Cezbe sâhibidir. (III. 497)

Ali Efendi (Kestanecizâde) (Hafız) Müderris olup Receb 1209'da (Ocak-Şubat 1795) Selânik mollası olup sonra vefat etti. (III. 551)

Ali Efendi (Kınalızâde) 967'de (1559/60) vefat eden Emrullah Efendi'nin oğludur. Müderris, Şam, Mısır mollası oldu. Cemaziyelâhir 978'de (Kasım 1570) İstanbul kadısı olup Muharrem 979'da (Haziran 1571) Anadolu kazaskeri oldu. 6 Ramazan 979'da (22 Ocak 1572) vefat eyledi. Âlim, riyâziyat ve tefsir ve hadiste mâhirdi. Kitâbet ve inşası makbul olup üç dilde akıcı şiirleri vardır. *Tecrid*, *Mevâkıf*, *Dürer*'e eksik hâşiyeler, *Hidâye*'den kitâb-ı kerâhate kadar ta'likat, *Ahlâk-ı Alâî*, *Risâle-i Seyfiye* ve *Kalemiyye* bunundur. Kardeşi Müslimî Efendi'dir(→). Ali Efendi'nin oğulları Hasan Efendi(→), Mehmed Fehmî Efendi(→), Abdürrahim Kirâmî Efendi'dir(→). (III. 501)

Ali Efendi (Kız) Müderris, Haleb mollası oldu. Receb 1083'de (Kasım 1672) vefat etti. Yeğeni şair Cûdî Efendi'dir. (III. 516)

Ali Efendi (Koca) Maliye memurlarından olup Anadolu muhasebecisi ve 1001'de (1592/93) defter emini oldu. 1004'de (1595/96) azledildi. Sonra vefat etmiştir. (III. 504/05)

Ali Efendi (Köse) Hamidlidir ve Sinan'ın oğludur. Müderris ve 1029'da (1620) Mısır'da Garbiye mollası oldu. Dilini akrep sokarak vefat etti. Sâlih ve derviş-meşrepdi. (III. 508)

Ali Efendi (Kûsec) Sahhaf olup müderris ve Van mollası olarak Rebiyülevvel 1140'da (Ekim-Kasım 1727) vefat etti. (III. 532)

Ali Efendi (Luhumî) Alâiyelidir. Tâcir Hacı Mehmed'in oğludur. Akhisar'da doğdu. Müderris, molla ve nihayet Medine payesiyle Lefkoşe nâibi olup 9 Zilhicce 1111'de (28 Mayıs 1700) vefat etti. Şişmandı. Oğlu Mustafa Efendi'dir(→). (III. 522)

Ali Efendi (Madrubzâde) Madrub Yusuf Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Bosna kadısı olup Cemaziyelevvel 1141'de (Aralık 1728) vefat etmiştir. (III. 532; IV. 660)

Ali Efendi (Magribî) Müderris, Cezâyir ve Trablusgarb kadısı olup ders ve fetvâ vermeye mezun oldu. Ramazan 1022'de (Ekim-Kasım 1613) Tunus mevleviyeti verildi. Sene sonunda vefat etti. Fâzıl ve zâhiddi. (III. 508)

Ali Efendi (Makdisî) Ganim Efendi'nin oğlu olup 920'de (1514) Mısır'da doğdu. Kahire'de Hanefî âlimlerinin en üstünü ve Hanefî müftüsü oldu. 18 Cemaziyelâhir 1004'de (18 Şubat 1596) vefat etti. Fâzıl, şairdir. Simya ve kimya ilmine vâkıftı. Hadım Hâfız Paşa'ya bir simya oyunu gösterdi. Kendi oğluna bu ilmi öğrettiyse de bazı adamın haremine tasallut eylemekle onu Dâru'l-emare'de şer'an cezalandırdı. *Nebrü'l-faik fi Şerhi Kenzi'd-Dakâik* ile çeşitli ilimlerde tasnifatı vardır. (III. 503)

Ali Efendi (Mamazâde Alisi) Müderris olup Cemaziyelevvel 1031'de (Mart-Nisan 1622) Trablusşam, sonra Bosna mollası oldu. Cemaziyelevvel 1035'de (Şubat 1626) vefat etti. Sâlih, âbiddi. (III. 510)

Ali Efendi (Mantıkî) Müderris, Şam müftüsü olup Rebiyülâhir 1006'da (Kasım 1597) vefat etmiştir. (III. 504)

Ali Efendi (Muradzâde) Müderris ve Cemaziyelevvel 1259'da (Haziran

1843) Maraş mollası oldu. Sonra vefat etti. (III. 567)

Ali Efendi (Muradzâde) Şeyh Mehmed Efendi'nin oğludur. Mustafa Paşa bunun için bir tekke yapmıştır. Bu senelerde (1760'lar) vefat etti. (III. 541)

Ali Efendi (Nakkaş) Maliyeden yetişip Irak ve Acem defterdarı oldu. 940'da (1533/34) İskender Çelebi'nin vefatına sebep olup 950'de (1543) vefat etti. (III. 497)

Ali Efendi (Natta'zâde) Seyyid Zeynelâbidîn Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Haleb kadısı ve Müeyyedzâde Abdurrahman Efendi'ye damad oldu. 941'de (1534/35) vefat eyledi. Oğlu Âşık Pîr Mehmed Çelebi'dir(→). (IV. 559)

Ali Efendi (Noktacı) Midillilidir. Mısır'da Şeyh Üveys-i Halvetî'nin müridi olup şeyhlerdendir. 985'de (1577) vefat etti. Âlim ve derviş huyluydu. (III. 501)

Ali Efendi (Paşmakçı) Mehmed Efendi'nin oğludur. Zilhicce 1048'de (Nisan 1639) doğdu. Seyyid Alizâde Seyyid Efendi'nin torunudur. Müderris ve Kudüs mollası olup Ramazan 1101'de (Haziran 1690) nakibüleşraf ve Şevvâl'de (Temmuz 1690) İstanbul pâyesi oldu. Şa'bân 1102'de (Mayıs 1691) Anadolu pâyesi olmuş, Şa'bân 1103'de (Nisan-Mayıs 1692) Rumeli kazaskeri olup Rebiyülevvel 1105'de (Kasım 1693) azledilmiştir. Cemaziyelevvel 1106'da (Ocak 1695) nakibüleşraflıktan azledilerek Bulak arpalığıyla Mısır'a gönderildi. Döndükten sonra Cemaziyelevvel 1112'de (Ekim-Kasım 1700) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup Zilhicce 1113'de (Mayıs 1702) azlolundu. 1115'de (1703) Edirne'de teklif edilen şeyhülislâmlığı kabulden kaçındı. Ramazan 1115'de (Ocak 1704) şeyhülislâm olup Şevvâl 1118'de (Ocak 1707) azledildi. Muharrem 1119'da (Nisan 1707) Sinop'a sürüldü. Muharrem 1122'de (Mart 1710) döndü. Cemaziyelevvel'de (Temmuz) ikinci defa şeyhülislâm oldu. 4 Muharrem 1123'de (22 Şubat 1711) vefat etti. Kemâl Paşazâde'nin kabri karşısında defnedildi. Âlim, fâzıl, muhakkık, hazırcevap, edip, güzel ahlâk sâhibi, Nakşibendî, cömert ve mürüvvetliydi. Fıkıhta *Mecmua*'sı vardır. Oğlu Abdullah Efendi'dir. (III. 527; IV. 901)

Ali Efendi (Samgîzâde) Şeyh Ahmed Efendi'nin müridi ve Bursa'da Mısrî Dergâhı şeyhi idi. 1180'de (1766/67) vefat etti. Fakih ve fâzıldı. (III. 542)

Ali Efendi (Sandalcızâde) İstanbulludur. Müderris, Üsküdar ve Bağdad mollası oldu. Şa'bân 1118'de (Kasım 1706) vefat etti. Dindardı. (III. 526)

Ali Efendi (Sarı) Mehmed Efendi'nin oğlu ve Hoca Ömer Efendi'nin kardeşidir. Müderris, 1028'de (1619) Mekke mollası olup sonra Edirne pâyesiyle arpalık verildi. Rebiyülevvel 1038'de (Kasım 1628) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Sertdi. Beş vakitte Fâtih Camii'ne giderdi. Muhsin, mükrimdi. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (III. 511)

Ali Efendi (Sarı) Dârüssaâde yazıcısı olup 1099'da (1688) Edirne'de vefat etti. (III. 518)

Ali Efendi (Sarı) Kayserilidir. Kalemden yetişip kethüdâ kâtibi, 1160'da (1747) ruznâme-i sânî, 1165'de

(1752) ikinci defa kethüdâ kâtibi, 1170'de (1756/57) cizye muhasebecisi ve Şevvâl 1172'de (Haziran 1759) şehremini oldu. Azilden sonra 1175'de (1761/62) silahdar kâtibi olup 24 Zilka'de 1176'da (6 Haziran 1763) vefat etti. Atik Ali Paşa kabristanına defnedildi. (III. 541)

Ali Efendi (Seyyid) Erzurumludur. Müderris olup 1192'de (1778) vefat etmiştir. Merkezefendi'de medfundur. (III. 546)

Ali Efendi (Seyyid) Mehmed Paşa'nın imamı olup müderris, Edirne mollası ve 1198'de (1784) Mekke mollası olup sonra vefat eylemiştir. (III. 548)

Ali Efendi (Seyyid) Yetişip hâcegândan olmuş ve kasapbaşılık etmiştir. Receb 1238'de (Mart-Nisan 1823) Arabacılar Kışlası bina emini, Şevvâl'de (Haziran 1823) piyade mukabelecisi oldu. 11 Rebiyülâhir 1243'de (1 Kasım 1827) vefat edip Şehzâde Türbesi'ne defnedildi. (III. 561)

Ali Efendi (Silahdarzâde) Silahdar-ı şehriyârîlerden birinin oğludur. Hâcegândan olup 1224'de (1809) mevkûfatî olmuştur. Bu senelerde (1810'lar) vefat etti. (III. 555)

Ali Efendi (Sofçu Şeyhzâde) Ayaşlıdır. Müderris, Kayseri ve Tire mollası oldu. 1032'de (1623) vefat etti. Ulemâdandır. (III. 510)

Ali Efendi (Şem'îzâde) Müderris olup 1263'de (1847) vefat eylemiştir. Üsküdar'da medfundur. (III. 569)

Ali Efendi (Şerif) Şerif Gâlib Efendi'nin oğludur. Babasının vefatından sonra İstanbul'a geldi. İltifata mazhar olarak 1250 (1834/35) yılına kadar hayatta kalıp sonra vefat eylemiştir. (III. 564)

Ali Efendi (Şerifzâde) Müderris, Edirne kadısı ve Muharrem 1160'dan (Ocak 1747) başlamak üzere Mekke mollası oldu. Tevcihinden 4 gün sonra Muharrem 1159'da (Şubat 1746) vefat etti. (III. 536)

Ali Efendi (Tırpan) Maliyeden yetişip defterdarlıka taşraya gitti. 1000'de (1591/92) yeniçeri kâtibi olup sonra yine defterdarlıkla kayrıldı. 1012'de (1603/04) Ekmekçizâde akçe tahsiline gidince ordu defterdarlığı vekâletinde bulundu. Sonra vefat etti. (III. 506)

Ali Efendi (Türbe Şeyhi) Serhadden çıkıp İstanbul'a geldi. Nureddinzâde'den kalbini temizleyip hacca gitti. Sigetvar'daki Süleymaniye türbe ve zaviyesine şeyh oldu. 1006'da (1597/98) davetle Satırcı Mehmed Paşa'nın Ordusuna gelip ikindi namazının dördüncü rekâtında vefat etti. Mürşid-i kâmildi. *Es'iletü'l-Hikem*, risalaler ve ta'likat gibi eserleri vardır. (III. 504)

Ali Efendi (Uryânî) İzmit'de Lokmanlar köylüdür. Bağdad'da okudu, Bursa'da sultan müderrisi olup Muharrem 1112'de (Haziran-Temmuz 1700) vefat etti ve Pınarbaşı'na defnedildi. Fâzıl ve aklî ilimlerde mâhir bir pîrdi. Oğlu Uryânîzâde Mehmed Efendi'dir(→). Torunlarından Mustafa Efendi ile Mehmed Ârif Efendi(→) vardır. Aziz Efendi, Vahid Efendi, Hayrullah Efendi ve Mehmed Efendi de torunlarındandır. (III. 523)

Ali Efendi (Uzun) Müderris, Galata, 1088'de (1677) Bursa mollası oldu. Muharrem 1089'da (Mart 1678) vefat etti. Orada mahkeme yakınında medfundur. Bütün ilimlerde söz sâhibi olduğundan fâzıl denmiştir. Eseri yok-

tur. Yaşı 72 idi. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (II. 516)

Ali Efendi (Uzun) Fâtih Camii dersiâmlarından olup müderris olmuştu. Dilinin uzunluğu yüzünden kendisiyle arkadaşı dersiâm Evliya Efendi Alâiye'ye ve memleketine gönderilip (1810'larda) orada vefat ettiler. Ali Efendi'nin oğlu mevâlîden Mehmed Zihnî Efendi'dir. (III. 556)

Ali Efendi (Ümmüveledzâde) Aziz Efendi'nin oğlu olup 930'da (1524) doğdu. Müderris ve Safer 980'de (Haziran-Temmuz 1572) Haleb mollası oldu. O sene Zilhiccesinde (Nisan 1573) vefat eyledi. Fâzıl, Arapça ve Türkçede münşî idi. *Risale-i Seyfiye*, *Risale-i Kalemiye*, *Risale-i Şem'iye*'yi yazmıştır. (II. 501)

Ali Efendi (Vâsi Alisi) 950'de (1543) vefat etti. Âlim ve şairdir. (III. 497)

Ali Efendi (Velî) İzmirlidir. Müderris, Trabzon müftüsü oldu. Zilka'de 972'de (Haziran 1565) vefat etti. (III. 499)

Ali Efendi (Velî Efendizâde) Emin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Yeniçeri kalemi başhalifesi olup 1202'de (1787/88) vefat etti. (I. 405)

Ali Efendi (Yedekçizâde) Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. 1136'da (1723/24) Tophane sarnıcı binasına memur oldu. Şevvâl 1140'da (Mayıs 1728) sipah kâtibi ve sonra başmuhasebeci oldu. 15 Safer 1146'da (28 Temmuz 1733) vefat etti. Karacaahmet Mezarlığı'na defnedilmiştir. Torunlarından Tâhir Efendi 1201'de (1786/87), Mehmed Nazif Efendi 1208'de (1793/94) vefat eyledi ve yanına defnedildi. (III. 533)

Ali Efendi (Zeytunîzâde) Kadılardan Zeytunî Kasım Efendi'nin oğludur. Müderris olup Cemaziyelevvel 979'da (Ekim 1571) vefat etti. Fâzıldı. (III. 500)

Ali Efendizâde *bak.* Es'ad Mehmed Efendi; Mehmed Efendi; Muhyiddin Efendi (Seyyid); Sinanî Abdülbaki Efendi

Âlî Emin Efendi Kalemden yetişip 40 sene memuriyetlerde bulundu. İzmir'de emlâk memuru ve ûlâ evveli iken 12 Receb 1311'de (19 Ocak 1894) vefat etti. (III. 292)

Ali Emir Efendi Adanalıdır. Müderris, Trabzon müftüsü, sonra Tebriz mollası oldu. Gence, Tebriz ve Nahcıvan'a ikişer defa molla oldu. 1015'de (1606/07) azledildi ve ardından vefat etti. Âlimdi. (III. 507)

Ali Emir Efendi (Sâhib-i Tac) Müderris ve Amasya müftüsü olup Rebiyülevvel 1014'de (Temmuz-Ağustos 1605) vefat eyledi. (III. 506)

Ali Enver Efendi Hacı Enverî Sa'dullah Efendi'nin(→) oğludur. Mektûbî kaleminden yetişip hâcegândan ve Divan-ı Hümâyûn beylikçisi olmuştur. 1225'de (1810) Haremeyn muhasebecisi oldu. Sonra başka görevlerde bulunup 7 Rebiyülevvel 1235'de (24 Aralık 1819) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (I. 441)

Ali Es'ad Paşa Kapıcıbaşı ve cerde başbuğluğuyla Trablus mutasarrıfı ve sonra mîrimîran oldu. 1242'de (1826/27) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. (III. 562)

Ali Eşref Efendi Tâhir Mehmed Efendi'nin(→) oğlu, sudûrdan Abdürrahim Efendi'nin torunudur. Müderris olup 1206'da (1791/92) vefat eyledi. Fâtih'de dedesinin yanına defnedildi. (III. 242)

Ali Fâiz Efendi Kütahyalıdır. Devriye mollası olarak 1264 (1848) yılına doğru vefat etti. (III. 569)

Ali Fakih II. Mehmed'in (Fâtih) (hd. 1451-1481) çobanbaşısı olup bir mescid yaptı. (III. 494)

Ali Fâzıl Bey İzniklidir. Husrevzâde Bâlî'nin torunlarındandır. Zeâmet sahiplerinden olup Belgrad ve Bağdad seferlerinde bulunduktan sonra tarikata girdi ve memleketinde yalnızlığa çekildi. III. Mehmed devri (1595-1603) sonlarında İstanbul'a gelip Sütlüce'de oturdu. Vezirler ve ulemâ ziyaretine gitti. Birçok defa saraya davet olunup meclisinde önemli hikmet ve kelâm konuları tartışılırdı. 1012'de (1603) I. Ahmed'in kılıç kuşanma törenini icra eyledi. 1018'de (1609) vefat eyledi. Eyüp'de türbe hariminde medfundur. *Su'lûkiye Şerhi, Kaza ve Kader Risalesi*, anlaşılması güç meseleler hakkında risalesi vardır. (III. 507/08)

Ali Fâzıl Efendi Zenbilli Ali Efendi'nin oğlu Fuzayl Efendi'ye nisbeti dolayısıyla "Fuzayl Alisi" denirdi. Müderris olup Şa'bân 1014'de (Aralık 1605) vefat eyledi. Fâzıldı. (III. 506)

Ali Fehim Efendi Edirne müderrislerinden olup 1276'da (1859/60) Beyrut ve 1280'de (1863/64) Kürdistan mollası olmuştur. Bu senelerde (1860'lar) vefat etti. (III. 571)

Ali Fuad Bey Âlî Mehmed Emin Paşa'nın ilk oğludur. Mektûbî-i hariciye ve âmedî kalemlerine çerağ olunarak Şa'bân 1285'de (Kasım-Aralık 1868) mütercim-i evvel oldu. Rebiyülâhir 1286'da (Temmuz 1869) mektûbî-i hariciye olup Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) azledilip 1289 (1872) ortalarında ikinci defa atandı. Rebiyülâhir 1291'de (Mayıs-Haziran 1874) Divan-ı Hümâyûn âmedcisi olup Ramazan 1292'de (Ekim 1875) Şûrâ-yı Devlet azası, Receb 1293'de (Ağustos 1876) azalığa ek olarak şûrâ başkâtibi oldu. Rebiyülâhir 1295'de (Nisan 1878) bâlâ ile mâbeyn-i hümâyûn başkâtibi, Zilka'de'de (Kasım) Şûrâ-yı Devlet azası, Şa'bân 1296'da (Temmuz-Ağustos 1879) ikinci defa mâbeyn-i hümâyûn başkâtibi olup Şa'bân 1297'de (Temmuz 1880) Şûrâ-yı Devlet azası, 1299 (1882) başlarında maarif-i umumiye nâzırı, senenin sonlarında vergi emini oldu. 16 Şevvâl 1302'de (29 Temmuz 1885) vefat eyledi. Süleymaniye'de babasının yanında medfundur. Âlim, fâzıl, Fransızca bilir ve siyasete vâkıftı. Babası gibi alçak gönüllü olup sesi ince ve titrekti. (III. 578)

Ali Gâlib Paşa (Babanlı) Süleyman Paşa'nın oğludur. Topçu Mektebi'nde okuyarak zâbit çıkmıştı. Yükselerek hassa topçu livâsı olup bir hayli sene bulundu. 14 Şa'bân 1307'de (5 Nisan 1890) vefat eyledi. İyi huylu ve yumuşaktı. Yaşı 60'ı geçmiştir. (III. 581)

Ali Hâbî Efendi Bursalıdır. Müderris iken 22 Cemaziyelâhir 1021'de (20 Ağustos 1612) vefat etti. Güzel ahlâk ve salâh ile meşhurdu. Bursa'da seyyidlere saygıyı görünce, "Bu gece rüya gördüm" diyerek yeşil sarınıp meydana çıktı. (III. 508)

Ali Hâdi Bey Yükselerek Bolu mütesellimi olup 1244'de (1828/29) Boğazın Anadolu ciheti muhafızı oldu. Ardından vefat eyledi. (III. 563)

Âlî Hasan Efendi Trabzon'da Görele ulemâsından Ömer Efendi'nin oğlu-

dur. Divan kalemi hulefâlığında, İzmir İdare Meclisi başkâtipliğinde buluduktan, Âlî Paşa, Süleyman Paşa ve Sâmî Bekir Paşa'ya divan kâtibi olduktan sonra İstanbul'a gelerek Kavâim Komisyonu başkâtibi, Bursa'da Divan-ı Temyiz reisi ve telgraf ve posta nezâreti muavini olmuş ve 11 Ramazan 1305'de (22 Mayıs 1888) posta ve telgraf nâzırı ve balâ olup 26 Cemaziyelevvel 1313'de (14 Kasım 1895) vefat eylemiştir. Mevlânâkapı'da defnedilmiştir. Arapça, Farsça, Fransızca ve İtalyanca'ya vâkıf, kâtip, tedbirli ve zengindi. Oğullarından Rif'at Bey adliye memurlarından iken kendinden evvel ve Mazhar Bey telgraf memurlarından iken babasından 15 gün sonra vefat eylemişlerdir. Oğlu Enver Bey, Beyoğlu mutasarrıfıdır. (III. 292)

Ali Hasib Efendi (Derviş) Tiryaki Mehmed Paşazâde Seyyid Hâşim Efendi'nin oğludur. Bâbıâlî'den yetişip hâcegândan oldu. Cebeciler kâtibi, sonra mektûbî-i sadr-ı âlî oldu. 12 Ramazan 1209'da (2 Nisan1795) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Oğlu Mehmed Hâşim Bey'dir(→). (III. 551)

Ali Haydar Bey (Melek Paşazâde) Abdülkadir Bey'in oğludur. Müderris, Şevvâl 1259'da (Kasım 1843) Galata kadısı, Muharrem 1268'de (Kasım 1851) Filibe mollası, 1271'de (1854/55) Mekke, 1279'da (1862/63) İstanbul pâyesi ve 1 Şevvâl 1284'de (26 Ocak 1868) İstanbul kadısı olup 1287'de (1870/71) vefat etti. Yahyâ Efendi Türbesi'nde medfundur. Bilgili, alçakgönüllü, yumuşak huylu, senli benli konuşur, ta'lik hattında ustaydı. (III. 572)

Ali Haydar Paşa Balıkesirlidir. 1235'de (1819/20) doğdu. 1841'de (1825/26) askere girmiş, 1281'de (1864/65) ordu miralayı, livâ ve ferik olduktan sonra Cemaziyelevvel 1289'da (Temmuz 1872) Dâr-ı Şûrâ reisi ve sonra hassa reisi oldu. O sene Zilhicce'de (Şubat 1873) tekrar Dâr-ı Şûrâ reisi ve sonra 1291'de (1874) İşkodra valisi olup 1295'de (1878) orada aniden vefat etmiştir. İyi bir idareciydi. (III. 575)

Ali Hilmî Efendi Mavrokordato ailesinden olup Müslüman olduktan sonra Ağa Hüseyin Paşa'nın dairesinde yetişmiştir. Zengin olduğundan Şirket-i Hayriye'nin kuruluşunda müdür olmuş, bir aralık azledilmişse de tekrar getirilmiş ve senelerce bu müdürlükte bulunup 1295 (1878) yılına doğru vefat eylemiştir. Kanbur ve akıllıydı. (III. 575)

Ali Hilmî Efendi Şeyh olup 1 Receb 1295'de (1 Temmuz 1878) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 575)

Ali Hilmî Paşa Mısır beylerinden olup Mısırlı Mehmed Ali Paşa'ya kethüdâ olmuştur. Mîrimîran olup 1274'de (1857/58) vefat eyledi. Süleymaniye'de medfundur. (III. 570)

Ali Hoca Çelebi Tâcirdir. Bir mescid bânîsidir. Minberini II. Selim (hd. 1566-1574) koydu. (III. 495)

Ali İlhâmî Bey (Çelebi Mustafa Paşazâde) Çelebi Mustafa Paşa'nın(→) oğludur. 1255'de (1839) Yenişehir ve 1262'de (1846) Edirne mollası olup Rebiyülevvel 1263'de (Şubat-Mart 1847) vefat etti. Oğlu Hasan Tahsin Bey'dir(→). (III. 569; IV. 466)

Ali İlmî Efendi Sadâret mektûbî kalemi halifelerinden olup 1240'da (1824/25) hacelikle büyük kale tezkirecisi oldu. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 560)

Ali Kâbil Efendi Müderris, Maraş ve Atranos mollası oldu. Ramazan 1023'de (Ekim 1614) vefat etti. Güzel ahlâk sâhibi ve saf kalbliydi. (III. 508)

Ali Kâmil Efendi Tırhalalıdır. Kardeşi Ca'fer Kemâl Efendi'den okuyup Halvetî oldu. Molla Güranî Zaviyesi'nde şeyh oldu. 1010'da (1601/02) Ayasofya vâizi oldu. Âlim, fâzıldır. (III. 506)

Ali Kapdan Tersane beylerinden olup 1184'de (1770/71) Çeşme'de deniz savaşında şehid oldu. (III. 543/44)

Ali Kemâlî Paşa Şair Timur Fennî Efendi'nin oğludur. Trabzon'da Hazinedarzâde Osman Paşa ve Abdullah Paşa ve sonra Damad Halil Paşa'ya divan kâtibi olmuştur. Sonra sadâret mektûbî kalemine girip 1268'de (1851/52) İzmir ticaret reisi, 1271'de (1854/55) âmedî hulefâsı, 1274'de (1857/58) şehremini muavini, 1276'da (1859/60) Muhacirîn Komisyonu azasından, 1278'de (1861/62) mîrimîranlıkla Aydın, 1279'da (1862/63) Sinop, 1282'de (1865/66) Erzincan, 1283'de (1866/67) Bâyezid, 1286'da (1869/70) Van, 1289'da (1872) Edirne, 1290'da (1873) Bingazi, 1293'de (1876) Bâyezid mutasarrıfı olmuş, sonra Erzurum'da idare-i askeriye reisi olup Rumeli beylerbeyi pâyesi olmuştur. 1294'de (1877) Trablusgarb valisi, 1295'de (1878) Anadolu muhacirîn iskân memuru, sonra Bingazi valisi, 1301'de (1883/84) Yanya, 1302'de (1884/85) Manastır, sonra Musul valisi olup sonra Zekiye Sultan'a ve Esmâ Sultan'a kethüdâ oldu. 1307'de (1889/90) İntihab-ı Memurîn Komisyonu reisi olup 1310'da (1892/93) Konya valisi olmuş ve 23 Ramazan 1315'de (15 Şubat 1898) vefat etmiştir. İlim ve fazilet sâhibi, güzel konuşan, afif bir zat idi. (IV. 864/65)

Ali Kethüdâ Gelibolu Tersanesi kethüdâsı olup Venedik seferinde şehid oldu. Yerine kethüdâ olan Bostanzâde dahi elçilikle giderken Venedikliler tarafından 944'de (1537/38) şehid edilmiştir. (III. 497)

Ali Kethüdâ Sarıyer'de bir mescid yaptı. (III. 511)

Ali Koç Ağa Kars'ta yeniçeri ağası olarak kapıcıbaşı olmuştur. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (III. 564)

Ali Mahvî Efendi Unkapanı'nda bir kurukahvecinin oğludur. Arapça ilimleri ve özellikle Farsçayı öğrendi. Farsçadaki derin bilgisinden dolayı "Acem" lakabı verildi. Enderûn'a Farsça hocası olup sonra şehzâdelere de Farsça hocası olmuştu. II. Abdülhamid'in tahta çıkmasından (1876) sonra mükâfâten müderris, molla ve sonra Mekke, İstanbul, Anadolu ve Rumeli pâyelerini elde etmiş ve 14 Şa'bân 1300'de (30 Haziran 1883) vefat eylemiştir. Yahyâ Efendi Tekkesi'nde medfundur. Âlim, alçakgönüllü, yumuşak, zarif ve şairdi. (III. 577)

Ali Mansûrî Efendi Mısırlıdır. Köprülüzâde Mustafa Paşa'ya beyliğinde intisapla sadrazamlığında imamı oldu. Kütüphanede hâfız-ı kütüb ve muhaddis olup 1102'de (1690/91) II. Süleyman'ın annesi Sâliha Sultan için Süleymaniye Türbesi'nde kurrâ şeyhliği verildi. 1128'de (1716) şeyhülkurrâ oldu. 1134'de (1722) vefat etti. Üsküdar'da Harmanlık'ta medfundur. Muhaddis, nahvî idi. Eseri, bin beyitli *Elfiye*'dir. (III. 530/31)

Ali Mecdur Efendi Müderris ve Trablusşam mollası olup 1045'de (1635/36) vefat etti. Fâzıldır. (III. 512)

Ali Mehdi (Şerif) Seyyidlerden olup Mekke emiri kaymakamı iken Zilhicce 1308'de (Temmuz 1891) orada koleradan vefat eylemiştir. (III. 582)

Ali Mehmed Bey Giritli Mustafa Nâilî Paşa'nın beşinc oğlu olup küçük yaşta binbaşı ve sonra tercüme ve âmedî halifesi olup babasıyla Girit'de bulundu. Cemaziyelevvel 1291'de (Haziran-Temmuz 1874) Divan-ı İstinâf'a aza olup 1293'de (1876) vefat eylemiştir. Yakışıklı ve gençti. (III. 574)

Ali Mehmed Bey (Mahrukîzâde) Nasûhzâde Ali Paşa'nın oğlu olup babasının yanmasından dolayı bu nâmı almıştı. Muhasebe-i Maliye azası, ebniye müdürü ve tekrar muhasebat azası olarak 1290'da (1873) vefat eyledi. Yumuşak huylu ve olgun bir zat idi. Oğlu Ca'fer Bey ve Şefik Bey, damadı Girit vali müşaviri İsmail Bey'dir. (III. 573)

Ali Mehmed Efendi Trabzonludur. Uzun diye meşhur fâzıl bir dersiâm ve müderris idi. 1250'de (1834/35) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. Oğlu Mehmed Zihnî Efendi'dir(→). (III. 565)

Ali Mehmed Efendi Şumnuludur. Mekteb-i İrfaniye ve Divan kalemiyle Serasker ve Tophane kalemlerinde bulundu. 1265'de (1849) Mühendishane başkâtibi ve sonra istihkâm memurluğuyla Tulca'ya gidip dönüşte Esliha Komisyonu kâtibi, 1287'de (1870) Edirne rüsûmat ve sonra Erzurum rüsûmat nâzırı, 1295'de (1878) Cemile Sultan kethüdâsı ve ûlâ sınıf-ı evveli ve 1306'da (1889) ilâveten rüsûmat azası olup 3 Cemaziyelâhir 1309'da (4 Ocak 1892) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. Eski tavra bağlıydı. (III. 578)

Âlî Mehmed Emin Paşa Mısırçarşılı Ali Rızâ Efendi'nin oğlu olup 23 Rebiyülevvel 1230'da (3 Mart 1815) Mercanağa Mahallesi'ndeki evinde doğdu. 4 Zilka'de 1245'de (27 Nisan 1830) Divan-ı Hümâyûn ve 1247'de (1831/32) mühimme ve 1252'de (1836/37) tercüme kalemlerine girip bu sene içinde rütbe-i râbia ile Viyana Elçiliği ikinci kâtibi, Şa'bân 1253'de (Kasım 1837) rütbe-i sâlise ile Divan-ı Hümâyûn tercümanı olup ardından rütbe-i sânîye verildi. 1254'de (1838) rütbe-i mütemâyiz ile Londra Elçiliği müsteşarlığı vekâleti ve maslahatgüzarlığı, 1255'de (1839) ûlâ sınıf-ı sânîsi ile hariciye müsteşarlığı vekâleti, Cemaziyelâhir 1256'da (Ağustos 1840) ûlâ rütbesi sınıf-ı evveli ile hariciye müsteşarı, Zilka'de 1257'de (Aralık 1841/Ocak 1842) Londra büyükelçisi, Zilka'de 1261'de (Kasım 1845) Meclis-i Vâlâ azası ve 23 Şevvâl 1261'de (25 Ekim 1845) hariciye nâzırı vekili, 15 Zilhicce 1261'de (15 Aralık 1845) beylikçilik eklenerek hariciye müsteşarlığı ve 7 Şevvâl 1262'de (28 Eylül 1846) bâlâ rütbesiyle hariciye nâzırı olup Muharrem 1264'de (Aralık 1847) vezir oldu. O sene 18 Cemaziyelevvel'de (22 Nisan 1848) azledilip 26 Receb'de (28 Haziran 1848) Meclis-i Vâlâ reisi, 13 Ramazan'da (15 Temmuz) ikinci defa hariciye nâzırı olup 19 Şevvâl 1268'de (26 Haziran 1852) de sadrazam olmuş ve o sene 19 Zilhicce'de (3 Ekim 1852) azledilmiştir. 7 Rebiyülâhir 1269'da (18 Ocak 1853) İzmir valisi olup Ramazan'da (Haziran 1853) istifa eyledi. 21 Receb 1270'de (19 Nisan 1854) Bursa valisi olup 5 Muharrem 1271'de (28 Eylül 1854) valilikle birlikte yeniden açılan Meclis-i Tanzi-

mat'a reis olmuş ve 3 Rebiyülevvel' de (24 Kasım 1854) bu memuriyetlerle birlikte üçüncü defa hariciye nâzırı ve Receb'de (Nisan 1855) Viyana Konferansı'na memur ve 16 Şa'bân'da (4 Mayıs 1855) ikinci defa sadrazam olup 10 Şevvâl'de (26 Haziran) Viyana'dan geldi. 25 Cemaziyelevvel 1272'de (2 Şubat 1856) Paris Kongresi'nde murahhas-ı evvel olup 25 Şevvâl'de (29 Haziran 1856) döndü. 4 Rebiyülevvel 1273'de (2 Kasım 1856) azledilip 8 Rebiyülevvel'de (6 Kasım) dördüncü defa hariciye nâzırı olduysa da istifa ederek 16 Rebiyülevvel'de (12 Kasım) Mecâlis-i Âliye'ye memur edildi. 12 Zilhicce 1273' de (3 Ağustos 1857) beşinci defa Hariciye nâzırı olup 25 Cemaziyelevvel 1274'de (11 Ocak 1858) üçüncü defa sadrazam oldu. Rebiyülevvel 1276'da (Ekim 1859) azlolunup o sene 1 Cemaziyelâhir'de (26 Aralık 1859) Meclis-i Tanzimat reisi olup 15 Zilka'de 1276'da (4 Haziran 1860) ilâveten sadâret kaymakamı, 26 Rebiyülevvel 1277'de (12 Ekim 1860) kaymakamlıktan ayrılıp iki gün sonra ilâveten hariciye nâzırı vekili oldu. 6 Muharrem 1278'de (14 Temmuz 1864) altıncı defa hariciye nâzırı olarak riyâsetten ayrıldı. 29 Muharrem'de (6 Ağustos 1861) dördüncü defa sadrazam oldu. O sene 19 Cemaziyelevvel'de (22 Kasım 1861) sadâretten azledilip yedinci defa hariciye nâzırı oldu. 5 Şevvâl 1283'de (10 Şubat 1867) beşinci defa sadrazam oldu. Cemaziyelâhir 1284'de (Ekim 1867) Girit tarafına memur oldu. Şevvâl 1284'de (Şubat 1868) dönerek Zilka'de'de (Mart) ilâveten ve sekizinci defa hariciye nâzırı oldu. 1288 (1871) başlarında hastalanıp 2-3 ay hastalık devam etti ve 21 Cemaziyelevvel 1288'de (8 Ağustos 1871) vefat eyledi. Süleymaniye' de annesinin yanına defnedilmiştir. Siyasî işleri iyi bilir, yumuşak huylu, afif ve doğru idi. Oğullarından Ali Fuad Bey, vefat etmiştir. Diğer oğlu Reşid Bey, defter-i hakanî nezâreti muavini, küçük oğlu Rızâ Bey, padişah yaveri olarak binbaşıdır. Damadları Salâhaddin Bey'le piyade dairesi ikinci reisi İsmail Paşazâde mîrlivâ Nâzım Paşa'dır. Mercan'da olup evvelce yanmış olan Ya'kub Ağa Camii' ni ve Girit vilayetinin merkezi olan Hanya'da Hünkâr Meydanı adlı yerde kârgir bir muvakkithane inşa eylemiştir. Türkçe ve Fransızca resmî yazışmalardaki ustalığı herkesçe kabul edilmiştir. E yazısı da güzeldi. Secili ve kafiyeli yazar, şiir dahi söylerdi. (III. 290/91)

Ali Mehmed Nurî Efendi Ispartalıdır. Müderris, Girit, Ramazan 1279'da (Şubat-Mart 1863) Mekke, Muharrem 1283'de (Mayıs-Haziran 1866) Mekke mollası oldu. Orada vefat etmiştir. (III. 571)

Ali Mest Sultan I. Bâyezid (Yıldırım) zamanında (1389-1402) İran'dan Bursa'ya göçmüştür. Orada zaviye yaptı. Vefatında tekkesinde defnedildi. Ermiş sayılanlardandır. (III. 493)

Ali Meşhedî 825'de (1427) Baysungur Mirza zamanında bulunan nesta'lik hattının üstadlarının en meşhurlarından ve mucitlerinden olup İstanbul'da bu tür yazı yazanların üstadı olmuştur. 925'de (1519) vefat eyledi. 64 yaşındaydı. (III. 495/96)

Ali Meşreb Efendi (İlmî yeğeni) Dayısı sudûrdan İlmî Ahmed Efendi'nin yardımıyla müderris, sonra molla, Mekke kadısı olup 13 Muhar-

rem 1189'da (16 Mart 1773) İstanbul kadısı oldu. Azilden sonra 1190'da (1776) vefat etti. Oğlu Meşrebzâde Abdurrahman Efendi ve torunu Ali Râif Efendi, sudûrdandır. Kızının oğlu Şeyhülislâm Mehmed Ârif Efendi'dir. (III. 546)

Ali Mîr (Tebrîzî) Nesta'lik hattını bulan kişi olup 858'de (1454) vefat etti. (III. 494)

Ali Muhlis Bey Hâfız Nurî Mustafa Paşa'nın(→) torunu, Tâhir Ömer Bey'in(→) oğludur. 1227'de (1812) doğdu. Enderûn'da hazine kâtibi, sonra Niş ve Konya defterdarı olup 1268'de (1852) vefat etmiştir. Şairdir. (IV. 464)

Âlî Mustafa Çelebi Geliboluludur. Mülâzimîn-i ilmiyeden olup sonra sipahi, sırasıyla sipahi kâtibi ve sonra Erzurum defterdarı ve Cidde beyi oldu. 1008'de (1599/1600) Cidde'de vefat eyledi. Âlim, şairdir. Eserleri: *Tuhfetü'l-Uşşak, Mihr ü Vefa, Ravzatü'l-letâif, Enîsü'l-Kalb, Sad Kıssa ve Hisse, Râhatü'n-Nüfûs, Nâdirü'l-Meharib, Heft Meclis. Sigetvar Fethi, Tuhfetü's-Sulehâ, Zübdetü't-Tevârîh, Menâkıb-ı Hünerverân* ki, Türkçe ve Farsça 34 eseri vardır. (III. 290)

Ali Mücib Efendi (Hâfız) Âşir Efendi'nin kethüdâsı ve kadı idi. Ramazan 1226'da (Eylül-Ekim 1811) vefat etti. Rumelihisarı'nda, Kayalar'da medfundur. (III. 555)

Ali Müstakim Çelebi Sipahiler kâtibi, 1006'da (1597/98) Rumeli muhasebecisi olup sonra vefat eyledi. (III. 505)

Ali Nakkaş Timurleng bunu küçükken İran'a götürmekle nakış öğrenip Anadolu'ya döndü. Nakışlı eyeri ilk bulan budur. Sanatında mâhirdi. Oğlu, defterdar Osman Efendi'dir. (III. 494)

Ali Nâzım Paşa Askerlikten yetişerek mîrlivâ oldu. 1270'de (1853/54) Rus savaşında Köstence'de yaralandı ve şehid oldu. (III. 569; IV. 901)

Ali Necib Paşa Ricâlden Hüsnî Bey'in küçük kardeşidir. Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. 1237'de (1821/22) kalyonlar kâtibi ve kardeşi Mora'ya gidince vekâleten çavuşbaşı ve Şa'bân 1240'da (Mart-Nisan 1825) cebehane nâzırı ve sonra ilâveten vüzerâ kapı kethüdâsı, 1243'de (1827/28) tophane nâzırı, Muharrem 1244'de (Nisan 1829) defterdar-ı şıkk-ı evvel ve Şevvâl'de (Nisan 1829) sadâret kethüdâsı ve 1246'da (1830/31) ikinci defa defterdar-ı şıkk-ı evvel olup Cemaziyelâhir 1251'de (Ekim 1835) memuriyeti kaldırıldı ve kendisi de 10.000 kuruşla ayrıldı. Cemaziyelâhir 1253'de (Eylül 1837) mühimmat-ı harbiye nâzırı ve Rebiyülâhir 1255'de (Haziran-Temmuz 1839) vezir rütbesiyle vâlide sultan kethüdâsı, Cemaziyelâhir'de (Ağustos) hazine-i hassa nâzırı oldu. Sene sonunda azledildi. 1256 sonunda (1841 başı) Meclis-i Vâlâ azası ve Rebiyülâhir 1257'de (Mayıs-Haziran 1841) ikinci defa mühimmat-ı harbiye nâzırı oldu. 11 Rebiyülevvel 1261'de (20 Mart 1845) vefat eyledi. Eyüp'e defnedildi. Tedbirli, güçlü, iffetliydi. (III. 568)

Ali Neş'et Efendi (Gülzemanîzâde) Ârif Efendi'nin oğludur. Müderris iken 14 Ramazan 1252'de (23 Aralık 1836) vefat etmiştir. Akrabasından Mehmed Sâlim Efendi müderris idi. Oğlu Mustafa Re'fet Efendi'dir(→). (III. 565)

Ali Niyaz Efendi (Karabaş) Anadolu'da Aksaraylı Şa'bân'ın oğludur. Vâ-

iz ve müderris oldu. Otuz sene kadar ilim öğretti, sonra Kayseri'de Şifaiye müderrisi ve müftü oldu. Hakkında isnatlarda bulunulduğundan Edirne'ye çağrıldı. İsnatların iftira olduğu anlaşılınca İstanbul'da oturmasına izin verildi. 1111'de (1699/1700) vefat etti. Topkapı'da medfundur. Muhaddis ve müfessir olup bazı *Kur'an* âyetlerine ve diğer ilimlere dair müstakil risaleler yazmıştır. Torunu meşhur Torun Mehmed Efendi'dir. (III. 522/23)

Ali Niyâzî Efendi (Kara) Kengırılıdır. Müderris ve dersiâm olup reisü'l-mukarrirîn olmuştu. 5 Cemaziyelâhir 1299'da (24 Nisan 1882) vefat eylemiştir. Kâşgarî Tekkesi yakınına defnedildi. Fâzıldır. (III. 577)

Ali Niyâzî Efendi (Karabaş) Kayseri müftüsü ve müderris olup Safer 1188'de (Nisan-Mayıs 1774) İstanbul'da vefat etti. Topkapı'ya defnedildi. (III. 545)

Ali Nizâmi Paşa 1237'de (1821/22) Niğde'de doğmuştur. Mekteb-i Harbiye'den 1255'de (1839) çıkıp Viyana'da öğrenimini tamamlayarak livâ ve ferik olarak bir hayli zaman Belgrad ve başka yerlerde komiserlik etmiştir. 1294 (1877) ortalarında Mekteb-i Mülkiye ve ardından Mekteb-i Sultanî'ye müdür olarak kısa süre sonra ayrılmış, 1297'de (1880) vezir rütbesi elde ederek Teftiş-i Askerî Komisyonu'nda ve askerî hizmette 9 Muharrem 1311'de (23 Temmuz 1893) ömrünü tamamlamıştır. Sultan Mahmud Türbesi bahçesinde medfundur. (III. 578)

Ali Nurî Efendi Müderris, iki kere Filibe ve Bosna mollası olup 15 Rebiyülâhir 1272'de (25 Aralık 1855) vefat etti. Şehzâdebaşı'nda medfundur. (III. 570)

Ali Nutkî Dede (Seyyid) 1190'da (1776) Yenikapı Mevlevîhanesi şeyhi olup 1219'da (1804/05) vefat eyledi. Şairdir. Oğlu Abdürrahim Dede'dir. (III. 553)

Ali Paşa Timurtaş Paşa'nın oğludur. Timurleng'e babasıyla birlikte esir olup kurtulduktan sonra bey oldu. Sonra beylerbeyi ve vezir oldu. 830'da (1426/27) vefat eyledi. (III. 493)

Ali Paşa Kapdan Hayreddin Paşa'nın oğullarındandır. 979'daki (1571/72) savaşta Çorum, Karahisar, Ankara, Niğbolu, İnebahtı, Sakız, Midilli, Sığacık, Biga ve İskenderiye beyleri, Gülabi Ahmed Bey, Mimarzâde Ahmed Bey, Firdevsî Bey, Abdülcebbar Bey, Hızır Bey, Karabatak Bey, Ali Bey ve Şavlak Bey'le, tersane emini, kethüdâsı ve meşhur kapdanlardan Domdom Mehmed, Ali ve Süleyman ile birlikte şehid olmuştur. (III. 500/01)

Ali Paşa II. Selim'in nedimlerinden olup çavuş olmuş, sonra görevle İskenderiye'ye gidip gelmiş ve güç sâhibi olarak mîrimîran, Budin ve sonra Rumeli beylerbeyi ve daha sonra İsmihan Sultan'la evlenerek padişah damadı olmuştur. Şevvâl 992'de (Ekim 1584) vezir olup sonra yine Budin valisi oldu. 995'de (1587) azlolunduysa da haberin ulaşmasından önce vefat etmiştir. (III. 502)

Ali Paşa Subaşı, İstanbul ağası ve Kocaeli beyi, sonra Kars, Revan ve Nahcıvan beylerbeyi olup 990'da (1582) İran taraflarındaki savaşlarda bulundu. 995 (1587) yılına doğru vefat etmiştir. (III. 502)

Ali Paşa Haydar Paşa'nın oğludur. Bu da kardeşi gibi beylerden olup yükselerek beylerbeyi oldu. Serdâr-

dan izinsiz Sefer Paşa ile İranlılarla harbedip 1014'de (1605/06) şehid oldu. (III. 507)

Ali Paşa İstikamet Efendi'nin damadı idi. Şevvâl 1025'de (Ekim 1616) yeniçeri ağası oldu. Kısa süre sonra Bosna beylerbeyi oldu. Bosna'da harpde ağzından vurulup şehid oldu. (III. 508)

Ali Paşa Keskinlidir. Yenişehir mîrlivâsı olup Bağdad seferinde 1044'de (1635) vefat etti. İhtiyardı. (III. 512)

Ali Paşa Şehid Arslan Paşa'nın oğludur. Beylerden olup 1046'da (1636/37) Temeşvar beylerbeyi oldu. 1047'de (1637/38) Rumeli beylerbeyi olup sonra kubbe veziri oldu. Kısa süre sonra emekli olup 1048'de (1638/39) vefat etti. (III. 512)

Ali Paşa Kayseri hânedanındandır. Bu senelerde (1690'lar) Kayseri mutasarrıfı olmuş ve sonrada vefat eylemiştir. Torunu Ebûbekir Paşa'dır. (III. 521)

Ali Paşa Niğdelidir. Enderûn'a girip çukadar iken kapıcıbaşı ve 1094'de (1683) Ankara beyi oldu. 1095'de (1684) Trablusşam valisi, 1098'de (1687) Konya, 1100'de (1688/89) ikinci defa Ankara, 1101'de (1989/90) Musul valisi olup 1103'de (1691/92) azlolundu ve sonra vefat etti. (III. 521)

Ali Paşa Arnavut Rüstem Paşa'nın kardeşidir. 1106'da (1694/95) Hersek mutasarrıfı olmuştur. Birkaç sene sonra vefat etmiştir. (III. 521)

Ali Paşa Rodosludur. Gedikli müteferrikalardandır. Zilka'de 1107'de (Haziran 1696) Karesi sancağıyle Azak muhafızı olup oralarda vefat etti. (III. 521)

Ali Paşa Arnavutdur. Koca Halil Paşa'nın akrabasından olup Maraş beylerbeyi oldu. 1103'de (1691/92) harpte yaralanınca paşalığı kaldırılmıştır. Sonra yeniden paşa yapılıp 1109'da (1697/98) İlbasan mutasarrıfı olmuş ve sonra vefat eylemiştir. (III. 522)

Ali Paşa Tunus dayılarından olup 1108'de (1696/97) Cezâyir beylerbeyi oldu. Zilhicce 1115'de (Nisan 1704) azledildi. Yerine Acem Ali Paşa geçti. (III. 526)

Ali Paşa Çorluludur. Kara Bayram Ağa vasıtasıyla Enderûn'a girdi. Cemaziyelevvel 1112'de (Ekim-Kasım 1700) silahdar olup 1115'de (1703/04) vezirlikle saraydan çıkıp Emine Sultan ile evlendi. Cemaziyelâhir 1115'de (Ekim 1703) kubbe veziri ve beşinci vezir, ardından Haleb valisi ve Şa'bân'da (Aralık 1703) kubbe veziri oldu. Cemaziyelâhir 1116'da (Ekim 1704) Trablusşam valisi olup Şa'bân'da (Aralık 1704) kubbe veziri ve Muharrem 1117'de (Mayıs 1705) Teke sancağı has verildi. 1118'de (1706) sadrazam oldu. Rebiyülâhir 1122'de (Haziran 1710) azlolunup Kefe eyaleti verildi ve yolda Midilli adasına çevrildi. 1123'de (1711) vefat etti. Yaşı 40'ı aşkındı. Zeki, olgun, sonunu gören, temkinli, vakûr ve sabırlıydı. Atik Ali Paşa'da "Hırka-i Şerife" dairesini yaptı. Simkeşhane'ye naklolunan darbhane yerine cami, medrese, imaret ve kütüphane yaptı. Tersane sahilinde de cami, hamam, şadırvan ve üç çeşme yapıp sefer mühimmatını hazırladı. Oğlu İbrahim Bey 1134'de (1722) vefat ederek babasının kütüphanesi önüne defnedildi. (III. 526)

Ali Paşa Zülfikâr Efendi'nin kardeşidir. 1127'de (1715) Sivas beylerbeyi olup orduya katıldı. Mora Kesteli ku-

şatmasında 1127'de (1715) şehid oldu. (III. 528)

Ali Paşa Pazarköyü yakınında Arnavut Gölü kenarında Soloz köyünde oturan bazı paşaların kethüdâlığından emekli Hacı Hasan Ağa'nın oğludur. Küçüklüğünde Enderûn'a girip yetişerek sırkâtibî, Şevvâl 1115'de (Şubat 1704) rikâbdar olup Zilhicce'de (Nisan) çukadar ve Şa'bân 1116'da (Aralık 1704) silahdar oldu. 1121'de (1709) ikinci vezir ve Kıbrıs valisi oldu. Muharrem 1123'de (Şubat-Mart 1711) Kıbrıs'dan istifa etti. 1125'de (1713) rikâb kaymakamı iken Rebiyülâhir 1125'de (Mayıs 1713) sadrazam oldu. Zilka'de'de (Kasım-Aralık 1713) III. Ahmed'in kızı Fatma Sultan ile evlendi ve Mora'yı fethetti. Sonra Nemçe üzerine sefer çıkınca o tarafa da serdâr-ı ekrem olarak gitti. Zilka'de 1128'de (Ekim-Kasım 1716) şehid oldu. Bilgili, şair, sözeri, güzel ve güler yüzlü ve cesurdu. Ayvansaray'da Çınarlı Mescidi'ni ihya eyledi ki, yakınındaki kabrin sâhibinin, rüyasında yapılmasını istediği rivayet edilir. Varadin seferine çıktığı gece Yatağanoğlu Camii imamı Vâsık İbrahim Efendi, rüyasında bu mısraı söyledi: "Bu kabri eyledi ihyâ, Şehid Ali Paşa". Üvey babası İsmail Safâ Paşa ve yeğeni ricâlden Hâşim Ali Bey'dir. (III. 528/29; IV. 901)

Ali Paşa Serasker Hacı Mustafa Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve 1127'de (1715) mîrimîranlıkla Kars muhafızı oldu. Bu senelerde (1720'ler) vefat etmiştir. (III. 532)

Ali Paşa Rumeli'de Menlik'te doğup II. Mustafa'ya başçukadar oldu. 1115'de (1703/04) kapıcıbaşı ve Çorlulu Ali Paşa'nın sadrazamlığında çavuşbaşı, 1120'de (1708) Yenişehir sancağı ve sonra Benefşe muhafızı, Şevvâl 1128'de (Eylül-Ekim 1716) Rumeli beylerbeyi olmuş ve Şevvâl 1130'da (Eylül 1718) Anadolu valisi ve Zilhicce 1134'de (Eylül 1722) Cidde valisi ve şeyhülharem oldu. Zilka'de 1135'de (Ağustos 1723) Cidde'de vefat etti. Sâlih, dindar ve ağırbaşlıydı. Bulunduğu eyaletlerde hareketi beğenilmiş olup Cidde'de eşkıyayı cezalandırdı. (III. 531)

Ali Paşa Eyyûbî Hasan Paşa'nın oğludur. Nihavend mutasarrıfı ve mîrimîran oldu. 1138'de (1725/26) Musul beylerbeyi oldu. 1141'de (1728/29) Şehrizor valisi olup orada vefat eyledi. (III. 532)

Ali Paşa Selim Giray'ın yetiştirmesi olup Kırım hanlarına vezir ve müşavir oldu. 1141'de (1728/29) mîrimîran rütbesiyle Yenikale muhafızı oldu. Orada vefat etmiştir. (III. 532/33)

Ali Paşa Moralıdır. Eski Saray baltacılarından olup yükselerek Cemaziyelevvel 1116'da (Eylül 1704) mirâhûr-ı sânî, 1117'de (1705/06) kapıcılar kethüdâsı. Cemaziyelevvel 1123'de (Haziran-Temmuz 1711) ikinci defa mîrahûr-ı sânî, 1124'de (1712) çavuşbaşı, 1126'da (1714) mîrahûr-ı evvel, 1127'de (1715) üçüncü defa mîrahûr-ı sani, Rebiyülevvel 1129'da (Şubat 1717) ikinci defa mirâhûr-ı evvel, Receb'de (Haziran) vezir rütbesiyle rikâb kaymakamı ve Zilhicce'de (Kasım 1717) kubbe veziri oldu. Cemaziyelâhir 1130'da (Mayıs 1718) Anadolu valiliğiyle orduya gönderildi. 1131'de (1719) Haleb, o sene Kandiye, 1132'de (1720) Van, 1133'de (1721) Musul, sonra Ağrıboz, Şa'bân 1737'de (Nisan-Mayıs 1725) tekrar

Kandiye, Safer 1138'de (Ekim 1725) Mısır ve Cemaziyelâhir'de (Şubat 1726) tekrar Kandiye valisi olup Şa'bân 1138'de (Nisan 1726) azledildi. Sonra Resmo mutasarrıfı olup Rebiyülevvel 1143'de (Eylül-Ekim 1730) Özi valisi oldu. Azledildikten sonra İstanköy'de ikamete memur oldu. Sonra tekrar Hanya, oradan yine Kandiye ve 1147'de (1734/35) Adana valisi olup bu sırada vefat eyledi. Kabiliyetliydi. (III. 534)

Ali Paşa Trabzonludur. Tersane beylerinden olup 1149'da (1736/37) mîrimîranlık ile kapudan-ı deryâ olmuştur. O sene içinde vefat eyledi. Kasımpaşa'da yaptırmış olduğu mektebinde defnedildi. (III. 534)

Ali Paşa Sarı Mustafa Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı oldu. Zilka'de 1158'de (Aralık 1745) mîrimîranlıkla Akşehir mutasarrıfı olup daha sonra vefat etmiştir. (III. 536)

Ali Paşa Seyyid Hâşim Efendi'nin kardeşidir. Çavuşlar kâtibi, Rebiyülâhir 1140'da (Kasım-Aralık 1727) tezkire-i sânî oldu. Rebiyülevvel 1143'de (Eylül-Ekim 1730) süvari mukabelecisi olup 1144'de (1731/32) Tiflis defterdarı, Rebiyülevvel 1145'de (Ağustos-Eylül 1732) tophane nâzırı, Muharrem 1147'de (Haziran 1734) ikinci defa tezkire-i sânî ve ardından tezkire-i evvel, 1150'de (1737/38) rikâb reisülküttabı oldu. Ordunun dönüşünde 1153'de (1740) defter emini olup azledildikten sonra 1155'de (1742) ikinci defa defter emini, 1156'da (1743) yine reis vekili, sonra yeniçeri kâtibi Şevvâl 1159'da (Ekim-Kasım 1746) süvari mukabelecisi, Şevvâl 1161'de (Ekim 1748) cizye mukabelecisi olup Muharrem 1163'de (Aralık 1749) tevkiî oldu. 1165'de (1752) vefat eyledi. Bilgili bir zat idi. (III. 537; IV.901)

Ali Paşa Bağdad valisi Süleyman Paşa'nın kölesi ve sonra kethüdâsı oldu. Zilhicce 1175'de (Temmuz 1762) vezirlikte Bağdad ve Basra valisi oldu. Şevvâl 1177'de (Nisan 1764) vefat etti. Râgıb Paşa bunu sadakatinden dolayı seçmişti. Akıllı, olgun, cömert ve cesur olup iyi hizmet umulurdu. (III. 541)

Ali Paşa Tersanede yetişip tersane kethüdâsı olmuştur. Karabağî Süleyman Paşa'nın yaşlılığından dolayı kapdanlık işlerine baktığı sırada bazı kötü halleri işitilince 1177'de (1763/ 64) adı geçen kapdanlıkdan azlolunmuş ve bu da idam edilmiştir. (III. 541)

Ali Paşa Topal Osman Paşa'nın damadı Sarı Mehmed Paşa'nın oğludur. 1140'da (1727/28) doğdu. Babasıyla gezip vefatında İstanbul'a geldi ve buradan Yenişehir'e gidip yerleşti. Zilhicce 1168'de (Eylül 1755) kapıcıbaşı olup Cemaziyelevvel 1171'de (Ocak 1758) mîrimîran rütbesiyle Selânik mutasarrıfı oldu. Azilden sonra 1179'da (1765/66) derbendler başbuğu oldu. 1180'de (1766/67) azledildi ve rütbesi alındı. Muharrem 1181'de (Haziran 1767) paşalığı geri verildi ve eski görevine döndü. 1182'de (1768/ 69) vezir rütbesiyle Selânik valisi ve 1185'de (1771/72) İnebahtı ve 1186'da (1772/73) Mora ve sonra Tırhala valisi oldu. 17 Safer 1191'de (27 Mart 1777) orada vefat etti. İyi ahlâk sahiplerindendir. (III. 545/46)

Ali Paşa Dağıstanlıdır. Yükselip 1182-1183 (1768-69) tarihlerinde zahire mübaşiri olduğundan meşhur olup yarar asker tedarikiyle bazı yer-

lerde zahire nakline memur oldu. İsakçı'da anbar emini olarak kapıcıbaşılık verilmiştir. Cemaziyelevvel 1184'de (Eylül 1770) vezirlikle İsakçı seraskeri ve Cemaziyelâhir 1184'de (Ekim 1770) Silistre valisi, Muharrem 1185'de (Nisan-Mayıs 1771) Tutrakan muhafızı ve Zilka'de'de (Şubat 1772) Silistre valisi ve Ruscuk seraskeri, Cemaziyelevvel 1187'de (Ağustos 1773) ordu çarhacısı ve o sene Recebinde (Eylül-Ekim 1773) Karasu seraskeri, sonra 1187'de (1773/74) Bosna, Şevvâl 1188'de (Aralık 1774) Rumeli, 1190'da (1776) Anadolu, 1191'de (1777) ikinci defa Bosna, Cemaziyelâhir 1192'de (Temmuz 1778) Vidin, 1193'de (1779) üçüncü defa Bosna ve sonra Sivas valisi oldu. 1194 (1780) sonlarında vefat eyledi. Murad Paşa Camii'nde medfundur. Gayet dindardı. (III. 547)

Ali Paşa Çatalcalıdır. Muhsinzâde Mehmed Paşa'nın yanında yiğitlik gösterip binbaşılıkla orduya memur oldu. Sonra kapıcıbaşı ve Balya muhafızı ve Şevvâl 1185'de (Ocak 1772) vezirlikle Ağrıboz muhafızı ve Mora valisi oldu. Sonra Haleb valisi oldu. Kötü hallerinden dolayı cezalandırılıp vezirliği kaldırılarak Kayseri'ye gönderildi. 1189'da (1775) vezirliği geri verilip Köstendil ve Hüdavendigar valisi olarak Özi muhafızı oldu. Sonra Dobruca eşkıyasını cezalandırmakla görevlendirildi ve Silistre valisi olup oradan Vidin muhafızı oldu. 24 Zilhicce 1196'da (30 Kasım 1782) vefat etti. Çoğu zaman oruçlu, tehecciid namazı kılar ve şeyhlere çok itibar ederdi. (III. 547)

Ali Paşa Çerkesdir. Bağdad valisi Süleyman Paşa'nın kethüdâsı ve damadı oldu. 1212'de (1797/98) Lahsa'da harp edip 14 Receb 1219'da (19 Ekim 1804) vezir rütbesiyle Bağdad ve Basra valisi oldu. 14 Cemaziyelâhir 1222'de (19 Ağustos 1807) vefat etti. 45 yaşında olup edip, zeki, cesur ve vakûrdu. Bir medrese inşa edip oraya defnedildi. Bu sırada eski vali kethüdâsı Nasif Ağa ile bunun kardeşi Abbas Ağa da vefat ettiler. (III. 554)

Ali Paşa İzniklidir. Hayreddin Paşa'nın torunlarından olup Halil Hamid Paşa onu oradan getirterek 1198'de (1784) başbaki kulu yaptı. Receb 1199'da (Mayıs 1785) azledildi, İznik'e gittikten sonra yine getirtilip mirâhûr-ı sânî ve sonra kapıcılar kethüdâsı, 12 Ramazan 1206'da (5 Mayıs 1792) vezirlikle sadâret kaymakamı olup 17 Şevvâl'de (8 Haziran 1792) Anadolu valisi oldu. Cemaziyelevvel 1208'de (Aralık 1793) Konya valisi olup Kütahya'dan hareket ettikten az sonra vefat etti. Akıllı, tedbirli, sonunu düşünürdü. Oğlu Nurî Bey, 3 Cemaziyelâhir 1223'de (27 Temmuz 1808) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (III. 550)

Ali Paşa Dârendelidir. Hurşid Paşa'nın silahdarı olup mîrimîran rütbesiyle İzmit mutasarrıfı ve 1222'de (1807) Niğde mutasarrıfı olup 1224'de (1809) vezirlikle Konya valisi oldu. Oradan ayrılmış ve sonra vefat eylemiştir. (III. 556)

Ali Paşa İzvorniklidir. Eşraftan olduğu için 1223'de (1808) mîrimîran rütbesiyle İzvornik mutasarrıfı ve 1228'de (1813) Bosna valisi olup 1230'da (1815) azledildi. Orada vefat etmiştir. (III. 556)

Ali Paşa Gürcüzâde Seyyid Halil Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve mîrimî-

ran olduktan sonra 1223'de (1808) vezir rütbesiyle Erzurum valisi ve sonra Sivas valisi oldu. 1232 (1817) yılından sonra vefat eylemiştir. (III. 556)

Ali Paşa Bosna beylerinden olup mîrimîran olmuş ve bir aralık serkeşane hareketlerde bulunup affedilmişti. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 559)

Ali Paşa Benderlidir. Gençliğinde orada bir suç işleyince Hotin'e gidip eşraftan Ali Ağa'ya bağlanmıştı. Sonra Lâz Ahmed Paşa'ya İbrail'de iken silahdar oldu ve birlikte Erzurum'a gidip kapıcıbaşı oldu. Onun vefatında dönerek Gümülcine mübayaacısı ve sonra mîrimîran olup ardından Rebiyülâhir 1227'de (Nisan-Mayıs 1812) Edirne mutasarrıfı ve ordu çarhacısı oldu. Ardından vezir olarak Çıldır valisi oldu. Cemaziyelâhir 1236'da (Mart 1821) sadrazamlığa getirildi. 1 Receb'de (4 Nisan) İstanbul'a geldi ve idareyi ele aldı. 9 Receb 1236'da (12 Nisan 1821) azledilerek Rodos'a sürülmüş ve orada vefat etmiştir. Cenazesi Karacaahmet'e defnedildi. Yaşı 50'yi aşkın, işgüzar ve cesurdu. Kardeşi, kapıcıbaşı Halil Bey'dir. (III. 557/58)

Ali Paşa Maraşlıdır. Kapıcıbaşı ve mîrimîran olup 1223'de (1808) Hanya muhafızı, 3 Şevvâl 1227'de (10 Ekim 1812) vezir rütbesiyle Rumeli valisi, 1231'de (1816) Belgrad muhafızı, sonra Niş valisi oldu. 1236'da (1820/21) vefat etmiştir. Hazinedarı Mehmed Ağa ve vekilharcı Ali Ağa kapıcıbaşı oldular. (III. 557)

Ali Paşa Tepedelen â'yânı Velî Bey'in oğludur. Babasının vefatında Ohri â'yânına, sonra Kurt Paşa'ya bağlanıp oralarda cesaret gösterince Kurt Paşa'nın tavsiyesiyle mîrimîranlık ile Yanya mutasarrıfı oldu. Kurt Paşa'nın vefatında oğlu İbrahim Paşa onun yerini tutamadı. Ali Paşa onu yanında tutarak kendisi Yanya, Yenişehir, Manastır ve Selânik valisi olmuş ve 200'den fazla çiftlik edinip Fransızlarla harpde galip gelince Cemaziyelevvel 1225'de (Haziran 1810) mükâfaten vezirlik verilmiştir. Zilhicce 1226 (Aralık 1811/Ocak 1812) Rumeli valisi ve seraskeri oldu. Sonra Rumeli valisi diğeri olup derbendât nezâreti unvanı verildi. Receb 1236'da (Nisan-Mayıs 1820) derbendât nezâretinden azledilip Yanya valiliğinde bırakıldı. 1237'de (1821/22) vefat etti. Silivrikapı'da evlâdıyla medfundur. Savaşlarda hizmet etti. Yaşı 80'i aşkındı. Muhtar Paşa, Velî Paşa, Mehmed Paşa ve Sâlih Paşa, Muhtar Paşa'nın oğlu Hüseyin Paşa ve Velî Paşa'nın oğulları Selim Paşa ve İsmail Paşa bunun evlât ve torunlarıdır. (III. 558)

Ali Paşa Lâz Ahmed Paşa'nın silahdarı olup 1234'de (1819) mîrimîranlıkla Çıldır ve 1239'da (1823/24) Çorum mutasarrıfı oldu. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 559)

Ali Paşa Rusçuklu İzzet Ahmed Paşa'nın oğludur. Enderûn'da yetişerek tülbend ağası olmuştur. 26 Ramazan 1226'da (4 Ekim 1811) birden silahdâr-ı şehriyârî oldu. 23 Safer 1233'de (2 Ocak 1818) azlolunup 25 Cemaziyelâhir 1238'de (9 Mart 1823) vezirlikle sadrazam oldu. Ancak işlerini Ağa Hüseyin Paşa'ya bırakarak vakit geçirip istifa etmesiyle 8 Rebiyülâhir 1239'da (1 Aralık 1823) azledildi ve Tekfurdağı'na gönderilip Şevvâl'de (Haziran 1824) Konya valisi oldu. 1243'de (1827/28) vezirliği kaldırılarak Mâltepe'de çiftliğinde oturdu.

1244'de (1828) padişahın huzuruna çıkıp iltifat buyuruldu. Cemaziyelâhir 1244'de (Aralık 1828) vezirlikle Akdeniz Boğazı muhafızı oldu. Kısa süre sonra orada aniden vefat etti. Yumuşak, iyi huylu, asil, akıllı, cömert, zekiydi. Babasından kalma 300 kese geliri olup silahdarlıktan azlinde dahi ma'zullere mahsus senelik yüz bin kuruş tutar tayinat ile Ortaköy'de sahilhanesinde oturmuştu. Yaşı 60'a yakındı. Oğulları olup torunlarından biri Ferik İsmail Paşa'dır ki, mabeyinci ve yaver olmuştur. Kızı Afif Bey'in zevcesi Behiye Hanım, 1306'da (1888/89) vefat etti. Ondan torunları, Cemiyet-i Rüsumiye azasından Afif Beyzâde Ahmed Bey'dir. Ali Paşa'nın kardeşi Abdurrahman Bey, 1229'da (1814) vefat eyledi ve Vefa kabristanına defnedildi. (III. 561/62)

Ali Paşa Karslıdır. 1212'de (1797/98) Küçük Hüseyin Paşa maiyetiyle Pasbanzâde muharebesinde bulundu. Mükâfâten mîrimîranlıkla Aksaray mutasarrıfı, 1221'de (1806) Köstendil ve 1223'de (1808) Ohri mutasarrıfı olup 1224'de (1809) vezirlik verildi. O senenin Şevvâlinde (Kasım 1809) tekrar Aksaray ve sonra Çirmen mutasarrıfı olup muharebede sekiz yerinden yaralandı. 1 Rebiyülâhir 1226'da (25 Nisan 1811) ordu kaymakamı olup sonra Şehirköyü muhafızı oldu. 1232'de (1817) vezirliği kaldırılarak Edirne'de oturması emrolundu. Orada 1246'da (1830/31) vefat etmiştir. Yeğeni Silahşor Mehmed Ağa'ya 1226'da (1811) kapıcıbaşılık verildi. Kaynı Memiş Bey'e de kapıcıbaşılık verilmişti. Savaşmayı bilir ama idarede yeteneksizdi. (III. 563)

Ali Paşa Yükselerek hassa mîrlivâsı oldu. Sonra Tuna sevâhili memuru olup Ramazan 1264'de (Ağustos 1848) vefat etmiştir. (III. 569)

Ali Paşa Topçu beylerinden olup mühendishane livâsı oldu. 1265'de (1849) vefat etti. (III. 569)

Ali Paşa İstoliçelidir. Arnavut beylerinden olup mîrimîran olmuştu. Rebiyülâhir 1248'de (Eylül 1832) vezirlik verildi. Şa'bân 1248'de (Ocak 1833) Hersek valisi olup Receb 1267'ye (Mayıs 1851) kadar orada kaldı. Bağımsız hareket etmeye başladığını serdâr-ı ekrem Ömer Paşa görünce o ay idam edildi. Oğlu şairlerden Rüstem Rif'at Bey kapıcıbaşı olarak babasından sonra 5-10 sene kadar yaşadı. Diğeri Hâfız Rıdvan Paşa'dır. (III. 569)

Ali Paşa 1229'da (1814) doğup 1242'de (1826/27) askere girmiş, 1279'da (1862/63) livâ olmuş 1286'da (1869/70) levazım reisi olmuştur. Daha sonra vefat eyledi. (III. 573)

Ali Paşa 1226'da (1811) doğmuş, orduya girmiş ve 1271'de (1855) livâ olmuştur. Sultan Abdülaziz devrinde (1861-1876) vefat eylemiştir. (III. 573)

Ali Paşa Beşinci Kolordu mîrlivâlarından olup 3 Rebiyülevvel 1299'da (23 Ocak 1882) vefat etti. (III. 576)

Ali Paşa Bahriyeden yetişip 1286'da (1869/70) miralay ve sonra mîrlivâ olmuştu. 8 Rebiyülevvel 1299'da (28 Ocak 1882) vefat etti. Yaşı 60'a yakındı. (III. 576)

Ali Paşa Gosinelidir. Arnavut olup geçen savaşta (1877-78 Osmanlı-Rus savaşı) yiğitlik göstermiştir. Bu sâyede mîrimîran ve askerliğe geçerek mîrlivâ oldu. Cemaziyelâhir 1305'de (Şubat-Mart 1888) ecel-i kaza ile vefat etti. Hamiyetli bir zat idi. Hizmeti takdir olunarak üzerine türbe yapılması fermân buyuruldu. (III. 580)

Ali Paşa Şam'da vefat eden miralay Üsküdarlı Hasan Bey'in oğlu olup kardeşi livâ Mahmud Paşa ile 1268'de (1851/52) askerliğe girip hayli müddet padişah maiyetinde çavuş ve yaver olduktan sonra livâlığa kadar yükselmiştir. Jandarma kumandanı ve nihayet levâzım reisi ve ferik olarak 1305'de (1887/38) vefat eyledi. Hizmet ehliydi. "Merdaneci" diye lâkap almıştır. (III. 579)

Ali Paşa Örfî Paşa'nın oğludur. Mektûbî-i sadr-ı âli'ye girerek Kapdan Mehmed Ali Paşa'ya divan kâtibi oldu. Sonra âmedî hulefâsından olup Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) Altıncı Daire reis vekili ve Şûrâ-yı Devlet'e aza oldu. 1286'da (1869/70) nâfia müsteşarı, Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) zabtiye müsteşarı ve o sene Recebinde (Eylül-Ekim 1871) Rumeli pâyesiyle Erzurum ve Ramazan'da (Kasım-Aralık 1871) Trabzon valisi olup Rebiyülevvel 1289'da (Mayıs 1872) azledildi. Sonra Kudüs mutasarrıfı olup Cemaziyelâhir 1289 (Ağustos 1872) sonlarında şehremini ve Cemaziyelevvel 1290'da (Temmuz 1873) Paris elçisi olup Ramazan 1292'de (Ekim 1873) azledildi. O sene Zilka'desinde (Aralık 1875) Şûrâ-yı Devlet azası, ardından icraat azası, Zilhicce 1294'de (Aralık 1877) vezir rütbesiyle Hersek valisi, döndükten sonra 1295 (1878) başlarında Şûrâ-yı Devlet reisi olup, Receb 1297'de (Haziran 1880) azledildi ve 1299'da (1882) İzmir valisi oldu. 1301'de (1883/84) ayrılmıştır. 1306 başlarında (1888 sonları) Beyrut valisi olup 1 Receb 1306'da (3 Mart 1889) oraca vefat etti. Na'şı getirilip Erenköyü'ne defnedildi. Dil bilir, zeki ve tedbirliydi. (III. 580)

Ali Paşa Topçu Mektebi'nden yetişerek sanayi alayı miralayı iken birkaç sene önce mîrlivâ oldu. Cemaziyelâhir 1307 sonlarında (Ocak-Şubat 1890) vefat etti. Uyanık bir adamdı. Kâşgarî'ye defnedildi. (III. 581)

Ali Paşa (Abul) Mehmed b. Ali'nin oğludur. Tunus'un ileri gelenlerinden olup dayı tarafından tevkif edilmişti. 1145'de (1732/33) kurtulup Tunus beyi oldu. 1175 (1761/62) yılına doğru vefat eylemiştir. (III. 538/39)

Ali Paşa (Alev) Cezâyirli Hasan Paşa'nın adamlarındandır. Mîrimîran, sonra vezirlikle Anadolu valisi oldu. İsmail harbinde çarhacı olup Rebiyülevvel 1204'de (Kasım-Aralık 1789) Adakale'ye yardıma memur oldu. Sonra Vidin valisi oldu ve 1208'de (1793) azlolunup Çirmen sancağı ile dağlar eşkıyasını cezalandırmaya memur oldu. Cemaziyelevvel'de (Aralık 1793) Konya eyaleti ilâveten verildi. Cemaziyelevvel 1209'da (Aralık 1794) Anadolu valisi oldu. Ancak Gelibolu'da durması emrine uymayıp Anadolu'ya geçmesi yüzünden vezirliği kaldırıldı ve Balıkesir'de ikamet ettirildi. Bu halinden pişman olup vezirliğinin iadesini istemekle affolundu. 1210'da (1795/96) Diyarbekir valisi oldu. 1212'de (1797/98) Pasbanoğlu üzerine, orduda görevlendirildi. 3 Cemaziyelevvel 1213'de (13 Ekim 1798) kötü halinden dolayı idam edildi. Karacaahmet'e defnedildi. Cesurdu. (III. 551)

Ali Paşa (Arab) Enderûn'da kilercibaşı olup 1091'de (1680) azledilerek Rodos, sonra paşalıkla Hamid mutasarrıfı oldu. 1094'de (1683) harbe gitti ve sonra Şehrizor, 1097'de (1686) Musul beylerbeyi oldu. 1103'de (1691/92) Kırkkilise mutasarrıfı olup sonra vefat etti. (III. 520)

Ali Paşa (Arabacı) Ohrilidir. Bahadırzâde'nin oğludur. Medresede okuyup icazet aldı. Vâlide Sultan kethüdâsı Şahin Ağa'ya imam oldu. Hemşehrisi Halil Paşa'nın yanına varıp Lefke kadısı oldu. Sonra mesleğini değiştirip Kamaniçe defterdarı oldu. Daha sonra Köprülüzâde Mustafa Paşa'nın dairesine girip sadrazamlığında kethüdâsı oldu. Rebiyülevvel 1101'de (Aralık 1689) yeniçeri ağası, Şa'bân 1102'de (Mayıs 1691) vezirlikle sadâret kaymakamı oldu. 6 Ramazan'da (3 Haziran 1691) sadrazam oldu. Receb 1103'de (Mart-Nisan 1692) azledilerek Gelibolu'ya, bir ay sonra oradan Rodos'a gönderildi. 16 Şa'bân 1103'de (3 Mayıs 1692) vefat etti. Şiddet, hiddet, ilim ve fazilet sâhibiydi. Kötü bildiği adamları araba ile göndermesi, böyle isimlenmesine sebep olmuştur. (III. 520)

Ali Paşa (Atlı Beyzâde) Mehmed Paşa'nın oğludur. Beylerden olup 1102'de (1690/91) Basra valisi olmuş ve 1115'de (1703/04) azledilmiş, halefi Aşçı Mehmed Paşa'nın vefatında o senenin sonunda ikinci defa Basra valisi olmuştur. 1117'de (1705/06) azledilmiş ve Bağdad'a bir merhale kaldığında vefat etmiştir. (III. 525)

Ali Paşa (Bayrakdar) Beylerden olup 1126'da (1714) emekli oldu. 1129'da (1717) vefat etmiştir. (III. 528)

Ali Paşa (Baytaroğlu) Besnilidir. İran savaşlarında işe yarayıp 1044'de (1634/35) eşkıya Rum Mehmed'i elde eylemekle ödüllendirilerek Maraş beylerbeyi oldu. 1045'de (1635/36) vefat etti. (III. 512)

Ali Paşa (Benefşe) Tersane beylerinden olup 1096'da (1685) İşkodra sancağıyla ikinci kapdan oldu. Deniz hizmetlerinde bulunduktan sonra vefat etti. (III. 520)

Ali Paşa (Berber) Enderûn'dan yetişmiştir. İbrik gulâmı iken Şevvâl 1080'de (Mart 1670) Tunus beylerbeyi oldu. 1084'de (1673/74) oradan azledildi. Sancakbeyliklerinde bulunup 1094'de (1683) Bursa beylerbeyi oldu. Sonra vefat etti. (III. 517)

Ali Paşa (Beyzâde) Firarî Mustafa Paşa'nın yeğenidir. Enderûn'dan yetişme olup silahdar-ı şehriyârî oldu. 1102'de (1690/91) ikinci vezirlikle saraydan çıkarıldı. 1103'de (1691/92) rikâb kaymakamı ve ilâveten Trablusşam valisi olup 1105'de (1693/94) Van ve sonra Basra valisi oldu. 1106'da (1694/95) Bağdad valiliğiyle Basra harbine memur olup Şerif Sa'd ile birlikte çalıştıysa da savaşamadı. 1110'da (1698/99) Rakka valisi, Zilka'de 1111'de (Nisan-Mayıs 1700) Haleb valisi ve 1112'de (1700/01) ilâveten Basra valisi, 1115'de (1703) Bağdad valisi ve o sene Cemaziyelâhir'de (Ekim 1703) üçüncü defa Basra valisi, 1116'da (1704/05) Karaman ve sonra dördüncü defa Basra valisi oldu. Cemaziyelâhir 1117'de (Ekim 1705) azlolunup o sene Recebinde (Ekim-Kasım 1705) Bağdad'da vefat etmiştir. İmam-ı Azam Ebû Hanife'nin yakınında medfundur. Bilgisi ortaydı. (III. 525)

Ali Paşa (Bıyıklı) Boşnaktır. Tersaneden yetişip Tuna cihetlerinde kumandan olup haydutları cezalandırdı. Bir aralık Semendire'de mahpus kaldıysa da yine o taraflarda eşkıyanın takibinde bulundurulmuş, 1103'de (1691/92) Boğaz muhafızı olup 1107'de (1695/96) Azak'ta Kerç muhafızı olarak orada vefat etmiştir. (III. 521)

Ali Paşa (Bıyıklı) İstanbulludur. Ayasofya kâtibi Mehmed Efendi'nin yardımıyla teberdar, sonra müezzin tahsilinden sonra Hasodaya alınıp yetişerek çukadar ve 23 Zilhicce 1164' de (12 Kasım 1751) silahdar oldu. Sadrazamlığa getirilmesi düşünüldüğünde devlet işlerini öğrensin ve sakal bıraksın diye Şa'bân 1168'de (Mayıs 1755) vezirlikle tevkiî olarak saraydan çıktı. 16 Zilka'de 1168'de (24 Ağustos 1755) sadrazam olup 19 Muharrem 1169'da (25 Ekim 1755) azledilmiş ve ardından vefat etmiştir. Seyitahmetderesi'ne defnedildi. İri yapılı, heybetli ve uzun boyluydu. Oğulları, Ahmed Bey, Aziz Bey ve Mustafa Bey'dir. (III. 538)

Ali Paşa (Bîcanzâde) Yeniçeridir. Emekli edildikten sonra Faş muhafızının azlinde onun yerine mîrimîran olmuştu. Ferruh Ali Paşa'nın vefatında 1199'da (1785) Ankara eklenerek Anapa muhafızı oldu. Bazı sebeplerden dolayı 1200'de (1785/86) oradan çekilmeye, Sinop'da ikamete mecbur oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vezirlikle Trabzon valisi olup sonra vezirliği kaldırıldı. 1211' de (1796/97) yeniden vezirlikle yine Faş mutasarrıfı olup 1212'de (1797 /98) vefat eyledi. (III. 551)

Ali Paşa (Biko) (Kılağuz) Derviş Paşa'nın sadrazamlığında 1063'de (1653) sadâret kethüdâsı, Rebiyülevvel 1065'de (Ocak 1655) başdefterdar olup yıl sonunda ayrıldı. Sonra ikinci defa defterdar oldu. Şevvâl 1066'da (Ağustos 1656) vezir rütbesiyle sadâret kaymakamı oldu ve bir ay sonra valiliğe gitti. Rebiyülevvel 1069'da (Aralık 1658) kapdan-ı deryâ oldu. 1071'de (1660/61) Rumeli valisi oldu. Sonra vefat etti. Tedbirli, zeki ve güçlüydü. (III. 515)

Ali Paşa (Binbaşıoğlu) Beylerden ve sonra beylerbeyilerden olup 1035' de (1625/26) İran harbinde şehid oldu. (III. 510)

Ali Paşa (Bostancı) Bostancı ve sonra bostancıbaşı oldu. Daha sonra Maraş beylerbeyi oldu. 1000'de (1591/ 92) Haleb, 1001'de (1592/93) Şam, sonra Kıbrıs, 1002'de (1593/94) Konya ve ardından Rakka beylerbeyi oldu. 1004'de (1595/96) Govişte muharebesinde esir düşüp düşman elinde şehid olmuştur. (III. 504)

Ali Paşa (Cankozzâde) Arnavut beylerindendir. 1132'de (1720) Delvine mutasarrıfı olup sonra vefat etti. (III. 532)

Ali Paşa (Canpuladzâde) Kilis sancağı ocaklık olarak Canpuladzâde aşiretinin en yaşlılarına tahsis edildiğinden amcası Hüseyin Paşa'nın yerine beyliğe geçti. Eşkıyalığa başladıysa da Kuyucu Murad Paşa'ya yenilince amcası Hamza Bey ve yeğeni Mustafa Bey'le itaat etti. Sonra vali olarak 1017'de (1608/09) vefat etti. Kardeşi Hızır Bey, Sultan İbrahim devri (1640-1648) sonlarında vefat etmiştir. (III. 507)

Ali Paşa (Celepoğlu) Taşralarda serbest büyüyüp talihinin yardımıyla Konya valisi oldu. 1044 sonlarında (1635 ortaları) vefat etti. (III. 512)

Ali Paşa (Cin) (Hacı) Arnavut beylerindendir. Hersek mutasarrıfı oldu. 1105'de (1693/94) düşmana esir oldu. Sonra kurtuldu. 1114'de (1702/ 03) Karasi mutasarrıfı, sonra Köstendil paşası, 1116'da (1704/05) Niğbolu ve Zilhicce'de (Nisan 1705) İnebahtı

muhafızı olup 1123'de (1711) emekli olarak Midilli'de yerleşmiş ve sonra vefat etmiştir. Oğlu tersane beylerinden İbrahim Paşa'dır. (III. 530)

Ali Paşa (Çalık) (Hacı) Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'ya mensup olup sadrazamlığında kapıcılar kethüdâsı oldu. 1095'de (1684) Viyana seferi dönüşünde hacca gitmiştir. 1096'da (1685) çavuşbaşı olup 1097'de (1686) vezirlikle Sakız muhafızı oldu. 1099'da (1688) Hanya ve Safer 1100'de (Aralık 1688) Kandiye, Receb'de (Nisan-Mayıs 1689) Erzurum valisi ve Zilka'de 1101'de (Ağustos 1690) İstanbul kaymakamı, 1102'de (1690/91) Diyarbekir valisi ve Receb 1103'de (Mart-Nisan 1692) sadrazam oldu. Receb 1104'de (Mart 1693) azledilip emekliye ayrılarak Bursa'ya gitmiştir. 1106'da (1694/95) Bozcaada muhafızı ve ardından Hanya ve 1107'de (1695/96) Kandiye valisi olup Cemaziyelevvel 1112'de (Ekim-Kasım 1700) vefat etmiştir. Dindar, tedbirli, işbilir olup insaflı ve doğru idi. Oğlu Hüseyin Bey'dir(→). (III. 523/24)

Ali Paşa (Çandarlızâde) Hayreddin Paşa'nın oğludur. 770'de (1368/69) kazasker, 788'de (1386) babasının vefatında sadrazam oldu. 804'de (1402) Edirne'ye, Şehzâde Süleyman Çelebi ile Timur harbinden döndü. 810'da (1407/08) orada vefat etmiştir. Edirne'ye defnedildi. Giyecek ve yiyecekte gösteriş ve süse düşkün, bununla beraber tedbir ve tasarrufa kadir, âlim ve ârifdi. (III. 493)

Ali Paşa (Çarhacı) (Hacı) Konyalıdır. Vezir dairelerine girerek, okuyup yazma öğrendi. Yusuf Ziyâ Paşa ile Mısır'a gidip Hurşid Paşa'ya mühürdar oldu. 1219'da (1804/05) mîrimîran rütbesiyle Yenbu'l-bahr muhafızı olup 1220'de (1805/06) Hurşid Paşa'nın dönüşünde İstanbul'a geldi. Zilka'de 1221'de (Ocak 1807) vezir rütbesiyle ordu çarhacısı ve Silistre valisi, 1222'de (1807) Ağrıboz muhafızı oldu. Karaloş'da düşman saflarını yarıp perişan etmesiyle meşhur oldu. Zilka'de 1223'de (Aralık 1808/Ocak 1809) sadâret kaymakamı olup Safer 1224'de (Mart-Nisan 1809) kapdan-ı deryâlık ilâve edildi. 23 Receb 1224 (3 Eylül 1809) azledilip Alâiye mutasarrıfı olduysa da ardından vezirliği kaldırılıp Limni'ye gönderildi. Sene sonunda vezirliğinin iadesiyle Trabzon valisi olup Rusya'nın saldırılarını önledi. 1225 (1810) sonunda azledilip bir müddet Ankara'da oturup sonra Konya valisi oldu. Muharrem 1229'da (Ocak 1814) Tekeli İbrahim Bey üzerine seraskerliğinde başarılı olamayınca vezirliği kaldırılarak yine Limni'ye gönderildi. Sonra Keşan'a çevrildi. Oradan Kars muhafızı ve birkaç sene sonra Sivas valisi, Rebiyülevvel 1233'de (Ocak 1818) Karahisar valisi ve 1234'de (1819) Alâiye ve İçel, 1236'da (1820/21) ikinci defa Ağrıboz valisi olup 1237'de (1821/22) azledilip vezirliği kaldırılarak Tokat'a gönderildi. Muharrem 1239'da (Eylül 1823) orada vefat etmiştir. Yiğit ve hırslıydı. Akrabasından Ali Ağa kapıcıbaşı olmuştur. Yeğeni Mustafa Ağa'dır(→). (III. 558/59)

Ali Paşa (Çatrapatrazâde) 1074'de (1663/64) Delve mutasarrıfı olup sonra 1086'da (1675) Köstendil mutasarrıfı olmuştur. Sonra vefat eyledi. 1101'de (1689/90) çavuşbaşı vekili olan Çatra-patrazâde Ali bu zatın akrabasındandır. (III. 515/16)

Ali Paşa (Çelebi) (Güzelce) Tunus beylerbeyi İstankoylü Ahmed Paşa'nın oğludur. Babasının vefatında, genç olduğu halde vali olup kötüleri cezalandırdı. 15 sene vali olduktan sonra davet edilerek İstanbul'a getirilip Yemen beyliği verildiyse de affını isteyerek Kıbrıs valisi oldu. Azilden sonra tekrar Tunus valisi olup bu defa iki sene oturup bir cami inşa etti. Sonra yine Kıbrıs'a vali oldu. 1028'de (1619) kapdan-ı deryâ oldu. 16 Muharrem 1029'da (23 Aralık 1619) sadrazam oldu. Lehistan seferine sebep olup gitmek üzereyken 15 Rebiyülâhir 1030'da (9 Mart 1621) vefat eyledi. Yahyâ Efendi Türbesi civarında medfundur. 45 yaşındaydı. İstanbul'da Yeniköy'de, Sakız'da bir mescidi vardır. Kasımpaşa'da Emir Efendi Zaviyesi'ne su getirtti. Tedbirli ve akıllıydı. (III. 509)

Ali Paşa (Çengizâde) Bosna alaybeyi olup Zilhicce 1060'da (Aralık 1650) Hersek mutasarrıfı oldu. Zilka'de 1062'de (Ekim 1652) ayrıldı. Sonra bazı sancakların mutasarrıfı oldu. 1070'de (1659/60) Bosna valisi oldu. 1074'de (1663/64) orada iken bazı hatalarından dolayı idam edildi. (III. 515)

Ali Paşa (Çeşteci) Yeniçeridir. Zağarcı, sonra kul kethüdâsı, Şevvâl 1032'de (Ağustos 1623) yeniçeri ağası ve sene sonunda vezirlikle Mısır valisi oldu. Önceki vali Kara Mustafa Paşa bunu Mısır'a koymayıp dönmüş ve kubbe veziri olmuştu. Sonra Anadolu'ya asker sürmeye memur olup kötü halinden dolayı 1036'da (1626/27) katledildi. (III. 511)

Ali Paşa (Çomar) Tunus dayılarından olup 1117'de (1705/06) Trablusgarb beylerbeyi oldu ama bu görevde fazla kalamadı. (III. 526)

Ali Paşa (Dellak) Ömer Paşa'nın kethüdâsı olup 1114'de (1702/03) sipahiler ağası, ardından sadâret kethüdâsı, Zilhicce'de (Nisan-Mayıs 1703) vezirlikle yeniçeri ağası oldu. Safer 1115'de (Haziran-Temmuz 1703) Belgrad, Zilka'de'de (Mart 1704) Temeşvar ve 1117'de (1705/06) Rumeli valisi olup Rebiyülevvel 1118'de (Haziran 1706) azledildi. Üç gün sonra sadâret kaymakamı olup ardından Temeşvar valisi, Cemaziyelevvel'de (Ağustos 1706) Mısır valisi ve sonra Cemaziyelâhir 1121'de (Ağustos 1709) Erzurum valisi olup Muharrem 1123'de (Şubat-Mart 1711) Azak'a memur oldu. 1125'de (1713) Trabzon'a gönderildi. 1126'da (1714) Kandiye, 1129'da (1717) tekrar Mısır valisi olup Receb 1132'de (Mayıs 1720) azlolunmuş, Zilhicce 1132'de (Ekim 1720) idam edilmiştir. Doğancılar'da medfundur. Tedbirli ve güçlüydü. (III. 530)

Ali Paşa (Doğancı) Enderûn'da doğancıbaşı olup Zilhicce 1026'da (Aralık 1617) Konya valisi oldu. 1029'da (1620) Lehistan seferine gitti ve orada 1030'da (1621) şehid oldu. (III. 509)

Ali Paşa (Doğancı) Nişlidir. Enderûn'dan yetişerek ikinci doğancı oldu. Muharrem 1081'de (Haziran 1670) Eğri beylerbeyi olup sonra Ankara, 1083'de (1672/73) Konya, sonra Kandiye, 1086'da (1675) Rumeli valisi oldu ve vezirlik verildi. 1089'da (1678) azledildi. 1090'da (1679) Anadolu valisi ve 1094'de (1683) Kastamonu valisi oldu. 1096'da (1685) orada vefat eyledi. (III. 517)

Ali Paşa (Efrâsiyâboğlu) IV. Murad devrinde (1623-1640) Basra valisi oldu. 30 yıl kadar vilayeti idare edip 1062'de (1652) vefat etmiştir. İranlı-

larla savaş senelerinde Basra'yı güzel muhafaza etmekle itibar kazanmıştır. Oğlu Hüseyin Paşa'dır. (III. 513)

Ali Paşa (Elvendzâde) Beylerden olup 982'de (1574) Bağdad beylerbeyi oldu. Kerbelâ'da Hz. Hüseyin'in türbesini padişahın buyruğuyla tamir etti. Hz. Abdülkadir Geylâni'nin türbesini dahi yaptı. 999'da (1591) ayrıldı. Sonra Necd ve Lahsa valisi oldu. 1101'de (1592/93) oradan azledilince Haleb'de oturdu. Rebiyülâhir 1007'de (Kasım 1598) ikinci defa Bağdad valisi oldu. İki ay sonra Cemaziyelâhir'de (Ocak 1599) vefat etti. Cenazesini adamları Haleb'e getirdiler. 80'lik, övülmeye lâyık bir ihtiyardı. (III. 504)

Ali Paşa (Fedaî) Bosnalıdır. 1243'de (1827/28) mîrimîran olmuştur. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 561)

Ali Paşa (Garu) Enderûn'dan yetişip mîrialem ve yeniçeri ağası oldu. 948'de (1541/42) azledildi ve sonra beylerden oldu. 956'da (1549) Bağdad beylerbeyi oldu. Basra'da harb edip galib geldikten sonra Bağdad'a geldi. 959'da (1552) azledildi. 961'de (1554) Konya, 968'de (1560/61) Şam, 976'da (1568/69) Sivas, 977'de (1569/70) ikinci defa Şam valisi olup 978'de (1570/71) vefat eyledi. Şeyh-i Ekber Türbesi'ne defnedilmiştir. Tokat'da camii ve hamamı vardır. Hayır sâhibi, dindar, cimriydi. (III. 500)

Ali Paşa (Gedik) 1229'da (1814) doğup 1243'de (1827/28) askere girdi ve 1282'de (1865/66) miralay, sonra süvari livâsı ve 1293'de (1876) ferik oldu. Geçen savaşta (1877-78 Osmanlı-Rus savaşı) fevkalâde yiğitlik göstermiş ve 25 Safer 1298'de (27 Ocak 1881) vefat etmiştir. Karacaahmet'de medfundur. (III. 576)

Ali Paşa (Genç) Damad İbrahim Paşa'nın kardeşi olup 1123'de (1711) vefat eden Halil Ağa'nın oğludur. Rebiyülâhir 1136'da (Ocak 1724) vezir rütbesiyle tevki' ve Ümmügülsüm Sultan'nın eşi oldu. 1140'da (1727/28) Karahisar sancağı eklendi. 1141'de (1728/29) Haleb eyaleti ilâveten verildi. 1143'de (1730/31) azledilerek İstanbul'dan taşraya gönderilip orada vefat etmiştir. Oğulları Hâfız Mehmed Bey(→) ile Hacı Mustafa Bey'dir(→). Bir oğlu da Hulûsî Bey'dir ki bunun oğlu Ali Bey'dir(→). (III. 533)

Ali Paşa (Genç) Küçük Osman Paşa'nın oğludur. Babasının yardımıyla 1130'da (1718) mîrimîran olup Kudüs mutasarrıfı oldu. İran harplerinde bulunup Revan işlerini yoluna koymayı başarınca Revan valisi oldu. Sonra Kefe ve 1140'da (1727/28) Özi valisi olup ardından vezir oldu. 1144'de (1731/32) Kars ve sonra Gence, Zilhicce 1148'de (Nisan-Mayıs 1736) Konya, 1149'da (1736/37) Anadolu, o sene Diyarbekir valisi olup Rebiyülâhir 1150'de (Ağustos 1737) Bender seraskeri ve Rumeli valisi oldu. 1151'de (1738) başarısızlığından dolayı azledilerek Akkerman muhafızı, Şa'bân 1151'de (Kasım-Aralık 1738) ilâveten Maraş valisi, sonra yine Özi valisi oldu. 1154'de (1741) kötü hizmeti yüzünden idam edildi. 1149'da (1736/37) vefat eden Ali Paşazâde Mehmed Bey bunun oğludur. (III. 535)

Ali Paşa (Gevranlızâde) Mîrimîran olup 1236'da (1820/21) vezirlikle Diyarbekir valisi, 1237 sonunda (1822 başı) Kayseri ve Bozok mutasarrıfı, 1238'de (1822/23) Maraş valisi olup 1242'de (1826/27) azledildi ve sonra vefat etti. İşleri yoluna koymada ba-

şarısızdı. Kardeşi Mehmed Paşa'dır. (III. 561)

Ali Paşa (Güleç) Koca Abdî Paşa'nın oğludur. Beylerden iken mîrimîran ve kısa bir süre sonra vezirlikle Mora muhafızı olmuştur. Receb 1147'de (Aralık 1734) Ağrıboz muhafızı ve sonra Sâliha Sultan'ın eşi oldu. 1150'de (1737/38) Diyarbekir valisi ve asker sürücüsü olup 1151'de (1738/39) Belgrad muhafızı, sonra Rumeli valisi, daha sonra yine Belgrad muhafızı ve Cemaziyelâhir 1153'de (Eylül 1740) Şam valisi oldu. 1154'de (1741) azledilmiş, 1155'de (1742) Diyarbekir valisi olup 1156'da (1743) İran seraskeri olmuş ve Rebiyülevvel 1157'de (Nisan-Mayıs 1744) vefat eylemiştir. Oğlu Abdî Paşa'dır. (III. 535/36)

Ali Paşa (Gürsuyolcu) Enderûn'dan yetişip hassa çukadarı iken 1075'de (1664/65) vezirlikle Erzurum valisi oldu. 1076'da (1665/66) Bosna valisi oldu. 1078'de (1667/68) azledilip 1083'de (1672/73) Anadolu valisi, sonra Eğri muhafızı, 1086'da (1675) Budin valisi olup bir müddet sonra azledildi. 1094'de (1683) Niğbolu ve Vidin muhafızı, o sene Kandiye ve 1095'de (1684) Hanya ve oradan ikinci defa Erzurum valisi oldu. 1099'da (1688) kubbe veziri olup oradan Boğaz muhafızı oldu. 1100'de (1688/89) vefat etti. Tedbirli ve kabiliyetliydi. (III. 518)

Ali Paşa (Hacı) Haseki, 1091'de (1680) bostancıbaşı olup 1094'de (1683) emekli oldu. 1095'de (1684) İstanköy mutasarrıfı olup 1096'da (1685) Anadolu müfettişi ve 1097'de (1686) yine İstanköy mutasarrıfı oldu. 1101'de (1689/90) Rize muhafızı ve sonra Bursa mutasarrıfı olup 1102'de (1690/91) vefat etti. (III. 518)

Ali Paşa (Hacı) Ziştovilidir. Orada voyvoda olup Cemaziyelevvel 1158'de (Haziran 1745) başbaki kulu oldu. Şevvâl'de (Kasım 1745) sipahiler ağası olup Cemaziyelâhir 1159'da (Haziran-Temmuz 1746) azledilmiş ve sonra bu gibi hizmetlerde bulunarak kapıcılar kethüdâsı olmuştur. 20 Rebiyülâhir 1170'de (12 Ocak 1757) vezir rütbesiyle sadâret kaymakamı oldu. O sene Receb'de (Mart-Nisan 1757) Haleb ve sonra Vidin valisi olup 25 Rebiyülevvel 1174'de (4 Kasım 1760) Silistre valisi olarak Cemaziyelevvel 1174'de (Aralık 1760) vefat etmiştir. Tedbirli ve güçlüydü. (III. 540)

Ali Paşa (Hacı) Kel Ahmed Paşa'nın oğludur ve Çorlulu Ali Paşa'nın kızının oğludur. Enderûn'dan yetişip kapıcıbaşı, mîrahûr-ı sânî ve kapıcılar kethüdâsı oldu. Cemaziyelevvel 1168'de (Şubat Mart 1755) vezirlikle Rumeli valisi ve o sene kapdan-ı deryâ oldu. Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) padişahın sadrazam yapmak istediği gece bazı sebeplerden dolayı kapdanlıktan azledilerek İstanköy'e sürülmüştür. Receb 1173'de (Şubat-Mart 1760) vezirliği iade edilerek İçel ve Cemaziyelâhir 1174'de (Ocak 1761) Vidin ve 1176'da (1762/63) Cidde valisi oldu. Mekke emiri ile babası gibi geçinememekle Adana'ya vali olup sonra Diyarbekir ve Şevvâl 1180'de (Mart 1767) Haleb valisi oldu. Zilka'de 1181'de (Mart-Nisan 1768) istifa etmiş ve Kars valisi olup Zilhicce 1181'de (Nisan-Mayıs 1768) İçel ve Safer 1183'de (Haziran 1769) Sivas valisi olup Bender seraskeri oldu. Cemaziyelâhir 1183'de (Ekim 1769) orada vefat eyledi. Yaşı 65'di. Orta boylu, güzel yüzlü, edip, vakûr, bilgili, akıllı,

âdil, zengin ve dairesi mükemmeldi. Bender'in iç kalesinde medfundur. Vâsıf Efendi'den *Makâmât-ı Harîrî* okumuştur. Zevcesi, Emetullah Sultan'ın kızı Hibetullah Hanım Sultan'dan olan oğlu 1187'de (1773) vefat etti ki, 21 yaşındaydı. Bunun oğlu Rif'at Ali Bey de 22 yaşında iken 1209'da (1794/95) vefat eylemiştir. Kızı Fatma Hanım 1216'da (1801/02) vefat eylemiştir. Torunu Rif'at Ali Bey'in kızı Hibetullah Hanım 1236'da (1820/21) vefat eylemiştir. (III. 543)

Ali Paşa (Hacı) Caniklidir. Kapıcıbaşı Fıddalı Ahmed Ağa'nın oğlu olup 1123'de (1711) doğdu. Gençliğinde kardeşi Süleyman Paşa'nın yerine Canik müsellimi olup Cemaziyelevvel 1183'de (Eylül 1769) Boğdan seraskeri maiyetine memur oldu. Savaşta eşkıyanın defedilmesinde ustalık gösterince o sene vezir rütbesiyle Erzurum valisi ve Kars seraskeri oldu. 1190'da (1776) Sivas valisi ve 1191'de (1777) Kırım seraskeri ve 1192'de (1778) Erzurum ve Cemaziyelâhir 1193'de (Haziran-Temmuz 1779) Trabzon valisi oldu. Şevvâl'de (Ekim 1779) azledilip harpden sonra Kırım'a gidince vezir rütbesi kaldırıldı. Şa'bân 1195'de (Ağustos 1781) affolunup vezirliği verilip tekrar Trabzon ve 1198'de (1784) yine Erzurum valisi olup Şa'bân 1199'da (Haziran 1785) vefat etti. Muktedir, işbilir ve müşkülleri hallederdi. Oğulları Battal Paşa ile Mikdad Paşa'dır. Oğlu Ali Bey 1211'de (1796/97) vefat eyledi ve Eyüp'de Yahyâzâde Tekkesi'ne defnedildi. (III. 548/49)

Ali Paşa (Hacı) Mevâlîden Osman Efendizâde Mehmed Efendi'nin oğlu olup 1205'de (1790/91) doğdu. Babası 18 yaşında iken işlerini buna bırakarak hacca gitmiş, bu da Pazarcık'da derebeyi Aziz Paşa'yı kovarak göze girmiş ve bu hizmeti karşılığında kapıcıbaşılıkla Kirmastı müteselliminiolmuştur. Üç sene sonra Balıkesir ve Teke müteselliminioldu. Zilhicce 1240'da (Temmuz-Ağustos 1825) mîrimîran rütbesiyle İstanköy mutasarrıfı, 1244'de (1828/29) vezir rütbesiyle Biga ile Boğaz muhafızı oldu. 1245'de (1829/30) Bursa ve Cemaziyelâhir 1247'de (Kasım 1831) Şam, Muharrem 1249'da (Mayıs-Haziran 1832) Konya ve 1255'de (1839/40) ikinci defa Şam valisi ve 1257'de (1841) şeyhülharem olup Medine'ye varışının 40. günü 20 Ramazan 1257'de (5 Kasım 1841) vefat etti. Kadirî şeyhi Hâşim Efendi'nin halifesi olup gayet dindar, âdil, padişah ve devlete sâdık, asla lekedar olmamış, iffetli ve doğru idi. Kardeşi Mehmed İzzet Bey'dir(→). (III. 567)

Ali Paşa (Hacı) Kuruluşunda nizâmiye askerliğine girip Konya miralayı ve sonra livâlkla Tophane memuru olup Cemaziyelevvel 1253'de (Ağustos 1837) ferik oldu. Zilka'de 1254 (Ocak-Şubat 1839) ortalarında Boğaz muhafızı oldu. 1255'de (1839) azledildi, sonra redif-i mansûre feriki oldu. Sonra 1259'da (1843) mîrimîranlıkla mülkiyeye nakledilmiş, Bozok ve Kayseri mutasarrıfı dahi olmuştur. 1261'de (1845) azledilmiş olarak vefat edip Eyüp'e defnedildi. (III. 566)

Ali Paşa (Hacı) Kütahyalıdır. Yükselerek kapıcıbaşı ve müsellim olmuştur. Ramazan 1259'da (Ekim 1843) mîrimîranlıkla Bozok, Zilka'de 1260'da (Kasım-Aralık 1844) Kudüs mutasarrıfı, Zilka'de 1261'de (Kasım 1845) Şam ve Rebiyülevvel 1262'de (Mart

1846) Harput muhafızı olup Rebiyülâhir'de (Nisan) azledildi. Şevvâl 1262'de (Eylül-Ekim 1846) vezir rütbesiyle Harput valisi olup Zilhicce 1263'de (Kasım 1847) azledildi. Zilhicce 1267'de (Ekim 1851) Şehrizor ve Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) Şam ve Cemaziyelâhir 1275'de (Ocak 1859) Cidde valisi olup Rebiyülâhir 1278'de (Ekim 1861) azledildi. Safer 1279'da (Ağustos 1862) Rumeli vali kaymakamı olup Rebiyülevvel 1282'de (Ağustos 1865) Trabzon, Safer 1284'de (Haziran 1867) Ankara valisi olup Rebiyülâhir 1286'da (Temmuz 1869) azledildi. Rebiyülâhir 1289'da (Haziran 1872) Haleb, Cemaziyelâhir 1290'da (Ağustos 1873) Kastamonu ve Receb 1292'de (Ağustos 1875) Konya valisi olup Rebiyülevvel 1293 de (Nisan 1876) azledildi ve emekli olup Kütahya'da oturdu. 6 Ramazan 1296'da (24 Ağustos 1874) vefat etmiştir. Yumuşak huylu, sâkin, tedbirli, güçlüydü. Oğlu Abdurrahman Nureddin Paşa'dır. (III. 575/76)

Ali Paşa (Hacı) Tokatlıdır. 1240'da (1824/25) doğup Mekteb-i Harbiye'den süvari çıkmış, Kırım ve Karadağ ve başka savaşlarda bulunarak ferik ve 6. Ordu kumandanı olmuş, 1306'da (1888/89) hacdan sonra İstanbul'a gelmiş ve 1309 başlarında (1891 sonları) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. (III. 582)

Ali Paşa (Hacıpirli) (Pehlivan) Beylerden olup 1076'da (1665/66) Musul ve 1078'de (1667/68) Rakka valisi olup bu senelerde vefat etti. (III. 516)

Ali Paşa (Hadım) II. Bâyezid'in has adamlarından olup tahta çıkışında Konya ve sonra Semendire ve ardından Rumeli beylerbeyi oldu. 892'de (1487) vezir olup 896'da (1491) Mora'yı fethetti. Sonra ikinci vezir oldu. 907'de (1501/02) sadrazam olup 909'da (1503/04) azledildi. 912'de (1506/07) ikinci defa sadrazam oldu. 917'de (1511) Şeytankulu savaşında galip geldikten sonra vefat etti. Düşüncesi ve tedbirleri kabul olunur, cesur ve cömertti. Ulemâyı ve faziletli insanları severdi. Yazısı güzeldi. Hayır işlerine düşkün olup Ali Paşa Camii ve Kariye Camii ile Silivri Camii'ni yaptı. (III. 495)

Ali Paşa (Hadım) Rumeli kethüdâlığından 944'de (1537/38) Diyarbekir valisi oldu ve 947'de (1540/41) azledildi. 959'da (1552) Bosna beylerbeyi, Receb 966'da (Nisan 1559) Mısır valisi olup Zilhicce 967'de (Eylül 1560) vefat eyledi. Karafe'de medfundur. Adalet ve insaf üzerine hareketinden Mısır beylerinin çoğunun isimlerini sildi. Kerem ve cömertliği bol olup vefatında hazinesinde 400 altını bulundu. Müşfik, merhametliydi. (III. 498)

Ali Paşa (Hâfız) Amasyalıdır. Kalemden yetişme olduğundan hâcegândan olmuş ve küçük ruznâmeci ve 1222'de (1807) şehremini olmuştur. Zilhicce 1224'de (Ocak 1810) vezirlikle kapdan-ı deryâ oldu. 2 Zilhicce 1226'da (18 Aralık 1811) Hanya valisi ve birkaç gün sonra Rumeli sürücüsü ve Tırnova mutasarrıfı, 3 Şevvâl 1227'de (10 Ekim 1812) Silistre, Niş, sonra Vidin valisi, Cemaziyelâhir 1231'de (Mayıs 1816) Şam valisi, Rebiyülâhir 1232'de (Şubat-Mart 1817) Teke ve Hamid mutasarrıfı, sonra Haleb valisi, 1233'de (1818) Çıldır, 1234'de (1819) Erzurum ve Kars, 1235'de (1819/20) Ankara ve Kengırı, 1236'da

(1820/21) Diyarbekir valisi olup 1237'de (1821/22) azledilmiştir. Rebiyülevvel 1238'de (Kasım-Aralık 1822) Trabzon, Cemaziyelevvel'de (Ocak-Şubat 1823) Maraş, Şevvâl 1240'da (Mayıs-Haziran 1825) Rakka, 1241'de (1825/26) Kayseri ve 1243'de (1827/28) Boğaz seraskerliğiyle Biga mutasarrıfı oldu. Cemaziyelevvel 1244'de (Kasım 1828) Boğaz muhafızlığında emir almadan, bazı asker firarilerine aracı olanları cezalandırması yüzünden azledilerek Gelibolu'da ikamete memur edildi. Şevvâl 1244'de (Nisan 1829) orada vefat eyledi. Tedbirli, güçlü, sâdıkdı. Oğulları, Mikdad Paşa ve Ahmed Paşa ile Hasan Tahsin Bey'dir(→). Kethüdâsı Rüstem Ahmed Ağa kapıcıbaşı olmuştur. (III. 562)

Ali Paşa (Hazinedar) Moralıdır. Ahmed Paşa'ya kethüdâ oldu. 1102'de (1690/91) paşası Mısır valiliğinde vefat edince vali kaymakamı olup bir sene kadar bu görevi yürüttü. Dönünce sipahiler ağası oldu. Sonra Rumeli beylerbeyi pâyesiyle cebecibaşı olup sonra Aydın muhassılı oldu. Sonra Ağrıboz muhafızı oldu. Muharrem 1106'da (Eylül 1694) vezirlikle Mısır valisi olup Zilka'de'de (Haziran 1695) ikinci defa Ağrıboz muhafızı oldu. 1107'de (1695/96) emekli edilip ve vezirliği geri alındı, ama o sene Trabzon valisi olarak vezirliğini elde eylemiştir. Muharrem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1697) Belgrad muhafızı oldu. 1110'da (1698/99) hudut belirleme işine memur olup 1112'de (1700/01) veba salgını çıkınca karantina usûlünü, yâni dışardan kimseyi salıvermemek ve içerden kimseyi çıkarmamak gibi bir tedbiri icra niyetinde iken vefat etti. Akıllıydı. Oğlu Ahmed Bey'dir(→). (III. 523)

Ali Paşa (Hire) Beylerden olup 1106'da (1694/95) Şehrizor, 1109'da (1697/98) Teke mutasarrıfı oldu. Başka yerlerde sancakbeyliği yaptıktan sonra 1122'de (1710) Bursa mutasarrıfı oldu. Sonra vefat etti. (III. 526)

Ali Paşa (Hüsâm Beyzâde) Deryâ beylerinden Hüsâm Bey'in oğludur. Rodos'da doğdu. Tersaneden yetişerek Rodos mutasarrıfı oldu. 5 Şevvâl 1060'da (1 Ekim 1650) kapdan-ı deryâ oldu. Safer 1061'de (Şubat 1651) vezirlik verilip Şevvâl 1062'de (Eylül 1652) azledildi. Şa'bân 1070'de (Nisan 1660) ikinci defa kapdan-ı deryâ olup Cemaziyelâhir 1072'de (Şubat 1662) vefat etti. Yahyâ Efendi Türbesi'nde medfundur. Denizcilik bilgisi mükemmeldi. Oğlu Abdülkerim Paşa'dır. (III. 515)

Ali Paşa (Kadızâde) Kuyucu Murad Paşa'nın damadıdır. Yetişip beylerden oldu. 998'de (1590) Bağdad valisi olup azilden sonra Budin valisi, 1012'de (1603/04) Silistre, 1014'de (1605/06) Budin valisi oldu. 1020'de (1611) kayınpederinin vefatında Nasûh Paşa arzıyla 1021'de (1612) Vize sancağı verilerek azledildi. 1023'de (1614) üçüncü defa Budin valisi oldu. 1030'da (1621) ayrıldı. 1032'de (1623) vefat etti. Sâdık, dindar ve akıllıydı. (III. 509)

Ali Paşa (Kahraman Paşazâde) Mîrimîran olup 1202'de (1787/88) Kırşehir, Şevvâl'de (Nisan 1796) Niğde mutasarrıfı oldu. Daha sonra vefat etti. (III. 552)

Ali Paşa (Kalın) Filibe nâzırı, 1101'de (1689/90) silahdar ağası, 1102'de (1690/91) sipahiler ağası olup 1103'de (1691/92) ikinci defa silahdar ağası ve 1104'de (1692/93) şıkk-ı evvel

defterdarı olup 8 günde azledilmiştir. 1105'de (1698/94) Rumeli pâyesiyle Temeşvar nâzırı oldu. 1107'de (1695/96) orada vefat etmiştir. (III. 521)

Ali Paşa (Karakaş) Çavuşbaşı, Cemaziyelevvel 1078'de (Ekim-Kasım 1667) Rumeli beylerbeyi pâyesiyle Silistre valisi ve Cemaziyelevvel 1079'da (Ekim 1668) vezirlikle Mısır valisi oldu. Şa'bân 1080'de (Ocak 1670) vefat etti. (III. 516)

Ali Paşa (Karamanlıoğlu) Mehmed Paşa'nın oğludur. 1167'de (1753/54) babasının vefatı üzerine Trablusgarb valisi oldu. 1210'da (1795/96) Trabluslu Seydî Ali Paşa, Cezâyir valisinin kardeşinin oğluna gelip kuvvet kullanarak vali oldukda Karamanlıoğlu Tunus'a sığındı. Tunus valisi Hammûde Paşa, bununla oğulları Ahmed Bey'i ve Yusuf Bey'i sahiplenerek sene sonunda gönderip Seydî Ali Paşa'yı oradan çıkardı ve 1213'de (1798/99) Ahmed Bey vali oldu. 8 ay sonra o da azledilerek Yusuf Bey vali olmuş ve Ali Paşa ihtiyarlığı yüzünden köşesine çekilip vefat etmiştir. Ali Paşa'nın büyük oğlu Hasan Bey daha önce vefat etmişti. (III. 552)

Ali Paşa (Karamanlızâde) Yusuf Paşa'nın oğludur. Babasının istifası üzerine 1248'de (1832/33) Trablusgarb valisi oldu. 1249'da (1833/34) padişah tarafından paşalık fermanı gönderildi. 1251'de (1835/36) donanmayla Ferik Necib Paşa oraya varınca bu ailenin idaresine son verilmiş ve Karamanlı evlâdıyla Ali Paşa İstanbul'a getirilmiştir. Birkaç sene sonra vefat etmiştir. (III. 566)

Ali Paşa (Karanfilzâde) Maliyeden yetişerek rikâb-ı hümâyûnda defterdar vekili ve sonra ordu defterdarı olmuş ve sonra azledilmiştir. Bir aralık mevkufatî olup Ramazan 1106'da (Nisan 1695) beylerbeyi pâyesiyle nişancı oldu. Şa'bân 1109'da (Şubat 1698) emekli olup ardından vefat etmiştir. (III. 522)

Ali Paşa (Karayılanoğlu) Yükselerek Edirne bostancıbaşısı oldu. 1115'de (1703/04) vezirlik verilip kubbenişîn oldu. Rebiyülevvel 1118'de (Haziran 1706) Temeşvar valisi, Belgrad muhafızı, 1122'de (1710) Bosna valisi olup 1124'de (1712) azledildi. Sonra Konya valisi olup orduya memur olduysa da dairesi perişan bir halde olduğundan Cemaziyelevvel 1127'de (Mayıs 1715) vezirliği kaldırılarak Golos'a gönderilmiş ve orada vefat etmiştir. (III. 528)

Ali Paşa (Kasımzâde) Yeniçeridir. Sekbanbaşı olup 1063'de (1653) Ohri mîrlivâsı oldu. Hamid mutasarrıfı iken 1072'de (1661/62) vefat etti. (III. 515)

Ali Paşa (Kazak) Kazak ileri gelenlerinden olup ahaliyi toplamaya memur oldu. Rebiyülevvel 1135'de (Aralık 1722) mîrimîranlık verildi. Sonra vefat etti. (III. 531)

Ali Paşa (Kejdehan) Divan çavuşu, mirâhûr-ı sânî ve 1003'de (1594/45) defterdar oldu. Sonra beylerbeyi oldu. 1013'de (1604/05) Anadolu eşkıyası üzerine memuren Anadolu beylerbeyi oldu. 1014 ortalarında (1605 sonları) Nasûh Paşa, eşkıyadan kaçtığını gizlemek için kusuru buna yükledi. Sonra vefat eyledi. (III. 507)

Ali Paşa (Kekozâde) Arnavut beylerinden ve mîrimîrandan olup Dukagin mutasarrıflığında uzun yıllar bulunmuştur. 1158 (1745) tarihine doğru vefat etti. Oğulları, İsmail Paşa,

Seyfullah Paşa ve İlyas Paşa'dır. (III. 536)

Ali Paşa (Kemankeş) Kazasker Bostanzâde Mehmed Efendi'nin damadıdır. Saraydan yetişerek çıkışında 1030'da (1621) Diyarbekir beylerbeyi oldu. 1031'de (1622) kubbe veziri oldu. Zilka'de 1032'de (Eylül 1623) sadrazam oldu. 14 Cemaziyelâhir 1033'de (3 Nisan 1624) vefat etti. Tedbirliydi. (III. 510)

Ali Paşa (Kethüdâ) Vezir kethüdâlığından yetişerek Tire ve 1096'da (1685) Rakka mutasarrıfı olup sonra vefat etmiştir. (III. 518)

Ali Paşa (Kılıç) Turgut Paşa'nın adamı olup "Uluç" derlerdi. 961'de (1554) tersane kapdanlığı verildi. Cemaziyelâhir 979'da (Ekim-Kasım 1571) Çeşme savaşının ardından kapdan-ı deryâ oldu. 15 Receb 995'de (21 Haziran 1587) kendi camiinde namaz kılıp akşamı vefat etti. Daha önce 20 gün kadar hasta olduysa da iyileşmişti. Yaşı 90'ı aşkındır. Tophane'de camiinde medfundur. Gazi, mücâhid olup kapdanlığı senesi yeniden bir donanma meydana getirip Sokollu Mehmed Paşa ile himmetleri saygıyla anılır. Tophane'de büyük bir cami, medrese, hamam ve Beşiktaş'da bir mescid yaptı. Evlâdı ve vârisi olmadığından malının vakfına katılması ferman buyurulmuştur. Sade nakdi 60 bin kese akçeydi. Zevcesi Selime Hatun, deniz seferindeyken vefat eyledi. Tophane'de bir mescidi vardır. (III. 502/03)

Ali Paşa (Kıncı) (Kılıç) Kâtip olup Anadolu muhasebecisi oldu. Muharrem 1096'da (Aralık 1684) başdefterdar oldu. Muharrem 1098'de (Kasım-Aralık 1686) vezirlikle kubbenişîn oldu. 1099'da (1688) Trabzon valisi ve Azak muhafızı oldu. Oradan çağırılıp kubbe veziri ve defterdar oldu. 1100'de (1688/89) Boğaz Hisarı muhafızı ve sonra İstanbul iane memuru oldu. Cemaziyelâhir 1100'de (Mart-Nisan 1689) sadâret kaymakamı oldu. 1101'de (1689/90) Trablusşam, 1102'de (1690/91) Kıbrıs valisi olup 1103'de (1691/92) idam edilmiştir. Lefkoşe'de yaptırdığı camiinde medfundur. Hesap işlerini iyi bilirdi. (III. 519)

Ali Paşa (Kıptî) İzmitlidir. Serçeşme iken Ramazan 1114'de (Ocak-Şubat 1703) Niğbolu mutasarrıfı, sonra vezirlikle Belgrad muhafızı, 1120'de (1708) Temeşvar, 1124'de (1712) tekrar Belgrad, 1126 da (1714) Sivas ve o sene Silifke valisi olup Muharrem 1128'de (Ocak 1716) Bihke'ye gönderildi. 1129'da (1717) Ağrıboz muhafızı oldu. 1132'de (1720) Yenişehir'de oturmak üzere emekli olup sonra vefat etti. Kardeşi Ahmed Ağa'dır. (III. 529/30)

Ali Paşa (Kitapçı) (Darbende) Çorlulu Ali Paşa'nın babalığı olmakla Divan-ı Hümâyûn hâcelerinden olup Rebiyülâhir 1122'de (Haziran 1710) birkaç gün sadâret kethüdâlığı verildi. Azilden sonra 1123'de (1711) Maraş beylerbeyi olup sonra vefat etti. (III. 527)

Ali Paşa (Koç) Berküşad mutasarrıfı idi. 1145 (1732/33) tarihinden sonra vefat etti. (III. 53[illegible])

Ali Paşa (Konakçı) (Tutsak) Silahdar ve sipahi ağası oldu. 1068'de (1657/58) Anadolu beylerbeyi, 1069'da (1658/59) Halep valisi ve 1071'de (1660/61) Kıbrıs muhafızı oldu. Sonra Peçuy beylerbeyi olup 1076'da (1665/66) vefat etti. (III. 515)

Ali Paşa (Köse) Ruznâmeci İbrahim Efendi'ye ve sonra Bayram Paşa'ya kethüdâ olup 1051'de (1641/42) Kıbrıs beylerbeyi, 1053'de (1643) Tire ve 1055'de (1645) tekrar Kıbrıs beylerbeyi oldu ve 1056 (1646) tarihinden sonra vefat etti. (III. 512/13)

Ali Paşa (Köse) Yükselerek Mora beyi oldu. 1082'de (1671/72) Cezâyir beylerbeyi pâyesiyle kapdan-ı deryâ oldu. 1086'da (1675) donanmanın şiddetli bir fırtınaya tutulmasından dolayı çok üzüldü ve kederinden vefat etti. Gayretli ve hamiyetliydi. Oğulları Mehmed Paşa ve Ahmed Paşa'dır. (III. 516)

Ali Paşa (Kûsec) Kapıcıbaşı, Safer 1148'de (Temmuz 1735) kapıcılar kethüdâsı, sonra çavuşbaşı ve Receb 1148'de (Kasım-Aralık 1735) başbaki kulu olup 1150'de (1737/38) ikinci defa bu hizmete geçti. Şevvâl 1151'de (Ocak 1739) silahdar ağası, 1153'de (1740) üçüncü defa başbaki kulu ve Cemaziyelevvel'de (Temmuz-Ağustos) sipahiler ağası ve Şevvâl'de (Aralık) cebecibaşı oldu. Muharrem 1154'de (Mart-Nisan 1741) vezirlikle Diyarbekir valisi olup ayrıldıktan sonra Ağrıboz muhafızı ve Ramazan 1159'da (Eylül-Ekim 1746) Hanya, Cemaziyelâhir 1160'da (Haziran 1747) Resmo, Ramazan 1161'de (Eylül 1748) İçel ve 1162'de (1749) Karahisar-ı Sâhib valisi olup Safer 1164'de (Ocak 1751) vefat etti. Yaşlı olup sakalından fazla parası vardı. Oğlu kapıcıbaşı Abdülkadir Bey, III. Selim devri (1789-1807) başlarına yetişmiş ve bunun oğlu Ali Aziz Bey, 19 Şevvâl 1227'de (26 Ekim 1812) vefat ederek Üsküdar'a defnolunmuştur. (II. 536/37)

Ali Paşa (Kutrî) Taşra mutasarrıflığıyla Musul'da bulundu. 1292 (1875) tarihlerinde Yemen taraflarında vefat eylemiştir. (III. 576/77)

Ali Paşa (Küçük) Ca'fer Paşa'nın oğludur. Babası gibi cesur olmakla Bosna beylerinden oldu ve 1126'da (1714) Bosna valisi oldu. Kısa sürede ayrılıp sonra vefat eyledi. (III. 528)

Ali Paşa (Lala) Yükselerek yeniçeri kâtibi, sipahiler ağası ve 993'de (1585) şehzâde iken III. Mehmed'in lalası olup tahta çıkmasıyla mîrahûr-ı evvel oldu. Sonra Nahcıvan ve Tebriz beylerbeyi oldu. İdareye nizam verdi. 1012'de (1603/04) İranlılarla cesurâne savaşarak galip geldi ve orada şehid oldu. (III. 506)

Ali Paşa (Maktulzâde) Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın oğludur. Babasının vefatında çocuktu. Şevvâl 1112'de (Mart 1700) vezir rütbesiyle Kandiye valisi, 1113'de (1701/02) Özi ve sonra Azak muhafızı oldu. 1114'de (1702/03) Ağrıboz, 1117'de (1705/06) Van, 1119'da (1707/08) Konya, 1120'de (1708) Silifke, Zilka'de 1120'de (Ocak 1709) Adana ve Rebiyülâhir 1122'de (Haziran 1710) Safiye Sultan'la evlenip Diyarbekir valisi oldu. 1125'de (1713) azledilip Bozcaada'ya gönderildi. 1126'da (1714) Maraş, Ramazan 1127'de (Eylül 1715) Erzurum ve 1128'de (1716) Haleb valisi olup orduya katıldı. Görev yeri Rakka'ya ve sonra Konya'ya çevrildi. Muharrem 1129'da (Aralık 1716) tevkiî olup 11 Muharrem'de (26 Aralık) Anadolu valisi olarak harbe memur oldu. Cemaziyelâhir 1130'da (Mayıs 1718) rikâb kaymakamı ve sonra yine Rakka valisi, 1134'de (1722) Şam valisi olup sonra yine Rakka eklenmiş, Safer 1135'de (Kasım 1722) Mekke-Medine arasında Bereke menzilinde vefat et-

miştir. Hoş, uyanık, levendâne, ünlü bir vezirdi. Hatta bir aralık sadrazamlığa getirilmesi düşünülmüştü. Yaşı 43 idi. (III. 531)

Ali Paşa (Malkoç) Üveys Paşalı Ali Çavuş denmekle maruf olup maliyeden yetişip taşralarda defterdarlıklarda bulundu. Rebiyülevvel 996'da (Şubat 1588) Rumeli defterdarı oldu. Sonra şıkk-ı sânî pâyesiyle nüzûl emini oldu. Sonra başdefterdar olup 1006'da (1597/98) Segedin paşası oldu. Sonra vezir oldu. 1011'de (1602/03) Tuna sevâhili muhafızı oldu. 1012'de (1603/04) Saatçi Hasan Paşa'nın vefatında İran serdârı olmuştur. Kısa süre sonra vefat eyledi. Ali Çavuş Camii bunundur. (III. 505/06)

Ali Paşa (Maryolzâde) Deryâ beylerinden olup Receb 1136'da (Nisan 1724) Azak Kalesi memurlarına başbuğ olarak oraya gönderildi. Orada vefat etti. Oğlu Said Bey'dir(→). (III. 531/32)

Ali Paşa (Mirza) Mîrimîrandan olup 1135'de (1722/23) Kayseri mutasarrıfı oldu ve birkaç sene orada kalıp sonra vefat etti. (III. 532)

Ali Paşa (Moldovanî) Kastamonu'da Sorkun köyündendir. İstanbul'a gelip bostancı oldu. Cesur olup Bursa'da bazı muamelelerinden dolayı "Moldovanî" lakabını kazandı. Sonra haseki olarak Filibe'ye memur edildi. Şa'bân 1174'de (Mart 1761) dönüşte bostancıbaşı oldu. Şevvâl 1175'de (Mayıs 1762) vezir rütbesiyle Rumeli valisi ve 1176'da (1762/63) Bosna valisi olup 1178'de (1764/65) azledildi. 1180'de (1766/67) Diyarbekir ve ardından Anadolu ve Zilka'de 1180'de (Nisan 1767) Konya valisi, 1182'de (1768/69) Adana ve sonra Maraş valisi oldu. Savaşın başında orduda bulunup sonra Bender seraskeri oldu. Rebiyülevvel 1183'de (Temmuz 1769) Hotin başbuğu olup 9 Rebiyülâhir 1183'de (12 Ağustos 1769) sadrazam ve serdâr-ı ekrem olmuştur. Şa'bân 1183'de (Aralık 1769) azledilip ordudan ayrıldı. Muharrem 1184'de (Mayıs 1770) Seddülbahir muhafızı, sonra Boğaz seraskeri oldu. Zilka'de 1186'da (Şubat 1177) affedildi. Tekfurdağı'nda oturdu. 1187'de (1773/74) orada vefat etmiştir. Cesurdu. (III. 544/45)

Ali Paşa (Mollacıkzâde) Mollacık Mehmed Ağa oğludur. Kapıcıbaşı, 1151'de (1738/39) arpa emini ve sonra başbaki kulu olmuş ve bir aralık memuren Mısır'a gönderilmiştir. Döndükten sonra 1156'da (1743) yine arpa emini oldu. 1157'de (1744) mahzen yanınca kendisi ve cânib Sâlih Efendi mahzen kâtiplerinin ihmalinden dolayı sürüldüler. Kısa süre sonra affedildi. Cemaziyelevvel 1157'de (Haziran 1744) tersane emini olup azledildi. Ramazan 1159'da (Eylül-Ekim 1746) Edirne'ye sürüldü. Döndükten sonra Şevvâl 1160'da (Ekim 1747) matbah emini olup sonra yine sipahiler ağası ve sonra ikinci defa tersane emini ve 1171'de (1757/58) çavuşbaşı olup 50 güne varmadan azledildi. Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) Filibe'ye gönderildi. Kısa süre sonra dönüp başbaki kulu oldu. 1173'de (1759/60) tekrar sürüldü. Ramazan 1174'de (Nisan 1761) serbest bırakılıp Receb 1176'da (Ocak-Şubat 1763) çavuşbaşı oldu. Muharrem 1177'de (Temmuz 1763) azledildi. Şevvâl 1177'de (Nisan 1764) üçüncü defa arpa emini oldu. Muharrem 1180'de (Nisan 1766) mîrimîran rütbesiyle

İnebahtı valisi olup Zilhicce 1181'de (Nisan-Mayıs 1768) vefat eylemiştir. Kirazlı Mescid minberini koydu. Oğlu hâcegândan Abdülfettâh Efendi' dir. (III. 542)

Ali Paşa (Muradhanlı) Trabzon'da vali olup beylerbeyi olmuştur. Kardeşi Mustafa Paşa ve Abdurrahman Bey'le ayaklanınca 1017'de (1608/09) katledildiler. (III. 507)

Ali Paşa (Müezzinzâde) Enderûn'dan çıkarak mîralem ve sonra yeniçeri ağası oldu. 975'de (1567/68) kapdan-ı deryâ oldu. 979'da (1571/72) Pertev Paşa serdârlığıyla donanmayla Çeşme önünde bulunarak şehid olmuştur. Denizciliği bilmediğinden hayli yetişmiş tersane beyinin de birlikte şehid düşmelerine sebep olmuştur. (III. 500)

Ali Paşa (Nasuhzâde) Arnavutluk sahillerinde yetişerek tüccar gemilerine kapdan oldu. Denizcilik bilgisi yüzünden Küçük Hüseyin Paşa zamanında tersaneye alınıp yetişerek 1225'de (1810) kapdan oldu. Arnavutluk sularını koruması için Preveze'ye gönderildi. Senelerce denizde bulunup 19 Safer 1237'de (15 Kasım 1821) vezirlikle kapdan-ı deryâ oldu. 28 Receb 1237'de (20 Nisan 1820) Sakız'da bindiği gemi ateş alınca şehid oldu. Sakız'da defnedilmiştir. Tedbirli, cesur ve deniz işlerinden anlardı. (III. 558)

Ali Paşa (Sarı) İstanbulludur. Ruznâmeci İbrahim Efendi mensuplarından olup hâcegândan oldu. 1046'da (1636/37) ve 1053'de (1643) başmuhasebeci de olmuştur. 1060'da (1650) üçüncü defa başmuhasebeci oldu. 1061'de (1651) İzmit kereste memuru oldu. 1064'de (1654) defterdar olup kısa süre sonra azledildi. Receb 1066' da (Mayıs 1656) ikinci defa başdefterdar olup Ramazan'da (Temmuz) azledildi. 1068'de (1657/58) vefat etti. Hesap işlerini bilirdi. Oğlu Muhlis Mehmed Paşa'dır. (III. 514)

Ali Paşa (Semin) İvracalıdır. Devşirmelerden olup Frenk İbrahim Paşa' nın kethüdâsı Çöte Bâlî Bey'in akrabasından olmakla sarayda yetişti. 952' de (1545) mîrialem, 953'de (1546) yeniçeri ağası, 957'de (1550) Rumeli beylerbeyi, 959'da (1552) Mısır beylerbeyi olup 960'da (1553) azledildi. Muharrem 961'de (Aralık 1553) üçüncü vezir, sonra ikinci vezir, 968'de (1560/61) sadrazam oldu. Zilka'de 972'de (Haziran 1565) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Gayet şişman olduğundan kendisini çekecek at bulamazdı. Lâtifeleri, güzel sözleri vardır. Hatta bir fakir arzuhal verirken afyon kutusunu düşürmekle "Efendi, kıblenümânız düştü, alınız" deyip, adam kutuyu alırken kapak açılıp afyonlar saçılınca "tesbih koptu, toplayınız" der. Ali Paşa vergisi ona isnat olunur. Babaeski'de bir camii ve Zincirlikuyu'da bir medresesi olup Edirne'deki Ali Paşa Çarşısı da ona nisbet olunur. Kethüdâsı Ferruh Ağa'dır ki Balat Camii ile tekkesini yaptı. Vefatında oraya defnedildi. (III. 499)

Ali Paşa (Seydi) Trablusludur. Cezâyir beylerbeyi Mehmed Paşa'nın kölesi olup Cezâyir'de yalı vekilharcı olmuştu. Tedarik eylediği gemiyle Trablus'a gidip Karamanlı Ali Paşa'dan beylerbeyliği aldı. Ancak Tunus tarafından gelen yardım üzerine oradan Mısır'a geçip 1213'de (1789/99) orada karar eyledi. Sonra Mekke' ye gidip oradan tekrar Mısır'a dön-

müştür. Yusuf Ziyâ Paşa, serdâr-ı ekrem olunca orduya gelip mîrimîran ve Safer 1218'de (Mayıs-Haziran 1803) vezir rütbesiyle Mısır valisi oldu. O sene Zilka'desinde (Şubat 1804) vefat etti. Cesur ve gayretliydi. (III. 553)

Ali Paşa (Seydi) Gürcüdür. Mısır'da Elfî Bey'in kölelerinden olup Cezâyiri Garb Ocağı'nda kendini gösterip cesaretiyle bazı gemilere kaptan oldu. Sonra İstanbul'a gelip Tersane-i Âmire hizmetine girdi ve kapıcıbaşı ve donanma başbuğu oldu. 1222'de (1807) vezir rütbesiyle kapdan-ı deryâ oldu. 1 Receb 1223'de (23 Ağustos 1808) Silistre valisi olduysa da istifası üzerine vezirliği kaldırılarak Bursa'ya sürüldü. 3 Şevvâl 1223'de (22 Kasım 1808) ikinci defa kapdan-ı deryâ olup vezirliği geri verilerek ödüllendirildi. 24 Safer 1224'de (10 Nisan 1809) azledildi ve vezirliği kaldırılarak Karahisar'a sürüldü. 1236'da (1820/21) orada vefat etmiştir. Yiğitlik ve cesarette benzeri az ise de davranışı hoş değildi. Oğlu Hamdî Paşa'dır. (III. 557)

Ali Paşa (Seyyid) Sipahiler ağası olup 1106'da (1694/95) Şehrizor ve 1109'da (1697/98) Teke mutasarrıfı olup nihayet 1122'de (1710) Bursa mutasarrıfı oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 526)

Ali Paşa (Seyyid) Ispartalıdır. Vezirlerin ve özellikle Ali Paşa'nın dairesinde bulunduktan sonra kapıcıbaşı oldu. 1231 (1816) tarihlerinde vezir rütbesiyle Mora valisi, Şevvâl 1234'de (Ağustos 1819) Hüdâvendigâr valisi ve 19 Rebiyülevvel 1235'de (5 Ocak 1820) sadrazam olup 24 Cemaziyelâhir 1236'da (29 Mart 1821) azledildi. Birkaç gün geçince Karadeniz seraskeri, Karaburun muhafızı ve sonra tekrar Mora valisi olup 6 Şevvâl 1237'de (26 Haziran 1822) azledilip ordu maiyeti göreviyle birlikte Ankara ve Kengırı sancakları verildi. Muharrem 1238'de (Eylül-Ekim 1822) bu sancaklardan azledildi. Rebiyülevvel 1240'da (Kasım 1824) vezirliği kaldırılarak Filibe'de oturması emredildi ve sonra Konya valisi olup Maltepe'de ikamet ettirildi. 5 Cemaziyelâhir 1242'de (4 Ocak 1827) vefat etti. Na'şı Üsküdar'a nakledilerek Karacaahmet'e defnedildi. Sâdıktı. Oğlu sudûrdan Aziz Bey'dir. Mustafa Reşid Paşa'nın enîştesiydi. (III. 560)

Ali Paşa (Sofî) (Geylânî) Bosnalıdır. Enderûn'dan yetişip bazı sancaklara mutasarrıf olduktan sonra Şehzâde Selim'e lala oldu. 964'de (1557) mîrahûr-ı evvel olup Rebiyülevvel 965'de (Ocak 1558) Maraş beylerbeyi oldu. 967'de (1559/60) azledilip asker kumandanı oldu ve adı geçen şehzâdenin maiyetinde bulunup İran'a elçilikle gönderildi. Döndükten sonra 971'de (1563/64) Mısır valisi olup Ramazan 973'de (Nisan 1566) azledildi. 977'de (1569/70) Bağdad beylerbeyi olup 979'de (1571/72) vefat eyledi. Âdil, boş isteklerden kaçınır, sâlih ve dindardı. (III. 500)

Ali Paşa (Sürmeli) Dimetokalıdır. Kâtipti. Tersane emini, Safer 1100'de (Kasım 1688) defterdar-ı sıkk-ı evvel olup Safer 1101'de (Kasım-Aralık 1689) azledildi. Şa'bân'da (Mayıs 1690) darbhane emini oldu. 1102'de (1690/91) rikâb-ı hümâyûn defterdarı olup 1103'de (1691/92) ikinci defa başdefterdar oldu. Cemaziyelâhir'de (Şubat-Mart 1692) vezirlik verildi. Ramazan'da (Mayıs-Haziran 1692) Kıbrıs, Cemaziyelâhir 1105'de (Şubat

1694) Trablusşam valisi oldu. 1105' de (1694) sadrazam oldu. Ramazan 1106'da (Nisan-Mayıs 1695) azledildi ve Malkara'ya sürüldü. Şevvâl'de (Mayıs-Haziran 1695) Edirne'de vefat etti. Tunca yakınında Evliya Kasım Çelebi Camii'ne defnedildi. Akıl ve tedbir sâhibiydi. Oğlu Mehmed Bey olup onun kızı Ayşe Hanım 1141'de (1728/29) vefat eyledi ve Üsküdar'a defnedildi. (III. 520)

Ali Paşa (Şatır) Sirozludur. Yükselerek çavuşbaşı oldu. 1124'de (1712) azledildi. 1127'de (1715) Mora tahririne memur olup Koron mutasarrıfı oldu. 1128'de (1716) mîrimîran rütbesiyle Mora muhafızı oldu. Şevvâl' de (Eylül-Ekim 1716) vezirlikle Mora valisi, 1129'da (1717) Belgrad muhafızı, o sene Özi muhafızlığıyla Adana ve 1130'da (1718) Anadolu valisi olup orada vefat etti. (III. 529)

Ali Paşa (Şerif) Muhammed b. Avn Efendi'nin ikinci oğludur. Babasının vefatından sonra İstanbul'a getirtilerek Ramazan 1278'de (Mart 1862) Rumeli pâyesiyle Meclis-i Vâlâ azası ve 1284'de (1867) vezir rütbesiyle Mecâlis-i Âliye memuru, Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) tekrar Meclis-i Vâlâ azası oldu. 6 Rebiyülâhir 1291'de (23 Mayıs 1874) vefat etti. Sultan Mahmud Türbesi bahçesine defnedilmiştir. İtibarlı, soylu, alçakgönüllü ve yumuşak huylu bir zat idi. Oğulları Abdullah Bey ve Hüseyin Bey'dir. (III. 573; IV. 901)

Ali Paşa (Şeyhoğlu) Yükselerek sipahiler ağası, 1091'de (1680) Eğri beylerbeyi, 1093'de (1682) Rumeli beylerbeyi oldu. 1094'de (1683) Uyvar valisi olup 1095'de (1684) vefat etmiştir. (III. 517)

Ali Paşa (Tat) Yükselip 990'da (1582) Habeş beylerbeyi oldu. On sene kadar orada kalıp sonra Şehrizor beylerbeyisi olup 1004'de (1595/96) ayrıldı ve sonra vefat etti. (III. 504)

Ali Paşa (Tayru) Arnavut beylerinden olup Güle ve Varat beylerbeyisi olmuştur. 1099'da (1688) harpde şehid oldu. (III. 518)

Ali Paşa (Türk) Haleb zeamet sahiplerinden olup kapıcıbaşı oldu. 1096'da (1685) beylerbeyi pâyesiyle Van valisi oldu. Azilden sonra 1100' de (1688/89) Boğaz muhafızı olarak vezir rütbesi verildi. 1101 başlarında (1689 sonları) İstanbul kaymakamı ve o sene Ramazanında (Haziran 1690) rikâb-ı hümâyûn kaymakamı oldu. Azilden sonra ikinci vezir iken Muharrem 1102'de (Ekim 1690) Mısır valisi oldu. 1106'da (1694/95) ayrılıp 1107'de (1695/96) Hanya ve 1109'da (1697/98) Anadolu valisi olup istifa etmiş, yine Boğaz muhafızı ve o sene Van valisi olup 1111'de (1699/1700) vefat eylemiştir. Tedbirli, güçlü bir vezirdi. (III. 522)

Ali Paşa (Uzun) Siyâvuş Paşa'nın telhisciliğinden yetişerek sipahiler ağası oldu. 1099'da (1688) beylerbeyi pâyesiyle Midilli muhafızı, sonra 1106' da (1694/95) Limni muhafızı olup 1107'de (1695/96) Ankara, sonra Kastamonu valisi olup Konya valisiyken 1114'de (1702/03) vefat etti. (III. 525)

Ali Paşa (Vardar) Bosnalıdır. Ünlü beylerden olup Bolu, Anadolu ve Rumeli beylerbeyi oldu. 1053'de (1643) ikinci defa Anadolu beylerbeyi oldu. 1054'de (1644) Van ve sonra Bosna valisi oldu. 1055'de (1645) azledildi. 1056'da (1646) Kıbrıs ve 1058'de (1648) Sivas valisi oldu. 1058'de

(1648) yaşlı iken İbşir Paşa'ya uyarak başkaldırması üzerine katledilmiştir. (III. 513)

Ali Paşa (Vardar) Arnavut beylerindendir. 1071'de (1660/61) Bosna valisi oldu. 1074'de (1663/64) azledildi ve sonra vefat etti. (III. 515)

Ali Paşa (Yavuz) Bosnalıdır. Enderûn'dan yetişip silahdar-ı şehriyârî oldu. 1011'de (1602/03) vezirlikle Mısır valisi oldu. 2 sene 5 ay valilik yaptı. 1013'de (1604/05) Hasan Paşa'nın vefatında sadrazamlığa davet edildi ve Receb'de (Aralık) İstanbul'a döndü. Orduyla serdâr-ı ekrem sıfatını taşıyarak sefere çıktı. 8 Safer 1013'de (6 Temmuz 1604) Belgrad'da vefat eyledi. Orada medfundur. Cesur ve heybetliydi. (III. 506)

Ali Paşa (Yeğen) Yedekçi Mehmed Paşa'nın kardeşinin oğludur. Kapıcıbaşı olup 1153'de (1740) arpa emini, Ramazan 1156'da (Ekim-Kasım 1743) çavuşbaşı, Ramazan 1159'da (Eylül-Ekim 1746) cebecibaşı ve Şa'bân 1160'da (Ağustos 1747) sadâret kethüdâsı olup Zilhicce 1161'de (Aralık 1748) vezir rütbesiyle Mora valisi ve bir aralık Mısır valisi olduysa da 5-10 gün sonra yine Mora'da bırakıldı. Cemaziyelâhir 1164'de (Mayıs 1751) Rumeli valisi, Şevvâl 1165'de (Ağustos 1752) Aydın, Receb 1166'da (Mayıs 1753) Anadolu valisi ve Rebiyülevvel 1168'de (Aralık 1754/Ocak 1755) Trabzon valisi oldu. Sonra vefat etmiştir. Güçlü, tedbirli, ağırbaşlıydı. Oğlu hâcegândan Hüseyin Necib Bey'dir. (III. 538)

Ali Paşa (Yeğen) Yükselip orduda kasapbaşı oldu. Servet kazanarak Safer 1186'da (Mayıs 1772) silahdar ağası oldu. Muharrem 1187'de (Nisan 1773) vezirlikle Erzurum valisi ve sonra Kars canibi seraskeri oldu. Savaştan sonra 1191'de (1777) Konya, sonra İnebahtı, 1195'de (1781) Tırhala, sonra Aydın ve en sonra Cidde valisi oldu. Receb 1198'de (Mayıs-Haziran 1784) vefat etti. Gayretli ve dindardı. Oğlu Üsküdar Mevlevîhanesi şeyhi Nu'man Bey'dir. Bir oğlu da Hüseyin Necib Bey'dir. (III. 548)

Ali Paşa (Zincirkıran) Beylerden olup 1006'da (1597/98) Rakka beylerbeyi, sonra Sivas, 1013'de (1604/05) Van beylerbeyi oldu. 1015'de (1606/07) azledildi ve ardından vefat etti. (III. 507)

Ali Paşazâde *bak.* Abdullah Efendi; Abdülhay Mehmed Bey; Hasan Bey; Hasan Efendi; Nu'man Bey; Osman Bey

Ali Paşazâde Sadrazam Hacı Ali Paşa'nın oğullarıdır ki geçen asır ortalarına kadar ulemâdan olarak gelmişlerdir. III. Ahmed'in (hd 1703-1730) damadı Nişancı Ali Paşa'nın oğullarına da Ali Paşazâde denmiştir. Sadrazam Tevkiî Ali Paşa'nın ailesine de dendi. Bunlardan başka Köse Ali Paşa evlâdı vardır. (IV. 699)

Ali Paşa İmamızâde *bak.* Ali Efendi

Ali Paşa Kethüdâsı *bak.* Ahmed Efendi

Ali Pîr Efendi Nasûh'un oğludur. Ruscuk köylerinden İvâzfakih'te mağarada yaşardı. Orada medfun olan Emir Efendi anadan dedesiydi. Bâyezid-i Rumî-i Halvetî'ye mürid oldu. Malkara'da Turhan Bey Camii'ne imam ve hatip ve sıbyan muallimi oldu. 952'de (1545) vefat etti, mektep sahasında defnedildi. Zâhirî ve bâtınî ilimlere vâkıf ve şairdi. Oğlu Nev'î Efendi'dir. (III. 497/98)

Ali Pîr Efendî (Mirza) Sinopludur. Halvetî Ömer Çelebi'nin müridi olup şeyh oldu. 990'da (1582) vefat eyledi. Ehl-i hal idi. (III. 502)

Ali Rahikî Meşhur kemankeş olup "Tozkoparan-ı sânî" denmiştir. 1129'da (1717) vefatında Okmeydanı'na defnolundu. Oğlu Ahmed Ağa ve torunları olup 1182'de (1768) vefat eden Mehmed Tâhir Ağa ve Selim Ağa yanında medfundurlar. Bunlar da Rahikîzâdelerdendir. (III. 529)

Ali Râif Efendi (Haleblizâde) Bâbıâlî'den yetişip hâcegândan olarak mektûbî-i sadr-ı âlî oldu ve azilden sonra başka görevlerde bulunup 1238'de (1822/23) humbarahane nâzırı olmuştur. Sonra 1246'da (1830/31) Anadolu muhasebecisi ve sonra başmuhasebeci olup Şa'bân 1249'da (Aralık 1833) şıkk-ı sânînin eklenmesiyle Haremeyn muhasebecisi oldu. Zilhicce 1253'de (Mart 1838) Şûrâ-yı Bâbıâlî azasından olup 1258'de (1842) vefat etmiştir. (III. 567)

Ali Râik Bey Bâbıâlî'den yetişip tezkire-i sânî olarak azledilmişti. Rebiyülevvel 1248'de (Ağustos 1832) tevkiî oldu. 1263 (1847) sonunda vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (III. 569)

Ali Râik Efendi (Meşrebzâde) Abdurrahman Efendi'nin oğludur. Müderris, 1257'de (1841) İzmir mollası, Cemaziyelâhir 1260'da (Haziran-Temmuz 1844) Mekke pâyesi, Zilka'de 1263'de (Ekim 1847) İstanbul pâyesi, Şevvâl 1266'da (Ağustos 1850) İstanbul kadısı, Zilhicce 1268'de (Eylül-Ekim 1852) Anadolu pâyesi, Zilka'de 1271'de (Temmuz-Ağustos 1855) Anadolu kazaskeri, Şa'bân 1272'de (Nisan 1856) Rumeli pâyesi oldu. 1276'da (1859/60) vefat eyledi. İlmi orta, servet sâhibi ve eli sıkıydı. Oğlu Es'ad Mehmed Efendi'dir(→). Diğer oğulları Mümtaz Efendi ve Nâfiz Efendi'dir. Damadı sudûrdan Şem'î Efendi'dir. (III. 570/71)

Ali Râik Efendi (Rahikî) Bozoklu Mustafa Paşa'nın kölesidir. Enderûn'a girip mabeyinci, sonra hazine-i hümâyûn kethüdâsı oldu. Azilden sonra hâcegândan olup 1188 (1774), 1193 (1779) ve 1198 (1784) senelerinde üç kere başmuhasebeci, Rebiyülâhir 1201'de (Ocak-Şubat 1787) tersane emini olup Şevvâl'de (Temmuz-Ağustos 1787) azledildi. 1202'de (1787/88) dördüncü defa başmuhasebeci, 1203'de (1788/89) ruznâme-i evvel olup Şa'bân 1204'de (Nisan-Mayıs 1790) defterdar-ı şıkk-ı evvel olup Rebiyülevvel 1205'de (Kasım 1790) hırsı yüzünden yine ruznâmeci oldu. 1206'da (1791/92) tevkiî, 1208'de (1793/94) baruthane nâzırı olup Ramazan 1208'de (Nisan 1794) azlolunup Şevvâl 1208'de vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 550/51)

Ali Râtib Bey Seyyid Mustafa Paşazâde Abdülkerim Bey'in büyük oğludur. Müderris, Zilka'de 1255'de (Ocak 1840) Yenişehr-i Fenâr mollası, Ramazan 1260'da (Eylül-Ekim 1844) Edirne, Muharrem 1262'de (Ocak 1846) Medine mollası, Şevvâl 1264'de (Eylül 1848) İstanbul pâyesi, Şevvâl 1267'de (Ağustos 1851) İstanbul kadısı, Ramazan 1270'de (Haziran 1854) Anadolu pâyesi ve o sene Meclis-i Maarif reisi oldu. 1272'de (1855/56) vefat etti. Eyüp'de medfundur. İlmen ve hâlen orta, zengin ve kibardı. Oğulları, Abdülkerim Bey, Mahmud Bey ve Ahmed Tâhir Bey'dir(→). (III. 570)

Ali Rebî' Efendi (Câbîzâde) Mostarlıdır. Fâtih dersiâmlarından olup 11 Muharrem 1226'da (6 Şubat 1811) vefat etti . (III. 555)

Ali Reis Midillilidir. Hamamcı olup 1001'de (1592/93) Anadolukavağı'nda bir mescid yaptı. Orada medfundur. (III. 503)

Ali Remzî Efendi Borluludur. Müderris, Receb 1233'de (Mayıs 1818) İzmir mollası, sonra Bursa kadısı ve 1239'da (1823/24) Mekke pâyesi oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 560)

Ali Reşid Efendi Kilislidir. Babası Velîyeddin Efendi'dir. Müderris olup 1195'de (1781) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (III. 547)

Ali Rızâ Bey Edhem Paşa'nın(→) oğludur. Topçu kaymakamı iken 21 Cemaziyelevvel 1293'de (14 Haziran 1876) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (I. 316)

Ali Rızâ Bey Askerlikten yetişip yâver-i harb ve miralay oldu. 11 Şa'bân 1297'de (19 Temmuz 1880) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 576)

Ali Rızâ Bey Azmî Mehmed Emin Efendi'nin(→) oğludur. Mektûbî-i maliye halifelerinden iken 1295'de (1878) vefat eyledi. (III. 466/67)

Ali Rızâ Bey Yabancı dilleri öğrenerek mektûbî-i hariciye kaleminden yetişmişti. Sonra teşrifat-ı hariciye muavini olup Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) birden nâfia müsteşarı oldu. Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) ûlâ evveli ile şehrimini, Rebiyülevvel 1289'da (Mayıs 1872) zabtiye müsteşarı, Cemaziyelâhir 1290'da (Ağustos 1873) hariciye teşrifatçısı, Rebiyülâhir 1291'de (Mayıs-Haziran 1874) Şûrâ-yı Devlet azası, Zilka'de 1292'de (Aralık 1875) ticaret reis-i sânîsi ve Rebiyülâhir 1294'de (Nisan-Mayıs 1877) Şûrâ-yı Devlet azası, Zilka'de 1295'de (Kasım 1878) Konya iskân-ı muhâcirîn memuru oldu. 1303'de (1885/86) orada vefat etti. "İngiliz Ali Bey" diye meşhur olmuştur. O dili çok iyi bilirdi. (III. 579)

Ali Rızâ Bey Niyâzî Mehmed Paşa'nın(→) oğludur. Tercüme odası halifelerinden olup Bîcan Paşa'ya damad olmuştu. Muharrem 1305'de (Eylül-Ekim 1887) sevda hastalığından vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. (IV. 597)

Ali Rızâ Bey Mutasarrıf olup Isparta'dan azledilerek Zilka'de 1306'da (Temmuz 1889) vefat etmiştir. (III. 580)

Ali Rızâ Bey İşkodralı Mustafa Paşa'nın küçük oğludur. Mektûbî-i sadr-ı âlî kalemine devam ile Zilhicce 1283'de (Nisan 1867) Mehmed Ali Paşa'nın kızı Hayriye Hanım Sultan ile evlenmiş ve âmedî hulefası ve sonra Şura-yı Devlet azası olmuş ve orada pek çok seneler kalıp bâlâ olmuştu. 4 Rebiyülâhir 1316'da (22 Ağustos 1898) vefat etti. Fâtih Camii'ne defnedildi. Değerli kitapları toplamaya meraklı, liyâkatli ve hamiyetli bir zat idi. Yaşı 60'a yakındı. (IV. 865)

Ali Rızâ Bey (Hacı) Eski askerlerden olup miralay olmuştu. 1294'de (1877) Zağra'da harpde şehid oldu. (III. 575)

Ali Rızâ Bey (Hekimzâde) İsmail Ziyâî Bey'in evlâdındandır. Müderris, 1216'da (1801/02) Üsküdar, Rebiyülâhir 1226'da (Mayıs 1811) Bursa mollası, Zilka'de 1231'de (Ekim 1816) Mekke pâyesi, Ramazan 1236'da

(Haziran 1821) İstanbul pâyesi, 1242'de (1826/27) Anadolu pâyesi, 1243'de (1827/28) Anadolu kazaskeri olup 1251'de (1835) Rumeli pâyesi oldu. 10 Cemaziyelevvel 1251'de (3 Eylül 1835) vefat etti. Dedesinin türbesine defnedildi. Oğlu Mustafa Kâmil Bey 1271'de (1854/55) vefat etti. Diğer oğulları Hüseyin Hüsnî Bey ve Mehmed Sâbit Bey'dir. (III. 565)

Ali Rızâ Bey (Mısırlı) Firarî İsmail Paşa'nın oğludur. 1235'de (1819/20) mimarbaşı olup azilden sonra 1239'da (1823/24) lağımcıbaşı oldu. Sonra unvan değişikliği ile ebniye-i hassa müdürü oldu. 1 Cemâziyelahir 1253'de (2 Eylül 1837) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (III. 565)

Ali Rızâ Bey (Osman Kethüdâzâde) Müderris, molla olup 2 Cemaziyelâhir 1255'de (13 Ağustos 1839) vefat etmiştir. (III. 566; I. 365)

Ali Rızâ Bey (Silahdarzâde) Silahdar Halil Paşa'nın evlâdındandır. Müderris, 1237'de (1821/22) İzmir mollası, sonra ilerleyerek 1246'da (1830/31) Mekke mollası oldu. Orada vefat etmiştir. (III. 564)

Ali Rızâ Efendi Âgâh Mehmed Emin Efendi'nin kardeşi olup hâcegândan ve ricâlden olmuştur. 1 Cemaziyelevvel 1198'de (23 Mart 1784) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 548)

Ali Rızâ Efendi Maliyeden yetişip muhasebeci ve defterdar olmuş ve Suriye defterdarlığından azledilmiş olarak 1305'de (1887/88) vefat etmiştir. Topkapı'da, kapıcıbaşılardan su mübayaacısı Yeğen Hüseyin Ağa'nın akrabasından olup 1260'da (1844) vefat eden eshâm mümeyyizi Hâfız Ömer Efendi'nin yanına defnedilmiştir. İhtimal ki, babası veya dedesidir. (III. 579/80)

Ali Rızâ Efendi Müderris ve Fetvâhane'de müsevvid idi. 28 Cemaziyelevvel 1278'de (1 Aralık 1861) vefat etti. Kilise Camii'nde medfundur. (III. 571)

Ali Rızâ Efendi Mustafa Nurî Efendi'nin(→) oğludur. Kadı iken Halvetî olarak 15 Receb 1283'de (23 Kasım 1866) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (I. 272)

Ali Rızâ Efendi Bâb Mahkemesi kâtibi olup 1283'de (1866/67) 105 yaşında vefat etmiştir. Mustafa Paşa Tekkesi karşısında medfundur. (III. 571)

Ali Rızâ Efendi Ankaralıdır. Şehzâdelere Arapça muallimi olup müderris olmuştu. Şevvâl 1300'de (Ağustos 1883) vefat edip Çamlıca'da Selâmi Tekkesi'ne defnedildi. (III. 577)

Ali Rızâ Efendi (Arabzâde) Abdurrahman Bâhir Efendi'nin(→) oğludur. Yenişehir mollası olarak Rebiyülâhir 1184'de (Ağustos 1770) vefat etti. Babasının yanında medfundur. (III. 320; III. 544)

Ali Rızâ Efendi (Baltacızâde) Baltacızâde Emin Mehmed Efendi'nin(→) torunu, Emin Efendi'nin oğludur. Mevâlîden olup 1263'de (1847) Erzurum mollası olup vefat etmiştir. (III. 569; I. 415)

Ali Rızâ Efendi (Derviş) Adliye mesleğinde yetişip Edirne adliye müdürü ve istinâf reisi olup Ramazan 1301'de (Temmuz 1884) vefat etti. Üsküdar'a defnedildi. (III. 579)

Ali Rızâ Efendi (Hacı) Yozgatlıdır. Mekteb-i İ'dâdîye-i Harbiye Arapça hocası ve müderristi. Yükselerek Galata mollası, sonra Manisa ve Medine nâibi ve Mekke pâyesi olup 8 Receb

1304'de (2 Nisan 1887) vefat etti. Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnedildi. Fâzıldı. (III. 579)

Ali Rızâ Efendi (Hâfız) Babakalelidir. Müderris, 1281'de (1864/65) Sofya mollası, sonra bilâd-ı hamse mollası ve sonra Mekke pâyesi olup bu senelerde (1870'ler) vefat eylemiştir. Fâzıl ve âlimdi. (III. 574)

Ali Rızâ Efendi (Hammamîzâde) Râşid Efendi'nin oğludur. Müderris, 1263'de (1847) Haleb, Şa'bân 1269'da (Mayıs 1853) Şam, 1271'de (1854/55) Mekke mollası, Muharrem 1277'de (Temmuz-Ağustos 1860) İstanbul pâyesi, Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) Anadolu pâyesi ve Meclis-i Tedkikat-ı Şer'îye azası oldu. 2 Ramazan 1289'da (3 Kasım 1872) Bebek'teki sâhilhanesine hırsızlar girerek biçareyi şehid eylediler. Emir Buharî'de medfundur. Âlim ve eli sıkıydı. (III. 572)

Ali Rızâ Efendi (Kıbrısîzâde) Ârif Efendi'nin oğludur. Müderris ve Sofya mollası olup 11 Şevvâl 1274'de (25 Mayıs 1858) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 570)

Ali Rızâ Efendi (Küçük) Maliyeden yetişip hâcegândan olmuştur. Bir aralık mektûbî-i defterî olup 1197'de (1783) azledildi. 1199'da (1785) maliye tezkirecisi ve 1202'de (1787/88) cizye muhasebecisi, sonra Anadolu muhasebecisi vekili olup Şa'bân 1205'de (Nisan 1791) rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı olup 1206'da (1791/92) ayrıldı. 1207'de (1792/93) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (III. 550)

Ali Rızâ Efendi (Mektûbîzâde) Dürrîzâde Hacı Mustafa Efendi'nin mektupçusu Abdürrahim Efendi'nin oğludur. Müderris, molla ve Muharrem 1226'da (Şubat 1811) İstanbul pâyesi oldu. 1226'da (1811) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Oğlu Şemseddin Efendi'dir. (III. 555)

Ali Rızâ Efendi (Mihterzâde) Yükselerek dârüssaâde yazıcısı olup servet sâhibi oldu. 1154'de (1741) Haremeyn muhasebecisi olup 1164'de (1751) azlinin dördüncü günü ruznâme-i evvel ve ardından defter emini oldu. Cemaziyelevvel 1165'de (Mart-Nisan 1752) vefat etmiş ve Atik Ali Paşa kabristanına defnolunmuştur. Tekerlek Camii'ni yeniden yaptırmıştır. (III. 537)

Ali Rızâ Mehmed Paşa İstanbulludur. 1218'de (1803/04) Enderûn'a çerağ olunmuştur. 1241'de (1825/26) askerliğe girip nefer, çavuş, sancakdar olduktan sonra 1242'de (1826/27) imtihan ile süvari kaymakamı olup muharebede bulundu. Sonra miralaylıkla Bağdad'a memur olup 1254'de (1838/39) oradan dönerek mîrlivâ oldu. 1256'da (1840) Harput'a gitti. 1257'de (1841) Dâr-ı Şûrâ üyesi ve 1259'da (1843) Dersaâdet Ordusu erkânından oldu. 1260'da (1844) kiğalık ıslahatına memur olup 1262'de (1846) Bedirhan Bey tahkikine gitti. 1264'de (1848) ferik olup redif kumandanı oldu. Şa'bân 1266'da (Haziran 1850) vezirlikle Şehrizor valisi ve Ramazan'da (Temmuz) Vidin valisi olup Zilhicce 1267'de (Ekim 1851) azledildi. Safer 1268'de (Aralık 1851) Yanya valisi olup 1269'da (1853) azledildi. Safer 1270'de (Kasım 1853) Sofya kumandanı olup ardından Üsküp valisi, Cemaziyelevvel'de (Şubat 1854) Tırhala valisi ve Receb 1271'de (Mart-Nisan 1855) Ankara valisi olup Cemaziyelevvel 1274'de (Aralık 1857/

Ocak 1858) azledildi. Şevvâl 1275'de (Mayıs 1857) Diyarbekir valisi, Şa'bân 1279'da (Ocak-Şubat 1863) Adana valisi oldu. Şa'bân (?)'de ayrılıp 20 gün sonra Sivas valisi oldu. 3 Safer 1283'de (17 Haziran 1866) azledilip emekli oldu. Muharrem 1294'de (Ocak-Şubat 1877) vefat eylemiştir. Sâlih ve iffetliydi. (III. 574)

Ali Rızâ Paşa Usturumcalıdır. Yükselerek kapıcıbaşı ve silahdar ağası oldu. Sonra Galata nâzırı olup 1245'de (1829/30) İstanköy muhafızı ve mîrimîran oldu. Sonra Ankara mutasarrıfı ve daha sonra da kapıcıbaşı oldu. 1248'de (1832/33) vefat ederek Edirnekapı'ya defnedilmiştir. Oğlu Sa'dullah Cemilî Bey'dir. (III. 564)

Ali Rızâ Paşa Trabzonludur. Lâz Ahmed Paşa'nın akrabasından olup Manisa müsellimi, sonra İzmir gümrükçüsü ve azilden sonra Menemen voyvodası oldu. 1244'de (1828/29) ıstabl-ı âmire pâyesiyle Haleb valisi Raûf Paşa'ya kethüdâ oldu. 1245'de (1829/30) vezirlikle Haleb valisi oldu. 1246'da (1830/31) Diyarbekir valisi oldu. Bağdad'a memur olup Dâvud Paşa'yı oradan çıkararak devlete hizmet etti ve Bağdad valisi oldu. 1253'de (1837/38) ilâveten Şehrizor valisi olup 1256'da (1840) ek olarak Cidde valisi oldu. Rebiyülevvel 1258'de (Nisan 1842) Şam valisi olup Zilka'de 1261'de (Kasım 1845) ayrılmıştır. Ramazan 1262'de (Eylül 1846) vefat eylemiştir. Akıllı, şair, kâmil, tedbirli, gayretliydi. Bağdad'ı kölemen idaresinden kurtarmak gibi unutulmaz bir hizmette bulunmuştur. Şam'da Hz. Bilâl-i Habeşî'ye kabir arkadaşı oldu. Damadı İzzet Ahmed Paşa'dır. (III. 568/69)

Ali Rızâ Paşa Askerlikten yetişme olup Hassa Meclisi azası ve sonra Rumeli Ordusu mîrlivâsı oldu. 1269'da (1852/53) emekli olmuş ve sonra vefat etmiştir. (III. 569/70)

Ali Rızâ Paşa Mühendishane hocalarından olup mîrlivâ ve 1255'de (1839) Hassa Dar-ı Şûrâsı reisi oldu. 1256'da (1840) azledilip sonra ferik oldu. Bir aralık Meclis-i Bahriye reisi oldu. 1264'de (1848) Anadolu Ordusu reisi oldu. Sonra azille erkânından oldu. Harp çıkınca Bâyezid tarafına gidip başarılı olamayınca Receb 1271'de (Mart-Nisan 1855) muhâkeme sonucu rütbesi kaldırıldı. Affedildikten sonra mîrimîranlıkla mutasarrıflığa gönderildi. Bu suretle vefat eylemiştir. (III. 571)

Ali Rızâ Paşa 1235'de (1819/20) doğup 1242'de (1826/27) askere girmiş ve 1283'de (1866/67) livâ olmuştur. Daha sonra vefat etti. (III. 573)

Ali Rızâ Paşa Cezâyirli Hamdan Efendi'nin oğludur. Mustafa Reşid Paşa'nın yardımıyla Paris'te askerî eğitim görüp dönerek Tophane'ye zâbit oldu. Az vakitte livâ olup Akdeniz Boğazı'na gidip dönüşünde ihtiyat alayına mîrlivâ oldu. Sonra ferik olup Rebiyülevvel 1281'de (Ağustos 1864) Belgrad muhafızı oldu. Zilka'de 1283'de (Mart 1867) döndü. Safer 1284'de (Haziran 1867) vezirlikle Tarblusgarp valisi, Muharrem 1287'de (Nisan 1870) Bursa valisi ve Receb 1288 sonlarında (Ekim 1871) tophane mühimmat nâzırı, 7 Ramazan 1288'de (20 Kasım 1871) 2. Ordu müşiri ve 8 Safer 1289'da (17 Nisan 1872) Şûrâ-yı Devlet azası, Cemaziyelâhir 1291'de (Temmuz-Ağustos 1874) Tanzimat-ı Askerî azası, Zilhicce 1291'de (Ocak

1895) ikinci defa Bursa valisi, Cemaziyelâhir 1292'de (Temmuz 1875) Hersek valisi, Rebiyülâhir 1293'de (Mayıs 1876) üçüncü defa Bursa valisi olup kısa süre sonra azledilmiş ve Şevvâl 1293'de (Ekim-Kasım 1876) vefat eylemiştir. Dil bilir, güçlü, zekiydi. Oğlu yâver-i harb Mehmed Bey, Trablus'da vefat etmiştir. Damadı livâ Osman Bey'dir. (III. 573/74)

Ali Rızâ Paşa Yükselip livâ ve ferik oldu. 1304'de (1886/87) Harput'ta vefat etmiştir. (III. 579)

Ali Ruhî Bey Hacı Darbaz Ağazâde Veysî Paşa'nın(→) küçük oğludur. Zekî ve nadir yetişir şairlerden olup tezkire-i şuara hazırlama emelindeydi. Seyahat arzusuyla Ertuğrul gemisiyle Japonya'ya giderek 1308'de (1890/91) Osman Paşa'ya ahiret yoldaşı olmuştur. (II. 422; IV. 620)

Ali Ruhî Efendi Yükselerek Kıbrıs muhassılı olup 1245'de (1829/30) azledildi. 1 Ramazan 1246'da (13 Şubat 1831) vefat etti. Eyüp'e defnedilmiştir. Oğlu Mehmed Abdülhamid Bey'dir(→). (III. 562/63)

Ali Safvet Efendi Şeyhdir. 1245'de (1829/30) vefat eyleyip Eyüp'e defnedilmiştir. (III. 563)

Ali Sâib Paşa Kayseri'ye bağlı Talaslıdır. 1256'da (1840) Mekteb-i Harbiye'ye girip erkân-ı harp olarak çıkmış ve terfi ederek miralay, 1284'de (1867/68) livâ ve 1286'da (1869/70) ferik olmuştur. Dâr-ı Şûrâ azalığında bulunup Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) bir müddet Dâr-ı Şûrâ reisi ve sonra Vidin kumandanı ve Şa'bân 1289'da (Ekim 1872) zabtiye nâzırı olup 25 gün sonra azledildi. Muharrem 1290'da (Mart 1873) İşkodra valisi ve 29 Rebiyülevvel 1290'da (27 Mayıs 1873) tophane nâzırı ve 5 Cemâziyelahir'de (1 Temmuz) vezir rütbesiyle 3. Ordu müşiri ve Cemaziyelevvel 1291'de (Haziran-Temmuz 1874) ilâveten Manastır valisi, 3 Zilka'de 1291'de (12 Aralık 1874) serasker kaymakamı ve 19 Rebiyülevvel 1292'de (25 Nisan 1875) serasker olmuştur. 24 Receb 1292'de (26 Ağustos 1875) tophane müşiri olup 4-5 günde azledildi. 19 Şa'bân'da (20 Eylül) ikinci defa 3. Ordu müşiri ve Manastır valisi oldu. Cemaziyelâhir 1293'de (Temmuz 1876) azledilerek Niş kumandanı olup 4 Rebiyülevvel 1294'de (19 Mart 1877) 3. Ordu müşiri, İşkodra ve Niş kumandanı olmuştur. 7 Safer 1296'da (31 Ocak 1879) ikinci defa tophane müşiri olup 11 Zilhicce 1302'de (21 Eylül 1885) ikinci defa serasker olmuştur. 15 Muharrem 1309'da (21 Ağustos 1891) kalp hastalığından aniden vefat eylemiştir. Sultan Mahmud Türbesi bahçesine defolundu. Bilgili ve iyi bir idareci, yumuşak huylu ve mücâhiddi. Tarlabaşı'nda bir cami ve hayrât yaptı. İşkodra'dan İstanbul'a gelirken haremiyle oğullarından biri ve zevcesi boğulmuşlardır. Oğulları Sa'dî Paşa, yâver-i harbdir. (III. 581/82)

Ali Said Paşa Mîrimîrandan olup 1210'da (1795/96) İçel mutasarrıfı oldu. Daha sonra vefat etti. (III. 552)

Ali Sârim Paşa Askerlikten yetişip mîrlivâ olmuştu. 23 Cemaziyelâhir 1308'de (3 Şubat 1891) vefat etmiştir. Eyüp'de defnedildi. Yaşı 80'e yakındı. (III. 581)

Ali Sâtı' Efendi (İlmî damadı) İlmî Ahmed Efendi'nin damadı olmakla şöhret aldı. Mekke payelilerden Ke-

zûbî biraderzâdesi Mustafa Efendi'nin oğlu olup 1101'de (1689/90) doğdu. 1139'da (1726/27) müderris, sonra Galata mollası, 1171'de (1757/58) Mısır mollası, 1185'de (1771/72) Mekke pâyesi ve o sene İstanbul kadısı, 1191'de (1777) Anadolu kazaskeri olup 1192'de (1778) azledildi. 7 Muharrem 1194'de (14 Ocak 1780) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Oğulları Şuayb Efendi(→) ile Nedim İbrahim Efendi'dir(→). (III. 546)

Ali Sâtı' Efendi (Zilelizâde) Hacı Es'ad Mahmud Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup Şevvâl 1254'de (Ocak 1839) Edirne mollası oldu. Sonra Mekke pâyesi olup 13 Rebiyülevvel 1258'de (24 Nisan 1842) vefat etmiştir. Sudûrdan Mehmed Kadrî Bey'in babasıdır. Eyüp'de medfundur. *Hadîkatü'l-Cevâmî*'ye zeyl yazmıştır. Torunu Ali Sâtı' Bey'dir(→). (III. 567)

Ali Sâtı' Bey (Zilelizâde) Ali Sâtı' Efendi'nin(→) torunudur. Müderris olup Rebiyülevvel 1294'de (Mart-Nisan 1877) vefat etmiştir. Eyüp'de dedesinin yanında medfundur. (III. 567)

Ali Satı'zâde *bak.* Kadrî Mehmed Bey; Nedim İbrahim Efendi; Şuayb Efendi

Ali Sedid Efendi Müderris, Eyüp mollası olup Zilka'de 1199'da (Eylül 1785) vefat etti. Bahariye'de medfundur. (III. 548)

Ali Seyyid Emir Nasûh'un halifesidir. Muallimzâde olup Bursa'da Zeynîler Tekkesi şeyhi olarak 938'de (1531/32) vefat etti. (III. 496)

Ali Seyyid b. Meymûn (Endülüsî) İbn Arafe ile Şeyh Debbas'ın mürididir. Şam'dan Bursa'ya gelip sonra yine Şam'a gitti. Kimseden bir şey almazken 20 adamı beslerdi. Soyu Hz. Hasan'a ulaşır. 971'de (1563/64) vefat eyledi. (III. 495)

Ali Şah Efendi Nakkaş Kasım Bey'in oğludur. Bu sebepten Babanakkaş'da oturdu. Öğrenimden sonra İbn Vefa, Emir Buharî ve Sünbül Sinan'a hizmet edip nakşibendî oldu. 15 akçe ile Ayasofya'da ve mescidlerde vaaz ve ders verirdi. Yaşı 65'e varınca da bu âdeti terk etmedi. Sonra zaaf gelmekle hacca gidip 960'da (1553) vefat etti. Yaşı 80'i geçmiş, Anadolu şeyhlerinin dayanağı, fukaraperverdi. Uzun boylu, zayıf, seyrek sakallı olup 40 sene sabah namazını Ayasofya'da kıldı. Kitaplarını vakfedip hâfız-ı kütüb tayin eyledi. (III. 498)

Ali Şâkiri Efendi (Ferâizîzâde) Müderris ve kadı olup 1178'de (1764/65) vefat eyledi. Duvardibi'nde medfundur. (III. 541)

Ali Şefik Bey İstanbul pâyeli Ağrıbozlu İsmail Bey'in oğludur. Bâbıâlî'de kaleme devam ile Şûrâ-yı Devlet'te kâtip muavini ve evrak müdürü olduktan sonra Cemaziyelevvel 1286'da (Ağustos 1869) Şûrâ-yı Devlet azası, Zilka'de 1288'de (Ocak 1872) Islahat Komisyonu azası, 1289'da (1872) yine Şûrâ azası, 1293'de (1976) Tırnova tahkik reisi ve o sene Recebinde (Temmuz-Ağustos) yine Şûrâ azası ve sonra bâlâ rütbesiyle muhâkemat reisi oldu. 14 Cemaziyelevvel 1301'de (12 Mart 1884) vefat eyledi. Merkezefendi'de medfundur. Münşî, tedbirli, cömert, akıllıydı. Önce vükelâdan Ârif Paşa'nın kızı ve sonra Yâsincizâde Râgıb Efendi'nin torunuyla evlenmiş, evvelkinden Zor mutasarrıfı Zühdî Beyefendi ve ikincisinden âmedî halifelerinden Safî Bey doğmuştur. (III. 577/78; IV. 901)

Ali Şefik Paşa Trabzonludur. Lâz Ahmed Paşa'nın kethüdâsı olduğundan onun yardımıyla hâcegândan olarak Gümüşhane emini oldu. 1236'da (1820/21) mîrimîranlıkla Akdeniz Boğazı muhafızı oldu. 1242'de (1826/27) Varna muhafızı ve sonra Hamid mutasarrıfı oldu. 1244'de (1828/29) azilden sonra Köstendil, 1245'de (1829/30) Hamid ve sonra Alâiye mutasarrıfı ve Silivri muhafızı, sonra Kayseri mutasarrıfı oldu. 1246'da (1830/31) vezirlikle Erzurum valisi olup o sene azledildi ve hemşehrisi Lâz Ali Paşa ile Bağdad'a harbe memur olup sonra Amasya'da oturma emrini aldı. Unutulmuş bir halde iken Rebiyülevvel 1258'de (Nisan 1842) Bolu valisi olup 1259'da (1843) azledilmiş ve bir müddet sonra vefat etmiştir. (III. 568)

Ali Şîr Bey Germiyan Bey'in oğludur. Babasının vefatında Kütahya beyi oldu. Etrafa gazalar edip topraklarını genişletti. Osman Gazi devrinde (1299-1326) yaşadı. *Zahîretü'l-Mülûk* bunun eseridir. (III. 492)

Ali Şîr Dede Molla Fenarî'nin [v.834 (1431)] ahbabındandır. Bursa'ya su akıttı. Orada medfundur. (III. 493)

Ali Şükrî Efendi (Hâfız) (Gömeçoğlu) Süleyman Bey'in oğludur. Katar şeyhliğinden yetişerek Ayasofya şeyhi olmuştur. 10 Şevvâl 1306'da (9 Haziran 1889) vefat edip Eyüp'e defnedildi. 80 yaşında Nakşibendî bir pîrdi. (III. 580)

Ali Tâhir Efendi Hassa saraçbaşısı olup Zilhicce 1226'da (Aralık 1811/Ocak 1812) vefat etti ve Kadıköy'e defnedildi. (III. 555)

Ali Tevfik Efendi (Recaîzâde) Bâbiâliden yetişerek 1241'de (1825/26) hâcegân rütbesiyle gurebâ-yı yesâr kâtibi oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 562)

Ali Tur Bey (Malkoçoğlu) Ali Bey'in(→) küçük kardeşidir. I. Selim'in (Yavuz) sâdık adamlarından olup yanından ayrılmazdı. Tahta çıkınca Silistre valisi oldu. 920'de (1514) kardeşiyle birlikte Çaldıran Savaşında şehid oldu. (III. 495)

Ali Tûsî Acem ulemâsındandır. Şeyh Ubeydullah'ın müridi olup bütün ilimlere vâkıf oldu. II. Murad devrinde Anadolu'ya (1421-1451) gelip bir köy verildi ki, "Müderris Köyü" denir. II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) İran'a döndü. Anadolu'da ulemâya olan saygıyı görmekle İran'a dönüşüne üzülürdü. 887'de (1482) vefat etti. *Tehâfüt-i Felâsife* bunun eseridir. (III. 494)

Ali Ulyâ Efendi Bâbıâlî'den yetişip 1022'de (1613) reisülküttab oldu. 1023'de (1614) azledildi ve sonra vefat etti. (III. 508)

Ali Vâhid Efendi Piyâlepaşalıdır. Muabbir ve Kadirî olup ün kazanarak Akarca'da Muabbir Tekkesi şeyhi ve Kadirîhane şeyh vekili olmuştur. 1177'de (1763/64) vefat eyledi. (III. 541)

Ali Vasfî Efendi Enderûn hocası olup 1253 de (1837/38) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. Meşhur hattatdır. (III. 565)

Ali Yâr Efendi Sivaslıdır. Müderris olup Şa'bân 1062'de (Temmuz 1652) vefat etti. (III. 513)

Ali Yâver Paşa Musulludur. Yükselerek mîrimîran oldu ve kaymakamlıklarda bulunup Rebiyülâhir 1278'de (Ekim 1861) Rumeli pâyesiyle Yemen

mutasarrıfı oldu. Azilden sonra yine taşraya gönderilip Şevvâl 1284'de (Şubat 1868) Muş mutasarrıflığında vefat eyledi. İşbilirdi. Oğlu, İsmail Hakkı Paşa ile Ziver Paşa'dır. (III. 571)

Ali Zekî Efendi Bosnalıdır. Çatalcalı Ali Paşa'nın ["Efendi" olmalı] kethüdâsı olup Haremeyn mukataacısı oldu. Başka görevlerde bulunduktan sonra 1123'de (1711) vefat eylemiştir. Uzun yaşayanlardandı. Muamma ve tarih düşürmekte eşsiz olup Arapça ve Farsça bilirdi. *Tuhfe-i Şahidî* şerhi vardır. (III. 527)

Ali Zülfikâr Bey Salbaş Ahmed Paşa'nın oğludur. Yetişerek hâcegândan oldu. 21 Cemaziyelâhir 1243'de (19 Ocak 1828) vefat edip Küçük Ayasofya'ya defnedildi. (III. 561)

Âlim Efendi (Çirecizâde) Mevâlîden Hüsnî Efendi'nin oğludur. Müderris, Haleb mollası oldu. 1158'de (1745) vefat etti. Şair ve kâtiptir. (III. 289) [II.148'de babasının adı "Hasan" olarak geçmektedir.]

Âlim Paşa Taşra memurlarının eskilerinden olup kapıcıbaşı ve ıstabl-ı âmire pâyesi ve mîrimîran olarak kaymakam ve mutasarrıf olup 40 seneden fazla taşralarda bulunmuş ve Ramazan 1306'da (Mayıs1889) vefat eylemiştir. (III. 289)

Aliş Paşa Edirne'de hamamcı iken Ağa Hüseyin Paşa ile Sâmîmi dostluk kurmuştu. Cesur olduğundan başıbozuk sergerdesi oldu. 1224'de (1809) Rusya muharebesinde mîrimîranlık ile Hamid sancağı verildi. Aydos seraskeri olup Rebiyülâhir 1244'de (Ekim 1828) vezirlikle ordu çarhacısı oldu. Muharrem 1245'de (Temmuz 1829) Edirne valisi ve seraskeri olup ardından Karahisar-ı Sâhib ve Menteşe mutasarrıfı ve 1247'de (1831/32) Konya valisi oldu. Ramazan'da (Şubat 1832) Mısır Ordusuna memur oldu. Muharrem 1248'de (Haziran 1832) cerde başbuğu ve Trablusşam mutasarrıfı oldu. Sonra vezirliği kaldırıldı, Gelibolu'da, sonra Zağra-i Atik'de oturdu. 1268 (1852) yılından sonra vefat etti. (III. 582)

Aliş Paşa Silistre kaymakamı İbrahim Paşa'nın oğlu olup mîriümerâ ve mîrimîran olmuştu. İstanbul'da iken 25 Şevvâl 1313'de (7 Nisan 1896) vefat eyledi. Doğru idi. (IV. 864)

Alizâde *bak.* Âsaf Mustafa Efendi; Emin Mehmed Ağa; Mustafa Efendi; Nureddin Mehmed Efendi; Zeynelâbidîn Efendi (Eftas)

Alizâde III. Mustafa devri (1757-1774) âlimlerinden Erzincanlı Ali Efendi oğullarıdır ki, şeyhülislâm ve kazasker olanları vardır. (IV. 699)

Allâme *bak.* Mehmed Efendi; Mustafa Efendi (Hafız)

Allâme Şeyhi *bak.* Mehmed Efendi

Allâmek *bak.* Mehmed Efendi

Allâmezâde *bak.* Abdullah Efendi

Alp Giray Devlet Giray Han'ın oğludur. Mehmed Giray ve İslâm Giray'a kalgay olmuştur. İslâm Giray'in hanlığının üçüncü ayında firar eyledi. Sonra Saâdet Giray'ın yanında harbe memur olup galip geldi. Makamında kalıp Gazi Giray, Kırım hanı olunca azledilmiştir. İstanbul'a gelip 1010'da (1698/99) vefat etti. (I. 394)

Altıncı *bak.* Mustafa Ağa

Altıparmak *bak.* Abdullah Efendi; Abdülfettâh Efendi; İbrahim Efendi; Mehmed Efendi

Altıparmakzâde *bak.* Abdülaziz Efendi; Abdülbaki Efendi; Feyzullah Efendi

Altıparmakzâde Abdülfettâh efendi ve oğulları böyle tanınmışlardır. zâdegânlıkları uzun sürmedi. (IV. 682)

Altıpoğaça *bak.* Ahmed Paşa; Mahmud Efendi

Altuncuk *bak.* Mehmed Ağa

Altuncuzâde *bak.* Abdullah Efendi; Said Mehmed Efendi

Altuncuzâde II. Mehmed'in (Fâtih) hizmetinde bulunmuş, zâhid, kurrâ ve usta bir tabiptir. O devirde (1451-1481) vefat eyledi. (I. 395)

Altunizâde *bak.* İsmail Paşa

Alûsizâde *bak.* Mahmud Efendi

Alyanak *bak.* Ali Efendi; Mustafa Paşa

Alyanakzâde *bak.* Mehmed Paşa

A'ma *bak.* Hüseyin Efendi; Nâmî Ca'fer

A'ma Kasımzâde *bak.* Mehmed Efendi

Amasyalızâde *bak.* Ali Efendi

Amcazâde *bak.* Hüseyin Paşa

Âmedci *bak.* Abdullah Efendi

Âmedî *bak.* Süleyman Efendi

Âmidî *bak.* Ömer Efendi

Âmidî Molla *bak.* Ali Efendi

Âmir Mehmed Efendi (Arabzâde) Hamdullah Efendi'nin oğludur. Müderris, Zilka'de 1255'de (Ocak 1840) İzmir mollası, sonra bilâd-ı hamse ve Mekke pâyesi ve Safer 1266'da (Aralık 1849/Ocak 1850) İstanbul pâyesi ve Zilka'de 1276'da (Haziran 1860) Anadolu kazaskeri olup Cemaziyelâhir 1280'de (Kasım 1863) Rumeli pâyesi oldu. Muharrem 1286'da (Nisan 1869) Rumeli kazaskeri oldu. 1288'de (1871) vefat edip Hüdâî Tekkesi'ne defnedildi. Asâlet ve servet sâhibiydi. (III. 292)

Âmir Ömer Bey İstanbul'da doğup Defterhane'de kâtip oldu. Sonra âmedî kalemine girip 1222'de (1807) Divân-ı Hümâyûn âmedcisi ve vak'anüvis olup 1223'de (1808) tezkireci oldu. 1224'de (1809) silahdar kâtibi ve 1225'de (1810) tezkire-i sânî, 1227'de (1812) ikinci defa maliye tezkirecisi oldu. 1230'da (1815) vefat etti. Kâtip, şairdir. (III. 292)

Ammar (Köprülüzâde) 1172'de (1758/59) vefat eylemiştir. (III. 583)

Ammar Mustafa Bey Resmî Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Kalemden yetişip hâcegânından olmuş ve gençliğinde 1185'de (1771/72) haslar mukataacısı olup 1192'de (1778) vefat ederek Üsküdar'a defnedilmiştir. (III. 583; II. 381)

Ammarzâde *bak.* Mehmed Paşa

Amrî Abdülkerim Efendi Meşhur şairlerden olup 1020'de (1611) vefat etti. *Divan*'ı vardır. (III. 605)

Amrî Ömer Bey Sadrazam Nasûh Paşa'nın oğludur. Kardeşi Hüseyin Paşa'nın suç işlemesinde gazaba uğrayıp mevkuf olduysa da aftan sonra kapıcıbaşı olmuştur. Sonra Uyvar seferinde nişancı oldu. Azilden sonra 1086'da (1675) vefat etti. Âlim, şairdi. (III. 587)

Anber Ağa Padişah musâhiplerinden olup III. Murad devrinde (1574-1595) vefat eyledi. Divanyolu'nda bir sebili vardır. (III. 606)

Anber Ağa Hadımlardandır. Sarayda musâhip olup Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) idam edildi. (III. 606)

Anber Ağa Saray ağalarından olup 1222'de (1807) şeyhülharem oldu. Şevvâl 1227'de (Ekim 1812) ayrılıp sonra vefat etti. (III. 606)

Anber Mehmed Ağa Padişah musâhibi ve hazinedar ve 1125'de (1713) dârüssaâde ağası olmuştur. 1129'da (1717) azlolunup Mısır'a gönderilmiş ve orada vefat eylemiştir. (III. 606)

Anber Mehmed Ağa Lala-i sultanî iken 1223'de (1808) II. Mahmud'un tahta çıkışıyla hazinedar-ı şehriyârî oldu. 28 Şevvâl 1223'de (24 Ekim 1813) dârüssaâde ağası oldu. 9 Şevvâl 1230'da (14 Eylül 1815) azledilerek Şam'a gönderildi. 1238'de (1822/23) şeyhülharem olup 1242 (1826/27) yılından sonra vefat eylemiştir. Sâdık ve doğru idi. (III. 606)

Anber Mustafa Ağa Enderûn'da yetişerek rikâbdar-ı şehriyârî olmuştu. Köprülü Mehmed Paşa'nın nüfuzuna karşı durmakla Cemaziyelâhir 1067'de (Mart-Nisan 1657) kapıcıbaşılıkla çıkarıldı. Bu senelerde vefat etmiştir. (IV. 395)

Andelibî (Hafız) İstanbulludur. III. Mehmed devri (1595-1603) şairlerindendir. (III. 606)

Andelibî Çelebi Kastamonuludur. İmam olup III. Mehmed devri (1595-1603) şairlerindendir. (III. 606)

Ânî Fatma Hanım Hasancan'ın soyundandır. Emir Ağa adında birine zevce olmuş ve 1122'de (1710) vefat eylemiştir. Şairdir. Oğlu mevâlîden Mehmed Efendi'dir. (I. 442)

Ankâ Hüseyin Molla Şirazlıdır. 1023'de (1614) vefat etti. Türkçe ve Farsça'da şairdir. (III. 606)

Ankâ Süleyman Efendi Şamlıdır. İstanbul'a gelip 1225'de (1810) vefat etti. Şairdir. (III. 606)

Ankaravî *bak.* Mehmed Efendi

Ankaravîzâde *bak.* Hasan Efendi

Ankaravîzâde IV. Mehmed devri (1648-1687) âlimlerinden sudûrdan Es'ad Efendi damadıdır ki, yarım asır kadar sürmüştür. (IV. 683)

Ankebut *bak.* Ahmed Paşa

Antakyalızâde *bak.* Nâilî Abdullah Efendi

Arab *bak.* Ahmed Paşa; Ali Paşa; Hasan Paşa; Mahmud Efendi; Mehmed Paşa; Mehmed Paşa; Mûsâ Paşa; Ömer Paşa; Receb Paşa; Sâlih Paşa; Süleyman Efendi

Arab Alizâde *bak.* Sâmî Mehmed Efendi; Ziyâeddin Abdürrahim Efendi

Arab Çelebi *bak.* Şemseddin Ahmed Efendi

Arab Hekim Arab diyarından Anadolu'ya gelip Üsküp'de bulunan Emir İsâ Bey'e yakınlaştı. Sonra İstanbul'a gelip saraya tabip oldu. 890'da (1485) vefat eylemiştir. Garipleri korurdu. (III. 453)

Arab İmamzâde *bak.* Hasan Efendi

Arab Memi *bak.* Siyahî

Arab Oklu *bak.* Mustafa Ağa

Arab Şeyh Selânik'de yerleşerek ömrünü tamamlamış bir pîrdi. 1030'da (1621) vefat etti. Ermiş sayılanlardandır. (III. 453)

Arab Tezkireci *bak.* Mehmed Efendi

Arab Yahyâzâde *bak.* Reşid Mehmed Efendi

Arabacı *bak.* Ali Paşa

Arabacıbaşı II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) kağnıbaşı idi. "Kağnı bir nevi arabadır." Bugünkü Kağnı Mescidi bunun binasıdır. (III. 453)

Arabacıbaşızâde *bak.* Ârif Ağa (Hacı)

Arabacızâde *bak.* İbrahim Nesim Efendi

Arabzâde *bak.* Abdullah Efendi; Abdülvehhâb Efendi; Ahmed Ağa; Ali Rızâ Efendi; Âmir Mehmed Efendi; Ârif Mehmed Efendi; Atâullah Ahmed Efendi; Atâullah Mehmed Efendi; Bâhir Abdurrahman Efendi; Behcet Mehmed Efendi; Emin Mehmed Efendi; Emin Mehmed Efendi (Hacı); Hamdullah Mehmed Efendi; Hasan Efendi; Mehmed Efendi; Mustafa Efendi; Müttakî Mehmed Efendi; Sâdık Mehmed Efendi; Sa'dullah Mehmed Efendi; Sâlih Efendi; Tâhir Mehmed Efendi

Arabzâde Kadı olup Rodos ve Kudüs'de senelerce kadılık yaptı. 990'da (1582) vefat etti. Fâzıldı. (III. 453)

Arabzâde IV. Mehmed devrinden (1648-1687) beri cami imamlığı ve sonra padişah imamlığı dolayısıyla ilmiye ricâlinden olarak gelen birtakım âlimlerdir ki, şeyhülislâm, kazasker ve imam olanları vardır. Bunlardan Neş'et Beyefendi vardır. (IV. 698)

Arapgirîzâde *bak.* Ahmed Ağa

Ar'ar Ağa Hadım ağalarının itibarlılarındandır. 1034'de (1624/25) vefat etti ve Karacaahmet'e defnolundu. (III. 454)

A'rec *bak.* Abdullah Efendi; Abdullah Keşşâf Efendi; Ali Efendi; Mehmed Efendi; Mustafa Ağa; Mustafa Efendi; Ömer Efendi; Seydî Efendi; Tâhir Efendi; Ünsî Hasan Efendi

A'reczâde *bak.* Abdullah Efendi

Arıkzâde *bak.* Mehmed Efendi

Ârif Ağa (Arabacıbaşızâde) (Hacı) Serarabacıyân-ı hassa iken Rebiyülevvel 1241'de (Ekim-Kasım 1825) vefat eden Hacı Ahmed Ağa'nın oğludur. Sultanahmet'de sâkin olup turuk-ı aliyyeye sülûkle şöhret kazanmış ve bütün meczuplar, hatta Düğümlü Baba kendisine bağlanmış ve bu yüzden meskeni bir tekke olmuştu. 1259'da (1843) vefat eyledi. Ermiş sayılanlardandır. Oğlu Muhyiddin Efendi Zilka'de 1286'da (Şubat 1870) vefat etmiş, diğer oğlu Rıfaî tarikatinden Hacı Mehmed Râgıb Efendi tekkesini uyandırıp Zilhicce 1292'de (Ocak 1876) vefat eylemiştir. Hepsi Karacaahmet'e defnedilmiştir. (III. 276) [IV. 900'deki yanlış-doğru cetvelinde 1259 tarihi yanlış olarak gösterilmiş, ancak doğrusu yazılmamıştır.]

Ârif Ağa (Civan) Enderûn'dan yetişme olup Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) seferli kethüdâsı olarak sonra vefat etti. (III. 268)

Ârif Ağa (Civan) Enderûn'dan yetişme olup Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) seferli kethüdâsı oldu. Sonra şahincibaşı ve kapıcıbaşı olmuştur. 13 Rebiyülâhir 1242'de (12 Ocak 1827) vefat etti Üsküdar'da defnedilmiştir. (III. 270)

Ârif Ağa (Koyunyemez) Enderûnludur. Yetişip 1232'de (1817) peşkir ağası, sonra mftâh ve tülbend ağası, Rebiyülâhir 1233'de (Şubat 1818) rikâbdar ve 1238'de (1822) çukadar olarak o sene Şihâbeddin tevliyeti ile çerağ olundu. Rebiyülevvel 1238'de (Kasım-Aralık 1822) zifaf gecesi vefat etti. Şairdir. (III. 269/70)

Ârif Ahmed Ağa Bayram Paşazâde olup kapıcıbaşı olmuştur. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 270)

Ârif Ahmed Efendi Hazine-i hassa ceyb-i hümâyûn kâtibi olup hâcegân-

dan olmuştu. 1258'de (1842) vefat etti. Haydarpaşa'ya defnedildi. (III. 273)

Ârif Ahmed Efendi Vak'anüvis Recâî Efendi'nin kardeşidir. Bâb-ı Seraskerî'den yetişerek harbiye mektupçusu oldu. Zilhicce 1262'de (Aralık 1864) tophane mektupçusu olup 1277'de (1860/61) ayrılmış ve 1283 (1866/67) tarihlerinde vefat eylemiştir. Oğulları Sedad Bey ve Vedad Bey'dir. (III 277)

Ârif Ahmed Efendi Şeyhülislâm Refik Mehmed Efendi'nin(→) damadıdır. Mevâlîden olup Cemaziyelevvel 1291'de (Haziran-Temmuz 1874) vefat etmiştir. Eyüp'de Mustafa Paşa Tekkesi'nde medfundur. (III. 277/78; II. 415)

Ârif Ahmed Efendi (Ağa İmamızâde) Müderris, molla, Mekke pâyesi olup 1226'da (1811) İstanbul kadısı oldu. 1227'de (1812) vefat eyledi. Üsküdar'da Akağalar kabristanında medfundur. (III. 268)

Ârif Ahmed Efendi (Hacı) Maliyeden yetişip defterdar kesedarı oldu. 1223 (1808) ve 1228 (1813) yıllarında maliye tezkirecisi olup sonra zahire nâzırı olmuş ve başka memuriyetlerde bulunmuştur. 1242'de (1826/27) zimmeti görünmekle Sivas'a sürüldü. Döndükten sonra 1243'de (1827/28) defterdar-ı şıkk–ı evvel olmuştur. 1244'de (1828/29) Tuna Ordusu defterdarı ve sonra Şumnu Ordusu defterdarı ve Zilka'de'de (Mayıs 1829) ordu nüzûl emini olup dönüşte azledildi. Cemaziyelâhir 1248'de (Kasım 1832) Mısır üzerine hareket eden orduya defterdar oldu. 1248'de (1832/33) büyük ruznâmeci, 1251'de (1835/36) başmuhasebeci olarak sonra azledilmiş ve 1259'da (1843) defter emini olup Zilka'de'sinde (Aralık 1843) azledilmiş ve 6 Receb 1262'de (30 Nisan 1846) vefat eylemiştir. Eyüp'de Bostan İskelesi'nde medfundur. Hesap işlerini iyi bilirdi. (III. 273)

Ârif Ali Bey (Benli) Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1196'da (1782) cizye muhasebecisi ve başka görevlerde bulunduktan sonra 1203'de (1788/89) defter emini vekili oldu. 1211'de (1796/97) vefat eylemiştir. İbrahim Hanzâdeler'in akrabasıdır. (III. 267)

Ârif Bey IV. Mustafa'nın tahta çıkışında (29 Mayıs 1807) sırkâtibi oldu. Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) vefat etti. (III. 268)

Ârif Bey Erzurumlu Rüşdî Paşa'nın akrabasından Ali Bey'in oğludur. 1248'de (1832/33) doğdu. Bâb-ı Seraskerî'de yetişip tahrirat kâtibi oldu. Bu senelere (1850'ler) yetişmiştir. Şairdir. (III. 274)

Ârif Bey Hicaz miralayı olup 1276'da (1859/60) vefat eylemiştir. (III. 275)

Ârif Bey Önce kaymakamlıklarda, sonra adliye memuriyetlerinde bulunmuş, sonra Beyoğlu mutasarrıfı olmuş ve bâlâ rütbesini kazanmıştır. Şa'bân 1306'da (Nisan 1889) vefat etti. (III. 278/79)

Ârif Bey (Hacı) Mekteb-i Tıbbiye'den yetişip miralay ve senelerce nâzır muavini olmuş ve Receb 1279'da (Ocak 1863) tıbbiye nâzırı olup 5 Rebiyülâhir 1282'de (28 Ağustos 1865) ayrılmış ve ardından Meclis-i Sıhhiye reisi olarak ûlâ evveli ve Zilhicce 1294'de (Aralık 1878) bâlâ olmuş ve 1311'de (1893/94) ilâveten surre emini olup yine hacca gitmiştir. 28 yıl karantina işlerinde sâdıkâne hizmetin-

de ve Hilâl-ı Ahmer heyetinde dahi senelerce reislikten sonra 7 Şevvâl 1312'de (3 Nisan 1895) vefat eylemiştir. Karacaahmet'e defnolundu. İffetli, doğru ve yaşı 80'i aşkın muhterem bir zat idi. Torunu Servet Beyzâde Ali Nazimâ Bey, Mekteb-i Mülkiye'de müdür muavinidir. (III. 279)

Ârif Bey (İki Yapraklızâde) Nesib Mehmed Efendi'nin(→) torunudur. Âmedî halifelerinden olup 1229'da (1814) vefat etti. (IV. 551)

Ârif Bey (Nesibâ Yeğeni) Yükselerek 1239'da (1823/24) mevkufatçı oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 269)

Ârif Çelebi (Ulu) Bahâeddin Ahmed Veled Efendi Hz.lerinin oğludur. Babasının vefatında 712'de (1312/13) Hz. Mevlânâ postuna oturdu. 719'da (1319) vefat eyledi. (III. 264)

Ârif Dede Yenikapı Mevlevîhanesi şeyhi olup 1137'de (1724/25) vefat etti. Şairdir. (III. 265)

Ârif Efendi Kadı olup Eskişehir kadısı olarak 1100'de (1689) vefat etti. Şairdir. (III. 265)

Ârif Efendi Siyâhî Mustafa Dede'nin oğludur. Mısır Mevlevîhanesi ve sonra Lefkoşe Mevlevîhanesi'nde şeyh olup 1138'de (1725/26) vefat etti. Şairdir. (III. 265)

Ârif Efendi Hasancan soyundandır. Müderris olup 1176'da (1762/63) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 266)

Ârif Efendi Yapı işlerinde ustalık kazanarak bir-iki defa mimarbaşı olmuş ve 1210'da (1795/96) tekrar mimarbaşı tayin edilmiştir. 1223'de (1808) vefat etti. Ağayokuşu'nda medfundur. (III. 268)

Ârif Efendi Enderûnludur. Mâbeynci olup 1226'da (1811) hâcelikle eshâm mukataacısı, sonra Vâlide Camii mütevellisi, 1228'de (1813) masraf-ı şehriyârî olarak sonra vefat etmiştir. (III. 269)

Ârif Efendi Nesibâ Efendi'nin torunudur. Âmedî halifelerinden iken 1229'da (1814) vefat eylemiştir. Şairdir. (III. 269)

Ârif Efendi Müderris olup 24 Safer 1245'de (25 Ağustos 1829) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedildi. İlim sâhibiydi. (III. 271)

Ârif Efendi (Hacı) Enderûn'dan yetişme olup kurşuncubaşı, sonra kahvecibaşı oldu. Azilden sonra 1226'da (1811) cebeciler kâtibi olup sonra vefat etti. Usta şairdir "Oldu adli Han Mahmud'un cülûsunda ıyân" tarihini söylemiştir. (III. 269)

Ârif Efendi (Hacı) Maliye memurlarından olup pek çok seneler taşralarda muhasebecilik ve defterdarlık etmiş ve nihayet 1311'de (1893/94) bâlâ rütbesini ve Şûrâ-yı Maliye azalığını elde eylemişti. 21 Şevvâl 1313'de (5 Nisan 1896) vefat eyledi. Karacaahmet'de medfundur. Uzun boylu ve eski tarzda edipdi. (III. 279)

Ârif Efendi (Mütevellizâde) Hâcegândan ve tersane memurlarından olup 3 Zilhicce 1233'de (4 Ekim 1818) gençken vefat etti. Topkapı'da medfundur. Âlimdi. (III. 269)

Ârif Efendi (Seyyid) (Çelebi) Yorganîzâde Ali Ağa'nın oğludur. Hâcegândan olup çeşitl görevlerde bulundu. 5 Zilhicce 1234'de (25 Eylül 1819) vefat etti. Karaacahmet'e defnedildi. (III. 269)

Ârif Efendizâde *bk.* Recâî Mehmed Emin Efendi

Ârif Es'ad Ahmed Efendi Mahrec pâyesi olup 8 Zilka'de 1304'de (29

Temmuz 1887) vefat eyledi. Kocamustafapaşa'da medfundur. (III. 278)

Ârif Hikmet Ahmed Bey Râif İsmail Paşazâde sudûrdan İbrahim İsmet Bey'in oğludur. 1200'de (1786) doğmuştur. 1211'de (1796/97) müderris, Ramazan 1231'de (Ağustos 1816) Galata, 1236'da (1820/21) Mısır ve 1239'da (1823/24) Medine mollası, 1242'de (1826/27) Mekke pâyesi, 1244'de (1828/ 29) İstanbul pâyesi, 1246'da (1830/31) nakibüleşraf, 1248'de (1832/33) Anadolu pâyesi oldu. Safer 1250'de (Haziran 1834) nakiblikten azledildi. 1254'de (1838) Rumeli pâyesi olup Ramazan 1255'de (Kasım 1839) Meclis-i Vâlâ azası oldu. Muharrem 1259'da (Şubat 1843) Rumeli cânibi müfettişi ve o sene Dâr-ı Şûrâ müfettişi oldu. 2 Zilhicce 1262'de (21 Kasım 1846) şeyhülislâm olup 11 Cemaziyelâhir 1270'de (11 Mart 1854) azledildi. Şa'bân 1275'de (Mart 1859) vefat edip Üsküdar'da aile kabristanında defnedilmiştir. Âlim, edip, şair, zeki ve güzel konuşurdu. Mekke'de bir kütüphane inşa eyledi. Oğlu Mûti' Bey'dir. (III. 274/75)

Ârif İbrahim Efendi (Yahyâ Mollazâde) Müderris, 1198'de (1784) Haleb mollası oldu. Sonra vefat etti. (III. 266/67)

Ârif Mehmed Ağa Gediklilerden olup İran elçisine mihmandar ve kapıcıbaşı olmuştur. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 270)

Ârif Mehmed Ağa İmam-ı evvel Kâmilî Ahmed Efendi'nin eniştesi ve kethüdâsı Mehmed Es'ad Efendi'nin oğludur. Enderûn'dan yetişip sırasıyla rikâbdâr-ı şehriyârî oldu. 19 Şevvâl 1253'de (16 Ocak 1838) azledilmiş olarak vefat eyledi. Karacaahmet'de medfundur. (III. 271)

Ârif Mehmed Ağa (Eminzâde) Babası Bursa'da beytülmal eminiydi. Saatçi Mehmed Paşa'ya mensup ve nedimdi. 1088'de (1677) İstanbul'da vefat etti. Şair ve mûsikîde ustadır. (III. 264)

Ârif Mehmed Ağa (Kurşuncubaşızâde) Enderûnludur. Seferli kethüdâlığına kadar yükseldi. Sonra emekli edildi. Cebbarzâde Süleyman Bey'in damadı olup kapıcıbaşı oldu. Rebiyülevvel 1243'de (Ekim 1827) vefat etti. Duvardibi'nde medfundur. (III. 270)

Ârif Mehmed Bey Siyâvuş Paşa sülâlesinden Abdülkerim Bey'in oğludur. Müderris olup 19 Zilka'de 1197'de (16 Ekim 1783) vefat etti. Eyüp'te medfundur. (III. 266)

Ârif Mehmed Bey İstanbulludur. Âmedî hulefâsından olup Arapça mütercimiydi. 1238'de (1822/23) memuren Kayseri'de bulunduğu sırada vefat eyledi. Usta şairdir. (III. 269)

Ârif Mehmed Bey Abdî Paşalı Hüseyin Ağa'nın(→) oğludur. Kapıcıbaşı olup II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarına yetişti. (II. 219)

Ârif Mehmed Bey Halil Hamid Paşa'nın büyük oğludur. Müderris, 1215'de (1800/01) Eyüp mollası, 1222'de (1807) Mısır mollası, Cemaziyelevvel 1223'de (Temmuz 1808) Medine mollası, Cemaziyelevvel 1229'da (Mayıs 1814) İstanbul kadısı, Cemaziyelevvel 1230'da (Nisan 1815) İstanbul pâyesi, Cemaziyelâhir 1231'de (Mayıs 1816) Anadolu pâyesi, 1232'de (1817) Anadolu kazaskeri, 1237'de (1821/22), Şevvâl 1240'da (Mayıs-Haziran 1825), Cemaziyelâhir 1247'de (Kasım 1831) ve Muharrem 1254'de (Nisan 1838) dört defa birer sene

Rumeli kazaskeri olmuştur. Reisülulemâ iken 19 Cemaziyelevvel 1255'de (31 Temmuz 1839) vefat etti. Babası sofasında medfundur. Âlim ve iyi huyluydu. Oğullarından Hamid Mehmed Bey, hâcegândan olup 1237'de (1821/22) vefat etti. Diğeri Mehmed Râşid Bey, mevâlîdendir. Bunun oğlu sudûrdan Atâ Bey'dir. Diğeri Mehmed Âsım Bey ve dördüncüsü Abdülkadir Mehmed Bey'dir(→). Kızının oğlu, sudûrdan Mustafa Nazif Bey'dir. Torunlarından biri de Mehmed Şefik Bey'dir. Diğer torunlarından Meclis-i Vâlâ eski azasından Nurullah Bey'le Râif Bey, hayattadırlar. Kızı Fatma Zehra Hanım, Mehmed Ali Paşa'nın oğlu İsmail Paşa'nın zevcesi olduğundan "Mısırlı Hanım" diye şöhret almıştır. Receb 1274'de (Şubat 1858) vefat etti. Babası yanında medfundur. (III. 272)

Ârif Mehmed Bey Erzurum topçu miralayı Ömer Bey'in oğludur. 1261'de (1845) orada doğmuştur. Orada adliye işlerinde kullanıldıktan sonra 1294'de (1877) divan-ı temyiz-i vilâyet başkâtibi oldu. Bu esnada ordu müşiri Muhtar Paşa'ya dahi divan kâtibi olmuştu. Birlikte İstanbul'a gelip 1296'da (1879) onunla Rumeli'ye gitti. Dönüşte İstanbul'da adliye dairesine müeyyiz olup 1297'de (1880) bidâyet müdde-i umumisi, 1298'de (1881) birinci hukuk azası, 1300'de (1883) istinaf mahkemesi azası, o sene Kastamonu adliye müfettişi, 1303'de (1885/86) ilâveten Mısır komiseri başkâtibi oldu. Müfettişliğin kaldırılması üzerine maaşına zam yapıldı. Şa'bân 1305'de (Nisan-Mayıs 1888) ûlâ olup hastalanmakla İstanbul'a gelip 11 Safer 1315'de (12 Temmuz 1897) vefat etti ve Merkezefendi'ye defnedildi. (IV. 861)

Ârif Mehmed Bey (Meşrebzâde) Sudûrdan Meşreb Ali Efendi'nin torunu ve müderrislerden Şâtırzâde Emin Efendi'nin oğludur. 1206'da (1791/92) doğdu. Müderris, 1233'de (1818) Selânik, 1241'de (1825/26) Mısır mollası, sonra Mekke pâyesi, Rebiyülevvel 1242'de (Ekim 1826) Mekke kadısı ve fetvâ emini, 1251'de (1835/36) İstanbul pâyesi, Ramazan 1256'da (Kasım 1840) Anadolu müfettişi ve o sene Anadolu pâyesi, Rebiyülâhir 1263'de (Mart-Nisan 1847) Anadolu kazaskeri, 1264 (1848) sonlarında Meclis-i Vâlâ müfettişi, Ramazan 1268'de (Haziran-Temmuz 1852) Rumeli kazaskeri oldu. 11 Cemaziyelâhir 1270'de (11 Mart 1854) şeyhülislâm oldu. 20 Cemaziyelevvel 1275'de (26 Aralık 1858) vefat etti. Sur dışında Mustafa Paşa Tekkesi'nde medfundur. Fakih, âlim ve fâzıldı. *Camiü'l-İcâreteyn*'i yazdı. Oğlu Sıddîk Bey ve damadı sadrazam Hamdî Paşa'dır. (III. 275)

Ârif Mehmed Çelebi (Hacı) Celâleddin Çelebi'nin oğludur. 1124'de (1712) amcazâdesi Sadreddin Çelebi'nin yerine Konya'da Hz. Mevlânâ postuna oturdu. 1159'da (1746) vefat eyledi. (III. 265)

Ârif Mehmed Efendi Şair Visalî'nin oğludur. Mülâzimîn-i ilmiyeden olup 1068'de (1657/58) vefat etti. Derviş ve şairdir. (III. 264)

Ârif Mehmed Efendi 1126'da (1714) vefat etti. Birçok ilimde ve sanatta usta, şair ve münşî idi. (III. 265)

Ârif Mehmed Efendi Kazasker Abdürrahim Efendi'nin(→) torunu, Mehmed Reşid Efendi'nin oğludur. Mü-

derris olup 1192'de (1778) vefat etmiştir. Fâtih'de medfundur. (III. 332)

Ârif Mehmed Efendi Receb 1113'de (Aralık 1701) doğup üvey babası elinde büyümüştür. Paşmakçızâde Abdullah Efendi'den mülâzim olup Süleymaniye Tıp Medresesi'nde Vâsıf Efendi'nin himmetiyle okumuştur. Sonra iki sene müddetle Safiye Sultan'a tabip olmuştur. Zamanın padişahı kız kardeşinin sarayına geldiğinde buna müderrislik verdiler. Sonra mâbeyn-i hümâyûn tabipleri arasına katılıp Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) ser-etıbbâ-i padişâhî oldu. O sene Zilka'desinde (Temmuz 1758) Gelibolu'ya sürüldü. Rebiyülevvel 1182'de (Temmuz-Ağustos 1768) Üsküdar kadısı olup Zilhicce 1187'de (Şubat-Mart 1774) ikinci defa sertabib oldu. Sonra Edirne ve Rebiyülevvel 1188'de (Mayıs 1774) Mekke ve Cemaziyelevvel'de (Temmuz 1774) İstanbul pâyeleri verildi. Zilhicce 1189'da (Şubat 1776) azledilmiş ve Zilhicce 1190'da (Ocak 1777) üçüncü defa ser-etıbbâ olmuştur. 1192'de (1778) Anadolu kazaskeri olup 1193'de (1779) azledilmiş ve 1195'de (1781) Rumeli kazaskeri olup ertesi sene azledilmiş ve 1197'de (1783) vefat etmiştir. Sultanselim'e defnedildi. Sözünü sakınmaz, tıpda işinin ehliydi. (III. 266)

Ârif Mehmed Efendi Zeyneb Sultan'ın masraf kâtibi olup I. Abdülhamid devri (1774-1789) başlarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 267)

Ârif Mehmed Efendi Ricâlden Ebûbekir Vahdetî Efendi'nin oğludur. Kalemden yetişip 1199'da (1785) küçük evkaf muhasebecisi ve Cemaziyelâhir'de (Temmuz-Ağustos 1785) şehremini, 1200'de (1786) yeniçeri kâtibi, 1203'de (1788/89) küçük ruznâmeci oldu. 1204'de (1789/90) vefat eyledi ve Mevlânâkapı'ya defnedildi. (III. 267)

Ârif Mehmed Efendi Mühimme serhalifesi olup Ramazan 1217'de (Ocak 1803) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. (III. 268)

Ârif Mehmed Efendi Mektûbî-i sadr-ı âliden yetişip hâcelikle gedikler kâtibi olmuş ve 1 Cemaziyelâhir 1230'da (11 Mayıs 1815) vefat eylemiştir. Galata Mevlevîhanesi'nde medfundur. (III. 269)

Ârif Mehmed Efendi Nuruosmaniye ruznâmçecisi ve hanım sultan kethüdâsı İsmail Efendi'nin oğludur. Sadâret mektûbî kaleminden çıkarak bazı görevlerde bulundu. İki defa memuren Rumeli'ye gitmiştir. 1222'de (1807) orduyla çıkıp Silistre'ye varıldığında Rebiyülevvel'de (Mayıs) tezkire-i sânî, 1223'de (1808) tezkire-i evvel oldu. Ordunun ikinci defa çıkışında reis vekili ve 1226'da (1811) sadâret mektupçusu oldu. 1227'de (1812) reisülküttab olup ordu Edirne kışlağına geldikde azledildi. Şevvâl 1228'de (Ekim 1813) defter emini olup ertesi sene aynı görevde kaldı. 1231'de (1816) arpa emini, Şevvâl 1233'de (Ağustos 1818) başmuhasebeci olup Zilka'de'de (Eylül) İzmir'e gönderildi. Döndükten sonra 1237'de (1821/22) ikinci defa muhasebe-i evvel, 1238'de (1822/23) üçüncü defa defter emini, Şevvâl 1239'da (Haziran 1824) ruznâme-i evvel, 1242'de (1826/27) dördüncü defa defter emini olup 1245'de (1829/30) azledildi. 1246'da (1830/31) üçüncü defa muhasebe-i evvel olarak Bağdad'a gönderildi. Dönüşte zahire nâzırı oldu.

Şa'bân 1250'de (Aralık 1834) dördüncü defa muhasebe-i evvel olup 1251'de (1835/36) azledildi. 20 Zilka'de 1254'de (4 Ocak 1839) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Orta hâlli ve talihi açık adamdı. Oğlu Hüseyin Bey, Şakşakî Kadı Osman Paşa'ya damad olmuştu. (III. 271/72)

Ârif Mehmed Efendi Denizlilidir. Müderris olup 1259'da (1843) vefat etmiştir. (III. 272)

Ârif Mehmed Efendi Dramalıdır. 1241'de (1825/26) Mısır'a gidip mîrlivâ oldu. Mısır Dâr-ı Şûrâ azalığında ve Buheyre müdürlüğünde, 1270'de (1853/54) Mısır Dâr-ı Şûrâsı başkitâbetinde bulunup sonra vefat etti. Şairdir. (III. 274)

Ârif Mehmed Efendi Başmuhasebeye 1231'de (1816) girerek yetişip taşra defterdarlıklarında ve muhasebe meclisi azalığında bulunmuş ve 6 Zilhicce 1272'de (8 Ağustos 1856) vefat eylemiştir. Şehzâde Camii'nde medfundur. (III. 274)

Ârif Mehmed Efendi Müderris, Şevvâl 1267'de (Ağustos 1851) Sofya, Ramazan 1278'de (Mart 1862) Bursa mollası oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 276)

Ârif Mehmed Efendi Defterhaneden yetişerek kesedar oldu. Muharrem 1277'de (Ağustos 1860) defter emini oldu. Rütbesi bâlâya kadar yükseldi. 15 Safer 1291'de (3 Nisan 1874) vefat eylemiştir. Eyüp'e defnedilmiştir. Âlim, Mesnevîhân, kâmildi. (III. 277)

Ârif Mehmed Efendi 19 Cemaziyelevvel 1250'de (23 Eylül 1834) vefat ederek Haydarpaşa'ya defnedilen Ankaralı Hacı Hasan Efendi'nin oğludur. Gençliğinde kaleme girip Silahdar Ali Ağa'ya damad olmuştur. Yükselerek Zilhicce 1256'da (Şubat 1841) tophane müdürü, Cemaziyelâhir 1259'da (Temmuz 1343) ûlâ rütbesiyle hassa müsteşarı ve ardından serasker müsteşarı oldu. Safer 1262'de (Şubat 1876) Meclis-i Vâlâ azası ve Zilka'de 1266'da (Eylül 1850) Viyana sefiri oldu. Muharrem 1272'de (Eylül 1855) bâlâ, Safer'de (Ekim) tersane müsteşarı, 1275'de (1858/59) ticaret nâzırı vekili ve Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) Meclis-i Vâlâ azası ve Şevvâl'de (Mayıs 1860) Refia Sultan kethüdâsı ve Muharrem 1281'de (Haziran 1864) dahvî nâzırı, Safer 1284'de (Haziran 1867) Meclis-i Vâlâ azası ve 4 Şa'bân 1287'de (30 Ekim 1870) evkaf nâzırı vekili, 3 Zilka'de 1287'de (25 Ocak 1871) icra reisi, 7 Ramazan 1288'de (20 Kasım 1871) Şûrâ-yı Devlet azası olup Receb 1293'de (Ağustos 1876) ayrıldı. 9 Rebiyülâhir 1295'de (12 Nisan 1878) vefat eyledi. Topkapı'da medfundur. Akıllı, tedbirli, cömertdi. Oğlu Şûrâ-yı Devlet azasından Kemâl Bey'dir. (III. 278)

Ârif Mehmed Efendi Niğdelidir. Müderris, Cemaziyelevvel 1279'da (Kasım 1862) Eyüp mollası olup sonra bilâd-ı hamse mollası oldu. 1295 (1878) yılından sonra vefat etmiştir. (III. 278)

Ârif Mehmed Efendi (Arabzâde) Atâullah Efendi'nin oğludur. Zilka'de 1151'de (Şubat 1739) doğdu. 1175'de (1761/62) müderris, Şa'bân 1199'da (Haziran 1785) Yenişehr-i Fenâr mollalığı ile Mekke pâyesi oldu. Muharrem 1204'de (Ekim 1789) İstanbul kadısı ve Anadolu pâyesi, 25 Safer 1208'de (2 Ekim 1793) ikinci defa İstanbul kadısı, Muharrem 1210'da

(Temmuz-Ağustos 1795) Anadolu kazaskeri, 1213'de (1798/99) Rumeli pâyesi, 1215'de (1800/01) Rumeli kazaskeri ve 1220 de (1805) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup 22 Cemaziyelâhir 1223'de (15 Ağustos 1808) azledildi. 17 Şevvâl 1241'de (25 Mayıs 1826) vefat eyledi. Sinan Paşa Medresesi önünde medfundur. Âlim, iffetli, yumuşak huylu, vakûr, iffetli hurde yazıyı gözlüksüz yazardı. Her sene bir Mushaf-ı Şerif yazıp Ravza-i Mutahhara'ya gönderirdi. Oğulları Hamdullah Efendi ile Sa'dullah Efendi, sudûrdan oldular. Oğullarından müderris Es'ad Mehmed Efendi, 1218'de (1803/04) vefat eyledi. Kızı Hadice Hanım, uzun yaşayarak 1282'de (1865/66) vefat etti. Kızının oğlu Erib Mehmed Efendi, sudûrdandır. Kethüdâsı Mehmed Efendi'dir(→). (III. 270)

Ârif Mehmed Efendi (Arabzâde) Zekî Efendi'nin oğludur. Müderris, Cemaziyelevvel 1277'de (Kasım-Aralık 1860) Selânik mollası, sonra bilâd-ı hamse ve Mekke pâyesi olmuştur. Şa'bân 1305'de (Nisan-Mayıs 1888) vefat eylemiştir. Haydarpaşa'da medfundur. Zararsız bir zat idi. (III. 278)

Ârif Mehmed Efendi (Çelebizâde) Şeyhülislâm Zeynelâbidîn Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Üsküdar mollası olup 1246'da (1830/31) vefat etti. Taşkasap'da babasının yanında medfundur. (III. 271; II. 435) [II. 435'de vefat tarihi 1240 (1824/25) olarak verilmiştir.]

Ârif Mehmed Efendi (Damadzâde) Sudûrdan Murad Efendi'nin oğludur. Müderris olup 1214'de (1799/1800) Yenişehir, 1223'de (1808) Bursa, Zilka'de 1231'de (Ekim 1816) Mekke mollası ve Şevvâl 1236'da (Temmuz 1821) İstanbul pâyesi ve 1241'de (1825/26) Anadolu pâyesi oldu. Sonra Güzelhisar'a sürüldü. Orada vefat eyledi. Şeyhülislâm Mekkî Mehmed Efendi'nin kızı, zevcesiydi. (III. 271)

Ârif Mehmed Efendi (Debbağzâde) Sudûrdan Mustafa Efendi'nin oğlu olup müderris ve koyun halifesi Mehmed Sâdık Efendi'ye damad oldu. Cemaziyelevvel 1258'de (Haziran 1842) Kudüs ve Zilhicce 1267'de (Ekim 1851) Bursa ve Muharrem 1270'de (Ekim 1853) Medine mollası oldu. Orada vefat etmiştir. Damadı Hasağası Mustafa Ağazâde Mehmed Şâkir Bey'dir. (III. 274)

Ârif Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Şeyhülislâm Mustafa Efendi'nin oğludur. 1153'de (1740) doğdu. 1167'de (1753/54) müderris, 1180'de (1766/67) Yenişehir mollası, 1187'de (1773) Mekke pâyesiyle Bursa mollası, 1194'de (1780) İstanbul kadısı, 5 Şevvâl 1196'da (13 Eylül 1782) nakibüleşraf, 1198'de (1784) Anadolu kazaskeri ve ardından Rumeli kazaskeri oldu. 17 Şevvâl 1199'da (23 Ağustos 1785) şeyhülislâm oldu. 10 Rebiyülâhir 1200'de (10 Şubat 1786) azledildi. 22 Zilka'de 1206'da (12 Temmuz 1792) ikinci defa şeyhülislâm oldu. Muharrem 1213'de (Haziran-Temmuz 1798) azledildi. 19 Cemaziyelevvel 1215'de (8 Ekim 1800) vefat eyledi. Eğrikapı'da defnedildi. Asîl, usûl bilir, fasîh, belîğ ve edipti. Dânişmendlerin her 6 ayda ikisi ihraç olunmak eski âdetini değiştirip her 3 ayda ihracını âdet eyledi. Oğulları Emin Mehmed Efendi(→) ile Râşid Mehmed Efendi'dir(→). Diğeri, Şeyhülislâm Abdullah Efendi'dir. Bunun oğlu Ârif Efendi'dir(→). Torunlarından biri

Es'ad Mehmed Efendi'dir(→). Diğer torunu Kirâmeddin Mehmed Efendi'dir(→). Kethüdâsı Mustafa Efendi'dir(→). (III. 267)

Ârif Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Şeyhülislâm Dürrîzâde Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1223'de (1808) vefat etmiştir. (III. 396)

Ârif Mehmed Efendi (Hacı) Nakşibendî şeyhi olup 1183'de (1769/70) vefat etti. Üsküdar'da defnedildi. (III. 186)

Ârif Mehmed Efendi (Hacı) Kaba Halil Efendi'nin(→) yeğeni Hacı İbrahim Efendi'nin oğludur. Kadı olup 1219'da (1804/05) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (II. 290)

Ârif Mehmed Efendi (Hacı) Dârüssaâde ağası yazıcısı olup 1240 (1824/25) yılından sonra azledilmiş ve 1250 (1834/35) tarihlerinde bir-iki sene evkaf müdürü olarak sonra azledilmiş ve 25 Cemaziyelâhir 1267'de (27 Nisan 1851) vefat eylemiştir. Üsküdar'da medfundur. (III. 274)

Ârif Mehmed Efendi (Hâfız) Esmâ Sultan'ın imamı olup müderris ve Üsküdar mollası oldu. 11 Muharrem 1256'da (15 Mart 1840) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 272)

Ârif Mehmed Efendi (Hocazâde) Es'ad Efendi'nin oğludur. Süleymaniye müderrisi olup Ramazan 1031'de (Temmuz 1622) vefat etti. "Ârifî" mahlasıyle şair ve fâzıldı. (III. 264; I. 331)

Ârif Mehmed Efendi (İrfanzâde) Kalemden yetişip hâcelik rütbesini aldı. 1222'de (1807) masraf-ı şehriyârî, 1226'da (1811) arpa emini, 1227'de (1813) cebehane nâzırı, sonra yine arpa emini ve sonra cizye muhasebecisi, 1239'da (1823/24) zahire nâzırı, 1242'de (1826/27) mühimmat-ı harbiye nâzırı olup 1243'de (1827/28) azledildi. Sonra defter emini, 1247'de (1831/32) tophane nâzırı, sonra yine defter emini oldu. 15 Zilka'de 1251'de (4 Mart 1836) vefat etti. Sultan Bâyezid Mezarlığı'nda medfundur. Oğlu Mustafa Safvet Bey'dir(→). (III. 271)

Ârif Mehmed Efendi (İsâzâde) Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1186'da (1772) vefat etti. Selimiye'ye defnedildi. Şairdir. (III. 266; III. 380)

Ârif Mehmed Efendi (İsâzâde) Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Safer 1201'de (Aralık 1786) İzmir mollası oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat etti. Şairdir. Oğlu Rızâ Mehmed Efendi'dir(→). (III. 267; III. 380)

Ârif Mehmed Efendi (İshakzâde) Karabâğî İshak Efendi'nin evlâdından Mehmed Sâlih Zuhurî Efendi'nin oğludur. 1064'de (1654) doğdu. Müderris, Galata kadısı ve Şam mollası oldu. 1120'de (1708) vefat etti. Şiirde mahlası "Ârifî" idi. Âlim, şuh-meşrep ve lâtifeci idi. Oğlu Mislî Ali Efendi'dir(→). (III. 265)

Ârif Mehmed Efendi (Keçecizâde) Sâlih Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 21 Şa'bân 1226'da (10 Eylül 1811) vefat eyledi. Tunusbağı'nda medfundur. (III. 209)

Ârif Mehmed Efendi (Kethüdâzâde) Sâdık Efendi'nin oğludur. Müderris, Cemaziyelâhir 1253'de (Eylül 1837) Haleb, sonra Bursa mollası olup yükselerek İstanbul pâyesi, Cemaziyelevvel 1263'de (Nisan-Mayıs 1847) Anadolu pâyesi olarak Rebiyülâhir 1265'de (Mart 1849) vefat etti.

Beşiktaş'da Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnolundu. Aklî ve naklî ilimlerde söz sâhibi olup herkesle senli benli görüşür ve gösterişe önem vermezdi. Pek çok öğrenci yetiştirdi. Kardeşi Hamdî Ahmed Muhtar Efendi dahi fâzıl ve şair olup müderrisliği terk ile derviş olarak kendisinden on sene sonra vefat eyledi. (III. 273)

Ârif Mehmed Efendi (Kıbrısîzâde) Tersane emini Kıbrıslı Hacı Ali Ağa'nın oğludur. 1211'de (1796/97) müderris, 11 Ramazan 1231'de (5 Ağustos 1816) imam-ı sânî ve Receb 1236'da (Nisan 1821) imam-ı evvel-i sultanî ve o sene Eyüp mollası ve 1237'de (1821/22) Mekke pâyesi, 1241'de (1825/26) İstanbul pâyesi ve 1242'de (1826/27) Anadolu pâyesi oldu. Muharrem 1243'de (Ağustos 1827) imametten ayrıldı. 1244 Ramazanının Kadir gecesinde (1/2 Nisan 1829) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 271)

Ârif Mehmed Efendi (Kütahyalızâde) Kütahyalı Ömer Efendi'nin oğludur. Müderris, İzmir mollası, 1247'de (1831/32) Mekke ve sonra İstanbul pâyesi, 1254'de (1838) Anadolu pâyesi, sonra Rumeli pâyesi oldu. 19 Rebiyülâhir 1259'da (19 Mayıs 1843) vefat eyledi. Selimiye'de medfundur. Fakih, fâzıl bir zat idi. (III. 273)

Ârif Mehmed Efendi (Müderrizâde) 1171'de (1757/58) doğdu. Saraya girip öğrenim görerek 1218'de (1803/04) müderris, 1230'da (1815) Yenişehir, 1237'de (1821/22) Edirne ve 1239'da (1823/24) Mekke mollası oldu. 1242'de (1826/27) İstanbul pâyesi olup 12 Şevvâl 1243'de (27 Nisan 1828) vefat eylemiştir. Âlim ve şairdir. Oğlu Dârüş Efendi'dir. Oğullarından biri de Hayr Ahmed Efendi'dir(→). (III. 270)

Ârif Mehmed Efendi (Recebzâde) Müderris, Receb 1186'da (Ekim 1772) Haleb, 1189'da (1775) Şam, 1195'de (1781) Medine mollası oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 266)

Ârif Mehmed Efendi (Seyyid) "Ondokuz" denir. Başyazıcı ve Cemaziyelâhir 1227'de (Haziran-Temmuz 1812) sekbanbaşı oldu. Azilden sonra 1236 (1820/21) yılından sonra vefat etti. Nüfuzlu ve kalem sâhibi olup Yeniçeri Ocağı'nın nizamsızlığı hakkında makbul bir lâyihası vardır. (IV. 283)

Ârif Mehmed Efendi (Tâhir Ömerzâde) Tercüme kaleminden Telgrafhane'ye girip muavin olmuş, 1278 ortalarında (1861 sonları) birkaç ay telgraf müdürlüğünde bulunmuş ve sonra Orman Meclisi'ne aza ve bir aralık reis olarak azledilmiş ve Şa'bân 1308 başlarında (Mart 1891 ortası) oğlu dahiliye hulefâsından iken vefat eden Ziyâ Bey'in üzüntüsüyle vefat eylemiştir. (III. 279)

Ârif Mehmed Efendi (Ulu) Kastamonuludur. İstanbul'a gelip Melek Mehmed Paşazâde Ahmed Bey'in dairesine girdi. Neş'et Efendi'den Farsça okuyup sonra dârüssaâde ağalarına yazıcı yamağı olup sonra İdris Ağa'ya yazıcı oldu. Sonra hâcelik ile 1206'da (1791/92) da tezkire-i sânî, 3 Cemaziyelâhir 1209'da (14 Aralık 1794) tezkire-i evvel oldu ve Beyhan Sultan kethüdâlığı ilâve edildi. 1213'de (1798/99) tezkirecilikten azlolunup Şevvâl 1214'de (Mart 1800) büyük ruznâmeci oldu. 1215 sonunda (1801 başları) buradan rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı oldu. 1216'da (1801/

02) ordunun dönüşünde çavuşbaşı olup 1217'de (1802/03) kethüdâlıktan azledildi. Sonra yeniçeri kâtibi olup Zilka'de 1221'de (Ocak 1807) ikinci defa çavuşbaşı oldu. 25 Cemaziyelevvel 1222'de (31 Temmuz 1807) reisülküttab, Şa'bân ayında (Ekim 1807) üçüncü defa çavuşbaşı, birkaç ay geçince 1223'de (1808) defter emini, sonra tevkiî, o sene sonunda reis vekili oldu. Ordu ile İstanbul'a geldikde azledildi ve ordunun yeniden hareketinde vekâleten atandı. Ordunun varmasından önce azlolundu. Şevvâl 1225'de (Kasım 1810) nişancı, Şevvâl 1227'de (Ekim 1812) defter emini oldu. 1228 (1813) başlarında 72 yaşında vefat etti. Zeyneb Sultan Camii'nde medfundur. İnşâda orta halliydi. Usta şairdir. Oğlu sudûrdan Râif Bey ve oğullarından biri de Recâî Mehmed Efendi'dir. (III. 268/69)

Ârif Mehmed Efendi (Uryânîzâde) Uryânî Ali Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Üsküdar mollası olup Rebiyülâhir 1232'de (Şubat-Mart 1817) inme inmiş olarak vefat etti. (III. 269; III. 523)

Ârif Mehmed Emin Efendi Bursalı bir kadı'nın oğludur. Kendisi de kadı idi. 1186'da (1772/73) vefat edip Selimiye'ye defnedilmiştir. Şairdir. (III. 266)

Ârif Mehmed Hilmî Efendi İstanbulludur. Müderris, Zilhicce 1259'da (Ocak 1844) Eyüp mollası, Zilka'de 1263'de (Ekim 1847) Mekke pâyesi, Şa'bân 1272'de (Nisan 1856) İstanbul pâyesi, 1277'de (1860/61) İstanbul kadısı ve Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) Anadolu pâyesi oldu. Ramazan 1284'de (Ocak 1868) vefat eyledi. Eğrikapı'da medfundur. Âlim, fâzıldı. (III. 277)

Ârif Mehmed Paşa Yeniçeridir. Mûsâ Paşa'nın hizmetinde bulundu. 1221'de (1806) sekbanbaşı ve ağa vekili oldu. Rebiyülâhir 1222'de (Haziran 1807) azledilerek Bursa'ya gönderildi. Sonra mîrimîran olup muhafızlıkla ve Akşehir sancağı eklenerek Akkerman'a gönderildi. 1223'de (1808) orada vefat etti. (III. 268)

Ârif Mehmed Paşa İrfanzâde Ârif Efendi'nin kapı kukadarı İsmail Rif'at Efendi'nin oğlu olup 9 Zilhicce 1222'de (7 Şubat 1808) doğmuştur. İstanbulludur. Mîrialem Topuzcu Mustafa Ağa ile evlenme yoluyla akraba olmuştur. Mâlikâne kaleminden asâkir kâtibi olup yükselerek miralay ve 1261'de (1845) livâ ve Receb 1264'de (Haziran 1848) Dersaâdet Ordusu feriki oldu. 1270'de (1853/54) zabtiye müşir kaymakamı, Zilhicce'de (Eylül 1854) vezirlikle Arabistan müşiri ve Şam valisi oldu. Safer 1272'de (Ekim 1855) Harput valisi, Cemaziyelâhir 1273'de (Şubat 1857) Erzurum valisi olup Muharrem 1276'da (Ağustos 1859) azledildi. 1277'de (1860/61) Silistre valisi ve Receb 1281'de (Aralık 1864) Edirne valisi oldu. 9 Şa'bân 1282'de (28 Aralık 1865) vefat etmiştir. Tedbirli, bilgili ve yakışıklı bir zat idi. Yeniçerilere dair resimli bir kitap yazmıştır. Oğlu Ali Bey 1276'da (1859/60) vefat etti ve Vefa'ya defnedildi. (III. 277)

Ârif Mehmed Paşa Ramazanoğullarındandır. Yazıcı Divriğili Mehmed Efendi'nin oğludur. Mektûbî-i sadr-ı âlî ve sonra âmedî kalemine girip 1228'de (1813) hâcegândan olarak sonra sadâret mektupçusu oldu. Muharrem 1240'da (Eylül 1824) Hâdî Efendi ile beraber azlolundu. 1241'de

(1825/26) eshâm mukataacısı, 1243'de (1827/28) cizye muhasebecisi, Muharrem 1244'de (Temmuz 1828) cebehane nâzırı, 1246'da (1830/31) mevkufatî olup 1247'de (1831/32) azledildi. Şevvâl 1247'de (Mart 1833) tophane nâzırı oldu, sonra asâkir-i muntazama nâzırı unvanıyla Reşid Paşa Ordusuna gidip geldi. Şevvâl 1248'de (Mart 1833) azledildi. 23 Zilhicce 1253'de (20 Şubat 1838) Şûrâ-yı Bâbıâlî azası olup 1255 (1839) ortalarında meclis lağvedildi. Ramazan 1255'de (Kasım 1839) ticaret müsteşarı, o sene Zilhiccesinde (Şubat 1840) mühimmat-ı hıyamiye nâzırı, Safer 1257'de (Mart 1841) sadâret müsteşarı, Rebiyülâhir 1257'de (Ağustos 1841) Meclis-i Vâlâ reisi olup Cemaziyelâhir 1258'de (Temmuz 1842) azledildi. Şevvâl 1259'da (Kasım 1843) Meclis-i Vâlâ azası, Safer 1262'de (Ocak 1846) ticaret nezâreti vekâletiyle ziraat nâzırı, Cemaziyelevvel'de (Mayıs) Meclis-i Vâlâ azası, Receb 1264'de (Haziran 1848) evkaf nâzırı, o sene şevvâlinde (Eylül) yine Meclis-i Vâlâ azası, Cemaziyelâhir 1265'de (Nisan-Mayıs 1849) ikinci defa Meclis-i Vâlâ reisi olup Cemaziyelevvel 1266'da (Mart-Nisan 1850) azledildi. Şa'bân 1269'da (Mayıs 1853) Mecâlis-i Âliye âzası olup Zilhicce 1278'de (Haziran 1862) vefat eylemiştir. Akıllı, tedbirli, vakûr, münşî, cesurdu. Oğlu Âtıf Bey'dir. Damadı Cihanzâde Âtıf Bey ve Ali Şefik Bey'dir. Divan-ı Muhasebat reisi Zühdî Beyefendi, torunudur. (III. 275/76)

Ârif Mehmed Paşa Saraydan yetişip hazine-i hümâyûn vekili oldu. Cemaziyelâhir 1266'da (Nisan-Mayıs 1850) dârüssaade ağası oldu. Şa'bân 1271'de (Nisan-Mayıs 1855) vezirlik verilerek şeyhülharem oldu. Ramazan'da (Mayıs-Haziran) azledilip İstanbul'da kaldı. 5 Receb 1280'de (16 Aralık 1863) vefat etmiştir. Doğancılar'a defnedildi. Dirâyet ve liyâkat sâhibiydi. (III. 276)

Ârif Mehmed Paşa Anadoluludur. Zabtiye müşiri Mehmed Paşa'nın hizmetinden tomruk müdürü ve Beyoğlu zabıta müdürü olup Rebiyülâhir 1287'de (Temmuz 1870) Rumeli pâyesiyle Bingazi mutasarrıfı olmuştur. 30 Muharrem 1291'de (19 Mart 1874) Üsküdar ve Safer'de (Mart-Nisan 1874) Tekfurdağı ve Şa'bân'da (Eylül-Ekim) yine Beyoğlu mutasarrıfı oldu. 7 Muharrem 1295'de (11 Ocak 1878) vezirlikle zabtiye nâzırı olup 1296 (1879) başlarında azledildi. O sene Cemaziyelevvelinde (Mayıs 1879) şehremini olup 27 Ramazan 1296'da (14 Eylül 1879) vefat etti ve Sultan Mahmud Türbesi'ne defnedildi. Zabıta işlerini iyi bilir, sâdık bir zat idi. (IV. 304)

Ârif Mehmed Paşa Ürgüplü Mehmed Ağa'nın oğludur. Mekteb-i Harbiye'den 1267'de (1851) erkân-ı harp çıkmıştır. Savaşlarda bulunup ferik olmuş ve zabtiye nâzırı ve Şûrâ-yı Askerî reisi ve merkez kumandanı olmuş ve Şa'bân 1301'de (Haziran 1884) vezirlik verilmiştir. Sonra Trablusgarb valisi ve 1316'da (1898) Musul valisi olup varışında Receb 1316'da (Kasım-Aralık 1898) vefat eyledi. (IV. 861)

Ârif Mehmed Paşa (Kanbur) Taşralıdır. Bazı hizmetlerde, zabtiye azalığı ve İzmit kaymakamlığı gibi memuriyetlerde bulunmuş, mîrimîran olarak 1270'de (1853/54) Amasya mutasarrıfı olmuş ve azilden sonra

1276'da (1859/60) fener memuru ve 1278'de (1861/62) Karasi mutasarrıfı olup azledilmiş ve 3 Zilhicce 1282'de (19 Nisan 1866) vefat eylemiştir. Oğulları Nurî Paşa ile Neş'et Bey'dir. Büyük oğlu Ali Azmî Bey'dir(→). Mühürdarı Râif Efendi de damadı olup mîrimîran olmuştur. (III. 276/77)

Ârif Mehmed Şîrîn Ağa Mûsikîşinas olmakla sarayda musâhib olmuştur. Ramazan 1259'da (Ekim 1843) vefat eyledi. Mevlevîydi. (III. 273)

Ârif Mustafa Efendi Topçu Ocağı yoklama kâtibi olup hâcelik verildi. 23 Cemaziyelevvel 1238'de (5 Şubat 1823) vefat etti ve Tophane'de Defterdar Camii'nde defnedildi. (III. 269)

Ârif Mustafa Efendi Mustafa Efendi'nin (v. 1225/1810)(→) oğlu ve ricâlden Lebib Efendi'nin damadıdır. Tophane yoklama halifelerinden ve hâcegândan olmuştur. 1238'de (1822/23) vefat ederek babasının yakınında defnedildi. Oğlu Mehmed Sâlim Bey 1275'de (1858/59) vefat etti. (IV. 461)

Ârif Mustafa Efendi Soğukçeşmeli Bekir Efendi'nin akrabasından olup Enderûn'dan yetişerek çıktığında taşra memuriyetlerinde ve sonra defterdarlıklarda bulunmuş, 1266'da (1850) Bağdad defterdarlığında ûlâ sınıf-ı evveli rütbesini alıp sonra mutasarrıflık yoluna dökülüp İslimye mutasarrıfı olarak azledilmişti. 16 Cemaziyelevvel 1285'de (4 Eylül 1868) yaşlı iken vefat edip Üsküdar'da babası İshak Efendi'nin(→) yanına defnedilmiştir. Oğlu Ali Sa'deddin Bey ise 1283'de (1866/67) vefat eylemiştir. (IV. 479)

Ârif Mustafa Efendi (Çalkandızâde) Atâullah Efendi'nin(→) oğludur. Cemaziyelevvel 1186'da (Ağustos 1772) İzmir mollası oldu. Daha sonra vefat etti. (III. 266; III. 371)

Ârif Paşa Askerlikten yetişip mîrlivâ ve sonra ferik olmuştur. Ramazan 1259'da (Ekim 1843) Akdeniz Boğazı muhafızı olup Rebiyülâhir 1260'da (Nisan-Mayıs 1844) azledildi. Receb 1261'de (Temmuz 1845) mîrimîranlıkla Adana mutasarrıfı oldu. 1266'da (1850) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. (III. 274)

Ârif Paşa Tophaneden yetişerek livâ olmuştur. 1280'de (1863/64) vefat etti. Bostan İskelesi'nde medfundur. (III. 276)

Ârif Paşa 1226'da (1811) doğdu. Tophane'de yetişti. Ruscuk miralayı iken 1286'da (1869/70) livâ olmuştur. 1287'de (1870/71) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Kars'ta hizmeti geçmiştir. (III. 278)

Ârif Paşa Tersanelidir. 1253'de (1837/38) askere girip 1284'de (1867/68) miralay ve sonra livâ, 1293'de (1876) ferik olup Tuna kumandanlığında bulunmuş ve sonra İstanbul'a gelip vefat etmiştir. (III. 278)

Ârif Paşa Yenişehirlidir. Erzurum vilayetinde bazı ufak memuriyetlerde bulunduktan sonra Meclis-i Vâlâ mazbata odasına girmiş ve buradan mîrimîranlıkla Menteşe, Resmo, Saruhan mutasarrıflıklarında, 1302'de (1884/85) Bitlis, 1305'de (1887/88) Diyarbekir, 1306'da (1888/89) Trabzon ve 1307'de (1889/90) Haleb valiliklerinde bulunmuş ve 1309'da (1891/92) ayrılarak 7 Rebiyülâhir 1311'de (18 Ekim 1893) vefat eylemiş ve Silivrikapı dışında Seyyid Nizam Türbesi civarında defnedilmiştir. Rumeli pâyesini hâiz olup idarecilikte iktidarı görülmüş zengin biriydi. (III. 279)

Ârif Süleyman Bey Bâbıâlî'den yetişip tezkire-i sânî, Şevvâl 1176'da (Nisan 1763) tezkire-i evvel, Şevvâl 1177'de (Nisan 1764) silahdar kâtibi, Cemaziyelâhir 1182'de (Ekim 1768) defter emini olup 1183'de (1769/70) İsakçı'da vefat etti. Âlim, edib ve *Divan* sâhibi şairdir. Herkesle senli benli görüşürdü. (III. 266)

Ârif Zekî Efendi Voyvoda Mehmed Hulûsî Ağa'nın büyük oğludur. Kalemden yetişip tersane zimmeti, 1244'de (1828/29) Rumeli muharriri, 1248'de (1832/33) muhallefât halifesi, 1252'de (1836/37) Bağdad defterdarı ve 1253'de (1837/38) serasker kethüdâsı olup sonra azledildi. Cemaziyelâhir 1255 sonlarında (Eylül 1839 başları) tophane müdürü olup Zilhicce 1256'da (Şubat 1841) azledilmiş ve Ramazan 1262'de (Eylül 1846) Dâr-ı Şûrâ azası, Receb 1264'de (Haziran 1848) ticaret muavini, Cemaziyelâhir 1266'da (Nisan 1859) ûlâ sınıf-ı evveliyle defter emini olup Rebiyülevvel 1267'de (Ocak 1851) vefat eyledi. Kasımpaşa Mevlevîhanesi'nde defnedilmiştir. Damadı Es'ad Muhlis Paşa'dır. (III. 273/74)

Ârifî Ahmed Efendi Kavalalıdır. Kadı olup 1057'de (1647) vefat etti. Şairdir. (III. 264)

Ârifî Ahmed Efendi (Peçevîzâde) Mustafa Efendi'nin oğludur. Peçuy Mevlevîhanesi şeyhi olup 1126'da (1714) Yenikapı şeyhi oldu. Rebiyülâhir 1137'de (Aralık 1724/Ocak 1725) vefat eylemiştir. Şair ve usta münşîdir. (I. 245)

Ârifî Ahmed Paşa Topal Yusuf Paşa'nın mühürdarı ve divan efendisi olup sonra hâcegândan oldu. 1122'de (1710) sadâret mektupçusu ve aynı yıl Ramazan'da (Kasım 1710) reisülküttab oldu. 1124'de (1712) azlolundu. Başka görevlere nakledilerek Ramazan 1130'da (Ağustos 1718) vezirlikle Teke sancağı mutasarrıfı ve sınır belirleme memuru oldu. Sonra Vidin muhafızı olarak Rebiyülevvel 1132'de (Ocak 1720) Haleb valisi, 1135'de (1722/23) İran seraskeri ve Şevvâl 1137'de (Nisan 1725) Van ciheti seraskeri oldu. Cemaziyelevvel 1139'da (Ocak 1727) Haleb ve Rebiyülevvel 1141'de (Ekim 1728) Sivas ve Rebiyülâhir 1143'de (Ekim 1730) Erzurum valisi olup bu vakte kadar seraskerlik görevini de sürdürdü. 1144'de (1731/32) Haleb'de Taşlıbakır'da ikamet eyledi. Bir müddet sonra Teke sancağı mutasarrıfı oldu. Cemaziyelevvel 1145'de (Ekim-Kasım 1732) kaza sonucu vefat etti. Şiir, inşâ ve kitâbeti mükemmel ve kendisi sertti. Damadı ricâlden Süleyman Efendi'dir. (III. 265)

Ârifî Ahmed Paşa Şekib Paşa'nın oğlu olup 1246'da (1830/31) doğmuştur. 1261'de (1845) divan kalemine, 1263'de (1847) Viyana Sefâreti kâtipliğine, 1265'de (1849) tercüme kalemine, 1271'de (1854/55) âmedî kalemine memur olmuştur. 1272'de (1855/56) Paris Konferansı'na başkâtip olup Şa'bân'da (Nisan 1856) mütercim-i evvel, Şevvâl 1274'de (Mayıs-Haziran 1858) Divan-ı Hümâyûn tercümanı olmuş ve ûlâ evveline kadar yükselip 4 Cemaziyâhir 1286'da (11 Eylül 1869) ilâveten beylikçi, 27 Cemaziyelâhir 1288'de (13 Eylül 1871) hariciye müsteşarı, on beş gün sonra bâlâ ile tercüman ve ikinci günü tophane müsteşarı, 7 Ramazan 1288'de (20 Kasım 1871) icra reisi, o sene 27 Zilhic-

ce'de (9 Mart 1872) hukuk reisi, 30 Receb 1289'da (3 Ekim 1871) Viyana sefiri, 9 Rebiyülevvel 1290'da (7 Mayıs 1873) üçüncü defa tercüman, 12 Muharrem 1291'de (1 Mart 1874) üçüncü defa hariciye müsteşarı, 29 Rebiyülevvel 1291'de (16 Mayıs 1874) hariciye nâzırı, 9 Zilhicce 1291'de (17 Ocak 1875) maarif ve 8 Cemaziyelevvel 1292'de (18 Haziran 1875) adliye nâzırı olup 20 Receb 1292'de (22 Ağustos 1875) azledilmiş ve 10 Şevvâl 1292'de (9 Kasım 1875) Viyana sefiri olup 3 Cemaziyelâhir 1293'de (26 Haziran 1876) yine azledilmiştir. O sene sonunda Kavâim Komisyonu reisi olup 3 Receb 1294'de (14 Temmuz 1877) ikinci defa hariciye nâzırı oldu. 15 gün sonra istifa etmiş ve Şa'bân 1294'de (Ağustos 1877) Paris sefiri olup 1296'da (1876) azledilmiş iken Sicill-i Ahval Komisyonu reisi olarak 9 Şa'bân 1296'da (29 Temmuz 1879) başvekâlet makamına nâil olmuştur. O sene 3 Zilka'desinde (19 Ekim) Şûrâ-yı Devlet reisi olup Şevvâl 1297'de (Eylül 1880) ayrılmıştır. Ardından Paris sefiri olmuş ve Muharrem 1298'de (Aralık 1880) tekrar hariciye nâzırı olmuştur. Muharrem 1300'de (Kasım 1882) ayrılarak 7 Zilhicce 1302'de (18 Eylül 1885) Şûrâ-yı Devlet reisi olup 7 Zilhicce 1309'da (3 Temmuz 1892) azledilmiş ve Cemaziyelevvel 1313'de (Kasım 1895) Meclis-i Has azası olup 18 Cemaziyelâhir 1313'de (1 Aralık 1895) vefat eylemiştir. Eyüp'de babasının yanına defnedilmiştir. Arapça, Farsça ve Fransızcaya, devletler hukuku, tarih, inşa ve kitâbete âşinâ, hüsn-i hat sâhibi, afif, doğru, yumuşak huylu ve siyasete vâkıf, edip ve zayıf bir zat idi. Oğulları Mehmed Bey ve Ali Bey kendisinden önce vefat eylemişlerdir. Şekib Bey hayattadır. (III. 279/80)

Ârifî Hüseyin Çelebi (Silahdar) İstanbulludur. Kapıkullarından iken tezkereci, defterdar, beytülmal kâtibi oldu. 959'da (1552) vefat etti. Şairdir, "Gül Kasidesi"ni yazmıştır. (III. 264)

Ârifî Hüseyin Efendi Ricâlden ve hâcegândan olup 1169'da (1755/56) vefat eyledi. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (III. 265/66)

Ârifî Mehmed Efendi (Helvacızâde) Müderris, İzmir, Kudüs ve Eyüp mollası olup 1032'de (1623) vefat etti. Her fende vakıf, şair, münşî idi. Eyüp kadısı olduğunda şeyhülislâm Mehmed Efendi'yi ziyaretinde "Eyüp İstanbul'un şehinşehidir" demiş, hoşuna gidip imzalarına "el-kadı be-şehinşehîn-i Kostantiniyye" diye yazmıştır. Tiryâki olup bir ulemâ meclisinde Nefeszâde Şemsî Molla bir hikâye söylerken bu da uyuklamış. Rüyasında bir kıssahan meclisine dahil olup nakilde hatalarını bulunca hiddetle uyanıp "yalan söyler" deyince molla hiddet eder. Bu da rüyasını söyleyince meclistekiler gülüşürler. Damad Mahmud Efendi'dir(→). (IV. 149)

Ârifî Mustafa Efendi Sinopludur. Kadı olup 1018'de (1609/10) vefat etti. Şairdir. (III. 264)

Ârifi Damadı *bak.* Süleyman Efendi

Armudizâde *bak.* Mehmed Efendi (Lala)

Arnavut *bak.* Hasan Paşa; Mûsâ Paşa; Osman Paşa

Arnavutzâde *bak.* Ahmed Ağa; Ahmed Bey

Arpa Emini *bak.* Mustafa Efendi

Arpa Eminizâde *bak.* Abdurrahman Efendi; Süheyl Mehmed Efendi

Arpa Ruznâmecisizâde *bak.* Ahmed Efendi

Arpacı *bak.* Hayreddin

Arpacızâde *bak.* Mehmed Efendi; Râgıb Mehmed Efendi

Arslan Ağa Müteferrika olup iki defa şahincibaşı oldu. Sonra müteferrika olarak 1048'de (1638/39) Hind'e elçilikle gönderilmiştir. Nihayet yaşlı iken vefat eylemiştir. (I. 319)

Arslan Ağa Seydişehirli Kurt Ağa'nın oğludur. Vâlide kethüdâsı Behrâm Ağa'nın kethüdâsı iken 1056'da (1646) efendisinin vefatında Kösem Vâlide Sultan'a kethüdâ oldu. 1060'da (1650) vefat eyledi. Üsküdar'da Şeyh Camii'ne defnedildi. Zengin ve hayır sâhibiydi. (I. 319)

Arslan Bey Dulkadıroğlu Süleyman b. Mehmed'in oğludur. 858'de (1454) Maraş ve Elbistan beyi oldu. Mısırlıların adamı olduğundan defalarca İran hükümdarı Uzun Hasan'la savaştı. 870'de (1465/66) katledildi. (I. 318)

Arslan Bey Nizâmiye askerliğinin kuruluşunda ilk alınan adamlardandır. Az müddette süvari miralayı olup 1248 (1832/33) yılından sonra vefat etmiştir. (I. 321)

Arslan Bey (Kılıç) Selçuklu soyundan ve Alâiye beyi Lâtif Bey'in torunlarından olarak oraya bey olmuştu. Gedik Ahmed Paşa üzerine gönderilip 870'de (1465/66) mülkü elinden alınarak toprakları Osmanlı ülkesine katıldı. (I. 318)

Arslan Giray Tatar yiğitlerinden olup 1202'de (1787/88) Hudey'de bulunduruldu. 1203'de (1788/89) Şehbaz Giray tarafından azarlanınca kendi çiftliğine çekilmiş ve orada ömrü son bulmuştur. (I. 320)

Arslan Giray Han Hacı Selim Giray'ın oğlu Devlet Giray'ın oğludur. Nureddin ve sonra kalgay oldu. Cemaziyelâhir 1161'de (Haziran 1748) Kırım hanı olup 1168'de (1754/55) azledildi. 13 Şevvâl 1180'de (14 Mart 1767) ikinci defa Kırım hanı oldu. 1181'de (1767/68) vefat eyledi. (I. 320)

Arslan Mehmed Paşa Kars muhafızı Sefer Paşa'nın oğludur. 1062'de (1652) babasının vefatında amcası vali olunca karşı çıktı. Hatta hiddetinden Gürcü Nebi'ye bağlandı. Sonra sâkinleşti ve 1073'de (1662/63) amcasının oğlu Rüstem Paşa'nın vefatında vezirlikle Kars muhafızı oldu. 1091'de (1680) rüşvetle itham edilerek katledilmiştir. (I. 319)

Arslan Mehmed Paşa Ahıskalıdır. 1137'de (1724/25) Kırşehir mutasarrıflığıyla mîrimîran oldu. Sonra Trabzon beylerbeyi, 1146'da (1733/34) Rumeli pâyesiyle Musul valisi oldu. Sonra vezirlik verilerek o taraflarda vefat etmiştir. (I. 320)

Arslan Mehmed Paşa Silahşor, sonra Müderris Osman Paşa'ya kethüdâ olmuştur. Rebiyülâhir 1186'da (Temmuz 1772) mîrimîran oldu. Sancaklarda dolaşıp Hanya muhafızı, sonra Tombasar'da oturmak üzere 4000 askere başbuğ oldu. 1197'de (1783) vezirlik verildi. Sonra Konya valiliği ile Bucak muhafızı oldu. Rebiyülevvel 1199'da (Ocak 1785) Bender muhafızı ve Zilka'de'de (Eylül 1785) İnebahtı muhafızı oldu. Rusya harbinde bulunup 1203'de (1788/89) Bosna valisi, 1205'de (1790/91) İbrail muhafızı oldu. Bu senenin Şevvâlinde (Hazi-

ran 1791) Maçin'de Rusya'ya esir olup 1206'da (1791/92) Silistre valisi oldu. Bir-iki ay geçince vefat etti. Gayretli ve cesurdu. (I. 320/21)

Arslan Mehmed Paşa (Mataracıoğlu) Trablusşam'da Cebele sâkinlerinden olup oranın ahâlisi isyan edince yola getirmek için 1105'de (1693/94) mîrimîran rütbesiyle Trablusşam beylerbeyi oldu. 1108'de (1696/97) hac emirliği, 1112'de (1700/01) vezirlikle Şam eyaleti ilâve edildi. 1114'de (1702/03) Şam'dan azlolundu. 1115'de (1703) Kudüs ilâve edildi. O sene ikinci defa Trablusşam ilâve edildi ve 7 Şevvâl 1115'de (13 Şubat 1704) vefat etti. Arabları disiplin altına almada eşi benzeri yoktu. (I. 320)

Arslan Mehmed Paşa (Şâtır) Hamid mutasarrıfı olup 1094'de (1683) Estergon'da kötü hareketinden dolayı katledilerek vefat etti. (I. 320)

Arslan Paşa Yahyâ Paşazâde Mehmed Paşa'nın oğludur. Sancakbeylerinden olup 944 (1537/38) yılından 973 (1565/66) yılına kadar eyâlet ve sancaklarda beylerbeyilik yapmıştır. Ara sıra bazı işlere muvaffak oldu. 972'de (1564/65) Budin beylerbeyi oldu. 974'de (1566/67) Sigetvar'da Afaka Kalesi'nin düşman eline geçmesine sebep olmasından dolayı sefere gidilirken otağ-ı hümâyûn önünde boynu vurulmuştur. Cömert, nüfuzlu olup Budin'de baruthane kurdu. Lâübâlimeşrep olduğundan mecnunların bile yapamadığı hareketleri yapmasından dolayı babasının bedduasını almıştır. (I. 318/19)

Arslan Paşa Hatvan beyliğinde nice yıl bulundu. 1002 (1593/94) savaşında yiğitlik gösterdi. Sonra nice yıl Tırhala beyi olup 1026'da (1617) Rumeli valisi olarak İran muharebelerinde şehid oldu. (I. 319)

Arslan Paşa Nogayzâde Kaplan Paşa'nın oğludur. 1044'de (1634/35) Aydın mütesellimi oldu. 1048'de (1638/39) Maraş beylerbeyi olup sonra Şam valisi oldu Sonra vezir olup vilayetleri devrederek Zilka'de 1059'da (Kasım 1649) Bağdad valisi olup Ramazan 1060'da (Eylül 1650) azledildi. Receb 1061'de (Haziran-Temmuz 1651) vefat eyledi. Cesur ve akıllıydı. (I. 319)

Arslan Paşa Kürttür. Dersim kaymakamıydı. Cesur olduğundan 1281'de (1864/65) mîrimîran rütbesiyle Kozan mutasarrıfı oldu. O havâlide hizmet ederken az müddette vefat eylemiştir. (I. 321)

Arslan Paşa (Can) Mâbeynden çıkıp doğancıbaşı, 1060'da (1650) çakırcıbaşı, sonra Ankara ve 1069'da (1658/59) Silistre valisi oldu. Beş-altı ay orada kalıp 1076 (1665/66) tarihlerinde Eflâk beyinin göğsüne tepme ile vurması Eflâklilerin hiddetle isyanına sebep olunca ayrılmak zorunda kaldı ve gözden düşmüş olarak vefat etti. Oğlu Hüseyin Paşa'dır. (I. 319)

Arslan Paşa (Numan Paşazâde) Arnavut beylerinden olup 1240'da (1824/25) mîrimîran rütbesiyle Dukagin mutasarrıfı olarak 1242'de (1826/27) azledildi ve sonra vefat etti. (I. 321)

Arslan Paşazâde *bak.* Mehmed Paşa

Arslan Paşazâde IV. Mehmed devri (1648-1687) valilerinden Can Arslan Paşa evlâdı Hüseyin Paşa ve Selim Paşa'dır. (IV. 680)

Arslanzâde *bak.* Abdülbaki Dâniş Efendi; Mustafa Efendi

Arslanzâde Geçen asır sonlarında, Mustafa Efendi ve Abdülbâkî Efendi' ye denilmiştir. (IV. 680)

Arşî Çelebi Tirelidir. Dânişmend ve sonra Mevlevî oldu. I. Ahmed devrinde (1603-1617) vefat eyledi. Şairdir. (III. 453)

Arşî Mehmed Efendi (Mimarzâde) Yenipazarlıdır. Dânişmendken 978'de (1570/01) vebadan vefat etti. Şairdir. Eski mahlası "Çâkî" idi. (III. 453)

Arzî Mehmed Dede Ayntablıdır. Tahsil gördü ve Mevlevî oldu. Âdem Dede'nin vefatında Galata Mevlevîhanesi şeyhi oldu ki, "Değildir devr-i Âdem geçti, bu devr-i Mehmed'dir" tarihidir. Zilka'de 1075'de (Mayıs-Haziran 1665) vefat etti. Zaviyede medfundur. Üç dilde konuşur, *Divan* sâhibi şaird . Yerine Derviş Efendi geçti. (III. 453/54)

Âsaf Bey Sa'dullah Paşa'nın(→) oğludur. Berlin Sefâreti'nde başkâtip iken Safer 1313'de (Ağustos 1895) vefat eylemiştir. Cenazesi İstanbul'a getirilerek Rumelihisarı Mezarlığı'na defnedildi. (II. 25)

Âsaf Bey (Tepedelenlizâde) İsmail Paşa'nın oğludur. Babası sâyesinde mîrimîrar oldu. Babasının vefatından sonra Üsküdar daire-i belediyesine reis olarak Rumeli pâyesi, sonra bâlâ oldu. 8-9 sene riyâsetten sonra emekli oldu. 8 Şa'bân 1305'de (20 Nisan 1888) vefat etti. Kanlıca'da defnolunmuştur. Servetle dünya isteklerine kavuşmuş, yüzü ve huyu güzeldi. (I. 391)

Âsaf Mehmed Bey Tersane emini Moralı Ali Efendi'nin oğlu olduğundan "Tersane Eminizâde" dendi. 1210'da (1795/96) doğdu. Babasının hemşehrisi Moralı Ebûbekir Paşa'ya damad oldu. Müderris, 1248'de (1832/33) Üsküdar mollası ve 1253'de (1837/38) evkaf müfettişi ve 1254'de (1838) Mekke pâyesi ve 1256'da (1840) İstanbul pâyesi olup Zilka'de 1258'de (Aralık 1842) vefat etti. Âlim ve şairdi. (I. 391)

Âsaf Mehmed Emin Efendi 1236'da (1820/21) Diyarbekir'de doğmuştur. Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eylemiştir. Usta şairdir. (I. 391)

Âsaf Mehmed Paşa Gazi Mehmed Paşa'nın(→) torunu, Mustafa Paşa'nın oğludur. İstanbul'a getirilerek Enderûn'da terbiye edilip silahşor olmuş ve sonradan mîrimîranlıkla Ohri mutasarrıflığına gönderilip III. Selim devri (1789-1807) sonlarında vefat eylemiştir. Oğlu meşhur İşkodralı Mustafa Paşa'dır. (IV. 258)

Âsaf Mehmed Paşa (Sarığı güzel) Topal Osman Paşazâde Râtib Ahmed Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı, 1171'de (1757/58) mîrimîranlıkla Köstendil mutasarrıfı, sonra Ağrıboz, 1180'de (1766/67) Hotin muhafızı olup sonra orduya memur oldu. 1182'de (1768/69) vezirlikle Selânik valisi, Şa'bân 1183'de (Aralık 1769) Haleb, Zilhicce 1183'de (Nisan 1770) Vidin, Şevvâl 1185'de (Ocak 1772) Belgrad, 1189'da (1775) İnebahtı, 1190'da (1776) Hotin valisi, 1192'de (1778) ikinci defa Haleb valisi ve Bender muhafızı, 1193'de (1779) Belgrad ve 1194'de (1780) Rumeli valisi oldu. Safer 1195'de (Şubat 1781) vefat etti. Fazilet ve kemâl sâhibi ve şairdi. (IV. 259/60)

Âsaf Mustafa Efendi (Alizâde) Sudûrdan Nureddin Efendi'nin oğludur.

Müderris, molla, Mekke ve İstanbul pâyesi olmuş ve 24 Şevvâl 1258'de (28 Kasım 1842) vefat eylemiştir. (I. 391)

Âsafî Çelebi I. Selim'in (Yavuz) bendegânından ve bölük halkındandı. 923'de (1517) vefat etmiştir. Usta şairdir. (I. 391)

Asamm *bak.* Abdünnebî Efendi

Asamm Mektûbî *bak.* Derviş Efendi

Âsım Ahmed Efendi Ayntablıdır. Müderris, 1222'de (1807) vak'anüvis oldu. Rebiyülâhir 1229'da (Haziran 1814) Selânik mollası olup 9 Safer 1235'de (27 Kasım 1817) vefat eylemiştir. Üsküdar'da Miskinler'de medfundur. Fâzıl, bilgisi engin, şair, edip, kâmil, münşî idi. III. Selim devrinde (1789-1807) meşhurdu. *Kamus*'u tercüme ile üç kat genişletmiştir. Farsçadan *Burhân-ı Kâtı' Tercümesi*, *Tarih*'i ve başka eserleri vardır. Oğulları, ricâlden Hâmid Mehmed Efendi ile İsmail Nevres Efendi'dir(→). (III. 283)

Âsım Bey (Siyavuş Paşazâde) Abdurrahman Paşa'nın oğludur. 1198'de (1784) vefat eyleyerek Eyüp'e defnedildi (III. 321)

Âsım Mehmed Bey Defterdar Ahmed Paşa'nın oğludur. Kalemden yetişip hâcegândan olup ve tersane anbarları nâzırı oldu. Birkaç sene sonra III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eylemiştir. (III. 382)

Âsım Mehmed Bey Sârim İbrahim Paşa'nın torunu, Rif'at Ahmed Bey'in(→) oğludur. Yaş yemiş gümrükçüsü olup 1249'da (1833/34) Üsküdar'da babasının yanına defnedildi. (II. 404)

Âsım Mehmed Bey (Halil Hamid Paşazâde) Ârif Bey'in oğludur. Mektûbî-i sadâret halifelerinden iken amcası Nurullah Paşa'ya damad ve kethüdâ oldu. Silahşor-i hassa olup kapıcıbaşılık verildi. Sonra hâcegandan olarak Avlonya mukataacısı olmuştu. 1251'de (1835/36) vefat etmiştir. Üsküdar'da medfundur. (III. 383)

Âsım Mehmed Bey (Köprülüzâde) Yine bu aileden Abdülhamid Bey'in damadıdır. Müderris, 1231'de (1816) Üsküdar mollası olduysa da zaptetmeden önce Cemaziyelevvel 1231'de (Nisan 1816) vefat etmiştir. Atasının kütüphanesine bir hayli kitap vakfeylemiştir. Torunu Âsım Mehmed Bey, Yâsincizâde Râgıb Efendi'nin damadı ve müderris idi. 12 Ramazan 1252'de (31 Aralık 1836) vefat etti. İkisi de Zülâlîçeşmesi'ne defnolunmuşlardır. Bunun kızı Tevhide Hanım, ricâlden Ali Şefik Bey'in eşidir ki, oğlu âmedî hulefâsından Sâfi Bey'dir. Köprülüzâdelerden Mehmed Râşid Bey 1262'de (1846), Mehmed Şükrî Bey 1257'de (1841) ve Said Bey 1269'da (1852/53) vefat eylemişlerdir. Ataları yanında medfundurlar. (III. 282/83; IV. 900)

Âsım Mehmed Efendi Geyvelidir. Nakşibendî şeyhi Muhyiddin Efendi'nin oğludur. Müderris olup 10 Rebiyülevvel 1077'de (10 Eylül 1666) vefat etti. *Divan* sâhibi şairdir. (III. 382)

Âsım Mehmed Efendi (Seyrekzâde) Abdurrahman Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1068'de (1657/58) [doğrusu 1086 (1675)] vefat etti. *Divan*'ı ve *ez-Zübde* adlı *Zübdet'l-Eş'ar*'a zeyli vardır. (III. 315)

Âsım Mehmed Paşa Ricâlden Mehmed Nurî Efendi'nin oğludur. Tercüme kalemine girerek oradan Paris Sefâreti başkâtibi oldu. 1278'de (1861/62) ticaret birinci meclis reisi ve Zil-

ka'de 1280'de (Nisan 1864) Karasi mutasarrıfı, Cemaziyelevvel 1282'de (Ekim 1865) Divan-ı Muhasebat azası, Cemaziyelevvel 1284'de (Eylül 1867) Divan-ı Muhâkemat reisi, Rebiyülâhir 1285'de (Ekim 1868) Divan-ı Muhasebat reisi, 17 Muharrem 1286'da (29 Nisan 1869) vezirlikle Edirne ve Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) Bosna valisi olup Cemaziyelevvel 1289'da (Temmuz 1872) ayrıldı. O sene Zilka'desinde (Ocak 1873) Kastamonu, Rebiyülevvel 1290'da (Mayıs1873) Trabzon valisi olup Zilhicce 1290'da (Şubat 1874) azledildi. 1292'de (1875) Tuna, Şa'bân 1293 sonlarında (Eylül 1876 başları) ikinci defa Edirne valisi ve 21 Muharrem 1294'de (4 Şubat 1877) adliye nâzırı olup 14 Şa'bân 1294'de (24 Ağustos 1877) azledildi. Safer 1295'de (Şubat 1878) Şûrâ-yı Devlet reisi ve hariciye nâzırı vekili olup Rebiyülâhir 1295'de (Nisan 1878) azledildi. 7 Şevvâl 1297'de (12 Eylül 1880) hariciye nâzırı olup Cemaziyelâhir 1298'de (Mayıs 1881) azledildi. Şevvâl 1298'de (Eylül 1881) ikinci defa hariciye nâzırı oldu. Muharrem 1299'da (Aralık 1881) evkaf nâzırı ve ardından ikinci defa adliye nâzırı, iki gün sonra ikinci defa evkaf nâzırı ve birkaç ay sonra üçüncü defa hariciye nâzırı olmuştur. Zilhicce 1302'de (Eylül 1885) ayrıldı. Rebiyülâhir 1303'de (Ocak 1886) Trabzon valisi olup orada Cemaziyelâhir başlarında (Mart 1886) vefat eylemiştir. Yusuf Paşa'nın yanına defnedilmiş ve ikisine birden türbe yapılması ferman buyurulmuştur. Siyasî işlere vâkıf, sessiz, yumuşak huylu, namuslu, doğru, edipdi. Büyük oğlu Suad Bey, tercüme kaleminde mümeyyiz ve Server Paşa'ya damad olmuştur. Diğer oğlu Ali Reşad Bey, anılan kalemin hulefâsından yetenekli ve edip gençlerdir. (III. 284/85)

Âsım Mustafa Bey Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî azası ve miralay olup Cemaziyelâhir 1279'da (Aralık 1862) vefat eylemiştir. Oğlu Cevad Paşa'dır. (IV. 478)

Âsım Mustafa Efendi Rizelidir. Drama nâzırı İsmail Ağa'ya damad oldu. Şa'bân 1265'de (Temmuz 1849) Kürdistan mollası ve sonra Bosna Meclisi azası olup Zilka'de 1266'da (Eylül 1850) Mekke pâyesi, Zilhicce 1268'de (Eylül-Ekim 1852) İstanbul pâyesi, Şevvâl 1274'de (Mayıs-Haziran 1858) İstanbul kadısı, Şa'bân 1275'de (Mart 1859) Anadolu pâyesi, 1 Zilka'de 1281'de (28 Mart 1865) Anadolu kazaskeri ve Zilhicce 1282'de (Nisan-Mayıs 1866) Rumeli pâyesi oldu. 1 Safer 1283'de (15 Haziran 1866) vefat eylemiştir. Karacahmet'de medfundur. Âlim, fâzıl, tedbirliydi. Oğlu Ahmed Bey'dir. Diğer oğlu eski Galata kadısı Sa'deddin Efendi'dir. (III. 383/84)

Âsım Mustafa Efendi (Hammamîzâde) Râşid Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Şevvâl 1228'de (Ekim 1813) vefat etti. (II. 353)

Âsım Mustafa Efendi (Mekkîzâde) Şeyhülislâm Mekkî Efendi'nin oğludur. Müderris, mahrec, bilâd-ı hamse, Mekke pâyesi olmuştur. 11 Zilhicce 1223'de (28 Ocak 1809) İstanbul kadısı olup Cemaziyelâhir 1227'de (Haziran 1812) Anadolu kazaskeri olmuştur. Rebiyülâhir 1229'da (Nisan 1814) Rumeli kazaskeri oldu. 19 Rebiyülevvel 1233'de (27 Ocak 1818) şeyhülislâm oldu. 13 Zilhicce 1234'de (3 Ekim 1819) azledildi. 9 Muharrem 1239'da (15 Eylül 1823) ikinci defa şeyhülislâm oldu. 13 Rebiyülâhir 1241'de (25

Kasım 1825) azledildi. 17 Ramazan 1248'de (28 Ocak 1834) üçüncü defa şeyhülislâm oldu. 2 Zilhicce 1262'de (21 Kasım 1846) vefat etmiştir. İleri görüşlü, kavrayışlı, zeki, zengindi. Evlâdı olmamıştır. Fâtih'de babasının yanına defnedildi. (III. 283)

Âsım Mustafa Paşa Giritlidir. Askerlikten yetişip livâ ve ferik oldu. Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) İşkodra valisi, Safer 1289'da (Nisan-Mayıs 1872) Dâr-ı Şûrâ reisi ve hassa müşiri kaymakamı olup Cemaziyelâhir 1289'da (Ağustos 1872) vezirlikle Bosna valisi, dördüncü günü tophane müşiri, haftasında Yenişehir valisi ve iki günde zabtiye müşiri ve Şa'bân 1289'da (Ekim 1872) tekrar Bosna valisi olup Ramazan 1290'da (Ekim-Kasım 1873) azledildi. Şevvâl 1290'da (Kasım-Aralık 1873) Şûrâ-yı Devlet azası, Zilka'desinde (Aralık 1873-Ocak 1874) Yanya valisi, Ramazan 1291'de (Ekim-Kasım 1874) Trablusgarb valisi, Rebiyülevvel 1292'de (Nisan 1875) Yemen valisi ve 7. Ordu müşiri, 1297'de (1880) Bağdad valisi, 1306'da (1888/89) Suriye valisi olup Cemaziyelevvel 1309'da (Aralık 1891) Suriye'de vefat etti. Çalışkan, gayretli ve işbilirdi. (IV. 487)

Âsım Mustafa Paşa Mülkiye memurlarından olup Cemaziyelâhir 1275'de (Ocak 1859) Amasya mutasarrıfı olmuştu. Mîrimîran iken daha sonra vefat etmiştir. (III. 283)

Âsım Paşa Mühendishane nâzırı Bekir Paşa'nın oğludur. Mühendishaneden yetişerek hassa topçu alayında miralay olduktan sonra 1287 (1870/71) tarihlerinde ihtiyat mîrlivâsı olmuş ve sonra ferik ve 1299'da (1882) Çatalca kumandanı olup 4 Safer 1309'da (9 Eylül 1891) vefat eylemiştir. Eyüp'e defnedildi. Doğru ve sâkindi. (III. 285)

Âsım Ya'kub Efendi (Kütahyalızâde) Kütahyalı Halil Rüşdî Efendi'nin oğludur. Müderris, Zilka'de 1265'de (Eylül-Ekim 1849) Trabzon mollası, Muharrem 1274'de (Eylül 1857) Mısır mollası, 1277'de (1860/61) Medine mollası, Ramazan 1280'de (Şubat 1864) İstanbul pâyesi, 1 Şevvâl 1287'de (25 Aralık 1870) İstanbul kadısı, Ramazan 1291'de (Ekim 1874) Anadolu pâyesiyle Meclis-i Meşâyih reisi oldu. Birkaç sene sonra Kütahya nâibi olup ayrıldıktan sonra 1301'de (1884) vefat eyledi. Şiir ve inşası, ilim ve marifetinin ölçütü olup rindmeşrepti. Oğullarından Mehmed Cemâl Efendi 1291'de (1874), Mehmed İsâmeddin Efendi 1302'de (1884/85) vefat eylediler. Babasıyla Karacaahmet'e defnedilmişlerdir. (III. 284)

Âsiye Hanım I. Süleyman'ın (Kanunî) kızı Mihrimâh Sultan'ın dâyesidir. Çeşnigirbaşı Camii'ni yaptı. Bu cami, Rüstem Paşa'nın hademelerinden Çeşnigir Ali Çelebi'nin odaları üstüne yapıldığından bu adı aldı. (I. 388)

Askerî Çelebi Yenice-i Vardarlıdır. Askerden olup Selânik'de yerleşti. [I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) şairlerindendir.] Usta şairdir. (III. 470)

Astarcı *bak.* Sinan Efendi

Astarcı Sinanzâde *bak.* Mehmed Efendi

Aşçı *bak.* Hasan Ağa; İbrahim Paşa; Mehmed Paşa; Mustafa Paşa

Aşçıbaşızâde *bak.* Ahmed Re'fetî Bey; Ali Efendi; Mehmed Efendi; Meylî Mehmed Efendi

Aşçızâde *bak.* Hasan Efendi; Mehmed Paşa; Nurî Mehmed Efendi (Hafız)

Âşık Ali Paşa Muhlis Paşa b. Baba İlyas'ın büyük oğlu olup 670'de (1271/72) doğmuş, 733'de (1332/33) Kırşehir'de vefat etmiştir. Şairdir ve ermiş sayılanlardandır *Maarifname*'si ve *Divan*ı vardır. Oğlu Elvan Çelebi Amasya'da vefat etti. *Etvâr-ı Mülûk*'ü manzum olarak tercüme eylemiştir. (III. 281/82)

Âşık Mehmed Efendi Edirne köylerinden Ahur köylüdür. Gülşenî müridi olup Edirne'de Şahmelek Zaviyesi'ne şeyh oldu. 975'de (1567/68) vefat eylemiştir. Keşf sahiplerindendi. Yerine Abdülkerim Efendi(→) geçti. Ekmekçizâde Ahmed Paşa bu zaviyeyi yeniden tamir etti. (III. 282)

Âşık Pîr Mehmed Çelebi Filibe kadısı Seyyid Natta'zâde şair Seyyid Ali Efendi'nin oğlu olup 924'de (1518) Bursa'da doğmuştur. Babası 948'de (1541/42) vefat etmiştir. Bu, çalışıp müderris ve kadı oldu. Üsküp kadısı iken Şa'bân 979 sonlarında (Ocak 1572 ortaları) vefat etmiştir. Cömertti ve lâtifeleri çoktu. Kasideleri makbuldü. Eserleri: İki kıt'a *Ebâdis-i Erbaîn*, *Ravzatü'ş-Şühedâ Tercümesi*, *et-Tibrü'l-Mesbûk* unvanıyla *Nasâyıh-ı Mülûk Tercümesi*, *Mecmua-i Sukûk*, Arapça *Zeyl-i Şakâyık*, *Tezkire-i Şuarâ*, *Divan*. Kardeşi şair Hâlî Mehmed, dânişmend iken vefat etmiştir. (III. 282)

Âşir Bey Taşra kaymakamlıklarında bulunmuştur. Tekfurdağı'dan azledilmiş iken 1269'da (1852/53) ûlâ sânîsiyle gümrük emini oldu. Rebiyülevvel 1271'de (1854/55) azledilip sonra vefat etmiştir. (III. 281)

Âşir Mustafa Efendi Devriye müderrisi ve Beyrut mollası ve Zilka'de 1279'da (Mayıs 1863) Trablusgarb mollası olmuştur. Sonra bilâd-ı hamse, Mekke pâyesi ve 1299'da (1882) İstanbul pâyesi olmuştur. 1302'de (1884/85) İstanbul kadısı olup sonra bir müddet Meclis-i Emvâl-ı Eytâm azası oldu. 9 Zilka'de 1306'da (7 Temmuz 1877) vefat etmiştir. Ceddi yanına defnedildi. Yaşı 80'i aşkındı. Edip, güzel konuşur, ilmi yeterli, muhterem bir zat idi. Oğlu Nehiceddin Mehmed Efendi'dir(→). (III. 281)

Âşir Mustafa Efendi (Reiszâde) Reisülküttab Tavukçu Mustafa Efendi'nin oğlu olup 1142'de (1729/30) doğmuştur. Zilka'de 1157'de (Aralık 1744) müderris, 1182'de (1768/69) Yenişehr-i Fenâr mollası, Zilka'de 1195'de (Ekim-Kasım 1781) Bursa, Muharrem 1197'de (Aralık 1782) Mekke mollası, 19 Şa'bân 1200'de (17 Haziran 1786) İstanbul kadısı, Zilka'de'de (Eylül) Anadolu pâyesi ve birkaç gün sonra Anadolu kazaskeri ve Receb 1202'de (Nisan 1788) Rumeli pâyesi ve Muharrem 1204'de (Ekim 1789) Rumeli kazaskeri olup 9 Şevvâl'de (22 Haziran 1790) azledilip Kastamonu'ya gönderildi. Kısa sürede döndü. 1207'de (1792/93) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. 1208'de (1793/94) ayrıldı. 18 Rebiyülevvel 1213'de (30 Ağustos 1798) şeyhülislâm olup Safer 1215'de (Temmuz 1800) azledilip Bursa'ya gönderildi. Birkaç ay sonra döndü. 25 Şa'bân 1219'da (29 Kasım 1804) vefat etti. Bahçekapı'daki kütüphanesinde mefdundur. Salâh ve takvâ, ilim ve edep ve hüsn-i hat ile meşhurdu. Bir kütüphane yaptı, kendi ve oğlu Hafid Efendi hayli kitap vakfeylediler. Di-

ğer oğlu Tâceddin Efendi ve Bahâeddin Efendi'dir. Torunlarından biri Muhyiddin Mehmed Efendi, diğeri Tâceddin Efendi'dir. (III. 281)

Âşir Paşa Tercüme kaleminden yetişip bir hayli yıl mümeyyiz olduktan sonra Sunne kaymakamı ve Cemaziyelevvel 1278'de (Kasım 1861) Rumeli beylerbeyi pâyesiyle Belgrad muhafızı oldu ve Cemaziyelâhir 1280'de (Kasım 1863) Maraş mutasarrıfı oldu. 1283'de (1866/67) orada vefat etmiştir. Dil bilir ve tedbirliydi. (III. 281)

Âşirzâde *bak.* Mecdeddin Mehmed Efendi

Aşkar *bak.* Kasım Efendi

Aşkî Ahmed Efendi Zağralıdır. Kadı idi. I. Ahmed devrinde (1603-1617) vefat ettti. Şairdir. (III. 471)

Aşkî Efendi Tirelidir. Sinaneddin Efendi'nin müridi olup müderris oldu. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 470)

Aşkî Hasan Efendi Müderris ve Eyüp mollası oldu. 7 Safer 1072'de (2 Ekim 1661) vefat etti. Farsçada ve Türkçede şairdir. (II. 138)

Aşkî İlyas Ahmed Çelebi İstanbul/Yenihisarlıdır. Yeniçeri ve derviş oldu. 985'de (1577) vefat etti. Şairdir. (III. 470/71)

Atâ Çelebi Müderris bir şairdir. 960'da (1553) vefat eyledi. (III. 474)

Atâ Çelebi Üsküplüdür. Nakşibendî olup ahlâkını düzeltmiştir. 960 (1553) yılından sonra vefat eyledi. Usta şairdir. (III. 474)

Atâ Efendi Hekim Sinan Efendi'nin(→) oğludur. 960'da (1553) vefat etti. Şair olup içkiye düşkündü. (III. 474; III. 105)

Atâ Efendi Darbhaneden yetişip mümeyyiz ve sergi müdürü olup 3 Rebiyülevvel 1278'de (Eylül 1861) hazine-i hassa muhasebecisi oldu ve birkaç sene sonra azledilerek bir aralık Maliye Meclisi'ne aza oldu. Sonra emekliliği seçmiştir. Receb 1310'da (Ocak-Şubat 1393) vefat etti. Üsküdar'a defnedildi. (III. 482)

Atâ Efendi (Hacı) Hâcegândan oldu. 1244'de (1828/29) kâğıd-ı enderûn emini ve 1248'de (1832/33) Divan-ı Hümâyûn kalemi mühimmenüvisi olup bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (III. 480)

Atâî Mehmed Efendi (Hâfız) İstanbulludur. Muallimhane müdür muavini, sonra molla, Mekke pâyesi oldu. Sonra Medine kadısı olup oradan Harem-i Şerif müdürü olarak Rebiyülevvel 1301'de (Ocak 1884) vefat etmiştir. Eyüp'de Niyetkuyusu'nda medfundur. Âlmdi. (III. 482/83)

Atâullah Ahmed Bey Enderûnî Tayyâr Efendi'nin oğludur. 1225'de (1810) doğmuştur. Enderûn'da yetişip Dâr-ı Şûrâ kâtibi ve sonra Giritli Mustafa Nâilî Paşa'nın divan kâtibi, mektûbî-i seraskerî muavini, Zilka'de 1259'da (Aralık 1843) serasker mektupçusu, Zilka'de 1260'da (Kasım-Aralık 1844) Dâr-ı Şûrâ azası, sonra sâlise ile Adana mal müdürü, 1263'de (1847) Haleb mal müdürü, Safer 1266'da (Aralık 1849/Ocak 1850) İstanbul muhasebecisi, 1271'de (1854/55) Rumeli Harb Ordusu müsteşarı olup 1271'de (1854/55) ayrıldı. Cemaziyelâhir 1276'da (Ocak 1860) Cezâyir-i Bahr-i Sefid mutasarrıfı olup Ramazan 1279'da (Mart 1863) azledildi. Sonra Karahisar-ı Sâhib. Zilka'de 1291'de (Aralık 1874) Kütahya ve son-

ra Karasi mutasarrıfı, 1293'de (1876) bâlâ rütbesiyle Harem-i Şerif müdürü oldu. Zilhicce 1294'de (Aralık 1877) vefat eyledi. Beş ciltlik *Tarih-i Atâ*'yı yazmış münşî ve eski tavırlı, vakûr, edip, şairdi. Oğlu Mehmed Nezih Bey, ûlâ ricâlinden olup Niğde mutasarrıflığından ayrılmadır. (III. 481/82)

Atâullah Ahmed Bey Hâmid Mehmed Bey'in(→) oğludur. Mektûbî halifesi iken 1295'de (1878) vefat etti. Babasının yanına defnedilmiştir. (II. 106)

Atâullah Ahmed Bey Mısırlızâde Hâlid Efendi'nin oğludur. Lisan Mektebi'nden yetişip tercüme kalemine girmiş ve gazete yazarlığında bulunarak tercümede şöhret kazanmıştır. Hariciye Nezâreti'nde mühürdarlık makamında bulunup tercüme kalemine mümeyyiz, mütercim muavini ve umûr-ı şehbenderî müdürü olmuş ve ûlâ evveli rütbesini hâiz iken 24 Zilhicce 1311'de (28 Haziran 1894) vefat etmiştir. Eyüp'e defnedilmiştir. Fransızcayı bilir ve yetenekli olup yaşı 40'a varmıştı. (III. 482)

Atâullah Ahmed Efendi (Arabzâde) Sudûrdan Abdurrahman Efendi'nin ikinci oğludur. 1132'de (1720) doğdu. 1150'de (1737/38) müderris olup nâibliklerde gezdi. 1176'da (1762/63) Halep mollası, Şevvâl 1182'de (Şubat 1760) Şam ve Muharrem 1188'de (Mart-Nisan 1774) Mekke mollası oldu. 1194'de (1780) İstanbul kadısı ve 1196'da (1782) Anadolu kazaskeri ve 1197'de (1783) Rumeli pâyesi ve 1198'de (1784) Rumeli kazaskeri, 14 Şa'bân 1199'da (22 Haziran 1785) şeyhülislâm oldu. 18 Şevvâl 1199'da (24 Ağustos 1785) vefat etti. Sedefçiler'de babasının yanına defnolundu. Dindar, insaflı, yumuşak huylu, alçakgönüllü, devrin lisanına vâkıf idi. Kısa şeyhülislâmlığında Hüdâî Tekkesi şeyhi Rûşen Efendi'yi İstanbul'a getirmiştir. Küçük oğlu Abdullah Efendi(→), diğer oğlu Ârif Efendi'dir. (III. 477)

Atâullah Ahmed Efendi (Ebû İshakzâde) Şeyh Mehmed Said Efendi'nin oğludur. Müderris, 1181'de (1767/68) Yenişehr-i Fenâr mollası, bilâd-ı hamse mollası, Mekke kadısı, Şa'bân 1202'de (Mayıs 1788) İstanbul pâyesi oldu. 1203'de (1788/89) vefat eylemiştir. Sultanselim'de İbrahim Ağa Camii'nde medfundur. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (III. 478)

Atâullah Ahmed Efendi (Muradzâde) Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. 1262'de (1846) vefat etti. Babasının yanında medfundur. (I. 263)

Atâullah Atâî Ahmed Efendi Birgilidir. Müderris, 954'de (1547) Rüstem Paşa'nın medresesi bitiminde oraya müderris oldu. 957'de (1550) Şehzâde Selim'e (II. Selim) muallim oldu. 974'de (1566) padişah hocası olmuştur. 11 Safer 976'da (5 Temmuz 1571) vefat etti. Namazını Ebûssuûd Efendi kılıp vezirler cenazesinde hazır bulundular. Şeyh Vefa Türbesi'ne defnedildi. Ziyaret gününde evlâdına ve elli kadar adamına üst görevler verildi. Âlim, şairdi. Ebûssuûd Efendi'ye tahkir etme maksadıyla rüyasında bir şeyh gelip bunu meclisten atar ki tahkikinde Ebûssuûd'un babası olduğu söylenir. Uyanınca hastalanıp yataktan kalkmaz. Oğlu Abdülhay Hâlis Efendi'dir(→). Diğer oğlu sudûrdan Şemseddin Efendi'dir. *Hidâye*'ye ta'lîkatı, *Tefsir-i şerif*e ve *Miftâh*'a kelimatı vardır. (III. 474/75)

Atâullah Atâî Efendi (Nev'îzâde) Yahyâ Nev'î Efendi'nin oğludur. Müderris ve kadı oldu. Lofça, Varna, Tekfurdağı, Tırnova ve Tırhala gibi yerlere birer ikişer defa kadı oldu. Azledilmiş olarak İstanbul'da iken Cemaziyelevvel 1045'de (Ekim-Kasım 1635) vefat etti. İffetli, temiz, münşî, şairdir. Eserleri: *Hadâyıku-l-Hakâyık fî Tekmileti'ş-Şakâyık*, *Hamse-i Atâî*, fıkıhtan *el-Kavlü'l-Hasen fî Cevabı kavli li-men*, *Divan*. Oğlu Mehmed Bîdârî Efendi'dir. (III. 475)

Atâullah Atâî Efendi (Nevalîzâde) Nasûh Nevalî Efendi'nin oğludur. Müderrislikten emekliydi. 1027'de (1618) vefat etti. Şairdir. *Divan*'ı vardır. (III. 475; IV. 555)

Atâullah Bey Yusuf Beyzâde olup kapıcıbaşıdır. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (III. 481)

Atâullah Bey Abdülkerim Efendi damadı Mehmed Efendi'nin oğludur. Bâbıâlî'den yetişip 1224'de (1809) çavuşlar kâtibi, 1226'da (1811) top arabacıları kâtibi, 1228'de (1813) topçu kâtibi, sonra Rumeli kapı kethüdâsı, sonra kalyonlar kâtibi ve 1238'de (1822/23) süvari mukabelecisi, sonra yeniçeri kâtibi ve beş-on gün sonra 1241'de (1825/26) cizye muhasebecisi, 1245'de (1829/30) Haremeyn muhasebecisi, 1246'da (1830/31) şıkk-ı sâlis defterdarı olup 1249'da (1833/34) bu görev kaldırılmış ve sonra vefat etmiştir. (III. 480)

Atâullah Bey Sadrazam Dârendeli İzzet Paşa'nın büyük oğludur. Mektûbî-ı sadr-ı âlî ve âmedî hulefası olup Zilhicce 1268'de (Eylül-Ekim 1852) deâvî muavin–i sânîsi Rebiyülevvel 1273'de (Kasım 1856) deâvî muavin-i evveli ve Cemaziyelâhir 1278'de (Aralık 1861) Musul mutasarrıfı, Zilka'de 1279'da (Nisan-Mayıs 1863) Canik mutasarrıfı, Receb 1282'de (Kasım-Aralık 1865) Amasya mutasarrıfı, Cemaziyelevvel 1284'de (Eylül 1867) Divan-ı Muhasebat azası, Şa'bân 1286'da (Kasım 1869) Karahisar-ı Sâhib mutasarrıfı olup Rebiyülâhir 1292'de (Mayıs 1875) azl ile Rebiyülevvel 1294'de (Mart-Nisan 1877) ikinci defa Amasya mutasarrıfı oldu. Azilden sonra 14 Şubat 1294'de (26 Şubat 1879) vefat etti. Babasının yanında medfundur. Edip ve zekiydi. Oğlu vardır. (III. 482)

Atâullah Efendi Kastamonuludur. Müderris ve Diyarbekir mollası oldu. Cemaziyelâhir 1096'da (Mayıs 1685) vefat etti. İhtişamlı ve vakûrdu. (III. 475)

Atâullah Efendi Çırçırlıdır. Aksaray sıbyan mektebi muallimi Abdullah Efendi'nin oğludur. 1165'de (1751) doğdu. 1198'de (1784) Sa'dî dervişi ve voyvoda ve müsellim kâtibi oldu. 1231'de (1816) vefat etti. Kilise Camii'nde medfundur. *Divan* sâhibi şairdir. (III. 479)

Atâullah Efendi (Çalkandızâde) Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Safer 1125'de (Mart 1713) vefat etti. Oğulları Mustafa Efendi(→) ve Ârif Mustafa Efendi'dir(→). (III. 371)

Atâullah Efendi (Çivizâde) Sudûrdan Mehmed Efendi'nin oğludur. 1048'de (1638) doğdu. Müderris, molla, Mekke kadısı oldu. Cemaziyelevvel 1124'de (Haziran 1712) İstanbul kadısı olup Muharrem 1125'de (Şubat 1713) ayrıldı. Rebiyülevvel 1129'da (Şubat-Mart 1717) Anadolu kazaskeri olup Rebiyülevvel 1130'da

(Şubat 1718) azledildi ve Cemaziyelevvel'de (Nisan) arpalığına gönderildi. Muharrem 1131'de (Aralık 1718) dönüp 25 Safer 1134'de (15 Aralık 1721) Rumeli pâyesi oldu. 1 Şevvâl 1136'da (23 Haziran 1724) ikinci defa Anadolu kazaskeri olup senesinde ayrıldı. 3 Rebiyülâhir 1138'de (9 Aralık 1725) vefat etti. Eyüp'de türbesine defnedildi. Güzel ahlâkla tanınmış, kalbi temiz bir pîrdi. (III. 476)

Atâullah Efendi (Sadreddinzâde) Müderris, mektûbî-i fetvâ, Cemaziyelâhir 1227'de (Haziran 1812) bilâd-ı erbaa pâyesi, Muharrem 1229'da (Ocak 1814) Medine mollası olup orada vefat eyledi. Oğlu Mehmed Sadreddin Efendi'dir(→). Torunlarından biri de Medine mollası Abdullah Efendi'dir. (III. 478)

Atâullah Efendi (Seyyid) Yenişehirlidir. 1230'da (1815) vefat eyledi. Şairdir. (III. 479)

Atâullah Efendizâde *bak.* Osman Efendi

Atâullah Mehmed Bey Ebûbekir Râsim Paşa'nın oğlu olup mektûbî-i sadr-ı âlî'ye girdi Şa'bân 1176'da (Şubat-Mart 1763) hâcelik verildi. 1178'de (1764/5) gurebâ-yı yemin kâtibi, 1180'de (1766/67) cebeciler kâtibi, 1182'de (1768/69) Fâtih Camii bina emini ve cebeciler kâtibi vekili, 1184'de (1770/71) piyade mukabelecisi, Zilka'de 1185'de (Şubat 1772) silahdar kâtibi, Zilka'de 1187'de (Ocak-Şubat 1774) mektûbî-i sadr-ı âlî olup 1188'de (1774) Büyükçekmece'de azlolundu. Şevvâl'de (Aralık 1774) matbah emini, Cemaziyelevvel 1189'da (Temmuz 1775) küçük tezkireci, 1190'da (1776) yeniçeri kâtibi, Zilka'de 1193'de (Kasım 1779) büyük tezkireci oldu ve 1194'de (1780) azlolunup Mısır darbhanesine memur oldu. 1195'de (1781) dönüşünde arpa emini, 1196'da (1782) başmuhasebeci, Cemaziyelevvel 1197'de (Nisan 1783) tersane emini olup 1196'da (1785) azledildi. Cemaziyelevvel 1200'de (Mart 1786) ikinci defa tersane emini olup 20 Şa'bân 1200'de (18 Haziran 1786) reisülküttab oldu. 10 Rebiyülâhir 1201'de (30 Ocak 1787) Edirne Sarayı tamir memuru oldu. 12 Rebiyülâhir 1202'de (21 Ocak 1788) tevkiî ve ardından ruznâme-i evvel olduysa da istifa edip 29 Rebiyülâhir 1202'de (7 Şubat 1788) vefat etti. Eyüp'de Küçük Emir'de medfundur. Hesap işlerini bilen, edip, tavırları gönül alıcı, dürüst, münşî ve kâtip, Divanî yazıda üstün, zarif olup mizah ve hezele düşkündü. (III. 477/78)

Atâullah Mehmed Bey Sadrazam İzzet Mehmed Paşa'nın torunu, Said Mehmed Bey'in(→) oğludur. Silahşor ve kapıcıbaşı olup II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarına yetişmiştir. (III. 480/81; III. 37)

Atâullah Mehmed Bey (Halil Hamid Paşazâde) Mehmed Ârif Beyzâde Râşid Bey'in oğludur. 1224'de (1809) doğdu. 1239'da (1823/24) müderris, Zilhicce 1257'de (Ocak-Şubat 1842) Mısır mollası olup döndükten sonra Mekke mollası oldu. 15 Şevvâl 1263'de (26 Eylül 1847) İstanbul pâyesi ve Meclis-i Maarif azası ve Safer 1266'da (Aralık 1849/Ocak 1850) Anadolu pâyesi oldu. 3 Muharrem 1268'de (29 Ekim 1851) vefat etti. Şair, fasih, beliğ, iyi huyluydu. (III. 481)

Atâullah Mehmed Efendi Anadolu kadılarından Eyyûbî İbrahim Efendi'nin oğludur. Müderris, 1093'de (1682)

fetvâ emini oldu. Azilden sonra 1098'de (1686/87) ikinci defa fetvâ emini oldu. Sonra Şam mollası olup 1113'de (1701/02) üçüncü defa fetvâ emini oldu. Muharrem 1114'de (Haziran 1702) İstanbul kadısı olup Cemaziyelâhir'de (Kasım) azledildi. Aynı ayda Anadolu pâyesi olup Zilhicce 1115'de (Nisan 1704) Anadolu kazaskeri oldu. 1116'da (1704/05) azledildi. Şa'bân 1118'de (Kasım 1706) Rumeli kazaskeri oldu. Senesinde azl ile Cemaziyelevvel 1124'de (Haziran 1712) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Safer 1125'de (Mart 1713) şeyhülislâm oldu. Cemaziyelâhir'de (Temmuz) azl ile Rumelihisarı'ndaki yalısında ikamet eyledi. 1126'da (1714) Sinop'a sürüldü. 1 Şa'bân'da (12 Ağustos 1714) gemisi batınca zorlukla Sinop'a çıkabildi. Orada 1127'de (1715) vefat etti. Her zaman ilimle meşgul ve fıkıhda devrinin en seçkiniydi. *Fıkh-ı Atâî* onun eseridir. Oğulları Ahmed Efendi(→) ile Mustafa Efendi'dir(→). Kardeşi Abdurrahman Efendi'dir(→). Mevâlîden Atâullahzâde Osman Efendi ve Ni'metullah Efendi bunun torunlarındandır. (III. 475/76)

Atâullah Mehmed Efendi Müderris olup Receb 1202'de (Nisan 1788) vefat etti. (III. 478)

Atâullah Mehmed Efendi Nakşibendî şeyhi olup III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. Kanlıca'da tekkesi vardır. Oğlu Âlî Efendi'dir. Ermiş sayılanlardandı. (III. 478)

Atâullah Mehmed Efendi Sürmeneli İbrahim Efendi'nin (v. 1216/1802)(→) oğludur. Müderris olup 15 Şevvâl 1226'da (2 Kasım 1811) vefat eyledi. Nuhkuyusu'nda medfundur. (I. 145)

Atâullah Mehmed Efendi Raûf Paşa'nın akrabasından olup Bâbıâlî'den yetişip 1223'de (1808) kethüdâ kâtibi ve 1224'de (1809) Haremeyn mukataacısı oldu. Başka görevlerde bulunduktan sonra 19 Şevvâl 1233'de (22 Ağustos 1818) taşraya gönderildi. 1234'de (1819) dönerek 1235'de (1819/20) baruthâne nâzırı, 4 Cemaziyelâhir 1236'da (9 Mart 1821) darbhane emini ve 7 Receb'de (10 Nisan) defterdar-ı şıkk-ı evvel, 14 Rebiyülevvel 1237'de (9 Aralık 1821) Şark Ordusu defterdarı olup Cemaziyelâhir 1238'de (Şubat-Mart 1823) döndü. Şevvâl'de (Nisan 1823) tophane nâzırı, 25 gün geçince tersane emini, Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) nişancı, Şevvâl 1242'de (Mayıs 1827) Rumeli Ordusu defterdarı olup 1243'de (1827/28) azledildi ve çavuşbaşı oldu. 21 Cemaziyelevvel 1245'de (18 Kasım 1829) azlolunup 10 Şa'bân 1245'de (4 Şubat 1830) vefat etti. Eyüp'de medfundur. İşbilir, doğru, iffetliydi. Enderûn'dan yetişme Osman Bey adında bir şişman kardeşi vardı. "Atâzâde Derviş Efendi" bunun oğludur. Hâcegândan olmuştur. (III. 480)

Atâullah Mehmed Efendi Ahmed Reşid Efendi'nin oğludur. Müderris, 1262'de (1846) Sofya mollası olup sonra vefat etti. (III. 481)

Atâullah Mehmed Efendi Sırrî Halil Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 4 Rebiyülevvel 1292'de (10 Nisan 1875) vefat etti. Şem'î Efendi'nin damadıydı. (IV. 289)

Atâullah Mehmed Efendi Hekimbaşı Behcet Efendi'nin torunu ve mevâlîdendir. (III. 481)

Atâullah Mehmed Efendi (Abdürrahim hafidi) Müderris, Rebiyülev-

vel 1281'de (Ağustos 1864) Kudüs mollası oldu. Sonra bilâd-ı hamse mollası olup 1295 (1878) yılından sonra vefat etti. (III. 481)

Atâullah Mehmed Efendi (Arabzâde) Sudûrdan Hamdullah Efendi'nin ikinci oğludur. Müderris, molla, Zilka'de 1268'de (Ağustos-Eylül 1852) Mekke, Zilka'de 1276'da (Mayıs-Haziran 1860) İstanbul ve Şa'bân 1284'de (Aralık 1867) Anadolu pâyesi olup Zilka'de 1289'da (Ocak 1873) Anadolu kazaskeri oldu. 3 Cemaziyelâhir 1295'de (4 Haziran 1878) vefat etti. Duvardibi'nde medfundur. Zeki, zarif, eğlenceye düşkündü. (III. 482)

Atâullah Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Şeyhülislâm Mustafa Efendi'nin ikinci oğludur. 1142'de (1729/30) doğup 1148'de (1735/36) müderris, 1172'de (1758/59) Selânik mollası, 1176'da (1762/63) Mekke pâyesi, Rebiyülevvel 1183'de (Temmuz 1769) İstanbul kadısı olup Cemaziyelevvel'de (Eylül) istifa eyledi. Rebiyülâhir 1188'de (Haziran 1174) Anadolu kazaskeri olup Safer 1189'da (Nisan 1775) azledildi. 25 Cemaziyelâhir 1193'de (10 Nisan 1779) birinci ve 1197'de (1783) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. 17 Cemaziyelâhir 1197'de (20 Mayıs 1783) şeyhülislâm oldu. 18 Cemaziyelevvel 1198'de (9 Nisan 1784) azlolunarak hacca gitmek üzere kethüdâsı Osman Efendi ile Gelibolu'ya gönderildi. Orada hastalanıp 6 Receb 1199'da (15 Mayıs 1785) vefat etti. Yazıcızâde Mehmed Efendi'nin yanına defnedildi. Sadedil, yumuşak huylu, alçak gönüllü, kalp kazanmaya çalışır ve dedikodudan uzaktı. Zevcesi Feyzullahzâdelerden Azize Hanım olup bundan doğan oğlu Hâmid Mehmed Efendi'dir(→). Torunu Atâullah Mehmed Efendi'dir(→). (III. 476/77)

Atâullah Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Şeyhülislâm Atâullah Mehmed Efendi'nin(→) torunu, Hâmid Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. 1231'de (1816) Yenişehr-i Fenâr, sonra Bursa mollası, 1239'da (1823/24) Mekke kadısı olup orada vefat eylemiştir. Oğlu Said Mehmed Efendi'dir(→). (III. 477)

Atâullah Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) Şeyhülislâm Şerif Mehmed Efendi'nin oğludur. 12 Cemaziyelevvel 1173'de (1 Ocak 1760) doğdu. Tokadî Mustafa Efendi'den okuyup 1185'de (1771/72) müderris, 1196'da (1782) Kudüs mollası, 1204'de (1789/90) Edirne pâyesi, Şa'bân 1205'de (Nisan 1791) Mekke kadısı, Şevvâl 1208'de (Mayıs 1794) İstanbul pâyesiyle nakibüleşraf, 1213'de (1798/99) Anadolu pâyesi, 1 Receb 1221'de (14 Eylül 1806) şeyhülislâm oldu. Cemaziyelevvel 1222'de (Temmuz 1807) bir gün azledilip ertesi gün yeniden atanmıştır. 17 Cemaziyelevvel 1223'de (11 Temmuz 1808) azledilerek Kızanlık'a sürüldü. Sonra Güzelhisar'a nakledildi. 26 Ramazan 1236'da (27 Haziran 1821) orada vefat etti. Âlim, şair, Türkçe ve Arapça yazmaya gücü yeter ve susması konuşmasına ve yumuşaklığı kızgınlığına galip, dindar ve insanların kalblerini kazanmaya çalışırdı. Vak'anüvis Âsım Efendi, bu halinin riya olduğunu yazar. Hikemî ilimlerle ilgilenmez, şer'î meselelerle uğraşırdı. Mürettep *Divan*, takrîzât ve münşeâtı olup Vahhabîliğin reddine dair Alizâde risalesine şerh yazmış, *Behçetü'l-Fetâvâ* ve Feyzullah Efendi'nin *Fetâvâ*'sıyla *Neticetü'l-Fe-*

tâvâ'yı kısaltmaya başlayıp tamamlayamamış ve *Tefsir-i Beyzâvî*'ye Türkçe hâşiye yazdıysa da bunu da bitirememiştir. Kızını, Mûsâ Paşa'nın oğlu Sâlih Bey'e vermiştir. (III. 479)

Atâullah Mehmed Efendi (Halilzâde) Mevâlîden olup 25 Şa'bân 1251'de (16 Aralık 1835) vefat etti. (III. 480)

Atâullah Mehmed Efendi (Hâmidzâde) Moralızâde Hâmid Efendi'nin oğludur. 1260'da (1844) Selânik mollası olup 1266 (1850) tarihlerinde vefat etmiştir. (III. 481)

Atâullah Mehmed Efendi (Mektûbîzâde) Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. 7 Zilhicce 1248'de (27 Nisan 1833) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (III. 389)

Atâullah Mehmed Efendi (Mollacıkzâde) İshak Efendi'nin ikinci oğludur. 1155'de (1742) doğdu. 1171'de (1757/58) müderris ve Safer 1200'de (Aralık 1785) Yenişehir mollası, sonra bilâd-ı hamse mollası, 1205'de (1790/91) Medine mollası, sonra hububat nâzırı, pâye olarak Ramazan 1215'de (Ocak-Şubat 1801) İstanbul kadısı ve o sene Anadolu pâyesi, 1219'da (1804) Anadolu kazaskeri, 1223'de (1808) Rumeli pâyesi ve 1 Şa'bân 1225'de (1 Eylül 1810) Rumeli kazaskeri oldu. 8 Safer 1227'de (22 Şubat 1812) vefat etti. Rumelihisarı'nda medfundur. Hoş sözlü, hoş sohbet ve afyona aşırı düşkündü. (III. 478)

Atâullah Mehmed Efendi (Müftîzâde) Tekfurdağlıdır. Müderris, Ayntab, 1258'de (1842) Erzurum mollası oldu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) ortalarında vefat eylemiştir. (III. 481)

Atâullah Mehmed Efendi (Seyyid) Şeyhülislâm Hacı Halil Efendi'nin(→) oğludur. Mahrec mollası iken 15 Şa'bân 1252'de (25 Kasım 1836) vefat etmiştir. (II. 304)

Atâullah Mehmed Efendi (Seyyid) (Hacı) Yeniçeri kâtibi Velîyeddin Efendi'nin torunlarından olup kalemden yetişip hâcegândan oldu. Şumnu bina emini olarak Şevvâl 1247'de (Mart 1832) defter emini oldu. Ayrıldıktan sonra 19 Şa'bân 1249'da (1 Ocak 1834) vefat etti. Eyüp'de defnedildi. Annesi Râbia Hanım, 1250'de (1834/35) vefat eyledi ve Topkapı'da ceddinin sofasına defnedildi. (III. 480)

Atâullah Mehmed Efendi (Şâmîzâde) Şâmî Seyyid Hüseyin Efendi'nin(→) oğludur. Müderrislerden olup 1193'de (1778) vefat eyledi. Nuhkuyusu'nda medfundur. (III. 476)

Atâullah Mehmed Efendi (Şanîzâde) Sâdık Efendi'nin oğludur. 1208'de (1793/94) müderris, Muharrem 1230'da (Aralık 1814/Ocak 1815) Eyüp kadısı, Safer 1235'de (Kasım-Aralık 1819) vak'anüvis, Muharrem 1237'de (Ekim 1821) Mekke pâyesi ve vezir müfettişi olup 15 Safer 1240'da (9 Ekim 1824) azlolundu. Safer 1242'de (Eylül 1826) Tire'ye gönderilmiş, ardından dönmesi için haber gitmiş ise de orada kalp çatlamasından vefat eylemiştir. Âlim ve fâzıl, inşâya ve şiir söylemeye gücü yeter, tıp ve tarihte usta olup teşrih, hesap, hey'et, resim ve mûsikîye dahi âşinâ olup dört cilt *Tarih*'i ve *Teşrih*'i vardır. (III. 479/80)

Atâullah Mehmed Efendi (Tefsircizâde) Tefsirci Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Şam mollası, Mekke pâyesi, Muharrem 1125'de (Şubat 1713) İstanbul kadısı oldu, Rebiyülâhir 1125'de (Mayıs 1713) azledildi. 24

Şa'bân 1129'da (3 Ağustos 1717) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Tarih bilir, üç dilde konuşur ve şiir söylerdi. Sâlih bir pîrdi. (II. 476)

Atâullah Mehmed Efendi (Yesârîzâde) İzzet Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, 1283'de (1866/67) İzmir mollası olmuştu. 1295'den (1878) sonra vefat eylemiştir. (I. 335; III. 459)

Atâullah Mustafa Bey İsmet İbrahim Bey'in(→) oğludur. Müderris olup 1219'da (1804/05) vefat etti. (III. 472)

Atâullah Paşa Sadrazam Şahin Ali Paşa'nın oğludur. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 3 Şevvâl 1199'da (9 Ağustos 1785) sipah kâtibi ve sonra mîrimîran oldu. Receb 1203'de (Nisan 1789) vezirlikle Adana valisi oldu. Çok geçmeden orada vefat eyledi. (III. 478)

Atâullah Paşa Mülkiye memurlarından olup mîrimîran, beylerbeyi pâyesi ve Rebiyülevvel 1272'de (Kasım 1855) İşkodra mutasarrıfı olup Şa'bân 1273'de (Nisan 1857) azledildi. Sonra Aydın kaymakamı olup Safer 1278'de (Ağustos 1861) orada vefat etmiştir. (III. 481)

Atâyî Çelebi Genç olup bir aralık İstanbul'dan taşraya gidip II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) sonlarında vefat eylemiştir. Şair idi. (III. 474)

Atâzâde *bak.* Derviş Efendi

Atçeken Ağasızâde *bak.* Mehmed Efendi; Re'fet Abdurrahman Efendi

Ateş *bak.* Sâlih Mehmed Paşa

Âtıf Ahmed Bey (Cihanzâde) Ârif Paşa'nın damadı olup Zabtiye Meclisi'nde aza iken Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) ortalarında vefat eylemiştir. (II. 157)

Âtıf Ahmed Bey (Çavuşzâde) Mehmed Emin Efendi'nin oğludur. 1209'da (1794/95) doğdu. Mektûbî-i sadâret kalemine girip 1237'de (1821/22) hâcelikle sergi nâzırı, 1241'de (1825/26) gurebâ-yı yemin kâtibi ve sonra aynı kalemin serhalifesi, 1246'da (1830/31) mektûbî-i sadr-ı âlî, Şevvâl 1248'de (Mart 1833) tezkire-i sânî olup Ramazan 1251'de (Ocak 1836) azledildi. Zilka'de 1253'de (Şubat 1838) Şûrâ-yı Bâbıâlî başkâtibi, bir ay sonra ilâveten takvim nâzırı olup Muharrem 1254'de (Nisan 1838) nezâretten azledildi. Ramazan 1255'de (Kasım 1839) Meclis-i Vâlâ azası, Rebiyülevvel 1256'da (Mayıs 1840) bahriye müsteşarı, 9 Muharrem 1257'de (3 Mart 1841) ticaret müsteşarı, o sene Rebiyülevvelinde (Mayıs) ûlâ evveliyle Hüdâvendigâr defterdarı, Cemaziyelevvel'de (Temmuz) maliyede Anadolu defterdarı, Şa'bân'da (Eylül-Ekim) masârifat-ı askeriye nâzırı olup 10 Muharrem 1263'de (29 Aralık 1846) vefat etti. Bostan İskelesi yanında babasının yanına defnedilmiştir. Cömert ve şairdir. (III. 286)

Âtıf Ahmed Efendi Üsküdar'da Attar Kengırılı Derviş Osman'ın oğludur. Lâlelili Mustafa Efendi dairesine devam ederek hazine kâtibi olup kethüdâ kalemine memur oldu. Sonra âmedî kalemine girip 1202'de (1787/88) Âmedî-i Divan-ı Hümâyûn oldu. 15 Ramazan 1212'de (3 Mart 1798) reisülküttab oldu. 9 Zilka'de'de (25 Nisan) rikâb-ı hümâyûn reisi olarak İstanbul'da kaldı. Sonra hastalanınca vekâletten ayrıldı. Sağlığı yerine gelince zahire nâzırı, 6 Zilhicce 1216'da (9 Nisan 1802) sadâret kethüdâsı olup 12 Safer'de (3 Haziran 1803) az-

ledildi. Şevvâl 1219'da (Ocak 1805) çavuşbaşı olup Zilhicce 1220'de (Mart 1806) ayrıldı. 3 Muharrem 1221'de (23 Mart 1806) vefat etmiştir. Üsküdar'da Şerifkuyusu'nda sofada defnedildi. Haysiyet sâhibi olup inşa ve kitâbete âşinâ, zarif, nüktedan, hezel ve istihzaya düşkünmüş. Oğulları Osman İsmet Bey(→) ile Mehmed Behrâm Bey'dir(→). Torunlarından biri Âtıf Süleyman Bey'dir(→). (III. 286)

Âtıf Bey (Yazıcızâde) Ârif Paşa'nın oğludur. Sadâret mektûbî hulefasından olup 1247'de (1831/32) hâcegândan olmuş ve 1256'da (1840) âmedî kalemine girmiştir. Cemaziyelâhir 1257'de (Ağustos 1841) hariciye kâtibi vekili olup 1258'de (1842) vekâletten düştüyse de Şevvâl 1259'da (Kasım 1843) tekrar vekâlete getirildi. Şevvâl 1260'da (Ekim-Kasım 1844) asâleten hariciye kâtibi olup, Zilhicce 1261'de (Aralık 1845) deâvî muavin-i sânîsi olmuş ve 1262'de (1846) azledilmiştir. Rebiyülevvel 1266'da (Ocak-Şubat 1850) Meclis-i Vâlâ'ya aza oldu. Azilden sonra 1283'de (1866/67) Zabtiye Meclisi'ne aza olup birkaç sene sonra vefat eyledi. Orta halliydi. (III. 287)

Âtıf Mehmed Bey Ricâlden Hacı Said Efendi'nin oğlu olup kalemden yetişip Zabtiye Tahkik Meclisi'ne aza ve Zilka'de 1280'de (Nisan 1864) Zabıta Meclisi reisi olmuştur. 3 Ramazan 1287'de (27 Kasım 1870) vefat edip babasının sofasına defnedildi. (III. 287)

Âtıf Mehmed Efendi Selânikli Seyyid Mustafa Paşa'nın torunu, Feyzî Abdurrahman Bey'in oğludur. Müderris olup 1239'da (1823/24) vefat etti. (IV. 42)

Âtıf Mehmed Efendi Kuyucaklızâde Abdurrahman Nâfiz Efendi'nin oğludur. Dersiâm ve müderris ve molla olarak evkaf müfettişi ve sonra evkaf meclis-i idaresi reisi olmuştur. Rebiyülâhir 1316'da (Ağustos-Eylül 1898) vefat etti. Fâzıl, tedbirli ve güçlüydü. (IV. 861)

Âtıf Mehmed Efendi (Kuyucaklızâde) Abdurrahman Efendi'nin oğludur. Müderris, 1238'de (1822/23) İzmir mollası, sonra bilâd-ı hamse ve Mekke pâyesi, 1254'de (1838) İstanbul pâyesi, 14 Rebiyülâhir 1262'de (11 Nisan 1846) İstanbul kadısı olup 11 Rebiyülevvel 1263'de (27 Şubat 1847) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. İlim sâhibiydi. Oğlu, Abdurrahman Efendi'dir. (III. 287)

Âtıf Mehmed Emin Efendi İstanbulludur. İzzet Ali Paşa'nın defterdarlığında kaleme girip defterdar mektupçusu ve hâcegândan oldu. Rebiyülâhir 1150'de (Ağustos 1737) defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. 1151'de (1738/39) azledilip Şehirköyü'ne gönderildi. Sürgün yeri sonra Gelibolu'ya çevrildi. Muharrem 1152'de (Nisan 1739) ikinci defa başdefterdar oldu. 5 Receb 1154'de (26 Eylül 1741) ayrıldı ve o sene hacca gitti. Dönüşte Rebiyülâhir 1155'de (Haziran 1742) üçüncü defa başdefterdar oldu. 22 Cemaziyelevvel 1155'de (25 Temmuz 1742) vefat etti. Haydarpaşa'da 1135'de (1722/23) vefat eden Ömer Zühdî Efendi'nin yanına defnolunmuştur. Âlim ve üç dilde şairdir. *Divan*'ı olup Vefa'da mükemmel bir kütüphane yaptı. Nazmîzâde Mescidi'ni yıkarak tekke yapıp tevhidhaneye minber koydu. "Âtıfzâdeler" bunun evlâdıdır. Bir Âtıfzâde daha vardır ki, müderris, Şam mollası olup Receb 1177'de (Ocak 1764) vefat etmiştir. Bunun oğlu olmalıdır. (III. 285)